MARCELLUS

—

DE

MEDICAMENTIS

EMPIRICIS

1536

~~risy~~

£8/8/-

MARCELLUS EMPIRICUS
pt i only but complete with t.p.

MARCELLI VIRI ILLVSTRIS, DE MEDICAMENTIS EMPIRICIS, PHYSICIS, ac rationabilibus Liber, ante mille ac ducentos plus minus annos scriptus, iam primum in lucem emergens, & suæ integritati plerisq; locis restitutus, Per Ianum Cornarium Medicum, Physicum Northusen.

ITEM

CLAVDII GALENI LIBRI NOVEM

nunc primum Latini facti, idq; opera eiusdem Iani Cornarij, quorum argumenta uersa pagina indicabit.

Elenchi in utrunq; opus.

Boni Ignatij Courvoisier D. M.

BASILEAE ANNO M. D. XXXVI.

Cum priuilegio Imperiali in annos quatuor.

CLAVDII GALENI

De causis respirationis.	liber I.
De utilitate respirationis.	liber I.
De difficultate respirationis.	libri III.
De uteri dissectione	liber I.
De fœtus formatione.	liber I.
De semine	libri II.

VIRIS ET PIETATIS

ET LITERARVM PROVEHENDARVM STVDIO CE-leberrimis, Ioanni Reineke, & Gulielmo Rinco, rei metallicę in illustri comitatu Mansfeldiano præfectis, Ianus Cornarius Medicus Physicus Northusen̄, S. D.

OMNES QVIDEM BONAE ARTES AC DI-sciplinæ, Viri celeberrimi, à Græcis utpote acutiss. hominibus, aut inuentæ sunt, aut certe ab alijs quibuscūq; gentibus initio dato, per græcam nationem sic excultæ sunt, ut apud nullas alias prius fuisse uideri possint. Verum uix ulla est alia quæ & totam se græciæ debeat, & tota in ipsius lingua adhuc restet, quàm Medicina. Tametsi enim nō constet quando & ubi primum cœperit, & mihi sanè uideatur mox cum ipsis hominibus initium sumpsisse, ex naturæ instinctu ad experienda auxilia, contra tot mala ingruentia progressis, non minus utiq; quàm alia quædam animantia ad salutaria remedia ex sese agnoscenda ac usurpanda aptis, Tamen antiquissimi autores Medicinæ Græci celebrātur: atq; præteritis in præsens, Apolline, Aesculapio, Machaone ac Podalyrio, ob medicandi gloriam partim ἀποθεώσει dignis iudicatis, partim nō minus in diuina Homeri Iliade celebribus, unum summum artis autorem ac scriptorem Hippocratē proferemus, cum quo nemo priorum aut posteriorū conferri meretur, utpote qui non, uelut illi quos recensui, uni seculo, sed omni posteritati scriptis suis commodauit, & ad ęternitatem medicinam propagauit. Hunc præcesserunt tamē alij aliquot nō ignobiles medici ac physici, & in primis Democritus. Insequuti sunt etiā multi, sed maxime clari Diocles, Anaxagoras, Herophilus atq; Erasistratus fuerunt, quorum tamen omnium scripta interciderunt. Hippocratis autem opera haud dubie diuini numinis beneficentia in hunc usq; diem seruata supersunt, habentur, leguntur, & in ipsis adeo conseruata restat nobis uera medicina. Velimus enim nolimus fatēdum est hunc solum esse & parentem artis & propagatorem, ut caliginosissimo errore inuoluti hallucinentur, quicūq; aliunde quàm ex istius doctiss. uiri scriptis, quærendā medicam artem ducant, aut discendā tradant, aut edocti: ut sibi uidentur: feliciter se exercere posse sperant. Negas ergo tu, inquit aliquis ex illis, quicquam esse apud latinos homines autorum, unde medicinam condiscere possimus? & unde accepta medicamina male affectis corporibus prospere accommodare queamus? An tu Auicennam, Rasim, Auerroim, Albucasim, & quid opus est recēsere singulos? tam multos Arabes scriptores insignes medicos, qui hodie in plerisq; omnibus gymnasijs regnant, et latine leguntur, nullo loco ponis? & num tot

Medicina græca.

Medicinæ origo.

Hippocrates.

Hippocratis opera.

Arabes et barbari medici.

Itali ac Galli medici, tot practicarum (ut appellant) scriptis editis clari, tibi nón uidentur medici? & quidem tales, ut ex his etiam citra Hippocratis cognitionem ac lectionem, liceat esse medicis, & non uulgo tantum, sed & publicis etiam scholis doctoris titulo insigniri? Ego uero ut non negauerim sic hodie publice medicos fieri, Sic constanter asseuero, tales non aliter medicos esse, quàm olim Musicos Timotheus esse iudicabat ab ineptis artifici bus institutos. Nimirum quos omnes artem dediscere cogebat prius, quo apti fierent ad ueram musicam ab ipso discendam, atq; id duplicato precio exacto, quum geminus labor esset, & dediscendi prauam institutionem, & addiscendi ueram artem. Et sanè consultum esset ut omnes publicæ scholæ semel agnito errore, omnia tum Arabum, tum Italorum ac Gallorum barbarorum Medicorum opera, aut potius onera, quorum iugo non aliter quàm uilissima seruitute grauissime premuntur, excuterent ac exterminarent, & se Hippocrati uero artis medicæ Timotheo formandos concrederent, uisuræ utiq; essent uel sero tandem, in quantis tenebris uersatæ fuissent, ubi ueritatis lumen ex Hippocrate ipsis illucesceret, ut tum ratione, tum experientia, quæ duo iudicandi de rebus omnibus uelut instrumenta homini à natura contributa sunt, constantissimam & euidentissimam Hippocratis scriptorum certitudinem cognoscere possint. Sed difficilimum est eos qui se semel alicuius sectæ opinionibus addixerunt ad ueritatem reducere. At uero non penitus desperandum, quando nuper adeo una Florentina academia resipiscendi aliquando etiam alijs spem nobis exhibuit. quæ excusso Arabicæ & barbaræ seruitutis medicæ iugo, ex professo se Galenicam appellauit, & profligato barbarorum exercitu, unum totum & solum Galenum, ut optimum artis medicæ autorem, in omnibus se sequuturam pollicita est: quod quum fecit non exclusit utiq; Hippocratem, super cuius scripta uelut firmissimam basim & solidum fundamentũ, omnia Galeni opera sunt extructa, utpote qui omnia quæ tradit, ubiq; omni arrepta occasione, ad reuerendum illum senem: sic enim ferè appellare solet: referat, eius autoritate defendat, ut qui primus omniũ recta usus sit uia, ad quam proxime quidẽ aspirarint Aristoteles & Theophrastus, Multi uero alij postea desciuerint, aut tandẽ etiam corruperint: in quibus omnibus refutandis acerrimũ Hippocratis uindicẽ pręstat Galenus, ut nisi Galenus scripsisset, lõge uilior Hippocratis gloria apud omnes esset, quũ fuerint qui palàm hominis doctissimi scripta incessere non erubuerint. Manetq; hoc modo, quasi unum coniunctum corpus, Hippocratis & Galeni scriptorum aceruus, in quo uidelicet uera medendi ars & ratio, eaq; tota comprehensa est, ut præter hos nullis alijs medicis scriptis sit opus. Ingenij saltẽ uigore opus est, & linguarum cognitione, atq; industria diligentia, quibus ad hibitis summorũ uirorum scripta assequamur. Apud hos enim uelut dixi, gręcos autores medicina nobis restat, sic exculta ac propagata est, ut ad nul

los

Doctores & medici quomodo fiant — *Timotheus Musicus* — *Scholæ publicæ* — *Iudicandi duo instrumenta* — *Opinionum pertinacia* — *Florentina Academia Galenica* — *Galenus* — *Via Hippocratica*

los alios potius & maiore merito, etiam ipſam inuentionis gloriam referamus, atq; hos nõ aliter quàm diuinos homines ueneremur, ueluti per quos nobis & ſana tutandi, & morbida corpora ſanandi ratio, diuinitus eſt oſtenſa. Et ſanè hoc ſenſiſſe uidentur omnes medici qui poſt uerum illũ Hippocratis diſcipulum Galenum ſcripſerũt. Nam & Hippocratem & Galenũ ex æquo ſibi imitandos propoſuerũt, relictisq; omnibus empiricis ac falſò ſe appellantibus methodicis, qui ab Hippocratis placitis deſciuerunt, rationali uia ac methodo ab Hippocrate inuẽta & indicata, & à Galeno exculta ac dilatata progreſſi ſunt, Tales ſunt Oribaſius, Aëtius, Paulus, qui palam profeſsi Galeni nomen pleraq; omnia ex illius ſcriptis accepta prodiderunt. Porrò latinos libenter ad huius cum græcis gloriæ participationem admitterem, ſed neſcio quomodo hi à Medicina ſic abhorruerint, ut nihil extet quod hunc honorem mereatur, præter unicum Cornelium Celſum, qui tamen & ipſe octo libris de re medica editis, in plerisq; omnibus Hippocratẽ ipſum expresſit, ut integras ſentẽtiarum periodos ex ipſo deſcriptas ſubinde in eo uideas, Imò tota capita nihil aliud quàm Hippocratis ſententias ad uerbum reddunt. Plinius contra Romanam grauitatem uiſum eſſe ait, ſi inſtar leuium hominum græcorum artem medicam exercerent, & hoc queſtu ex immani uitæ precio facto. Sed & illud addit. Non fuiſſe futuram aliter quàm Græce tractantibus fidem ac autoritatem, quum etiam imperiti linguæ minus crediderint ſe iuuari his quæ ipſi aliquo modo intelligerent. Et ipſe ſanè Plinius medicinam ex profeſſo non tractauit, ſed ut arbiter quædam à ſe producta æſtimauit ac expendit. Quare quo etiam latina res medica auctior redderetur, anniſi ſumus nuper ipſos græcos medicos latinos facere, aggresſi imprimis optimum autorem Hippocratem, ſed partim rei difficultate deterriti, partim quæſiti ad rem oportune conficiendam Mœcenatis fauore ac benignitate deſtituti, & eodem non longe poſt fato ſublato, ab hac opera deſtitimus, non tamen ut penitus hoc ſeculum deſperare iubeam ab Hippocrate noſtro latino legendo. Eſt enim bona pars eius operum apud me conuerſa, ſed cui expoliendæ, atq; ei quæ ſupereſt addẽdæ, tum anni iſti, tum temporum infelicitas, in quibus talia nullius precij exiſtunt, non ſufficiunt. Neq; enim expetendum à me puto, ut meo priuato ſumptu hoc ocium mihi comparem, quo publica ſtudia iuuentur, quanquam nõ ignorem quantam gloriã res iſta mihi parere posſit: hęc eſt eñ ſcilicet quæ ut ingens præmiũ nobis ab amicis proponitur, quã tamẽ ut nõ ambio, ſic nõ adeo cornea fibra præditus ſum, ut nõ hinc iucũde afficiar. Reges ac magnos principes hæc gloria decebat, ἀλλὰ, πάλαι ποτ᾽ ἦσαν ἄλκιμοι μιλήσιοι. Mihi ut priuato oneroſior quàm honoratior exiſtat. Hippocrate itaq; relicto, Aëtium nuper paucis ante cognitum medicũ, latinum exhibui fermè dimidiatum, additurus & reliquũ ſi fuiſſet exemplaris græci copia, & niſi Italus quidã interpres hoc onere me leuaſſet, qui partẽ quã ego nõ ha-

Oribaſius *Aëtius* *Paulus*

Medicorum latinorum raritas

Cornelius Celſus

Cur pauci medici Latini

Plinius

Hippocrates latinus Cornarij

Aetius latinus

bui de suo conuersam adiecit, quanquã hoc ipsum opus uisum quidẽ non
dũ possideam, & ex integro moliar nouã cõuersionem, quũ etiam interim
dum is hanc operam præstitit, mihi exemplaris græci reliqui copia contige
Galeni uersio per Cornariũ rit. Sed & post Aetium, supra tractationem de respiratione, librosq; de se-
mine, & uteri dissectione, ac fœtus formatione, omnia à me primum con-
uersa, non ita dudum insigne opus Galeni de compositione pharmaco-
rum secundum locos Frobenio Typographo obtuli, latinum primum à
Commentarij medici, Cornarij me factum, & medicis commentarijs nostris additis illustratum. ex quibus
Galeni quidem opus omnibus Galeni scriptis, imò uniuersæ rei medicæ,
uelut Colophonem addit. Nostri autem commentarij, nisi penitus fallor,
aliquot milibus difficilium ac obscurorum locorum, tum apud grçcos, tum
apud latinos medicos intelligendis sufficient, supra institutum, hoc est Ga-
leni librorum περὶ τόπους expositionem, & in integrum restitutionem. Sed ta
men hæc omnia adhuc non sunt alia quàm à græcis accepta: hinc enim ceu
fonte perenni, Medicorum apollineis ora rigantur aquis. Quo igitur & la-
tina parte studiosos medicinę iuuaremus, en uobis ornatissimi uiri, etiam la
Marcellus latinus medicus tinum αὐτόγραφον medicum hunc Marcellum, qui quidem ex suo instituto
hoc opus latine prodidit, sed tamen ut in præfatione fatetur, hinc inde col-
lectum, & præsertim ex latinis autoribus, utroq; ut inquit Plinio, Apuleio,
Medici latini quos Marcellus secutus est Celso, Apollinari ac Designatiano. sed & Siburio, Eutropioq; ac Auso-
nio, quos proximo ante se tempore uixisse testatur, illustresque honori-
bus & ciues ac maiores suos appellat. Quare ex his adeo uerbis clarescit,
sub Gratiani & Theodosij magni Imperatorum ætatem hunc Marcellum
Ausonius medicus floruisse, Gallumq; atque adeo Burdegalensem ciuem fuisse. Nam Au-
sonius medicus Ausonij Poetæ pater sub Valentiniano uixit, & ipse Poe-
ta Gratiani præceptor fuit, cui contemporaneum fuisse Marcellum uerisi-
mile est, imò etiam ὁμόπατριν, quando Siburium Eutropiumq; ac Ausoni-
Eutropius medicus um medicum ciues ac maiores suos dicit. Sed & Eutropium sub Valenti-
niano uixisse constat, quanquam presbyterum & diui Augustini discipu-
lum fuisse Volaterranus ex Ptolemæo Lucensi tradat, & scripsisse Epito-
men Romanæ Historiæ ab urbe condita usque ad Iouinianum & Va-
lentinianum Imperatorem, quæ res tamen nihil obstat, quo minus & me-
dicus fuisse credatur. De Ausonio certe medico, ex Poetæ Ausonij filij Epi-
Siburius medicus cedio in patrem satis constat. Siburius uero, si tamen recte legitur, penitus
obscurus existit. Est autem planè Empiricus totus hic Marcelli liber, ex ob
Marcellus Empiricus seruationibus cum aliorum, tum ipsius congestus, adeo ut nec plebeia & a-
grestium hominum remedia fortuita inquirere ac prodere neglexerit, atq;
ea magna ex parte superstitiosa. & quanquam Christianum fuisse appa-
reat, cum ex aliquot locis, tum ex eius seculi ratione, tamen mirum quàm ua
na pleraq; tradat à gentibus etiam fastidienda, præsertim ubi carmina atte
xit, & incantationes penitus ridiculas, aliquando græcas, aliquando lingua
ignota:

ignota: quod nimirum hoc ipsum est quod Plinius dixit, homines minorẽ fidem habere his quę intelligunt. Eiusdem uanitatis sunt & characteres qui dam peregrini proditi ab ipso amuleti gratia adalligandi, & quædam anulorum scalpturæ gestandæ, omnino talium præstigiorum ac deliramentorum, qualium magna mole refersisse scripta sua Xenocratem Aphrodisiẽsem, & Pamphilum quẽdam sexto simplicium pharmacorum Galenus refert. Sed & Plin. eiusmodi subinde prodere nõ dubitauit. Nos ut talia non probamus, sic reijcere ex opere publico nobis nõ permisimus, Imò quædã ex his græca miserrime mutilata suo nitori restituimus, ut aliquem sensum exhiberent, quãquam quædam supersint eiusmodi ut dedita opera obscurata uideantur, ne uidelicet intelligantur, atq; sic maioris ęstimationis sint, uelut clandestina aliqua ui auxiliarem opem conferentia. Insunt præterea multa Empirica remedia quæ itidem apud Galenum κατὰ τόπους leguntur, ex Archigene, Apollonio, Heraclidaq; Tarẽtino & alijs quibusdã citata, ut quædã nobis eo facilius fuerit redintegrare detruncata ac uitiata. Certe nihil temere in toto opere mutauimus, nisi palàm corruptũ, qualia multa librarij & ignorantia, & incuria fuerunt admissa. Et tantum sanè me præstaturum promisi Hieronymo Frobenio Typographo Basilieñ, diligentissimo, qui hoc opus meæ fidei ac curæ concredidit. Est autem hic uir supra diligentiam qua optimos quosq; autores accuratissime excudit, etiam non uulgariter studiosus, ut ueteribus autoribus productis ac quasi nouis factis, rem literariam omnem adaugeat. Sic nuper autores publicauit nemini antea notos, & hac parte laudem omnibus Europæ typographis præripuit, Veluti sunt Arriani & Hannonis periplus, Strabonis Epitome, Parthenius de fluminibus & montibus, uelut ego sentio, quanquam inscriptio Plutarchum præferat, & idem Parthenius de amatorijs affectionibus à nobis latine redditus, Ptolemæi geographia, Diogenes Laertius, Aetius medicus, & hic Marcellus medicus, & quem aliquando nostra ope inuulgabit Constantinus Cæsar de agricultura, ut taceam de tot scriptoribus alijs, & præsertim ueteribus Theologis, Erasmi Roterodami auxilio publicatis. Illud præterea admonendum duxi, Scribonium Largũ nuper in Gallia primum inuulgatum, & publice omnibus latinũ medicũ scriptorem creditum, totum in hoc Marcelli opere contineri, diuersis locis insertum, ab ouo (ut aiunt) ferè usq; ad mala, adeo ut perorationem etiam Scribonij Marcellus cap. 35. habeat. Quę res facit ut ego dubitẽ Scriboniũ ipsum latine scripsisse. Quũ enim in lib. Galeni περὶ τόπους, tũ ab Andromacho, tũ ab Asclepiade medicamenta Scribonij nomine præfixo producantur, eademq; etiã magna ex parte in uulgato latino Scribonio legantur, uideri potest Andromachũ & Asclepiadem ex latino scriptore Scribonio medico transtulisse ea medicamenta, utpote qui his paulo annosior, sub Tiberij & Claudij Cæsaris ætate uixit, & sic sanè uulgo omnibus persuasum esse uideo. At uero

Superstitiosa carmina, & characteres

Xenocrates

Pamphilus

Constantinus Cæsar de agri cultura

Scribonius Largus

quum pleraq; ex his pharmacis quæ in Galeno græce leguntur, itemq; in Scribonio latine habentur, diſſideant tum in rerum diuerſitate, tum in ponderum ratione, & hoc tamen ſic ut ea diuerſitas ex ſimilitudine quadam appellationũ ipſarũ rerum uideatur oborta: ueluti uerbi gratia, quod καρδάμωμον in græco Galeni, Naſturtiũ id eſt κάρδαμον legitur in latino Scribonij exemplari, & χαλκάνθη in græco, æris flos id eſt χαλκοῦ ἄνθος habetur in Scribonio, minime exiſtimandum puto græcos homines Andromachũ & Aſclepiadẽ talia ex latino Scribonij opere male tranſtuliſſe, Sed plane uice uerſa, aliquem interpretem poſteriorũ ſeculorũ Scribonium græcum

Scribonius ſcripſit græce

transferendo, græca uel non intellecta, uel ex ſimilitudine uocum corrupta bona fide reddidiſſe, hoc eſt errorem ex errore propagaſſe, uelut etiam in commentarijs noſtris medicis abunde declaraui. Indicat autem & ipſa dictio ſe translatitiam eſſe, ut quæ illud latiniſsimum ſeculum nõ reſipit. Sed & ſi Scribonius latine hoc opus prodidiſſet, non uidetur Plinius eius mentionẽ fuiſſe neglecturus. Ignotũ eñ ipſi eſſe nõ potuit, qui poſtea ſub Veſpaſianis illud ſuum naturalis hiſtoriæ uolumen edidit. Quare Scribonium omnino græce ſcripſiſse iudico, & quanquam Romani generis nobiliſſimæq; Scriboniorum familiæ nomen habeat, ut & hinc latine ſcripſiſſe uideri poſsit, Tamen tale tum ſeculum erat, ut quicunq; ex Romanis medicinam tentaret ac exerceret, ſe ad græcos transferret, atq; hoc eſt quod Plinius dixit, In tanto fructu pauciſsimi Quiritium attigere, & ipſi ſtatim ad græcos transfugæ. Atq; hoc ſanè iudicium meum de Scribonij libro, hoc loco ideo prætermittendum nõ duxi, quod totum eum librum Marcellus tranſſcripſit, & huic operi ſuo inſeruit. Et tamen quum in præfatione multorum latinorum medicorum ex quibus ſua collegerit, mentionem faciat, ſimiliterq; aliquoties in operis progreſſu, Scribonij adeo aut eius interpretis nuſquã commeminit, ſed ſimpliciter illius libri uerba, eodẽ etiam ordine trans ſcripta habet, ut ego aliquandiu dubius hæſerim uter ex altero ſua excerpſiſſet. Verum ubi uiderem in Galeno eadem legi Scribonij nomine præfixo, quæ in eo libro continentur, planè translatitium Scribonij libellum uelut dixi iudicaui, & hoc factũ ſuſpicor circa Valentiniani Imperatoris ætatem, inclinata iam tũ re latina. Ex ea itaq; translatione Marcellus bonam partem excerpſit, autoris nomine ſuppreſſo, quod fortaſsis etiam ipſe eius libri interpres ſuppreſsit. Et quando in re obſcura non aliter quàm ſuſpitionibus & coniecturis agere poſsumus, addam & illud. Siburius cuius in præfatione meminit Marcellus, omnino Scribonius mihi legendus uideretur, niſi proximo tempore uixiſſe, ac ciuem ſuum uelut Auſonium & Eutropium diceret, quod de Scribonio intelligi non poteſt qui ſub Claudio Cæſare uixit, niſi tam inconſiderantem circa temporum & hominum rationem fuiſſe credamus Marcellum, ut Scribonij ætatem & patriam ignorarit: aut niſi Siburius omnino is eſt qui Scribonium lati

Siburius quis ſit

um latinum fecit,& Scribonij nomine reiecto suum præfixit, quē proinde Marcellus ut autorem libri,& ciuem suū,& proximi ante se temporis agnouit dum eius mētionē facit. Quicquid eius rei est, Liber sanè Scribonij ubiq; corruptissimus, uel ex toto ex Marcello ipso corrigi ac restitui potest, Cuius opus ut uetus,& medici Empirici,& qui ipse latine scripsit, dignissimum uisum est, quod ab interitu uindicaretur, tum honestiss. uiris Hieronymo Frobenio & Nicolao Episcopio Basiliensib. typographis præstantissimis, tum etiam mihi. et sanè me nihil pœnitet eius operę quam in eo euoluēdo ac emendādo collocaui, maxime quum ipse Galenus magis empiricos atq; remedia usu cognita probet, quàm methodicos ex ratione inconstanti ad morborum curationem progrediētes, ut sperem, imò certò sciam, etiam rei medicæ studiosos non exiguo fructu hoc opus sibi comparaturos ac lectuгos, maxime uestris, uiri celeberrimi, nominibus præfulgentibus, ac quasi illicentibus, de quibus iam constans in his regionibus fama est, uos nihil nisi egregium ac publica commodans probare: & de te quidem Ornatissime Ioannes, frequenter in confabulationibus meminit optimus & prudentissimus uir gener tuus Michael Meienburgk, huius urbis syndicus, ac amicus noster summus, quàm uidelicet integro animo sis erga bona studia & uerā pietatem affectus, ut uel eximiæ uirtutis tuæ gratia sæpe cupiuerim tibi notior esse. In te uero optime Guilielme, eundem affectum cominus & coram etiam cognoui, ut non iniucunda mentio mihi de præclaris uirtutibus tuis apud honestissimum iuuenem Casparum Ernestum generum tuum quotidiē ferè contingat. Magis enim mirum uidetur in uobis adhuc uigere animum ad bona studia amplexanda ac iuuanda propensum, quem olim adolescentibus uobis in publicis Gymnasijs excitatum, declarare indies amplius non desinitis, & hoc ferè toti à literis ad rei metallicæ curam digressi ac quasi sequestrati, quum pleriq; qui omnem ætatem in publicis scholis detriuerunt, iam ea ætate qua uos estis, non solum non fructū aliquem studiorum ex se ostentent, uerum etiam adolescentium studijs inuidentes incommodent, timentes uidelicet ne indies amplius ipsorū ignauia, imò ignorantia mundo inclarescat, aut etiam solis studiosorum ac doctorum titulis superbientes, alias uel in aulis magnatum colaces agant, uel caupones sint & pincernæ, sordidum quæstum ex omni occasione captantes. Quare ubi à curis & officijs quibus præclare incumbitis, fueritis ociosiores, aliquando ad hunc Marcellum medicum uobis inscriptum & à me dicatum diuertentes, aut salutaria medicamenta legere ne pigrescite, aut superstitiosa suauiter ridere satagite, Meq; uestri nominis studiosum uel de fidicina hac amate. Opt. Valete. Northusæ Calendis septemb.

Scribonius corruptus ex Marcello restitui potest

Corrupti mores studiosorū titulis gaudentium

ANNO. M.D.XXXV.

Index

INDEX MEDICINARVM INFRA SCRIPTARVM.

Cor

Notis ponderum ac menſurarum Marcellus his utitur.

℈	ſcrupulum	✱	denarium
Λ	uictoriatum	—	unciam
P	pondo	ε	ſemunciam
8	ſextarium	S	ſemiſſem

MARCELLVS VIR INLVSTER EX MAGNO OFFICIO THEODOSII Sen. filijs suis Salutem dicit.

SEQVVTVS OPERA STVDIOSOrum uirorum, qui licet alieni fuerint ab institutione medicinæ, tamen huiusmodi causis curas nobiles intulerunt, libellum hunc de Empiricis quanta potui solertia diligentiaq; conscripsi, remediorum Physicorum siue rationabilium confectionibus & adnotationibus fartũ undeunde collectis. Nam si quid unquam cõgruum sanitati, curationiq; hominum uel ab alijs comperi, uel ipse usu approbaui, uel legendo cognoui, id sparsum inconditũq; collegi, & in unũ corpus, quasi disiecta & lacera Aesculapius Virbij membra composui. Nec solum ueteres medicinæ artis autores Latino duntaxat sermone perscriptos, cui rei operam uterq; Plinius, & Apuleius & Celsus & Apollinaris ac Designatianus, alijq; nonnulli etiam proximo tempore inlustres honoribus uiri ciues ac maiores nostri, Siburius, Eutropius atq; Ausonius cõmodarũt, lectione scrutatus sum, sed etiã ab agrestibus & plebeis remedia fortuita atq; simplicia quę experimentis probauerant didici. Quorum uobis copiam labore nostro uigiliaq; faciendam, filij dulcissimi, pro necessitate infirmitatis humanæ pijssimum duxi, orans primum diuinam misericordiam ne uobis uestrisq; experiẽdi huius libelli necessitas ulla nascatur. Tum si qua fuerit prospiciendæ salutis & tuendæ ualetudinis causa, gratulemini super hac re labori studioq; nostro, quod uobis absq; medici intercessione, opem necessariam curationemq; præstabit. Cuius scientiæ beneficia uice mutua caritatis humanæ cũ omnibus infirmis amicis, notis, ignotisq;, immo uero cum aduenis magis & pauperculis cõmunicare debetis, quia & deo acceptior, & homini laudabilior misericordia quę ęgro hospiti ac peregrino egenoq; defertur. Moneo sanè si qua fuerint paranda medicamina ne absq; medico aut incuriosius componantur, aut indiligenter habeantur. Nam licet attentissime species & mensuras specierũ remedijs quibusq; adscripsero, & ipsarum mensurarum notas, uel ponderum qualitates secundum Græcam traditionem & medicorum ueterum consuetudinem seorsum libello huic inseruero, & non solum Romana sed etiam Graia expositione digessero, tamẽ è re est ut hæc eadem cum peritioribus conferantur, ac sæpius retractentur, & quæ confecta fuerint, uel parata medicamina sub signaculis semper habeantur, ne aut casus incidat, aut malignitas alicuius obrepat, quæ beniuole & sincere parata corrumpat, sitq; de

Plinij duo
Apuleius
Celsus
Apollinaris
Designatiãus
Siburius
Eutropius
Ausonius

Componendi medicamina cura.

remedio uenenum, & de ſalubritate pernities, culpeturq; medicina, cum peccarit incuria. in ſumma me hæc benigne paraſſe, & tamen ſuper his monuiſſe ſufficiet: uos perinde ſanitati ueſtræ, atq; opinioni meæ conſuluiſſe conueniet. Epiſtolas quoq; eorum quorum ſtudium æmulatum me eſſe ſcripſi, huic operi ne quid deeſſet, adieci, quarum lectio & incitare uos ad neceſſariam cognitionem, & inſtruere poterit ad ſalutem. Verſiculis quoq; luſimus migmatum & ſpecierum digeſtione compoſitis. Non quod ſit dignum aliquid in carmine, ſed ut lectorem, ſcrutatoremq; huius operis & poema pelliciat, & exoptatio blanda conciliet, quod opuſculum in infima parte huius codicis collocaui, & ut ſermone noſtro opera hæc ſolertia noſtra compoſita claudantur, & nugas noſtras multiplex foliorum celet obiectus.

DE MENSVRIS ET PONDERIBVS MEDICINALIBVS EX GRAECO TRANSLATIS IVXTA HIPPOCPATEM.

VNCIA habet drachmas numero VIII, ſcrupula XXIIII. Mina habet libr. I, uncias II. Cheme habet ſicut drachma, ℈ III. Obolos habet denarius VI. Cotyla hemina facit acetabula ſiue oxybapha IIII. Olyſcion facit heminæ partem ſeptimam quod facit — I & drachmas II. Cotylos habet — IIII. quod facit cyathos II. & coclearia VI. Item Cotylus triunciarius habet heminę tertiam partem. Tetrobolon eſt quarta pars heminæ. Chœnix ſextarij duo ſunt. Stater eſt quod metitur drachmas IIII. Eſt autem quanta ſemuncia. Denarius eſt argenteus drachma I. quod facit ℈ III. Victoriatus denarius dimidia pars drachmæ eſt. Obolus minor drachmæ ſexta pars eſt. Cyathus pars octaua ſextarij, ſed ad pōdus drachmarum pars decima eſt. Coclearium dimidia pars drachmę eſt. Tetraſarius ſemuncia eſt.

Item de ponderibus & menſuris medicamentorum ex libro XXI Plinij hiſtoriarum naturalium.

DRachma attica denarij eſt argentei pondus. Drachma eadem habet in pondere obolos VI Obolus habet chalcos X Cyathus pendit drachmas X Acetabulum quod dicitur habet heminæ quartam partem. Hemina habet drachmas numero LX. Mna quam noſtri minam uocant, pendit drachmas atticas centum.

Menſuras quoq; ipſas Græcorum de medicinalibus ponderibus addidimus. quæ ſequenti pagina continentur, ut in huiuſcemodi rebus, ſi uiſum fuerit, de fonte quod aiunt, ipſo petatur autoritas.

περὶ

Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν.

ἡ μνᾶ ἔχει ὁλκὰς ϛξ
ἡ λίτρα ἔχει οὐγγίας ιβ
ἡ οὐγγία ἔχει ὁλκὰς η
ἡ ὁλκὴ ἔχει γράμματα γ
τὸ γράμμα ἔχει ὀβολοὺς β
ὁ ὀβολὸς ἔχει κεράτια δ
τὸ κεράτιον ἔχει χαλκοῦς β
ὁ μέδιμνος ἔχει ἡμίεκτα ιβ
τὸ ἡμίεκτον ἔχει χοῦς β
ὁ χοῦς ἔχει χοίνικας β
ἡ χοῖνιξ ἔχει κοτύλας δ
ἡ κοτύλη ἔχει ἡμίξεστον α
τὸ τρύβλιον δὲ κοτύλη ἐστὶν ἀττική
τὸ ὀξύβαφον δὲ τέταρτόν ἐστι κοτύλης
ὁ κύαθος ἕκτον ἐστὶ κοτύλης
ἡ χήμη ἄγει ὁλκὴν μίαν
ἡ ἑλληνικὴ κοτύλη τοῦ ἐλαίου ἔχει λι α
ὁ δὲ ξέστης λι β ὁ δὲ ἰταλικὸς ξέστης λι α ϛ
δῆλον οὖν ὅτι καὶ ἡ ἰταλικὴ κοτύλη ἔχει γο θ
ἡ δὲ ἀλεξανδρινὴ κοτύλη ἐλαίου μὲν ἔχει γο η
οἴνου δὲ, γο θ

Τὸ κεράμιον ἔχει.

ἐλαίου	οἴνου	μέλιτος
λι οβ	λι π	λι ϛκ
τὸ κόγγιον ἔχει.		
λι θ	λι ι	λι ιε
ὁ ξέστης ἔχει.		
γο ιη	λι α γο η	λι β ϛ
ἡ κοτύλη ἔχει.		
γο θ	γο ι	λι α γο γ
ὁ κύαθος ἔχει.		
γο α ϛ	γο α ϛ γρ δ	γο β ϛ.

Epiſtolæ diuerſorum, de qualitate & obſeruatione medicinæ.

LARGIVS DESIGNATIANVS FILIIS ſuis Salutem dicit.

LEGI antehac Hippocratis Coi Epiſtolam medicinæ autoris uel peritiſſimi, quam de tuenda ualetudine ad Antiochum re/gem ſcripſiſſe fertur, cuius quia præcepta & monita uobis ad ſalutis cuſtodiam nota cuperem, collegi ut potui, quicquid ſe/riem eius continere memineram eamq; ore Romano interpretans ſcripſi. caui fateor ne ad uerbum uerba trāſferrem, quo minus pleraq; linguarum diuerſitate congruerent, ſi parum ponderis in ſignificationibus ueris fieret: itaq; explicandæ rei aduerſus obſcuritatem cōſului. Igitur Epiſtola talis eſt.

ANTIOCHO REGI HIPPOCRATES COVS SALVTEM D.

Hæc Epiſtola nō habetur in uulgato Hip/pocr. operum exēplari eſtq; meo iudicio nō Hippocra. Coi, ſed aut al terius, aut certe Diocl. eadē ſanè ſententia in epiſtola Di oclis explica/tur, quæ eſt apud Paulum Aeginetā lib. I cap. C.

Corporis hu/mani partes IIII

Caput

Eam te in hoc regnandi munere & culmine reputans ſuſtinere perſonā ut rex magnus uitā multis utilem in longum prouehere debeas, ingentē ſi/mul prouidentiæ tuæ metiens curam, qua experientiſſimus rerum, mathe/ſim quoq; apprime adeptus es, conuenire talibus regalis peritiæ ſtudijs ar/bitratus ſum, domeſticam quoq; tuendi corporis & procurandæ ualetudi/nis ſcientiā. ſuper cuius obſeruationibus ad te ſcribēdū putaui, ut & quibus cauſis morbi exiſterent, & quibus prænoſcerētur indicijs, & qualibus inter exordia perimerentur medelis oſtenderem. Nā ferè ut cæli turbulenta tem peſtas nunq; niſi præcedentibus ſolet ſignis ingruere, ita corporum immi/nentia pleraq; incommoda, ortus proprijs ſignificatione monſtrātur. Spō deo autem pro ingenita docilitate, qua noſtrā quoq; ſuper his rebus ſoler/tiam probas, monitis meis auſcultantem poſſe te reliquū uitæ tempus fir/ma ualetudine et plena incolumitate producere. Corporis igitur humani fit à nobis quadripartita diuiſio, cuius in partibus ſingulis ualetudinū modera tio continetur. Sunt autem partes hæ: cum capite oris ſublimitas, pectoris latebra, uentris receptaculum, ſentina ueſicæ. Si capiti igitur eueniet incōmo dum, aut tenebrę offunduntur, aut cietur dolor, aut onuſta quaſi pondere ſupercilia ſentiuntur. Aut fit temporū pulſus aſſiduus, aut tumeſcentibus mane oculis caligat aſpectus: aut aures tinniunt, & accepto quodā interius tumultuantur ſono. His ergo ſignis exiſtentibus, caput eſt purgatione curā dum. Sed ſuper huiuſmodi tamen leniore medela: hyſſopi uel origani indi ci coma iniecta defruto ſiue mulſę quæ ſeptē uel pluſculis diebus macerat̃. De quo liquore poſtmodū coagitato atq; colato tepido heminæ dimidiū aut ampliorē modū gargarizari oportet die calido uel ſereno: ita ut reſupi/nato ore faucibus liquor ille cōtineat̃ aliquantulū, et agitet̃ alterna uice idq; ſæpius fiat, donec heminę dimidiū conſumatur uel cum phlegmate proijci atur: ſed hæc ieiuno adhibēda curatio eſt, qua nulla capiti leuior aut cōmo dior reperiet̃. Hoc remediū qui neglexerit, & indicijs ſupra ſcriptis nō occur rerit, neceſſe eſt ſentiat aut oculorū uitia, aut ulcera intimis auribus erūpētia

aut

aut strumas in confinio colli, aut pulsus cerebri, aut suffocationem, aut cir/ca guttur anginam, aut uuę destillationem: glandulas quoq; patietur, & ta bem fluentium capillorum, & ulcera per caput efferuescentia, doloremq; dentium creberrime. Quod si à pectore morbus minatur, qui esse simplex & nō uiolentissimus solet, his præsentitur indicijs. Primum pectoris sudor intimus testatur æstum stomachi laborantis. Splen erit quasi distensus & eminens, sputamenta fellita, scapulæ cum lateribus grauabuntur, & inpro/uiso dolore marcescent, assiduę oscitationes ora diducent inportunæ uigi/giliæ somnos fugabunt, artatus spiritus siti nocturna maxime inardescet, expergefactis mens erit tristis & nubila, post soporem totius penè corpo/ris pulsus, tremor in brachijs uel in manibus, sicca etiam tussis quatiet infir/mum. His igitur sapienter occurritur si consuetudo fiat sine ullo medicami ne post cœnam uomendi. Vtile autem est etiam ieiunum uomere, magis enim humor noxius qui stomacho insiderit egeritur. Itaq; qui mane uomi turus est, debet minutatim rafani radices mādúcare, easq; uel succum earū transmittere, cardamum quoq;, id est, nasturtium, sed & sinapi, & erucam deuorare, & aquam inde tepidam super bibere, ac digito uomitum prouocare. Qui ista cōtempserit erit his obnoxius uitijs: pulmonis labore uexabitur, frenesim sustinebit, atræ bilis infesta cōmotio, ad usq; uesani eū furoris periculum trahet, iactabitur febribus acutis, inops somni agitabit̃ pernitiosis uigilijs. Si quando autem morbus à uentre molitur, qui & ipse multiformi grassatur incōmodo, hęc signa premittit. Torquet̃ aluus & cor reptos cibos immoderatis fluoribus fundit. Potus in amaritudinem uertit̃, membrorum omnium existunt dolores causa latente grassantes, nimijs fer uet ruboribus corpus, & acutis atq; occultis febribus inardescit. Aduersum hæc uenter est molliendus sine grandi cura aut graui medicamento. Nam qui lapatho uel mercuriali herba usus fuerit, commode aluum tēperabit. si parum proficiet hæc medela, & supra dicta indicia perseuerabunt, deco/ctus urticæ succus potui dabitur. Vtiliter accipiuntur & cymæ caulium mul ta aqua uehementer excoctæ. Etiam brassicæ humor melle admixto, & a/sperso sale temperatus bibi debet ad heminarum quattuor modum. Qui hæc adhibere cessauerit, his patebit iniurijs, ut aut cœliacus fiat, aut meati/bus ruptis inmoderato uentris fluore uexetur. Hinc dysenteria oritur & ili acus morbus, & ad superiora fimus redundans uomitibus et empneumatis inficiet. Hinc ischij passio erit dolorq; coxarum, apoplexis etiam his origi nibus existet. hinc & sanguinis per interiores meatus, id est, per hemorrho idas fluor multus emanat. articulorum quoq; morbus quem Græci arthri/tim uocant istinc creatur. Cum uero ex uesica imminet origo uitiorum, & ipsa non minus causis pluribus nocens, his significationibus intelligitur: inflatio uesicæ adest, solet enim in eam multus ex alui meatu uentus immit

Pectus

Venter

Vesica

 ti, inde

ti,inde adſidua ructatio,inde incontinentes crepitus egeruntur,inde grauis ſomnus,inde urina ſordida & diri odoris egeritur, & circa genitalia tumor ſurgit. His ergo animaduerſis,tali ſubueniendum medela: feniculi & apij radices uino condito ueteri & odorato inijcies,& cum ſe hæc confuſa macerauerint, cum uini cyathis duobus tantundem miſcebis aquæ calidæ,& ieiuno potui dabis. Præterea radicis aſparagi ſuccus cum uino mixtus, optime ſumitur. ſed & ciceris albi non arietini decocti ſuccus accipitur. ex hac ualetudine niſi in exordio curatio adhibita fuerit,per urinę difficultatem & hydrops naſcitur,& dolor iecoris,& uitia renum,& ſtranguria ueſicæ, uentrem moleſtiſſimi dolores uexabunt.Hæc ſunt de prænoſcendis præueniendiſq; morborum cauſis.Addidi etiam quibus & quatenus per anni circulum pro temporum uiciſſitudine obſeruatis incolumitas cuſtodiatur, ab hyeme igitur ſalubrius fiet exordium.Ex die VIII calen. Ianuarias corporibus humor adcreſcit uſq; ueris æquinoctium,quod incipit VIII calen. Aprilis.Hoc ergo tempore utendum calidiſſimis cibis,& optimis,uino aliquatenus indulgendum,uſus etiam ueneris minime reſpuendus.Ex æquinoctio incipit phlegma creſcere,id eſt,concretus humor & frigidus uſq; in ortum pleiadum,qui incipit pridie Idus Maias. ergo tum adhiberi conuenit bene odoratos,ſed & acres cibos. exhinc ſanguis ardentior febribus augmenta ſuppeditat,nec minus humor obbibitur,uſq; ad æſtiui temporis commutationem,quæ ad VIII cal.Iulias inchoatur,à quo die uenere abſtinendum ieiunandumq;.Ab octauo enim cal. Iulias æſtiua progreſſio incrementa fellis exſuſcitat uſq; in autumni equinoctium,quod eſt VI calen.Octobris. erit igitur utendum frigidis & ſapidis & bene olentibus cibis,parcius ieiunādum,& à uenereo uſu, ab VIII cal. Iulias certe per dies duodecim penitus abſtinendum.poſt autumni æquinoctium,id eſt poſt diem VI cal.Octob. acres biles uires & augmētum ſortiuntur,in occaſum pleiadum qui eſt IIII. Idus Nouemb.humores etiam graues ſerpunt. Erit igitur utendum acidis & acribus cibis,uenere quoq; abſtinendum,parcius etiam ieiunandum.Ab hoc rurſus tempore,id eſt,à IIII idus Nouembris ſanguis deficit, congruit igitur leuioribus cibis uti,uino indulgere,nec uſu ueneris abſtinere, in VIII calen.Ianuarias ex quo incipit tempus hybernum.Hæc ut dixi obſeruās incolumi ſoſpitate uitæ ſpatia tranſcurres, nec ulla indigebis uiſitatione aut curatione medicorum.

EPISTOLA ALIA EIUSDEM HIPOCRATIS ex Græco translata ad Mœcenatem

Et hunc alium ab ātiquo Coo Hippocrate eſſe tempora indicant.Eſt au-

QVEM roganti tibi libellum promiſi, omni cura adhibita deſcriptum miſi,ordinatiſſimum tuæ ſalutis cuſtodē, quem debebis tam diligenter intueri, quàm ſcriptus eſt. ad curationem enim corpo-

corporis tui omnia explorata sunt, quæ cum rerum effectu comperi celeriterque complexus sum. intueri ergo omnem medicinæ rationem debebis. Namque ego diligenti cura, licet summa breuitate, comprehendi singula curationum genera, sicut proxime in eo libello feci quem Cæsari nostro coram te tradidi, quas curationes per temetipsum æstimare poteris: sapientibus enim ratio uenire in consilium adsueuit. Omne itaque corpus hominum, pecudum, alitumque ex quattuor generibus constat, sed præcipue hominum, calido, frigido, sicco & humido. Frigido enim continentur uiscera unde spiramus. Calore continetur anima qua uiuimus, id est qua uita sentimus. Sicca sunt ossa quæ uires faciunt ad sustinendum laborem. Humidus est sanguis quo alitur uita. Per omnia enim uiscera uenæ currunt quæ sanguinem regunt. Sanguis animam, anima uitam sustinet, spiritus autem aëris est. Ossa neruis munita uirtutem corpori præstant. Sanguis cum abundat, ualetudinem uitiat. Ex eo nascitur sanies quam in uulneribus sectis uidemus. Nascitur & pituita quæ nauseam facit. Nascitur etiam bilis acida & amara quæ dicitur mater morborum. Bilis enim cum est, concitat calores. De pituita perfrictio nascitur quæ facit dolorem intestinorũ, torsiones etiã inflationemque, quæ corpus extenuat. sanguis autem à nimio cibo, nimiaque potatione incipit abundare, & cruditate corrumpitur. Qui cum euacuatur extra cursum naturæ infert aliqua corpori uitia, & in quacunque parte corruptus incubuit, fatigat & lædit. Nam sanguis animam quoque uitiat, & inde os hominis incipit fœtere. Cum est ergo integer sanguis animam sine dubio confirmat, ut possit frigus caloremque fortius sustinere. At cum abundat cumque calore animæ corrumpitur, fit sanies: tum & bilem atram concitabit, & calorem interdum ac frigus faciet, corporique uniuerso languorem animæque malum odorem uel anhelitum faciet. quo facilius igitur commodis ualetudinis fruamur, & incommoda uitemus, prognostica, id est, præcurrẽtia uitia, signis naturalibus cognoscamus, cognitaque emendemus ne mortifera fiant. Quattuor igitur disponuntur corporis partes, cuius origo in capite est, & thorace, deinde uenter sequitur & uesica. Ita ergo locorum istorũ sinceras notas cognoscemus. Hominis sani urina mane alba erit, & ante prandium rufa. Pransi rursus candida, item ante cœnam rufa. Nec ego tamen necessitatem prandendi imposui, sed magis urinam & tempora naturalia ostendi. Candida enim urina debet esse, ubi cruditas non est, mane quieto corpore: deinde motus ipse & deambulatio urinã turbat, excitatque uesicam, ideoque coloratior fit. Quod si mane urina mutauerit colorẽ ostendit subesse uitium infirmitatis, quod tamen proprijs indicijs intelligimus. cum enim à capite morbus oritur, solet capitis dolor comparere: tunc & supercilia grauantur, tempora saliunt, aures sonant, oculi lacrymant, nares repletæ odorem non sentiunt. cum ex his ergo aliquid accidit, caput pur-

tem magna ex parte Dioclis doctrina etiã in hac Epistola expressa, uelut in præcedente.

Corpora omnia ex IIII generibus constant.

Bilis mater morborum.

Corporis humani partes IIII.

Vrinæ significationes.

gari oportet hac ratione. Hyssopi aut cunilæ bubulæ fasciculum cum aqua defervefacias, inde aquam ore continebis, sed caput calidè tractabis ut fluat pituita. Quod si quis negligit, capiet epiphoras oculorum, aut dentium uel aurium dolorem. Interdum etiam strumæ parotidesq; nascuntur & alia uitia quæ circa fauces ceruicesq; oriri solent. Item distillatio aut grauedo narium erit. Et interdum ulcera in capite nascuntur, aut etiam capilli defluunt.

Thorax Cum autem à thorace morbus nascitur, incipit caput sudare, linguaq; fit crassior, aut os amarum, aut tonsillæ dolent. Oscitatio erit frequens sine somno & quiete. Torpor membrorum, animi dolor, prurigo corporis, brachia manusq; adsidue intremiscunt, subitaq; tussis arida & inquieta nascetur.

Bilis mater morborum. Ex his ergo cum aliquid acciderit uitabis uitium graue, si uomueris siue ieiunus, siue post cœnam, uel in balneo. Plus autem prodest si ieiunus bilem eieceris. Eam enim dicimus matrem morborum. Sed qui uomere nolunt, uel non possunt, quia stomacho laborant, decimo quoque die ieiunando, omni cibo se abstineant, quo facto uitium grande uitabunt. Nam frequenter uomēdo, solet stomachus corrumpi.

Venter Quod si à uentre morbus orietur, hæc erunt signa: uenter uertetur atq; turbabitur & sentiet crebros dolores, cibus & potio uidebuntur amara. Genua succident, lumbi grauabuntur, interscaplium contrahetur totumq; corpus particulatim grauabitur. Tardabuntur pedes, pigra fient crura, renes indolescent. Et post hæc febriculæ incurrent. His itaque cognitis prima est abstinentiæ utilitas. Tum etiam medicamentis aluum purgari oportebit, ut graue corpus leuamentis adiuuetur. Quod si morbus maior premere uidebitur, adijcies alterū diem abstinentiæ, si tamē uires patientur: sin minus, quàm leuissimū sumes cibū, ut ouum sorbile tantum, aut aliquid ouo simile accipias. Hoc qui negligunt fiunt cœliaci, torminosi, dysenterici, etiam ex eo nascuntur tertianæ & quartanæ, fiunt podagrici chiragriciq;, morbus etiam articularis hinc accidere solet. Quidam etiam fiunt amentes, quibusdam sanguis etiam erumpere è naribus solet. Oportet ergo occurri tam grauibus malis curatione prædicta.

Vesica A uesica qui nascuntur morbi hæc dabunt signa: pleni uidebuntur, & cito saturari quos grauabit. Sequentur inflationes uentris, & crepitus crebri, uidebuntur oscitare nec oscitabunt, sed tantum os diducent: sequetur totius corporis stupor somnusq; grauis quasi marcor, fiet urina liuida & uix erumpens. tumescunt etiam ueretra, inde & calculosi fient. Hæc uitia sic emendantur. Feniculum & apium uino austero madefacito, uel etiam earum herbarum radices contere, & ex uini cyathis duobus, & tantundem aquæ calidæ accipe adsidue, uel dauci semen, & myrtum ex aqua calida sume: uel cicer album sume non arietinum, madefactum uino ut supra scripsi ebibe: uel radicem asparagi, uel eruum erraticum, uel serpillum decoque eiusq; aquam uino mixtam bibe. Quæ qui negligunt, fiunt hydropici. Se-

quetur his iocineris & renium & uesicæ dolor. Fient quoq; calculosi, stranguriam quoque sustinebunt, & uentris tumorem. Intueri autem oportet ægri uires quomodo possit sustinere medicinam, ut ita febri & cruditati eius adhibeatur. fiunt ergo cataplasmata adhibenturq; quæ apta sint capiti, uentri, uesicæ, cruditati, frigori, calori; pro ut tempus exegerit. uti autem ad hæc oportet rosa, aceto, uino, oleo irino, linguam quoque ægri asperam melle perfricari, uel mentæ folio. reliqua diligenti medico permittenda sunt, quia iuxta morbos debet adhibere medicinam. Quoniam ostendi corporis sani & imbecilli notas per urinam denunciari, & adieci curationum consilia, nunc & compositiones medicamentorum adijciam, unum ne nascantur corpori uitia, alterum ut emendatio sanitatem reducat. Aduersus autem omnes impetus morborum duo sunt remedia certissima: Primum est, decimo quoque die ut te abstineas à cibo & potione. Deinde postero die laueris ciboq; firmo uteris, qua re & obseruatione efficies, ne quid omnino uitij corpori tuo accidat, & perpetua sanitate sis tutus. Est & potio salubris quæ omne corporis uitium elimat, & ualetudine confirmat. Eius potionis iam tecum habes compositionem, per annos enim complures amicissime Mœcenas quum Cæsare nostro pariter nos morari meministi, quo tempore hæc obseruando nunquam in ullum corporis languorem incidisti. Quo tempore nec nostrum Augustum quicquam molestioris incommodi passum esse nosti. Ita enim me tecum habebis, si libellum meum legendo sæpius tractaris, qui plenius tibi me absente præstare consilium in omnibus poterit. Terentij Velpisti in ultimo libello leges dynames herbarum, quas ut crescentibus numeris Lunæ obserues dum tollis & componis curato. Si ita non feceris, & ad deminutionem Lunæ sustuleris minus ualebunt. Ipsum etiam mare per Lunam augeri & minui scimus, *Lunæ uires* cerebra etiam hominum augentur crescente Luna. Cum autem minuitur Luna, una quæque res deminutionem sentit, quod licet recognoscas ex his quibus cotidie uteris. Tamen & per me admonitus scies omnibus & minui augmentum & augeri per lunam. quod si ita est, in herbis quoq; legendis, componendisq; medicamentis uim eius & potestatẽ nos obseruare debere, ne dubites.

Epistola

EPISTOLA PLINII SECVNDI AD AMICOS DE MEDICINA.

FREQVENTER mihi in peregrinationibus accidit ut propter meam aut meorũ infirmitatem uarias fraudes medicorũ experirer, quibusdam uilissima remedia ingentibus pretijs uendentibus, alijs ea quæ curare nesciebant cupiditatis causa suscipientibus, quosdam uero comperi hoc genere grassari, ut languentes qui paucissimis diebus uel etiam horis possint sanari, in longum tempus traherent, ut & ægros suos diu in reditu haberent, & sæuiores ipsis morbis existerent. Quapropter necessarium mihi uisum est undiq; ualetudinis auxilia contrahere, & ueluti in breuiarium colligere, ut quocunq; uenissem eiusmodi insidias uitare, & hac fiducia securior iter ingredi queam, ut & sciam si quis mihi languor acciderit, non facturos medicos ex me uel ex meis reditum, nec taxaturos incommodorum occasionibus sanitates. Ante omnia autem puto in prompto habenda quæ subito desiderata difficillima uidentur inuentu, sicut oleum uetus, quod si ad manum non erit, celerrime fieri poterit. Deferuefactum enim, uel recentissimum, & odorem & uires uetustissimi præstat. Et si forte curatio exegerit aquam marinam in mediterraneo quæri, sollicitudini locus nõ erit, si ita prospiciatur: duo enim salis sextarij in quatuor aquæ sextarios missi, temperatissimã marini liquoris copiam facient. Oxymeli uero facile erit fieri, si in duobus cyathis mellis sextarius aceti addito pulegio & salis modico contemperetur. Polenta autem hoc modo fiet. Hordeũ aqua perfusum una nocte siccatur, deinde ad XX libras hordei adijciuntur tres libræ lini seminis, coriandri selibra, salis acetabulum. Tunc deinde hæc mixta torrentur, & mola franguntur. Omnibus autem curationibus mel optimum est in quo apes moriuntur, & lana sucida ea bona est quæ de ouis collo fuerit adtonsa. Cinerem auium uel aliorũ animalium desideratum sic fieri oportet: in ollam nouam mittitur auis, aut quodlibet aliud animal quod putaueris exurendum, quod addito operculo, circũlitoq; argilla, in furno feruenti torrebitur, spiramẽto permodico facto. Gargarizationes uero omnes calidæ utendæ sunt, sicut & fomenta, ut medendi ratio & usus ostendit.

Oleum uetus · *Aqua marina* · *Oxymeli* · *Polenta* · *Mel optimũ* · *Lana succida* · *Vsturæ rerũ modus* · *Gargarismi* · *Fomenta*

Alia Epistola.

CORNELIVS CELSVS CAIO IVLIO CALISTO SALVTEM D.

Hæc Epistola quæ latina Scribonij uomine circũfertur præfixa est, tanquam Scribonius eam ad Caium

INTER maximos quondam habitus medicos Herophilus, Cai Iuli Caliste, fertur dixisse medicamenta deorum immortaliũ manus esse, non sine ratione, ut mea fert opinio: prorsus enim quod tactus diuinus efficere potest, id præstant medicamenta usus experientia comprobata. Animaduertimus itaq; sæpe inter deliberationes contentionesq; medicorum auctoritate præcedentium dum quærit quid nam faciendum, aut qua ratione succurrẽdum sit ægro, quosdam humiles

miles quidem & alioqui ignotos, reuera peritiores, uel quod fateri pudet, longe ſummotos à diſciplina medicinæ, & ne affines quidem eius profeſſioni, medicamento efficaci dato, protinus uelut præſenti numine omni dolore periculoq; liberaſſe ægros. Quamobrem ſpernendi ſunt quidem qui medicinam ſpoliare tentant uſu medicamentorum, forſan non à medendo ſed à potentia effectuq; medicamentorum ita appellatam. Probandi autem ſunt qui omnimodo ſuccurrere periclitantibus ſtudent. Ego certe aliquoties magnum ſcientiæ conſequutus ſum titulum ex uſu proſpere datorum medicamentorum, multoſq; ex eadem cauſa non mediocrem gloriam tuliſſe memini. Eſt enim hæc pars medicinæ uel maxime neceſſaria, certe antiquiſſima, & ob hoc primum celebrata atq; inluſtrata. Siquidem uerum eſt antiquos herbis ac radicibus earum, corporis uitia curaſſe, quia timidum genus mortalium inter initia non facile ſe ferro igniq; committebat. Quod etiam nunc pleriq; faciunt, ne dicam omnes. Et niſi magna conpulſi neceſſitate ipſius ſalutis, non patiuntur ſibi fieri quæ ſanis uix toleranda ſunt. Cur ergo aliqui excludant medicinam de uſu medicamentorum non inuenio, niſi ut detegant inprudentiam ſuam. ſiue enim nullum experimentum eius generis remediorum habent, merito accuſandi ſunt quod tam negligentes in tam neceſſaria parte artis fuerint: ſiue experti quidem ſunt eorum utilitatem, denegant autem uſum, magis culpandi ſunt, quia crimine inuidentiæ flagrant: quod malum cum omnibus animantibus inuiſum debeat eſſe, tum præcipue medicis, in quibus niſi plenus miſericordiæ & humanitatis animus eſt, ſecundum ipſius profeſſionis uoluntatem, hominibus diiſq; omnibus inuiſi debent eſſe. Idcirco ne hoſtibus quidem malum medicamentum dabit qui ſacramento medicinæ legitimè eſt obligatus. Sed perſequetur eos quum res poſtulauerit ut militans & ciuis bonus omni modo, quia medicina non fortuna, neque perſonis æſtimat homines, uerum æqualiter omnibus implorantibus auxilia ſua, porrecturam & ſuccurſuram ſe pollicetur, nulliq; unquam nocituram profitetur.

Iuliũ Caliſtũ ſcripſerit. Hic tamẽ lõge correctius à Marcello adducitur, & Corn. Celſo adſcribitur, ut nõ prõptum ſit hic pronunciare.

Medici mores quales eſſe debent

Hippocrates conditor noſtræ profeſſionis, initia diſciplinæ à iureiurando tradidit, in quo ſanctum eſt ut ne prægnãti quidem medicamentũ quo conceptum excutitur, aut detur aut demonſtretur à quoquam medico, uidelicet longe præformans animos diſcentium ad humanitatem. Qui enim nefas exiſtimauerint ſpe dubia homines lædere, quãto ſceleſtius perfecto iam nocere iudicabunt? Magni ergo æſtimauit nomen decuſq; medicinæ conſeruare, pio ſanctoq; animo quemq; ſecundũ ipſius propoſitum ſe gerentem. ſcientia enim ſanandi non nocendi eſt medicina. quæ niſi omni parte ſua plene excubat in auxilia laborantium, non præſtat quam pollicetur hominibus miſericordiam. Deſinant ergo qui prodeſſe adflictis aut nolunt, aut non poſſunt, alios quoq; deterrere, negando ægris auxilia, quæ per uim medicamentorum frequenter exhibentur. Etenim quaſi per

gradus

gradus quosdam medicina laborantibus succurrit. Nam primum cibis, ra-
Gradus medendi. tione aptoq; tempore datis, tentat prodesse languentibus. Deinde si ad
hos non responderit curatio, ad medicamentorum decurrit uim. Potentio-
ra enim hæc & efficaciora quàm cibi. Post ubi ne ad hæc quidem cedunt
difficultates aduersæ ualetudinis, tunc coacta ad sectionem uel ultimo ad
Asclepiadæ defensio. ustionem uenit. At Asclepiades maximus autor medicinæ negauit ægris
danda medicamenta. Quidam enim hoc mendacio etiam pro argumento
utuntur. Poteram tamen si uerum id esset dicere, quid Asclepiades senserit,
forsitan non omnino in hanc partem animum intendit. Homo sane fuit
qui parum feliciter se in hoc negotio gessit. Itaq; non deterreor persona,
cum re manifesta prodesse uideor. Nunc uero cum tam impudenter quidã
de eo mala comminiscantur, quid possum ultra dicere, nisi quodammodo
parricidium ac sacrilegium eos committere qui hæc dicunt. Ille enim febri-
citantibus uitijsq; præcipitibus correptis, quæ oxypathe Græci dicunt, ne
gauit medicamenta danda, quia cibo uinoq; apte interdum dato, remedia-
ri tutius eos existimauit. Cæterum in libro qui Parasceuôn, id est, præpa-
rationum inscribitur contendit ultimæ sortis esse medicum, qui non ad sin-
gula quæq; uitia binas ternasq; compositiones & expertas & protinus pa
ratas habeat. Vides ergo quàm non placeat Asclepiadi usus medicamen-
torum? cui nisi plura ad unum quodq; genus uitij medicamenta compo-
sita habeat, non uidetur dignus professione medicinæ. Sed ista licentia no-
mine tantummodo medicorum propter quorundam negligentiam latius
Dissimile. processit. Raro enim aliquis priusq̃ se suosq; tradat medico, diligenter de
eo iudicat: cum nemo ne imaginem quidem suam committat pingendam,
nisi probato prius artifici per quædam experiméta, atq; electo: habeátne
omnia pondera ac mensuras exactas, ne quid errorum in rebus necessa-
rijs accidat, Videlicet quia sunt quidam qui pluris alia quàm seipsos æsti-
ment. Ob quod sublata est unicuiq; studendi necessitas, & non solum anti-
quos autores per quos consumatur professio quidam ignorant, sed etiam
comminisci falsa de his audent. Vbi enim delectus non est personarum,
sed eo dem modo malus bonusq; habetur, disciplinæ ac sectæ obseruatio
perit, quodq; sine labore potest contingere, & in quo dignitatis atq; utilita
tis præstare uidetur æqualitas, id unusquisq; magis sequitur. Atq; ut quisq;
uult, facit & medicinam. Quosdam enim à peruerso proposito nemo po-
test mouere, & sanè omnibus permisit liberum arbitrium magnitudo pro-
fessionis eius. Multos itaq; animaduertimus unius infirmitatis sanãdæ sci-
entia, medici plenum nomẽ consequutos. Nos uero ab initio rectam uiam
sequuti, nihil prius in totius artis perceptione, quàm homini permittitur, iu-
Contemptus gloriæ & pecuniæ in medico requiritur dicauimus. Quia ex hac omnia commoda consequuturos nos existi-
mabamus, non medius fidius tam pecuniæ aut gloriæ cupiditate, quàm
ipsius artis scientiæ. Magnum enim & supra hominis naturam duximus,
posse

posse aliquem tueri, uel recuperare suam & unius cuiusque bonam ualetudinem: itaque ut cæteris partibus disciplinæ, ita huic quoque quæ per medicamenta uirtutem suam exhibet, curiose institimus, eo magis quod percipiebamus indies ex usu profectus eius, quos interdum supra fidem atq; opinionem plurimorum exhibebamus. Sed quid ultra opus est probare, necessarium usum esse medicamentorum? præcipue tibi qui quia percepisti utilitatem eorum, idcirco à me conpositiones quasdam petisti. Ego autem memor humanitatis tuæ, candorisq; animi tui, quem omnibus quidem hominibus plenissime, mihi etiam peculiariter præstas: non solum quæ desyderas remedia, uerumetiam si qua alia de expertis in præsenti habui, in hunc librum contuli quem ad te misi. Cupio enim mediusfidius qua possum tuæ in me tam perseueranti beniuolentiæ respondere, adiutus omni tempore à te, præcipue uero istis diebus: ut primum enim potuisti, non es passus cessare tuæ erga me pietatis officium, tradendo scripta mea Latina de medicinalibus nostro Cæsari. Quorum potestatem tibi feceram ut ipse prior legeres, simpliciterq; indicares mihi quid sentires de his. Plurimum enim iudicio tuo tribuo. Tu porrò candidissimo animo & erga me beniuolentissimo, dignos nomine editionis, non uerbis sed re probasti, periculumq; non minus tui iudicij quàm ego stili propter me adisti, quo tempore diuinis manibus ea tradendo consecrasti. Fateor itaque me gratias tibi agere, quod & prius quàm rogareris consummasti amicissimo affectu uota mea, & quod contigit mihi fauore tuo maturiorem percipere studij huius mei fructum ac uoluptatem. Ignosces autem si paucæ tibi uisæ fuerint compositiones & non ad omnia uitia scriptæ: sumus enim ut scis peregre, nec sequitur nos nisi necessarius admodum numerus libellorum. Postea autem si & tibi uidebitur ad singula quæque plures conpositiones colligemus. Oportet enim copiam quoque earum selectam habere, quoniam reuera quædam magis quibusdam, & non omnes omnibus conueniũt, propter differentiam scilicet corporum & affectionum quarum initium à capite faciemus: summum enim & quasi primum locum hoc obtinet: dantes operam, ut simplicia remedia prima quęque ponamus. Interdum enim hæc efficaciora sunt quàm ex pluribus conposita medicamenta. erit autem nota denarij pro Græca drachma, æque enĩ in libra denarij LXXXIIII apud nos sunt, sicut drachmæ apud Græcos incurrunt.

Denarij & drachmæ conuenientia

Alia

Alia Epiſtola eiuſdem Cornelij Celſi.

CORNELIVS CELSVS PVLLIO NATALI SALVTEM D.

Hanc epiſtolã crediderim eſſe Scribonij, aut eius qui Scribonij græca interpretatus eſt, eiq; operi fuiſſe ab interprete ipſo præmiſſam.

LEctis duobus libris compoſitionum Græcis Pulli Natalis, quos miſiſti mihi ut in Latinum ſermonem conuerterem, libenter parui tuæ uoluntati, dignos eos exiſtimans quibus operam impenderẽ, quos plenos utilitatis comperi: alioquin excuſaſſem ni me propoſitũ haberet nihil non dignum ſublimi Romanorum maieſtate, de bono medicinæ artis ſplendidiſſime ſcribere, idq́; perennitati & litteris mandare. Habebit ergo & præſens tempus & futura poſteritas, in hoc perpetuæ uoluntatis meæ curæq́; gratiſſimum munus: ſiquidem bona ualetudine nihil eſt pulchrius. dedi autem operam quantam potui ut ad uerbum transferrem, quæ in Græcis medicinalibus repperi, nec neceſſariam curam cultus orationis putaui, quia rectius duxi proprietates nominũ edere, & rem ueram ſub herbarum peregrinarum uocabulis explicare. unum genus fateor me tranſlationis de induſtria declinaſſe, quo ferè Græci utuntur in medicamentorũ ſcripturis, omnia ad ſecundam perſonam dirigentes. Ego uero in uſum medicamentorum quæ edidi, ominis boni gratia nullam malui quàm infinitã inſerere perſonam. Admoneremq́;, niſi certum haberem te non ignorare, me huiuſmodi bona utilitatis magis quàm delectationis cauſa ſcripſiſſe. Græci medici põdera medicamentorum ad drachmas redigunt, quæ quia ad denarium noſtrum conueniunt, octoginta enim & quatuor in libram incurrunt, pro nota Græcæ drachmæ quæ eſt figura talis Z, notam denarij Latinam, quam noſti poſui, id eſt hanc ⚹, & ad eius pondus Græcas drachmas rediges. & quando quæ uolui præfatus ſum, nunc quæ deſyderas explicabo.

Denarij & drachmæ conuenientia.

Epiſtola Vindiciani Comitis Archiatrorum, ad Valentinianum Imperatorem.

CVm ſæpe ſacratiſſime Imperator, humani generis fragilitas falſò de natura ſua queratur, aliquando tamen potuimus redditis cauſis, oſtenſisq́; remedijs, uanas & innumeras querimonias refrenare. Nam ſicut rudis gubernator turbatum mare ſulcans, incertus periculorum, dubius ſalutis cuncta rimatur, Ita & mortalium natura quæ perpetua ſanitate optat frui, placida quæq; deſiderat. Sed quia nec mare ſemper poteſt eſſe trãquillum, nec unus in diem uenti ſpiritus durat, nec ſecurus nauta ratem poteſt ſcandere, cum ęquor mole fluctuum tollit: ſic neq; mortales poſſunt ſemper eſſe ualidi aut uiuentes, ſed pro ætatis & temporis uarietate diuerſis morborum aguntur incommodis. Quæ cum ita ſint, clementiſſime Imperator, magna laus eſt ueterum inſtituta ſcrutari, maior uero gloria inuenta ſeruare. Siquidem illi uiam laboribus ſuis uirtutibus aperuerũt, nobisq́; iter intelligentiæ ſua ſapientia reliquerũt. Vnde

cum

cum quidam febribus teneretur, & diu uentris duritia strangulatus, die duodecimo iam morti proximus uideretur, adhibitis ad curam multis & magnis medicis ut remedium consequeretur, hoc illis summum periclitanti præsidium uisum est, ut per intestinum clysterio ei curatio pararetur. cũ ille imminenti periculo æstuaret, & ueluti morti proximus curationis etiã extrema deposceret, ego pudoris & reuerentiæ modum seruans quem cũctis semper exhibui: prospexi ad tempus ne ueluti turpis cura forti uiro adplicaretur. Cũ ergo uidissem physin eius, quam de colore collegi, & siccitate uiscerum fatigari eum penitus aduertissem, ilico infuso sale aquam frigidissimam obtuli eius ardori, qui cum desyderio recentis quo cruciabatur, totum quod ei oblatum fuerat, ebibisset, autores medicinæ magni qui id spectabant exclamauerunt, occidisti hominem. nec dum uox eorũ ab ore manauerat, euestigio cum somnus occupauit sudorq; perfudit. Quibus ego præsentibus, clementissime Imperator, tantis sudoris eius abstersionib. laboraui, ut si dici fas sit, Nilus ex eius corpore uideretur effluere; uerum cum æger expergefactus, recreatum se extinctis febribus, & ab infirmitate leuiorem esse sensisset, uentris etiam cœpit desyderio uehementer urgeri. adlato itaq; uasculo omne alui onus quo grauabatur exposuit, ad tam dirum fœtorem, ut omnes qui illic aderant fugarentur, dicentibus egregijs medicis quod õnia eius interna putruisset. Post hæc à me æger ad balneas mittitur, ut lauacro eius siccitas humigetur. qui perũctus unguentis remediabilibus, cum post balneum uestimenta accepisset, sitire se dixit. statim eum absinthio, in quo libisticũ fuerat decoctum, progressum à balneo potaui, nequid causationis in corpusculo eius maneret, quo uesica scybalis uel lapidibus per uicina loca meantibus premeretur. Præcepi etiam ei escam fieri de minutalibus porcinis, id est, podocylijs & uentriculo, in quẽ uentriculum acetum cyminatum modico adiecto lasere mitti mandaui, ut omnino excocta caro etiam ossium duritiam emolliret, ut soluta eorum medulla cum iure ipso absorberetur. non dubium est autem optime Imperator, quod ex indigestione externarum crudissimarumq; crapularum, uel superfusa diuersi nimietate uini, repletis & plene tumentibus uenis, potus in uisceribus amarescunt, aufertur somnus, subsequitur calor, atq; occultarũ febrium pestis, & quædam phrenesis pulsu cerebrum inquietat: uenter durescit, qui iam dudum crudus repletus fuerat exuberantibus cibis, qui dum excoquuntur consumptis quæ humida sunt, inflammationes inportunissimas faciunt, quæ adiecta calida aqua amplius necesse est excitentur. Inde ergo uenter durescit, inflatur pulmo, splen distenditur. pinnæ etiam iecoris porriguntur. Quibus coangustatum & coartatum fel exprimitur, quo infuso tingitur corpus & fit luteum. Cum ergo peruenerit ad ea loca uenarum, in quæ pocula hausta descendunt, duo mala iuncta, id est, res acris ac dulcis, cito auferunt animam: sicuti petrarum humidarum sudor

Exemplum curationis ardẽtiss. febris

 igni

igni ſubiectus cito abſorbetur ab igni. petra autem ipſa exuſta & concremata, ſpongia efficitur, unde calx uel gypſum conficitur. ita calore febrium excoquitur uitium cruditatis, ciborumq́ congeſtio. Quibus conſumptis & exhauſtis, frigida ſine dubio ſuperfundenda eſt ne penitus areſcant. Nam nimirum ęſtimas o bone Imperator, calidam & frigidam mortalibus incluſam eſſe corporibus cum ſingulæ res propriam habeant naturam. Ignis ignem, aqua aquam deſiderat. ſed ad horum iungendam ſocietatem ſiue temperantiam procurandam, ſiluarum materies, lignūq́ depoſcitur, quod & nutrit ac ſuſcitat & rapit ignem, & frigidam uertit in calidam. ſed non ita in nobis eſt coæquandum. Accipe igitur sereniſſime Imperator, quod conueniens nobis putetur exemplum: thermarum ſcilicet ab ſe calidarum mixtio temperata, ubi nec ignis uidetur, nec lignum ſuggeritur, niſi uapor ſolus ſponte conficitur, & aër calidus ſine labore ſentitur. nōne duo unum ſunt? & diuerſa atq; contraria inuicem proſunt? diuina prouidentia ſalubri permixtione ac temperie procurata, nonnullam corporibus abluendis ſanitatem præſtant, competentemq́ medicinam prębentes, uarios languores à corporibus mortalium pellunt? Hæc cum ita ſint, nihil aliud reor mortalibus præbendum, niſi id quod cum infirmi eſſent deſiderauerunt, & oblatū ſibi profuiſſe ſenſerunt. His ergo utamur quibus ſumus bene experti, & quorum beneficio conſequuti ſumus optabilem ſanitatem. Nam ſimiliter quidam cum oculorum lachrymantium reumate carere non poſſet, productus eſt in medium conuentum multorum ſpectantium medicorum. Qui cum inſpectus ab his fuiſſet, dixerunt ei palpebras incidi debere. comburi etiam hemicranium & raſo capite uenas ſecari, quod Græci arteriotomon dicūt: inponi etiam eſcharas, & cum iam omnibus locis debilitatum & cauterizatum caput haberet, nihilq́ ei tormenta, quæ deſiderio ſanitatis patienter tulerat profuiſſent, deflebat omnibus infelicitatem ſuam. In ultimum hæc ab egregijs medicis inuenta curatio eſt, ut cum dexter oculus lacrymā funderet, uena ei dextri brachij laxaretur, cum ſiniſter ſimiliter in ſiniſtro brachio fieret. Quod cum pati cœpiſſet infirmus, flens & gemēs illud Catonis ſæpe dicebat: corporis exigua medico committe fideli. Ego autem dico & perito. Reſtiti igitur his nec laxari uenam permiſi, magnoq́ ſilentio facto auctores noſtros in medium protuli ac recitaui, dixiq́ ad eos: Si ex multifario tormentorum genere miſerandus iſte uel unam medelam fuiſſet adeptus, merito uos pateretur, ſed cum neq; inunctione, neque inciſione neq; combuſtione, inundationem lachrymarum reprimere potueritis, cur indocte uenas ei laxari præcepiſtis? cum hic iam ſemianimis, uiſionē ipſam ferri perhorreſcit. Vnde reddite mihi ſapientiſſimi uiri hodiernæ cauſas curationis, cur fuerit deſuper oculus inciſus, cur raſum caput, cur meacula exuſta uenarum: meatus enim inrigatio ſi uenerit ad ea loca in quibus

Frigidæ in febribus dandæ ratio

Exemplū curatiōis lachrymantiū oculorum infelix

Catonis uerſus

quibus habebat receptaculum collectionis suæ, quo impetu exinde descendebat deorsum, recurrens rursum ad fontem cerebri, ibiq; coangustatus cũ feruere cœperit, uerendum est ne perforans cutem, ac pertundens cratem capitis, generet in eo uitia diuersa. aut ne iterum per aliquam uenarum erumpat ad aures, faciatq; hominem surdum, totum oppilans auditum, aut uermes in auribus generet, uel naribus polypos nutriat. aut oculis ægilopia excitet, aut dentibus sit molestus, & faciat hominem oris fœtidi, atq; corrupti: uel quod maxime cauendum est, ne per uuæ destillantis, aut exulceratæ uitium ipsa musice hominis corrupta languescat, pulmoniq; & stomacho plagam inferat: lumbos quoque renesq; dissoluat, & incipiat humor noxius per inguina & coxas, & crura decurrens, facere contractiones talorum atque neruorum: paulatimq; auferat gressus, totóque organo tabescente, uideamini potius consumpsisse hominem quàm curasse, cum uere uiolenta morte uideatur de hac luce migrare. Nam si ceparum acritudo aliquotiens nobis non manducantibus, nostris tamen oculis molesta est, aut sinapi ubi & mel miscetur, leniri penitus non potest, sed calore eius commotum cerebrum, ita desudat, ut oculos & nares acer humor infestet: quid putamus illi patiuntur, quibus circa oculos cura rursus aut igni adhibetur aut ferro? quare imperator fidem nostris auctoribus adhibentes, non credamus, quibuscunq; medicinis, nec uulneri uulnus superponendum putemus, sed ita ægris remedium porrigendum esse credamus, ut neq; grauibus tormentis, neq; intolerabili medicinæ curatione crucientur. Plura ergo de obseruatione medicinæ pietati tuæ ac posteris tuis, digna memoria tradidi, quæ homines docti de expertis remedijs prodiderunt, quæ tua diuina serenitas oro suscipiat, & ad memoriam cæteris relinquat.

INCIPIT AD CAPITIS OMNES SVBITOS & diutinos, & multiplices dolores.

CAPVT I.

AD capitis dolorem etiam in febri, primis diebus incommodi. serpylli — I. rosæ aridæ — II. incoquuntur cum duobus sextarijs aceti acerrimi, donec ad dimidias perducantur. inde sumitur cyathus, & duobus rosæ cyathis bene cõmiscetur, frequenterq; curatur ex eo caput: ubi enim incaluit quod infusum est, nisi recẽs adijciatur, nocet. Item prodest eodem modo ruta per se uel cum hederæ baccis decocta, & capiti tepide infusa. Polygonos quoq; herba, quæ latine sanguinaria dicitur, & menta multis profuit eadem ratione decocta, & capiti tepide infusa. Dolorem capitis leuat spondylion, & agni semen, & platani pilulæ, similiter aceto incoctæ: rosa quoque duplici mensura, simplæ aceti

Rosa pro rosacco

commixta,ſicuti & polygonos ſuperius dicta debet excoqui,id eſt,ea quæ ſanguinaria dicitur.cum autem plurimis diebus manſerit dolor capitis,tum omnium ſupradictorum oportet uncias ſingulas ſumi, hisq; admiſceri lauri baccarum,caſtorei,nucum amararum , pulegij,ſambuci foliorum, uncias ſingulas,& in aceti ſextarijs quatuor decoquere ad dimidias,& eodem mo/do roſa admixta dupliciter,ſed non tam frequenter caput curare. Ad o/mnem capitis dolorem efficaciter prodeſt medicamen tale.crocomagma/tis — I. aluminis ſciſſi , uel gallæ — I. hæc teri ex acri aceto , & roſa duplicis ponderis uiciſſim adiecta oportet,uſq; dum mellis habeant ſpiſſitudinem, atq; inde frontem,& utrinq; tempora oblinere. Ad capitis dolorem,cum inueterauerit , bene facit hæc compoſitio .myrræ ⚹ I . croci ⚹ II .amygdalarum amararum ⚹ II . rutæ uiridis. ⚹ III . ſpondilij & panacis ⚹ ſin/gulos, lauri baccarũ ⚹ III. ſerpylli ⚹ II. caſtorei ⚹ I.teruntur hæc omnia cum aceto,& fiunt paſtilli,cũ opus eſt diluuntur aceto & roſa in mellis ſpiſ/ſitudinem,atq; ita frons & tempora oblinuntur. Permanẽte uero capitis dolore,materiã quoq; humoris oportet detrahere ex eo per nares, uel per os,quæ res etiam auriculam uel dentem dolentibus prodeſt: nec minus his quibus ſubitę uertigines obuerſantur,quos ſcotomaticos græci dicunt.item comitiali morbo correptis prodeſt,ſed & caligine impeditos ex magna par/te leuat . debent autem ij homines pridie abſtinere , & ſuperioribus diebus aquam potare. per nares ergo purgatur caput , his rebus infuſis per cornu, quod græce rhinenchytes uocatur. hederæ ſucco per ſe uel betæ ſucco cum exiguo flore æris,uel cyclaminis ſucco mixto lacte aut aqua , pari menſura. bene detrahit è naribus liquorem & hæc compoſitio. ſalis , nitri, aceti, olei ueteris , mellis, ſingularum rerum denarios binos , cyclamini , ſucci ſta/phidos agrias quam herbam peduncularíam , quod eos necat quidam appellant , ſingulorum denarios binos . hæc in unum mixta , naribus per cornu infunduntur , uel pinna longiore nares interius perfricantur . cum ſatis uiſum fuerit fluxiſſe humoris aut ſanguinis , ut reprimatur aqua frigi/da pura nares diutius oblui oportet,uel croco macerato in eadem pridie.

Sed ſi per os magis detrahere humoris materiam uiſum fuerit , quia non ſine tormento quodam per nares ea deducitur, ſuadebimus pyretri ra/diculam commanducare , atque ſubinde hiantem pati fluorem ſaliuæ. uel uuam paſſam cum piperis albi totidem granis dabimus commanducan/dam,& expuendam,æque enim & hæc deducunt pituitam. bene facit & ſi/napi,ex aceto tritum,ſed non excaſtratum gargarizare , trium cyathorum menſura admixta mellis libra una . detrahit enim & hæc compoſitio largi/ter pituitam. Cum uero diu caput dolet & adtonderi preſſius & adra/di prodeſt , ut poſſit diutius fricari ,& aqua calida foueri pura uel lauro in/cocta , quo tempore etiam ſternutamentũ concitare non alienum erit hoc

Sinapi non ex caſtratum

medi;

medicamento quod ex his rebus componitur. ueratri albi, castorei, struthij, quod est radix lanaria, piperis albi, singulorum denarios singulos. hæc contusa tenuiter forato cribro transmittantur, cum opus fuerit per pinnam, aut calamum scriptorium naribus insufflentur, uel spicillo tincto in aqua & excusso, naribus inijciuntur: proderit autem ad sternutamentum etiam per se contusum, & eadem ratione iniectum ueratrum album: linguam enim siccam & aridam sternutatio statim inundat.

Capitis dolorem quamuis ueterem & intolerabilem protinus tollit, & in perpetuum remediat, torpedo nigra uiua imposita ei loco qui in dolore est, donec desinat dolere, & obtorpescat pars: quod cum primum senserit qui dolet, remoueatur remedium, ne sensus auferatur eius partis. plures autem parandæ sunt torpedines eiusdem generis: quia nonnunquam uix ad duas tresue respondet curatio, id est, torpor, quod signum est remediationis.

Ad capitis dolorem factum ex perustione prodest rosæ bonæ succus infusus capiti, sed cum succo de moris facto pari mensura admixto.

Ad capitis dolorem factum ex perfrictione satis prodest oleum irinum cum serpyllo & exiguo aceto infusum, magis autem si aut iridis radix aut peucedani succus prioribus admixtus fuerit. prodest & ruta cum oleo irino & exiguo aceto cocta, & tepide infusa capiti, nec minus prosunt folia lauri cum irino oleo & exiguo aceto trita & infusa capiti.

Ad capitis dolorem factum ex uino nimio prosunt quidem & ea quæ diximus proficere ad capitis dolorem ex perustione factum. prosunt & rutæ folia trita cum aceto admixta eis rosa & nuces amaræ eodem modo. faciunt & agni folia quæ nascuntur in uirgultis quibus Græci pro uiminibus utuntur, eademq; lygus appellant, cum iridis aridæ radice trita, mixta eis rosa atque aceto. *Ebrietas*

Ad capitis dolorem factum ex ictu aut casu è sublimi, prodest rosa & irinum oleum aceto decoctum: item rosæ aridæ folia macerata prius passo deinde cocta atque trita, & ita inposita, simili modo prosunt. & sertula campana similiter facta prodest, uel myrti folia tenera ex uino trita cum myrra & pulegium ex uino tritum. & mala cydonea uino cocta & trita atq; inposita capiti plurimum prosunt.

Medicamentum quod repellere possit ea quæ ad caput redundauerunt: castorei uictoriati tertiam partem, sphondilij ⚹ I. nucis amaræ ⚹ X. rutæ folia ⚹ II. sili massaliotici ⚹ II. cum aceto prius hæc teruntur dilig̃eter, deinde rosæ admiscentur.

Ad diutinos capitis dolores, salis integri mensura quantũ manus plena comprehendere poterit, coquitur ex oleo superfuso, ita ut superet salem, *Dolor diutinus*

 deinde

deinde cum omnino nihil incurrerit de sale asperum, perungitur dolens capitis pars hoc oleo, superq; lana succida eodem oleo tincta imponitur. Sertulæ cāpanæ coronæ quinq; ex passo & aqua frigida pari mensura coquuntur donec permadescant, tunc teruntur admisceturq; opij quod satis sit, uel papaueris lacryma quæ sopora à quibusdam appellatur, ad uictoriati pondus adijcitur. ex his pannus quantum satis est linitur, & utrinq; tempora tinguntur. Ad capitis dolorem omnem efficaciter prodest, baccarum lauri denarij semissis. scamoniæ ⚹ I. croci uictoriati pondus. teruntur hæc optime ex aceto & rosa, cum opus est dolens pars capitis perungitur. hoc medicamentum successus mirificos habet. Ad dolores capitis puerorum maxime eius partis quam bregma Græci appellant. lini semen tritum ex aqua imponere oportet: uel oliuæ folia tenera trita cum uino adiecto uiridi oleo, simili modo superponere: uel opij quantum fabæ ægyptiæ magnitudo est, & salis duas partes, & pulegij partem unam terere oportet cum aceto, deinde adijcere ungentum supra scriptum, & sic perungi dolentem partem capitis. Ad ulcuscula in capite similia mammarum capitulis, ex quibus sanies manat, radi caput oportet, & ex nitro lauari. furfures quoque ex melle coctos imponere utile est, uel bulbos scillæ ex aqua coctos, ita ut aluminis liquidi tātundem ponderis ammisceatur, & sic caput inlinatur. Ad ea quæ feruescunt in capite cum rubore, lini semen contusum, & melle consparsum imponendum est. Ad capitis dolores in febri. rutæ siluaticæ seminis, uel rutæ noditis radicis, ex qua rhus nascitur, myrræ, pyrethri, aphronitri, salis ammoniaci, piperis longi, hederæ albæ foliorum uel baccarum, bdellij, galbani, balsami, iris illyricæ, singularum specierum denarios denos. castorei denarios quatuor. balani unguentariæ ⚹ II. rhamni ⚹ X. trita omnia in unum conijciuntur cum aceti scillitici quantum sit libra una. sed ita temperabitur medicamen donec spissitudinem mellis recipiat, atq; ita reponetur in uaso fictili. & cum opus fuerit inde sumetur quantum satis sit, quod in linteolo bene tenero spisso inlinatur, perunctumq; rosaceo modico imponetur.

Vlcuscula capitis

rula noditis

Si uastior fuerit dolor capitis medicamentum tam spissum fiat infrascriptum, quàm est emplastrum, & linteolo denso imponatur: agni seminis & peucedani radicis. ⚹ IIII. iridis ⚹ II. aceto prius maceratas has species excoques uel contundes, & rosa dilues, atque ita raso capiti impones. Ad uehementes fœminarum capitis dolores, & suffocationes quæ de uulua ueniunt, quod genus ualitudinis Græci hysterícen pniga uocant, & ad eos qui caduci appellantur, & ad freneticos, & qui uertigines habent. sphondylij denarios sex. castorei ⚹ VI. peucedani ⚹ II. nucum amararum ⚹ VI. hæc cum aceto & rosa bene trita & permixta capiti infunduntur. Ad diutinos capitis dolores, etiā ueternosos quos græci

Suffocatio de uulua

græci lethargicos uocant,& phreneticos,& ad omnia uitia quæ circa caput generantur,etiã ad podagram.ceræ ⚹ LXXXIIII.olei ueteris ⚹ LXXXIII. aluminis fiſſi ⚹ VI. glutinis taurini ⚹ X. peucedani ⚹ XX. caſſiæ ⚹ X. reſinæ terebinthinæ ⚹ XX. picis liquidæ ⚹ X. galbani ⚹ XIIII. aloes ⚹ XVI. taurinum gluten cum aceto ad ignem ſoluitur, peucedanum & caſſia uino macerata conteruntur & taurino glutini commiſcentur: cætera ad ignem liquidata dum calent ſupraſcriptis admiſcentur. Quæ bene ſubacta manu reponuntur: cum opus fuerit pondus inde denarij ſumitur,& dilutũ aceto atq; roſa capiti infunditur,ſed melius facit hoc medicamẽtum linteolo inductum raſo capiti impoſitum. Ad capitis dolorem ſine febri bene facit de experimento capitis deraſio,aquæ potatio,cibi abſtinentia,uentris ſolutio.ſed tum etiam roſa atque aceto curandum caput. prodeſt etiam detrahere pituitam,ſinapi aut hyſſopo ex paſſo decocta.item herbæ peduncularię ſemine,quã græci ſtaphida agrian uocant, trito cum pipere & melle,oleo admixto,aut ipſius herbę pedũcularis ſemine per ſe melle admixto.

Permanente autem diutino capitis dolore proſunt ei huiuſmodi perunctiones.ruta cum aceto & oleo calefacto.iridis radix cum aceto. ſalicis folia trita ex aqua. ſerpyllum aceto tritum & inferuefactum cum oleo & aceto. Millefolium quod græci polygonon appellant cum ruta tritum, admixto aceto & oleo.nuces amaræ purgatæ tritæ cum aceto & oleo,ita ut hæc interdum uelut cerotum cum linteo fronti ſuperponãtur. ſimiliter prodeſt & ruta ſiluatica trita cum aceto & oleo quaſi cerotum frõti ſuperpoſita.aut agni albi ſemen ex poſca tritũ. aut ocimum uiride uel ſemen eius ex aqua tritum & impoſitum.aut hederę albę folia quatuor cum aqua mulſa,aut git,quod græci melanthion uocant,eodem modo fronti impoſitum aut naribus iniectum prodeſt. Ad torridam aut conſtrictam cutem capitis bene facit caſtoreum,& balſamum,& peucedanum,incoctum ſimul & ſeorſum in uaſo cum aceto & cum oleo capiti infuſum. Faciunt etiam huiuſmodi medicamenta capiti ſuperpoſita quæ græci cataplaſmata dicunt. iridis radices cõtuſæ ⚹ VI.& puſillũ roſæ ſiluaticæ ſeminis cũ farina hordeacea cocta,aut feniculi radices ſimiliter coctæ cum farina hordeacia. Prodeſt etiam ad nimios dolores capitis conſtrictio eius per faſciolam non nimium latam,ita ut ea per mediam frontem & utraque tempora circundetur.bene facit & fomentum per ſpongias molles aquæ calidæ,decoctis in ea prius lauri folijs & capitibus papaueris adhibitum. & unctio capiti facta ex folijs lauri & agni & populi, tritis cum aceto & oleo. Ad ulcera quæ in capite efferueſcunt cum humoris manatione prodeſt aqua calida bis terue die per ſpongiam ſæpius ſuper ulcera expreſſa, quod Græci catantleſin appellant. Perunctiones autem quas Græci ſynchriſmata uocant & ea quæ ſuperpoſita dolentibus partibus ijdem cataplaſmata appellant, eiuſmodi

Millefolium græcis polygonon

eiuſmodi proſunt. folia ſalicis ex aqua trita, aut uitis albæ radix aqua pura cocta, aut lenticula ex aqua cocta aut aſparagi radices ex melle coctæ.

Ad capitis dolorem, folia lauri uel baccas uel florem terere oportet cum aceto & irinum oleum illis admiſcere, atq; ita caput nareſq; perungere. Facit & iridis radix cum malo cydoneo cocto ex aqua pariter inpoſita. Ad omnem capitis dolorem inter initia proſunt aquæ refrigerantes, & repellũt eum, interdum admixto pane, uel polentę polline conſperſo aceto. Plãtaginis quoq; ſuccus & rubi aut lentiſci aut millefolij, aut herbæ urceolaris, aut rhus ſyriaci, aut maciæ, quam Græci anagallida apellant. itẽ mentæ ſuccus, uel intiborum, uel myrti, uel ſtaphidos agriæ infuſus capiti plurimum prodeſt. Ad diutinos capitis dolores prodeſt infuſum capiti oleum uetus cyprinum uel irinum cum peucedano, ſphondilio, & caſtoreo. imponi autem ſtatim oportet lini ſeminis farinam & hordeaceam in unũ coctam ex poſca, ſed poſtea prodeſt inpoſitum cerotum ex cyprino oleo factum cum ruta. Item benefacit cerotum ex irino aut ſyriacino oleo cum butyro dum modo calefacto medicamine caput perungatur. Opobalſamo autem cum ſerpyllo & roſa uel peucedano prodeſt etiam lethargicos perungi. Ad omnem capitis dolorem benefacit centaureæ tenuis ſuccus cũ aceto calido infuſus capiti. Ad capitis moleſtũ & diutinum dolorem medicamina infra ſcripta facies: hederæ nigræ folia trita admixto aceto, oleo, uino, æquis portionibus quod ſufficiat in uaſculo quolibet feruere facies, ac poſtea frontem & tempora lines. Cicutæ folia aut ſi folia non fuerint radicem eius teres & fronti inlines, aut in ſaccello lineo ad frontem ſuſpẽdes.

Macia Græcis anagallis

Aloes ℈ VI. croci ℈ VI. gummis ℈ VI. album oui & cocleas minutas numero V. hæc uniuerſa conteres in mortario marmoreo, & aceto admixto fronti inlines. Raſamẽ paſtæ quod in magide adhæret ℈ VI. & cretæ ℈ VI. & bulborum incoctorum ℈ III. tritos & medullam ſiue uitellum oui gallinacei, conteres pariter ex aceto, & fronti inlines. Muris cerebrum tolles & in uinum mittes, ac maceratum & tritum fronti inlines. Euforbij ℈ I. croci ℈ VI. permiſce cum aceto, & pariter bene tritum fronti inlines. Hederæ ſuccus denſus fronti & temporibus inlinitur, & cum ſiccatus fuerit iterum inlinitur, quo facto dolori capitis potenter ſubuenitur. Ad conpeſcendum capitis dolorem, pollinem thuris cum uiſci ſcrupulo pariter fronti inline. quod ſi dolore medium caput findi uidebitur, hederam cõtunde, ac ſuccum eius oleo roſaceo miſce, & cum linteolo mundo fronti inducito, tempora quoque ex eo & nares perunge: quod ſi grauior dolor fuerit, etiam cerebro ſuperfunde. Limaci calculum quem in capite habet tolle, quod non facile facies, niſi ei dum in uia repit caput ſubito abſcideris: quem lapidem quamdiu tecum habueris nunquam ullum dolorem capitis nec ſenties nec patieris. Lauri baccas numero quinque ex aceto contere, aut ſeptem pilulas ſtercoris caprini ex aceto tere & frõti inline

Magidis inſtrumẽti piſtorij raſamen

Limacis calculus in capite

inline. Herba in capite statuæ cuiuslibet nasci solet. ea decrescente luna sublata, capitiq́ue circumligata, dolorem tollit. hemicraniæ etiam efficaciter medetur, si in panno rufo lino rufo ligata capiti uel temporibus alligetur. Radicem atractylidos herbæ quam nostri carduum uocant, uel eius ramum, uel florem acia ligatum & capiti circũdatum, dolori eius mederi cõstat. Nec minus herbam polygonon quam rubiam uocamus, circumdatam capiti dolorem tollere experti sumus. Ramus spinæ albæ alligatus capiti efficaciter medetur. Sinapi quoq; cum ruta & aqua tritum & ad mellis crassitudinem redactum. Corona ex herba hierabotane, quam nos uerbenam dicimus facta, capitiq́; imposita dolores tollit. Cucurbitæ uiridis ramenta cerebro imposita, infantibus quoq; qui ex dolore capitis nauseam patiuntur, ualidissime prosunt. Herba strumus contrita & cum oleo permixta impositaq́; temporibus, & toto corpori cum ipso oleo perducta, incredibiliter & capitis dolorem tollit, & languorem si quis fuerit corpore discutit. Radix cupressi tenuis capiti circundata dolorem eius leuat. Baccæ lauri inpari numero contritæ, & oleo adiecto calido fronti impositæ prosunt. Oleum ex nuce iuglande quæ manducatur expressum subitum capitis dolorem, si eo perfricetur, mire conpescit. Malum cydoneum, palmulæ quinque, papaueris caput unum, dempto semine, usq; ad quatuor cyathos cum aqua ad tertias decoctum & cum mulsa aqua potui datum, ualde prodest. Folia mali punici diligenter contrita, & deinde succus eorum uel ipsa oleo permixta, potenter etiam inueteratos dolores persanant, si inde adsidue frons & tempora perfricentur. Cum intrabis urbem quamlibet, ante portam lapillos qui in uia iacebunt quot uolueris collige, dicens tecum ipse, ad capitis dolorem te remedium tollere, & ex his unum capiti alligato, cæteros post tergum iacta, nec retro respice.

Herba in capite statuæ

Rubia Græcis polygonon

Coronæ & amuleta

Creta quæ cimolia appellatur cocta ex aceto, fronti imposita potenter medetur. Sal cum ruta tritum adiecto melle fronti inlitum, certissimum remedium est. Fæcula qua infectores utuntur si spondam lecti priorem qua uir cubat perunxeris, & spondæ medio inligaueris, dolores capitis remediabis. Ex eadem aqua de qua bos aut asinus biberit paululũ sumptum & potatum tollit efficaciter capitis dolorem. Porri sectiui succum coclearia duo, & unum mellis, permixta ituro dormitum uel in nares uel in auriculam tepidum infunde, statim proderit. Pollinem siliginis admixto oui albo, & quidpiam salis confricato, & fronti inlinito, & fascia super ligato, mirabile est. Anethum ita ut de horto collectum fuerit decoquitur ex oleo, & succus eius capiti infunditur.

Si de capitis dolore difficilis somnus sit, amygdalino oleo caput perungi oportet. Si de sole caput doleat, cupressi folia contrita quum polenta de hordeo, uel amygdalis, & succo portulacæ fronti inlinuntur. Magnetes lapis qui antiphyson dicitur, qui ferrum trahit & abijcit

Magnetes duplex

abiicit, & magnetes lapis qui sanguinem emittit, & ferrum ad se trahit, collo alligati aut circa caput, dolori capitis medentur. Expertum est mihi pulegium in oleo coquere, eoq; frontem & tempora & cerebrum perungere. Glebulas de limine uel ipso cardine erasas cum aceto simul permisce eoq; luto frontem inlines, quo caput confestim grauissimo dolore releuabis. Terra uiua in ouum mane coniecta, & sub lectum ad caput conlocata unice prodest. Duo folia lauri circumcisa rotundabis, resinaq; terebintina glutinabis & utrisq; temporibus adfiges, nisi reddita sanitate nõ decident. Hirundinum pulli lapillos in uentriculis habere consuerunt, ex quibus qui albi maxime fuerint, si in manu etiam singuli teneantur, aut circa caput lino nectantur, ueterrimos & diutinos capitis mulcent dolores, nisi contactu terræ lapillorum potentia minuatur. Cornicis cerebrum coctum & cibo sumptum graues & inueteratos dolores capitis effectu mirabili pellit. Vulturis cerebro paululum cedri, si inmiscueris, & nares inde intrinsecus caputq; perfricueris, omnes dolores statim minues.

Linare.

Lapis in uẽtriculis hirũdinũ

Terræ contactus amuletis nocens.

Ex quacumque causa grauedinem capitis exortam quæ intempestiuum concitet somnum, sine dolore discutit, si quis inpetigines in asini cruribus naturaliter natas detrahat, easq; in scobem delimatas, immixto aceto naribus penitus obstipet. Si dolor ex cerebro gignetur, hederæ folia septem & nucleos purgatos ex persicis septem, ex oleo & aceto decoques, pariterq; conteres atque inde tempora & frontem dolentis obduces.

Ruta trita aceto & oleo rosaceo mixta, mirifice dolorem capitis auertit, cerebro uel temporibus infusa. Caput ocimi tritum cum rosaceo oleo aut myrteo & aceto, fronti rectissime inponitur. Serpyllum decoctum ex aceto & tritum recte inponitur temporibus & fronti. Corona de puleio prodest capiti inposita, si terram non tangat. Si difficilis somnus est ex dolore capitis, oleo amygdalino caput ungere oportet & tempora: nucleorum uero persici farina cum melle & aceto fronte inlita prodest, nuclei quoque amygdalini triti utiliter inponuntur. Etiam in febribus baccæ lauri impari numero in oleo contritæ & capiti inlitæ, sanant dolorem. Hederæ folia mollissima trita ex aceto & rosaceo aduersus omnem dolorem fronti inlinuntur. Panaceæ radix in oleo conteritur, & deinde capiti instillatur. Ossa de capite uulturis alligari prodest capiti dolenti. Gallinaceus pullus inclusus abstinetur nocte & die, deinde eius gallinacei pluma uel crista alligatur ad collum aut dolentis caput, ac statim medetur. Surculus ex nido milui puluino dolentis caput superpositus prodest. Murenarum pellium exustarum cinis ex aceto fronti inlitus prodest. Cocleæ matutinum rorem pascentis caput arundine præciditur, & in linteolo licio alligatur, colloq; suspenditur, continuo medetur.

Fracto

Fracto capiti tela aranei ex oleo & aceto inpoſita non recedit niſi ſana- uerit. Corni ceruini exuſti cinis inlitus fronti ex aceto & roſaceo prodeſt. Fractũ caput

Lanam ouiculæ de inter femora uelles & cõbures, & in aceto intingues & ſuper tempora dolentis ligabis. Lanam arietis de fronte uelles,& combures in operculo ollæ nouo,& in mortario confricabis,atq; ex aceto fronti inlines. Sertulæ campanæ faſciculum ex aceto decoques, & fronti inlines. Caput ſi dolere cœperit,ouo cum melle mixto in balneo laua,ſtatim ceſſabit dolor. Intybi contuſi ſuccum oleo roſaceo, & aceto acri,æquali menſura mixtum,capiti laborantis infunde. Betæ nigræ ſuccus tẽporibus dolentis inpoſitus, mirum remedium eſt. Serpyllum in aceto decoctũ fronti laborantis infunde,uel temporibus imponito.& ſi ſomnus difficilis eſt, oleo amygdalino caput perunge. Rutam uiridem tritam cum aceto acerrimo & oleo roſaceo,æquali menſura,toto capiti laborantis infunde. Lauri baccas xxxv.piperis grana xxxv.tere,& tritas cũ ouo albo temperabis,& fronti impones. Oſſa de perſicis etiam duracinis frã ges, & nucleos eorum colliges & ſiccabis in umbra & cum neceſſe fuerit cũ oui albo temperabis & fronti ſuperimpones. Caput ſi quis ſic doluerit ut medium findi uideatur, hederæ contuſæ ſuccum per linteolum delicatum mundum exprimat & oleo etiam roſaceo admiſceat,& ſic frontem & tempora perungat,& cerebro & naribus inde & auriculis infundat. Caput ſi ex frigore doluerit, ungentum irinum cum oleo laurino miſce, & calefactũ cerebro ſuperfunde & inſuper lanã unctam circa caput pone. Sicui nulla de cauſa ſubito caput & tempora doluerint, myrra ex uino craſſius trita tempora oblinat,uel fabam freſam in aqua prius maceratam,poſtea in uino decoctam tritamq; inlinat fronti, uel baccas lauri impari numero conterat prius,deinde admixto oleo diligẽtius terat,adinſtar collyrij,& poſtea in futili calefaciat,eoq; caput perfricet. Purgatio autem capitis ne ſupraſcripta naſcantur utiliſſima fertur hæc,ſi hyſſopi aut origani ſummitatibus contritis,& ex mulſæ aquæ cotyla dimidia coctis, os adſidue conlueris. Collutiones

Capitis ulcerationes ſanantur, ſi ſucco de beta è radice expreſſo caput in balneo perfricetur. Si cui in capite tubera naſcuntur,cupreſſi baccas uirides in uino decoctas tritas tuberibus adponat, ita ut per dies quinq; in capite alligatum & ſignatum medicamen maneat,poſt diem quintum ſoluat ac renouet:& hoc ſi neceſſe fuerit ter aut quater faciat, intra diem uiceſimũ perſanabit. Braſſicæ ſuccus naribus infuſus capite purgato,dolorẽ quoque eius efficaciter adimit. Radix pyretri in ſole diu commanducata,etiã pituitam expellit. Hiera maior faciens ad capitis nimium & ueterem dolorẽ,& ad phlegmata ſpiſſa & conſtricta laxanda et prouocanda,ex calida aqua ieiunis data, ad ſpleniticos ex poſca,ad hepaticos ex uino græco, ad acceſſiones cotidianas ante ſuſpitionem datur ex muria,quia & uentrem tẽperat,maxime prodeſt etiam melancholicis & ſcotomaticis: danda autem Hiera maior

omnibus ieiunis & bene digeſtis ad modum nucis auellanæ,quæ cõſtat ex ſpeciebus his,ſtichados — I.℈.VI.agarici — I.℈.VI.colocyntidos,id eſt,cucurbitæ quod habet interius molle inter ſemina ſiccatum — I.℈ VI.opopanacis ℈ XV.ſagapeni ℈ XV.petroſelini ℈ XV. ariſtolochiæ rotundæ ℈ XV.piperis albi ℈ XV.cynamomi,ſpicæ nardi,myrræ troglodytis,folij,croci,uncias ſingulas,mellis uero optimi deſpumati tantum mittes quãtum ſufficiat pulueri ſpecierum ſupra ſcriptarum colligendo ad ſpiſſitudinem cõgruentem, deinde confectum medicamen in uaſculo uitreo aut fictili ſub ſignaculo reponatur. Cupreſſi tenuiſſimi radice caput coronatum dolorẽ breui ponit. Pulegij florem deſtringes & teres ex aceti cyathis duobus,adijcies rutæ tantundem quantum pulegij, & unam cepam, & ſalis bolũ.cum omnia trita erũt,adijcies olei boni cyathũ,& tenuiter ſubcoques,ac bene permiſcebis, atq; aduerſus pilos caput ex eo diligenter perunges.

AD OMNES DOLORES HEMICRANII ET HETEROCRANIJ ſubitos & diutinos. CAPVT II.

Hemicrania HIRCINVM fimum tritum cum aceto ſcillitico miſce, & fronti & temporibus inline.hoc ad dolorem hemicranij ſedandum etiam in perpetuum prodeſt. Tus,& myrram, & ouum teres ſimul, & fronti induces uel temporibus ſubitus cum hemicranij dolor fuerit. Laſer cyrenaicum cum aceto tere & inline frontem cum temporibus. Hemicranium ſtatim curãt uermes terreni pari numero ſiniſtra manu lecti,& in limine cum terra de limine eadem manu triti,& cum aceto optimo eadem manu fronti uel temporibus inliti cum dolor urgebit. Fimum uel cinerẽ coclearum & granum ſinapis cum aceto ad ternos ſcripulos miſcere, & temporibus inlinire prodeſt. Herba ſtrumus & ſtercus murinum cõtrita, & ex aceto fronti inlita, celeriter dolores etiam *Heterocrania* heterocranij abolent. Oſſicula in capite porci duo naturaliter forata inueniuntur,id eſt unum in dextera parte,& aliud in ſiniſtra, quæ reperta & repoſita,& cum opus fuerit licio ſuſpenſa,medelã capiti prout inuenta ſunt præſtant,id eſt dextrum dexteræ parti,& ſiniſtrum ſiniſtrę:ſed pręter te & ægrum oſſicula tertius non contingat,quæ ad hanc neceſſitatem colligi diligenter & ſeruari debent. Piperis grana XXI. murini fimi pilulas XXI. ſinapis quãtum tribus digitis poſſis tollere,teres & aceto acri ad ceroti modum permiſcebis,& ita frõti impones,& aluta deſuper teges. Laſeris granum medicinalibus digitis auri inijce ex ea parte qua caput dolebit,ſtatim proderit. Herbæ meliloti interiora,& oui cocti uitellum cum uino modico tere diligenter, & inde hemicranium uel tempora quæ dolebunt inline, confeſtim ſanabis. Pampinum continuò de uite lectum cum oleo coques atq; ſimul tritis diligenter tempora inlines. De muris fimo pilulas ſeptem teres, & cum aceto fronti uel temporibus dolentibus inlines. Si

uir aut adulescẽs aut infans hemicraniam patietur, obseruet ut semper luna septima, & septimadecima, & uicesima septima se tondeat. mirum remediũ habebit, neq; curet si dies martis aut saturni in has lunas inciderit. Septimarũ lunarum uis Heterocraniam siue hemicraniam discutit hæc compositio, gallæ syriacæ — III. crocomagmatis — III. aloes — III. sed gallas prius tũdes & cribrabis, tum cætera similiter tunsa & cribrata miscebis, idq; medicamen in pyxide conditũ seruabis, cumq; usus exegerit ex aceto temperatum parte frontis quæ dolebit impones. Terræ ægyptiacæ partes duas, crocomagmatis partem unam cum aceto diligentissime ac minutissime contere, & partem quæ dolebit inlinito. Opij — I. colophonij — I. myrræ — I. hyoscyami — I. peucedani — I. anethi — III. crocomagmatis — I. seorsum hæc tundes, & cribrata in mortario diutissime conteres, & ex aceto optimo de hoc puluere collyria formabis, cumq; opus fuerit, in cote ex aceto teres, & spissum parti frontis & temporum quæ dolebit ante diligenter detersæ frequenter induces. Grana hederæ & serpyllum pari pondere teres ex aceto, & inde totum uerticem perfricabis. Baccas lauri ex aceto tritas adiecto oleo fronti inpones aduersum heterocranij molestias. Peucedanus herba trita & ex aceto & oleo fronti inlita heterocraniam statim sedat. Herba uel hedera in capite statuæ cuiuslibet nasci solet, ea si in pãno rufo acia rufa, uel lino rufo ligata, capiti uel temporibus alligetur, mirum remedium hemicraniæ, uel heterocraniæ præstabit. Nouem grana piperis in uino optimo teres, atq; ex eo frontem & tempora inlines in ea parte capitis quæ de hemicrania dolebit. Succũ de allio in eam aurẽ ex cuius parte dolor hemicranij fuerit infundes.

AD VERTIGINEM CAPITIS. CAPVT. III.

Ad uertiginem capitis quam Græci scotoma uocant: peucedani ⚹ II. castorei ⚹ I. spondilij ⚹ I. baccarum lauri purgatarum ⚹ I. terentur hæc omnia diligenter, & ex his componetur medicamentum, quod cum opus erit admiscebitur ei rosæ & aceti quod satis sit: est enim hoc mirabile medicamentum. Vertigo Scotoma Cerebri dolores ex quibus etiam subitę uertigines oriuntur discuties si planta ulmea caput circum ligaueris, atq; coronatus ita triduo dormieris: expertum est. Veteres dolores capitis & uertigines cito emendabis, si betę nigræ succo tempora perlinas: idem præstat intibi succus si cũ rosaceo oleo & aceto mixtus caput inlinatur. Ad uertiginem abolendam efficacissimum est, si abrotonum tritum in uini potione tepidum bibatur, uel cum oximelle nõ acri accipiatur. Quibus uertigines fiunt, aut quibus mens perturbatione capitis alienatur, cochleæ singulæ contritæ maiores cum suis testis ex calida passi uel defruti potione datæ diebus plurimis, prosunt si post triduum continuum interpositum, iterum plurimis diebus accipiantur. Qui unam cocleam maiorem Cochleæ remedium

ſemicoctã comederit die primo,ſequẽti duas,tertio tres,quarto duas,quin-to unam,remedium experietur non ſolum ad uertiginẽ,ſed etiam ad ſuſpi-ria & uomitus prodeſt. Vertiginem capitis abolet uettonicæ faſciculus cũ aqua nitida ad tertias excoctus,aut apij uiridis faſciculus cum ture ſimiliter decoctus & ex mulſa aqua tepida potatus. Hyoſcyami ramuſculum in aquæ ſextarijs tribus uſq; ad tertias decoques, & dabis per triduum potui quartarios ſingulos,aut etiam minus pro habitudine, uel ætate,uel ſexu.

Trifolium uiſumarus Trifolium herbam,quę gallice dicitur uiſumarus,aqua frigida macerato,& eam aquam diebus decem bibito,ſed ut herbam cotidie mutes. Miſy li-bra una cum aceto acri contrita & fronti inlita,mirabiliter uertiginem ſedat.

PITYRIASI, ET PORRIGINI, AC PRVRIGINI, ATQVE ulceribus,& lendibus,& pedunculis capitis. CAP. IIII.

Pityriaſis PITYRIASIN & porrigines capitis quę plerũq; in perniciem ſe conuertunt niſi occurratur,perungi oportet aſſidue bulbis tri-tis,ſulfure uiuo, & uino bono in unum permixtis. Item pro-deſt cedria tantum ungere caput,uel allio trito et aceto & nitro. Farina feniculi ex uino capiti inducta porrigines expurgat, furfures quoq; idem præſtant, ſi caput inde aſſidue in balneo lauatur. Oeſypum ex o-leo tritum & inſtillatum capiti,pityriaſi medetur. Ex uino & oleo & ce-dria pruritum ſcabiemq; capitis tolli manifeſtum eſt,ſi ungatur aſſidue. Prurigines capitis diſcutit fel ouillum inlitum cum creta cimolia,donec are ſcat,mirum eſt. Nitrum alumini admixtum prurigines capitis tollit, ſi in-de frequenter fricetur & lauetur. Vlcera in capite tãquam proprius mor bus præcipue infantibus naſcuntur, ſed & uiros & mulieres grauiter mole-ſtant.hæc ergo felle taurino cum aceto tepefacto inlita, efficaci remedio ſa-nantur. Seuũ uituli cum ſale ſubactũ utiliſſime adhibetur pityriaſi. Te ſtarum muricũ uel purpurarũ exuſtarũ cinerẽ ex melle ulceribus capitis im-poni oportet. Allium cum ſua ueſte cõburitur ciniſq; eius ex oleo capiti ul ceroſo imponitur. Oleum amygdalinũ cũ uino optimo permixtũ expur-gat capitis uitia. Folia rubi in quo mora naſcuntur, arida contrita capiti inſperguntur & deſuper lana ſuccida & charta ſuperponitur. Malua erra tica cum urina humana,id eſt puerili trita & inpoſita,ualde ſiccat capitis hu mores. Omnia autem capitis ulcera cum purgata ſunt iucundiſſime ad cicatricem perducuntur ſic.ſpumę argẽti tunſæ ſelibra,& cærę libra,ceruſſæ libra,olei roſacei libra,cum liquefacta & mixta & trita fuerint, hæc refrige-rãtur & adijciuntur his ouorum incoctorum quatuor lutea, id eſt uitella, & ſimul piſtillo in mortario permiſcentur,atq; inde inducitur caput,mirum re medium experieris. Naſturcij ſemen mixtũ adipi anſerinę tritumq; fur-fures capitis aſſidua lauatione depellit. Betæ uiridis contuſæ expreſſæq; ſucco porriginoſum caput freqũeter in balneo lotum omni tabe purgatur.

Semine salicis contrito caput lautum furfures cito deijcit. Ouo gallinacceo caput inlinito, postea aqua uel succo herbæ cyclaminis, quæ orbicularis dicitur, caput lauato, hoc pacto lendes necati ultra non renascuntur. *Cyclamen est orbicularis* *Lendes*

Puerile lotium nitro admixtum ulcera quæ erumpunt lauto capite mire deliniunt: expertum remedium. Cornu ceruinum in scobem limatum, & cum uino potum lendes enecat, renasciq; nō patitur. Stercus scrofinum uino inmixtum cum rosa liquida id est rosæ succo, lendes pedunculosq; discruciat. Felle uituli caput perunctum lendes exterminat. Axungię ueteris semūcia, seui caprini semuncia, resinæ perlucidę semuncia, aluminis infectorij semuncia. alumen teres in mortario, cætera igni resolues & cō fundes: ac sic leni uapore deficere uel excoqui facies, ut ex omni confectione uncia medicaminis restet. tum caput lautum diligēter, atq; siccatum hoc medicamine perunges, porriginemq; discuties. Scobem citream ex aqua deferuere facies nitrumq; asperges, atq; inde caput porriginosum oportet lauare. Fimo bubulo usto succum betæ admisceri, atq; inde caput porriginosum lauari oportet. Porriginem potentissime hac potione purgabis: rosmarinum teres, succumq; eius uino uel aqua scripulis tribus dabis potui, sed qui sumit supra limen adsistat idq; triduo faciat. Fraxineo cinere lixiuiam maturam nimis facies, eaq; caput lauabis in balneo: quod cum siccaueris, saponem & argenti spumam conteres, eoq; caput perfricabis porriginemq; exterminabis, si capiti lauto atq; siccato hoc medicamen addideris. Cretæ cimoliæ P.I. nitri alexandrini P.I. sulphuris uiui P.I. hæc omnia tunduntur atq; cribrantur, & capiti porriginoso imponuntur. Mali punici corium ex aceto coquitur, & succus eius capiti porriginoso imponitur, & frequenter abluitur, ita ut & ipsum pomum excoctum teratur & sic exprimatur. Anethi surculi uruntur, eiusq; pulueris cribrati — I. cicharbæ — III. remittes in olei S.I. & adijcies gallæ tunsæ semunciam, inlinesq; eo porriginosum & ulcerosum capite, contra pilum, & postea lauabis in balneo. *Lixiuia fraxinea matura* *Cicharba*

Compositio optima & experta ad uitia capitis omnia suprascripta: pumicis unciam, castorei — V. spumæ argenti uncias VI. cyperi — III. myrræ — III. myrobalani — IIII. sulphuris uiui — I. omnia tundes & cribrabis & permixtis pro aphronitro in balneo uteris. Adipis ueteris suillæ P.I. & picis cedriæ P.I. igne dissolues. tum staphidos agriæ tunsæ unciam miscebis: & & ante horam quàm ad balneum uadas ita caput uitijs supra scriptis laborantem contra pilum fricabis, ut insideat medicamen. quod non ante dilues quàm ad solium uenias. si autem medicamini huic adieceris ladani scripulum, capillum nutries pulchriorem. Furfures capitis extenuabuntur si stercore murino liquefacto in aceto caput in balneo perfricueris. Lotio taurino caput si laueris, porriginem uetustissimam tollit. Vetustam porriginem mire adimes, si herbæ cyclaminis, id est orbicularis succo sulphuris aliquantum miscueris, & fel scrofinum, atq; inde caput in balneo

bene perfricabis. Vlcera capitis ſubito nata ſanantur ſi aſini ſtercõris ſucco, & ſcillæ contritæ quantum ſatis uidebitur, & bubulæ adipis tantundem miſcueris, atque ad capitis ulcera ueluti ceroto uſus fueris. Fel taurinum mixtum cum nitro & uino & oleo quod ſatis ſit, ulcera capitis uel ferueſcentem ſcabiem ſanat. Vlcera recentia & uniuerſa uitia ulcerum *Vermes arboris putridæ* in capite ſanant uermes qui in arbore caua uel putrida naſcuntur triti & in panno impoſiti. iidem uermes combuſti, & cum anetho ſicco pari pondere triti & impoſiti ſanant etiam carcinomata. *Cacoethe* Inula in oleo diſcocta & contrita & cum butyro ouillo & melle impoſita, Cacoëthe maligna emendat: eadem ratione curantur & tubera, ſed hoc uitij emplaſtri panno inlini debet. *Vermes ulcerum* Vermes ulceribus capitis uel quibuſcunque innati, ranarum felle tolluntur. ea uero quæ intrinſecus ſerpunt, ſalſamento uetere tunſo in uicem emplaſtri impoſito ſanantur. Radix peponis contrita & adpoſita ſanat ulcera quæ capiti in modum faui concreſcunt. *Vlcera faui modo* Semen rafani tritum & ex aqua adpoſitum, ſiſtit omnia ulcera. Porrum capitatum contritum & ex melle impoſitum uniuerſa ulcera optime purgat. Allium contritum cum ſulphure & reſina, ulcerum & fiſtularum quælibet uitia extrahit. Vetera ulcera etiam carcinoſa foueri debent aqua calidâ in qua excocta ſint holera diuerſa. deinde ipſa holera trita ſi imponantur ualde proſunt. Farina lini ſeminis, uel farina erui, uel lenticulæ, decocta & ex melle adpoſita, ſuppurationes & puſtulas ulcerum ſanat: etiam genitalibus laborantibus bene adijciatur. Cinis uitium cum axungia uetere impoſitus puſtulas omnes in qualibet parte corporis curat & ſanat. Folia oliuæ commanducata & impoſita ulceribus manantibus medentur. Oleaſtri cauliculi teneri decocti, & cum melle impoſiti, carnes ſupra oſcula in uulneribus quælibet prohibent excreſcere. Herba chelidonia cõtrita & cum axungia uetere ſubacta & impoſita ulcera uetuſta & putria purgat & ſanat. Nuces iuglandes perueteres contritæ, uel quod melius eſt commanducatæ & impoſitæ, ſingulare remedium ulceribus præſtant. *Duritiæ cacoethes* Glandes de robore tritæ cum axungia & impoſitę duritias, quas Cacoëthes medici uocant, emendant & reprimunt. Pix brutia cum melle trita & impoſita ulcera omnia purgat & ſanat. eadem pix ex uua paſſa purgata & cum axungia uetere impoſita, ulceribus medetur. Aqua in qua lentiſcum decoxeris, ulcera quæ ſerpunt utiliter fouebis. Hedera ex uino decocta ulceribus quibuſcunq; imponitur, prodeſt. Cinis ex oſſibus agnorum recte adhibetur ulceribus quæ non trahunt cicatricem.

Pulmo arietinus calidus adpoſitus carnes excreſcentes in uulneribus exæquat & reprimit. *Vlcera ſerpentia* Vim ſerpentium ulcerum coercet calx uiua ex aceto & oleo roſaceo temperata atque inlita: roſaceo autem & ceræ permixta mox perducit ad cicatricem. *Carcinomata* Carcinomata curantur coagulo leporis cum pari pondere capparis, quod utrunq; uino aſperſum una teritur & ſic adponitur

nitur. Carcinomatis quæ serpunt circa ulcera, fel ursinum uel cinis de asini ungula exusta per pinnulam bene adponitur. Vlcera quæ sordidata sunt, fimi uitulini cinere & muliebri lacte purgantur. Vetustis ulceribus uettonica cum sale contrita & adposita medetur. Idem præstat farina lupini incocti, & sine cortice insperſa cum uino. Ad porrigines detergendas rutæ fasciculum & sulphur uiuum cum uino uetere simul decoque, & caput ex eo in balneo laua: ante tamen aqua tepida sicut est consuetudinis, elue.

Ad papulas in capite efferuescentes, uel qualibet parte corporis, etiam ad ignem sacrum benefacit hoc medicamentum: rutæ uiridis P. II. spumæ argenti P. IS. aceti. ℥ I. olei uiridis ℥ I. cum aceti parte spuma & ruta terun tur, donec leuia fiant, postea quod super est aceti, uicissim cum oleo adijci tur, uel superfunditur medicamini dum teritur, & cum bene tritum & per mixtum fuerit, tum imponitur locis necessarijs. Ad pedunculos necandos hoc medicamine uteris. oleum cum puluere cineris cuiuslibet de foco, sed bene creti, pariter miscebis: & ita teres ut sit ad spissitudinem mellis, atque inde cum opus fuerit, caput unge. Ad pedunculos in omni parte corporis necandos efficax hoc remediũ est: ellebori radicis uncia, staphidos agriæ uncia, simul trita adiectoque oleo totum corpus perunctum, etiam in tunicis necabuntur. Nitri alexandrini, & staphidos agriæ, æquale pōdus, aphronitri quoque aliquam portionem, & sulphuris uiui particulam simul terito, ac decimo die in balneo corpus fricato, omnes pedunculos necabis. Serum id est aquã lactis quæ remanet facto caseo, si quis adiecto aceto in potione aliquotiens sumpserit, ita liberatur à pedunculis, ut penitus extirpen tur, nec postea in eo renascantur. Ceruini cornus scobes limatæ, & ex uino potui datæ, pedunculos in capite lendesque nasci non sinunt.

Pedunculi

AD CAPITIS REVMATA, ET PVRGATIONEM, ET AD PItuitæ, & phlegmatis deductionem, & restrictionem Catarri.

CAPVT V.

Ad reuma quod de capite descendit medicamentum facies tale. nitri — VI. pyretri — IS. capparis — II. struthij — II. hæc omnia tunsa & in puluerem tenuissimum redacta permisce, atque in balneo feruenti ita utere, ut tertiam partem pulueris de superscripta mensura specierum mittas in caput, & perfrices diu ac diligenter, ut per sudorem digeras: postea aqua tepida laues caput, & in frigidam mergas, & crasso sabano diligenter siccabis. Ad reumata capitis talpã in uaso fictili clauso ita in furno torreto, ut tenuissimum puluerem ex ea facias, cui addes puluerem piperis albi ex granis decem & octo, & cocleare unũ de succo ocimi, de quo medicamine dabis cui medendũ erit, in potione uini ueteris calida cocleare unum: ita ut in balneo in quo nunquam lauit nec lauturus sit,

Sabanum pãnus crassus

in solio remedium accipiat: & interposito biduo, alternis iterum accipiat: sed cui remedio opus est, xix. ferme diebus porcina, liquamine, & holeribus abstineat. Ad idem trochiscus: croci drachmas duas. myrræ — II. calchanti — II. cymini — II. opij drachmas II. turis — I. Crocomagmatis drachmas II. aluminis scissi — I. hæc omnia contrita austerissimo uino permiscebis, ut sint ad crassitudinem mellis, & inde frontem densissime superlines usque ad capillos, intermissa semita super nasum: præcluso enim itinere quod ad oculos humori patere consueuerat, uiam facies qua de cerebro per nares fluxus omnis emanat, & hinc perpetuus decursus fiet: quo humores oculorum ab omni inundatione siccentur. hac curatione in perpetuum lippitudo remouebitur, sed his quos nimium reuma humoris urgebit, ex aceto acri trochiscus supra scriptus imponatur. Ad distillationes perfrictionésque & grauedines, cyclaminis herbæ quæ latine orbicularis dicitur radicem supra carbones cultello radito, fumumque eius ramenti naribus trahito. Hyoscyami drachmas duas, apij seminis bene purgati drachmas quatuor, anethi bene purgati drachmam unam, opij pondus uictoriati argentei unius, hæc omnia trita & cribrata permisceto, & ex aqua pastillos temperato, atque ex his singulos in aquæ calidæ cyathis duobus, cum dormitum ibit cui medendum erit, potui dato. eiusdem herbæ radices si decoquantur, succusque earum ad crassitudinem mellis missus in aquam naribus trahatur, omnem à capite pituitam detrahit mire.

Victoriatus argenteus

Creta cimolia ex aceto trita, & quàm densissime fronti imposita pituitam sistit. Mastichen cum pipere qui diu commanducauerit, calefacto cerebro humorem pituitæ naribus effundit. Ad catarrum siue distillationem humoris ex capite, turis ℈. unum, piperis ℈. unum, conteres diligenter & uini nouelli quod sufficiat admiscebis, & naribus tepidum infundes, uel gargarizabis, sed utilius est naribus infundi. Ad caput leuiter purgandum, sinapi tritum ante diem in aceto infunde ad heminæ mensuram, & ex eo intra os tene, & gargariza in sole calido ieiunus, & aperto ore postmodum sede ut humor decurrat. Staphidem agriam sumito, & pro modo sinapis granum, & uuam passam commisce cum betæ seminæ, & ex eo facito pastillos, quibus si opus fuerit adijcies acetum, & eos ieiunus in sole aut in balineo commanduca, & apertum os tene, ut humor defluat. Ad caput purgandum quod fuerit humorosum, staphidos agriæ ℈. III. pyretri ℈. II. hyssopi ℈. IIII. pariter hæc pro modo assidue in ore missa comminues & masticabis, incuruato capite ut humor ex masticatione defluat, quod facito aut ad solem, aut in loco tepido. Ad pituitam ex ore euocandam. æris floris scripulus unus, & de succo hederæ idem pondus in unum mixtum, & naribus infusum, euocant pituitam, & defluere compellunt. Radix pyretri in sole commanducata pituitam & humorem capitis patefacto ore depromit. Betæ radicibus tunsis,

recte

recte succus eius naribus ducitur ad humorem capitis extrahēdum. Mellis & sinapis triti æqualiter mixtæ partes tepefiunt & humor multus è capite post longam gargarizationem deducitur. Ad catarrum restringendū mittes in ollam rudē pro modo ollæ heminam rosæ siccæ, & tres heminas aquæ mulsæ, & heminam sapæ, inhibe nucem pineam, hæc coques ad tertias et tepidum gargarizas. Rumicis acumina tenera colliges, siue rubi, & herbam quam alij burdunculum uocant, alij linguam bouis: addes etiā rosæ heminam, hæc omnia in ollam mittes, pręterea addes furfuriculas in linteo ligatas, adhoc ut amaritudinem herbæ deliniant, & sic furfuriculæ ipsæ in saccello combulliant: hæc omnia ad tertias decoques & tepidum gargarizabis. Experimentatum remedium aduersum ingruentem catarrum, ut cœna te abstineas, & ab holere, & à rebus salsis & liquaminosis. Nam indigestione cibi, & uitio cruditatis nascitur catarrus, abstinendum sanè ante omnia pinguibus cibis. Sed si de perfrictione fuerit catarrus: caldamentis adhibitis ilico sopietur: quod si de cruditate, placabitur illa re sola ut nō cœnetur, donec penitus fluxus eius arescat. cum substrictus fuerit, ad consuetudinem cœnandi reuerteris. Ad catarrum restringendū sapæ heminas tres, & satureiæ fasciculum, & hysopi aliquantum feruere simul facies, quousq; inde sextarius fiat, & sic gargarizabitur ter in die in loco tepido, aut ad solē, atq; hoc tādiu facies, donec inhibeatur omnis catarrus: atq; illis diebus quibus gargarizas abstinebis liquamine, & holere, & salsis ac pinguibus cibis. Ad catarrum restringendum quinq; partes uini, & sextam mellis miscebis, ac tepefacies & sic gargarizabis.

Burdunculus est lingua bouis

ALOPECIIS, ET TINEIS, ET CAPILLO FLVENTI atq; infirmo. CAPVT VI.

HERBA quæ dicitur trichomanes, uel adianton, eadem & callitrichos appellatur. contusa & cum oleo inlita uel incocta alopecias facile curat. Cepe longum quod cęputius nominatur super alopecias terito frequēter, quo facto capillos maturius excitabis. Nucis escariæ, id est iuglandis testa contusa, uel combusta, & minutatim trita atq; adiecto oleo imposita infantū alopecijs, capilli nascūtur. Infantum alopeciarum uitia anserinæ adipis perfrictione supplentur.

Nux escaria

Gallinaceorum stercus cum oleo utroq; permixtum alopecijs utile est. Adeps ursina cum fungis qui in lichno lucernæ concrescunt subacta, & alopecijs perunctione imposita, pristino decori caput reuocato crine restituit. Stercus murinum cum aceto tritū ad alopecias unctas forma priore mirabiliter crines commodat. Lac caprinū incoctum sed nō adulteratum aut uitiatū recte alopecijs infricatur: mirum est. Vitium capitis in quo sunt alopecię, prius raditur. post illic cępa acerrima perfricatur, deinde hordeū cōbustū et in puluerē redactū cū ursina adipe permixtū superinponitur.

Fungi lucernarum

ponitur. Herbã cardui agrestis in mortario usq; ad leuitatẽ terito, succoq; ei
us expresso locũ alopeciȩ ix. dieb. oblinito: sed bis per dies singulos perũcti
one renouata. Cum sinape nasturtium tritum alopecijs inlinitũ efficaciter
prodest. Cydonia mala discocta cũ uino, dehinc trita ceræq; liquefactæ
addita, & capiti imposita, capillũ nutriunt. Opobalsamo operepretium est
alopecias ungere, ut cito capilli nascãtur. Nitri rubri ℈ VIII. pumicis ℈ II. sa-
lis amoniaci ℈ VIII. teres diligẽter et postea miscebis: priusq; caput alcyonio
& nitro cõmixto perfricabis, mox medicamẽ impones, quo facto capilli na
scentur. Magnã fœditatẽ capiti adferũt alopeciȩ quȩ sic emendãtur. ex pel
le uiperarũ cinerẽ facies atq; assidue illic asperges: emendabis sine mora uiti
um. Fermentũ sulphuris cõbusti quod à fullone factũ fuerit, cũ oleo rosa
ceo miscebis, & de pinnula capiti inlines. Roboris pilulæ quæ gallas simi
lant, cũ adipe ursina tritȩ emendant alopecias. Glandis quoq; faginȩ exu
stȩ cinis cũ melle alopecijs inlitus prodest. Cupressi pilularũ exustarũ pul
uis tritus ungularũ muli uel mulȩ exustarũ cinis, et oleũ myrtinũ, cinis quoq;
uel fimus muriũ tritus, & cinis exusti erinacei recẽtis uel fimus erinacei recẽs,
& sandaracha: hȩc omnia cũ aceto, & cũ pice liquida mixta & imposita, etiã
fluentes capillos cõtinent. Leporinæ lanæ exustȩ cinis cũ oleo myrtino &
felle taurino, & alumine trito miscetur, tepefactũq; medicamen inlitum ad
modũ prodest. Muscarum capita cõbusta & cũ melle trita, capitiq; inlita,
mire alopecias tollunt. Fimum columbinũ si quis cũ aceto tritum capiti im
ponat, alopecias & cicatrices omnes sanabit. Capilli & barbȩ nascẽtur etiã
glabro, si lichenẽ asini, id est collectionẽ durã quæ est circa crura eius, cõbu-
ras & teras, & puluerẽ illum ex oleo uetere imponas. hoc ita ualidũ est, ut si
mulieri inde maxillã unxeris, barbas ei nasci scias. Erinacei caput & pellicu
la cõbusta, cinisq; ei adiecto melle inlitus alopecijs cito prodest. caput autẽ
eius per se combustum, & adiecta ipsius adipe cinis ille alopecijs inlitus, etiã
cicatricosis facit pilos renasci. quod si totum ipsum quis exurat, & puluerem
eius bene tritum cum adipe ursina caluo ad integrum capiti imponat, deco-
rem pristinum restituet capillorum. Ad tineam curandam, sulphuris uiui
— II. salis fossicij — I. tunsa & cribrata hæc, raso capiti & loto in balneo con-
fricabis, ita ut prius de oleo locus capitis tineosus perungatur, & sic puluis
iste aspergatur, & diu fricetur quousq; liquefiat sudore capitis. hoc modo in
tra sex dies curabitur tinea. facit hoc medicamen & ad scabiosos, prodest
& his quibus pustulæ nascuntur in facie tanquam elephantiacæ rubentes.
Ad capillos qui post infirmitatẽ decidunt confirmandos cedria & oleo pa
ri pondere mixto assidue eos unge & leuiter pectina, laudabis effectum.
Ad capillos decidentes cõfirmandos adipem ursinã cum ladano miscebis,
& caput perunges, uel loca defluentium capillorum: aut ladani uncia una
& œnelæi uncijs duabus, tritis & permixtis caput perunges. Ad fluentes
capillos, scobẽ de cornu ceruino permisce cum semine myrti nigræ, adiecto
butyro

Fermẽtum sul phuris

Lichen asini

Tineæ capitis

Oenelæum

butyro oleoq́; & capiti raso densissime obline, etiam ex infirmitate fluentes capillos efficaciter continebis. Sandaracha cum aceto incocta & emplastri more imposita, fluentem capillum ualidissime solidat. Si quis maleficijs capillos perdiderit, hac eos ad pristinam formam ratione reparabit: si lacertum salsum martensem cum suo capite, & lanæ purpureæ optime in conchylio tinctæ duas ligulas, & chartam cubitalis mensuræ separatim cōburat: cineremq́; permisceat conteratq́; cum oleo cedrino paulatim adiecto, ut crassitudinē uelut glutinis faciat: eoq́; medicamine glabrum locum perfricet, ita ut prius diu linteo asperiore detergeat. Aphronitri floris pilulas XXX. nucē pineam de qua propter uetustatem nuclei deciderint tunsam, saponis gallici selibram, uini aminei cyathos tres, simul permiscebis & conteres, & caput glabrum inlines, hoc medicamine etiam crispi capilli nascentur. Malua cum sua radice uehementer coquitur, ex cuius aqua capillus cui curatione opus est, in balneo assidue lauatur. Olei cicini — III. ladani — III. ladano trito paulatim admiscebis oleum, et cum mellis crassitudinem feceris, radices capillorum assidue inlines. Lacertus martensis Ligula

CAPILLO NIGRANDO, ET INCRISPANDO, HIS ADiecta sunt quæ phlegma, & perfrictiones capitis deducunt. CAP. VII.

Crispando capillo cōpositionem huiusmodi facies: aphronitri floris tortulas numero XXX. nucem pineam de qua propter uetustatem nuclei delapsi sint, tunsam & in puluerem redactam, saponis gallici — III. & aminei uini cyathos III. atq́; inde caput inlines & in balneo lauabis: sphondilio quoq́; caput perungatur, sed prius radatur. Cornū arietis uratur: cinisq́; eius cū oleo conteratur, atq́; inde derasum caput frequenter ungatur. Capillis nigrandis infectio optima: hirundinum stercus quantum sufficiat cum aceti sextario, mitte in uas fictile, atq́; in fimo caballino per dies XXXV. suffossum habeto, ac sic macerato, atq́; hoc medicamento rasum caput inlinito in umbra per penicullum pictoris: sed seuo ceruino faciem prius perunge, nequid inde destillet, & maculet, & dum siccatur infectio, oleum intra os teneto, ne & dentes inficiantur: ac postquam imposueris medicamen quarto die caput lauato. Medium lapidem conterito eiq́; admisceto nardi puri quantum satis uidebitur, quo medicamine si frequēter caput ungas prohibebis canos nasci, & in locum canorum nigri emicabunt capilli. Experieris uerum remedium si agnum candidissimi capitis decoxeris: atq́; inde caput eius quē canum esse nolis ungi præceperis. Hoc facito ne capilli canescant, radicem unam caulis quanto ampliorē & uetustiorem in furno siccabis, eamq́; minutissime cōcides, & in ollam rudem mittes, & aqua fontana recenti implebis, & ad mediū decoques operta olla, tū in balneo caput sapone optime lauabis. Cūq́; satis mundū effeceris, etiā ea aqua quā parauer is de radice caulis, caput ita confri-

Lapis medius

confricabis tanquam ſolū ex ea laues,mox capillum linteo inuolues,nec ulla ſupra aqua uteris & ita ſiccabis, hoc purus ages puris etiā miniſtris uſus. Ad nigrandū capillū egregie facit, ſi oui coruini quæ ſunt interiora impari numero in uas æreum mittas,atq; illic diu coagites, & raſo capite in umbra per peniculū pictoris imponas: ſed donec ſiccetur infectio, & oleū in ore teneri oportet,& ſeuo ceruino faciem perungi,ne diſtillantibus guttis maculetur.tanta enim ſolet eſſe uis eius,ut etiam dētes dum ſiccatur inficiat.quarto autem die caput lauari oportet poſt medicamen impoſitum. Vermium terrenorum cinis,oleo adiectus quo uti fœminæ in pectēdo ſolent,capillos prohibet ſenectute mutari. Folia cupreſſi trita & ex aceto capiti inlita & inficiunt canos & in eorum locum nigros educunt capillos. Nuces iuglandes adhuc uirides & teneras,& totidem glandes uelles ex arbore adhuc uirides, & necdum maturitate ſolidatas,atq; in pila cōtuſas exprimes,earumq; ſucco,ad inficiendos canos dum caput pectis,pectinem tinges. Sanguiſugarum ſextarius duobus ſextarijs nigri uini miſcetur & xl. diebus in uaſculo plumbeo diligenter clauſo maceratur, poſtmodum cum ipſo uino cōterun tur hirudines, & in ſole calido,capiti deraſo,ad permutandos capillos,earū ſuccus imponitur,oleo ne dentes inficiantur, donec ſiccetur medicamen, in ore detento. Erui ſiliquæ priuſquam areſcant cum folijs & caule ſuo conteruntur,& raſo capiti ut capilli nigreſcant protinus inlinūtur. Herba quę græce chamæacte,latine ebulus,gallice odocos dicitur,exprimitur etiam cū ſuis granis,eiuſq; ſucco cotidie inlito pectine, crines qui inficiendi ſunt perducuntur. Pomorum de moro maturrimorum — III.acaciæ P. I. caricas, numero VII. quanto nigriores, pariter macerabis cæleſti aqua in uaſculo æreo clauſo, atq; inde capillos ſemper inlines & fricabis:ſed quæ ſuperfuerint in eodem uaſculo permaneant,diuturnitate enim efficaciora ſunt. Cōpoſitio efficax ad capillos inficiendos & confirmandos & ſpecie augēdos: fœnogreci ſextarium,lini ſeminis tantundem,calami aromatici P. I. ſchœni P.I.caſſiæ P.I.gallæ trichidos P.I. ladani — III. Rhois coriarij P.I. aquæ fluuialis ꝫ. XIX. omnia hæc in unum uas mittes & diebus XL. ſub diuo poſitum iubebis cotidie per puerum uirginem commoueri.Ita ut ſi quādo puer ipſe defuerit ſignetur,neq; à quoquam niſi à puero alio uirgine cōtingatur: poſtea recondes diligenter & ſub ſignaculo habeto, & cotidie aqua eadem caput inrora, & pectine inde madefacto caput pecte. Ad phlegmata de capite & aqualiculo deducenda:ſcillæ libram unam in aquæ ꝫ.III.infuſam coques ad tertias.poſtea aceti optimi ſextarium adijcies, & tamdiu iterum ſimul omnia excoques quamdiu ad ſextariū perducas,tum colabis & adijcies mellis optimi P.II. Iterumq; omnia ſimul tam diu coques quamdiu ad mellis craſſitudinem ueniāt. Compoſitio pulueris ad reuma totius corporis,ſed maxime ad capitis, nec non & ad perfrictiones & conſtrictiones cerebri reſoluendas:euforbij — II.piperis — IIII. bacarū lauri ſiccarū — IIII.

ſamſuci

Ouum corui

Chamæacte eſt ebulus

ex. minūrā [illegible]

ſanſuci — II. centaureæ — III. ariſtolochiæ longę — IIII. iris illyricæ — IIII. myrræ — IIII. bdellæ — IIII. cicidos — IIII. ſtypterię ſchiſtes — IIII. nitri alexandrini combuſti & uino uetere extincti — IIII. ſalis ammoniaci — IIII. hæc omnia contundenda, deinde cribranda & permixta in uaſculo uitreo habenda, cum neceſſe erit cōſpergendus in balineo capiti hic puluis uel mēbris dum adhuc ſicca ſunt, id eſt antequā ſudēt, & perfricanda diutiſſime poſtea quàm puluerem conſperſeris. dehinc lauandum caput in calore frigida aqua, & obſeruandum ne in calidam caput mergas. in frigidam ſanè quotiens uolueris merge, & poſtea ſabano diligenter exſicca.

Maluit hic cicidos & ſtypteriæ ſchiſtes Græcis quàm Latinis gallæ & aluminis ſciſſi apellationibus uti

Sabanum

CONFECTIO SIVE DISPOSITIO EMPLASTRI cui uocabulum eſt Dictamnos.

Dictamni part. XXV. chamæmeli part. XIIII. ſphagni part. IX. cyperi part. VII. poliĳ part. XII. lapidis gagatæ part. VII. ceræ ruſæ part. XII. reſinæ terebinthinæ part. XIIII. ammoniacæ guttæ part. XXXV. propoleos part. XII. pſimmythĳ part. XII. chalcanthi part. XXIIII. galbani part. XXV. chamæpityos part. VIII. trifoliĳ part. IIII. pentafoliĳ part. IIII. ariſtolochiæ groſſæ part. XXXV. centaureæ aut gentianæ part. XII. lithargyrĳ part. CL. reſinæ colophoniæ part. L. terræ ampelitidos part. XXII. picis brutiæ uel ſiccæ ſi terra ampelitis non fuerit part. XII. lepidos chalci, id eſt, ſquamæ ferri part. XVIII. diphrygis part. VIII. aloes part. XVI. libani cādidiſſimi part. XII. opopanacis part. VII. chamædryos part. XII. marrubĳ part. XII. artemiſiæ part. IIII. iris illyricæ part. VII. libanitidos part. VI. olei ueteris part. XLVIII. reſinæ pityinæ part. XXII. chalcu cecaumenu part. XVIII. milti part. XII. chalcitidos part. X. myrræ part. VII. æruginis part. I.

Oleum uetus quantum mittendum fuerit pro modo ſpecierum ſupra ſcriptarum mittes in ollam nouam, & calefacies leni flamma uel potius igne: tunc mittes ſed paulatim de manu inſpergens lithargyrum bene tritum & adſidue ſpathomela agitabis, quouſque oleum ita inficiatur ut colorē lithargyri trahat, & aliquantulū ſpiſſeſcat: poſtea aut picem brutiam tritā mittes, aut quod melius eſt, terram ampelitidem ſimiliter tritam: pro qua diximus picem brutiam mitti debere, quia terra ampelitis uera difficile inuenitur: his additis cum cœperit medicamen bene permixtum eſſe, ceram rufam pro modo ut ſupra ſcriptum eſt, poſtea reſinam pityinam remiſſam adĳcies, nec non & reſinam colophoniam: poſt hæc mittes ammoniacum thymiama, id eſt, guttam bene tritam & cribellatam: poſt addes lepidos chalcu, nec non & chalcu cecaumenu, deinde addes milton, deinde diphryges, deinde chalcitim, poſtea chalcanthū & pſimmythium: poſt hæc addes libanon leucon, id eſt thus album & myrram & aloen. ſuper his omnibus addes reſinam terebintinam & galbanum, & lac uel humorem panacis, id eſt, opopanacen. Sed omnes has ſpecies prædictas optime tritas & cribel-

Spathomela

Terræ ampelitidis raritas

& cribellatas mittere debebis ad mensuram uel partes supra scriptas, prout uolueris conficere medicaminis copiam. quæ cum omnia bene mixta fuerint & bene agitata, ollam tolle de foco, et deinde calido adhuc medicamini herbas supra scriptas bene tritas & cribellatas infundes. immo manu uel digitis moderantibus paulatim insperges, & adsidue spathomela commouebis & permiscebis. post hæc omnia mittes chamæmelum, & iterum igni nõ nimio adposita olla lente & paulatim decoques medicamen, ita ut illud manu non contingas, sed spathomela agites: confecto autem medicamine uteris sic. ad dolorem temporum uel hemicraniij linteo spisso induces medicamentum, & sic fronti uel temporibus adpones. Si uero humore capitis reumatizantis oculi grauabuntur, per totam frontem emplastrum inductum linteo similiter impones. Si in naribus uel in auribus dolor aut uulnus fuerit, siue carnulentæ erunt, aut humor inde manabit, oleo rosaceo solutũ medicamẽ immittes. Si fauces angina uel glandulę & parotides occupauerint, aut inguina paniculæ tentauerint, in initio doloris medicamen linteo inductum, sed siccum adpones. facit & ad splenis dolorem aluta inductum et adpositum, nec non & laterum dolori prodest similiter impositum. Empyicis uel hæmoptoicis, id est, qui sanguinem de uisceribus per os eiectant proderit, si thoraci inductum aluta imponatur. facit & ad thraumata, & ad arthritim pro malagmate adpositum: protrahit & sagittas & sudes, & si qua corpori inhæserint similiter adpositum. ad loca uero pudenda, id est, ad penem siue ad podicem, cum aliquod illic uulnus fuerit, solutum medicamentum cera et oleo myrtino adponitur. Si uero muliebribus causis fuerit necessarium, id est, si uulua dolorem uel carcinomata contraxerit, ponetur cum oleo susinato, ita ut emplastrum contra illum locum qui in causa est adponatur. ad carbũculos sanè & anthracas & escharas aliaq; reumatizantia, uel ad strumas & apostemata, medicamen solutum aliquantulum melle debebis adponere. cum autem purgatę fuerint pustulę uel collectiones & uulnera, tum sine melle emplastrum cum puro medicamine adpones. facit & ad furunculos similiter siccum adpositum, & ad omnem pustulam & maculam curandam. Rumpit enim quæ concreta sunt, & purgat, & cicatricat.

Cum autem uulnus est de quo immodicus sanguis erumpit, adpositũ hoc medicamentum ilico & sanguinem sistit, & uulnus curat, & cutem constringit, & cicatricem tenuem facit. Resolutio autem uel compositio adponendi uulneribus medicaminis talis est. mittes huius medicaminis — III. & adijcies ceræ — I. olei ueteris — VI. his uero qui habent aut in capite aut in auribus, aut in naribus causas et uulnera, adponendum sic resolues medicamen sine cera. oleũ sanè pro tẽpore id est, si æstas fuerit minus adijcies, si hyems amplius infundes. facit & ad morsus serpentium & ferarũ omniũ, & ad morsus hominis, & canis rabidi. neruorũ quoq; incisiones uel collisiones salubriter curat. quibus cum medendũ fuerit addes oleũ rosaceũ cũ modico aceto lanę

succidæ

Paniculæ

Thraumata

Eschare

Vicadhuc Itali uocant ... latini ... ones.

ſuccidæ infuſo. Cum autem adpoſueris his cauſis hoc medicamētum,poſt triduum aut poſt dies quinqꝫ ligaturā quā feceris ſolues.ſi uero ictu aliquo caput fractum fuerit & teſta conliſa, medicamen roſaceo oleo liquefacies, & ſic ipſi fracturæ uel uulneribus infundes.infuſo uero interius medicamine nihilominus deſuper ſolū medicamen linteo inductū adpones,& ſupra ligabis lanam ſuccidā oleo & aceto modico infectā. de ipſo aūt medicamine ſi ſuccenderis in cubiculo,uel in domo,fugabis ſerpētes,& ſi qua illic mala ſunt foras eijcies. hoc ipſo medicamine incenſo ſuffita mulier facile purgabitur,etiam ſi pecus intra uterum habuerit immortuum: ſaluberrimum aūt eſſe omnibus & uirilibus & fœmineis cauſis ne dubites,ſi primū diligenter ac ſollicite conficias,deinde ut ſupra ſcriptum eſt,ſcienter utaris. *Pecus utero immortuum*

AD OMNES ET MVLTIPLICES OCVLORVM DOLORES collyria & remedia diuerſa etiam phyſica de probabilibus experimentis. CAPVT VIII.

AD conturbationes & lippitudines ſubitas epiphoraſqꝫ oculorū ſcio multa collyria,tametſi tarde, magnos tamē effectus habere.ſed nulli collyriorū tantum tribuo,quantum lycio indico uel per ſe:hoc eñ inter initia, ſi quis ut collyrio inungat̄, protinus & dolore præſenti,& futuro tumore liberabitur:ſuperuacuū eſt aūt nūc laudes eius referre,in alijs enim expertus,intelliges ſimplicis rei uix credendos effectus. oportet ergo ut minime quater quinquiéſue ex interuallo lippientē inungi.deinde cū cōbiberint oculi,ad ſingulas inūctiones,ex aqua quàm poterint ſuſtinere calidiſſima ſpongijs expreſſis uaporari diutius,eodemqꝫ die in balineū duci eū qui inūctus fuerit:ita ut cū cętero corpore caput quoqꝫ & faciē calidæ immergat,& foueat,uinumqꝫ poſt balineū ita ut adſuetus eſt ſumat.poſtero die ſi qua ueſtigia epiphorę remanſerint,inungi collyrio aliquo acriore aquato ſub ueſpere debet,& rurſus in balneū duci, & uinum bibere.hoc modo uno ferme die tolletur epiphora,præcipue incipiés,neqꝫ adhuc alio medicamento tacta.ſed ſi ea uis fuerit epiphoræ, ut nō cōcedat uno die,exſpectari oportebit donec impetus eius ſedetur, & ita æger in balneū ducatur,cæteraqꝫ fiant quæ præcepimus fieri.idem hoc medicamentū etiā ſupra oculos inlitū tardius quidē ſed eoſdē effectus pręſtat,maxime in teneris corporibus,ut mulierū & puerorū, quorū oculi nullius medicamēti uim ſuſtinere poſſunt.triduo aūt aut quatriduo plerūqꝫ tollit dolorē adiutū oui infuſione,& aquę calidę uapore. Cōpoſitio collyriorū quā maxime probo ad recētes epiphoras uel cōturbationes oculorū tumoreſqꝫ & dolores.plātaginis tritę ſucci cyathos II. teri oportebit cū croco quod ſufficiat,id eſt ⚹ II.deinde cætera quę infra ſcripta ſunt admiſceri pridie macerata cum ſucco herbæ ſupra ſcriptæ,id eſt, aloes indicę ⚹ IIII.gummis ⚹ IIII.poſtea eiuſdē plantaginis ſucci cyathos duos addi,ut cū ſpiſſata fuerit commixtio,

Lyciū indicū — *Epiphora*

collyria fingantur. Vtrunq; aũt genus medicamenti eximie prodeſſe iudi/
co,proprietate quadã,ſed præcipue quod nullã in ſe aſperitudinẽ habet,ut
pleraq; quibus ferè inungũtur homines.nam quæ ex cadmia, aut ære uſto,
eiuſdẽq; generis pigmentis cõponuntur,quãuis curioſe terantur,naturã ta/
men ſuã amittere nõ poſſunt.nunquã enim ut ſuccus diluuntur,ſed cum ad
ſummã ſubtilitatẽ perducta ſunt, tamen quaſi puluerulenta neceſſe eſt ma
neant,quæ oculorũ partes uelut cõfigunt. certe exterius pungunt foramina
prima,& tuniculæ oculi ab initijs adhibita interdũ moleſtiorẽ futurã conci/
tant epiphorã. Quo nomine etiam quod dia glauciu dicitur probo inini
tijs:nãq; prodeſt hoc genere quod ex eadẽ materia cõſtat,quæ nullã aſpre
tudinẽ habet,quandoquidẽ cõponitur ex croci ⚹ v.ſarcocollæ ⚹ x.glaucij
ſucci ⚹ xx.tragacãthi ⚹ v.& opij ⚹ v.hoc ẽm ego adijcio,& ita melius re
ſpondet,ſed opiũ & in hoc,& in omni collyrio medicamentoq;,uerũ adijci
oportet:quod ex lacte ipſo papaueris ſiluatici capitum fit,non ex ſucco fo/
liorũ eius,ut inſtitores huiuſce rei cõpendij & lucri cauſa faciunt. illud enim
cum magno labore & exiguũ conficitur,hoc ſine moleſtia & abundanter te
ritur. ante omnia crocũ aqua pluuiali infuſum macerari debet.deinde adijci
Opium uerum atur illi ſarcocolla, glaucium, opiũ, tragacãthũ: prius enim omnia ſeorſum
macerari oportet,non multa eius generis aqua, id eſt pluuiali, ut quàm pri/
mum,id eſt,ſi fieri poterit,eodem die fingantur collyria, ſolet enim hoc diu
neglectũ mortario inaceſcere:his ferè utor primis diebus,collyrijs,non ſine
cæteris auxilijs prout res poſtulat, abſtinentia dico,& ſanguinis detractio/
ne,meliuſq; ea cęteris proficere adfirmo. Cum uero pluribus quis diebus
uexatus fuerit epiphora, & perſeuerantia humoris, atq; pituita ipſo calore
oculorum glutinoſior uiſa fuerit,quod ferè ſexto ſeptimóue die accidere ſo
Collyria me/tallica quan/do proſunt let:tunc proderunt & ea collyria quorũ genus ſuperius improbauimus, cõ/
poſita ex rebus metallicis:facilius enim tum patientur oculi,ſi modo exulce
rati nõ fuerint,iniuriã: quorũ præcipue hoc mihi placet,quod à colore phæ
on dicitur. accipit aũt hæc,æris uſti ⚹ XII.cadmiæ uſtæ ⚹ XII. ſtibij cocti
⚹ VI. acaciæ chyliſmatis ⚹ VI. croci ⚹ IIII. aloes ⚹ III. opij ⚹ II. caſtorei
uictoriati pondus,myrræ,lycij,idem ponderis.gummis ⚹ XVIII.aqua plu/
uiali quæ ſunt dura macerãtur,& diu teruntur donec leuiſſima fiant,poſtea
cætera alio mortario ſingula trita admiſcentur.cum tollendũ eſt,id eſt, cum
ſunt fingenda collyria,gummi adijcitur. hoc quidã etiã in initijs utuntur cũ
oui aquato liquore per ſe. Nec non & hoc collyrio quidam in initijs utun
tur quod à cinereo colore ſpodiacon appellatur. Componitur autẽ ex his,
cadmiæ botryitidos uſtæ ſuper teſta donec candeſcat,& uino falerno extin
ctæ ⚹ XL.cretæ ſamiæ quã aſtera uocant ⚹ LXXX.ſtibij cocti ⚹ XX.opij
⚹ V.gũmis alexandrinæ ⚹ XX.terunt̃ hæc omnia pluuiali aqua macerata,
ultimũ gummi adijcitur.ante ſanè cætera ad leuitatẽ ſummã terantur, & ne
prima tunicula oculi exeſa aliaſue exulcerata ſit, ut purum ulcus ſit,diluitur
oui

oui albo,quod est ferè tenuissimum. Collyrium psittacinũ à colore ita dictum, facit ad epiphoras quæ cum tenui & acri lacrima existunt.item ad ustiones & solutas cicatrices & uastũ tumorẽ,quod quia loco interdũ uidetur propellere oculũ, proptosin uocant,cũ oui albo,quod est tenue imponitur. sed præcipue facit cũ quasi sanguine suffusi sunt oculi, & ob id nullum nisi lenissimum collyriũ patiuntur:recipit aũt hæc,croci * IIII.cadmiæ lotæ, * IIII.stibij * IIII.opij * II.gummis * II.amyli recẽtis & dulcissimi * IIII. eodẽ ordine quo scripta sunt,in mortario debent teri ex aqua pluuiali,amylum aũt cũ iam fingẽdum erit collyrium adijcietur. interdũ aũt & hoc superinungantur qui prius Athenippio curati sunt. his ferè collyrijs lenibus, omnia quę cũ tumore & dolore fiunt circa oculos remediamus. Perunctiones oculorũ lippientium siue inunctiones quæ appellantur galactice huiusmodi sunt. crocomagmatis * I. myrræ & croci * VII. aluminis fissi * VI. turis * VI.gummis * VI.rosæ floris * VI. uino chio non salso conspersa teruntur hæc omnia diligenter.deinde confecta in collyrijs aut pilulis reponũtur. Perunctio oculorũ ad omnem epiphorã satis utilis.croci — I. myrræ — I. crocomagmatis — I. æris floris — I.aluminis fissi — I.turis ʒ.ex uino teruntur hæc optime:his cosmus medicus adijcere solitus erat etiam mandragoræ succi — I. & lentisci succi — I. ac deinde permixtis omnibus formare collyria uel pastillos,aut in uas stanneum recondere, & cum opus esset uti, ad inungẽdum uel superliniendum. Est huiusmodi medicamentũ quod perichristarion uocãt græci,quod medicamentũ satis efficax est,quo ita uti oportet,ut palpebræ subtiliter inde superlinantur,ne quid intra oculũ fluat. recipit autem hæc,croci siculi * III.magmatis croci * XII.turis * III.aluminis rotundi * VI.opij * II.myrræ * II.gummis * III. ex uino falerno teruntur hæc uel asperguntur.& cum bene leuia facta sunt ad crassitudinẽ boni mellis spissantur,adijcitur postea passi cretici * I. & reponitur in pyxide stannea.cũ enim passum adiectũ fuerit collyriũ erit, nã ex ipso superlini debet. Benefacit hoc medicamẽtũ ad superliniendos oculos, quo Augustus usus est.aluminis fissi * XL.turis * X. aloes * XV. croci * XV.opij * II. gallæ * X. rosæ foliorum aridorũ * X. plantaginis succi uel seminis * X. ex uino falerno teruntur hæc uel asperguntur,& cũ leuia facta sunt, ac mellis spissitudinem habẽt,adijciuntur his passi sextarius, uel quod sufficiat,& reponitur in uaso stanneo uel argẽteo. Collyrium nigrum ab Antigono repertũ,ad omnia intacta faciens,accipit cadmiæ * XXXV.S.stibis * XXIIII. piperis * VIII.æruginis rasæ * VIII.gũmis * XXIIII. teritur ex aqua pluuiatica atq; conficitur.Cosmus adiecit huic collyrio centaureę tenuis succi * X.quod recte factũ reor. Collyrium quod ad omnem epiphoram & inquietationem & tumorem facit sedãdum siue dolorẽ.accipit hæc,pompholygis * VIII. cicutæ succi aridi id est siccati * VI. opij * IIII. mandragoræ succi aridi * V. acaciæ * VI. gummis * V. teritur ex coriandri teneri

Cosmus.

Cosmus.

ſucco. hoc collyrium prodeſt etiam extra oculos perunctum, id eſt circunlitum. Collyrium ab Aſclepiade ad epiphoras ſpeciatim repertum. cretæ ſamiæ denarios undecim, opij denarios decem, ſtibij denarios XL. gummis denarios uiginti, aloes denarios decem: teruntur hæc & conficiuntur ex aqua pluuiali. Collyrium quod habuit Coſmus medicus inter arcana, mirificum ad omnia oculorum uitia. acaciæ ⚹ XL. ſpumæ argenti tritæ bene & lotæ donec candiſſima & leuiſſima fiat ⚹ XII. plumbi uſti & loti ⚹ XVI. ſtibij ⚹ XI. cretæ ſamiæ denarios duodecim, ceruſſæ ⚹ XVIII. cornuum ceruinorum uſtorum & lotorum quod erit candidiſſimũ ⚹ VIII. ſquamæ æris denarios quatuor, opij ⚹ IIII. æruginis raſæ denarios ſeptem, cardamomi interiora ⚹ duos, lapidis hæmatitæ ⚹ quatuor, lapidis ſiſſi ⚹ quatuor, tamaricæ ſeminis ⚹ IIII. croci ⚹ IIII. turis denarios quatuor, myrrę ⚹ quatuor, opobalſami ⚹ quatuor, lycij ⚹ quatuor, aloes ⚹ quatuor, coſti ⚹ quatuor, piperis albi ⚹ duos, cicutæ ſucci aridi ⚹ VIII. ammoniaci guttarum ⚹ VIII. bdellæ ⚹ octo, ſaliuncæ purgatæ ⚹ ſex, gummis ⚹ XXV. teruntur hæc omnia diligenter ex uino chio non ſalſo auſtero, uel ex uino falerno, ac deinde confeſtim collyria finguntur & in umbra ſiccantur, quod & de alijs omnibus collyrijs obſeruari oportet. Collyrium achariſtum theodotium ab Antigono inuentum ad omnem epiphoram & omne uitium oculorum. accipit hæc, acaciæ ⚹ XX. ſtibij ⚹ X. croci ⚹ I. S. aloes ⚹ duos, myrrę ⚹ duos, cadmię ⚹ octo, caſtorei uictoriati duas tertias partes, opij ⚹ unum, lycij ⚹ duos, ęris uſti ⚹ octo, ceruſſæ ⚹ quatuor, narďiſpicæ ⚹ unum, & tertias eius, gummis denarios uiginti, palmarum oſſa, ſiue nucleos uſtos, denarios triginta. trita hæc ex aqua pluuiatica conficiuntur. Monemerum collyrium dicitur, quod dolores in impetu ſtatim tollit, conficitur ſic. lepidos unciã unam, æris uſti ſemunciam, hæmatitæ — unam, myrræ unciã unam, opij ſemunciam. unum hoc collyrium mirabiliter prodeſt, his qui cicatrices nõ habebunt ex ouo infuſum, & leui admodũ agitatione contritum. Ad ſuffuſiones oculorum quas Græci hypochymata dicunt: fœniculi ſucci liquidi ⚹ tres, opobalſami ⚹ tres, mellis attici ⚹ tres, olei uiridis ⚹ tres, hyenæ fellis ⚹ unum, euphorbij ⚹ unum. hoc oleo diluitur, & ita admiſcetur cæteris. aquato uti oportebit hoc medicamento, eſt enim acerrimum & undiq; humores trahit: quamobrem non ſunt inungendi qui capitis dolorem aut grauedinem habent, & ante biduũ aut triduum aquam bibant quos deſtinaueris eo inungere, quanquam melius facient ſi etiam perſeueranter aquam potauerint, uitio enim moleſtiſſimo facilius inter initia carebunt. non autem præterit me habere te prudentes ocularios, quibus ſi nomina dixeris collyriorum hoc in libro ſcriptorũ, contendent forſan ſe quoq; habere eadem compoſita: ſed ſi pondera aut effectus comparare uoles, longe diuerſos inuenies. ego enim ipſe eodem nomine multa compoſita, non ijſdem ponderibus & rebus interdum habeo, ſed

Collyrium Coſmi — *Achariſton* — *Monemeron* — *Hypochymata*

ὀμφακίς. gl. v. oleū vide. ὀμφάκιον.

ſed maxime probatis utor. nec utiq; adfirmo non poſſe & alios eadem habere,nam & ipſe ab alijs accepi:ſed raro ſcio oculariorum quoſdam ſimpliciter tradere compoſitiones, mecq; multum elaboraſſe, ut ueras & incorruptas acciperem conſcius ſum mihi. neque illud rurſus dico,nouas omnis & non aliquibus notas me in hoc libro congeſturum compoſitiones: uerum, etiam quaſdam uulgatas,& ut ita dicam publicatas. eiuſmodi enim quia efficaces ſunt etiam plurimis in noticiam ueniunt. Collyrium efficaciſſimum ad tumorem oculorum & lacrymarum nimium fluorem,etiam ſupra perunctum uel inlitum efficax eſt, accipit,acaciæ ⚹ XVI. cadmiæ ⚹ duodecim,aloes ⚹ duos,croci,myrræ,opij lecti,ſingulorum denarios binos,caſtorei ⚹ unum,gummis ⚹ octo.teruntur hæc omnia diligenter & ex aqua permiſcentur, atque inde ſtatim collyria formantur ex aqua, quæ ſunt omnino mirifica. Xerocollyrium optimum, ad epiphoras acres, & initia lippitudinis,croci ℈ duo, ſarcocollæ ℈ duo, aloes hepatitidos ℈ unũ, glaucij ℈ unum:hęc omnia diligēter trita ſimul recondes in pyxide cuprea, & pro xerocollyrio uteris. Xerocollyriũ

AD EPIPHORAS ET LIPPITVDINES OCVLOrum remedia de experimento & phyſica diuerſa.

AD lacrymas & tumores oculorum lippientium reſtringēdos,atramentum ſutorium,id eſt chalcantum uiride, cyprinum, tundes & cribrabis, & factum molliſſimum puluerem ex oui incocti albo, id eſt lacryma conſperges,& facies collyria, quæ in umbra ſiccabis atque inde palpebras inunges & tempora inlines.Si ex reumate lacryma abundans eſt, oui albo collyrium temperabis. Si lippitudo & ſanguinis infuſio eſt,ex aceto temperabis, & deſuper oculos circumlines, ita ut nihil interius de medicamine ingrediatur. tempora quoque dolentis eodem ſuperlines. f. uel cyprinũ. nã cyprinũ chalcãtũ nõ ē uiride.

Braſſica cruda trita cum pane candido madefacto ſubacta, ac fronti inlita, dolorem oculorum plurimum releuat. Medicamen ad oculum diutina lippitudine uel epiphora laborantem intrinſecus curandum.lapidis gagatis ſcripula ſex, tundes, cribrabis & aqua pluuiali, uel fontana conſperſum puluerem liquidum facies. deinde in ampulla uitrea repones. cum neceſſe fuerit pinna aquilina uel columbina laborantem oculum inunges: quo facto & caliginem & infuſum ſanguinem abſterges, clarioremque uiſum reſtitues. Dolores oculorum tempore hyemis frigore contractos qualiter curare debeas. Concham æream de melle albo ab intus perunge totam, eandemque ſupra gaſtrum lotij uirilis ex ea parte qua melle inlita eſt, ſuperpone ad lotium uerſus, & per dies triginta bis in die lotium agitari facito, ut omnis odor uel acritudo lotij, & uirtus eius ad mel in concha hæreat. poſtea rades concham ipſam, id eſt, ꝟ. p. 37. l. 3. [illegible] Gaſtrum

 quod

quod melle inlitum fuerat, & rasuram tundes in mortario & cribrabis diu, & repones in ampulla, uel uitrea uel cuprea: cum necesse fuerit, ex melle tem perabis, & intrinsecus oculum perũges, mirabile remedium experieris in omnibus fermè oculorum etiam grauioribus causis. Gramẽ quod in summo trisulcum habebit decrescente luna radicitus sublatũ quam plurimũ repone. deinde ex multis unum auspicante lippitudine ad collum subliga, celeriter incumbentem epiphoram discuties. Si impetus oculorũ eruperit huiusmodi remedium confestim adhibebis, atramenti sutoricij —I. in aquã mundam defundes, idq́ acriter feruere facies: tum operies ut feruor paululum conquiescat, atque ubi modicum intepuerit in concham transfundes, ibique faciem demerges & oculos patefacies intra ipsam aquam: paululum quidem admordebit, sed certissimo experimento dolorem incumbentem auertet. Colophoniæ modicum phœnicio inliga & collo lippientis suspende, statim proderit. Dolorem oculorum ut anno integro non patiaris, cum primum cerasia erunt idonea esui, id est, quasi matura, de tribus cerasijs lapillos pertũdes & gaitano lino inserto pro phylacterio uteris, uoto prius facto contra solem orientẽ, quod eo anno cerasia non sis mãducaturus. Herbam quæ appellatur peristerion, discoques ut madescat ex aqua fontana ad tertias, & inde oculos fouebis impetu laborantes, intra triduum persanabis. Vitandæ perpetuo lippitudinis gratia obserua, ut kaleñ. Ianua. eo tẽpore quo kaleñ. solis die fuerint, & etiã hora prima uel octaua, & deinceps alio die solis, & tertio solis die similiter, collyrio tenui inungaris, dum conuersus ad orientem rogabis deum ut eo anno dolere oculos tuos non sinat. Cum primum hirundinem audieris aut uideris, tacitus ilico ad fontẽ decurres uel ad puteum & inde aqua oculos fouebis, & rogabis deum, ut eo anno non lippias, doloremq́ omnem oculorũ tuorum hirundines auferant. Expertum remedium ad lippitudinem ne unquam tentetur si quis obseruet sine intermissione aut obliuione, ut quotiens lauerit deducta utrisq́ manibus ad pedes infimos aqua, statim manus ambas ad oculos referat, atq́ ad angulos eorum utraq́ manu perfricet, & hoc ter facere debebis. Aduersus humores & subitos impetus oculorũ & epiphoras, radices betæ maxime nigrę ex aqua tepida lauabis & expressas sabano siccabis. deinde tundes in pisone marmoreo & succũ inde linteo intorto exprimes. tum leuiter ad carbones despumatum tepefacies, & naribus infundes. ita ut is cui medeberis, aquam tepidam in ore contineat: & si unus oculus laborabit diuersæ partis nares infundes, & melle attico continges. Si tamen uideris oculos succi illius infusione turbatos, herbæ quã quidã cerebellũ canis appellãt, radix ex aqua decoquit̃, eoq́ humore oculi aduersus epiphoras utiliter fouent̃. Farina ordeacea et galla cõtusa cũ aqua permixta & collecta, oculis cũ tepore inposita, tumores doloresq́ sedabis. Coriãdrũ uiride tritũ lactiq́ mulieris inmixtũ, & tumentibus uel dolentibus ocu-

Cerebellum canis herba

lis ad-

lis adpositum statim prodest. idem & apium præstat similiter impositum.

Ros cœleste manu munda collectum & rutæ siluaticæ contusæ succo ad mixtũ in plumbea pyxide recõditum, cũ opus fuerit aduersum epiphoras oculorum fronti & superciliis impones. Vino in quo laurus fuerit decoctus oculi foti dolore potentissime leuabuntur. Spina alba combusta & bene trita cum ouo superinlita, uel inuncta, sedat mirifice dolores oculorũ.

Gallæ contritæ turisq́; pari modo puluis uino permixtus & frõti inlitus, tumorem oculorum doloremq́; sedat. Crebro lacrymantes oculos ut exsicces, lucernam oleo cedrino repletam accensamq́; superposito uel iuxta suspenso æneo uasculo permitte cõsumi, inde fuliginem collectam in pyxide cyprina reconde, & cum opus fuerit inunge, miraberis efficaciam medicamenti. Caprinus caseus recens coagulatus supra oculos positus dolores cito lenit. Rumicis syluatici radicem luna decrescẽte collige, & tecum habeto nitidissime, quandiu eam tecum habueris non lippies. Democritus adfirmat felle hyenæ si frons perfricetur, epiphoras incipientes & omnem oculorum dolorem posse sedari. Si mulieris saliua, quæ pueros non puellas ediderit, & abstinuerit se pridie uino & cibis acrioribus, & imprimis si pura & nitida erit, angulos oculorũ tetigeris, omnẽ acritudinẽ lippitudinis lenies humoremq́; siccabis. Chelidonia herba in hirundinum stercore nascitur, quę oculis plurimum suffragatur: maxime aũt caliginem deterget, si paulatim inde oculi suffundantur, quos cito in pristinam formã reuocato uigore reparabit. Hirundinis uentriculo scisso albi ac nigri lapisculi inueniuntur, qui si lupino aureo includantur, & collo suspendantur, omnem dolorem oculorum perpetuo auertent. sed & contra quartanas prosunt, croceo linteo uel panno inuoluti linoq́; ad collum ualidiore suspensi. Mel in quo apes fuerint mortuæ, utilissimum est oculis si nitidum ac purum oportune & paulatim infundatur. Qui ciconiæ pullum elixatum comederit, negatur multis annis continuis posse lippire. Hirundinum pulli plena luna excæcantur, restitutaq́; eorum acie capita comburuntur: horũ cinere cum melle mixto recte usus fueris ad reparandam oculorum claritudinem. Lacertam uiridem excæcatã acu cuprea in uas uitreum mittes, cũ anulis aureis, argẽteis, ferreis, & electrinis, si fuerint, aut etiã cupreis, deinde uas gypsabis, aut claudes diligẽter atq; signabis. & post quintũ uel septimũ diem aperies, lacertãq́; sanis luminibus inuenies: quam uiuam dimittes, anulis uero ad lippitudinẽ ita uteris, ut nõ solum digito gestentur, sed etiã oculis crebrius adplicentur, ita ut per foramẽ anuli uisus transmittatur. obseruãdũ sanè imprimis ut in loco nitido atq; herbido deponatur ampulla, & cũ lacerta discesserit, tum anuli colligantur. obseruandum etiam ut luna uetere id est à luna nonadecima in uicesimã quintã, die iouis, septembri mense capiatur lacerta, atq; ita remediũ fiat, sed ab homine maxime puro atq; casto.

Lacerti uiridis quem ceperis die iouis, luna uetere, mense septembri, aut etiam

Lapilli in uentre hirundinũ

Lacerta excæcata ut uisum recipit

etiã quocũq; alio, oculos erues acu cuprea,& intra bullã uel lupinum aureũ claudes,colloq; ſuſpendes:quod remedium quãdiu tecum habueris oculos nõ dolebis.lacertũ ſanè eodẽ loco in quo ceperis dimittes.uel etiã ſi ſangui/nem de oculis eius lana munda excipias,eãq; phœnicio conuoluas,colloq; ſuſpẽdas,uteris efficaciſſimo aduerſum oculorũ dolorẽ remedio. Cancri oculus ſubtiliter ſublatus & in phœnicio cõligatus colloq; ſuſpẽſus,lippitu/dini incipienti medetur,ſi tamẽ remediũ à caſto homine fiat. De manu ſi niſtra muſcam capies,& dũ capies dicere debebis nomẽ eius cui remediũ fa ctururus es,te ad curãdos oculos eius muſcã prendere. tũ uiuã eam ligabis in linteo,& ſuſpendes collo dolentis,nec retro reſpicies. Ad epiphoras ocu lorũ ſedandas,limaces cõplures tere in mortario nouo uel nitido, & adijce ibi ouũ gallinaceũ incoctũ,& tinge illic lanã ſuccidã,& fronti impone. Ad epiphoras oculorũ pultẽ fabaceam ſine ſale,ſine ullo uncto, tepidã linteo/lo inline, & oculis de nocte inpone,ita ut nõ alliges,cõtinuo feruor recedit. Vt omnino non lippias,cũ ſtellam cadere uel tranſcurrere uideris numera, & celeriter numera,donec ſe condat, tot enim annis quot numeraueris nõ lippies. Ad lippitudinẽ inter principia ſedandã:in chartã uirginem ſcribe ουβαικ,& licio quod in tela fuerit collo lippiẽtis innecte. Incipiens lippi/tudo mirifice & ſine dubitatiõe depelletur,ſi in charta uirgine ſcribas,& col lo dolẽtis licio ſuſpendas, φυρφαραρ,& hoc præligamẽ purus caſtus facias. Hoc etiã remediũ indubitate impetus oculorũ ſi prȩuenias prohibebit,ſcri/ptũ in charta uirgine. ρουβρς.ρυονειρας ρηελιος ως.καυτεφορα. και παντες κακοτει,quod ad collũ dolẽtis licio ſuſpendi debet.ſed & cœptã atq; inuete ratã lippitudinẽ ſedat, ſi in faciendo ac ſuſcipiendo præligamine caſtimo/nia ab utroq; ſeruetur. In lamella aurea acu cuprea ſcribes, ορυω ουρωδη,& dabis uel ſuſpẽdes ex licio collo geſtãdũ prȩligamen ei qui lippiet,quod po tenter & diu ualebit ſi obſeruata caſtitate die lunæ illud facias & ponas.

Ne anno perpetuo lippias,de acinis nouẽ uuȩ albȩ antequã uuã guſtes,no uies te inunges,ita ut intra oculos tuos grana ſingula ſingulis uicibus infun das. Stercus caprinũ uino cõſperſum tritũq; & inpoſitũ oculis atq; obliga tũ,omnẽ dolorẽ tumorẽq; detergit. Oculos cũ dolere quis cœperit,ilico ei ſubuenies, ſi quot literas nomẽ eius habuerit,nominãs eaſdẽ,totidẽ nodos in rudi lino ſtringas,& circa collũ dolẽtis innectas. Si impetus dolorẽ prȩ uenerit,abſinthiũ uetus & fuliginẽ cõteres diligenter, tũ mellis quantũ ſatis uidebitur adijcies,& denuo teres,atq; ex eo oculos inlines, ualidiſſime pro/derit. Ne anno perpetuo lippias,cũ primũ cucumerẽ nactus fueris,in fon tana aqua eum per triduũ eſſe in uaſculo mundo permittes. deinde oculis adapertis faciẽ tuã ea aqua fouere curabis. Qui crebro lippitudinis uitio laborabit, millefolium herbam radicitus uellat, & ex ea circulum faciat, ut per illum aſpiciat, & dicat ter, excicumacrioſos, & totiens ad os ſibi cir/culum illum admoueat, & per medium expuat, & herbam rurſus plantet.

Quæ si reuixerit,nunquam is qui remedium fecerit uexabitur oculorũ dolore.ad utrunq; oculum hoc facito.quæ si minus reuixerit,ex alia iterum faciat.oportet autem dari operam ut non nimis herba constringatur,quo facilius plantata consurgat. Cæpę longę succus opobalsamo mixtus,& succo feniculi, adiecta adipe anserina,incipientes hypochyses discutit, caliginesq; extenuat. Accipitrem si decoquas in oleo susino donec caro eius resoluatur,& ex eo oculos frequenter inungas,& hypochysim et caliginem discuties. Chamęleontis fel tantam uim habere creditur,ut hypochyses intra triduum inunctionibus sanet. Lupi fimus diu perfrictus ad summã leuitatem,cum melle mixtus & inunctione adhibitus oculorum hypochysis discutit,& ad summam claritudinem eos perducit suffusione siccata. *Hypochyses*

XEROCOLLYRIA, ET REMEDIA PHYSICA DIVERSA ad xerophthalmiam,& caliginem, & aspritudinem detergendam.

AD caliginem & aspritudinem oculorum siccamq; perturbationem,sine tumore quam xerophthalmiam gręci appellant,facit hoc collyriũ quod psoricõ dicitur,accipit autem hæc.croci ⚹ XII.psorici ⚹ XIIII.psimythij ⚹ IIII.opij idem,piperis albi idem,gummis ⚹ II. cum aqua pluuiali teruntur hæc,collyria statim inde finguntur,ne confectio dilata uanescat. *Xerophthalmia* *Psoricon*

Collyrium ad caliginem & aspritudinem quod stratioticon dicitur, recipit hæc,psimythij ⚹ VI.piperis albi ⚹ I.omphacij ⚹ II.cadmiæ ⚹ III. opobalsami ⚹ II.opij ⚹ I. gummis ⚹ II. ex aqua pluuiali hoc teritur atq; conficitur,quod melius superiore ad caligines facit. Collyriũ quod stacton uocant græci,ad eadem ferè quæ supra scripta sunt utile,sed magis mulieribus prodest,accipit hęc.Cadmiæ ⚹ II.stibij ⚹ VI.piperis albi ⚹ II.æruginis rasæ,& misyos donec puniceũ fiat usti ⚹ singulos S.æris floris ⚹ I.S.gũmis ⚹ V.quidã his addunt, opobalsami ⚹ II.trita hæc diligenter pluuiali aqua aspersguntur,& in collyria colliguntur. Collyrium acre ad extenuandas cicatrices quamuis ueteres, caliginesq; angulorum, quod semel inunctũ plurimis diebus effectum pręstat.oportet autem eo aquato uti,diu enim tenet morsum:accipit hæc.ammoniaci guttæ quæ sit sine sorde P.I.æruginis P. S. gummis P.I.primum cum aqua pluuiali teritur ærugo,postea cætera adijciuntur macerata aqua pluuiali,& tum collyria finguntur. Fel testudinis cũ melle optimo mixtũ & diu coagitatum mire caliginẽ tollit, si oculi inde adsidue circumlinantur,aut subtiliter suffundantur. Calliblepharium xerocollyrium primum,accipit hæc.æs ustum,stibium,cadmiam,æquis ponderibus miscebis,teresq; diligenter, & donec spumam nõ faciant,neq; crescãt ad ignẽ lentũ agitabis in uaso æreo,ibiq; tãdiu esse patieris donec refrigerẽtur atq; siccentur,quæ postea ad mortariũ nitidissimũ trãsferes,atq; illic iterum ex uino uetere optimo teres,tãdiu quousq; siccẽtur,de quib.puluerẽ tenuissimũ factũ,intra pyxidẽ ęreã cõdes,eoq; uelut stibio cũ uolueris uteris. *Stratioticon* *Stacton* *Calliblefariũ*

Xero

Xerocollyrium optimum cōficitur ſic,lapidis phrygij — II. croci — I. ſalis ammoniaci ℈ II.folij ℈ II.æris uſti ℈ IIII.piperis albi ℈ I. omnia ſeorſum diutiſſime & diligentiſſime teres,ut puluerē tenuiſſimū facias,quem permi xtum recondes in doliolo uitreo,& cum uolueris puluere ipſo pro ut uolue ris uteris. Xerocollyrium optimum & ad initia lippitudinis probatum con ſtat ex his:croci ℈ II. ſarcollæ ℈ II. aloes hepatitidos ℈ I. glaucij ℈ I. teres hæc omnia diligenter,& puluerem tenuiſſimum in pyxide cuprea recōdes, & cum opus fuerit & intra oculos & ad ſuperliniendos uteris. Capilli mu liebres ſuper teſtam cōbuſti & cum ſpuma argenti contriti atq; ad ſummā leuitatem redacti,xerophtalmias & prurigines oculorum efficaciter ſanāt ſi inde inungantur. Ad caliginem abolendam de experimento uteris hoc remedio:ſalem ammoniacum exuſtum tere & permiſce cum lotio pueri in ueſtis,atq; inde adſidue oculos inunge uel ſuperline. Naturalem ſuccum argemoniæ, ſuccum millefolij,& ſuccum arnogloſſæ,id eſt plantaginis,col liges diligenter ac nitide ęquali menſura,& de ſucco marrubij,rutæ,ſerpylli, euforbij,exprimes per linteum delicatum & admiſcebis ℈ binos,hiſcq; adij cies mellis optimi deſpumati libram unam,atq; omnia ſimul diu conteres. deinde iterum colabis tenui linteo,& recondes in uaſculo uitreo,atq; uteris cum opus fuerit ad ſuffundendos & ſuperliniendos oculos caligine laborā tes,quibus hoc remedio cito aciem acutiſſimam reddes. Maluæ ſuccus ex preſſus cum farina tenui miſcetur ac diutiſſime teritur,poſtea adijcitur mel lis deſpumati aliquid,ac uini uti liquidius fiat:potenter inde inunguntur o culi caligine laborantes. Ros nocturnum colliges nitidiſſime in prato,& in ampullam mittes,atq; adijcies illi mellis attici ℈ XII.& opobalſami ℈ VI. ac pariter utrūq; miſcebis, & ſic uteris ad inungendū uel ſuperliniendū: mi rum remedium experieris.Succum uettonicæ tenuiſſimum oculis infunde: clariores eos facies,& importunam lacrymarum deſtillationē cito ſiccabis. Fel cameli ſolū per ſe fronti inlitū prodeſt aduerſum caliginē,ſed ne omni no lippiať decoctū cum mellis optimi cyathis tribus,& croci uncia in unum miſcebis,& ſic ſuffuſionē ad oculos facies, uel etiā ſuperlines inde caligan tes & lippiētes oculos.hoc medicamine etiā excreſcentes carnes in oculis & cicatrices curanť. Ad caligines oculorum detergendas medicamen ualde efficax:roſæ ſiccæ pugnos duos plenos,cum radice fœniculi diligenter pur gati,& fœni græci pugnum unum plenum in ollam nouam mittes,& deco cta prima aqua effuſa,ſic poſtea decoquis ut ſpiſſeſcat:deinde mellis attici unciā ſupermittes, & piperis ſcripulum bene triti: addes etiam paſſi cretici aliquātulum ut liquidius facias, deinde per linteolum delicatum colabis,& ad ſuffuſionem uel ſuperlinitionem oculorum uteris. Perdicis fel mixtū melli attico caliginē tollit,ſi oculis adſidue infundatur,ſed cum modo & æ quali menſura. Aquilæ fel cum melle attico,myrra uera, & nitro albo,ſin gulis uncijs mixtum oculis uiſionē acutiſſimam præſtat,ſi cum modo infun

Pueri inueſtis lotium.

Pugni menſura uocat manipulū.

datur

datur. Vt acie certiore intueri omnia poſſis, ficus africanæ etiã ueteris, dum modo pinguiſſimæ ad ignem calefactæ ſucco expreſſo, uinoq́ꝫ diluto, oculos inunge, gratulaberis remedio. Vipera uiua mittitur in uas nouum fictile, & adijcitur ei ſucci fęniculi cyathus unus, & turis granum unũ. deinde uas obturatur argilla, & circumlinitur, & in furnũ feruenté mittitur, atq; illic excoquitur donec cinis fiat. hoc de experimẽto hypochyſes caligineſq́ꝫ potéter atq; mirifice purgat. Anagallidos herbę flos purpureus ad mẽſurã obolorum trium diligenter tritus, & cum pauxillo uini ueteris mixtus inunctioni caligãtium oculorum mirabiliter prodeſt. Lacertas piſſinnas quæ in ſegetibus morantur, quas Græci aruras uocant, comburito & ad tenuiſſimum puluerem redigito: atq; ex eo cũ uino aut melle optimo caligantes oculos inunge, ualde proderit. Centaureæ minoris ſucco oculi ex melle in uncti, caligine cito depoſita, tenuiſſimam aciem reſumunt. Fœniculi radicis contuſæ ſucco, tantundem mellis optimi deſpumati, utinam attici, miſceto, eaq́ꝫ léto igne ad mellis craſſitudinem diſcoquito, repoſitaq́ꝫ in pyxide etiam ærea habeto: cum erit opus, cum aqua ciſternina aut muliebri lacte inungito, quamuis craſſas caligines cito diſcuties. Fœniculi radicis decoctæ aqua oculos adſidue foueto, cito omnem caliginem tolles. Caliginãtibus oculis, uiſus acutior reſtituetur, neq; facile in hoc uitium incidet, qui uſus fuerit remedio tali, ut centaureæ manipulum nitidum in uini optimi, ſed nouellaſtri congium mittat, aut etiam excoquat, ac triduo in uaſculo clauſo uel operto macerari faciat. Deinde poſt triduum heminam eius uini mixtam cum calida aqua, adiecto melle ieiunus manente illic centaurea cotidie bibat. Lauri folia xx. leuiter contrita paſſo diluito, & linteo colato & in caccabulo decoquito ad craſſitudinem mellis, atq; ex eo inungito, efficaciter caliginem diſcuties. Baccæ myrti ſupra carbones uiuos ad ſuffumigandum poſitæ, caliginem extenuant, ſi oculis apertis fumum earum patienter exceperis. Pulli hirũdinum uel aſſi, uel elixi, in cibo ſæpius ſumpti, oculis caliginantibus efficaciter proſunt. Lapidẽ boſtrychiten tecum ſemper habeto, quia ad aciem oculorum excitandam efficaciter prodeſt. Muris agreſtis, id eſt, qui in campis inuenitur, combuſti cinis cõtritus, & cũ melle aſſidue inlitus, aciem oculorum caligine extenuata confirmat. Scarabæus coloris ſmaragdini tantum beneficij oculis præſtare dicitur, ut uiſionem ei acutiſſimã reddat, qui eum contemplatus fuerit aſſidue. Cocleas africanas ueras ſuper ſpiſſam craticulã diſpoſitas ponito, & carbones acres adſidue ſuggerito, ut æqualiter comburantur: deinde mortario terito ut tenuiſſimum ex his puluerem facias, adiectaq́ꝫ mellis attici cotyla una, iterũ ualidiſſime terito, & poſtmodum in uaſculo fictili repone, & ſigna: & cum alicui mederi uoles, ſpicillo inde eum inunge, intra paucos dies integram aciem eius claramq́ꝫ reſtitues. Fit ex uipera collyrium ad caligines oculorum adaperiendas diſcutiendaſq́ꝫ mirificum. comprehenſam igitur occi-

Ficus Africanæ

Vipera uiua uſta

Lacertæ piſſinnæ Aruræ

Lapis boſtrychites

Scarabæus uiridis

f ſamq́ꝫ

samq; uiperam in uaso fictili repones, eamq; illic putrescere permittes, donec ex ea uermiculi nascãtur, hos eliges & conteres & adijcies his croci paululum & iterum teres, atq; inde collyria facies, & sic cum melle attico, aut lacte muliebri oculis inunges. idem præstat & cinis uiperæ combustæ sicut supra scriptum est, sed cum his quæ hic adiecta sunt temperatus. Salem quàm candidissimum ieiunus si cotidie gustaueris, omnem oculorum caliginem cito extenuabis. Fel ursinum atq; hyenæ cum melle optimo mixtum & diu coagitatum caligines eximit, si adsidue inde oculi suffundantur, aut superlinantur. Adipes omnium fluuialium piscium in sole liquefactæ adiunctoq; melle inunctioni adhibitæ, mirifice oculis caligantibus prosunt. Herbæ chelidoniæ succum, fœniculi succum, ad quartarios singulos misce cum mellis optimi quartarijs quatuor, & oculos grauedine & aspritudine laborantes inunge, mire proderit, sed simul omnia decoque in uaso æreo, & sic inunctioni referua. Lapis medius in lupina pellicula subligatus collo, atq; ita diu portatus, sed prius muliebri lacte pertractatus, non tantum caligines tenuare, uerum etiam hypochysim discutere, & obductam aciem aperire consueuit. Hygra quæ prodest ualde ad caliginem detergendam, conficitur sic. croci —II. piperis albi unciam, aphronitri unciam, myrræ unciam, mellis attici unciam. crocum & piper ex uino teres. nouissime aphronitrum & myrram seorsum conteres, & sic uniuersa coniunges, atq; ad suffundendum uteris ex melle. Hygra mirifica quæ & caligines abigit, & oculis suffusis lumen instaurat, accipit hæc. opobalsami ℈.III. myrræ ℈.III. opopanacis ℈.I.S. mellis attici selibram. opopanacem primum ex uino teres diligenter, tum myrram adijcies & teres, postremum opobalsamum addes, atque omnia communiter terendo admiscebis & postea ad inungendum uteris. Fellis gallinacei uel uulturini, quod longe magis prodest, scripulum & mellis optimi unciam, bene trita coniunges, atq; in pyxide cuprea habebis, & oportune ad inungendũ uteris, hoc nihil potentius caliginem releuat. Ros matutinum quod inhæserit rutæ, & succum chelidoniæ, & mel optimum despumatum pari mensura permisce, atque ad tertias decoque, & in pyxide cuprea reconde, & caligantes oculos infunde. Fellis terræ, & chelidoniæ, utriusq; herbæ succum, cum mellis optimi despumati pari mensura permisce, atq; ex eo caligantes oculos inunge, efficacissimo medicamine uteris. Satureiæ uiridis succo tenuissimo si adsidue angulos oculorum contingas, caliginem cito discuties. Idem præstat & rutæ succus per linteum tenue expressus, in pyxide ærea conditus, atque angulis oculorum caligantium adpositus. hoc cuiuslibet ætatis hominem infirmissimi uisus mirabiliter curat, certe si aliquid mellis attici fuerit admixtum.

Vermes ex uipera putrefacta

Lapis medius

Hygra

Remedium

REMEDIVM AD TVMOREM OCVLORVM uel nimiam destillationem.

PVlegij flores destringe,eosq́ madefacito ex aqua frigida,& cōtere bene,atq; ex eo panni tenuissimi partem dimidiam line, ut ex altera parte panni integas oculos, & cum ibit dormitum cui medendum erit, supra oculos pones,ipsa nocte tumorem humoremq́ oculorum eius sedabis.

Ad oculorum subitum impetum uel dolorem remedium efficax sic.succum cardonis,succum urticæ alexandrinæ, succum bugillonis,crocum, atramentum sutoritum,æquis mensuris ista coniunges, & addes his sapæ modicum,& aceti quantum sufficiat,& decoques ad spissitudinem mellis liquidi,atq; ita oculos inde superlines,ut modicum ingrediatur eos, & delacryment:continuo sanabuntur.

AD VVLNERA VLCERAQVE, ET CICATRICES atq; carbunculos,crustasq́ oculorum,& glaucomata atq; albugines detergendas,& palpebras componendas,collyria & remedia de experimentis physica & rationabilia diuersa.

AD sordida ulcera oculorū crustasq́ habētia quas medici escharas uocant,& ad carbūculos oculorū,quos anthracas dicūt, facit bene & per se mel atticum purum pyxide cuprea cōditum, & repositum sub signaculo mensibus ferme duobus:quanto enim diutius in pyxide ea manserit efficacius fiet.sed præcipue hoc quod quidā diasmyrnon,non nulli euodes quia boni odoris est nominãt: quod etiam ad pustulas papulasq́ & suppurationes oculorum,& ad cicatrices non ueteres, & ad palpebrarū recētem etiam in corporibus tenerioribus aspritudinem facit:oportet autē eo ad sordida ulcera diluto oui albo id est aquatissimo uti,deinde cum lacrymę fluere desierint,cineraceo collyrio super inungi:item ad pustulas ex ouo tritum facit ad papulas uero & ad dolores cū rubore & distensione oculi sicca,bene imponitur cū lacte mulieris. ex aqua aūt ad cicatrices recentes extenuandas & palpebrarū aspritudinem tollēdam teri debet:& subiecto spicillo,aut inuersa palpebra oculis inseri.cōponitur autem ex his rebus: pompholygis lotæ ✱ VIII.æris usti ✱ VIII.croci ✱ IIII.myrræ ✱ IIII.nardi spicæ ✱ I.& pōdus uictoriati,lapidis hematitæ ✱ IIS.piperis albi grana X.opij ✱ I.& pondus unius uictoriati. gummis ✱ X. teruntur hæc cum chio uino, & confestim collyria finguntur atq; in umbra siccantur. Acriore autem collyrio ad cicatrices extenuandas & ad palpebras asperas utimur,quod quia ex quatuor rebus, ut quadriga equis constat, & celeres effectus habet, harma dicitur.recipit hæc:æris usti ✱ IIII.tureæ arboris corticis ✱ IIII.ammoniaci guttæ ✱ IIII. gummis ✱ IIII. teruntur hæc ex aqua pluuiali. hoc etiam super unctum ad puerorum epiphoras & qui non sufferunt unctionem optime facit. Collyrium quod proprie facit ad aspritudinem palpebrarū & callositatem,

Diasmyrnon
Euodes

harma . ἅρμα . i. [illegible]
turea arbor.

tatem. oportet aũt aut subijcere spicillũ palpebræ, aut inuertere ipsam palpebram, & sic inungere. recipit æris usti ⚹ XIIII. eruginis ⚹ VI. croci ⚹ X. myrræ ⚹ I. cassiæ rufæ fistularum uictoriati pondus, piperis albi grana XLV. gummis denarios nouem, cum uino chio hæc teruntur, & sic colliguntur. Ad palpebrarum ueterrimam aspritudinem, & excrescentem carnem, quam sycosim Græci uocant, in qua est callum durissimum. est autem liquidum medicamentum, quod ideo hygra appellatur, quod etiam carnem ex palpebris tollit sine magno dolore. Recipit hæc: myrrę, turis, croci, misyos singularum specierum denarios ternos, chalcitidis ⚹ VI. hæc teruntur diligenter ex aceto acri: ubi leuia facta erunt, & habebunt spissitudinem passi, miscetur his mellis attici P. I. deinde in patella æris cyprij super carbones posita inferuescit, donec mellis habeat non nimium liquidi spissitudinem, atque ita reponitur in pyxide æris cyprij. Cum opus est, inuertitur palpebra & per spicillum adponitur, quod medicamentum suffricatur curiose in oculo ad delacrymationem: & ubi desierit mordere, rursus inuerti oportebit palpebram, atque ita pollice inpresso membranas in nãtes adducere, quæ facile subsequentur, post hoc cinereo collyrio ex aqua inungendi erunt oculi crassius: hoc medicamentum multorum annorum callos & aspritudines palpebrarum desperatas à quibusdam medicis ocularijs, paucis diebus tollit. Collyrium ad ulcera papulas & epiphoras. cadmiæ ⚹ VIII. cerussæ ⚹ IIII. amyli ⚹ III. opij ⚹ II. acaciæ ⚹ I. gummis denarios duos. tragacanthi denariũ unum. ouorum semicoctorum uitellos duos, fabæ sine cortice, id est, purgatæ modicum, quæ ante diem ex aqua macerari debet cum tragacantho, atq; ita teri, tum formari collyria, quæ lachrymarum impetum & iugitatem potentissime sedant ac reprimunt. Collyrium dionysianum quod appellatur theodotion ad lacrymam tenuem restringendam, & ad ulcera & aspritudines palpebrarum & ad cicatrices recentes efficacissimum conficitur sic. cadmiæ ⚹ III. æris usti & loti ⚹ VIII. crocomagmatis ⚹ VIII. stibij ⚹ IIII. opij ⚹ IIII. castorei ⚹ IIII. nardi syriaci ⚹ IIII. lycij ⚹ IIII. acaciæ ⚹ XVI. croci ⚹ VIII. myrræ ⚹ VIII. palmularũ ossa uel nucleos ustos, numero XII. gummis ⚹ VI. uini austeri ueteris bene odorati sextariũ unum. teruntur hæc diligenter & confestim ex his collyria finguntur, atq; in umbra siccantur. Collyrium stratioticum facit ad tumores oculorum & lacrymam acrem compescendam atque ad palpebras asperas & ad caligines & cicatrices ex itinere & puluere & fumo collectas. cadmiæ denarios octo. cerussæ ⚹ VIII. crocodili stercorum ⚹ IIII. æruginis rasæ ⚹ II. castorei ⚹ S. omphacij aridi aluminis fissi atque usti denariũ unum. piperis albi ⚹ V. opij ⚹ I S. gummis ⚹ VI. teruntur hæc diligenter & ex uino falerno colliguntur, atq; inde collyria formantur. Collyrium quod appellatur sphragis ab Antigono medico inuentum, facit ad omne ulcus & ad omnem ustionem & plagam & ruptionem tunicu-

Margin: Lacrymas restringens

Margin: Sphragis antigoni

tunicularum oculi,& ad omnia oculorum uitia,præter epiphoram incipientem, accipit hæc, cadmiæ ✱ IIII. pompholygis ✱ x.opij ✱ IIII. amyli ✱ IIII.acaciæ ✱ IIII. tragacanthi ✱ IIII. gummis ✱ II.teruntur diligenter hæ species,& ex aqua pluuiatica collyria componuntur. Collyrium stratioticum psoricum compositum ex cadmiæ ✱ XIII. s. croci ✱ XII. piperis albi ✱ XV. cerussæ ✱ II.opij ✱ II.gummis ✱ IIII. chalcitidis ✱ I. componitur autem psoricum sic, teruntur hæc seorsum singula bene siccata. deinde in unum collecta aceto consperguntur,ac postea in ollam fictilem nouam conijciuntur cum ipso aceto,quam bene opertam in equino stercore obrui oportet,atque illic haberi per dies XL.postea hæc permixtio in sole arefieri debet, ac deinde teri, & tum aqua pluuiali collyria formari conuenit, de quibus & inungi oculos, ut supra scriptum est causis grauibus laborantes, & superlini optimum est. Ad oculorum omnem dolorem & præsentem & ueterem,& ad caliginem atq; albuginem, & pruritum atq; antiquã, ut ita dixerim, cæcitatem. Nam ut auctori huius remedij de experimento credamus, duodecim annorum cæco intra dies uiginti uisum restituisse se dicit: quanto autem recentior ualitudo fuerit oculorum, tanto uelocius curabitur medicamine tali.collyria multi generis,id est,uel decem confectionum æquali uel numero uel pondere, infundes in lotium pueri uirginis, & ad uncias singulas collyriorum quæ infuderis, septena grana piperis in mortario nitido diligentissime teres, ut puluerem subtilissimum facias, & cum mellis optimi despumati coclearibus tribus miscebis, & iterum diligenter teres, postea simul confundes omnia, id est, collyria,lotium, & piper illud cum melle, & iterum diutissime ac diligentissime teres, collectumq; nitide in pyxide cuprea recondes, atque ex eo quemlibet oculorum causarium intus, id est, intra oculos inunges. quod si per tempus medicamen spissatum fuerit, lotium puerile infantis quantum opus fuerit, ut more collyrij liquidum fiat, infundes & sic sub cilio & palpebris, id est, intra oculos sicut diximus, sollicite inunges. hoc medicamine multis experimentis probato,constat nihil esse præstantius, si quis eo castus & purus utatur. Medicamen barbaricum ad omnis oculorum causas uel impetus, siue sint scabri & lacrymosi, siue etiam uermiculos habeant aut brigantes qui cilia arare & exulcerare solent. in ollam rudem mittes tres sextarios aceti acerrimi & ferrum, id est, clauos ueteres minutos, uel alia minutalia ferri uetusta: & claudes ollam diligenter: operculum tenuiter pertundes, & in illo foramine pones aut cannam, aut sambucum perforatam, unde habeat spiramentum: mittes tamen in eandem ollam cum aceto & ferro, rosæ siccæ unciam unam semis. ac postea ollam ipsam cooperies fimo caballino recenti, ita ut spiramen illud ollæ per calamum liberum sit,hoc est ut supra molem illã fimi caballini quo fuerit olla constricta uel operta, solum spiramen emineat, ut semper habeat anhelitum, quin-

psoricũ.

Cæcis uisum restituens

Barbaricum

brigantes.

decim diebus,quibus necesse est ut in fimo illo perseueret. nam omnino ob
seruabis ne unquam illis xv.diebus deo periatur. sextadecima die tolles ol/
lam de stercore illo, & diligenter mundabis ne quid illic sordidum hæreat,
& cum patefeceris ollam,mittes in eam fœniculi uiridis succum quanta est
mensura bonæ potionis in uino. deinde agitabis diu & colabis linteo tenui
bucculare. & mittes in bucculare rude uel diligenter nitidatum: deinde lento igne de/
coques & semper agitabis: cum aliquantulum coxerit, addes in sextarium
medicaminis tria coclearia mellis optimi despumati,& iterum diligenter co
agitatum repones in ampulla uitrea, aut pyxide cuprea, ac sub signaculo
habebis,& cum opus fuerit ad caliginem & albuginem detergendam inte/
rius oculos inunges. Ad præsentem autem impetum uel dolorem quam/
uis uehemens sit desuper oculos inlines. quod si grandis feruor oculorum
& acres uel frequentes lacrymæ erunt, etiam tempora & frontem medica/
mine inlines, ita ut in die uel quater superlinas: & cum siccata fuerit super/
litio ipsa,nõ elues eam,sed semper addes nouam inductionem. quod si sca
bri oculi fuerint, aut uermes qui palpebras exarent, & inde fit tumor inue/
cilia superiora & inferiora. ctus, cilia superiora & inferiora, id est, palpebras ipsas, ubi causa ualitudi/
nis est,inunges: experieris ad omnia ferè oculorum uitia mirificum medica
mentum,si castus & purus eo utaris,de quo tamen dum in fimo est,uix ter/
tia,aut certe media pars remanere debet. ita enim melius fiet: nam quanto
plus consumitur uapore fimi illius, tanto magis confortatur:& ideo maior
olla esse debet,ut propensius medicamen fiat, quod & diu seruari oportet,
& multis necessarium est. Ad oculos scabros & palpebras perforatas hu
Barbaricum aliud — more uetusto, uel pedunculis exesas, remedium præsens barbaricum qui/
dem,sed multis probatum. Scarabæum pilosum,qui similis est scarabęo
Scarabeus. — uero,in sepibus uetustis lapidosis aut in fossatis sepium requires, qui cutio
cutiones. — nes sunt,colore pseudoflauo quasi leonino, pilosi lucẽtes.ante ergo quam
illum cutionem tollas,folium caulis primo mane cum suo sibi rore uel gut/
ta conclusa in eodem folio teneatur,ut ubi cutionẽ illum inueneris digitisq́;
pollice & medicinali adprehenderis, confestim supra folium illud caulis te/
neas,ut supra guttã illam lotium eius excipias,quia ubi manu adprehensus
fuerit,statim se submeíjt.prouidendum ergo ut uelocius supra folium illud
caulis ponatur,ne lotium eius quod cito effundit,alibi excidat, quod cõmi/
xtũ cũ illo rore caulis per spicillũ palpebris inpones,& loca scabra,uel exesa
inter pilos perũges,effectum rei cito miraberis.quod si casu uno in loco uel
in diuersis plures istos cutiones inueneris,omnium lotium uel humorẽ quẽ
admodũ diximus,in folio caulis humidi statim de horto suscipere debebis,
& adiectis guttis aliorum de caule foliorum in uasculo uitreo recondere,ut
cum opus fuerit præsto habeas,quia difficulter huiusmodi bestiolæ inueni
untur. Ad albuginem oculorũ detergendam efficax hoc remediũ. uulpẽ
Lĩgua uulpis — uiuam capies,eiq́; linguam præcides, ipsamq́; uiuã dimittes, linguam autẽ
eius

eius arefactam,phœnicio ligabis,& collo eius qui albuginẽ patietur ſuſpẽdes. Herbæ ſymphoniacæ ſurculum collo eius qui albuginem patitur lino ſuſpendes,ita ut per dies triginta illic ſit:quanto recentior albugo fuerit, tanto citius ſanabitur. Roſmarinum combure & puluerem eius cum melle attico diligenter tere ac permiſce,atq; inde inunge, cõfeſtim ſubuenies ei qui albuginem patitur. Fabam fractam purgatã atq; uſtam ad ſummã leuitatem teres, & oculos inde albugine occupatos adſidue ex aqua circũlines,miro remedio ſubuenies. Piſcis marini felle qui ſcorpios dicitur,oculi inuncti caligine atq; albugine quamuis craſſa cito liberabũtur. Sanguis columbarũ de loco pinnarũ eo momento quo pinna auellitur,oculis dũ adhuc tepet debet infundi, qui ictu aliquo uulnerati aut ſanguine ſuffuſi fuerint:albũ quoq; oui incocti cũ croco trito oculis ſuperpoſitũ,& lana alba ſuccida inuolutũ medetur. Ranã de lacu prendes,& ſpina oculos ei ſubtiliter erues,atq; in panno coccineo de licio ligatos oculis interius cruẽtis ſuperpones,cito medeberis. Mel atticum & ſtercus infantis quod primũ dimittit, ſtatim ex lacte mulieris quæ puerũ allactat permiſcebis,& ſic inunges: ſed prius eũ qui curãdus eſt erectũ ad ſcalã alligabis,quia tãta uis medicaminis eſt,ut eã niſi alligatus patiẽter ferre nõ poſſit,cuius beneficiũ tã præſens eſt ut tertio die abſterſa omni macula,mirifice uiſum reddat incolumẽ. Ad cicatricẽ uel plumbũ extenuandũ,& aſpritudinẽ pruriginẽq; oculorũ purgandã,& humorẽ ſiccandũ,& ad ſcabras ac ſcabidas palpebras,atq; alia oculorũ uitia,unũ hoc remediũ uel pręcipuũ eſt.folia oleagina cõmanducato diligenter,eorũq; ſucco quẽ in ore collegeris, cotidie ieiunus oculos ablingito, uel inlinito per linguã:celeriter uitia ſupraſcripta diſcuties. Ex hirundinum pullis fit calliblephariõ bonũ quod aſpritudinẽ pruriginẽq; oculorũ potenter expurgat,nec patitur quicquã in his moleſtiæ cõcreſcere:humidos quoq; naturaliter oculos exſiccat,quod hoc modo componitur: capita pullorũ quam plurima igne lentiſſimo comburuntur, & trita in puluerem tenuiſſimum rediguntur, quæ admixta recenti adipe gallinæ inunctioni maxime proſunt. Intibi ruſtici,de quo naſcuntur cauliculi complures,contriti ſuccus in oculum inſtillatus celeriter cicatrices & plumbum oculorum eximit. Caput ſtellionis combuſtum, & tritum, & melli attico admixtũ,oculos lacrymoſos inunctione adſidua ſiccat & ſanat. Pulmonis hedini cõbuſti cinis prurigines oculorum diſcutit, & ſcabras palpebras emendat,ſi quaſi ſtibiũ imponatur. Felle catelli dierum ſeptem,oculi ex melle inuncti cito à leucomate liberabuntur. quidam etiam adfirmant efficaciſſimum remedium eſſe ad detergẽda glaucomata, ſi catello dierum ſeptem caput uiuenti diffindatur, & de dextra parte cerebri oculus dexter, de ſiniſtra ſiniſter, intincto illic ſpicillo inungatur.

Scorpij piſcis fel

Stercus infantis primum

Plumbum oculorum

Vt leucomata &albuginem quamuis denſam ex oculo detergeas,turam & anturam herbas uirentes nitidiſſime collectas contundes, & per linteum

Tura & antura herbæ

tenue succum earum exprime, eoq; oculos inunge. Leucomata ut extenues & discutias, utere medicamine quod conficitur sic: pumicis combusti triti ℈. XIIII. chalcitidis ℈. VIII. gummis ℈. quatuor, & sinapis pusillum ut toleretur adijcies, hæc omnia in tenuissimum puluerem redacta in unum permisce, & ex aqua fontana facito collyria crassiora: quibus sic uteris ut circundetur tribus partibus cera collyrium, sed extremum collyrij sit leue ac tenue, quod in ipsum leucoma inponas, et iube oculũ adoperiri paulisper ne excidat collyriũ, quod si exciderit, iterũ reponatur: post hæc inunge oculum leni collyrio, statim emittet quasi squamam. si ergo magnum leucoma fuerit & crassum ita curabis: sin autem tenue, cũ inposueris medicamen maturius tolles: postea uero utere ad inunctionem collyrio quod græco uocabulo diacopon appellatur, etenim apud medicos hoc collyrij genus magnã habet effectus sui dignitatem. Turturis fimus ad summam leuitatem tritus & cum melle attico, aut etiam alterius generis, dummodo optimo & despumato inunctus, leucomata oculorum potenter extenuat.

Diacopon forte diarodõ aut diacrocon legendum

Galli gallinacei maxime albi fel ex aqua dilutũ, & inunctione adhibitum, leucomata oculorum & hypochyses sanat, & aciem luminum confirmat. Stercus quoq; gallinaceum album cum oleo uetere tenuissime tritum & ad positum, idem oculis remedij præstat. Fel uituli diligenter collectum ad cotylæ mensuram in uas æreum mittitur, tenuiq; igne admoto ita excoquitur ut spissetur, deinde mellis boni tantum mittitur, quantum fellis illius decocti remanserit: adijciuntur postea myrræ tritæ drachmæ duæ, & croci una, & æris flos pauxillum, ac postea simul omnia diu coagitata ad tertias decoquuntur, quod medicamen in pyxide ærea debet reponi, satis utile & leucomatis & cicatricibus, & omnibus uitijs oculorum, si adsidue inde & oportune inungantur. Vt leucomata oculorum efficaciter discutias, ungulas asini uiuentis lima, & scobe earum quàm tenuissimo qui leuitate sua oculos non offendat, cum lacte muliebri mixto, frequenter inungito. Araneus albus cruribus longissimis ac tenuissimis cum oleo uetere contritus, per inunctionem adsiduam leucomata eximit, & ideo plures cum oleo sufficienti teri oportet, ne ante confirmatam sanitatem medicamen necessarium desit. Cæpa longa contusa exprimitur eiusq; succus opobalsamo, uel quod efficacius est, lacti mulieris admixtus, leucomata & cicatrices & quæ græci argemata appellãt miro effectu inunctiõe adhibita extenuat atq; persanat. Anemone dicitur à Græcis herba, quæ tantam uim remedij habere creditur, ut portata ab eo uel subligata collo eius, qui glaucoma patitur, intra dies quadragintaquinq; eum sanissimum reddat.

Vt glaucoma incipiens celeriter discutiatur, herbam serpyllum decoque, & eius aqua oculos adsidue foue: postea pice liquida pura ac nitida uelut collyrio inunge, cito recipies sanitatem. Perdicis unius fel, opobalsami cyathum unum, cyperi sidonij cyathi partem dimidiam, trita

hæc

hæc & ad summã leuitatẽ perducta, permixtaq; in pyxide plũbea repones & inunctione aduersum glaucomata et hypochyses, & caliginẽ mire uteris. Corui marini fel inunctione adhibitum, caligines tollit, albugines & cicatrices extenuat, carnes excrescentes compescit, fluoresq; oculorum reprimit. Pisciculi qui equum marinum similat fel, ouorum albumini mixtum & cum lana succida oculis adpositum, melius remedium suprascriptis oculorum causis, quàm ullum aliud medicamen pręstare manifestũ est. Scrofina adipe recenti si quis contritos angulos oculorum, quos gręci canthus uocant, interius exteriusq; inunxerit, uermiculos qui noxij sunt oculis potenter educit. Sepiæ testa interior quæ mollis est, diligentissime trita, & mulibri lacte permixta, atq; inunctioni adhibita, supradictis oculorũ causis plurimum prodest. Nardi indici uel syriaci ex uino uetere triti siccatiq; puluis, pro xerocollyrio oculis impositus mirabiliter prodest ad ualitudines suprascriptas. Mel optimum despumabis ut bene purum sit, & admiscebis pari mẽsura succum rutæ & herbæ chelidoniæ, atq; ad tertias decoques, & cũ omnia bene permiscueris, in ampulla uitrea sub signaculo seruabis, & uteris miro medicamine ad scabros & lippos oculos inungendos.

ITEM AD OCVLORVM CAVSAS REMEDIA PHYSICA & rationabilia diuersa, id est, oculis ictu læsis, & si quid subito eos fuerit ingressum, & aduersum molestias pilorum, & ad ægilopas & ad nyctalopas, & ad uarulos, id est ordeolos oculis infestos, his additæ infra collyriorum diuersorum confectiones.

QVocunq; ictu læsus oculus, si sanguinolentus uidebitur, palumbinus ei uel perdicis, uel turturis sanguis, aut si hęc animalia non erunt, columbinus de pinna sublatus statim, id est adhuc calens infundatur. Bitumine, sulphure, & ture permixtis, oculos ictu læsos suffumigato, statim sanabis si frequenter id feceris. Herba quam græci sarcocollam, nos argemoniam appellamus, si uiridis erit trita, sin arida calida aqua macerata, quo facilius teri possit, inlita oculis sugillationes liuoresq; eorum mature discutit. Sanguine hirundinis recenti ac tepido inunctus oculus ictu læsus & cruore suffusus statim sanabitur. Radix rutæ trita & inlita oculis cruore suffusis, etiam commansa & adsidue posita plurimũ prodest: uinũ quoq; in quo ruta diu fuerit macerata rationabiliter infunditur. *Argemonia græcis Sarcocolla*

Mulieris primiparæ puræ ac nitidę saliua ieiunis instillata oculis liuorem suffusionemq; quamlibet cruentam, efficaciter adimit. Herbæ uettonicę folia teres, & salis triti modicum adijcies, & super ictu perculsum uel cruoribus suffusum oculum conligabis, mire proderit. nam quãdo ei id solueris, uidebis ex eo sanguinẽ distillare, ita omnem causam extrahet. Lana succida madefacta oleo uinoq; permixto ac tepens oculis superposita, optime uitia suprascripta persanat. Ad eijciendũ quę casu oculũ intrauerint, herbã *S. plumbũ uocauit 67.*

artemisiam

artemisiam uelles radicitus, & inde coronam factam capiti impones. sed is cui medendum erit, dum coronam illam in capite habet, quantum fieri potest oculos apertos habeat. Digitis quinq; manus eiusdẽ cuius partis oculum sordicula aliqua fuerit ingressa, percurrens & pertractans oculum, ter dices: tetunc resonco, bregan, gresso. ter deinde spues, terq; facies. Item ipso oculo clauso qui carminatus erit, patientem perfricabis, & ter carmen hoc dices, & totiens spues, inmon dercomarcos axatison. scito remedium hoc in huiusmodi casibus esse mirificum. Si arista uel quælibet sordicula oculum fuerit ingressa, obcluso alio oculo, ipsoq; qui dolet patefacto, & digitis medicinali ac pollice leuiter pertractato, ter per singula despuens dices: os gorgonis basio. hoc item carmen si ter nouies dicatur, etiam de faucibus hominis uel iumenti os, aut si quid aliud hæserit, potenter eximit.

Incantationes superstitiosissimæ

a carminib. ... charmes.

Leporem marinum, uel eius sanguinem cum oleo tere, atq; ex eo uulsorum de oculis pilorũ loca frequenter perunge, post quod & si renascẽtur pili, molliores erunt, quibus iterum euulsis, supradictũ medicamen inducitur, tũ uero nõ renascentur. Si autem etiam lacrymas oculi destillantes adsidue, uitare uis, hederam & uitem exustas & in puluerẽ tenuissimũ redactas, pari mensura cũ suprascriptis permisce ad spissitudinẽ mellis, atq; inde inducito uel superline frequẽter oculos, & confestim defluet humor noxius, & aduersum uulsos palpebrarũ pilos proderit. Si felle hyenę loca quibus molesti sunt pili in palpebris nati adsidue tangãtur, cõfestim tabescent, certe si prius uulsis superducatur, nõ renascẽtur. Pilos oculis molestos si exstirpare penitus uolueris, loca eorũ cũ prius eos euulseris, ranæ marinæ felle continge: quod si fel eius repositũ aruerit, aquã marinam ei modice admisce. Sicui uolueris pilos uulsos non solum in oculis, sed etiam in locis uerecũdioribus non renasci, lacte mulieris eo die expresso quo peperit continge crebrius loca de quibus pilos tuleris. Pili si oculis molesti erunt, potenter uteris hoc medicamine. lacertæ uiridis fel misce cum uino albo quantum sufficere existimaueris, & mitte in uas æreum, positumq; ad solem tam diu agita donec crassitudinem mellis habeat, atque ex eo loca pilorum uulsorum unigue. Lucernam fictilem de papyro & medulla uaccina concinnato, atq; eius fumo, siue fuligine uel ligny, pro calliblephario utere, quo palpebras exesas & glabras sępius inungendo, decentissimas facies. Glabris palpebris pilos induces, si œsypo quod sub armis ouium nascitur, adiecta myrra, pariterq; in mortario trita, spicillo calido loca pilis nuda perduxeris. Pilos oculis molestos diligentissime uelles, atq; eorum loca hircino sanguine recẽti, aut leporis, aut uespertilionis inlines, uel canino lacte cõtinges, aut acu cuprea calido aceto sæpius delibuta perduces. Capnos nomine est herba cuius succus uino mixtus atq; inlitus locis de quibus pili ab oculis fuerint exstirpati, renasci eos nõ permittit. Ranunculum uiridem cõprehensum acu cuprea pungito, & sanguine eius excepto palpebras de quibus pilos

Pilis noxijs palpebrarũ extirpandis

Sar ... pa. c. 32. v. 8.

Calliblepharion ex ligny siue fuligine

... calliblepharo ...

pilos

pilos tuleris subinde continge, nunquam renascentur. Sanguisugarum in olla combustarum tritus delicatissime cinis, & uulsis pilis palpebrarum impositus uel insperfus, renasci eos non sinit. Adipe uituli si palpebras crassiores perunxeris, extenuabis eas & ad sanitatem perduces. eiusdem medulla cum cera & oleo rosaceo æquis ponderibus liquefacta & permixta, & ad emplastri modum imposita, duritias palpebrarum & si qua illic in modum pilularum nascuntur commollit ac discutit. Ægilopia *Aegilopia* emendat fimus columbinus ex aceto coctus & inlitus. cicatrices quoqꝫ oculorum & albugines mire detergit. Inulæ rusticæ radix ualide commanducata & cum succo suo imposita, ægilopas potenter emẽdat. quæ quia ubi aruerit cadit, recentior donec persanet assidue debet imponi. Ad nyctalopas *Nyctalopes* abolendas lychniten lapidem *Lychnites* quem nos carbunculum dicimus, tecum *Carbunculus* habeto, magno remedio uteris: quem ut uerum esse scias, sic experire, si festucas leues admotas ad se rapit, sicut lapis magnes ferrum rapere consueuit. Iecur ouillum, id est, ouis candidæ discoctum, cum aqua madefactum contritumqꝫ & oculis superpositum nyctalopas purgat. Varulis *Varuli* id est, hordeolis *Hordeoli* oculorum remediũ tale facies. anulos digitis eximes, & sinistræ manus digitis tribus, oculum circum tenebis, & ter despues, terqꝫ dices, rica, rica, soro. Si in dextro oculo uarulus erit natus, manu sinistra digitis tribus sub diuo orientem spectans uarulum tenebis & dices. nec mula parit, nec lapis lanam fert, nec huic morbo caput crescat, aut si creuerit, tabescat. cum hæc dixeris, ijsdem tribus digitis terram tanges, & despues idqꝫ ter facies. Efficax hoc remedium hordeolis: nouem grana hordei sumes & de singulis uarũ punges, perqꝫ singula puncta carmen dices: & proiectis nouem granis, septem alia corripies, & similiter de singulis punges, & carmẽ septies dices. abiectis etiam his, quinqꝫ sumes, & idem quinquies facies. idem de tribus granis similiter. idem de uno similiter. carmen autem hoc *Superstitiosa* dices. κυρια, κυρια, κασσαρια, σουρωρβι. Item hoc remedium efficax, gra/ *carmina* na nouem hordei sumes, & de eorum acumine uarolũ punges, & per punctorum singulas uices, carmen hoc dices. φεῦγε φύγε, κριθή σε διώκει. Item digito medicinali uarum contingens dices ter. uigaria, gasaria, uarumqꝫ grano hordei ardenti, aut stipula fœni, aut palea ures.

CONFECTIONES COLLYRIORVM DIVERsorum de experimentis sic.

Collyrium factum ad recentes caligines, & cœptas suffusiones oculorum, conficitur sic. cadmiæ * VII S. nardi celticæ * IIII. acaciæ * I S. æris usti * I S. stibij cocti * I S. myrræ * I. lycij * I. croci * I. cerussæ * I. aloes * I. æruginis * I. lepidos cypriæ * I. opij * I S. piperis grana uiginti. castorei * I S. gummis * VII. hæc omnia in puluerem tenuissimum redacta aqua pluuiali colliges & collyria inde formabis, quæ

Monemerum quæ in umbra ſiccentur. Collyrium nomine monemeron,facit ad impetus lippitudinis ex ouo inunctum: ita ut cum oui liquidiſſimo inunxeris lippientem,puſillum ſuſtineat,& iterum eum inunges: quē cum bis aut ter inunxeris eadē die iube bis lauari.hoc collyrium facit ad ſcabritudines,& diatheſes tollendas ex aqua inunctum,recipit autem hæc. Lapidis hæmatitis ✳.xii. pōpholygis ✳ xii.croci ✳ xii. myrræ ✳ xii.æris uſti ✳vi.Nardi ſyriaci ✳ x ii.piperis albi grana xx.opij ✳vi.Gummis ✳ ix.hæc uniuerſa in puluerem tenuiſſimum redacta,poſtea cum falerno uino cōteres, atq; inde collyria facies, quæ diu in umbra ſiccentur. Collyrium dialibanos,

Dialibanos ad ſuppurationes oculorum,conficitur ſic. cadmiæ ✳ s.ceruſſæ ✳ xii.opij ✳ i.gummis ✳ s. roſæ ſiccæ ✳ i.gentianæ ✳ s. puluerem tenuiſſimum ex his factum cum aqua pluuiali teres, & ita collyria qualia uolueris effinges.

Dialepidos Collyrium dialepidos accipit hæc.Croci ✳ iii.ſpicænardi ✳ v. cadmiæ ✳ is.hæmatitidos ✳ i.piperis grana v.myrræ ✳ i. æris uſti ✳ s. lepidos ✳ i. gummis ✳ i. roſæ uiridis foliorum purgatorum ✳ ii. hæc ut ſupra de alijs collyrijs ſcriptum eſt,trita aqua pluuiali ſubiges, & ita collyria formabis.

Collyrium ad lippitudines & primos impetus oculorum,conficitur ſic. Acaciæ ✳ x.cadmiæ combuſtæ & de lacte caprino aut muliebri,quod melius eſt extinctæ & tunſæ & cribratæ & lotæ bene,donec aqua eius limpida ſit ✳ x.hoc quoq; pluuiali aqua colliges,& ita collyria formabis. Col-

Diamiſyos lyrium diamiſyos, quod facit ad aſpritudines oculorum tollendas & ad lacrymas ſubſtringendas,componitur ſic. miſy combures hoc more: conijcies illud in pultarium & purgabis & in furnum mittes, ut tamdiu coquatur donec ſit ſanguineum. huius ergo ✳ v. ſpicęnardi ✳ v. croci ✳ ii.

Pultarium cadmiæ ✳ s.æris uſti ✳ s.opij ✳ s.myrræ ✳ s. lepidos cypriæ ✳ s. gummis ✳ i.s.hęc tunſa & cribrata cum uino optimo teres atq; inde collyria formabis. Quidam adijciunt huic collyrio uiperam ſiccam & arefactam bene in ſole, tanquam ſi ſit ſalita. hanc ergo ſi uolueris adijcere, exoſſabis prius & linteolo inuolues, atq; ita ſuper eam uinum unde collyrium hoc temperandum eſt defundes, ſed prius eam ſic præcantabis:ne lacrymus exeat,ne

Viperæ incantatio extillet, ne noceat. dices autem: quomodo tu non uides, ſic & tuus ſuccus guſtatus nulli noceat,ſed ob rem propter quā adiecta es proficias bene curatione precor. Collyrium liquidum delacrymatorium accipit hæc. che-

Delacrymatorium lidoniæ herbæ ſucci ✳ s. mellis attici ✳ i. opobalſami ✳ s. ſucci porri ✳ s. hæc mixta de ipſo ſucco colliges,uel de aqua fontana, atq; ita collyria formabis. Collyrium ſiccum oculis ſiccandis utile,conficitur ſic:cadmię ✳ i. æris uſti ✳ i. ſtibij ✳ i. adijcies huic collyrio ſi acrius illud facere uolueris, ſtactes ✳ s. & tundes atq; cribrabis per tenuiſſimum cribrum,& ſicco puluere uteris. Aliud ſiccum collyrium ad idem efficax, ſic.cadmiæ ✳ viii. ſalis ammoniaci ✳ vii. piperis ✳ v.caſſiæ ✳ v.tundes hæc atq; in puluerē tenuiſſimum rediges,& ſic uteris. Collyrium ſiccum calliblepharon con-

ficitur

ficitur sic.stibij conbusti ✳ I.piperis albi ✳ S.folij capitulum I.stibium combures & lotio pueri inpubis extingues & siccabis & tũdes & cribrabis & sic uteris. *Collyrium Dioxus* Collyriũ dioxus ad aspritudines oculorũ tollendas conficitur,cadmiæ ✳ XII. æris usti ✳ X. hæmatitis ✳ V. myrræ ✳ IIII. gummis ✳ VII. hæc in puluerem redacta aceto optimo colliges, & deinde collyria formabis. *Stactum* Collyrium stactum accipit hæc:piperis albi ✳ II. cadmiæ ✳ VII. S. cerussæ ✳ V.S.indici ✳ V.S. opobalsami ✳ S. gummis ✳ VIII. hæc in puluerem redacta falerno uino temperabis & colliges. *Diapsoricum* Collyrium diapsoricum accipit hæc. piperis albi ✳ I. croci siculi ✳ I. myrræ ✳ II. amyli ✳ I. opij ✳ S. opobalsami ✳ S. gummis ✳ II. aqua pluuiali hæc colliges tunsa atq; cribrata atq; inde collyria facies. *Dialibanum* Collyrium dialibanum,cadmiæ ✳ I S. cerussæ ✳ I. turis masculi ✳ I. opij ✳ I. gummis ✳ I.aqua pluuiali colliges hæc similiter tunsa atq; cribrata atq; ita collyria formabis.

Hygra Hygra ad suppurationes oculorum conficitur sic. croci siculi denarium unum, turis masculi ✳ I. ex melle optimo despumato hæc bene trita colliges,& cũ eo prius bene permiscebis, & sic collyria facies. Collyrium idem id est,hygra recipit hæc, croci ✳ III. æris usti ✳ V. cadmiæ ✳ II. hæmatitis ✳ V.S. folij ✳ I. amomi ✳ I. stibij ✳ I. cerussæ ✳ I. myrræ ✳ I. opij ✳ I.piperis albi ✳ I. gummis ✳ II.S.uino amineo tunsa & cribrata hæc colliges atq; ita collyria formabis. Collyrium dialoes conficitur sic,cadmiæ ✳ I.S.hematitis ✳ V.ammoniaci ✳ I.S.opij ✳ S.æris usti ✳ S.aloes ✳ II.ęruginis ✳ S.opopanacis ✳ S. salis ammoniaci ✳ I.galbani ✳ S. myrræ ✳ S. fellis taurini ✳ S. lepidos ✳ S. gummis ✳ I.S. cum aqua pluuiali hæc in puluerem redacta teres, & formabis. *Diasmyrnes* Collyrium diasmyrnes recipit hæc. croci denarium unum, cadmiæ ✳ S. hæmatitis denarium unum, myrræ ✳ S. misui ✳ S. piperis ✳ S. opij ✳ S. gummis ✳ S. puluerem tenuissimum harum specierum cum uino uetere teres, sed collyria inde formabis. Hygra ad suppurationes oculorum recipit hæc, cadmiæ ✳ VIII. spodi ✳ IIII. stibij ✳ VII. croci siculi ✳ VII. amyli ✳ VII. opij ✳ IIII. gummis ✳ IIII. hæc in puluerem subtilissimum redacta cum aqua pluuiali teres & formabis. Descriptio xerocollyrij quod calliblepharon dicitur, piperis — I. stibij — I. folij — I. lapidis phrygij P. I. quem lapidem diuides in partes septem & combures, combustum extingues hoc modo, unam partem in balsamo, alteram in omphacio, tertiam in lacte muliebri, quartam in uino, quintam in urina infantis, sextam in butyro, septimam in melle attico, quę omnia in minutissimum puluerem redacta cribrataq; miscebis: quod si acrius esse uolueris, adijcies balsami unciam, piperis semunciam. *Acharistum* Descriptio acharisti collyrij: æris usti & loti unc. II. cadmiæ lotæ — II.& ℈ VI. croci — I. opij — I.& ℈ VI.myrræ troglodytidis ℈ III. turis VI. gummis ℈ XVIII. uini optimi quod sufficiat quo omnia colligantur & collyria fingantur. *Trachomaticum* Descriptio trachomatici collyrij: æris usti

& loti ℈ XVIII. cadmiæ lotæ ℈ XVIII. lapidis hæmatitis uncia una, chalcitis ustæ ℈ XVI. æruginis ℈ IX. opij ℈ VI. gummis ℈ VI. aquæ pluuialis quantum satis sit ad colligendum puluerem, & collyria formanda miscebis.

Descriptio musæ collyrij: aluminis schisti ℈ XVIII. aloes ℈ XVIII. myrræ ℈ XVIII. croci ℈ IX. crocomagmatis ℈ IX. chalcanthi ℈ XVIII. mali granati caliculorum semunciam, quæ trita diligenter œnomelite confundes, & colliges, & formabis.

Rosaceum Descriptio rosacei collyrij, rosæ unc. nouem, cadmiæ lotæ unciæ tres, æris usti scripula septem, croci scripula XII. stibij ℈ nouem, æruginis ℈ septem, spicænardi ℈ septem, myrræ ℈ septem, opij ℈ duodecim, gummis unciæ tres, aquæ pluuialis adijcies quantum sufficiat ad colligenda & formanda collyria.

Stactum Descriptio stacti collyrij, cadmiæ P. unum, stibij P. S. æris floris unc. tres, misyos unc. III. piperis unc. tres, æruginis — II. opij — II. balsami — II. gummis selibram: hæc omnia diligenter trita & cribrata aqua pluuiali colliges & formabis.

Proteus Collyrium quod proteus dicitur, facit ad oculorum suffusiones & ad omnem caliginem & albugines detergendas, conficitur sic. cadmiæ ustæ & lotæ — V. psimythij loti — V. chalcitis non ustæ — V. auripigmenti loti — II. piperis albi — tres, & ℈ XVIII. croci uino infusi & triti — II. myrræ troglodytidis — I. S. guttæ ammoniaci — II. S. rosæ siccæ — V. omnia hæc diligentissime teres ad summam leuitatem, tum addes sagapeni — III. laseris — II. S. opopanacis — II. S. opij — I S. gummis — II. S. balsami — II. quæ permixta atque confusa cœlesti aqua colligentur, atque ita collyria formabuntur.

AD AVRIVM DOLORES VNIVERSOS ET VITIA omnia & surdiginem.

CAPVT IX.

Strigil FELLIS caprini ℈ unum, mellis ℈ unum, conteres & in strigili calefacies & infundes, & lana obcludes aurem. Nihil hoc medicamine potentius neque certius, etiam si intrinsecus cancerauerint aures. *Porri uirgines* Porros uirgines, id est non plantatos, impari numero, & lumbricos terrenos impari numero capies, & simul ex oleo optimo ad tertias decoques, & tepidum inde quod sufficiat infundes auriculæ.

Laser cum lacte caprino incocto recenti miscebis, & inde aures prius dilues, ac postea fel taurinum & oleum cedrinum æquis portionibus mixtum tepens infundes: hoc dolores mire mulcet, & dubium auditum confirmat, & pus collectum expurgat. Coriandrum uiride teres & in uini cyatho miscebis & colabis, & lana molli in aurem instillabis, & eadem lana obstrues aurem.

Ad aures

Ad aures quę grauiter dolent & uetera uulnera intrinſecus habent, mellis optimi unam partẽ aceti acerrimi duas partes confuſas decoques feruoribus tribus, & longius ea ab igne remouebis, donec commotus feruor conquieſcat. tum nitrum addes eo uſq; donec ex uapore agnoſcas nitrum refediſſe, & iterum leni igne recoques, ne efferueat: tunc addes fel hircinum, uel aprugnum, uel uerrinum aut porcinum, dum modo non de ſcrofa, & commouebis & iterum concoques, ac tepefacies, & inde quantum ſatis eſt, auribus infunde. Adeps ranarum paluſtrium liquefacta ſi tepens in aures infundatur, dolores nimios mitigabit. Dolor aurium ſedatur etiam canino lacte & urſino, ſi recens inſtilletur. Terreni uermes cũ anſeris adipe uel cũ oleo decocti ſine dubio medentur auribus purulentis. Vrina apri ſeruatur in uitro ſed melius cum ueſica ipſius, quo modo ei ſublata fuerit, hæc tepens infuſa auribus unice prodeſt. Beſtiolæ multipedes quę contractæ in globulos complicantur in oleo excoctæ infuſæq; auribus ſtatim proſunt. Tres araneæ uiuentes in oleo ſi ferueant ad focum poſitæ, atq; inde tepidũ auribus quod ſufficiat inſtilletur, cito medebuntur. Seuum uitulinũ adipe anſeris mixtũ adiecto ocimi ſucco, tepidum auribus infuſum optime ſanat. Raphani quoq;, id eſt, radicis quæ manducatur ſuccus infuſus auriculę dolenti, infinitum prodeſt. Gari excellentis cyathum, & aceti optimi cyathum, & mellis dimidiũ cyathum, ſuper aquam feruentem in alio uaſo coques & frequenter deſpumabis de pinnula, tepidoq; medicamine aures inrorabis & conchyliata lanula claudes: ualde hoc remedium inter experimenta laudatur. Fraxini tenerrima folia tundes & exprimes ſuccum eorum, atq; auribus dolentibus tepidum infundes. Fraxini recentem ſurculum, id eſt, humore proprio adhuc madentem, ex una parte in foco pones, & cum per aliam partẽ ſuccus ebulliet ſuſcipies eum diligenter, & oleo addito tepefactum auribus inſtillabis. Cardui ſiluatici ſemen ex oleo coques ita leniter ne uratur, quod poſtea colabis per linteolum, & tepidũ infundes dolenti auriculæ, ac deinde lana purpurea obturabis. Croci, myrræ, turis, uncias quaternas conteres & adijcies mel atticum quantum ſufficere putaueris, ac decoctum medicamen auriculæ infundes. Galbanum cum oleo roſaceo remiſſum & ter aut quater infuſum auribus mire dolores tollit. Aluminis liquidi — IIII. mellis — III. aceti quartarios tres: alumen cum aceto teres & ſimul omnia concoques ad tertias: hoc medicamen tepidum auriculæ infuſum, pus optime purgat, uermes necat, aquam etiam ſi intrauerit educit. Herbę polygoni, quam nos ſanguinalem dicimus, ſuccus expreſſus & infuſus, mira efficacia dolorẽ ulceraq; aurium ſanat. Adeps anſeris miſcetur croci ſucco, & allij contuſi ſucco, quæ infuſa auribus incommodos ſonitus tinnituſq; earum proprie & unice tollunt. Pueri inueſtis urina recens auriculæ dolenti & ulceroſæ inſtillata, omni humore ſiccato, & dolorem tollit, & ulcera mira ce-

Ranarũ adeps

Polygonum ſanguinalis

leritate perſanat. Lotio humano uetere ſi quis iam deſperatum aurium uitium eluerit, ſaluti integre lenito dolore reſtituet.

Fel ouillum mulſo mixtum ſi clyſterio addideris, & inde auriculas irrigaueris, expurgatis ulceribus certiſſimam ſanitatem conſequeris. idem fel cum lacte mulieris inſtillatum, etiam ruptas interius auriculas certiſſime ſanat. Coriandri uiridis ſuccus cum lacte muliebri mixtus infuſus auriculæ, dolorem omnem potenter aufert. Cannabi ſeminis uiridis ſuccus tepens inſtillatus auribus dolorem apprime tollit.

Senecionis herbæ ſuccus itidem auribus inſertus, eandem efficaciam præſtat, quod ab experto ſcriptum & proditum eſt. Si auricula aliquo pacto uitiata fuerit, anſerina adipe infuſa diligenter expurgabitur, ſanitatiq; reddetur. Compoſitio medicaminis ad omnia ferè aurium uitia, ſic: mellis ſextarium, aceti bene acris heminam, radices quæ manducantur tres, mittes in ollam rudem bene lotam, ſed mundatas & integras radices mittes & pariter decoques. ſed ut ne refrigeretur medicamen, citato igne uſq; ad modum luti aquatioris decoquatur: deinde cum refrigeratum fuerit, condes illud in uaſculo uitreo, ac tepefactum quamdiu dolorem & tinnitum, uel ſonitum auriculæ perleniat, in aurem de ſpicillo infundes.

Picis flos, piſſelæon

Infirmatis auribus prodeſt præcipue picis flos, quem piſſelæon Græci uocant, cum oleo communi mixtus, ita ut tertia pars ſit olei: nam & dolorem ſedat, & nō patietur ſuppurationem fieri, & ſi facta fuerit, eodem medicamine perſanatur. ad ſummam, ego ipſe diu uexatus auris tædio, cum multis fruſtra uſus eſſem medicamentis, ab hoc ſum perſanatus & alios complures ſanaui. florem autem picis appello, qui excipitur dum ea coquitur, lana ſuperpoſita eius uapori. hoc etiam grauem odorem de aure protinus tollit.

Ad auriculæ tumorem & dolorem ſine ulcere, prodeſt herbæ urceolaris aut cucurbitæ ramentorum ſuccus recens ac tepens per ſtrigilem in foramen auris dolentis infuſus.

Cutiones beſtiolæ ſunt multipedes, cute dura & ſolida, quæ tactæ complicant ſe in orbem pilulæ rotundiſſimæ, polypodas Græci appellant. hæ complures coctæ cum oleo molli in uaſo ferreo, remedio ſunt auribus laborantibus, ſi inde curentur.

Gliris pingue, & gallinæ adeps, & medulla bubulina uel taurina liquefacta tepensq; infuſa auribus plurimum prodeſt. Benefacit hoc medicamentum & ad tumorem & ad exulcerationem aurium: aceti acris ſextarijs duobus incoquuntur mala granata duo, quibus coriarij utuntur, & quia ſemper acida ſunt nec unquam matureſcunt rhoas oxias

hæc

hæc græci dicunt. Tum deinde adiiciuntur his & admiſcentur aluminis ſciſſi — II. acaciæ ſuci — II. & cum bene permixta hæc & coagitata fuerint, reponitur medicamentum in ampulla uitrea: cum opus eſt, ad tumorem, calidũ per ſtrigilem infunditur, & foramen ſummum auriculæ lana ſuccida tegitur, ad ulcus autem frigidius medicamen per eiuſdem generis lanam & auriſcalpium iniicitur. Aliud medicamentum ad tumorem aurium & exulcerationem: mellis cyathi III. aceti acris cyathus I. S. miſcentur, poſtea adiicitur gari optimi cyathus unus, deinde carbonibus inferueſcit, cuius ſpuma ſurgens pinnula abiicitur, & tam diu coquitur uel agitatur, donec habeat ſpiſſitudinem, hoc calido ad tumorem, frigido ad ulcus, cum oportebit uteris. Item benefaciet hæc compoſitio etiam ad ueterem aurium dolorem: aluminis P. I. mellis P. II. hæc in mortario prius bene permiſceri oportet, deinde olla noua excoqui, donec habeant mellis ſpiſſitudinem, cum opus eſt infunditur in auriculam ex lana conchyliata, eaq́; clauditur. hoc & combuſtum locum ſanum reddit, ſine dolore & ſine cicatrice, ſi ei protinus imponatur. Si caro excreuerit in foramine auris comprimetur ſine dolore aut ferro, hoc paſtillo qui conficitur ſic, aluminis ſciſſi P. II. æruginis P. II miſyos uſti P. II. rubricæ ſinopidis P. II. gummis P. I. teruntur ſpecies priores ex aceto acri, donec quaſi collyrii confectio leues fiant: ultimum gummi adiicitur, & finguntur paſtilli, qui ad omnia ulcera faciunt aqua diluti, emplaſtri more impoſiti, cum aut tumores compeſcendi ſunt, aut cicatrices ſedandę, ſed aquatioribus his uti oportet cum cicatrix ducenda eſt, ut facilius auriculæ inſerantur. benefaciunt iidem & ad nares, qualibet cauſa exulceratas & grauiter olentes. Araneas uiuentes in aceto macerabis, & ſic conteres atq; inde aurem elues, ſtatim proderit. Mel, butyrum, & oleum roſaceum, pari menſura permiſce, ac tepidum auriculæ dolentis infunde.

Fel aprugnum, & oleum amygdalinum pari menſura permiſce, tepidũq́; laboranti auriculæ inſtilla. Putorem ſordesq́; auriculę optime curat cucurbitæ uiridis ſuccus, & porrus capitatus cum oleo decoctus atq; infuſus. Sordes auriũ *alibi ſtercus*

Ad auriculæ dolorem haſtulæ regiæ radicis ſuccus cum melle uel uino infunditur, interdum admiſceri oportet turis & myrræ partem, uel capparis foliorum ſuccum infundere, uel rutæ ſuccum, aut eius ſemen tritum cum roſa, & lentiſci ſuccum cum roſa aut amygdalino, uino admixto infundi oportet. Si pus aut ſanies manabit ex aure, maluæ ſuccum uino & amygdalino immixtum, uel ſucco roſæ uel roſaceo, tepefactum inſtillari oportet: protinus effectum exhibebit. Draconteæ ſuccus aut ſemen tritum cum roſa aut amygdalino, & uino infuſum, purulentæ auriculæ ſanitatem maturimam præſtat. Crocum tritum cum lacte muliebri, ſi inſtilletur tumori auris plurimum prodeſt. Hyſſopum contuſum & cribratum cum aceto & nitro & melle infuſum, bene facit ad tinnitus aurium atq; inflationes, ſed melius ſi cyprinum oleum admixtum fuerit. Ad tumores &

ad dolores auris prodeſt,croci & opij par pondus ex aqua tritum,aut ex uino tenui infuſum. Opopanax cum roſa & amygdalino,& uino trita recte laborantibus auribus inſtillatur. Allium rotundum tritum cum aceto,repoſitum in pyxide plumbea,& cum opus fuerit cum aceto & roſa infuſum auribus prodeſt. Opobalſami,roſæ,croci unguentarij,opij,ſingulorum æqua podera,trita,tepefacta,infuſa auribus proſunt. Virentis papaueris ſuccus cum roſa uel amygdalino,& uino,uel porri ſeminis ſuccus cũ lacte muliebri,uel ueratrum album tritum cum amygdalino oleo aut roſaceo,uel ſuccus granorũ punici mali cũ roſa aut oleo amygdalino infuſus dolentibus auribus prodeſt. Croci ✱ VII.nucis amaræ ✱ VII.mellis boni cyathos III.aceti boni quod ſatis erit,mittes ut ſpiſſitudinẽ habeat medicamentum mellis liquidi,& ſimul permixtum atq; excoctũ dolentibus auribus inſtillabis. Myrræ,croci,opij,nardi ſpicæ,turis corticis,mali punici aridi,fabæ ægyptiacæ pulpam,nucum amararum interiora,mellis boni, ſingulorũ ✱ IIII.caſtorei ✱ II.aluminis ſiſſi ✱ II.piperis longi ✱ I. tritis his omnibus diligenter & cum aceto acerrimo mixtis atq; excoctis, fieri oportet medicamentum tam temperatum ut ſimile ſit paſſo . hoc tepefactum inſtilletur, etiam exulceratis auribus mire prodeſt. Ad incipientes dolores aurium & exulceratas aures hoc medicamen facies,turis ✱ IIII.mellis — III.uini auſteri cyathos II. aceti acerrimi cyathum I.nardi ſyriaci ✱ II.myrræ ✱ IS.croci ✱ I. S. nuces amaras numero III . aphronitrum uictoriati pondus . piperis longi. ✱ I.fabæ ægyptiacæ grana purgata IIII . hæc omnia primum per ſe , deinde in unum mixta teruntur, & tepida dolentibus auribus inſtillantur. Caſtorei obolos II. id eſt,duas partes uictoriati,radicis lanariæ,ſalis ammoniaci , ueratri albi idem ponderis , quibus ſuperadijcies croci uictoriati pondus,olei irini & mellis pari menſura,id eſt,ſingulorum ✱ XVI. ea ſeorſum prius ſingula trita miſcentur in unum, faciunt bene ad dolorem & ulcera aurium tepide inſerta. Dolenti auriculæ oportet farinam ordeaceam per ſe coctam ex aqua mulſa cataplaſmatis more à foris inponere,uel farinam lini ſeminis & fœnogræci in unum coctam , uel alteram earum cum farina ordeacea , ſimiliter ex aqua mulſa coctam : oportet etiam extra adhiberi ſpongias molles & aqua calida bene expreſſas, deinde tepidum inſtillare amygdalinum oleum uel laurinum ſæpius in die. Prodeſt bene auribus infirmis huiuſmodi medicamentum : myrræ denariũ I. croci ✱ I.ſtyracis globulos nõ ampliores quàm cicer eſt,numero XXX.piperis longi grana XXX.nuces amaras numero XXX.cũ aceto hęc terũtur, tãdiu donec habeãt ſpiſſitudinẽ paſſi,atq; ita reponũtur in pyxide cuprea aut in doliolo uitreo:cũ opus fuerit medicamẽtũ roſa admixta liquefactũ tepidum fiet, quod in lana ſuccida auribus inſtillabitur. Nardi ſyriaci ✱ VI . aphronitri ✱ VI . myrræ ✱ IIII. piperis longi & turis ✱ IIII . mellis attici denarios quatuor,balani qua unguentarij utuntur in pilulis ✱ VII.fabæ ægy-

Fabæ purgatæ grana

Victoriati põdus obolorum trium

bæ ægyptiacæ interiora quæ ſunt amara ⚹ VII. diligenter & ſeorſum trita prius hæc poſtea permixta cum aceto leuigantur, & cum res poſtulauerit roſacei olei quod ſatis ſit admiſcebitur, atq; ita tepens inſtillabitur hoc medicamētum, quod protinus omnes aurium ſedabit dolores. Hæc quoq; compoſitio ſtatim dolores aurium ſedat. centauricæ ſucco, ſi non ſordidum ulcus fuerit ex aqua uti oportebit, cum autem multum puris erit, uinum admiſcebitur. Supra opinionem efficax auribus hoc medicamentum reperitur: myrrę, croci, opij, nardi ſyriaci, turis corticis, mali punici aridi, fabæ ægyptiacæ quæ ſunt interiora, nucum amararum itidem, mellis boni, ſingulorū ⚹ quaternos, caſtorei ⚹ II. aluminis ſciſſi ⚹ III. piperis longi ⚹ I. omnia prius ſeorſum diligenter teruntur, poſtea cum aceto acerrimo mixta teruntur tandiu donec habeant ſpiſſitudinem paſſi. cum opus fuerit medicamētum inſtillatur tepidum: idem facit egregiè & ad ulcera aurium ſanāda atq; purganda. His qui ſurdi ſunt & quorum aures ſonant ſuccus uuæ inmaturę & roſæ pondere pari admixtus tepideq; infuſus plurimum prodeſt. Faciunt bene ad auriū uitia, & emplaſtra quæ ſcripta ſunt in libro ſecundo, plurima roſa, uel amygdalino, & uino diluta, præcipue quæ inſcribuntur, Cyzicena. Terreni uermes cū adipe anſeris decocti infunduntur auribus etiam ad iam deplorata uitia. Spumæ argēti ℈ VI. olei laurini libram teres in mortario, & coques ad ſpiſſitudinem mellis, & auriculæ dolenti infundes. ſi autem & cætera quæ infra ſcripta ſunt habueris eadem medicamine admiſcebis, croci ℈ I. myrræ ℈ II. roſæ ſiccæ ℈ II. hæc uniuerſa pariter miſcebis, & auriculæ dolenti infundes, qua re curabis & concretionem ſiue hyperſarcoſim auriū, ſi addes & aluminis ſchiſti ℈ II. olei cedrini cyathos IIII.

Liber ſecūdus Marcelli Cyzicena emplaſtra

Aduerſus grauitatem audiendi, fel bubulum cum urina hirci, auriculæ quæ moleſtiam ſurdiginis patitur inſtillabis, ſtatimq; ſubuenies.

Auribus purulentis nitrum uino liquefactum recte infunditur, quia ſtatim prodeſt. Ad aurium dolorem quæ pus emittent, laridum uetuſtiſſimum teres in mortario, & ſuccum illum lana delicata collectum in auriculam inmittes, & ſubinde aqua calida fouebis, & iterum ſuccum illum infundes, mira uelocitate ſanabis. Pullinum ſanguinem tepidum in eam aurē quæ obtuſior erit uel dolebit, infundes. Lotium caprinū ſub eo momēto quo egeritur, tepidum auri obtunſę infundes. Apri etiam lotium in fumo ſiccatū & melle liquefactum auri infunditur, & remediat ſurdiginē uel dolorem. Ad auris dolorem mel ſtillatitiū opus eſt, quod ita facies. fauū cōtundes & ſuſpendes in linteo nitido & denſo, & quod decurrerit ſuſcipies in calice, quem calicem poſtea pones in ollula fabri cum calida feruentiſſima, quantum calix ſufferre poſſit, atque inde medicinali ſpicillo in aurem infundes quæ dolebit, quam lana claudes. iacere autem debet in alio latere is cui medendū eſt, tādiu donec cōbibat mel quod infuſum fuerit. Sābuci uuā maturā exprimes & pones ut cōſidant ſordes, & poſt hęc colabis, ut ſit

liquidissimus succus: de hoc liquore duas partes mittes & unam mellis stillaticij aut certe attici optimi, & sic decoques in uase duplici ad tertias; tum decoctum recōdes, & cum opus fuerit, calidum per spicillum medicinale in aurem infundes, ita ut postmodum ipsam de lana marino conchylio infecta claudas. Cunilæ uiridis succus expressus atque auriculæ infusus, unice dolorem tollit. Vettonicæ herbæ uiridis & recentis folia uel per se uel in aqua madefacta terito, succumq; eorum excipito, deinde adiecto rosę succo aut rosaceo oleo tepido, in aurem instillato, lanaq; claudito, mirum est. Si auricula interius ulcerosa erit: porri sectiui succum ʒ.I. cum mellis hemina ad tertias decoquito, & per lanam tepidum in aurem instillato.

Lana marino conchylio infecta

Cannabis foliorum succus auriculæ instillatus uermes innatos necabit; & si quod aliud animal inrepserit interficiet. Eiusdem seminis uiridis succus instillatus dolorem omnem auriculæ potenter auertit. Cæpę succus cum melle permixtus, & auriculæ instillatus, grauiter audientes emendat, dolorem sedat, purulēta expurgat, uermes enecat. aquam etiam quæ ingressa fuerit & omnem humorem educit. Cyminum siluestre cōtritum & succo rutæ inmixtum, instillatumq; auriculæ dolorem lenit: uentos quoque interius sonantes remouet atq; omne uitium potenter emendat. Herbam quam græci polygonon, nos aliquot uocabulis sed præcipue sanguinalem dicimus, mira efficacia dolores aurium discutere, etiam nos experti sumus; si expressus succus eius tepefactus auribus instilletur. Senecionis herbæ succus cum liquido nardo instillatus, & dolores & ulcera aurium sanat. Oleum laurinum strigili ferreæ inditum atq; ita calefactum infusumq; auriculæ dolorem sedat. Vermes ex qualibet arbore rubri coloris contriti cum oleo & infusi, dolores aurium sedant. Aqua ingressa auriculam si dolorem faciet, rubi teneri succus expressus & infusus sine dubitatione sanabit. Salicis succus foliorum cum rosæ succo aut rosaceo oleo, in cortice mali punici calefactus, & auriculæ inditus, mire succurrit.

Polygonon multa uocabula latia habet

Nardum liquidum, est nardinum

Gallæ ex uino decoctæ humor instillatus auriculæ ex qua sanies fluit, etiam quæ fuerint purulenta purgabit. Resina terebintina remissa adiecto muliebri lacte instillata, ruptas auriculas potenter sanat. Nucis iuglandis foliorum succus tepidus instillatus, dolenti auriculæ mire proderit.

Myrræ tritæ uictoriati argentei pondus, & lanæ succidæ nō carptę cōbustæ pulueris tantundē, infuso passo cretico simul terito donec ad crassitudinē mellis redigas, tum calefactū per triduum auriculæ infundito, quarta die sanam efficies, & mirabere magnum remedium. Turis masculi, myrræ troglodyticæ, croci corycij, tantundem ponderis, nucum quoq; amararum tantundem miscebis, sed omnia ad summam leuitatem contrita adiecto aceto temperabis, ita ut medicamē ad crassitudinem liquidi mellis adducas: tum in pyxidem plumbeam transfundito, atq; illic sub signaculo conditū habeto: cum opus erit purgata prius auricula utere, ita ut ex eo lanulā ma-

defactam inferas: hoc auxilio usq; ad perfectam sanitatē uti poteris, nanq; non solum dolores aurium, sed & uetera & purulenta uitia potentissime expurgat & sanat. Galbanum rosa liquida aut unguento nardino diluttum instillatumq;, dolorem aurium lenit. Alumen mulso optimo dilutum & lana instillatum, dolorem aurium sanat. Gallinæ adeps liquefacta & tepide instillata, quodlibet uitium aurium sanat. Galli gallinacei ex uentriculo interiore membrana, quæ proijci solet, arefacta tritaq; ex uino, adiecto paululo opij, medicamen auribus utilissimum facit, quod calefactum infusum suppurationem eius expurgat & sanat.

Membrana ex uentriculo gallinacei

Adeps anserina cum croci succo mixta & tepefacta ac sic infusa, aquam & omnem humorem de auriculis euocat & persanat. quod si ex ictu alióue casu auricula uitiata fuerit, tum per se anserina adeps sola diligenter expurgata, leuiq; igne liquefacta, infusa auriculæ, & dolorem tollit, & uitium persanat. eadem adeps adiecto ocimi suco tepefacta instillataq; dolores auricularum infantilium leuat. Aranei triti humor expressus & rosæ liquidæ quantum uidebitur immixtus, lanaq; molli madefacta auriculæ insertus, continuo dolorem releuat. Spuma equi recens detracta & cum oleo roseo infusa, auricularū quamuis uehementes dolores resoluit.

Verrinū fel in mali punici cute sicca tepefactū infusumq; purulētas auriculas expurgat. Verris cū scrofam saliet priusquā in terrā destillet de uerēdis eius uirus, exceptū tepefactumq; & cum aquæ modico auriculæ inditū, quāuis molestos dolores releuat, quod etiā circa auriculā inlitum plurimū prodest. Apri lotiū infusum auriculæ ualde medetur, quod quia uetustū magis prodest, collectum seruari debet in uaso uitreo, ut sit ad remedia prę paratū. Cū felle uitulino & aceto pari mēsura serpentis senectus id est exuuiæ decoctæ, & lanula madefacta medicamentū auriculę insertū, maximę utilitatis esse creditur, si prius feruenti aqua de spōgia aurē foueris. Vituli adipem resolutā succo ocimi adiecto, si pariter tepefactā auriculę infuderis, amarissimo incommodo laborantem continuo liberabis. Medulla eiusdem uituli recens cum cymino contrita infusaq;, quamuis magnos dolores auriculæ statim releuat, & intra triduum tollit. Lotium caprinum instillatum dolorem sedat, quod magis prodesse suppuratis auribus adfirmatur, ob quam causam pręsentis auxilij plures exceptum & cornu caprino inditum, in fumo suspensum, diligenter ad necessarias medelas reseruant.

Pueri inpubis mingentis lotium exceptum & recens ac tepidum auriculæ suppuratæ instillatum, humore exsiccato dolorem tollit, & mira celeritate ulcera ad sanitatem perducit. Saliua hominis ieiuni auriculæ indita, uermes si qui erunt erumpere ex ea constat.

Saliua hominis

Butyrum recens instillatum, humores doloresq; aurium sedat.

Terrestres lumbrici combusti ac triti, & cum rosa liquida mixti, infusiq;

75. garum excellens notat.

infusique, aurium dolores citissime sedant. Lac muliebre mixtum cum sulphure auriculæ infusum dolorem lenit. epiphoras quoque earũ resoluit, hoc potentius si etiam extrinsecus eodem lacte aures perunxeris. Si dextram aurem aquam ingressa fuerit sinistro pede insistes, & caput in dextram partem inclinabis, similiter facies ediuerso si sinistra auricula aquam acceperit. Gari optimi cyathum unum, mellis optimi dimidium cyathum, aceti optimi cyathum. hæc mixta in calice nouo denso super aquam feruẽtem quam leni pruna feruere facies. ita despumabis ut pinnula omnis spumas eiicias, deinde cum bene fuerit despumatum medicamẽ recondes, & cum uti uolueris tepefacies, & tenuiter infundes, & madefacta lanula aurem claudes. hoc medicamento ad omne uitium aurium mirifice uteris. sed si tumor auriculæ erit succum coriandri uiridis tepidum prius infundes. deinde supra scriptum medicamen cum tumor desiderit instillabis. Purulentæ & obtunsæ auriculæ & dolorem tolles & auditum confirmatissimũ reddes, si prius eluas eam lasere cum recenti caprino aut mulieris lacte permixto, deinde instilles tepidum fel taurinum cum oleo cedrino æquis portionibus mixto. Fellis aut lactis canini ℈ unum, mellis optimi ℈ unum, miscebis, conteres, & in strigili calefacies, & auriculæ infundes, & lana obcludes, nihil potentius neque certius hoc medicamine etiam si intrinsecus cancerauerint aures. Cardui siluatici semen ex oleo coques, ita lente ne uratur, id colabis per linteum & tepidum infundes, & purpura aurem obturabis. Herba leucadion cum uinaceis in unum trita, adiectoque aceto & aqua commixta, expresso per linteum succo eius, & cum lana alba auribus inserto, post tertium diem exempta, auditum restituere adfirmatur. Cardamum, id est, nasturcium tritum cum fico, atque auriculæ inditũ, his qui grauius audiunt prodesse fertur. Oleum ex nuce iuglande instillatum auriculæ, grauius audienti ualde prodest. Cedri resina hyssopi decocti aqua diluta, & auriculæ indita, sonitus tinnitusque omnis discutiet, & auertet dolorem. Oua formicarum contrita & auribus instillata, quamuis obtunsos auditus adaperire creduntur. Canis adeps cum oleo uetere & succo absinthii auribus instillata quacunque ex causa exsurdatas aures, miro modo reparare creditur. Aphronitrum delicatissimum, & mel optimum, & acetum acerrimum, conteres pariter usque ad summam leuitatem et auriculæ infundes: non solum auditum restitues, sed & dolorem emendabit. Parum audientes acetum utiliter gargarizant. Si aliquod animal aurem intrauerit, præcipuum remedium est, murinum fel aceto dilutũ instillare. Gliri seu blattæ pellis detrahitur, & intestina eius decoquuntur in uaso æreo nouo cum mellis heminis tribus usque ad tertias, atque ita seruatur, ut cum opus est strigili medicamentum tepefactum auribus infundatur. Si caro creuerit in auriculæ foramine comprimetur sine ferro & dolore, medicamine tali: aluminis unciam semissem, misyos usti — s. sinopidis rubricæ

Grylli. de quo pl. et p. 106.

rubricæ — s. gummis — s. tritis cæteris ex aceto acri & ad instar collyrij leuigatis, gummi admiscetur ut pastilli corpus efficiat, & sicut collyrium tritum superponitur, aut infunditur: hoc & dolori, & putori, & uulneri medetur auriculæ. Corticem de fraxino uiridi contunde, ac succum eius tepidum auriculæ adsidue infunde donec persanetur. Mel, myrram, acetum, in se coques, & in aurem tepidum mittes. Aphronitrum delicatissimum, & mel optimum, & acetū acerrimū conteres pariter usq; ad leuitatē, & tepefactum auriculę infundes. propter effectū medicamen iterum scripsimus. Porri sectiui succum & lotium apri, & oleū cyprinū pari pondere coniunges, & tepefactū auribus instillabis. Herbā, quæ gallice uernetus dicitur, cōteres & exprimes, & succū eius auriculæ nō audiētis infundes, hoc remedium etiā dolorem emendat. Herbā quæ gallice dicitur blutthagio, nascitur locis humidis, eam teres succumq; eius etiā si modicus fuerit, cum modico aceti confundes, & pariter teres, colatumq; ac tepefactum auribus instillabis. Radicis syriacæ succum in aurem quæ auditu difficili erit infunde, gratulaberis remedium.

AD OMNIA VITIA NARIVM ET AD PITVItam remedia physica & rationabilia diuersa, de experimentis multorum. CAPVT X.

PLERVNQVE erumpit nimium è naribus sanguis, qui cum abūdanter fluxit nisi celerius supprimatur periculum adfert: proderit ergo aqua frigida uel posca subinde totam faciem per spōgiam refrigerare. Acetum acre infundere in aurem prodest, cuius è regione sanguis fluit, aut in utrāq; mittere, si ex utraq; nare manabit. Gypso totam faciem cum fronte, & maxime nares, crassius oblinere prodest, & caput frigida aqua multa perfundere, Cucurbitam quoq; medicinalem occipitio adfigere plurimum prodest. Inijcere autem intus in narem oportebit cocleæ uiuæ carnem per se, aut cum turis polline tritam. Verbenam herbā, quæ quia multa est & ubiq; nascitur polygonos appellat, inseri naribus prodest. Similiter facit & lysimachios herba trita imposita. Eodem genere proderit & spongiæ particulam præsectam apte forfice, & ad amplitudinem narium figuratam inijcere paulò pressius, aceto infectam, & interdum eodem inspersam. Gallæ & chalcitidis puluis curiose tritus, atq; in unum æquis pōderibus mixtus, insertusq; naribus optime sanguinem sistit. Bene supprimit & hoc medicamentum sanguinem de naribus profluentem: mali corticis quo coriarij utuntur P. I. aluminis ægyptij P. I. chalcitidis P. I. diligenter trita hæc & in unū permixta per sucidam lanam inijci naribus oportebit: facit autem etiam ad omnem ex qualibet parte corporis, uel ex quolibet uulnere sanguinis eruptionem.

Verbena polygonos

Quoniam interdum ita ut diximus minus curati, naris uitio pręfocari uidentur,

dentur, maxime cum obturato utroq; foramine narium, ſpirãdi facultas eripitur: non alienum eſt ſcire qua ratione utrunq; preſtari poſſit, ut neq; ſpiratio impediatur, nec remedium efficaciſſimum, per quod opitulatio naribus efficitur, excludatur. oportebit ergo ſumere pinnam anſeris quam maximam, uel calami ſcriptorij fiſtulam modice pleniorem. deinde aptare ad lõgitudinem naſi, atq; ita pręcidere ut ex utraq; parte perforata ſit, atq; inuoluere eam faſciola tenui lintea quaſi inſtita, & explere circuitum eius, donec uideatur in narem cum cunctatione quadam recipi poſſe, atq; ita ut eſt circumuoluta immergere eam naſo, aceto acri infectam, & per eam inijcere interdum acetum acre, uel ſuccum ſupra dictorum medicamentorum. hoc autem remedio magis uti oportebit cũ per utraſq; nares fluxerit ſanguinis abundantia. Si quando ulcuſcula in naribus fuerint, ſanabuntur fomento aquæ puræ calidæ per molles ſpongias, & medicamentorum infra ſcriptorum perunctione, id eſt, ſucco de moris cum uino tepefacto permixto compoſito ad ſpiſſitudinem mellis. Roſæ aridæ uel recentis folijs tritis ex uino melle adiecto, infici nares utile eſt. Vuæ inmaturæ ſucco eodem modo compoſito quo ſuccum de moris componi debere ſupra diximus, nares fluentes repleri percommodum eſt. Malorum punicorum dulcium atque acidorum ſucco eodem modo compoſito, nares ſtipandę ſunt.

Cautio in ſanguine narium ſiſtendo

Myrti baccis atque folijs tritis ex uino in mellis ſpiſſitudinem, uti ut ſupra ſcriptum eſt conuenit. De terebinthi, lentiſci, rubi, fruticibus & folijs ſucco ſimiliter compoſito uti debebis. Sertula campana ex paſſo decocta & infuſa naribus prodeſt. Mel per ſe coctum & cum galla ſyriaca contuſa, ac tenui cribro tranſmiſſa permixtum, atque infuſum naribus prodeſt. Grauedines narium ſedabuntur quæ ex ſole aut perfrictione generantur, abſtinentia ciborum ſalſorum & inter initia uino remoto, aqua largiore potata, capite & naribus, nec minus ore diligenter operto. nec non fomentum ex aquæ calidæ uapore, per ſpongias molles adhibere extra oportebit. ſubinde etiam gargarizare lac tepidum, aut humorem ptiſanæ, aut aquam in qua furfures ſiliginis deferbuerint, uel aquam ex fœno græco decoctam. Sorbitiunculæ quoque proſunt quæ fiunt ex amylo, uel ptiſana, uel oryza. Ad ulcera in naribus ſedanda plumbi ſtercus, quod ſcoriam dicũt, ex uino, myrteo oleo uicibus adiecto teri oportet, donec ſpiſſum fiat, & ita naribus infundatur. Facit & hoc medicamentum bene grauedini narium. pompholygis ✠ III. uino falerno & roſa uicibus adiecta teruntur, donec medicamentum mellis habeat temperationem, & ita naribus paulatim infunditur. Ad grauem odorem narium (ozenam Græci hoc uitium uocant) prodeſt egregie hoc medicamentum: æruginis P. I. aut ſquamæ æris P. I. in mellis P. I. coqui oportebit, & eo uti adſidua infuſione. Ad polypos ſanandos, miſy uſtum, chalcitidem uſtam, æs uſtum, ęris ſquamã, paribus ponderibus ſiccata hęc bene teres, & eo puluere uteris adſidue.

adſiduè. Quia uero plerunq; uexantur nares grauedine,quę ex humore earum efficitur,nō alienū eſt ſcire eius quoq; rei remedia.prodeſt igitur qui es unius diei,& ab omni re abſtinentia,perungēdę nihilominus nares erūt, bitumine liquido,aut myrra ſtacta,uel pice liquida, poſtero autem die paſtillus infraſcriptus in noctem ſuper cibum dandus erit,& ſi opus fuerit per triduum continuum eodē tempore dabitur,qui recipit hæc, apij ſeminis ✳ IIII. aniſi ✳ III. alterci ſeminis,quod hyoſcyamos dicitur ✳ II.opij denariū dimidiū.fiunt aūt paſtilli ponderis uictoriati,& alij tertia parte detracta,dātur cum aquę cyathis III. faciunt autem & ad oculorū epiphoras, & ſtomachi nauſeam,& eiectiunculas, & ad omnem fluorem. Siſtet ſanguinem ſeuum ex omento pecoris naribus inlitum , cocleæ contritæ & fronti inlitæ ſimiliter proſunt. Aranei tela ſicca adpoſita ſubuenit nariū cruentis fluoribus:ex feruenti aqua uapor naribus tractus medetur earum grauedini.

Gallinacei cerebrum uel ſanguis columbinus ob id ſeruatus remedioq; adhibitus, naribus prodeſt.ſed ſi ex uulnere inmodice fluat ſanguis,fimus caballinus quomodo egeritur adpoſitus ſtatim ſubuenit. De porro ſectiuo trito nares fluentes recte obturantur. Lana ſuccida conijcitur in nares cum oleo roſaceo,& auriculæ de lana ſuccida obturantur, & ita ſanguis profluens continetur. Coagulum agninum ex aqua ſubactum & infuſum naribus fluentibus mire prodeſt. Adeps de anſeribus cum butyro pari pondere infuſus profluuium narium ſiſtit. Terra uel argilla de camino,uel de furno antiquo teritur,& ex aceto temporibus & cerebro naribus quoq; inlinitur uel infunditur,quæ res profluentem nimie ſanguinem ſiſtit. Tus & reſina in farinam redacta naribus induntur, quod remedium etiam ex ore manantem ſanguinem cohibet. De ſanguine ipſo qui fluit nomen eius in fronte ſcribe cui medēdum eſt aduerſum profluuium nariū,ſtatim ſubuenies. Scribes carmen hoc in charta uirgine,& linteo ligabis,& medium cinges eum uel eam , quæ patietur de qualibet parte corporis ſanguinis fluxum.ſicycuma,cucuma,ucuma,cuma,uma, maa. Item carmen hoc utile profluuio muliebri . ſtupidus in monte ibat,ſtupidus ſtupuit. adiuro te matris ne hoc iracunda ſuſcipias . pari ratione ſcriptum ligabis. Myrram cum nardo puro contere & inde nares tange,mane & ueſpera,ſubuenies ſanguini nimium profluenti. Veru ferreum candens in aceto aſſidue extingue, & fumum eius naribus ducito.

Vulnerum ſāguini ſiſtendo

Nardum pro nardino

Veru ferreū

Ruta ſæpius olefactata,uel trita inlita, ſanguinem ex naribus nimis fluentem retundit. Radix urticæ capiti impoſita,ſi manibus utriſque ſupra caput contineatur, mire prodeſt aduerſum profluuium narium.

Herbæ polygoni corona capiti impoſita naribus profluentibus mirabiliter medetur. Coſtum contuſum & cribratum naribus infricato, & profluuium ſiſtet,& ulcera ſanabit. Ranæ rubetæ occiſæ in fumo arefactæ particula quanta uidebitur,in linteolo inuoluta,& ex licio collo ſu-

Rana rubeta

ſpenſa eius cui nares fluunt mire prodeſt. Linũ uel papyrus ligata ſum-mitati ueretri uirilis, ſanguinem profluentem naribus mire reprimit. Pili caprini combuſti,adiecta pice & aceto inſerti naribus cito ſanguinẽ ſiſtunt.

Lana ſuccida ex oue fœmina decerpta,atq; intorta,madefactaq; roſa li-quida,& naribus indita ſanguinis abũdantiã reprimit. Cocleę tritę cũ ace to narib.inditæ,quãuis magnos fluores ſanguinis cõpeſcunt. Si fœminę

Corrigium caprinum ſanguis ex naribus nimie defluat, mãmillæ eius uinciãtur corrigio caprino.

Pili leporis Pilos ſub uẽtre uiuo lepori cãdidos uelles,& ſeruabis,& cũ uſus exegerit intortos naribus fluẽtibus fulcies. Specularia cõbuſta ex aceto tẽperantur & frõti eius inlinũtur,cui nares fluũt. Spõgię africanæ cõbuſtæ cinis ſi na ribus hauriat̃ plurimũ prodeſt. Si & per nares & per os ſanguis fluat,her

Verbena *Hierobotane* ba uerbena quã græci hierobotanen dicũt,cũ ſuis radicib. ex aqua decocta & percolata potatur. Porrũ ſectiuũ tere,& ſuccũ cerebro eius infunde,qui profluuio nariũ laborat,ſtatim medebere. Millefoliũ ex aceto teritur, & naribus hauritur,cõtinuo quãuis nimiũ ſanguinẽ ſiſtit. Si ex una nare ſan guis defluit,diuerſam auriculã cera obturabis.Carmẽ ad profluuiũ ſangui-nis ex quocũq; mẽbro manãtis.locũ ex quo defluit,digito medicinali tãges & uicies ſepties dices,et quotiẽs uolueris repetes,donec fluorẽ peruincas,ſoc non ſocnõ: mire prodeſt. Pollicẽ & medicinalẽ digitũ à frõte uſq; ad cere brũ,& ide uſq; ad ceruicẽ duces,& nonagies nouies dices, ſirmio,ſirmio.q̃d ad aurẽ eius partis dici oportet de qua nare ſanguis propẽſius fluit. Her bã uettonicã teres,cui paululũ ſalis quantũ duob.digitis pollice & medicina li capere potueris,adijcies,& formatã pilulã rocundã narib.inſeres & oĩbus uitijs porgatas nares cito ad ſanitatẽ perduces. Polypũ emẽdat herba pro

Proſerpinalis *Dracontion* *Gigarus* ſerpinalis,quæ græce dracõtiũ, gallice gigarus appellat̃,uel ſi ſuccus eius na ribus infundat̃,uel ſi papyrus inde infecta,& ſpicillo inuoluta narib.inſera-tur,& poſtera die educatur.oĩs em̃ morbi radices extrahi eius iniectiõe ma-nifeſtũ eſt. Nares grauiter olẽtes emẽdat ſuccus hederę frequẽter infuſus. Cuius nares fœtebũt remediabitur ſi nares muli oſculetur. ſimiliter ꝓderit mulieri ſi nares mulę baſiauerit. Qui polypũ patitur,braſſicæ erraticæ radi cẽ cõterat,& eius ſuccũ adſidue narib.quantũ potuerit ducat, intra triduũ re mediabitur. Succũ hederę & ariſtolochiã,& cyperũ,& dracõteæ ſemẽ, &

Fœtor nariũ melilotum , æquis menſuris contere ac naribus infunde,quo facto non ſo-lum fetorem, ſed etiam carcinoma narium curabis. Naſo grauiter olen-te ſuccus hederæ frequenter infunditur , dracontei quoq; ſuccus cum melle inditur,quæ res etiã carcinomata extirpat. Ficus etiã ueteres contritæ & in olla cũ poſca coctæ naribus inſtipantur. hoc omnia narium uitia emendat.

Ruta ex aceto acri cõteritur,atq; inde pinnula intingitur.ea in nares cõie

Stercus aſinæ *Caballi* cta ſanguinem fluentẽ efficaciter cohibet. Stercus aſinæ aridũ naribus in frictũ ſanguinẽ ſine intermiſſione fluentẽ cito cõpeſcit. Stercus caballinũ exprimit̃ dũ recẽs eſt eiuſq; ſuccus narib.trahit̃ ab eo cui importunius fluũt.

Radicem

Radicem ſymphyti quod halum gallice dicunt,cõmanducet & glutiat qui profluuio narium laborat. Ad aurem eiuſdem partis de qua per narẽ ſanguis fluit dici oportet ter nouies. σοκσοκαμ,συκυμα. etiã poſtea ſimili ter dices. Scribes in charta uirgine & collo ſuſpẽdes lino rudi ligatũ trib. nodis ei qui profluuio ſanguinis laborat. Ψα Ψε Ψη Ψε Ψη Ψα Ψε. Si in manu dextra duo digiti medij lino ſimul copulẽtur, ſtatim proderit aduerſum pituitã,& grauedinẽ & diſtillationẽ nariũ. Cinis teſtarũ ex oſtreis ſi in morẽ ſalis,pane colligatur,& uoretur,ſtatim ad remouẽdã grauedinẽ nariũ proficit.porri quoq; capitati folia incocta,ſi ſine pane manducentꝰ pluri mũ prodeſt. Corrigio canino rudi,nec unq̃ uincto,quilibet digitus in quauis manu ligatus,remediũ deſtillãtibus naribus pręſtat. Oleũ calidũ eunti dormitũ ei qui grauedinẽ nariũ patitur, in cerebrũ infunditur & in aures im mittitꝰ:ilico prodeſt. Oſtrea ita ut lecta ſunt adhuc teſtis ſuis clauſa,in carbonibus coquuntur,atq; ita cibo dãtur ei qui nariũ grauedinẽ patitur. creta quoq; cimolia ex aceto tuſa q̃ denſiſſima frõti eius imponitꝰ cui ſanguis uel pituita deſcẽdit. Maſtichẽ cũ pipere mixtã qui diu cõmanducauerit,cale facto cerebro oẽm humorẽ nariũ cohibet. Git calidũ toſtũ in linteolo cõ ligatũ & ſępe odoratũ,grauedinẽ nariũ & pituitã depellit.tunicæ quoq; ueteris cõbuſtæ fumus frequẽter narib.admotus idẽ pręſtat. Proderit ei plurimũ qui grauedinẽ nariũ patitur,ſi in charta ſe emũgat,eãq; alligatã epiſtolæ modo in publicũ abijciat:& ſi in cinerẽ ſe emũgat,æque proficiet ad ſani tatẽ. Salẽ torreat & in noctẽ ſibi ad cerebrũ in ſacco liget,qui pituitam patitur. Cœpã afrã cõditoriã contuſam cũ aceto acerrimo cõmiſcebis,& adpones naribus eius cui ſanguis fluit,ut ad ſe naribus trahat et quaſi ſorbeat, ſtatim ceſſabit ſanies,& fluxus inhibetur. Radicẽ cãnabis brachio dextro ligato:ſi totũ brachiũ cinxeris de ipſa radice,melius erit:ſin uero partem habueris, collo ſuſpẽde ligatã licio quod in tela fuerit. & ut ſcias quanta uis ſit huius remedij,ubi alligaueris hãc radicẽ ſtatim ſanguis perſtringetur,cũ ſolueris & remoueris,fluet. Caprificũ quæ in lapide naſcitur colliges ſiue ficcã,ſeu uiridẽ,id eſt ipſum pomũ,& in pelle caprina inuolutũ ligabis de licio quod in tela fuerit,& ei loco adpones unde erit ſanguinis fluxio, ſtatim cohibebitur,ſiue uiro de naribus , ſiue mulieri de locis uerecundioribus fluat.

VITIIS LABIORVM ET GINGIVIS ET OSCEDINI ET oris ulceribus,& fœtori, & linguæ puſtulis,& palati exulcerationi , remedia phyſica & rationabilia diuerſa de experimentis. CAPVT XI.

VITIA oris & fauciũ & ulcera quę in ore fiũt,& celeriter nigreſcũt inter initia oportet rebus ſimplicibus, id eſt aqua calida per ſe uel mulſa, poſtea uero decocta aqua cũ lenticula, uel palmulis, uel capreolis id eſt ſummitatibus uitiũ, uel malis cydoneis, aut piris ſyriaticis,aut roſæ folijs,adiecto melle curari. Adeps anſerinus aut

 gallina-

gallinaceus rimas labiorum egregie curat impositus. Nigrescentibus ulceribus proderit colluere os aqua in qua coctũ sit lentiscũ, uel rubus, uel myrtus, uel rhus syriacus, uel oleastrũ, uel iunci radix, quã græci cyperon uocãt, aut similiter adiecta ꝑ se, & decocta galla syriaca cõtusa. oportebit aũt perũgere adsidue ulcera succo rubi, lentisci, oleastri, rosæ uiridis foliorum. facit bene & sal tritum cum melle inculcatũ copiose ad nigredinẽ talium ulcerũ eruendã. Labia rupta uel exulcerata mira celeritate sanabis, si ceram in oleo rosaceo ad ceroti modum liquefeceris, cumq; in caccabo uel acetabulo cõferbuerit, anchusæ radices adieceris, & refrigerato unguine in noctem labia inleueris. In oui testa membrana quæ hęret, ruptis labijs recte adponitur. Alga marina sicca candidaq; adposita, labijs ruptis efficaciter prodest. Allij tunicula uel operimentũ pari modo labijs profuturum ut hæ rescat inprimitur. Seuum bouis uel uituli cum adipe anserino impositum, rimas scissurasq; oris optime iungit. Fagi folia commanducata prosunt exulceratis labijs & gingiuis, si cum humore saliuæ inponantur. Serpillũ herbam quam galli gilarum dicunt ieiunus diu commanducet cui os fœtebit & glutiat. Murinus cinis, id est puluis exusti muris, cum melle dentibus infrictus halitum fœtidi oris emendat. Folia myrti & lentisci pari pondere & gallæ syriacæ dimidium pondus una teri oportet, & sparsa uino mane à ieiuno commanducari, uel ori fœtido imponi. Capitis leporini exusti cinis cum nardo uel cum melle impositus, lenit graue olentia oris ulcera. Acorum ponticum ieiunus uice mastiches mandat, qui emendari uoluerit oris fœtorẽ. Contra oris fœtorẽ origanũ & salẽ pari mensura conteres, & inde mane ac uespera gingiuas fricabis, ut uero os tuũ semper bene oleat cyperum commanduca, uel intra os tene. Oscedinẽ herba britãnica uiridis, sumpta in cibo lactucæ modo sanat, tritæ etiam atq; expressæ succus si ore contineatur, mire prodest. quod si uiridem non habueris, aridam infunde uino & deinde sume eam & exprime, illumq; succum intra os adsidue tene, aut etiam gargariza: mire prodest. Cicer columbinum maceratum tritumq; & gingiuis inlitum prodest. Vlcera gingiuarum, tonsillarumq; carbunculos, hac ratione curabis: polẽtæ partes duas, & salis partem unam, bene contusam conspargito ex mulso, deinde ex his panes tenues facito, eosq; furno aut clibano pistoris coquito: & cum opus fuerit, bene contritos ex aqua gingiuis inlinito, cõtinuo sanabuntur. Arboris pruni folia cũ uino decoquuntur: eorũ succus expressus intra os retentus plurimũ prodest. Galbanũ melle dilutũ ulcera in ore, quę græci aphthas uocãt, inlitũ sanat. Puluis tenuissimus costi, ulceribus quę in ore erũt adpositus, mire prodest. Lingue ulcera uel pustulæ bene accipiunt, si oleæ uel oleastri succo foliorũ & sulphure tritis, adsidue ꝑfricent. Rosæ flos luteus, alumen scissum, galla, iris, pari pondere omnia diligenter teruntur, & oris ac linguæ uitia frequenter eo puluere perfricantur. Cyclaminis succus melli

Aphthæ

Isidorus Prisc. uocat uenerium pa: l. 19. c. 12.

melli lycio æqualiter mixtus, linguam & totius oris ulcera potentiſſime ſanat, humorem quoq; & pituitam largiter infuſam deducit. Puſtulæ cum ſubito in lingua naſcuntur, priuſquam idem loquaris, extremæ tunicæ qua ueſtiris ora puſtulam tanges, & ter dices, tam extremus ſit qui me male nominat, & totiens ſpues ad terram, ſtatim ſanabere. Solent gingiuæ quorundam fluore infeſtari, quas prægnantes quidam uocant. proſunt his lentiſci folia arida cõtuſa & cribrata tenuiter perforato cribro: facit & cinis eiuſdem lentiſci foliorum exuſtorum impoſitus, & aqua eiuſdem decocti os elutum iuuatur. Compoſitum hoc medicamentũ prodeſt gingiuis, & ad omnia ulcera quæ in ore fiunt utile eſt, quod anthera à Græcis appellatur. recipit hæc, aluminis ſiſſi ✳ III. myrræ ✳ II. croci ✳ II. cyperi id eſt, iunci radicis ✳ tres, gallæ ✳ II. roſæ lutei floris ✳ II. ſandarachæ ponticæ ✳ III. turis maſculi ✳ II. hoc medicamine arido uti oportebit, uel etiam cum melle mixto, ad parulidas aut epulidas, id eſt, ubi ex tranſuerſo gingiua ſuppuratur, uel ubi ſuper extremum molarem increſcit. Moleſte interdum gingiuis & cancer per os ſerpit, qui inter initia neglectus, breui temporis ſpatio mortis cauſa eſt. oportet ergo cum primum uiſus fuerit, antequam latius ſerpat, fauceſq; occupet, miſyi uſto quã plurimo cum melle uti ſæpius, ſed ante dentes & os collui debent oleaſtri aqua decocti, aut corticis maligranati.

Mel lycium

Anthera compoſitio

Prodeſt & hoc medicamentum etiam in omni parte corporis poſitum contra cancerem, quod uocatur andronios. recipit autem hæc, maligranati corticis ✳ X. terræ mali ✳ IX. aloes ✳ quatuor, myrrhæ ✳ II. gallæ ✳ VII. aluminis ſiſſi ✳ quatuor, æris floris ✳ II. teruntur hęc ſiccata curioſe, deinde admiſcetur paſſum creticum, ut habeat ſpiſſitudinem mellis: cum opus eſt, uino auſtero diluitur & ſoluitur. facit hoc medicamentum & ad carbunculos, & ad ignem ſacrum, & ad zonam quam Græci herpetem dicunt.

Coclearum inanium exuſtarum cinis cum melle gingiuis impoſitus, mire prodeſt, ſi ſit hæc adſidue curatio. Gingiuas humidas & fetentes hoc medicamine mire ſanabis: alumen ſciſſum, tus maſculum, aloen epatitidem pari pondere: hæc in puluerem tenuiſſimum rediges, & ſimul permixtis uteris, ita ut prius os uino uetere conluas, & ſic gingiuis digito medicamen adponas. utile eſt interdum admixto huic pulueri melle deſpumato, gingiuas contingere. Ad gingiuarum nimium tumorem, & fetorem, & carcinomata, medicamen hoc facies decreſcente luna, die iouis, ſic: piperis grana nouem teres cum modico laſere, & cucurbitam ſiccam combures, & caput ſardę combures, ac ſeparatim omnia diligentiſſime teres, ita ut in puluerem tenuiſſimum redigantur, eoq; ſicco gingiuas aſperges uel continges, & cũ iterum adhibere uolueris medicamentum, uino uetere bono os elues. ſed illis diebus quibus adhibes curationem oleum & porcinam non manducabis, quo facto facile te abſolues ſupra ſcripta omni moleſtia gingiuarum. Ad ulcera quæ naſcuntur pueris uel infantibus utriuſq; ſexus in

ore aut in gutture, aut in ſtomacho, quæ pluribus uno tempore ſolent acci/
Vlcera peſti/ lentioſa
dere, & ideo peſtilentioſa appellantur, ualde utile eſt adhibere medicamen
huiuſmodi. myrræ, nardi ſyriaci, aluminis ſiſſi, coſti, gallæ ſyriacæ inmaturæ,
carnis agninæ aridæ, corticis malorũ punicorum, omnium paria pondera
ſeorſum cõtunduntur, & poſtea in unum miſcentur, atq; inde dantur ad diẽ
duæ drachmę cũ uini auſteri cyatho uno. Mali punici floris * II. myrræ
* II. aluminis ſiſſi * II. croci * II. puluis ex his tenuiſſimus factus inſuffla/
tur per arundinem quod ſatis ſit faucibus uel gingiuis, quod factum & in/
trinſecus & forinſecus omnibus uitijs oris infantum ſtatim medebitur.
Medicamentum quod facit ad omnia, præcipue aũt ad ea uitia quę in ore
ſubſiſtunt & abalienationes auditus, & ad tumores auriũ, & puris inde ma
nationẽ, & dolorem, & ad palpebras aſperas, & ad ulcera ſordida in oculis,
atq; in ano & ueretro, nec non & ad carbunculos. uti aũt eo oportet cũ reſol
uendũ & eliquandũ eſt aliquid ulceris cũ melle, cum aũt conſtringendũ, cũ
uino auſtero: ſed ubi ulcera cicatricẽ ducere oportebit, aut ſordida & tetri o/
doris expurgari, cum ceroto ex roſa facto. proficit autẽ & ad tumentes atq;
compreſſas fœminę uuluas, prope os ipſius uuluæ adhibitũ, eſt enim ad o/
mnia muliebria utile, cũ roſaceo oleo adpoſitũ. facit etiã ad nariũ uitia & po
lypos & cętera ulcera, daturq; his qui ſaguinẽ eijciunt quantũ faba eſt, cum
aquæ duobus cyathis tepidæ: recipit aũt hæc, crocomagmatis optimi * VI.
miſyos uſti * V. aluminis rotundi * VIII. roſæ aridæ * III. æris floris * IIII.
i. fructus lignosi in thamarisce. simili[illegible] gallæ. de quo pl. l. 24. c. 9.
gallæ ſyriacæ * XV. omphacij aridi * VIII. ſquamæ æris * VI. chalcitidis
uſtæ * VII. mellis deſpumati ℔ I. hæc omnia ſeorſum prius & in unum po/
ſtea cũ uino trita, admixto paſſo atq; melle, coquuntur molli pruna in uaſo
•Vas æris rubri
rubri ęris id eſt cupreo, ita ut ſubinde agitetur & coquatur lentiſſime, donec
mellis ſpiſſitudinẽ habeat, quod medicamentũ recondi debet in pyxide cu
prea, & ſignari. Ad ea quæ in ore ſubſiſtunt, & ad puerulorũ uel infantũ
ulcera peſtilẽtioſa, croci * IIII, myrræ * VI. gallæ ſyriacę * IIII. aluminis ſiſſi
* II. turis * II. roſæ floris * VI. glycyrizæ ſucci * VIII. iris * VI. crocomag
matis * VI. nardi ſyriaci * V. piperis * IS. & eius tertias, coſti * III. cinnami
* VI. caſſiæ * VI. polij * II. mellis quod ſatis ſit. hæc trita diligenter concor
porãtur, & in uaſculo ęreo aut uitreo cuſtodiũtur, & cum opus eſt uitijs oris
& faucium remedio adhibentur. Anthera ad ulcera & ſanguinis eruptio
nes, & ad eminentias quaſi calloſas circa angulos geuſiarum, & radices den
tium: facit & ad uetera, & ad longioris temporis fiſſuras in ano, quas græci
rhagadas appellant. chartæ uſtæ, plumbi uſti, ſquamæ rubri æris, auri pi/
gmenti * binos. ſulphuris uiui * I. ſiccis his & bene tritis uti oportet, eſt eñ
efficaciſſimũ omnibus ſupraſcriptis medicamentum. Anthera ad gingi/
uas tumentes & ad ulcera abalienata in ueretris, & ad ea in quibus nimium
caro uitioſa excreuerit: cyperi denarios duos, croci denarios duos, myrræ
* I. aluminis ſiſſi denarios duos, ſandaracæ denarium unum: hęc trita ſeor/
ſum

ſum & in unum mixta reponuntur, & ſicca ſupra dictis uitijs adhibentur.

DENTIVM DOLORIBVS ET VITIIS EORVM uniuerſis, remedia phyſica & rationabilia diuerſa, de experimentis.

CAPVT XII.

AD dentium dolorem quamuis plurimi dicant forficem remedium eſſe optimum, multa tamen citra hanc neceſſitatem ſcio profuiſſe. itaq; cum exeſus eſt aliqua ex parte dens, non ſuadeo protinus tollendum, ſed excidendum ſcalpro medicinali qua cauatus eſt, quod ſine ullo fit dolore: reliqua enim ſolida pars eius & ſpeciem & uſum dẽtis præſtabit. ſed cum dolor urgebit uarie ſedandus eſt partim collutione quorundam, partim commanducatione, nonnunquam ſuffitione, aut impoſitione aliquorum remediorum. prodeſt ergo colluere os frequenter radice herbæ quinq;foliæ incoctæ uino. itẽ herba urceolari & cupreſſi baccis aqua incoctis. alterci quoq; radix bene accipit, aut eiuſdem ſemen linteolo ſpiſſo inligatum, & aqua ſæpius inferuefactum: etiam ſuccus eius tepens dentibus adhibitus plurimum prodeſt. Suffiri aũt dentes oportet ore adaperto alterci ſemine carbonibus adpoſito, atq; ſubinde os colluere aqua calida in qua radix eius fuerit incocta: interdũ enim è dentibus quaſi uermiculi quidam eijciuntur. leuat dolorem dentium & bitumẽ ſuffitum. item commanducare proderit mentaſtrum uel radicem cotyledonis, quæ herba ſimilia folia cymbalis habet, naſciturque ferè in parietibus humidis. pyretri quoque radix commanducata multorum leuauit dolorem. nec minus alumen fiſſum linteolo ſpiſſo circundatum, & ita diutius dolentibus impreſſum dentibus medetur. imponere uero ipſi dolenti oportet denti totum hoc medicamẽtum, quaſi emplaſtrum, quod conficitur ſic. peucedani ſucci ⚹ III. opopanacis ⚹ unum, turis denarios duos, uuæ paſſæ ſine granis ⚹ I. hæc omnia per ſe contundi iubebis, deinde ceram commiſceri, & ceroti modo emplaſtrum fieri. ubi fuerit grauior dolor dentis, auriſcalpium lana molli inuoluitur: deinde tinguitur feruentiſſimo oleo, atque ita denti proximiſque gingiuis ſuperponitur, poſt hoc medicamento dens operitur. ſi repetierit aut permanſerit dolor nihilominus, iterum auriſcalpium cum lana inuolutum ex oleo candenti eodem modo imponi ſæpius oportebit, donec dolor omnis adimatur.

Forficis remedium

Vermiculi dentium

Si quando mouebuntur dentes, confirmandi erunt alumine quo infectores utuntur & melle attico, ita ut duæ partes ſint mellis, tertia aluminis. hæc miſceri & teri oportet in mortario: deinde in patella fictili ferueſieri ut ſpiſſentur, atque ita recondi in quolibet uaſo, dum ne æneo. hoc medicamentum primum auſterum eſt, & nimis conſtringit dentes, poſtea remiſſius uidetur. Proderit motis dentibus & hoc medicamen-

tum:aceti acerrimi. ℥.I. cedriæ ℥ I. aluminis ſiſſi P.II. teritur alumen cum ace/
to, miſcetur deinde cedria, & unà omnia uaſo æneo coquuntur, tęda pingui
mota, donec in mellis ſpiſſitudinem temperatam redigantur. hoc medica/
mento ſi quis ter in menſe dentes perfricuerit, dolorem eorum non experie
Muria lacer/torum tur. Ad dentium dolorem bene facit muria ex piſcibus lacertis ueteri/
bus, ſi quis ea ſubinde os colluat: uel herbam peduncularíam ſi quis cõman
ducet, & ſubinde pituitam, id eſt humorem noxium expuat: uel marrubio
ſicco contuſo & cribrato, ſi quis dentem cum gingiuis tegat. Facit bene
& aqua in qua marrubium coctum eſt, cum os aliquis inde colluerit. Item
millefolium commanducatum, uel anemones herbæ radix cum pari pon/
dere fici commanducata, pituitam dentium detrahit. Cornum ceruinũ
combuſtum tritum cum aceto, dentibus adpoſitum prodeſt. Radix la/
pathi cum uino cocta, uel tæda pinguis incocta aceto, uel papaueris capi/
ta, & cortex malipunici pari pondere uino incocta, uel tithymali radix ſimi
liter cum uino cocta, uel colocynthidos interiora cũ lacte & aceto pari men
ſura trita atq; permixta, uel alterci radix cũ aceto cocta, uel capparis radix
Cyperus iun/cus cocta cum aceto uetere, uel iunci radix quam græci cyperum appellant, uel
cucurbitæ radix quam ijdem ſonchon appellant, uel pyretrum commandu
Cucurbita Sonchos catum, aduerſum dolorem dentium plurimum proſunt, ſi & aqua ipſa qua
incoquuntur ore teneatur. Roſæ floris quod eſt luteum ⚹ VII. croco/
magmatis ⚹ octo, myrræ ⚹ octo, gallæ ſyriacę ⚹ IIII. his in unum mixtis
& tritis uti oportet ſiccis, ut hoc ex puluere gingiuæ aſſidue denteſq; tãgan
a lapilli. tur. Roſæ lapillos uel grana quæ in folliculis eius poſtea quam eſſe de/
ſierit inueniuntur, aſſabis & in puluerem rediges ad ⚹ III. floris quoque ei/
us ſicci ⚹ II. myrræ ⚹ I. teri facies & ſicco puluere aduerſum dolorem den/
tis uteris: ita ut prius os colluas aceto ſalſo tepido. Roſæ caninæ ſucci
quam Græci cynocytidam uocant, uel ipſius herbæ radicis ⚹ II. lycij ⚹ I.
cum uino auſtero coqui facies, & adijcies aluminis ⚹ IIII. myrræ ⚹ I. & de
ſepiarum teſtis quæ ſunt interiora ⚹ II. his tritis & in unum concorporatis,
dentes & gingiuas continges, poſt hoc uino auſtero os collues. Cyperi
⚹ VIII. ſandarachæ ⚹ VII. gallæ duas partes, piperis albi ⚹ I. aluminis ſiſ/
ſi ⚹ II. myrræ ⚹ II. & huius medicamenti ſimilis eſt uſus ſicut ſuperio/
ris, ut ſicco puluere gingiuæ & dentes tangantur adſidue, & poſt uino uete/
re os eluatur. Sinapis grani ⚹ III. piperis ⚹ I. herbæ peduncularię ſic
cæ ⚹ VI. cyperi idem, nitri ⚹ II. pyretri ⚹ IIII. origani ⚹ III. lauri folio/
rum tenerorum ⚹ I. bituminis aridi ⚹ VI. in ſole hæc omnia teruntur, &
ex aqua deinde paſtilli fiunt, quorum unus ad diem datur commanducan/
dus dentiũ cauſa. Piperis ⚹ II. ſinapis in grano ⚹ XII. aneſi ⚹ VI. uuæ
paſſæ pinguis exgranatæ ⚹ XXIIII. pyretri ⚹ IIII. herbæ peduncularíæ
⚹ IIII. hyſſopi de denario duas partes, lauri folia numero X. ęris floris ⚹ II.
hæc cum melle decoquuntur, atq; inde paſtilli facti ob ſalubritatẽ dentium
commãn/

commanduntur. Emplastra aũt dentibus dolentibus poni oportet eiusmodi:aphronitri ⚹ II.piperis ⚹ III.herbæ peduncularíæ ⚹ V. resinæ terebinthinæ tantundẽ,hæc colliguntur,& inlita linteolo,uel aluta,dolenti maxillæ imponuntur,sed si excauatus fuerit dens injicitur in cauernã eius quantũ sit satis medicamenti,ad explendũ locũ,tũ cera tegitur exterior pars foraminis. Itẽ emplastrũ alio modo cõficiendũ aduersum dẽtiũ uitia,pyretri ⚹ IIII.cedriæ ⚹ IIII.amurcæ coctæ ⚹ XVI.sulfuris uiui ⚹ XVI.picis liquidæ ⚹ XII.bituminis aridi ⚹ VII.æstiuis tẽporib.cõfici oportet hoc medicamentũ, ita ut sub ortu sideris canis hæc terãtur in sole calidissimo,donec habeãt ceroti teneri spissitudinẽ. Itẽ aliud emplastrũ aduersũ dẽtiũ dolores,piperis, pyretri,sulphuris uiui,soreos,singulorum ⚹ IIII.amurcæ ⚹ VI.arboris mori lacrymę ⚹ V.picis liquidæ ⚹ II aluminis fissi ⚹ IIII.cedriæ ⚹ X.bituminis aridi ⚹ VI.herbæ pedũculariæ ⚹ II.similiter sub ortu canis componitur hoc emplastrum,& ut suprascriptũ est,adhibetur maxillæ in qua dens dolet,linteolo dẽso uel alutæ inlitũ. Itẽ aliud emplastrũ,piperis,opij,oliuæ æthiopicæ,lacrimæ mori,myrræ,singulorũ ⚹ binos,hederæ nigræ bacarũ ⚹ IIII. betæ nigrę radicis succũ,uel eiusdẽ foliorũ succũ ⚹ IIII.omnia trita in unũ cõ spargũtur & cõcorporãtur,& melle colligũtur,atq; ita ut supra scriptũ est,affectæ maxillæ ad sedandũ dolorẽ dentiũ,& gingiuarũ,& geusiarũ adhibẽtur. Dentiũ dolorẽ sedabit si quis gramẽ masticet patiẽter & in doloris locũ cõlocet. Cauos dẽtes cinis murini fimi inpositus sanat & supplet.dicunt dẽtes ei nõ putrescere nec uacillare,qui mane ieiunus sub lingua salem assidue cõtinuerit. Dentẽ cũ dolebis si circa eũ gingiua suppurabit scalpellabis & herbæ millefolię radices teneras cõmasticabis,tũ succũ eius in ea parte in qua dẽs dolet tenebis. Papaueris succũ tritũ cũ lacte muliebri,dẽti causario infundes,statim prodest.Carmẽ ad dentiũ dolorẽ mirificũ de experimẽto. luna decrescẽte die martis,siue die iouis,hęc uerba dices septies,argidã,margidã,sturgidã. dolorẽ rũpes etiã,si calciatus sub diuo,supra terrã uiuã stãs caput ranæ adprehendes,& os aperies,& spues intra os eius, & rogabis eã ut dẽtiũ dolores secũ ferat,& tũ uiuã dimittes,& hoc die bono & hora bona facies.Vermiculus in cardone herba inuẽtus,phœnicio inligatus colloq; suspẽsus,dolori dentiũ medet. Cucurbitæ satiuæ coctæ succus in linteo expressus,& in ore tentus,& dolorẽ inhibet dentium, & cohercet mobilitatẽ. Acetũ tepidũ scilliticũ in ore tẽtũ, & gingiuas tumẽtes cõstringet,& cõtinet dẽtes uacillãtes. Caprifici radix uino decocta tritaq; maxillæ inponitur, ac desuper ligatur,& illud uinũ in ore diu tenetur, ualde remedio est dẽtib. Ruborũ cymæ teneræ ex uino uetere coquuntur,& id uinũ sæpius ore continetur,interdũ & gargarizatur:quod statim gingiuis, uuæ,& dentibus prodest.Quinq;foliũ in quo fraga nascuntur,colluitur ex aqua marina,deinde ad tertias decoquitur ex uino aut aceto,idq; in ore diutius continetur:etiam exustæ eius herbæ cinis prodest, si eo dentes infricentur. Vermes terreni id est lumbrici decocti in oleo & triti,infunduntur auriculæ ab ea parte

Celsus l. 3. c. 18. dixit mori nulla lacryma est.

Geusiæ

NB

terra uiua.

qua dentes dolent: eorundem exuſtorum uermium cinis dẽtibus cauis uel dolentibus inſertus,& cera opertus,facile cadere eos cogit, comburi autem debent teſta candenti. Oſſium ex ungulis porcinis combuſtorum cinis, pro dentifricio habitus,plurimum confirmandis dentibus prodeſt.

Ad dentes cauos & exeſos ne penitus exedantur aut excidant,facies hoc:gummi quod in hedera naſcitur cauo denti inſerito. Harenula quæ in cocleis inuenitur denti cauo & dolenti inſerta ſtatim prodeſt.

Gummi cupreſſi optime facit, ſi inſertũ die ac nocte in cauo dente permanſerit. Vt labantes dentes confirmes, cedrum quo libri perunguntur in ore quam diutiſſime tene,& ſubinde recentius ſumito,non ſolum dentes confirmabis,uerumetiam dolorem eorum auertes. Sepiæ os,uel ipſius combuſtæ & ex melle contritæ puluis, adiecta gutta ammoniaci, gingiuis & dentibus prodeſt,ſi ita perfricentur ut ex eo nihil in fauces deſcendat.

Caprino lacte recenti ſicut mulſum fuerit os aſſidue collutum laborãtes ex ictu dentes confirmat. Lentiſci decocti aqua intra os frequenter detenta,dentes confirmat. idem pręſtat aſparagi ſiluatici ſuccus.idem & omphacinum oleum, id eſt bonũ uiride, ſi calidum in ore teneatur:idem & inula à ieiuno commanducata preſtabit. Vt labantes & dolentes dentes facile excutias, ſuccum hederæ nigræ adiecto pauxillo olei uiridis habeto repoſitum ac præparatum,ut cum opus fuerit nares ex eo contingas digito uel perfrices:quo facto ſpiritum aliquandiu introrſum trahes,deinde calculo dentibus comprehenſo,hianti ore humorem omnem qui ex pituita contractus erit,defluere permittes. infinitus enim decurret uſque ad trium heminarũ menſurã.poſt quod oleo puro naribus perfricto,& uino ore eluto, dentes ſine dolore erunt, & facile extrahentur. Ad epiphoras dentium & pituitam, ſi in dentes inciderit,quam epiphoram Græci appellant.

Epiphora dentium

Liguſtri folia commanducato, ſinitoq; egeri pituitam ſaliua inritatam, quæ dum hianti ore decurrit,dolor deſinet.ſine dolore autem qui caui & inutiles ſunt decident medicamine tali:piperis grana numero v. gallæ & galbani,& aphronitri,æquale pondus ad fabę magnitudinem,unà contundes & contuſis mel admiſcebis,& ſubiges donec redigas ad ceræ lentitudinem, eoq; medicamento dentem cauum & dolentem implebis, ita ut prius eum calida foueas,ſine dolore excidet. Ad dentes mobiles & dolẽtes,& gingiuarum tumorem,remedium ſic.cornus ceruini combuſti — II.folij ℈ I. ſalis ammoniaci ℈ I.piperis grana IX.iris illyricæ ℈ IX.ex his puluerem tenuiſſimum facies,& eo dentes cotidie perfricabis:ſi mobiles erunt & dolebũt, facile cadent:& ſi ſine dolore ualidi ſunt,confirmabuntur,& candidiores & odoratiores erunt:melius aũt proficiẽt, ſi in iũcturis,aut radicibus,aut cauaturis eorũ de hoc ipſo dentifricio aliquid reſederit. Ramenta cornus ceruini uel ſcobẽ eius lima factã cũ uino uetere ad tertias coque, & inde adſiduos elue: mire proderit roborandis. Portulaca adſidue cõmanducata ſtri-

dorem

dorem dentium tollit. Africanam spongiã siccabis,& lana inuolues,atq; inde radicẽ dentis perfricabis,sed caue ne aliũ pro alio tãgas. nam cõtactus post triduũ cadet,si em̃ puttidus fuerit & dolebit,facile excidet. Cũ primũ hirundinẽ uideris tacebis,& ad aquã nitidã accedes,atq; inde in os tuũ mittes.deinde digito obsceno,id est medio, tã manus dextræ q̃ sinistræ dẽtes fricabis,& dices.hirũdo tibi dico quõ hoc in rostro iterũ nõ erit,sic mihi dẽtes nõ doleant toto anno.Iterũ aliũ annũ & deinceps sequentib.similiter facies,si uolueris remedij huius quotannis manere beneficiũ. Cocleas nostrates minutas etiã inanes collige,& in mortario marmoreo diligẽter tere, deinde puluere ipso mollissimo dẽtes tibi perfrica,quo facto dolorem sedabis. Si tibi partis sinistrę dẽs dolebit,cubito dextro calidã fabã coctã tritã inpone & diligẽter liga.Si uero partis dextrę siue superior siue inferior dẽs dolebit,cubito sinistro ligato similiter fabã,& hoc per triduũ facito. Dolorẽ dentiũ & gingiuarũ hac maxime curatione cõpesces,si mellis —I.aluminis infectorij —III.subferuefacias in pultario & agites ac misceas,tepefactũ q; medicamẽ ore cõtineas. Acorũ põticũ cũ aceto & cũ tęda usq; ad quartas decoctũ rectissime aduersum dolores dentiũ gargarizatur. Succus cyclaminis & mel lyciũ æquis portionibus miscẽtur atq; inde dolor dentiũ cõfricatur. Lapathi radix in aceto acerrimo coquitur,atq; eo aceto dẽtes cõluũtur,uel fouẽtur. Millefolij radix sub primo dolore dẽtiũ cõmãducabitur,& ijsdẽ dẽtibus qui dolebũt diu cõmanducata retinebitur, intolerandã molestiã pręsentissimo remedio coercebit. Oleũ cũ aceto ex tertio decoctũ dũ adhuc calet recte ad sedandos dentiũ dolores ore retinebitur,ita ut plus aceti quàm olei mittatur. Radix terræ mali surculo eruta & cõmãducata, si ore cõtineatur inter initia quidẽ excãdescere facit dolorẽ dentiũ,sed mox eũ potẽter extinguet. Porcelli lactẽtis uẽtriculo,id est aqualiculo exẽpto,q̃d in interiore cute luteũ adhæret lanæ cõiunges,madefactaq; ea,illũ humorẽ auriculę inseres,cuius è diuersa parte dẽs dolebit,certissimo remedio statim subuenies. Mori radix tẽpore messis inciditur,ea succũ aptissimũ inhibendo dolori dentiũ emittit,quẽ ideo colligi et seruari oportet,ut cũ opus fuerit dẽtibus inponatur. Nucleus gallę cõmãducatus medetur dolori humoriq; dẽtiũ. Hyoscyami radix mixta uel madefacta aceto & cõmãducata,mire dentib.medetur. Plãtaginis radix recte mãditur,eiusdẽq; succo in aceto decocto salubriter dẽtes cõluũtur. Fimus corui lanula obuolutus dẽti cauo infulcitur minutatim,ac sine dolore eum discutiet. Veretrum id est bulbus quod est genus cepæ in aceto decoquitur, idq; acetum ore continetur, ut mobilitas dentium sistatur. Rumicum in quibus mora nascuntur,pampini decoquuntur in uino austero, quod uinum adsidue ore detentum,uel ipsa folia commanducata dentes labantes confirmant. Bestiola quæ brassicæ innascitur,dens uitiosus sæpius confricatus,intra dies paucos ejcitur. Æris florẽ floresq; hederæ pari põdere in unũ terito,uinoq; misceto ac naribus

Mori radicis succus

Rumex mora ferens

ac naribus moderate cum dentium dolor fuerit infunde,ſtatim omnis mo/leſtia dentium compeſcitur & ſanatur.

DENTIFRICIA DIVERSA DE EXPERIMENTIS. CAPVT XIII.

DENTIfricium quod ſplendidos facit dentes conficitur ſic.farinę hordeaceæ ȝ.I.conſpargi oportet aceto cum melle mixto,& ſub/igi diutius,atque ita in globulos diuidi ſex, quibus dilatatis ad/miſceri ſalis foſſicij ſemunciã,deinde furno coqui,donec in car/bonem redigantur.tunc teri oportebit eadem,& admiſceri ſpicæ nardi, uel folij quod ſatis uidebitur ad odorem faciendum:hoc Octauia Auguſti ſo/ror uſa eſt. Dentibus curandis benefacit radicis edulis, id eſt quæ manducatur, cortex arefacta & contuſa cribrataq; pro dentifricio adhibi/ta. Vitrum candidum quod ſimile eſt cryſtallo diligenter tritum ad/mixta ſpicanardi, pro dentifricio adhibitum plurimum prodeſt. Vtun/tur plerique etiam huiuſmodi dentifricio,herbam urceolarem quam pluri/mam cum radice colligunt,deinde lotam uno die ſiccant, poſt diem recenti muria macerant,tertio die expreſſam in olla noua componunt, ſubinde ſa/lis foſſicij quaſi tabulata interponentes, atque ita percoquunt fornace bal/neari, donec in carbonẽ redigatur,poſtea tritæ admiſcent ſpicænardi quod ſatis ſit, quia & candidos facit dentes & confirmat: Auguſtam conſtat hoc uſam Meſſalinã. deinde aliorum Cæſarum matrimonia hoc dentifricio u/ſa ſunt. Cornuum ceruinorum uſtorum in olla,& ad cinerem redacto/rum. ȝ.I.maſtiches chiæ ⚹ VIII.ſalis ammoniaci ſemunciam,diligenter hęc trita in unum concorporantur, & perfricandis dentibus adhibentur.

Folij — I.coſti — I.piperis ℈ VIII. maſtiches grani — II.hordei farinæ nitidæ.ȝ.VIII. ſingulatim ſingulas ſpecies tundi uel teri facies,& cerni tenu/iſſimo cribro.farinam uero hordei in ollam grandem nouam mittes & adij/cies mellis optimi quãtum ſufficiat, ut neq; ſicca ſit, neq; ſupernatet farina. poſtea ſimul ſpeciebus omnibus in ollam miſſis,adijcies faſciculos ſeptem herbę parietalis,ita ut folia huius herbæ ſint in faſciculis,nõ uirgulę: deinde operculo ſuperpoſito & clauſo, uel gypſato diligenter de argilla, mittes in/furnum calidum,ita ut uſq; in alteram diem furni feruor duret, donec exu/rantur omnia quæ ſunt in olla. quæ cum exuſta fuerint,ſimul uniuerſa dili/genter tundes uel teres & cribrabis,& puluere eo cotidie uteris, ad candorẽ dentium faciendum, & gingiuas firmandas, & catarrum reſtringendum.

Dentifricium ad dentes nigros emendandos, hordei farinam delica/tam,& ſal tritum cum melle confricato donec ſibi cohereãt,& poſtea paſtã ipſam linteo inuolutam comburito,ac puluerem tenuiſſimum facito,atque eo dentes mane ac ueſpere confricato, cito candidiſſimos facies. Lapis parius tritus ad ſummam leuitatem & pro dentifricio adhibitus,intra diem

decimum

decimum quamlibet nigros uel pallidos dentes purgabit. Nitro cocto atque contrito uelut dentifricio, utere ad dentes purgandos. Porci ungularum oſſa conbuſta tritaqꝫ & cribrata, adiecto nardo, & folio, frictione frequenti dentes candidiſſimos præſtant. Lana ſuccida melle inlita dentes perfricti miro modo candorem maximum conſequuntur. Dentifricium optimum ac ſaluberrimum ſic. cyperi — II. ſalis ammoniaci — II. pumicis uncias tres, marmoris candidi uncias tres, ſchœni anthos, uncias quatuor, caſſiæ uncias II. folij unciam I. piperis albi unc. I. ſpecularis uſti — I. corni ceruini uſti — I. oſtrei teſtarum uſtarum — I. aluminis ſciſſi — I. maſtiches — I. turis optimi — I. myrræ — I. tunſis cribratiſqꝫ his omnibus & in puluerem tenuiſſimum redactis, atque permixtis ad incolumitatem & nitorem dentium uteris. Pernæ ſcrofinæ os quod eſt ampliſſimum combuſtum tritumqꝫ optimum & ſalubre dentifricium præſtat, gingiuas enim ſiccat & adſtringit, denteſqꝫ ab humoris iniuria & tumore defendit. Cybium optimum ac uetuſtiſſimum ollæ inditur, atqꝫ argilla circumlinitur, & furno ardenti obijcitur, ut ad cinerem cybium excoquatur. tunc adiecto pario lapide contuſo, ſalſamenti ſupra dicti fauilla conteritur, hoc dentifricium ita bonum eſt, ut ad inanitatem dentes non ſinat peruenire. Maſtiches — I. turis optimi uncia una, myrræ unc. I. folij unc. I. iris illyricæ uncia I. caſſiæ unc. I. tere hæc diligenter atqꝫ permiſce, & dentifricium facito, quod mirabere. Nardi ſpicæ — I. amomi — I. piperis — I. his tunſis cribratiſqꝫ ad incolumitatem dentium utendum eſſe de experimentis ſuademus.

Compoſitio dentifricij, quam Artemius Dianio oſtendit, contra dentium ſtridorem. panem candidum ſiccum uetuſtum qui teri poſſit, ſalem, piper, folium, coſtum, cornu ceruinum, hæc æquis ponderibus teres ad maximam leuitatem, & cotidie inde dentes curabis, quo facto ſtridorem eorum omnem humoremque depelles. Ad colorem nitidum reducit dentes, nitrum cum porro rudi coctum, & pro dentifricio ſumptum. Ad dentes nigros purgandos, panem candidum & pumicem pari pondere conbure & tere, atque adſidue hoc dentifricio utere. De ſepiarum oſſibus, quod eſt molle, unc. quatuor, ſalis ammoniaci uncias II. marmoris candidi — II. ſchœni anthus unc. IIII. caſſiæ unc. II. folij unc I. piperis albi ſemunciam, herbæ cyclaminis ſuccum & mel lycium quantum ſufficiat, æquali menſura permiſce, quibus rebus dentifricium egregium facies, quod dolorem dentium ſedat, eoſque confirmat & candidiſſimos reddit, ſed quæ terenda ſunt diligentiſſime terantur, atque cribrentur, & ſic omnia miſceantur, quod dentifricium nec non & alia omnia ſupradicta, in pyxidibus ligneis aut corneis debent recondi.

VVAE ET FAVCIBVS ET ARTERIIS ET RAVCEDINI, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XIIII.

AD faucium uuæq; tumorem, hac ferè omnes compositione uti debēt, quæ nullam aspritudinem habet, & satis efficax est. uuæ amineæ acerbæ cum primum granū eius incipit perlucere succi, ʒ.IIII. mellis attici ʒ.I. misceto in unum, atq; in æneo uaso coquito, subinde mouens donec mellis habeat spissitudinem, atq; inde fauces cōtinges. Altera ad eiusmodi molestias compositio, cum diutius uexatæ sunt partes supradictæ, ut facile placentur: aluminis fissi denarios II. gallæ tunsæ ⚹ II. omphacij aridi ⚹ I. croci ⚹ I. passi cretici ʒ.I. hoc decoquitur uaso fictili ad medias, ita ut quæ terenda sunt diligenter trita admisceantur, utrunq; autem medicamentum signatum stanneo reponendum est uasculo, & uua uel fauces adsiduè inde tangendæ. Vbi suppuratio faucium suspecta est diutius permanente earum tumore, & interdum febriculis non sine horrore incurrentibus, oportebit quidem gargarizare aquam mulsam, uel cum ficis aridis decoctam, sed perungi fauces utile est hoc medicamēto, quantum tactus sustinere poterit paulo pressius, quod conficitur sic: mellis boni despumati heminam. resinę terebintinæ P.I. rosæ succi cyathos V. resinam cum rosa duplici uaso, ut solent unguentarij uti, liquefieri oportet, deinde admisceri mel, & coqui donec spissum fiat medicamentum. hoc etiam cum eruperit suppuratio uti oportebit, expurgat enim & explet omnia. Vuam supprimit diu iacentem, sal & galla contusa ęquis ponderibus, admixta, & ita per cocleare adposita. Item gallę ⚹ II. æris floris ⚹ II. menarum sine ouis, id est piscium salsorum capita X. hæc comburuntur, & ita cæteris bene tritis trita admiscentur, sed postea nihilominus in unum diutius teruntur. oportet autem tangi digito humido medicamentum, & sic uuā ab imo rectam diu supprimi sursum uersus. Ad arteriam exasperatam simplicia quidem hæc faciunt, gummi alexandrinum, uel tragacanthū per se sub lingua retentum, sed composita hæc ad tumorem arterię maxime prosunt: papaueris siluatici iam maturi uiridis tamē adhuc, capita quam plurima uaso fictili conijciuntur, atq; aqua superfundit tanta ut supersint de uasculo duo uel tres digiti. hæc ubi triduo macerata fuerint, eodē uaso incoquūtur donec madescant, postea exprimuntur omnisq; aquæ percolatæ prius diligenter mēsura capitur, ad cuius soliditatē mellis attici quarta pars miscetur. deinde in duplici uaso tam diu coquitur, donec mellis habeat spissitudinē. hoc medicāentū & ad auriculæ tumorē & ad tussim facit. Altera arteriace ad fluorē arteriæ, & ad raucitatē, & ad tussim, & ad spissum sonū uocis. accipit hæc, tragacanthi ⚹ VI. gummis acanthini quod ex uermiculis qui illic sunt uerū

docetur

docetur, denarios ſex, myrræ denarium I. turis denarios II. croci ✱ I. piperis albi grana XX. cariotarum recentium trium pulpas medias, detracta exteriore cute, uuę paſſæ incorruptæ purgatis interioribus granis, denarios VIII. gummi & tragacanthum paſſo cretico uno die & una nocte macerari oportet, poſtero die pilo mundo contundi, & cætera trita mortario curioſe admiſceri. inde dari debet fabæ magnitudinis globulus, & ſub lingua teneri, & deuorari ſtatim quod liquefactum fuerit. hoc medicamentum pipere detracto & ad tumorem arteriæ facit, ſeruandum autem eſt pyxide buxea. Arteriace qua melior non eſt, refertur autem in Aſclepiaden medicum optimum, facit ad omnia ſuperius dicta, & quidquid in arteria uitíj eſt efficaciter curat. conſtat ex his, myrræ optimæ pinguis denarios XXIIII. tragacanthi candidi denarios XXXVIII. glycyrizæ radicis denarios XVIII. reſinæ terebintinæ ueræ denarios XXXVI. tragacanthum ſicut eſt contundi & percribrari tenui foramine oportet. deinde myrram tritam ſeorſum admiſceri, & rurſus utraque in unum diu teri, atq; ita in pilam coníjci, & ibi cum concaluerint omnia ictu pilæ aſſiduo, terebintinam paulatim miſceri, donec omnium unitas fiat. poſtea glycyrizam contuſam & cribratam, mortarioq; nihilominus diligenter tritam, ſenſim adſpergi cõuenit. ſed ubi hæc bene mixta fuerint, dum calet medicamentum plures accedant & pilulas faciant uitiæ magnitudine, fit enim cito duriſſima hæc arteriace, & hoc ipſo præcedit cæteras quia linguæ ſubiecta non facile ſoluitur, & ita diutius exhibet ſalubritatis effectum. Braſſicæ crudæ folium leuiſſime terito, ex eo ſuccum exprimito, quo uua contacta potenter ſubleuatur.

Aſclepiadæ arteriace

Pruni folia ſiue ſatiui ſeu ſilueſtris ex uino decocta, & ſæpius gargarizata, uuam reſilire compellunt. Gallæ tritæ puluere uua contacta, eodem die reſilit, ſi ter ei interiectis horis medicamen fuerit adpoſitum.

Capitis ſummi uerticem ſi quis uuam laboranti mordeat inopino, omni cum moleſtia liberabit. In principio doloris uua bene ſubleuatur, ſi aqua frigida uel poſca adſidue gargarizetur. Lotium uetus humanum adiecto croco ab inſcio ne faſtidiat epotum, uel gargarizatum, mirum in modum uuam reprimit & conſumit. Cinis teſtarum uſtarum ex oſtreis cum melle tenuiſſime contritus uuæ inlitus prodeſt. Rubi coliculi teneri diſcoquũtur ex uino, idq; uinum gargarizatur, quod confeſtim unam prominentem coercet. Folia rubi arefacta in umbra in cinerem concremantur, is cinis in coleari uuæ ſubiectus, præſentaneo remedio eam contrahit. Hirundinum exuſtarum cinis uſque ad periculum laboranti uuę, cum melle mixtus potenter inlinitur. Alumen ſciſſum leuiter tritum uel tunſum, uuæ ſubditum prodeſt. Chalcitidis ſcripulum unum, turis ſcripulos tres, calcis uiuæ denarium, miſyos, nardi, folíj ſcripulos binos, croci ſicci, ſcripulos duos, omnia tunſa & cribrata in unum miſcebis, déque eo puluere in cocleari poſito uuam tanges, ter mane, ter ante bal-

Vertilis morſus improuiſus

neum, certum experieris remedium. Salis granum, panis micam, carbonem mortuum in phœnicio alligabis, & lino circa collum uuam dolenti suspendes. *Amuletum* Succo uel lacte caprifici in cocleari posito uua optime subleuatur. Vrtica teritur eiusque succus expressus & tepefactus ab eo qui uuam dolet salubriter gargarizatur. Lapillus qui in spongia africana inuenitur phœnicio obuolutus, linóque ligatus collo suspenditur eius qui uuæ uitio laborat. Carmen ad uuæ dolorem quod ipse sibi qui dolet præcantet, & manus supinas à gutture usque ad cerebrum coniunctis digitis ducens, dicat. crissi, crasi, cancrasi. quibus dictis rursum manus à gutture ducat, & ter hoc faciat. Laboranti uuæ diuturno labore hæc cura succurrit. hirundinem uiuã testa africanæ cochleæ includes, eamq; phœnicio inuolutam, lino circa collum subligabis, intraq; diem nonum omni molestia liberaberis. De uua passa eliges granum quod unum intrinsecus nucleum habeat, eumque in phœnicio alligabis, & faucibus, id est, in regione uuæ inseres & tenebis, & dices, uua uuam emendat, mox ipsum phœnicium supra uerticem eius tenebis, & idem dices, cumq; ter ipsum feceris, & carmen dixeris, collo dolentis subligabis. Rosæ siccæ partes duas, myrti partem unam, cum aqua mulsa decoques, & laboranti de uua dabis gargarizandum. Lenticulam, ficus siccas, & furfures, cum aqua mulsa decoques, & pro gargarismatio uteris ad uuam reparandam. Allium cum sale tritum, in cocleari adpositum uuæ, uehementer eam releuat. *Phylacterium* Allij umbilicum quo grana continentur, atque ubi radices inhærent, cum ipsis radicibus in phœnicio conliga, & laboranti de uua, luna septima phylacterij more suspendes.

Ouum exinanitum completum uiua terra, loco clauso si abscondatur ab eo qui de faucibus & arteria laborabit, remedio præsenti sibi subuenit. Olei ueteris quod satis erit infusum naribus tumorem arteriarum represso periculo suffocationis euincit. Fimum columbinum, ficus aridas, & nitrum tundes, eáque mixta extrinsecus adpones. hoc medicamentum asperitatem faucium mollit, destillationemq; castigat. Cocleæ terra tantum excussa, inlotæ coquuntur, dehinc tritæ cum passo cretico aduersum faucium molestias hauriuntur. Vt faucium duritiam lenias, medicamen facies tale. myrræ uncias III. croci unc. I. tragacanthi uncias tres, ammoniaci uncias tres, mellis quod satis sit. omnia hæc trita atque permixta recondes, & parato certóque subsidio, ad arterias crassiores & ad difficultatem uocis uteris. Ad tumores uuæ & faucium reprimendos, gargarizari oportet tepidam aquam mulsam cum humore ptisanæ & cum melle decoctam. passum quoque cum glycyriza, uel hyssopo, uel fœnogræco, uel lini semine decoctum iuuat, nec non & aqua maluarum illic incoctarum gargarizationi plurimum prodest. Bene opitulatur & fomentum per spongiam adhibitum,

adhibitum ex aqua calida arteriæ & faucibus, quas partes poſtea tegi oportebit lana ſuccida pura. Sedant tumores faucium & uuæ perunctiones quædam, ut ſuccus de moris coctus in mellis ſpiſſitudinem. Item mali punici granorum ſuccus. Item uuæ acerbæ ſuccus eodē modo decoctus. prodeſt & lentiſci & terebinthi, & rhus ſyriaci, & myrti & rubi, & roſæ ſuccus, ſi cum melle hæc omnia decoquantur: pruna quoq; proſunt matura, ſi aqua in qua cocta fuerint, gargarizetur, aut os ex ea colluatur. hæc omnia proſunt etiam anginam habentibus & cætera uitia in ore nata efficaciter curant. Non deſinente faucium tumore proſunt non ſolum fomenta molliter adhibita faucibus atque arterijs per ſpongias aquæ calidæ, ſed etiam cataplaſmata uel fomenta de farinis. itaq; imponi oportebit ijſdem partibus, farinam ordeaceam ex aqua pura, uel mulſa coctam, uel lini ſeminis farinā, uel fœnogræci farinam ſimiliter coctam. ſed mirifice proſunt pulli hirundinini pingues ſaliti, uel recentes aſſi, in cibo ſumpti, protinus enim omnem præfocationem, & tumorem faucium tollunt, uerum ſi purare fauces uidebuntur, oportebit ſæpius gargarizare aquam cum ficis aridis coctam, uel aquam mulſam cum ſupra ſcriptorum admixtione: quod ſi tantus fuerit tumor ut etiam præfocari aut ſtrangulari fauces uideātur, aluum ſubtrahere clyſterio oportebit, aut ſanguinem emittere de brachio, uel ſub lingua uenam præcidere. Thymbræ ex aqua coctæ, uel aceti uapor, per arundinem ore receptus prodeſt ad tumores oris, & gutturis, & faucium. *Perunctiones ſtomaticæ*

Origanum tritum cum melle impoſitum ulcera oris purgat, nec patitur ea longius ſerpere, coctum uero cum aqua & arida ficu, atque adſidue gargarizatum, facit & ad alia uitia, id eſt & ad anginam, & linguam ſideratam quod genus morbi Græci paralyſin uocant. Sorbitionibus uti oportebit eos qui de uua & faucibus laborant, factis examylo, ptiſana, oryza, alica, farina triticea, faba alba, urtica tenera cum lacte decocta, deinde cum ex aliqua parte releuati fuerint, tum uti ouis ſorbilibus debent. *Lingua ſyderata* *Paralyſis linguæ*

Ad uuas calloſas & nimium tumentes, mirifica hæc compoſitio eſt, facit & ad cætera faucium & oris uitia, eſt autem hæc: æris floris ⚹ II. chalcitidis ⚹ II. picis liquidæ cyathum. coquitur pix donec amittat odorem, deinde adijciuntur ei mellis cyati ſex. atque iterum utraq; mixta inferueſcunt. poſt hoc adijcitur uini aminei ſextarius, & rurſum coquitur, ubi autem bene decoctum fuerit, cætera ſupraſcripta quæ ſicca ſunt trita adijciuntur: iterumq; decoquitur medicamentum donec ſit ſpiſſum uelut mel. Rhus quo coriarij utuntur foliorum tenerorum collectorum æſtate, priuſquam ſemen arbuſculæ eorum habeant ⚹ XXIIII. macerantur in aquæ nitidæ cōgijs tribus totidem diebus, totidemq; noctibus, deinde expreſſa folia abijciuntur, aqua in qua macerata fuerant transfunditur in uas æreum & coquitur donec in mellis ſpiſſitudinem redigatur: oportet autem moueri aquam ipſam rudicula, uel ſpathomela æris rubri. poſtea adijci debent trita hæc. Spathulas vocat Cels. l. 8

myrræ,turis,nardi syriacæ,cinnami,cassiæ,singulorum denarij bini. deinde bis terue feruefieri medicamentum, & reponi in pyxide cuprea. facit ad omnia uitia quæ in ore nascũtur,& ad uuam,& arterias,& anginam,& ad auriculas ex quibus puris multum fluit,& ad ueretra & ad nigredinem carbũculorum, crustas quoque & papulas omnes, & maxime ea humoris uitia quæ in nocte concitantur expurgat.sed si uetustate medicamentum inaruerit, remittitur & temperatur uino austero bene calido. Remedium Cosmi medici ad anginam, & ad omnia uitia quæ in ore nascuntur, & ad aures pure manantes, & ad carbunculos atque ad ueretra quæ nigredinem duxerint, & ad crustas, & ad ulcera in pedibus subtrita calciamentis: rhus syriaci ✳ II. myrræ ✳ IIII. cassiæ ✳ II. croci ✳ II. mellis attici cyathos II. coquitur medicamentum lente in cinere calido,donec spissum fiat, reponitur in uaso æreo. Arteriace ad grauedines oris & capitis,& ad pleuriticos,& per tussem sanguinem eijcientes.cõficitur sic,passi cretici sextarij duo decoquũtur ad tertias.deinde admiscetur turis uictoriati duæ tertiæ partes, myrræ dimidia, croci una, tragacanthi denarius unus, gummis ✳ I. piperis grana numero uiginti, glycyrizæ succi ✳ III. cariotarum pinguium succi exemptis interaneis ✳ III. gummi & tragacanthum in aqua mulsa maceratur. deinde utraq; trita cæteris bene tritis & leuigatis admiscentur:post hoc globuli finguntur ad fabæ magnitudinem quos sub lingua teneri oportet, & quod de his liquefactum fuerit statim deuorari.hæc compositio facit ad omnia arteriæ uitia & thoracis,& ad uocis interceptionem. Compositio quæ dicitur stomatice,facit ad tonsillas & uuas tumentes, & ad uulnera & ulcera in auriculis uetera,excepta ex libris Ptolemæi regis,qui Euergetes appellatus est,accipit hæc, succi ex moris facti & in sole cocti ƨ. unũ semis, glycyrizæ succi ✳ II.corticis lycij ✳ S.myrræ troglodyticæ ✳ I.aluminis fissi ✳ I. nardi indici ✳ S. mellis attici cyathos IIII. uini malei cyathum I.quæ arida sunt seorsum teruntur,& in unum cum uino temperantur.deinde passum his admiscetur,& coquuntur omnia in cinere calido,donec mellis spissitudinem habeant.non oportet autem ignorare, utiles esse arteriam imbecillam habentibus gestationes, deambulationes,corporis uocisq; exercitationes,contraria autem balnea, & omnia quæ uidentur caput implere, uel humores excitare. Vuæ & faucium dolori,fimus agnorum priusquam herbam gustent in umbra arefactus & confrictus atq; emplastri more adpositus medetur. Succo cocleæ acu transfossæ inlita uua sanatur,ita ut ipsa coclea in fumo postea suspendatur. Vuæ destillationi quæ omnibus ferè periculosa est (nam & phthisin, & syntexin,& alias molestas ualitudines creat) prosunt porri sectiui folia non cocta sine pane adsidue manducata. Oleum calidum ei qui de uua & arterijs laborat,eunti dormitum in cerebrum & in aures infundi utile est. Vuam toto anno non dolebit qui cum primum uuam uiderit procedentem, sinistra manu

digito

Stomatice

digito medicinali & pollice granum uulsum sic transglutierit, ut dentibus non contingat. Stercus caballinum recens colliges & in furno calefacies, tunc oleum medio capiti infundes contra uuam, & sic stercus prædictum in panno uel in linteo spisso capiti superligabis in noctem.

Frumenti grana super candentem tegulam pones & disperges ea, & cum uideris ex his humorem nigrum exire de cocleario colliges, & subinde uuæ adpones, statim remediabis. Ad fauces & arteriam impeditam, remedium utile sic. croci drachmas octo, nardi drachmas duas, schœni anthus drachmam unam, amyli drachmã I.S. rosæ seminis drachmam unam, mellis attici cyathum unum, cum tenuissimo puluere specierum supra dictarum miscebis, & decoques tenuiter, & ad perunctionem faucium uteris. Lac bubulum recens mulsum & lento igne calefactum gargarizatumque arteriam constrictam infuso catarro, & fauces exasperatas, pristinæ sanitati restituta persanat. Vuæ dolenti & destillanti medicamentum præsentaneum, sic: gallæ rufæ semunciam, aluminis scissi scripulos IX. myrræ pinguissimæ scripulos. IX. cunicularis herbæ aridæ super mundam tegulam combustæ cineris semunciam. hæc omnia in tenuissimum puluerem redacta, & in unum permixta seruantur uaso uitreo, & per triduum cocleare semiplenum ieiuno, & bene digesto intra os inseritur, ut uuam contingat & inlinat. Causticum ad uuam penitus minuendam uel consumendam sic, fœniculi drachmam I. calcis uiuæ drachmam I. aphronitri drach. II. chalcanthi drachmas II. ioni drachmas II. contusa hæc & in puluerem redacta permisce, & subige cum cinere lixiuij ficulnei, & impone siccum ita ut hæreat uuæ uel faucibus. Raucis & grauedini uocis plurimum prodest, tragacanthum si sub lingua diu teneatur, aut piper, & paulatim saliua quæ collecta fuerit sorbeatur. Raucus si oua incocta recentia singula per triduum ieiunus hauserit statim remediabitur. Raucis si in balineo clament & aërem calidum intra fauces recipiant, satis utile est. oleum quoq; uiride in ore tepidum teneant, & adsidue gargarizent, etiã in balneo plurimũ prodest. Ad uocem clarificandã radicẽ edulem quæ incocta mãducatur, cũ mulso coque, & deinceps ipsum mulsum bibe, & radicẽ ipsam mãduca. Ad uuã destillantẽ platani pilulã quam singularem inueneris lino traiectam suspende collo laborantis. Vuam caniculatam & cocleam germanã conbure & contere, atq; ex eo puluere mixto, pollice summo uel certe cocleario, uuã ieiuno tange per triduũ.

Caustica

Herbæ cymbalitis radicem ante solis ortum colliges sinistræ manus digitis pollice & medicinali in nomine eius qui uuam dolebit, & licio conligatam collo eius suspende. Picem mollem cerebro eius impone qui uuã dolebit, & præcipue ut super limen stans superiori limiti ipsam picẽ capite suo adfigat. Ad dolorem uuæ scribes in charta, & collo laborantis in linteolo suspẽdes, formica sanguinẽ nõ habet nec fel, fuge uua ne cãcer te comedat.

i. solstitiales [illegible] Plin. l. 14. c. 16. [illegible] l. 14. c. 2. [illegible]

Araneam quæ ſurſum uerſus ſubit & texit prendes, & nomen eius dices cui medendũ erit,& adijcies,ſic cito ſubeat uua eius quem nomino quomodo aranea hæc ſurſum repit & texit, tum ipſam araneam in chartam uirginem lino ligabis,& collo laborantis ſuſpendes die iouis, ſed dum prẽdes araneam,uel phylacterium alligas,ter in terram ſpues. Medicamen cauſticum ad uuam ſine ferro tollendam,de quo etiam iſchiadici curantur, calcis uiuæ — I.ſaponis albi pilulas tres, ſinopidis hoc eſt minij,modicum,lixiuium unde operantur coactiliarij aliquantum,in unum miſcebis hæc, & coagitabis diu, & repoſitum habebis,ut cum opus fuerit utaris.

Lixiuium coactiliariorum

Deſcriptio trochiſci plurimis rebus ſatis utilis ,id eſt, ad uetuſtas tuſſes & reumata,quę in arterijs conſurgant,ad paralyticos,ad eos qui ex incommodo tremunt:ad ueſicam,ad hydropicos,ad opiſthotonicos, ad pedũ ſubitos dolores uel grauedines,ad longas uiſcerum cauſas uel dolores, ad phthiſicos, ad inediam,ad lienis,ad hepatis,& ad inteſtinorum dolores,ad duritiã quoque hepatis reſoluendam, ad partus extrahẽdos qui ante maturitatem fuerint enecati,& ſi quid poſt partum reſederit euocandum,quod medicamentum ab Eutychiano archiatro primum traditum fertur,cuius deſcriptio talis.ſtyracis ✳. IIII.iris illyricæ denarios. IIII. hyoſcyami. ✳ I. opopanacis. ✳ IIII.myrræ troglodytidis ✳IIII.reſinæ terebinthinæ ✳.II.piperis albi ✳ XII. aphronitri ✳XI.opij ✳XI.galbani ✳IIII.hæc omnia diligẽtiſſime tunſa cribrata & trita,ut permiſceri interſe poſſint, aqua nitida in unũ colliges, ita ut ſtyracem & galbanum ſeparatim ante contundas,quæ ſimul confuſa aqua colliges, & trochiſcos ad menſuram oboli facies, & cum neceſſarium fuerit ex aqua calida bibendos dabis,cum cyathis tribus ternos,pro ut ętas aut uirtus fuerit.

Eutychianus Archiatrus

AD ANGINAM VEL SYNANCHEN, ET STRVMAS, ET parotidas, & reumata, & glandulas, uel tonſillas, & ad ea quæ faucibus hæſerint euocanda,remedia rationabilia & phyſica diuerſa de experimentis. CAPVT XV.

ANGINAE prodeſt ſanguinis detractio, cucurbitarum adhibitio, cæteraq; auxilia quibus medici efficacius utuntur, medicamẽta aũt ſimplicia hæc recte faciunt. laſer cyrenaicum aqua dilutum craſſius per pinnam faucibus adhibetur, uel euphorbiũ aqua dilutum ſimiliter impoſitum. compoſitionum autem hæc ſunt apta, fellis taurini,ſalis,aceti,mellis,olei ueteris, æquas partes in unũ miſceri oportet,& cum opus fuerit pinna perfricare fauces diutius laborantes. Item bene facit & hoc medicamentum compoſitum ſic.git fricti ✳II.pyretri ✳I. ſagapeni uictoriati pondus,trita hæc cum melle miſcẽtur,& ita faucibus adhibentur. Facit bene & medicamentum hoc compoſitum ſic.fellis taurini ✳ II.ſucci cucumeris ſiluatici ✳ I. cachryos & miſyos animati ✳ ſingulos,

Laſer cyrenaicum

los.trita hæc melle admixto reponuntur,cum opus est aqua tepida diluun tur,& fauces exinde perunguntur,coguntur&q; inde quam plurimum deuorare qui faucium dolore uexantur,soluit enim uentrem & ita uehementissime prodest. Item benefacit & hoc medicamentum.hirundininorum pullorum exustorum cineris ⚹ I. hyssopi ⚹ I. nitri ⚹ I. piperis denarij semissem,laseris ⚹ II. hoc medicamento & sæpius fauces & pressius fricari oportet. Multis & hoc profuit medicamentum.costi, opij, anesi, schœni, cassiæ rufæ, singulorum denarios binos, git denarium unum, amomi uictoriati pondus,asari quod est semen,⚹ II.aluminis fissi ⚹ I.gallæ quod est medium magnitudine ciceris pilulas numero quinq;, croci denarios II. crocomagmatis uictoriati pondus, myrræ uictoriati pondus, aristolochiæ Græcæ denarios IIII.cinnami denarios tres, hirundinum siluestrium exustorum pullorum cineris denarios V. nardispicæ uictoriati pondus,melle attico despumato comprehenduntur hæc omnia diligenter trita:cum autem opus fuerit reparari hoc medicamentum, adijcietur quod satis erit eiusdem mellis & sic faucibus inseretur. hoc Liuia Augusta semper compositum habuit, & reconditum in uasculo uitreo, facit enim mirifice aduersum anginam & synanchen. Medicamentum ad anginam quod deuoratur quantum digito uno tolli uel colligi potest, componitur ex his, rhus syriaci denarij semissem, hyssopi tantundem, cæparum cypriarum capita tria, laseris cyrenaici quantum erui granum est, uini bene odorati cyathos tres. cum uino cepæ ita teruntur ut soluantur, deinde mittuntur in uas æris rubri atque adijciuntur cætera, & coquuntur ad mellis crassitudinem.hinc dabitur bis uel ter digito lingere ei cui medendum est.

Gallæ mediũ & interna pilula

Ad synanches molestiam, & faucium dolorem periculosum, efficax medicamen, conficitur diligenter, & reconditum in præsidio habetur. ius in quo hirundinum pulli cocti fuerint accipitur tepens, & intra fauces continetur, atque aliquid inde transmittitur. Sed præcipue contra synanchen prodest, si hirundininos pullos uiuos in nido prendas,& uiuos incendas, ut puluis ex his fiat, die iouis, luna uetere. sed obserua ut inpares in nido inuenias,& quanti fuerint exuras.horum in calida aqua puluerem bibendum dabis,& de ipso puluere digito locum synanches ab intro continges, miraberis remedium, sed inlotis manibus remedium facies.

Rutam, allium, laser, æquali mensuta trita, si ex uino gargarizet qui synanchen patitur,certum & præsens remedium sentiet. Præcantabis ieiunus ieiunum, tenens locum qui erit in causa, digitis tribus, id est medio,pollice,& medicinali,residuis duobus eleuatis dices:exi hodie nata,si ante nata,si hodie creata,si ante creata, hãc pestẽ,hanc pestilentiã, hũc dolorẽ,hunc tumorẽ,hunc ruborem,has tolles,has tonsillas,hunc panum, has paniculas, hanc strumam, hanc strumellam, hanc relegionem, euoco, educo, excanto, de istis membris, medullis. Ad tonsillas herbæ quæ

lingua

lingua bubula dicitur radix, circa collum inligata plurimum prodest.

Gladioli folium medium diuisum,& in similitudinem coronę in se cōnexum,ac pro torque circa collum habitum, tonsillas sedat. Pruni arboris folia ex uino decocta & gargarizata tonsillas molliunt. Turis manna & myrra & cinnamomum & galbanum æquis ponderibus separatim ad leuitatem contusa,cribrataq; & cū resina terebintina ceraq; decocta plurimum,atq; emplastri modo adposita, sanant tonsillas. Si adipe leonina tonsillæ interius perunguntur,eodem die sanabuntur. Lac caprinum uel bubulum,uel ouillum recens mulsum dum calet, uel etiam calefactum gargarizatum,tonsillarum dolores & tumores cito sedat. Plantago uel eius radix diligentissime contrita, cum axungia uetere imposita in panno uel linteo,prodest anginæ,uel tonsillis. Cyclaminis succum & mel lycium æquis portionibus miscebis & eo gargarismatio ad omnia faucium uitia potenter uteris. Pulticulam ex alica facies,in quam capita porrorum contusa mittes, & simul decoques, & deinde colabis, & sorbitione ea contra faucium molestias cum uolueris uteris. Si quis grillum manu contriuerit, & ad tonsillas uel suas uel alterius tenens ter adplicuerit, tactu illo tumorem sanabit. Tonsillis renes uulturini aridi in melle triti uel decocti, mirum remedium præstant,si pro emplastro adponantur.

Cæpæ longæ conditoriæ succo,adiecto melle permixto,interiora faucium pertractantur, quo facto angina laborantem à periculo liberabis: resina quoque uel liquore cedri arboris angina adsidue peruncta sanatur.

Myrti foliorum succus gargarizatus uel etiam transmissus, anginæ plurimum prodest. Myrram contritam ex aqua tepida constanter absorbendam dato ei qui anginæ periculo laborat, statim eum liberabis.

Hirundinum combustarum cinis cum melle attico mixtus,faucibusq; inditus,& anginam reprimet, & ulcera si qua arterijs inerunt contacta purgabit sanabitq;. Taurinum fel melle permixtum, & extrinsecus faucibus adpositum,uel pro unguine inductum,anginas efficaciter sanat. Idem præstat & caprinum fel similiter adpositum. Si subita angina ita fauces præfocabuntur,ut nullum auxilium celeriter inueniri possit,ferro quàm acutissimo ex uenula quę sub lingua est,in parte sinistra,quę statim de hoc morbo pallescit, sanguis emittatur,continuo subuenietur. *Venula sub lingua* Herbæ pro serpinalis quæ dracontion dicitur,contritæ succo admisceto salsam aquam & olei parum,atque inde linguam & quæ sunt circa linguam & fauces perfricato,donec uomat cui medebere, cito sanabitur. Alumen tritum ex posca gargarizatum,anginæ molestijs prodest. Lini semen & anethum cum sale & oleo & aceto decoctum, bene contra faucium dolores gargarizabitur. Nucis iuglandis nuclei triti cum ruta & oleo impositi, faucibus prosunt. Ruborum caules teneri teruntur succusq; eorum expressus & in sole coagitatus donec spissetur ad crassitudinem mellis, ab interiore parte

faucibus

faucibus & gingiuis inlitus, plurimum prodeſt. Pullus hirundinis ſilueſtris,uel melius ſi ripariolæ, certè etiā domeſticæ,aſſus uel elixus comeſtus, anginam uelociſſime certiſſimeq; ſanat. adeo ut hominem ab hoc morbo per totum annum tutiſſimum præſtet. Ad parotidas ſedandas, aſphodeli herbę radix inuoluta lana fuſca,& circa collū ſuſpēſa,remedio plurimū erit. Braſſicę ſtirpes ſiue ſtipites arefactæ uel conbuſtæ,& in puluerē redactę,& cū axungia uetere ſubactæ,atq; emplaſtro alutario parotidib.inpoſitæ,ſatis proſunt. Lupino crudo deme folliculos atq; ex eo farinā tenuiſſimā facito,quā melle ſubactā,uice malagmatis parotidib.adponas,cōtinuo dolores tumoreſq; ſedabis: idē præſtat & cū aceto decoctus ſimiliterq; adpoſitus. Herba uerbena cū plātagine in ore cōtrita,adiecto modico ſalis pro emplaſtro adpoſita,parotidas mire diſcutit:quas cū aperuerit,detracto ſale ſola cōtrita & impoſita, celeriter ſanabit,nec cicatricem magnam faciet. Noctuæ iecur diligēter ſeruatū,atq; ex unguēto nardino trito auriculis ſubinde infuſum,celeriter parotidū uitiū omne perſanat. Oſtrei teſtarū cōbuſtarum cinis cum melle impoſitus parotidas cito ſoluit. Aqua marina tepida uel ex marino ſale infecta , parotidas ſpōgia prius elue,tum calcem cū axungia uetere ſubactā inponito,confeſtim ſanabis. Spumæ argenti P.I. olei ueteris P.II.ſalis ammoniaci P.I.galbani P.II.ſimul hęc omnia permiſcebis,ita ut ſpumam argēti in oleo decoquas uſq; ad craſſitudinem mellis: tum adijcies ſalem,& pones ut ferueat.item galbanum addes & rurſum pones ut ferueat. poſtea ſimul omnia colabis & recondes , & cum opus fuerit more emplaſtri miro remedio ſedandis parotidibus uteris. Vitium exuſtarum cinis cum cera & reſina paribus ponderibus adpoſitus parotidis prodeſt,ſed unà decoctus. Stercus columbinum tritum cum farina ordeacia ex melle ſubactum & calide adpoſitum,naſcētes parotidas comprimit. Adeps urſina pari pondere cum ſeuo taurino & cera permixta atque adpoſita,parotidibus mirum remedium eſt. Pingue laridi quod inter cutem & carnem macram eſt,ſi parotidibus adponatur, & illic ligetur, cito ſanabuntur. Mus araneus ſi in orbitam inciderit,naturali fato illic detentus emoritur.hunc illic inuentum,argilla, aut linteo, aut phœnicio inuolue, & ex eo ter circunſcribe parotidas,quę in corpore ſubito turgebunt, mira celeritate ſanabis. Maluæ radice lino uel licio traiecta,aut arnogloſſæ,id eſt plantaginis radice ſimiliter collo circundata ſtrumas ſanari manifeſtum eſt. Mentaſtri ſuccus cum uino gargarizatus frequenter, ſtrumas tumoreſque diſcutiet. Farina hordeacea , pix liquida,cum cera & oleo mixta percoctaq;,adiecto puerili lotio ſubacta,more emplaſtri inpoſita,ſtrumas utiliter ſanabit. Galbanum inpoſitum ſuper ſtrumas facile eas diſcutit .idē præſtat & ſal ammoniacus adpoſitus,uel denſiore liquore inditus aut inlitus. Cōtra omnes ſtrumas & fœminis & maribus utiliſſimum eſt , ſi cor lacertæ uiridis lupino argenteo clauſum in collo

pli. l. 8.

collo ſuſpenſum ſemper habeant. Fel bubulum uel caprinum ad incipientes ſtrumas optime facere experimenta docuerunt,nam pœnitus creſcere non ſinentur, ſi eo adſidue tangantur. Cancri fluuiales combuſti triti & cum melle adpoſiti ſtrumas diſcutiunt.idem præſtant & teſtę echinorum ex aceto tritæ & adpoſitæ. Si uolueris explorare utrum ſtruma ſit loci illius qui tumebit, antequam medicinam adhibeas lumbricum terreſtrem ad tumorem adplica,& poſtea ſuper folium pone:ſi ſtruma erit,lumbricus terra fiet: ſi non erit ſtruma, integer atque inlæſus permanebit. Sepiæ teſta minutiſſime contuſa cum axungia uetere ſubacta & impoſita, ſtrumis medetur. Naſturcium cum alumine contritum inlitum uel impoſitum, ſtrumis opitulabitur.

Talparum capita

Talparum capita reciſa cum terra ſua contunduntur, & pro emplaſtro adponuntur ſtrumis, utiliter proſunt,ob quod paſtilli inde facti in pyxide ſtagnea reponi debent, ut prę ſto ſint cũ opus eſt. Calx uiua cum reſina liquida & adipe ſuilla ſubacta, & addito melle impoſita, ſtrumis mire medetur. Vngularum equinarum exuſtarum cinis cum oleo impoſitus uel inlitus ſtrumis medetur. Acu oſſea id eſt ſpiculo trygonis quę paſtinaca dicitur,ſtrumam ſępius punge: ſtatim areſcit. Ad ſtrumam ſedandam buxi tenera & cicutam teres uel cõtundes,& cum axungia ſubiges,& in panno tenui inductum medicamen adpones. Virgulas teneras buxi, manipulum tenerum urticæ unipeciæ in ollam rudem biſextialem cum aqua mittes, & ad medias decoques.poſtea de aqua ipſa dormitum eunti ſtrumoſo calidum quantũ pati poſſit ſorbendum dabis,non tranſmittendũ, ſed ad eum locum qui dolet intra os tenendum.quanto autẽ diutius aut calidius tenuerit,tanto citius ſanabitur.ſufficit autem ut ternas ſorbitiones ſingulis noctibus intra os teneat. Medicamen ad fauces curandas ſic.rutæ ℈ VII.mentæ ſemunciam, folij ſemunciam anethi tantundem,apij idem, coliculi ſeminis idem, cucurbitæ & marrubij idem,teres diligẽter hæc omnia & permiſcebis,& cum opus fuerit fauces inde tanges. Item puluerem ad idem,uel quæ intra os dolent,conficies ſic. piperis — I.folij — I. ſpicæ nardi ℈ XII. myrræ ℈ XII. coſti ℈ XII.caſſię fiſtulæ ℈ XII. aloes ℈ IIII. guttæ ammoniaci — I. dactylorum oſſa exuſtorum ℈ XII. ſalſarum ſardarũ capita trita ℈ XII. rutæ ſeminis ℈ XII. mentæ ℈ XII. pulegij ℈ XII. anethi, apij,coliculi,cucurbitæ,marrubij ſcripula duodena.omnia tundes & cernes,& quæ urenda ſunt ſuper teſtam combures & teres, atq; in uaſo uitreo repones, & cum opus fuerit ſicco eo uteris.

Synanche

Ad ſynanchen remedium ſic.cuniculum uiuum in olla rudi combures,& puluerẽ de ipſo cum coſto & folio æquis ponderibus miſcebis, & ſic in potione plenum cocleare de hoc puluere cum uino dabis,atq; etiam fauces inde perfricabis. Caput uiperæ linteolo conligatum, colloq; ſuſpenſum, tolles optime ſanat,aut prohibet innaſci. Lac caprinum cum malua & exiguo ſale decoctum gargarizatumq; tonſillis prime medetur. Menarum ſal/

ſarum

ſarum uſtarum de capitibus cinis ex melle inlitus faucibus anginã cohibet.

Aqua in qua mus coctus fuerit, aduerſum anginas ſalubriter inſcio propinatur. Caninæ cutis corrigium ter collo circundatum, mire anginam releuat. Multipedes cutiones qui in ſtercore naſcuntur, quicq; contacti in globulis complicantur, adiecta tertia parte reſinæ, ualidiſſime triti & malagmatis uice impoſiti, incipientes parotidas aperiunt & expurgant, maturatas uero perſanant. Axungia uetus cum teſta uaſi ſalſamentarij contuſa ſubactaq; & adpoſita, collectionem parotidum laudabiliter diſcutit.

Vulpinis teſticulis recentibus parotides perunctæ, cito diſcutiuntur.

Muricum teſtæ uruntur, earumq; cinis cum melle parotidibus ſalubriter inponitur. Fimo capræ axungia uetus permixta & ſubacta, atq; ut emplaſtrum adpoſita, parotidas perſanat. Calcis floris ſcripula III. allij ſpicas duas cũ axungia tundes & impones parotidibus malagmatis more.

Naſturcium cum lomento contritum ſanat ſtrumas, etiam marrubium cum adipe mixtũ adpoſitumq; prodeſt. Exulceratis ſtrumis muſtelæ ſanguis recte inlinitur, uel ipſa in uino decocta ſalubriter imponitur. Coclea quæ ſalinis inhærent, cum teſtis ſuis tunſæ atq; inpoſitæ ſtrumis efficaciter proſunt. Talpæ cinis ex melle inlitus ſtrumis, uel iecur eius inter manus tritũ adpoſitũ, plurimũ prodeſt. Strumæ optime medetur radix uerbenæ ſi eam tranſuerſam reſeces, extremamq; eius partem laborantis collo ſubnectas, priorẽ aũt partẽ in fumo ſuſpẽdas: areſcẽte enim ea, ſtrumæ quoque ſiccabuntur, & omnis earũ humor areſcet. cũ ſanus fuerit quẽ curaris, ſi tibi ingratus extiterit, utrãq; partẽ in aquam conijcito, ſtrumæ renaſcentur. *Strumoſorum ingratorum talio*

Vrticæ radices cũ aceto coctæ cõtuſæq; ac ſubactæ manibus tepide imponuntur, incipientes ſtrumas cõtinuo cõprimunt. hæc aũt cura non ſolũ diſcutiet prorumpẽtes ſtrumas, ſed & maturas ita aperiet ut omnib. radicibus penitus extractis, ad certiſſimam ſanitatem ſine ulla cunctatione perducat.

Adeps caprina cũ calce ſubacta & appoſita, ſtrumas ſtatim diſſoluit & ſanat. Lupus marinus, id eſt piſcis tantę efficaciæ eſt aduerſum ſtrumas, ut ad quamlibet partem corporis admotus, ſtrumarum uitium omne perſanet. Aduerſus languorem faucium expertum medicamen hoc facies. piperis albi — I. naporũ ſeminis — IIII. rutæ uiridis ʒ VI. abſynthij gallici ʒ VI. laſeris optimi ʒ VI. mellis optimi ſextarium. de his tritis commixtis in unũ, coclearium plenum dabis ieiuno uorandũ, uel fauces inde cõtinges. Apij ſeminis quantum tribus digitis cõprehendas, tantundem & ſalis, & ſinapis alexandrini, adijcies rutæ quoq; uiridis puſillum, addes & allij ſpicas V. hęc teres diligenter. & adiunges aceti boni quartarium, & dabis bibere ex aqua calida, ſi iam per dolorem faucium manducare non poterit. Adipis ueteris — I. turis grana III. laſeris grana III. ſatureiæ puſillum, allij ſpicas XI. teres & calefacies flammula tenui, atq; inde collum eius & fauces diligentiſſime perfricabis qui de talibus laborabit. Remedium ualde certum & utile

faucium doloribus ſic.ſcribas in charta hæc.
Εἴδου τριμόρφη χρύσεου Τοάναδου,
Καὶ ταρταρούχου ἄκεσιν Τουσάναδου.
Σῶσόν με σεμνὲ νερτέρων ὑπέρτατε.
quam chartam in phœnicio obuolutam lino conligabis,colloq; ſuſpendes, memineriſq; ut mundus hæc facias, & ne tertia manu ſcriptura tangatur.

Gallam tunſam & cribratam atq; alumen utrumq; æquis portionibus ſumes,& prius in ollam nouam mittes,& mel bonum atq; alumen utrunq; adiјcies, & in unum decoques,atq; inde orificia geuſiarum & fauces intrinſecus perfricabis. Vettonicam,argemoniam,uerbenam, rubum, ſenecionem,mentam,cucurbitam ſiccam,hinc amplius mittes ſardæ caput aſſatum,piperis modicum,teres hęc omnia diligenter & miſcebis,& ſic etiam per pinnulam delicatam faucibus inſeres, mire hoc remedio carbunculum & quidquid mali intra fauces erit curabis. Olei boni cyathum unum, & ſuccinum uerum,in ollam nouam mittes atq; ad medias decoques. deinde ſuccinũ tolles & combures & teres & puluerẽ eius in oleũ ſupra ſcriptum mittes,& unà iterum diligẽter teres,atq; inde tollibus quotiens opus fuerit adpones,experieris magnũ remediũ. Ad parotidas conuenit noctuæ cẽrebellũ butyro mixtũ adponi,diſcutit enim ferè eas ſine dolore & moleſtia: oportet autem per aquam marinam feruentem,nouis ſpongiјs illic demerſis,& linteo uel ſabano intorto,utrinq; expreſſis,uaporare eas, atq; ita oblinire hoc medicamentum, ſuperq; tegere lana ſulphurata totam maxillam. Bene diſcutit parotidas iris illyrica cõtuſa cocta ex paſſo, & more cataplaſmatis farinę hordeacęę,calida bis uel ter in die inpoſita. Diſcutit & hoc medicamentũ parotidas antequã ſuppurent,quod conficitur ſic. ſpumæ argẽti P.II.ceruſſę P.I.ſalis amoniaci P.I. ęris floris P.I.aceti S.I.olei ueteris S.II.ſpumam,ceruſſam,ſalẽ,per ſe & cum aceto terere te oportet mortario marmoreo,deinde oleo admixto traјcere in caccabũ amplũ, ne extra effundatur, & ad ignẽ ponere,efferueſcet enim ualde.cũ hęc ſuper ignem poſita habuerint emplaſtri mollis temperaturã,deponi oportebit caccabũ: cum uero deſierit feruere,paulatim aſpergere æris florẽ,& mouere ſpathula medicamentũ,ne extra fundatur,& rurſus coquere donec habeat emplaſtri ſpiſſitudinẽ debebis. Ad ſtrumas benefacit radix cucumeris ſiluatici cocta ex aqua mulſa & trita,atq; ita inpoſita.hibiſcum quoq; eodem modo coctũ & inpoſitũ melius facit. Marini lepores oleo ueteri iniecti benefaciũt diſcutiendis ſtrumis,ſed cũ ipſo oleo in plumbea pyxide cluſi,quã dieb.xl. diligenter alligatã oportet haberi.poſtea ex eo pinnula oblinendæ ſunt ſtrumę,ſuperq; eas pellis lanata non nimiũ tonſa,tegendi gratia inponẽda eſt.præcipi aũt oportet, ne quis hoc medicamento manus inquinet, aut inquinatas priuſquam bene eluerit, ad os referat. Ad ſtrumas,& ad duritias mammarum,mirifice facit hoc medicamentum,antequã ſuppurent,& poſt ſuppurationem nihilominus utile eſt, accipit hæc. olei ueteris P. I. ſpumæ argenti P. unum,

gallæ

gallæ ſyriacæ P. II. mannæ P.I. & unciam,galbani P. I. cum oleo coquitur ſpuma donec ceroti ſpiſſi habeat temperaturam, deinde admiſcetur ei gal la, & ſecundum hanc manna. cum emplaſtri habuerit ſpiſſitudinem,tolli tur ab igni medicamentum, & cum deſierit feruere paulatim galbanum miſcetur: deinde linitur in aluta cum opus eſt adponi, tertio uel quarto die ſoluitur, ſi non ſuppurauerint ſtrumæ: ſed ſi apertæ fuerint, hyeme alternis ſoluetur, æſtate cotidie. Malagma ad ſtrumas & ad omnem duritiam relaxandam mirificum, ſic: reſinæ terebinthinæ P. II. ceræ ſeli bram, propolis quam quidam ceram ſacram uocant P. I. galbani P. I. olei ueteris ſelibram, hæc omnia cum oleo ad ignem liquefieri o portet,& poſtea miſceri uiſci de quercu P. I. xiphij radicis quod nos gladio lum appellamus.P.I.feculæ putris.P.I.aphronitri libræ quadrantem, opo panacis P.I. hæc omnia ordine quo ſcripta ſunt trita cribrataq; in cacabum conijciuntur, opopanax oleo diluitur & ſoluitur, ubi temperatum eſt me dicamentum, manibus ſubigi tur, linitur cum opus eſt aluta, & ſic adponi tur. Glandulis facies remedium ſic:farinam,mel,crocum & caricas,ſimul miſce & contere atq; unum corpus facito, & ita linteo inline, & ſuper glan dulas pone. Carmen mirum ad glandulas ſic: albula glandula, nec do leas, nec noceas, nec paniculas facias, ſed liqueſcas tanquam ſalis in aqua: hoc ter nouies dicens,ſpues ad terram, & glandulas ipſas pollice & digito medicinali perduces, dum carmen dicis,ſed ante ſolis ortum, & poſt occa ſum, facies id,pro ut dies aut nox minuetur. Glandulas mane carmina bis, ſi dies minuetur,ſi nox ad ueſperam: & digito medicinali ac pollice cō tinens eas,dices:nouem glandulæ ſorores, octo glandulæ ſorores, ſeptem glandulæ ſorores, ſex glandulæ ſorores, quinque glandulæ ſorores, quat tuor glandulæ ſorores, tres glandulæ ſorores, duæ glandulæ ſorores, una glandula ſoror, nouem fiunt glandulæ, octo fiunt glandulæ,ſeptem fiunt glandulæ, ſex fiunt glandulæ, quinque fiunt glandulæ, quatuor fiunt glā dulæ, tres fiunt glandulæ, duæ fiunt glandulæ, una fit glandula, nulla fit glandula. Ad ea quæ faucibus inhærebunt remedium, ſi os aut ariſta hæſerit gulæ, uel ipſe cui acciderit, uel alius, confeſtim ad focum adcurrat, & titionem uerſet, ita ut pars eius quæ ardebat forinſecus emineat, illa ue ro quæ igni carebat flammæ inſeratur, conuertens uero titionem ter dices remedij gratia te facere, uti illud quod hæſerit in faucibus tuis,uel illius quē peperit illa, ſine mora & moleſtia eximatur. hoc inter certiſſima remedia ſubnotatum eſt. Herba appellatur uincaperuinca, ex qua ſi fauces obligaueris dormitum eunti eius cui aliquid ex his inhæſerit, mane ſanus conſurget. Omnia quæ hæſerint faucibus hoc carmen expellet: Heilen proſaggeri uome ſipolla nabuliet onodieni iden eliton. hoc ter dices & ad ſingula expues. Item fauces quibus aliquid inhæſerit confricans,dices: xi exucricone, xu,crigrionaiſus ſcriſumiouelor,exugri conexu,grilau.

Strumæ

Propolis

Cera ſacra

Fecula.

Glandulæ

gall[i] Go[...] dicunt Charmer

Vincaper uinca

Si de piſce os faucibus hæſerit, ſpinam mediam eiuſdem piſcis infringes, & aliquam partem ex ea pollice & medicinali digito ſuper uerticem eius cui os uel ſpina hærebit adpones, ſed utilius erit ſi neſcienti id facias.

Ad os, ſiue quid aliud hæſerit faucibus, hi uerſus uel dicendi in aurem eius qui offocabitur, uel ſcribendi in charta, quæ ad collum eius lino alligetur, quo remedio nihil eſt præſtantius.

Μή μοι γοργείην κεφαλὴν δεινοῖο πελώρου
Ἐξ ἀΐδος πέμψειεν ἐπαινὴ περσεφόνεια

Ad reumaticos efficax remedium ſic, muſtela die iouis, luna uetere capta, uiua in olla rudi ita excoquitur ut teri poſſit, & in puluerem redigi, qui puluis collectus ex melle & bene contemperatus, ieiuno reumatico ad diem per cocleare dabitur, ſed unius ligulæ menſura mire proderit. Ad ſynanchen remedium efficax ſic. rapæ ſeminis heminam, caulium ſeminis heminam, opopanacis ſemunciam, laſeris ͽ IIII. allij modicum, ſalis montani modicum, omnia hæc diligentiſſime trita, & melle collecta, laboranti dabuntur menſura ac ratione, ita ut terna coclearia ieiunus accipiat.

Ligulæ menſuar

AD OMNES MOLESTIAS TVSSIS ET SVBITAE ET DIutinæ, ac uetuſtæ, & ſiccæ atq; humidæ. & ad phthiſicos, atq; eos qui ſanguinolentum & purulentum excreant, & ad empyicos, uel pleumoniacos, atq; eos quibus caſu ſanguiſugæ intra ſtomachum inrepſerint, nec non & ad ſtomachi ſtridorem, & ne media doleant, remedia phyſica & rationabilia diuerſa de experimentis.

CAPVT XVI.

PAſtillus ad tuſſem & deſtillationem pectoris, & pulmonis, & ad epiphoras oculorũ, & ueſicæ dolorem, & quibus tubus ſtrãgulatur ſępius & non ſine cruciatu urinam faciunt. Item ad eos qui ſanguinem ore eijciunt, aut per urinam reddũt: ad deiectionem quoq; alui, & ad tormina, & grauedinem uentris, & choleram, & ſtomachi crebram nauſeam quæ cum uomitu ſine febri excitatur utilis eſt, & quicquid reprimi & ſiccari oportet optime compeſcit: præterea facit & ad omnium partium corporis dolorem, pręter capitis: quin etiam ſi quando alicuius rei cauſa datum fuerit, aliæ rei uitio non erit hoc medicamentum. Cum autem ad omnia quæ ſupra dixi manifeſte proſit, tum præcipue ad initia phthiſeos benefacit. multos enim eripuit ex magno periculo, interdum bis terúe datus hic paſtillus. recipit autem hæc, myrræ troglodytidos ✳ VI. croci ✳ V. thuris ✳ V. opij ✳ IIII. alterci albi ſeminis ✳ IIII.

Tubi ſtrangulatio

denarios IIII. apollinaris herbæ radicis corticis ✱ IIII. contunditur hic cortex per se & cribratur tenui cribro. deinde crocum, postea altercum, deinde myrra & thus, quibus miscetur opium pridie in aqua maceratum, & subinde aquæ exiguum adijcitur, donec fingi pastilli possint ad pondus denarij semissis, licet alij tertia huius ponderis detracta faciant pastillos. dantur in noctem ex aqua, cyathis tribus. somnum faciunt, dolorem omnem sedant ut superius dixi. oportet autem ex eo etiam catapotia fieri. quidam enim facilius ea quàm potionem sumunt, & non multum ad medendum interest.

Catapotium, id est medicamentum quod nõ diluitur, sed ita ut est uoratur, ad tussim cum sine modo defluit, conficitur sic. croci ✱ III. myrræ ✱ II. opij ✱ I. contunditur crocum siccum & cribratur. cõtusæ & cribratæ myrrę opium admiscetur aqua exigua dilutum, postea adijcitur crocum, & cum in unum omnia bene mixta sunt, fingũtur erui magnitudinis pilulæ. dantur in noctẽ ternæ uel quaternæ, & si siccæ nõ potuerint transmitti ex aqua calida modica dabunt, & formabunt ex aqua. Catapotiũ alterũ ad tussim aridam sic. myrræ, piperis, castorei, galbani, styracis, opij, singulorum idem ponderis. Castoreum & piper contunduntur & cribrantur. deinde myrra ante contrita, cæteris contusis & cribratis admiscetur: ubi omniũ unitas facta est, formantur pilulæ ex aqua uitiæ magnitudinis. dantur cum caldæ aquæ modico ternæ uel quaternæ in noctem, sed digestis. Aliud catapotium ad tussim ueterem, quod & suspirio & phthisi tentatos, & lienosos, & iecur durum habentes sanat, idem inflationem tollit, & purgat mulierum si qua ex partu sordida resederint, conficitur sic. styracis ✱ VI. myrræ ✱ II. S. opopanacis ✱ V. resinæ terebinthinæ. ✱ IIII. alterci seminis ✱ I. iris illyricæ ✱ I. nitri ✱ I. piperis albi ✱ II. galbani ✱ II. opij ✱ I. irim, altercum, piper, contundere oportet & cribrare. nitrum mortario terere, cætera pilo cõminuere, & postea omnia permiscere, ac facere catapotia magnitudinis fabæ. inde terna uel quaterna in noctem, uel sicca, uel ex calda aqua dare, quę & ad inflationes, distensionesq́ue cum aquæ calidę cyathis tribus utiliter dãtur. Ad eam rem remissior quidem pastillus, sed non contemnendus, accipit hæc. croci, myrræ, alterci, opij, pondera paria contusa miscentur despumato attico melli, fiunt pastilli eiusdem ponderis ut supra scriptum est, dantur iuxta ætatem & uires in noctẽ: licet & hinc catapotia facere, propter eandem causam utile sit, sed tunc aquæ mel adijcitur. Pastillus ad tussim, & ad sanguinem reijcientes, & ad stomachum solutum habentes, facit & ad deiectionem uentris, & uesicę dolorem. accipit hæc: apij seminis ✱ VI. rosæ foliorum arefactorum in umbra ✱ XII. myrræ ✱ XII. croci ✱ XI. opij ✱ IIII. apij semen & crocum & folia rosę contunduntur cribrãturq́ue, myrra teritur, opium aqua maceratur: omnia deinde in unum miscentur, aqua adiecta fiunt pastilli ad pondus denarij semissis, aut tertia parte detracta, dantur stomachum imbecillum habentibus, & sanguinem reijcientibus

 bus

Catapotium

bus ex aquæ frigidæ cyathis duobus, cæteris ex calidæ totidem cyathis da‑ ri debet.

Paſtillus ex odoribus

Paſtillus ex odoribus qui benefacit ad omnem internum dolorem, proprie autem ad tuſſim, & pectoris deſtillationem, & oculorum epiphoras, facit & ad ſuſpirium & ad lateris dolorem, & ad phthiſicos, ueſi‑ ca quoq; uel renibus laborantibus, uel ſanguinē de urina reddentibus cum dolore, utiliter datur, accipit hæc. cinnami, caſſiæ, croci, ſingulorū ⁜ ternos, alterci ſeminis & apollinaris herbæ radicis ſingulorum denarios quater‑ nos, piperis denarios II. opij denarios II. turis denarios III. nardiſpicæ ⁜ II. uino falerno contuſa & trita hæc ut debet conſparguntur, fiunt paſtilli ad pondus denarij ſemiſſis, aut tertia parte detracta, dantur in noctem pro‑ ut ægri uires ſunt cum aquæ calidæ cyathis duobus aut tribus. Medi‑ camentum quod per coclearium deuoratur, benefacit ad tuſſem aridam, & eos qui difficulter glutinoſa excreant, & præfocari uidentur interdum. ſed præcipue prodeſt his qui dolorem lateris cum febre ſentiunt quos Græci

Pleuritici

pleuriticos dicūt. liberat enim omni periculo eos. hoc medicamentum Apu‑ lei Celſi fuit, & præceptoris noſtri Valentis, nec unquā ulli uiuus compoſi‑ tionem eius dedit, quia magnitudinem opinionis ex ea traxerat, eſt autem hæc. mellis attici libram, piperis nigri denarios duos, myrræ troglodytidis, & caſſiæ denarios ſingulos, ſtachyos nardi denarium I. cinnamomi hemi‑ obolum, quod ſi non habueris cinnamomum, duplicem caſſiam conijcies. piper cōtunditur diligenter & cribratur, myrra teritur mortario marmoreo. poſtea utraq; in unum miſcentur, deinde mellis optimi deſpumati adijcitur quantū ſufficiat, ut ſit pſeudoliquidum. dantur inde phthiſicis coclearia qui na uel ſena, pleuriticis etiā plura & ſæpius, ſed interuallo, hoc eſt non ſimul omnia dari oportet. & tum maxime cum tuſſiunt, & præfocari uidentur, dif ficulterq; ſpirant, ſiue etiam non tuſſiunt & phlegma illis interius coquitur dari debet, protinus enim exſcreant quæ optant, & tranſitum ſpiritus ha‑ bent, & tuſſire deſinunt.

Naſturcium animatum

Alterum medicamentum ad tuſſem aridam conficitur ſic. Naſturcij animati ſeminis unciam, alterci ſeminis unciam, opij ⁜ I. myrrę ſemunciam, ſulphuris uiui ſemunciam, piperis albi— .I melle colli gitur hoc medicamentum, datur fabæ ægyptiacæ magnitudine ex cyathis aquæ calidæ III. in noctem: facit autem hoc medicamentum & ad lateris dolorem, & ad ſtomachi inflationem grauedinémque: cœliacis quoque qui ſubito uniuerſa deijciunt, prodeſt: & dolenti ſuperpoſitum uel circun‑ datum denti, & ſi exeſus eſt in cauernam eius inſertum, utile eſt. præterea adhorrores febrem præcedentes, quæ circuitum habent, datum ante horā acceſſionis, utiliſſimum eſt, ſed prius corpore perfricato oleo calido. pro‑ deſt & his qui ſine horrore circuitu febrium uexantur, quamobrem lexipy‑ retos hæc compoſitio dicitur. Alia compoſitio ad tuſſem aridam, & glutinoſam, & difficulter excreantibus: purgat etiam interanea, uomicas & ſuppurationes, accipit hæc: lini ſeminis, urticæ ſeminis, naſturcij ſeminis, iris

illyricæ

illyricæ radicis æquis ponderibus. hæc in puluerem redigi & misceri oportet cum melle, & frequẽter ieiuno per coclearium dari. Stercus porcinum siccum inligatum phœnicio, & collo suspensum, tussem molestissimam sedat. Hyssopi —I. mentę siccæ —I. pulegij sicci —I. mellis decocti —II. marrubij —I. papaueris —I. sunt qui addunt & sulphuris uiui semunciam, hęc tria permiscentur ut pseudoliquida sint, & per cocleare dãtur, ita ut per triduũ coclearia singula qui tussit ieiunus accipiat. Hederæ folia tria cum tribus granis piperis ex uini cyatho, & aquæ calidæ quãtum sufficiat, prima die dabis, sequenti die folia quinq; cũ granis quinq;, similiter ut supra, tertia die folia VII. cum granis VII. similiter ut supra, sed infirmo ex calda aqua dabis, mirabiliter tussem quamuis molestam, & uetustam sedabis. Ad diutinam tussem quæ nunquam desinit, & satis molesta est, medicamen facies sic. laricis —I. piperis —I. croci —I. myrræ —I. marrubij tunsi succi quartariũ, ficus siccas tres, mellis optimi quod satis esse æstimaueris. coques hæc pariter miscebis & conteres, ac sic ieiuno triduo cõtinuo coclearia singula dabis, miraberis remediũ, sed si necesse fuerit, intermissis diebus iterũ ac sæpius dabis, hoc etiã phthisicos sanat. Ad tussem ex perfrictione collectã medicamen hoc utile est. aceti optimi heminã, aquę heminã, hyssopi ℥ VI. tandiu coques donec ad medietatẽ decoquantur. tum heminam mellis boni despumati adijcies, & lento igne decoques ut spissescat: ante tamẽ quàm mel adijcias, supra scripta colare debes, inde terna coclearia ieiunus & post cœnam accipies. Ad tussem remedium utile. resinam terebinthinam & mel despumatum pari pondere permixta cum ouo leuiter decocto, debebis ieiunus haurire.

Pulegium siccum ad mensurã cyathi & nasturcij tantundẽ in puluerem tenuissimũ redige, & mellis optimi adijce quod sufficiat, ac decoque, & mane ac uespere coclearia inde singula accipe, miro aduersus tussem quamuis molestam remedio uteris. Ad tussem nocturnam & stomachi confirmationem remedium probatissimum sic. caricas tres pinguissimas Africanas prima nocte accipies assatas super carbones, ita ut singulis caricis inseras piperis grana nouena lecta, & pulegij quod non fuerit in fumo aliquantulum: sed caricas sic assare debes ne comburantur penitus, sed ut resoluantur, & ea hora qua te in lecto posueris, tum eas accipe & obserua ne quicquam postea loquaris, aut quemquam appelles, antequam obdormias: hoc obseruans per tres noctes facies. Ad tussem præsentaneum remedium sic. radices rumicis minutæ eius quæ per campum se sternit, & mora fert paruula, colliges sine ferro, & earum P. III. in aquæ S. XX. lento igne usque ad tertias decoques. deinde radicibus separatis, ponderabis aquam, & quantum separata aqua pensauerit, tantum mellis optimi despumati admiscere debebis, & rursus utrumque mixtum tamdiu decoques donec mellis spissitudinem habeat. deinde admiscebis

Caricæ Africanæ

.i. siccat?

piperis optimi triti quantum æstimes posse sufficere ut sine molestia accipi atur, atque ex eo medicamine mane & sero terna coclearia sumes. Marrubij fasciculum bonum in aquæ congio ad medias decoque, & ex ea aqua adiecto mellis aliquantulo, ieiunus cotidie singulos cyathos donec tussire desinas bibe. omne genus tussis efficaciter curabis. Fœniculi radicem uiridem nitidam in pila lignea contunde, atque eius succum ieiunus cum uino uetere per dies cōtinuos nouem in limine stans bibe, ualidissime aduersum tussim quamlibet molestam tibi proderit. itidem proderit & puluis ex eadem radice sicca factus, similiter potus. Porri contusi succus expressus cum oleo decoctus & epotus, plurimum tussientibus præstat. Verbenæ herbæ arefactæ tunsæ atque cribratæ tenuissimi pulueris coclearia quinque maiora maioribus, minoribus pro ætate minora, sed sinceri ex uini aminei ueteris cyathis totidem, per dies quinque potanda dabis, febricitantibus ex aqua dari oportebit, mire tussientibus proderit. Scillæ interioris medullæ teneræ contritæ succum cum mellis pari mensura decoque, & inde etiam si minimum, quantum summus digitus recipere possit, ieiunus cotidie mane gustaueris, tussis molestia mire carebis. Tussis molestia cito liberabere si obseruaueris remedium tale. piperis albi grana III. baccarum lauri grana III. in unum contunde, & adiectis aquæ calidæ cyathis duobus ieiunus bibe. deinde piperis grana V. & lauri baccas V. ex aquę ut supra cyathis duobus bibe, deinde VII. & VII. ex aquæ duobus, deinde IX. & IX. ex aquæ duobus. & si tam molesta tussis fuerit ut non statim desinat, iterum deminuendo similiter facies, ut IX. & IX. & deinde VII. & VII. V. & V. III. & III. cū aquæ calidæ binis cyathis bibas. Cupressi baccæ numero impares quàm minutissime tritæ & ex uino uetere ieiuno potui datæ, tussem potentissime leniunt. eiusdem tenera cauliculorum à ieiuno commanducata, ita ut succus transglutiatur, mire saniant tussientem, si id adiectis semper impari numero cauliculis per triduum fiat. Myrræ, styracis, opij, croci, pares mensuras conterito, & de contritis ac permixtis speciebus globulos ex aqua cicerculi magnitudine facito, ac prius quàm dormitum eat tussienti tria catapotia deuoranda, id est transglutiēda dato, super quæ tres aquæ calidæ cyathos potandos adijcito. hoc remedio nocturna tussi laborantem cito liberabis.

Numerus impar

Vētriculi gallinacei membrana

Ventriculi gallinacei membranulam qua sordes aqualiculi continentur, arefactam terito diligenter, & cum uino potui dato, humidam tussim sedabis. Tussem quamuis grauem maiorum natu intra quinque dies, paruulorum etiam intra triduum sanat, qui sulphuris triti quantum tribus digitis capere potest, in ouo semicocto sorbili per triduum ieiuno, aut per quinque dies dederit. Hyoscyami — I. sulphuris semunciam, fellis terræ — I. piperis — I. gentianæ — I. opij ℈ II. marrubij — I. mellis despumati quantū sufficiat supra dictis speciebus, tritis cribratisque miscebis, ac leuiter decoques, inde si quis tussi grauiter conflictabitur, pastillum ad magnitudinem fabæ

ieiunus

ieiunus mane hauriat, & in noctem cum calda aqua alium pastillum bibat, bonum ualde & utile remedium experietur. Scillæ bulbum unum purgatũ tribus feruoribus in aqua decoques, & ex eo quod fuerit tenerrimum sumes — IIII. panacis & iris illyricæ, drachmas quaternas, ammoniaci — II. hæc omnia diligenter teres. sed scillam seorsum confricabis, tum omnia confundes, & mellis optimi despumati ad colligendum in unum medicamen quod sufficiat mittes, atq; inde laborãti per cocleare bis uel ter diebus singulis dabis, intra dies VII. etiã sanguinẽ excreantẽ & uetustę tussis molestia liberabis, dũ aut deorsum purgatur, aut per uomitũ pituitæ interius collectæ humor effunditur. Folia ulmi quæ orientem spectant, cum piperis granis totidẽ, sed impari numero trita, & cum falerno uino à ieiuno sumpta etiam purulentas tusses potenter emendant. Salis quantum intra palmã tenere potest, qui tussiet in potionẽ ceruisæ aut curmi mittat & calidũ bibat cum dormitum uadit, neq; postea loquatur, sed tacitus somnũ capiat, cito sanabitur si hoc uel triduo fecerit. Millefolium tritum ex aceto potum tussientibus atq; etiam stomacho ruptis & sanguinẽ excreantibus prodest. similiter prodest quinq; folium tritũ, atq; ex aqua potui datum. Quinq; ouorum incoctorũ uitelli cũ uini ueteris aut mulsi cyathis tribus permixti, & calide per triduum poti, excreationes cruentas emendant. Nuces pineæ inanes contusæ in ollam mittuntur, & quot fuerint nuces, tot hyoscyami unciæ & aquæ sextarij adijciuntur, hæc ad medias decoquuntur, atq; inde ad tussis remedium etiam phthisico bibenda ieiuno cotidie potio, etiam ex uino, si non erunt febres, salubriter dabitur. Si de tussi stomachũ quis aut latera dolebit, herbæ uettonicę fasciculum cum suis radicibus in olla noua decoquat, cum aquæ lixiuæ ȝ. duobus, donec ad tertias consummantur, atq; inde dimidium cyathum frigidum cum dolore urgebitur bibat. Vettonicam, nepetam, pulegium, æquali mensura cum uini ȝ. duobus & salis pusillo, ad heminã decoques, atq; inde laboranti tussi & doloribus stomachi cyathos singulos ieiuno ut per cocleare paulatim infundas per triduũ dabis. Si quẽ tussis intolerabilis uexat, de lupi iecore arido uel exusto quantũ uoluerit cõterat, adijciatq; uinũ mel & aquã tepidã, atq; inde ad diẽ cyathũ ieiunus bibat, intra paucos dies mire sanabitur. Inuenta casu in uia portio de cribro impari numero foraminũ collo inligata, tussi & suspirio remedio est. Ad tussem nimiã & ueterẽ remediũ sic. marrubij sicci P. III. in ollã nouã fictilẽ mittes, & aquę fontanę ȝ. XVIII. & decoques ad tertias. deinde ipsam aquã colabis, & in rudẽ ollã alterã mittes, atq; addes illic mellis optimi ȝ. I. piperis triti semunciã, & iterũ ad tertias decoques, ut spissum fiat. deinde diligenter in uaso uitreo repones, atq; ex eo ieiunus terna coclearia cotidie sumes. ęque prodest marrubij uiridis succus cũ mellis despumati pari mẽsura decoctus, & cocleare pleno mane sumptus & uespere. Herba argemonia contrita, & ex uino uetere diluta potui data, unice tussientibus prodest, tamen

Folia ulmi

Cribri portio

tamen ut dixi qui remediandus eſt ieiunus accipiat. Betæ radix pipere adiecto conteritur, & ex eo ad piperis magnitudinem catapotia fiunt. inde bina ieiuno data deuorantur, donec tuſſis uitium conſeneſcat. Fabæ ſolidæ granum infuſum in aqua, adeoq; inflatum ut plus humoris nequeat haurire, ſubito deuoratum, tuſſem mire tollit. Lotium humanum uetus adiecto croco ut odor eius occulatur exhauſtum, ueteres tuſſes, & eos qui craſſa pituita uexantur emendat. Si cui ſaliua reſiliens tuſſem mouerit, aliquis ei in frontem ſufflet, ſtatim deſinit. Ex ouo duro interius quod eſt, paſſo intritum adiectis aquæ calidæ cyathis duobus ſi antequã cubitum eas biberis, quietiorem à tuſſi maiorem partem noctis habebis, & eius potionis adſiduitate ſanabere. Faba freſa tuſſientibus in qua allium coctum fuerit, maxime prodeſt, uel ex melle in cibo ſumpta, efficaciter remedium præſtat. ſed & purulentas excreationes cohibet & ſanat.

Ficus ſiccæ tres cum hyſſopi modico, & paruo rutæ faſciculo, & quartario fœnogræci purgati, cum aquæ nitidæ ſextario propenſæ in olla rudi ad medias decoquuntur & colãtur, inde tres potiones per triduum tuſſi nimia laborantibus dantur, mirum remedium eſt. Seuum ouium decoctum & cum uino auſtero depotum, tuſſi medetur. Sandaracha quoq; cum reſina terebinthina ex ouo ſorbili ſumpta, tuſſem remediat. Vettonicæ pollinis drach. II. in paſſi cretici cyathis duobus permixtę aqua calida utiliter aduerſum tuſſem bibuntur. Palmare remedium ad tuſſem ſic. fœniculi ſicci triti ℈ IX. anethi ſimiliter ℈ IX. opij hiſpani ℈ II. hęc iuncta ex melle optimo temperabis, & ex eo nucis auellanæ magnitudine cum aqua calida mane ieiuno, uel etiam digeſto ad ueſperam dabis. Valde bonum & utile ad tuſſem qualemlibet hoc remedium eſt: apij ſeminis ℈ IIII. hyoſciami ℈ II. anethi ℈ IIII. opij ℈ II. mellis quod ad colligendas & glutinandas ſpecies ſupradictas ſufficiat, cum in puluerem fuerint redactæ. Tuſſi & cruditati medetur hoc medicamen. coſti — III. cinnami — II. piperis ℈ V. item piperis longi ℈ V. opij ℈ II. croci — I. mellis quod ſatis ad hæc trita temperanda & catapotia facienda, quæ cum calda aqua & mane, & ſero, ſed interiectis uicibus dari oportet, quod ſimiliter & de ſupra ſcripto medicamine fieri debet. Aquam in qua rutam, & hyſſopum, & roſam ſiccam, decoxeris uino inmiſce, & ita bibendam ieiuno offer tuſſienti, cito ſubuenies.

In ouum ſorbile maſtichę puluerem mittes, ſed opus eſt ut mox coagitatum ſtatim ſorbeas, ne dilatione fiat cruſta: quo exhauſto facile tuſſem ſedabis, ſi id ſæpius feceris. Fabæ grana quinquaginta toſta in furno, piperis totidem, tundes & cribrabis, & pulegij tantundem menſuræ quantum fabæ eſt in puluerem rediges, ac ſimul melle conſparges, & coques in olla rudi atq; agitabis ne conburatur. poſtea de tepefacto medicamine per ſeptem dies ſingula coclearia, ſiue mane, ſiue ſero, tuſſi laborantibus dabis, cito ſubuenies. Herba centauria trita ex uino dulci bibitur, mire prodeſt

etiam his qui sanguinolentum aut purulentum extussiunt, quos phthisicos dicunt. Vuam passam enucleabis ad ponderis libræ sextantem,& diligenter teres,adijcies sinapis optime separatim triti libre sextantem,ac deinde adiecto aceto scillite cum mellis modico teres et miscebis,ita ut eam spissitudinē habeat,ut pastilluli fieri possint,nō tamē grādes,inde qui phthisi & diutina tussi laborat,singulos cū calda aqua ieiunus mane, & similiter dormitū uadēs ad uesperā sumat. Cerui pulmones cū suis gurgulionib. uirgulis tensos,in fumo donec arescāt suspende,& ex his aliquid cōtusum tritūq; diligenter adiecto melle,ecligmatis modo phthisico dato,quē sanari citissime uoles. Lacerta uiridis uiua immissa in uas fictile nouū,& cū uini ℥.III. decocta ad cyathū unū,incredibiliter phthisico ꝓdest,si ex uino eo mane ieiunus bibat cocleare unū. Qui phthisi laborabit,laser tritū in aqua tepida ieiunus cotidie bibat,potēter remediabitur. Cācros marinos inpari numero exustos uel aridos tritos,& baccas laureas impari numero tritas,adiecto melle atq; adipe anserina remissa,æquis pōderibus,uniuersa permixta unum corpus facies,atque æqualiter in duodecim partes diuides, & in cibo aut in potione laboranti phthisico dabis,mire proderit. Oua incocta duo in calice diffundes, & deijce olei optimi ℈ II. & axungiæ uetustissimæ in trulla ad calidā remissæ ℈II. & coagitato ac permixtum phthisico tepidū cotidie da bibendum,donec sanet̃,ualde proderit Qui phthisi adficiūtur, maritima loca uitare debent, atq; illic maxime ubi pix conficitur commorari,ibiq; coclearum carne cum uino excoctarum adsidue uesci. Picem præcoquā,siue quam uiscosam uocant,& rubricam scythicam, quam alij pissasphaltum uocāt cum seui ceruini remissi cyatho uno & lactis bubuli uel ouilli pari mensura,si quis iam periclitanti phthisico in potu uel in cibo cotidie dederit,mire ei subueniet. Mus gliris degluptus & cum oleo ac sale assatus pleumoniticis uel empyicis cibo datus,mire succurrit,eos quoque qui purulenta excreant celerrime sanat. Marrubij uiridis fasciculum, & ambrosiæ fasciculū, & abrotani fasciculum,mitte in ollam semodialem nouam,& uini ℥.IIII.& decoque ad sextarium,tum exprime herbas,& cola,& adijce in ollam mellis optimi sextarium & postea decoque ad crassitudinē mellis,ex eo uteris ieiunus cotidie plena ligula ad sanguinis reiectionem sedandam,& ad stomachum confirmandum. Butyrum nitidum & tantundem mellis optimi despumati coquito donec color rufus sit, & in pyxide cornea recōde, atq; inde mane ieiuno singula coclearia dato,qui pulmonis exulcerati uitio fœtidum olet,uel purulentum & fœtidum excreat.

Phthisicorum habitatio

Axungiæ suillæ uetustæ unciæ tres, ex uini uetustissimi cotyla una decoctæ,potui phthisicis datæ potenter remediantur. Anethi sicci ueteris puluerē,& resinæ pityinæ puluerē,cū adipe uetere anserino aut gallinaceo, edendum mane ieiuno empyico coclearia tria, & uespere tātundem dabis, mire subuenies. Ad eos qui sanguinem excreant remedium efficax sic.

turis

turis masculi diligenter triti, drach II. ammoniaci unam, cum aceti hemina si mul contemperabis, ita ut bibi possit & laboranti ieiuno hæmoptoico dabis. Si quis purulentum tussit, ouum crudum cum pari mensura succi de porro sectiuo expressi, tantũdemq; optimi mellis permixtũ, calefactum ieiunus sorbeat. Ad excreationem cruentam remedium sic. cocleæ elixatæ teruntur, & ex aqua calida à ieiuno bibuntur, nec non ad idem cocleæ inlotæ ex aqua marina coquuntur & deuorantur. Phthisicis & empyicis prodest aqua in qua cydonea mala cocta fuerint, adsidue propinata. ipsa etiam si incocta manducentur iuuent. Spongiæ africanæ exustæ cinis cum succo porri sectiui, haustus empyicos sanat. Rafani cocti cibo sumpti sanguinolentas excreationes celeriter emendant. Gummi optimum in ore solutum & deglutitum, summo empyicis remedio est.

Ruborum in quibus mora nascuntur cauliculi teneri tunduntur, ex his succus exprimitur, qui in sole ad crassitudinem mellis spissatur agitatus, hic haustus sanguinolentam excreationem efficacissime cludit. eorundem ruborum cauliculi teneri ex uino austero discocti eduntur. idq; uinum etiam merum potatum sanguinolenta excreantibus prodest. Coagulum ceruinum, siue leporinum, siue hedinum, in potione solutum bibitur utiliter ab empyicis uel hæmoptoicis. ceruini quoq; cornus exusti cinis in potione datus similiter medetur. Bubulus sanguis uel hædinus sanguis recens cũ pari mensura aceti discoctus sanguinem excreantibus prodest si per coclea re adsidue degustetur. Glutinum quo charta glutinatur calidum in modum sorbitionis hauritur, uel ex aqua calida sanguinem excreãtibus datur. *Glutinũ chartarum*

Nuclei amygdalarum, triticum, amylon, & menta, trita in qualibet potione utiliter ab hæmoptoicis uel empyicis hauriuntur. Semen salicis tritum, & ex uino austero sumptum, sanguinem tussientes sistit, & uitiũ potenter emendat. Hederæ baccæ quæ sunt luteæ inpari numero tritæ & ex aqua tepida potæ phthisicos sanant. Herbæ uettonicę folia in umbra arefacta & tunsa cribrataq; reponito, atq; inde laboranti uulso uictoriati argentei pondus ex passo bibendum sæpe præbeto. quidam quo potentius herbæ huius auxilium facerent, adiecto melle cribratum puluerem cõprehenderunt, atq; inde fabæ magnitudine dederunt laborantib. phthisicis, uulsis, & reumaticis, eosq; qui etiam purulenta excreabant incolumitati solidæ reddiderunt. Ad phthisicos remedium & præsens & maximũ, nam etiam uitæ dubios sanat, & quibus spes superesse nulla uideatur. equi saliuam uel spumam cum aqua calida bibendam per triduum dabis, etiam quem tussi intoleranda & diutina laborare uideris, hoc remedio liberabis: ægrum quidem sine cunctatione sanabis, sed equum mors subita consequitur. Oua cruda duo in calicem uerguntur, eo adijciuntur olei optimi — v. gari floris — v. passi cretici — v. cumq; hæc in calicem conieceris, axungiæ uetustissimæ — v. in uase igne dissolues, eundemq; liquorem calidũ cæteris *Equi saliua*

rebus

rebus adiicies, omniaq; pariter super aquam feruentem remittes, & calida phthisicis bibenda præbebis. Herbæ senecionis uiridis contusæ & expressę succus ad mensurā cyathi unius per dies singulos potui datus, phthisicis miro remedio est, si interiectis diebus uel septies propinetur. Rutę teneræ contritæ cum ramusculis suis & expressæ succus, cum aliquantulo bitumine, ex uino uetere calido, phthisicis celeriter, similiter & empyicis in potu medetur. Antidotū phthisicis incōparabile sic. piperis albi ℈ III. myrræ ℈ I. opopanacis ℈ I. turis masculi ℈ I. opii ℈ I. croci siculi ℈ I. zingiberis ℈ II. laseris ℈ I. rutæ siccæ ℈ II. abrotani ℈ II. narcissi ℈ II. uettonicæ ℈ II. marrubii ℈ II. pulegii ℈ III. mellis despumati optimi ℥. I. uini aminei quartariū, papaueris triti ℈ I. ex quocūq; liquore hoc phthisicis propinatum ualde prodesse memoratur, ita ut de cōtritis diligenter mixtisq; speciebus catapotia fiant magnitudine fabæ, quę aut integra hauriēda, aut liquefacta dētur & mane & uespera.

Trochiscus dielectru prȩstātissimus ad hæmoptoicos, id est sanguinē uel excreātes uel uomētes, uel eos qui maxime cū tussi sanguinē iactant, huius cōfectio sic. croci ℈ XV. succini ℈ XV. mastiches chiæ ℈ XV. iris illyricæ ℈ XV. opii ⚹ IIS. psyllii quod est semen nigrum minutum pulicibus simile — IIS. hoc semen coques in hemina aquæ, donec densa fiat, quemadmodū de lini semine, quam colabis postea, & reliqua omnia trita ex hac aqua colliges, & formabis trochiscos habētes maximos ℈ IIII. S. alios ℈ IIIS. minimos usq; ad ℈ I. S. Ita ergo facies ut pro ætate unusquisq; & pro corporis firmitate accipere possit. Ad eos qui sanguisugas inscii deuorant, cimicum in carbonibus positorum fumus remedio est, si ore hianti & faucibus apertis excipiatur, eiici enim & expelli deuoratas sanguisugas hac ratione certissimum est. In eo aceto in quo prius ferrum feruens sit extinctum, butyrum missum & calefactum paulatim, si absorbeatur eiiciet de stomacho sanguisugas. Ad stridorem pectoris deponendum sinapis optimi triti cyathos duos, & mellis optimi despumati cyathum miscebis, & ieiunus die calido, aut in loco tepido gargarizabis, & sines patenti ore humorem decurrere.

Trochiscus dielectru

Sanguisugæ uoratæ

Ne media doleant, luna septimadecima semper allii incocti terna grana purgata transgluti, mire proderit. Corallium tritū ex aqua potui datū, reiectionē sanguinis reprimit. cui rei & castaneæ medentur si coctæ quam plurimæ māducentur. Ad tussem Vindiciani medici remedium singulare. sulphur uiuum teres, & inuolues de axungia porci uetustissima, & dabis ut transglutiat tres pilulas prima die, secunda duas, tertia. I. tales autem pilulæ erunt ut facile transuorari possint, hoc remedium etiam equis tussientibus prodest. Ad tussem remediū efficax: herba quæ gallice calliomarcus, latine equi ungula uocatur, collecta luna uetere liduna die iouis, siccata prius in ollā nouā mittitur cū prunis ardentibus quæ intra ollam mitti debent, superficies sane eius argilla diligenter claudi debet, & calamus inseri, per quē humor uel fumus caloris hauriatur intra os, donec arteriā omnē & stomachū

penetret. Compoſitio ad tuſſem.mellis deſpumati P.I. anethi ſeminis — III.piperis — I.hæc diligentiſſime trita miſcentur melli,ut cum uſus exegerit bis in die terna coclearia qui tuſſi laborabit accipiat. Compoſitio ecligmatij ad pulmonem corruptum reparandũ.marrubij faſciculum unum, hyſſopi faſciculũ I.glycyrizæ —III.iris illyricæ —III.inulæ —III. nuces pineas reſinoſas V.aquæ S.VI.mellis P.V.omnia hæc in aquã nitidã infundes,ita ut ad tertias coquantur,hoc eſt ut ſimul uniuerſa ad triſextium ueniant,poſteaq́ addideris ſupraſcriptũ mellis pondus,ut ad mellis ueniant denſitatẽ,de quibus colatis & in uitro cõditis,terna mane coclearia,terna ueſpere,qui ſupradicta ualitudine laborabit accipiet. Deſcriptio ecligmatij ad pulmonẽ curandũ.herbæ gladiatoriciæ ſuccus,lilij ſiluatici ſuccus,marrubij ſuccus,ęquis menſuris parabitur.deinde quantũ de tribus ſpecieb.fuerit ſucci,tantũ mellis mittetur,ita ut poſtea in ſextarium huius permixtionis tria coclearia olei uiridis mittantur,quod tandiu poſtea coquetur, quãdiu medicamen ad mẽſuram mellis ueniat.ex hoc ieiunus accipiat terna coclearia,& poſt cœnã terna,qui pulmonis uitio laborabit. Confectio unctionis ad ipſam pulmonis cauſam,olei mollis S.I.cymini quartariũ,lento igni tam diu coques,quã diu cyminum percoquatur,quod poſtea colabis, & addes olei chamæmelini heminã, olei anethini quartarium,olei roſei quartarium, olei ranacei heminam,medullæ ceruinæ recentis —III.adipis anſerinæ atq; porcinæ recentis —VI.butyri recentis ſine ſale —VI.ceræ punicæ —III.hæc omnia ad uaporem ſoluta miſcentur,& quãdo æger ungi debet,tolles ex eo —VI.ad triduanam unctionẽ,& addes illic ſucci de fœnogræco —II. febri fugiæ —II.lactis humani quartarium, quod lac ſub hora qua ęger ungẽdus eſt mittatur,nec calefaciat cum cęteris ſpeciebus,& iacens in lecto ungatur lenta ſatis manu, ſed ante lucẽ poſtquã unctus fuerit ſtatim lac uaccinum bibat eadem hora mulſum, nõ coctum dum calet.

AD SVSPIRIOSOS VEL AD DYSPNOICOS, ET omnes cauſas arteriarum, de quibus ruptis ſanguis emanat, & ad uomitus reſtringendos,& prouocandos,& ad ſitim arcendam,& ad ſingultus inhibendos, & ad reumaticos & uulſos, remedia rationabilia & phyſica diuerſa de experimentis. CAPVT XVII.

AD ſuſpirium facit bene acetum quod ſcilliticum uocant, cocleario ter quaterue ſumptum ad diem. prodeſt & ſcilla argilla circundata & furno cocta purgatis exterioribus putaminibus, & quod eius tenerrimum eſt tritum, adiectis mellis attici duabus partibus & aceti boni una parte,atque ita decocta & per ligulam unam ſemel in die ſumpta. Profuit multis ad ſuſpirium uel diſpnœam depellẽdam,pulmo uulpis uel iecur in olla fictili exuſtum, atq; ad cinerẽ redactũ & datũ ad diẽ ieiuno, mẽſura coclearioru triũ,cũ aquæ cyathis tribus

Vulpis pulmo

ſi febri

ſi febricitabit,ſi ſincerus erit ex uino uetere.profuit & pulmo cerui eodē modo arefactus & datus. Prodeſt ſuſpirioſis hoc medicamentum euidēter, aluminis fiſſi * VI.opij * I.aqua exigua opiū diluitur, miſcetur alumini ante trito.fiunt globuli ciceris magnitudine, dātur ieiuno ante cibum quaterni aut quini.hoc medicamentum & ad ſanguinis eruptionem ex interioribus partibus facit,& ad ueterem tuſſem,& ad phthiſicos,uel purulenta excreantes. Hoc quoq; medicamentum ad ſuſpirium ſatis commode facit, ſulphuris * I.nitri * I.abrotani quod tribus digitis cōprehendi poſſit.hęc contunduntur & teruntur curioſe, cum opus eſt dantur ex his ieiuno coclearia duo cū duob.cyathis aceti calidi. Aliud medicamentum ſtrumis & ſuſpirio efficax,facit aūt & ad lumborum diutinum dolorem,& ad paralyſin, & ad hydropicos,& ad lienoſos,conficitur ſic.brioniæ,id eſt albæ uitis radicis, * XII.iris illyricæ * XII.ammoniaci guttę * XII.aſparagi radicis * VI.ſcillę bulbi crudi tenerū ex interiore parte * XII.tragacāthi * VI.his mellis miſcetur quod ſufficiat,ſed prius contuſis diligēter & tritis donec ceroti habeant temperaturā.inde cum opus eſt datur ieiuno * I.cum aquæ mulſæ cyathis tribus. Balſami ſemen tritum potum ex uino prodeſt ſuſpirioſis,caducis,phreniticis,pleuriticis,& ad omnia uitia quę in thorace ſubſiſtūt, pulmonis & ſuſpirij cauſis medetur. Thymū tritū potū ex uino extenuat & calefacit quæ ſunt in ſtomacho grauia,unde ſuſpiriū naſcitur,uentrem quoq; releuat,ſanguinē extenuat,& quæ ſunt glutinoſa & hęrentia in thorace & faucibus detrahit. Origanum cum croco tritū,potatūq; cum uino ſuſpirioſis prodeſt. Hyſſopū quoq; aridum contuſum & cretum ex aqua,aut uino, aut aceto,aut melle datum, aut decoctū cum aliquo ſupradictorū liquorū, ſuſpirioſis medetur. Marrubiū aridum tritū cū mellis cocleario ſumptū, uel ſuccus eius potus,æque ſuſpirioſis remedio erit. Chamędrys extenuata tritaq; & pota prodeſt ſuſpirioſis, quæ propter craſſitudinē ſuā liquore aliquo etiā aqua extenuari debet, & ſic accipi. Herba tiniatica contuſa & ex melle cocleario ſumpta ſuſpirioſos curat.rutę quoq; atq; herbę blattarię ſuccus per ſe datus,aut radices earū incoctę aqua,& potui datę ſimiliter proſunt.nec nō & capparis radices idē præſtāt,ſi ut ſupra ſcriptū eſt accipiātur.

Reſina terebinthina deuoratur ad magnitudinē fabæ ægyptiacæ ab eo qui ſuſpirio laborat uini cyatho ſuperſumpto,quæ res magno remedio eſt.

Centaureæ tenuis ſuccus quantum nux auellana recipit cum aqua mulſa datus,uel ianthidis herbæ quæ humidis locis naſcitur unius fruticis, folia trita cū cyatho aquæ data, ſuſpirioſis plurimū proſunt. uino uti oportet ſuſpirioſos in q̄ cētaureæ,abſinthij,origani,& tragorigani,& hyſopi,& thymi,& pulegij,& rutæ faſciculi retracti fuerint decocti. Cupreſſi pilulæ tritæ potæ ex uino faciunt bene,non ſolum ad ſuſpirium ſed & ad iocineris & pectoris & uuluæ dolorem,ſi fœminis dētur:folia aūt eiuſdem cū ruta trita & pota pectoris tollunt dolorem. ſimiliter cortex & radix cupreſſi decocta

ad eadem profunt, fed faciunt & ad phalangiorum morfum,fi extrinfecus imponantur emplaftri more compofita. Acetum ex fcillæ bulbo factum mirifice prodeft fufpiriofis:fimiliter acetum ex thymo,origano,pulegioq; confectũ prodeft,fi adfidue deguftetur. utiles funt inter initia quãuis molefta,fufpiriofis forbitiones de porro capitato factæ, &ex urtica atq; nafturcij femine.perungi aũt eos oportet rebus calefaciẽtib.certe pyretro cum oleo decocto.geftationes quoq; per uiam myrteam profunt, & fi fuper lectum fufpendatur illis myrtus,remedio erit. Ad fufpiriofos remedium falutare,fpumam de ore mulæ collige,& in calicem mitte, atq; ex aqua calida fiue uiro feu fœminæ quæ hanc moleftiã patitur continuo da bibendã, homo ftatim fanabitur,fed mula morietur. Ad fufpiriofos fanandos fel urfinum aqua dilutum bibendum optime datur,intra paucos enim dies potenter medetur. Ad fufpiriofos remedium potens. herbæ falutaris fafciculum, & ficorum africanorum aridorum felibram, ex aquæ fluuialis heminis tribus decoquito ad heminam, eamq; potui dato per triduum.

Ad fanguinis eruptionem fiue ex arteria fiue ex pulmone uel pectore, benefacit fymphyti radix, quam quidam inulam rufticam, quidam alum gallicum uocant, lota hac aqua frigida & rafa cultello eburneo uel offeo. datur fextans libræ ex ea, aut eo amplius,uel quantum potuerit debet manducare & deuorare cui opus eft, neq; enim amara eft.oportet autem eo die acetum non guftet quod interdum per fe folum magnifice folet prodeffe. fed huius radicis effectum refoluit fi cum ea detur. Benefacit ad arteriæ eruptionem polygoni fuccus cyathorum duum aut trium per triduum datus. & plantaginis tritæ eodem modo datus fuccus, plurimum prodeft. cretæ quoque famiæ denarius unus, fumptus exaquæ frigidæ rigore detracto, cyathis tribus ualidiffime iuuat. herbæ etiam polygoni, quæ ut opinor tiniaria uocatur, fafciculus quantus manu comprehendi poffit, in tribus heminis aquæ decoctus ad tertias, recte medetur eruptioni fanguinis ex arterijs, fi quis inde laboranti cyathos tres ieiuno per triduum dederit. oportet autem fentienti uulnus interius, loco ipfo fed à foris fpongiam cum aqua frigida recenti imponere, uel ex aceto acri, fed frequenter mutare, ne concalefacta noceat, & uetare artus conftringi quod plerique medicorum faciunt, ignorantes quia incitatur fanguinis eruptio mufculorum compreffione. quandoquidem omnis conftrictio in utranque partem exprimit uenam. Faciunt & compofita medicamenta ad fanguinis eruptionem quorum hoc eft præcipuum: acaciæ fucci uncia,hypocyftidos qui eft fuccus rofæ filuaticæ, quam caninam quidam uocant, uncia,balauftij qui eft flos mali granati quo coriarij utuntur,uncia,opij femuncia. balauftium cõtunditur & cribratur, uel ficcũ in mortario teritur, cætera pridie macerata in aqua commifcentur diligenter, & paftilli inde fingũtur quidam maiores,quidam ad denarij femiffem:

dantur

dantur resoluti iuxta ætatem uel uirtutem infirmi ex aquæ frigidæ cyathis tribus aut duobus. hic pastillus benefacit & ad dysentericos & ad torminosos. Alter pastillus ad sanguinis eruptionem mirifice faciens. accipit hæc: tragacanthi ⁎ IX. samiæ cretæ ⁎ VII. rutæ ponticæ ⁎ IX. glycyrizæ succi ⁎ V. symphyti succi ⁎ VII. gūmis ⁎ IIII. hypocystidos succi ⁎ VII. turis ⁎ V. aluminis liquidi ⁎ V. opij ⁎ V. amyli ⁎ VI. myrræ ⁎ V. croci ⁎ VII. plantaginis succi ⁎ III. & passi myconij quod satis erit, tritis diligenter supra scriptis speciebus miscebitur. fient pastilli ad denarios singulos & ad semisses, qui pro ætate aut uiribus infirmi ex aquæ tepidæ cyathis tribus ieiuno dabuntur. Ad reiectionem sanguinis ex ore manantis symphyti radix in uino decocta salubriter bibitur. ligustri quoque succum ieiuno per triduum dato, statim subuenies, quæ res & torminosis & dysentericis est salubris. Si ex quocunque corporis loco sanguis per abundantiam nimiam exuberet, & fluat, herbæ sabinæ succus quantus uidebitur, siue uiridis, siue siccæ contritæ, ex uino picato uetere optimo ieiuno per triduum dabitur, sanabit hæc potio etiam in uitæ discrimine constitutum. facit autem & ad colicos & ad dysentericos, quibus tamen decocta datur. Qui subito sanguinis uomitu laborat, coralliū contusum & in puluerem redactum ex potione mixta calida bibat. Ad uomitum nimium reprimendum sulphuris uiui pusilium & ramenti de cornu cerui tantundem, in ouo sorbili tritum & permixtum bibi utile est. His qui cibum non continent, aloes minimum cum frigida aqua potui datum, plurimum prodest. Personaceæ herbæ radix contusa adiecto modico sale & uino sparsa, & cotidie recens imposita super tumorem stomachi uomicas omnis per sudorem emanationesque occultas potenter expurgat. Mandragoræ drach. hyoscyami tantundem, opopanacis idem, croci siculi tantundem, myrræ atque turis similiter, gummis itidem, omnium specierum pares mensuras tere diligēter & in puluerem tenuissimum redige, atque ex uino uetere collige, paulo crassius quàm spissitudo sit mellis, ex eo medicamento ad mensuram uictoriati, id est dimidium drach. dabis ruptum & infirmum stomachum habēti in tribus cyathis aquæ calidæ eunti dormitum, beneficium remedij prima statim potione sentitur, secunda incredibilis profectus est, tertia curatio omnis potentissime explicatur. Ouum incoctum in calicem defunditur, & testa eius succo marrubij impletur, & in ipsum calicē defunditur, & mellis optimi despumati tantundem, omnia hæc in se permiscētur, ac tepefacta hauriuntur, miromodo uomicas rumpunt, & ad sanitatem laborantē stomachum perducunt. In ouo sorbili cimicem unum contritum ieiunus ignorans qui sorbeat, desinet uomere, hoc sæpe expertum est. Compositio medicaminis ad arteriam sanandā sic. costi ℈ III. spicænardi ℈ III. piperis ℈ III. radicis lappæ maioris, id est herbæ personaceę ℈ III. hæc omnia simul teres & ieiuno in balneo ex uino candido bibenda protinus dabis. Herbæ uettonicæ

Victoriatus dimidium drac.

nicæ folia arefacta cõtusa cribrataq́; prosunt suspiriosis si ex eo puluere co=
clearia singula ex aquæ calidæ cyathis duobus ieiuni interiectis diebus, do=
nec sanentur biberint. Aqua quę in arborum lacunis cauisq́; corticib. con
sistere cõsueuit, suspirioso potui data celeriter eũ sanabit, atq; omni periculo
Siti sedandæ liberabit, si adsidue uel ipsa pura calida uel mixta potetur. Sitim quamli
bet molestam reprimes, si aquam tepidã cum oleo permixtam biberis & cõ
tinuo uomueris, denuoq́; si necesse fuerit id facies, quo sitis maxima cõsene
scit. Gallinacei oui uitellũ semicoctũ oleoq́; permixtũ si quis sorbeat siti=
re desinet. Lapidẽ de aqua fontana sublatũ statim sub lingua pone, & il=
lic aliquandiu tene, sitire desines. Glycyrizæ surculũ paruum sub lingua
habeto, & saliuã quæ creuerit trãsglutito, quo facto neq; sities, neq; os tibi
Singultus inarescet. Ad singultus inhibẽdos, festucã quã bibẽs in calice acceperis pro
tinus supercilio sinistro imponito, continuo remediũ experieris. In aquã
calidam manus missæ, diuq́; illic retentæ singultus crebriores inhibere dicũ
tur. Anulus in sinistra manu in medio digito positus, uel ibidem transla
tus, singultus statim compescit. Si quis singultiens aceti scillitici cocleare
plenum acceperit, statim singultire desinet, idẽ præstat & aquæ satis frigidę
adsiduus gustatus, & si quis spiritum introrsum reuocet & aliquandiu conti
neat, similiter remediabitur, nec minus huic rei prodest sternutamentũ in tẽ
pore excitatũ. Herbæ trixaginis contusæ in lignea pila succus expressus
cum uino calido potui datus, ruptos siue uulsos & reumaticos efficaciter sa=
nat. Asparagorum radix ad pondus denariorum duorum, & brassicæ fo
lia tantundem mensuræ contrita atq; ex uino nigro uel austero potui data,
uulsis & reumaticis mirifice prosunt. In pila in qua frumentum tunditur
quantulumcunq; sordium aut pulueris inueneris collige. itemq́; in eo loco
uel foramine in quo ianuæ pessuli descendunt quidquid reppereris collige,
& in unum permisce & tacite uel occulto loco in potionẽ aut cibum uulsi la
borantis insperge, continuo malũ dolorq́; sedabitur. Serpentis senectus
id est exuuiæ licio alligatæ, & uulso circundatę mire prosunt. Stercus uer
ris primo uere collectum arefactumq́; & tritum in potione datum efficacis
sime uulsos & reumaticos sanat. Ad eos qui sanguinẽ per os proijciũt re=
mediũ tale. testę nucis maioris cõbustę diligenter terãtur & cũ aceto dentur:
sed si febricitat cui medẽdũ est, cũ posca accipiat pro modo ut causæ sũt, aut
ætas uniuscuiusq; patitur, id est ut unius nucis testæ, aut duarũ, uel etiã triũ
dent. Cõpositio ecligmatij q̃d facit ad phthisicos & ad eos quib. pulmo
per distillationẽ uuæ uulneratus est, iris illyricę — I. spicæ celticæ — I. hysopi
cretici — I. ameos — II. resinæ terebinthinæ — II. piperis — II. erui russei — II. bu
tyri — VI. mellis despumati. P. III. & — IX. ea quæ in puluerem redigẽda sunt
tundes & diligẽtissime cernes, resinã uero & butyrum liquefacies lẽto igne.
postea melle permixtũ totum suprascriptarum specierum puluerẽ colliges,
& simul commaceratum in doliolo uitreo repones, utendum cum usus ex=
egerit, ita ut mature ieiunis terna coclearia dentur.

HVMERORVM ET CERVICVM DOLORIBVS ET OPISthotonicis,& hircosis,& unguibus & paronychijs, remedia rationabilia & physica diuersa de experimentis. CAPVT XVIII.

HVMERI dolorẽ mustelę exustę cinis tritus,& cũ cera permixtus ac subactus,& ceroti more inpositus,mire sanat. Ad ceruices & neruorum subitos aut ueteres dolores & cõtusiones,medicamentũ ualde necessariũ , quod diasteaton dicitur sic, masticheѕ —III.olei rosei librã,olei gremialis selibrã,uel quod sufficiat.ceræ ponticæ librã,seui ceruini librã,medullæ ceruinæ librã,adipis pullinæ lib.adipis anserinæ lib.adipis scrofinæ P.II.fœnogræci succi heminã,lini seminis succi heminam,ibisci succi heminã,chamæmeli fasciculũ,anethi surculos VII.mastiche cũ oleo rosaceo in mortario conteratur.species uero suprascriptæ lento igne decoquãtur,& succi cum cera seorsum misceantur,& omnia mixta colentur. sic postea mastiche cũ oleo supermittatur , & misceantut omnia diligenter, mixtaq; coagitentur ad focum, & refrigerata in dolio uitreo reponãtur,quibus cum opus fuerit ceroti more uteris. Ceruicis dolor inflexibilis,quem opisthotonon græci uocãt,leuatur urina capræ aurib.infusa,aut bulbo trito cũ fimo eiusdẽ capræ ceruici inlito,sed nihil utilius est medicamẽto diasteaton de adipe diuersa facto quod suprascriptũ est. Ad ceruicũ dolores remediũ physicũ sic.ieiunus dextrã manũ saliua tãge,& dextrum poplitẽ perfrica,deinde sinistra manu sinistrũ , & hoc ter per singulos poplites facito, statim remediabis. Butyro & adipe ursina perunctæ ceruices statim sanabuntur. Ceræ selibrã,olei cyprini selib. absinthij uiridis cõtusi — II.simul ad ignẽ permisce,& pro ceroto utere ad om̃es ceruicũ dolores. Rigor ceruicis adipe anserina uel potius gruina perunctus,uelocissime mollietur. Fici folia & poma eiusdem immatura contrita & inposita ceruici subueniũt. Neruorũ omniũ rigori & perfrictionib. cito subuenit̃ malagmate tali : olei laurini P.I.resinæ terebinthinæ P.I.picis liquidę P.I.axũgiæ ueteris P.I.decoctis & ꝑmixtis unà his specieb.nerui rigẽtes et offensi salubriter perfricãtur.

Opisthotonicis & tetanicis lotium caprinũ cũ aqua mixtũ efficaciter prodest, si ieiunis potui det̃. Summũ opisthotonicis & arhriticis remediũ & multis experimẽtis ꝓbatũ cõficit̃ sic.castorei,piperis albi,petroselini,æquales portiões simul tũdes & cribrabis , atq; inde cocleare unũ cũ uno cocleari mellis & aquæ calidæ cyathis duob.ieiuno ad diẽ dabis. Farina lini seminis addito nitro ex uino calido in modũ malagmatis tẽperat̃, & imponitur ceruicum dolori, statim medetur. Farina quoq; hordei cũ ficu arida tunsa permixta & imposita idẽ pręstat. Lenticula in aceto discocta,ceruicib. malagmatis more adposita,dolores earum mitigat. Ad ceruicum tumores sedandos,ouorũ uitelli cocti cum adipe anserina inliniuntur,felle caprino ęquis põderibus permixto,atq; inde ceruices fricãtur. Rigores ceruicũ seuo bubulo optime perfricãtur,nã cõtinuo mollescũt,& dolor oĩs abscedit

Diasteaton

f. germinalis ...

Herbæ uettonicæ contritæ succus ad scripulos duos adiecto mulso potui datus, dolorem ceruicum leniet, sed febricitãti ex aqua calida dari oportet. Sal in sacco calefactus impositusq; humeris, omnẽ dolorem optime discutit, si adsidue commutetur ut calidior ponatur: lana quoq; succida ex oleo calido humeris adposita medetur. Spongia leuiter mucrone quo homo occisus est adtacta, & calida humeris adposita medetur, cætera uero quæ sunt in lacertis brachiorum & cubitis, & digitis, ac neruis & articulis causaria, acopis & calefactorijs & remedijs diuersis curantur quæ uarijs locis sunt adscripta. Ad hircos & alas fœtentes remedium sic. hirci maturioris cornu rasum uel exustum cum felle hirci miscetur, & pondere æquo myrra adijcitur, atq; inde ascellæ demptis prius pilis adsidue perfricantur.

Hircus alarũ fœtor

Alumen scissum styraci mixtum, si in unum conteras, atq; alas fœtidas adsidue perfrices, bonum illis halitum excluso tetro odore præstabis.

Caro uitulina recens cum aceto cocta, madidaq; alis imposita, fœtorem hirci teterrimum tollit. Myrra sicca tunsa adsidue alas confrica, uitium fœtoris mire emendabis. Laserpitiũ uetustissimũ tunde cribra, atq; inde alas perfrica, similiter proderit. Nitro ex aqua diluto, uel alumine uino remisso utere quam sæpissime ad alarum fœtentium emendationem.

Ad paronychiam & suppurationes unguiculorum glandem tritã cum sapone adpone, ibiscum quoq; cum axungia & pane trito impone. Vt excussi ungues cito resurgant, quinq;folium cum adipe qualibet tritum imponitur, oleastri quoq; folia commanducata recentibus unguium uulneribus recte imponuntur. Paronychiæ stercus ex auriculis impone, & linteolum super alliga, mirabere remedium. Ad idem uuam passam enucleatam cum ture trito subactã sicut cerotum linteolo inductam imponi oportet. De paronychia parietem continges, & rursum digitum ducens dices ter, pu pu pu, nunquam ego te uideam per parietem repere.

Ad digitorum & articulorum subluuium uel suppurationem sedandã, atramentum scriptorum ex aceto tempera, & de pinnula inline digitum uel articulum dolentem, lucernæ quoq; fungum contere & impone paronychiæ uel digito contuso. Ad cubiti uitium uel dolorem spuma argenti trita cum oleo rosaceo, emplastri modo utiliter admouetur.

AD LICHENEM SIVE MENTAGRAM VEL IMPETIGInem & ad elephantiasim, & lepram, & exanthemata, & maculas, & liuores, tumoresq; de facie abolendos, & ad genas scabras, & cicatrices malarum purgandas, & ad lentigines, & stigmata delenda, uerrucasq; tollendas, remedia rationabilia & physica diuersa de experimentis.

CAPVT XIX.

Ad li-

AD lichenem siue mentagram, quod uitium neglectum solet per totam faciem & per totum corpus serpere & plures homines inquinare. nam Soranus medicus quondam ducentis hominibus hoc morbo laborantibus curandis in Aquitania se locauit. huic ergo ualitudini maxime medentur cantharides tritæ & inlitæ cum succo uuæ amineæ, & cum seuo ouis uel capræ, sed prius facie lota & nitro diligenter curata medicamen imponitur. Lichen Mentagra

Adeps uituli marini inposita mentagræ plurimum prodest.

Ficulni caules teneri in aceto excocti triti & inliti mentagræ medentur Idem præstat ibisci radix cum lupino & aceto ad tertias cocta & adposita.

Flos uisci cum calce subactus & adpositus mentagræ ualde est utilis.

Ad impetigines detergendas farinã ęri mixtam, cum aceto frequenter inducito. Olei myrtini uncias VI. olei schinini aut mastichini uncias quatuor. lithargyri uncias III. psinmythij uncias duas. cum uino uetere simul teres, & oleum statim postea mittes & diligenter permiscebis, & sic uteris ad inpetigines abolẽdas. Ad impetigines detergendas lapathi radices cũ aceto coques ad tertias, & in eo iure iterũ oryzã discoques, & sic ad perducẽdũ corpus uteris. Cucumeris siluatici radices ad tertias discoques, easq; decoctas teres diligẽter, & addes lithargyrũ ac sulphur æquali mensura, & cerę parũ, atq; inde loca quę impetigo ceperit perfricabis. Ad scabidã inpetiginẽ scillã albã sumito & bene cõtundito, eaq; inpetiginẽ inlinito, & ad siccatã aceto acri mixto sale eluito, deinde spuma argẽti cõtusa & rosa liquida perungito. & cũ adsiccatũ fuerit medicamentũ, rursum ut supra diximus aceto salso abluito, atq; iterũ eadẽ ratione scillã tritã inlinito, idq; remediũ frequẽter iterato, donec ad sanitatẽ perducas. Picis liquidæ optimę acetabulo uni, adijce farinã ordeaceã & nitrũ & apiũ tritũ & sulphur æquis põderibus ac superfunde aceti albi acerrimi acetabula duo & inpatina decoq; simul, ac postea calidũ medicamẽ linteo inducito, & sic corpori adponito, nõ solũ impetiginẽ hoc remedio, sed & leprã sedabis & scabiẽ. Impetiginẽ quãuis inueteratã cito abolebis, si fecula uini qua tinctores utũtur cũ aqua permixta locum perunxeris, ita ut dum quinquaginta numeras illic esse permittas, & cõtinuo destringas. nam si diutius fuerit, altius uis eius insidet, & ulcus grãde faciet. Glutinum taurinũ aceto remissum, adiecto sulfure uiuo leni igne decoctum, ita ut ad mellis crassitudinem perducatur, surculoq; ficulno dum coquitur agitatum ac bis per diem impositum impetigines quas gręci agrias uocant potentissime sanat. Formiculas quæ herculanee nominantur, cõtritas modico sale adiecto, impetigini adpone, miraberis remedium, nam celeriter expurgant. Impetigines & lepras hæc cõpositio potẽtissime extirpat: turis masculi, nitri, argenti spumæ, sulphuris, æqua pondera, cũ aceto acri teruntur & pinnula imponuntur, siccatumq; medicamen eluitur, & rursum inlinitur, adsidue elutum atq; siccatum.

Fecula. Formicæ herculaneæ

Si locum

Si locum quem impetigo adludit auro circumſcribas,poſtea eum omni no non adpetet. Loco quem mentagra obſederit,fimum murinum tritum ex aceto oportet imponi, uel eiuſdem muris exuſti cinerem cum oleo adponi ſalubre eſt. **Elephantiaſis** Aduerſum elephãtiaſim quod malum plerunq; à facie auſpicatur,primũq; oritur quaſi lẽticulis uarijs & inæqualibus,cute alba alibi craſſa,alibi tenui,pleriſq; locis dura & quaſi ſcabida:& ad poſtremum ſic increſcit,ut oſſibus caro adſtricta,tumeſcentibus primum digitis atq; articulis indureſcat. hic morbus peculiariter ægyptiorum populis notus eſt, nec ſolum in uulgus extremum,ſed etiam in reges ipſos frequenter inrepſit. unde aduerſus hoc malum ſolia ipſis in balneo repleta humano ſanguine parabantur. muſtelæ igitur exuſtæ cinis & eiuſdem beluæ,id eſt elephantis ſanguis inmixtus & inlitus huiuſmodi corporibus medetur. Nitrũ cotritũ & ex melle & lacte bubulo impoſitum elephantioſis prodeſt. Radix aſparagi decocta in aceto & trita elephantioſis rationabiliter inponitur.

Mentaſtri folia commanducata uel contrita adpoſita elephantioſis medentur,cedro quoq; tabes illa adſidue peruncta ſanatur. Fel urſinum leproſos admodum ſanat ſi eo adſidue perlinantur, adeps quoq; eius liuores & maculas eximit. Apij ſemen & anethi conteres & cum melle miſcebis,atque inde malandrioſis quantum ſufficiat adpones. Inula con trita impoſitaq; primo quidem exulcerabit, deinde expurgata omni lepra, deterſaq; putri & tabida cute,nouam ſimilemq; cætero corpori reddet nec cicatrices fœdas eſſe permittit. Allij decocti aqua crura ulceroſa adſidue fota celeriter ſanabuntur. **Britannica** Herba quæ britannice dicitur,cibo uel potui ſumpta,intra diem ſextum lepræ moleſtiam tollit. Lapati agreſtis radices ſurculo erue,eaſq; ſine ferro contunde,adiectoq; acri aceto ſubige, & parum ſalis miſce,atq; ex eo omnem corporis aſperitatem in balneo cũ ſudore confrica, cito ſanat. Glutẽ uitulinum aceto remiſſum admixta modica calce uiua,ut craſſitudinem mellis habeat,inlines locis leproſis atq; illic ſiccari medicamen permittes,efficaciter proderit. Vulpis ſtercus cum aceto tere & perũgue lepram,cito ſubuenies. omnem autem lepram inlitus hircinus ſanguis emendat. **Exanthemata** Ad exanthemata curanda oui cocti uitellus cum melle & pſimmythio tritus rectiſſime adhibetur. Pelliculæ caprinę ramenta cum pumice trita,acetoq; permixta exanthematis proſunt. Lotio humano ſi nitrum admiſcueris,eoq; exanthemata frequenter elueris,reprimentur. Oeſypum cum melle corſicano tritum & adpoſitum abolet de facie omnes maculas,quidam & butyrum addunt. ſi uero & uituli fimus & fel caninum miſceatur medicamen utilius erit, ita ut pariter tẽperata omnia decoquantur. Coclearum minutarum quę paſſim inueniuntur exuſtarum cinis cum melle permixtus,tollit ex facie uitia omnia,lentigines quoq; & liuores abolet. Stigmata delentur columbino fimo trito & ex aceto impoſito,ita ut adſidue medicamen ſuper ducatur. De tincturis uel maculis

culis corporis abolendis remedium ſic. oculos uel oua ſæpię in aqua ſolue & cum melle permiſce, atq; inde maculas perfrica, cito abolebuntur. Lac mulieris puellam nutrientis cum melle & oleo permixtũ omnes etiam uſtionum maculas tollit. Si nitrum cum oleo miſceas ad ſpiſſitudinẽ mellis, atq; inde maculas inducas, mire detergẽtur. ſanguine quoq; caprino maculæ cõtactæ abluuntur. Si aũt neſcias unde ſit macula, ex cepæ ſuco locum perfricabis, & dulci aqua elues, ſeſamũq; cõmanducatũ ſuper impones, uel bulbũ africanũ tritũ cum aceto impones. Ne cicatrices appareant etiã de uſturis, & ut pili renaſcãtur, facies tale medicamẽ. calcis uiuę — III. adipis porcinæ coctæ & colatæ librã permiſce, & quãto diligẽtius tere uel cõfrica, atq; in modũ cataplaſmatis adpone. Maſtichen, perſonatam, ſaponem gallicum, ceram ponticam, oleum uetus, ſpumã argenti, æquis ponderibus miſcebis & coques ad ſpiſſitudinem liparæ, atq; inde emplaſtrũ maculis in facie, uel puſtulis, & ulceribus adpones. Ad nigredinem & maculas colli & uultus purgandas, farinam de faba cũ humore peponis id eſt ſucco eius interiore miſcebis, & facies trochiſcos octo, & ſiccabis in umbra. ex octo illis quantum ſufficiat teres cum aqua & inlines maculas, atq; ita uteris ante balneum ut ſiccetur inlitio, & ſic ingredieris, & cum humorem acceperis in calore, tum perfricabis & elues. Ad tumorem ſiue liuorem de facie tollendum, herbam rhodiam ex aceto tritam inline, & ſiccare permitte, atque ita elue. Vrticæ folia contere & ipſa tantummodo cum ſucco ſuo cohibendis tumoribus uel abolendis liuoribus frequenter adpone. Ad genas ſcabras & cicatrices maxillarum remediũ ſic. chalcitidis drachmas XX. miſyos drach. X. croci drach. VI. turis drachmas X. myrræ drachmas V. opopanacis drachmas V. aceti ℥. V. mellis optimi ℥. IIS. quæ ſicca ſunt tundes & in puluerem rediges, & ex eo coques cum aceto, & poſtea melle admixto ſimul omnia teres, donec ſufficienter medicamen ſit ſpiſſum uel liquidum, & in pyxide ærea pones, & cum opus fuerit uteris ad perungenda uel ſuperlinienda quæ ſunt. Ad genas ſcabras & ſcabidas & ueteres cicatrices remedium ſic. æris uſti & loti, myrræ, opij, drachmas ternas, cadmiæ uſtæ, & extinctæ uino drachmas octo, hæc in puluerem redacta ex aqua fontana uel cæleſti teres donec leuia ſint, & cum glutinoſa fuerint, ſuperaddes mellis optimi deſpumati cotylam unam, deinde perfricando uel terendo concorporabis omnia, & in pyxide ærea condes, & cum uolueris uteris ad ſuperlinienda quæ ſunt. Spongia noua cum aqua ſalſa calida ſæpius impoſita ſuggillationes liuoreſque detergit.

Fimus ſuillus in teſta arefactus & tritus & cum oleo impoſitus, mire ſanat liuores. Apium uiride ſubtiliter tritum cum oui albo inlitum, liuoribus prodeſt. Malua erratica trita & calida panno inducta, & oleo peruncta, & ſic adpoſita recentibus ſuggillationibus ac tumoribus & uexationibus neruorum ualde medetur.

Ad puſtulas

Ad pustulas papulásue de facie tollendas medicamen compones sic. sagapeni — II. scobis eburnæ delicatissimæ IX. myrræ II S. aphronitri IIS. tragacanthi — VI. tunsa hæc & cribrata cum melle liquidissimo & cādidissimo teruntur, ita ut crassitudinem habeant mellis dēsioris. ex eo in balneo uel ante horam lauandi facies diligenter inlinitur, & post balneum eluitur.

Vt liuorem de facie tollas, gladiolum herbam palustrem harundine aut osse acuto radicitus auelles, obseruans prorsus ne ferro eam contingas, huius radices tunsæ & subactæ atq; emplastri more adpositæ, liuores potenter emendant. Radicis quæ manducatur, id est rafani cortex tritus diligenter & cum melle permixtus inlitusq; , suggillationes atq; liuores qui ex ictibus eueniunt celeriter absterget. Origanum ad summam leuitatem tritum in linteolo udo adpositum, liuores de quo uolueris loco statim tollit, mentastri quoque folia trita & adposita idem præstant. Nitrum ex melle & lacte bubulo tritum atque permixtum adpositumq; , ulceribus in facie natis aut factis citissime medetur. ipsum etiam nitrum cū puluere opij & succo tapsiæ tritum adpositumq; liuores statim eximit. Caseus caprinus mollis idest recens cum melle subactus impositusq; & panno desuper tectus aut linteo, suggillationes liuoresq; celeriter absterget. Mali id est pomi quod manducatur, uel etiam punici corium contusum admixta polenta impositum, & liuores abolet, & dolores sedat. Lauribaccarum quartarium unum, myrobalani semunciam, fœnogræci heminam, serpylli non multum, tunsis quę tundi oportet, atque omnibus in unum permixtis, medicamen utile abolendis liuoribus facies, quo per triduum continuum si ita necesse fuerit uteris. Pulmo ouillus quam recentissimus protinus dum adhuc tepet adpositus, continuo discutit & expurgat liuores. Alni folia quam plurima & recentia superimpone & alliga, medeberis tumori, liuorem uero etiam eum qui de sanguine collectus uidebitur tolles. Absinthium tritum & cum melle diligentissime subactum malagmatis modo impositum, liuores cito eximet. Vitelli ouorum incoctorum coagitati & inliti liuores qui ex tumore aut conlisione aliqua facti erunt, etiam ueteres, extenuant. Ad lentigines de facie tollendas, lēticulam cum scobe tenui de corno ceruino, & seuum ceruinum pariter diuide, coque, & tere, atq; inde faciem uel ante horam balnei, uel etiam in balneo frequenter inlinito, ita ut quasi pro pane molli utaris. efficacissimum medicamen experieris, sed lenticulæ maior pars sit, cornus & seui æqualis mensura. Herbam uerrucariā, id est heliotropium contusam & subactam, adiecta salis mica, adpositamq; malandriosis, uel his qui uerrucas patiuntur, prodesse plurimum cōstat. Verrucarum genera omnia fimi canini exusti cinis curat impositus. urina quoq; canis cum suo recenti luto inlita plurimum prodest.

Lentigines

Verrucaria heliotropium

Sanguis recens muris occisi, uel ipse mus diuisus atq; adpositus, sanat & abolet uerrucas. Fimus ouillus recens manibus subactus, & emplastri more

more adpositus, deterget uerrucas. Ad lichenem fabæ farinæ unciam I. fœnigræci farinæ unc. I. samsuci unciam I. farinæ hordei unciam unam, aphronitri unciam s. sulphuris unc. s. erui farinæ unc. s. hæc omnia in pollinem tenuissimum redacta aceto colliges, & permiscebis, & ita licheni adpones.

AD OMMIA STOMACHI VITIA, ET AD OMNES eius causas & dolores, & ad omnem cruditatem atque indigeriem depellendam, & ad omnem uiscerum atque aqualiculi confirmationem, antidota, epithematia, potiones, oxyporia, unctiones, aliaque nonnulla rationabilia & physica remedia diuersa, experimentis probata, usuq; collecta.

CAPVT XX.

PRINCIPALE atque unicum remedium ad stomachi & lateris dolorem, aliaq; nonnulla interni corporis mala, seu cum febre, siue sine febre fuerint. est enim compositio mirifica, multis omnino necessaria infrascriptis causis, non ignorata quidem antiquioribus medicis propter effectuum probitatem, sed præcipue à Paccio Antiocho auditore Philonidis Catiniensis usu inlustrata. fecit enim magnos quæstus ex ea, propter crebros successus in uitijs difficillimis, sed ne hic quidem unquam ulli uiuus uiuo compositionem istam ostendit. post mortem Tiberio Cæsari per libellum scriptum data est, & per eum in bibliothecis publicis posita, uenit in manus nostras, quam ante nullo modo extrahere potuimus, quamuis omnia fecerimus ut sciremus quæ esset. ipse enim clausus componebat eam, nec ullis suorum committebat, pluraq; quàm recipit pigmenta emi & contundi iubebat, fallendi suos causa. & sanè in libello ipse fatetur non à se inuentam, sed usu exactiore comprobatam, ad quæ uitia, & cum quibus & quemadmodum data proficeret. est enim non ignota. ponderibus tamen antiquis aut adiecit, aut detraxit aliquid, & res quæ in hac compositione sunt non utique conueniunt ad antiquitatem. interdum enim earum quædam & non tam multa, quædam minus & pondere & numero specierum accipiunt, atque ideo non idem omni-

f. interna .. Philon – Scrib. se uiuo. Scrib.

bus præſtant, cum interim hæc mirifica temperatura compoſita mirificos effectus habeat. facit uero hoc medicamentum non ſolum ad ſtomachi & lateris dolorem, ſed etiam ad plura uitia efficaciter. quamobrem ſemper habendum eſt compoſitum. Percurram autem quàm breuiſſime ad quæ uitia qualiter datum proſit, ut & in libello eius ſcriptum eſt, & ego ex magna parte expertus ſum. Sanat ergo morbo comitiali correptos quos Epilepticos Græci uocant, & furioſos quos mænomenos dicunt.

Item ſanat quibus ſubito tenebræ obuerſantur in oculis cum uertigine quadam, ſcotomaticos hos Græci appellant: nec minus diutino correptis capitis dolore, quem cephalæam appellant, prodeſt, data denarijs duobus ex aquæ mulſæ cyathis quatuor, cum remiſſi fuerint, & ſi frequenter quibus neceſſaria eſt corripientur, poſt binas ternaſue acceſſiones danda erit. Hæc antidotos Hiera dicitur. hoc enim nomen tribuit ei propter duas cauſas ut exiſtimo, unam ne nomen eius uerum dicendo, oſtenderet quæ eſſet. Dicitur enim à quibuſdam picra, quia amara eſt, à quibuſdam diacolocynthidos. *Hiera picra* alteram quod ideo inditum eſt, quo magis ſub tanta ſpecie nominis commendaret medicamentum. Sed ſi longo ex interuallo acceſſionibus ſupra ſcriptis, quibus medendum eſt uexabuntur, in remiſſione earum & in alio atque alio dolore ſæpius dandum erit medicamentum.

Ita enim aut ex toto remediabitur, aut certe minuetur impetus uitiorum & ſedabitur, interuallaque maiora accipiet. Dari autem oportebit ſecundum purgationem bilis. nam fellita & ſpumoſa & glutinoſa deijciunt qui acceperint, cum ptiſanæ cremore, aut cum holere leui ex urtica & lapatho & malua facto. facit bene hæc compoſitio & ad ſuſpirium, & ad uocis abſciſſionem, & ad ſubitas præfocationes, ex qualibet cauſa ortas. & ad eos qui ſæpe exiſtimant ſe ab incubone inludi, *Incubo* qui uſque eo hac moleſtia uexantur ut interdum & uitæ periculum adeant. eſt enim uitium non contemnendum, maxime in proceſſu ætatis: quibus dandum erit medicamentum proximo die eius noctis qua incubonem pertulerint, cum interuallum à ſomno fecerint, & quod ſatis ſit deambulauerint. dari debet ex aquæ in qua hyſopum aut marrubium fuerit incoctum cyathis quatuor uel quinque, ad pondus denarij unius uel uictoriati, pro ut res aut ætas poſtulauerit. Deinde poſt horas tres uel quatuor cremor ptiſanæ aut altera ſorbitio leuis detur. facit hoc medicamentum ad eos quorum muſculi maxillares cum maximo dolore tenſi ſunt, adeo ut aperire os nullo modo poſſint. tetanon hoc uitium Græci dicunt.

Item facit ad deprauatam faciem in utram libet partem,

cynicon

cynicon ſpaſmon hoc ijdem appellant genus morbi, præcipue uero ad pectoris lateriſque dolores prodeſt, ex qualibet cauſa factos, ſiue latenti, ſiue manifeſta, aut ex caſu aliquo, aut ſupra uires & ſupra modum ponderis portati, uel ex contuſione quæ frequenter gladiatoribus accidere in præluſionibus ſolet. Nec minus eorum maxime ſanitati conuenit qui arbore alta delapſi ſunt, uel ſcalis deuoluti, aut excuſſi rheda uel curriculo tracti. Sed his, id eſt ex manifeſta cauſa uexatis, cum aceti cyathis tribus uel quatuor danda erit antidotus. his uero qui ex occulta cauſa laborant, ex aqua mulſa proderit data. Præterea neruorum tenſionibus, & contractionibus, atque doloribus omnibus mirifice conuenit. Quamobrem facit & ad tremulos, & ad ſideratione tentatos utralibet, una enim cum contractione, altera cum remiſſione neruorum conſpicitur. *Sideratio duplex*

Paralyſim hoc utrunque uitium Græci appellant. ad quod etiam cum correpti ſunt, prodeſt ex aquæ mulſæ cyathis tribus quatuórue datum ad pondus denarij unius aut uictoriati, admixto caſtorei denarij ſemiſſe. prodeſt & ad articularem morbum quem arthritim Græci appellant, & ad ſpinæ totius lumborumque dolorem ex aqua mulſa datum iuxta uires cuiuſque. Item ad podagram benefacit: nam & in præſentia detractione doloris releuat, & in futurum omni moleſtia liberat. dimidio enim celerius ſanantur qui acceperunt hoc medicamentum quàm prius ſolebant ſanari. quid dicam quemadmodum proſit ad duritias mammarum muliebrium, quæ cum dolore magno ſolent naſci, quaſque nullum aliud medicamentum releuat, nam has & ad præſens admodum curat, & in perpetuum ex toto interdum ſanat, quas quidem cauſas plerique medicorum inſanabiles adfirmant. carcinomata enim & cacoethes hæc uitia ſequuntur. ſed ego honeſtas fœminas quaſdam ſæpiſſime hoc medicamento adfirmo ſanatas. illud uero ſupra omnium opinionem eſt, quod ſtomachicis euidenter conuenit, cum ſit uiroſiſſimum amariſſimumque medicamentum, & ſtomachus ne aduerſum leuia quidem & ſimplicia medicamenta aptus ſit. Sed diſpoſuimus in huiuſmodi rebus potentiorem uſus rationem ſequi. expertus enim quiſque intelliget ſtomacho quoque hoc medicamentum eximie prodeſſe. Remediat enim eos quibus frequenter inaceſcit cibus, & eos qui ſtomachi inflationibus urgentur, uel doloribus uexantur adſidue, & uel nauſeant, uel nimia ſaliua abundant, uel inedia conſumuntur, ſtomachumque ita ſolutum habent, ut ex eo uarios liquores ſubinde reijciant, conſentiente capite, ut nullum genus cibi continere poſſint.

Item ad bilem atram generantes, quos melancholicos uocant benefacit. oportet autem non continentibus cibos ſecundum uomitum protinus oleo perunctis, & diutius preſſe fricatis dari medicamenti denarium

unum ex aquæ cyathis tribus. deinde artus eorũ constringere, & interdum olfactarijs reficere, & commanducatione oliuarum contusarum, earumq; rerum quæ stomachum constringere solent, suberectos recubantesque alere, deinde ubi deiecerint solutis uinculis rursum perungere, & fricare totum corpus, atque ita uarietate ciborum & perunctionis, stomachum proritare, ita ut reficiantur halica ex mulso, aut malorum cydoneorum succo, uel ex granis punicis facto, aut si quos magis delectabit, frigida posca: secundum quæ sumpta, & hapala proderunt oua, & intubi cocti, uel non cocti ex aceto dati. Itemq; lactucæ, & caules haplosiles ex posca decocti, aut ungula porcina excocta & madida. uulua quoque, & murices, & pelorides plurimum iuuant, & pomorum præcipue sorba, & mala orbiculata, & pira scauriana, crustumina signináque in olla reposita. item prosunt uuæ ex olla sumptæ. Hæc enim & huiusmodi quæ sunt his similia confirmant stomachum, quibus escis & insequentibus diebus uti oportebit, paulatim ad consuetudinem progredientes, donec omni molestia liberentur.

Diæta cibũ nõ continentium

Est & illud stomachi uitium quod cum siccitate & ardore eius & siti inrequiebili, & ut ita dicam inextinguibili nascitur. eccausin hoc Græci uocant, ab eo quòd exsiccat omnem stomachi humorem. scimus quosdam urnas aquæ bibisse, nec sitim aliqua ex parte in præsentia compescuisse, ad hoc denarius unus uel pondus uictoriati datum ex aquæ frigidæ cyathis tribus, ita prodest ut facile abstinere à potu diebus proximis possint.

Lienosis uero ex posca, & iocineris duriciem diutinam habentibus ex aqua mulsa datum satis conuenit. Nec minus hydropicis quibus datur eadem ratione. Sed his per complures dies oportebit in ptisanæ cremore sine ullo alio liquore dari. prodest compositio hæc & colo inflato & cæteris intestinis. futuras quoque uel iam factas uomicas hisdem partibus aut discutit, aut celerius aperit.

Item menstrua mouet mulieribus quæ difficulter purgantur. dandum autem erit his medicamentum ex aqua in qua decoquatur herba quæ artemisia dicitur, aut quæ dictamnos appellatur. Etiam ad papulas, & sacrum ignem, uel quam zonam uocant, benefacit data ex aqua mulsa, detracto prius sanguine, si res postulauerit. quod & in omnibus alijs uitijs supra dictis faciendum est. omnia enim auxilia adhibenda sunt quæ ex usu prodesse comperta habemus, quia adiuta antidotos faciliores habebit effectus. Recipit ergo hæc. Chamædropis quæ herba simi lima quercu folia habet, agarici, cucurbitæ siluestris, quam colocyntidã ap

pellant

pellant, stœchadis, singulorum denarios denos, opopanacis, sagapeni, petroselini, terræ mali, piperis albi, singulorum denarios quinos, cinnami, nardispicæ, myrræ, folij, croci, singulorum denarios quaternos, in unum omnia diligenter ponderata contunduntur & cribrātur, præter opopanacem & sagapenum, & myrram. hæc enim mortario teri debent, adiecto melle tenui, id est, quàm liquidissimo. deinde cæteris permiscentur, quæ & ipsa recipere debent tantum mellis, quantum satis erit ad comprehendenda & continenda ea uel conglutinanda. reponitur medicamentum uaso uitreo sub signaculo, datur ut supra diximus, & quemadmodum diximus, cum summa obseruatione pro cuiusque rei causis, uel mēsuris, uel necessitatibus. est protsus sacrum, ut auctor nominis huius appellauit. Si quando autem efficaciore uoluerimus uti propter difficultatem naturalem uitiorū, aut causarum diuturnitatē, ut si dandum sit furiosis, aut comitiali morbo correptis, uel lumborum perpetuum dolorem habentibus podagráue cruciatis, cucurbitæ siluestris adijciemus ad supra dicta pondera denarios decem, & opopanacis atq; sagapeni denarios quinos: quamobrem utraq; parata debent esse medicamenta, ut cum opus fuerit usus utriusq; in promptu sit. illud sanè præ cæteris mihi credas uelim, dum in alijs rebus ipse uim eius experiris, hoc medicamento non solum non noceri stomachum, uerum etiam refici & confirmari supra omnium opinionem. Medicamentum quod proprie aduersus solutionem stomachi facit & fluorem eiusdem, maxime uero cum infirmi nihil cibi retinere possunt, & quicquid datum est reijciunt. recipit hæc, masticħes candidæ unciam, tragachanti albi unciam, apolinaris herbę radicis unciam unam. contunditur tragacanthum cum radice, postea mastiche trita adijcitur, & reponitur medicamentum in uitreo uaso. dantur cum opus est coclearia bina, aut prout oportuerit plus minúsue, secundum uomitum factum ex aquæ frigidæ cyathis tribus. Ad stomachi dolorem & inflationem remedium, sic: palmarum denarios XXX. anesi ⚹ IIII. croci ⚹ II. git ⚹ II. asari ⚹ II. myrti nigræ baccarum ⚹ IIII. iuniperi baccas enucleatas numero uiginti. contunduntur seorsum omnia & in unum commiscentur. deinde fiunt pastilli, alij ad mensuram denarij, alij ad pondus uictoriati. dantur ieiunis ex aquæ cyathis tribus, aut ex protropo musto, quod est passi genus. Medicamentum siccum ad stomachi inflationem & dolorem, & inediam, mouet & urinam. Ideo facit & ad hydropicos & iecur durum habentes, & ad auriginem. quam quidam regium, quidam arquatum morbum uocant. refertur in Musam Antoniū. recipit autē hæc: aloes denarios V. croci, cinnami, nardi syriacæ spicæ, asari, xybobalsami, mastiches chic, singulorum denarios senos, dātur coclearia bina uel terna, ex aquæ cyathis tribus. Potio Cosmiana ad omnem internum dolorem, sed facit mirifice ad stomachi dolores, & ad tussicos, & phthisi-

eos sanguinem & pus reijcientes, & ad iocineris uitia atque pulmonis, & ad lateris dolorem, nec minus ad torminosos & conuulsam aut ruptam aliquam partem intestinorum, & ad destillationes, & ad eos qui somnum nullomodo capere possunt. facit & ad hydropicos, siccat enim mirifice eos. componitur sic. dauci seminis denarium unum, alterci seminis denarium I. turis denarium I. ∧ S. myrræ denarium unum, croci denarium I. ∧S. fiunt pastilli ad denarij semissem. dantur etiam febricitantibus & sine febre potissimum pleuriticis & peripleumoniacis ex aquæ mulsæ dilutæ cyathis duobus, phthisicis ex posca. Ad conuulsa autem & rupta ex melle & aceto. cæteris ex aqua calida uel frigida. facit hoc medicamentum etiam ad eos quibus stomachus inacescit.

Victoriati nota

Antidotus Cosmi

Antidotus qua utitur Cosmus ad omnia interna uitia quæ supra scripta sunt, nec non & ad omnes serpentum noxios morsus. Recipit hæc, glycyrizæ denarios VIII S. & tertias uictoriati uel duas partes, opij denarios septem, & tertias partes uictoriati uel duas, castorei denarios VI. & uictoriati duas tertiásue partes, piperis longi denarios quinque, & uictoriati partem tertiam, piperis albi denarios quinq;, & uictoriati duas tertiasue partes, nardi syriacæ denarios VI S. dauci seminis denarios VI. malobathri denarios V S. cassiæ nigræ denarios quinq; & uictoriati semissem, turis denarios V. sil denarios V. & uictoriati duas tertiasue partes, rosæ caninæ succi denarios sex, acori denarios duos, sagapeni denarios duos, balsami seminis denarios duos; scordij denarios V. & uictoriati duas tertiasue partes, myrrę denarios VI. croci denarios VI. & duas uictoriati tertiasue partes, styracis denarios II S. cinnami denarios septem, & uictoriati duas tertiasue partes, zingiberis denarios septem, & uictoriati duas tertiasue partes. phu denarios VII. petroselini denarios XIIII. & duas tertiasue uictoriati ponderis partes, fœniculi seminis denarios quatuor, saliuncæ denarios quatuor, rutæ siluaticæ denarios II. agarici succi denarios II. gētianę denarios quatuor, iris illyricæ denarios quinque, anesi denarios tres, thlaspi seminis denarios VI. & uictoriati tertiam partem. rosæ foliorum denarios IIII. misyos ⚹ V. gummis acantini denarios duos, cardamomi denarios quatuor, schœni floris denarios quatuor & uictoriati duas tertiasue partes, opopanacis denarios sex, & uictoriati duas partes & sextantem, resinæ terebinthinę denarios VI. & duas tertiasue uictoriati partes, in uino chio uel falerno bono odorato, omnia contusa cribrataq; consperguntur, & pastilli inde fiunt diuersi pōderis uel mensuræ quanta auellana, & quanta faba ægyptia est, qui dari debent, non febricitantibus ex mulso, infirmis ex aquæ calidæ cyathis tribus.

Pulegium tritum uel in aqua maceratum, adiecto aceti paululo & potum, nauseam stomachi sedat. Thymbra trita cum melle sumpta pituitam concretam in pectore, & stomachi collectiones extenuat. marrubium

quoq;

quoque tritum uel ſuccus eius cum melle epotus,ſtomachi dolorem protinus tollit. Scordij ſuccus ad menſuram denarij potus,morſus ſtomachi tollit,datur enim ſine febre languentibus ex mulſo,febricitantibus uero ex aqua mulſa. Polion herba,quæ à quibuſdam libanotis appellatur,trita,uel ſuccus eius cum melle tenui,id eſt modico potus, morſui uétris & ſtomachicis prodeſt. Centaureæ tenuis ſuccus quantum cicer ex aqua datus, ſtomachicis prodeſt Origanum quoq; tritum morſus ſtomachi ſedat,potum ex aqua tepida,extrahit enim concretos liquores.

Proſunt etiam quædam in aqua macerata ſtomacho, ut pira,malacydonia,palmæ cariotę thebaicæ,meſpila,capreoli de uite,roſæ folia,granorum punici mali ſuccus. benefacit etiã ſuccus malorum cydoneorũ per ſe cocleario ſumptus,uel cum alphita aut alica,aut trago,aut oriza. Solutum aũt ſtomachum & omnia reijcientem,initio quidem curari oportet extra, id eſt forinſecus, inpoſita ei ſertula cãpana cocta ex uino uetere,aut ex aqua mulſa,uel myrteo oleo trita,cum aceto & myrra.nec minus lanam ſuccidam uel ſpõgiam aceto intinctam & expreſſam adponi oportet.faciũt bene & folia uitis trita,& mala cydonia trita,& palmulæ tritæ & emplaſtri more cum ceroto ex myrteo oleo facto impoſita.& folia tenera rubi,uel lentiſci, uel portulacæ, aut aizoi, cum polenta,ex aqua frigida cõſparſa,impoſita proſunt. fricandę autem erunt hæ difficultates ſtomachi, nec minus ſcapulæ oleo uetere uel aliquolibet calefactorio unguento. Cibos uero dari oportet huiuſmodi. polentam cum paſſo protropo,uel cum uino falerno dulci, uel fauſtiano,atque alio eiuſdem generis. Item lenticulam cum beta,uel oriza, incoctis illic malis cydoneis, aut palmulis thebaicis, aut baccis myrti uel folijs, aut granis mali punici, aut lentiſci folijs teneris aut rubi, admixto illic aliquo ſupra dicti generis uino. panis autem huiuſmodi difficultatibus prodeſt ſummatim fermentatus, edulia quoque proſunt hæc, intubi, lactucæ ex aceto, braſſicæ, ſiſer, cocleæ bullientis fruſtella. ungellæ, turdi, perdices, turtures. attagenæ, palumbi, cancri, locuſtæ, lolligines, ſepiæ,mulli,murices,purpuræ,pectunculi.

Solutus ſtomachus

Diæta in ſtomacho ſoluto

fermētatū parū aliem ſtomacho aū Celſus l. 25.

Ad reſolutum ſtomachum dari oportet protinus cum reiecerit panem ex aqua frigida, uel ex poſca: & ſi ne hoc quidem continuerit, ſtatim dare debes lentem & betam coctam, uel alicam, uel oua hapala,uel ungellam diſcoctam, uel cocleas elixas, aut murices, & aquam frigidam. ſed ſi nihil ſupra dictorum continuerit, dandus erit uini auſteri meri cyathus,& ex interuallo bis térue rurſus idem faciendũ erit. Vinis quoq; utendum eſt ſatis ſtomacho utilibus,aut ex baccis myrti factis, aut ex malis cydoneis preſſis,aut ex iuniperis,uel hyſſopo cõdito,uel origano, uel ex marrubio,uel ex ruta ſiluatica,uel ex herba lucernaria quá græci phlomon uocãt,uel ex ſcordio,uel ex centaurea,uel ex lycio, uel abſinthio,uel ex tere

Vina facticia

bintho,uel ex lentiſco,uel ex piris ſyriacis, uel ex malo granato. Ad inflationem ſtomachi & uentris dolores, dandum eſt huiuſmodi medicamentum:piperis denarios IIII.caſtorei ⚹I.opij ⚹II.myrræ V. petroſelini ⚹ IIII.aneſi ⚹III.nardi ſyriacæ ⚹I.contundũtur & cribrantur omnia,& permiſcẽtur,inde datur & ante noctem & in noctem coclearium,uel plus,pro cuiuſq; uiribus cum cyatho aquæ calidæ, & mellis quantum ſatis uidebitur. hæc potio ſomnum conciliat,concoctiones doloreſq; omnes ſedat, præcipue autem prodeſt mulieri quæ colo uexatur,& uiris eodẽ modo laborantibus conuenit. Item ad tumores præcordiorum etiam in febribus, & ad tuſſim,& ad lateris dolorem,& ad conuulſa,uel rupta interiora, & ad urinæ difficultatem data plurimum iuuat. Cataplaſma hoc ſtomacho imponere non alienum erit.mali cydonei ex farina cocti id eſt illic inuoluti denarios VI.careotarum pulpæ ſubactæ ⚹ III.ceræ ⚹VII. croci ⚹ II. abſinthij ⚹II.olei malini aut myrtei ⚹III. uino conſpergitur crocum,arida tunduntur,cera liquatur.& ſimul omnia commiſcentur, atq; ita adponũtur mane in lecto ſtomacho laboranti. Hoc quoque cataplaſma ſtomacho utiliſſimum eſt.palmarum interiores partes ⚹III.croci ⚹III.hypocyſtidos ⚹IS.mali cydonei cocti ut ſuperius dixi ⚹VI.abſinthi ſucci ⚹III. floris maligranati ⚹ IS.feces uini chij ⚹ VI.ceræ ⚹ X II.olei myrtini ⚹ XII. chameleæ eius quæ ſimilia folia habet oliuæ, ex aquæ coctæ ⚹ VI.mirifice enĩ prodeſt ſtomacho,præcipue ſuccus eiuſdem ſimiliter impoſitus ad conuulſa & rupta conuenientiſſimum eſt. Hiera ad ſtomachum confirmandum,mouet interdum uentrem,interdum urinam,conficitur ſic.aloes ⚹ V. xylobalſami, acori,croci,nardi ſyriacæ,maſtiches chiæ,ſingulorum denarios ſenos, malobathri ⚹ I. teruntur quàm diligentiſſime ſeorſum omnia.ac deinde mixta in unum reponuntur. Cum opus eſt dantur inde coclearia quibuſdam duo, quibuſdam tria,ex aquæ cyathis ſex, uel mixtis cum uini cyathis tribus,uel ex quolibet alio liquore,prout conueniet ſtomacho eiuſdem menſuræ dabitur. Pertice coſmiana. hoc medicamentum ad ſtomachi uitia,& ad coctionem ualde utile eſt.accipit hæc,petroſilini denarios VII.phu denarios IIII.piperis albi ⚹ XIX.inulæ ⚹VI.nucum iuglandiũ animatarum ⚹ VI.nucum pinearum animatarum ⚹ XII.amij ⚹ VIII. liguſtici ⚹XII.zingiberis ⚹VIII.carei ⚹XII.apij ſeminis ⚹XII.aneſi ⚹VIII.cardamomi ⚹VIII.acori ⚹VI.dauci ſeminis ⚹VIII.coriandri ſeminis ⚹XII.fœniculi ſeminis ⚹ VI. facit bene hæc compoſitio cum habeat in ſe nihil tetri medicamenti,ad inflationem ſtomachi,& cruditates,& acidas ructationes, & ad uentris dolorem, & urinæ difficultatem, & ad conuulſa intrinſecus & rupta omnia & ad horrores,mouet etiam mẽſtrua mulierum cum difficulter purgantur. Item detrahit ſi qua ex partu,aut aborſu intrinſecus nociua ſubſtiterunt.datur omnino ſine metu,& ieiunis & ante cœnę tempus,&

poſt

poſt cœnam,ad menſuram denarij unius uel duorum , ex aquæ cyathis tri-bus.& ſi plus ponderis quislibet ſumpſerit,non lædetur.prægnanti non eſt dandum hoc medicamentum nec febricitanti. Antidotum philonia-num ad omnes internos dolores,quod ad tenſiones ſtomachi & empneu-matoſim præcipue facit,colicis quoq; prodeſt,quibus in dolore ex aqua fri gida datur,cæteris ex calida cum oxymelite dari debet,tuſſem ſedat, tertia-nas mirifice tollit,ante momentum ſuſpitionis datum . omnibus autem ad modum fabæ dandum erit,conſtat ex his , croci ℈ XV. pyretri ſemunciam, euforbij ſemunciam, ſpicænardi ſemunciam,piperis albi uncias duas ſemis, hyoſcyami — IIS . opij ℈ III.melior erit ſi addas petroſelini ℈ III.dauci creti-ci ℈ III.colligitur melle attico,& in uaſo uitreo ſub ſignaculo reponitur.

Antidotũ Phi lonianum

Stomacho laboranti cocleæ proſunt,ſi in aqua ferueant , & ſic carbo-nibus torreantur,atq; ita ex œnogaro ſumantur impari numero.

Stomachum reumatizantem & dolentem & languentem & diſſolu-tum, primum manſio lucida,& non nimium frigida , nec ſatis calida bene accipit . tum cataplaſma fieri debet de folijs uitium , uel ſi uineæ folia non fuerint, de rumicis ſiue rubi folijs, uel de ea ſummitate rubi quæ ſatis tenera eſt . hoc diligenter teritur cum dactylis quinque minutatim carptis, in aceto diu maceratis. Epithematio autem hoc poſt cataplaſma uti o-portet,quod fieri debet de plantagine ea quæ arnogloſſos dicitur,cum ace to trita. cibis autem uti debet cui medendum eſt auſteris & ſtypticis.

Cataplaſma fit ſtomacho laboranti ex pomis cydoneis optime per-coctis , quæ poma manibus ſubiguntur . deinde roſa ſicca teritur & cribel-lo medicinali cribratur , tum aceti optimi quantum ſufficiat adijcitur , & ſimul omnia permiſcentur, factumque cataplaſma ſtomacho calidum ad-ponitur. Portulaca hoc eſt allium gallicum coquitur diligentiſſime, & coctum bene , edetur ex aceto ab eo qui ſtomachum dolebit , uel uitio-ſum habebit,cito ei proderit.

Cuminum teres & uino mixtum dabis bibendum ieiuno ſi non febri-citabit, ſi febricitabit ex aqua tritum dabis , continuo emendabis ſtomachi dolorem.Nardum & maſtiche & ſemẽ apij cum bacca lauri,& abſinthij ſe-mine,æquis portionibus cõteruntur ,puluis hic ſuper ſtomachum aſperſus mire eum reficit. Abſinthij uiridis manipulum,in caccabo nouo fictili cũ aquæ hemina decoques ad tertias , & in ipſam potionem mittes maſtiches modicum,& piperis triti grana ſeptem uel nouem,& ſic mane ieiuno biben dum dabis,continuo ſentiet ſtomachi laborantis medelam.

Ad ſtomachi carbunculum reprimendum dactyli in uino auſtero mace rant̃, & admixto pomo cydoneo cocto,& roſa,& maſtiche,& aloe,& oleo roſaceo,ſtomacho adponũtur,ita ut cataplaſma inde exactiſſimũ fiat.præ-terea ſemper ante cibum infirmus ſtomacho debet accipere mellis attici

coclearia

cocleatea duo uel tria pariter in uino auſtero decocti,quod duplũ ſit quàm mel, uel pro uino auſtero ſuccus roſarum permixtus detur.ſiccat enim ſtomachum & recreat diſſolutum,& tarde cibum conficientem confirmat.

Mellis libra una,ſinapis toſti ac poſt diligenter triti unciæ duæ,pariter coquuntur; ex eo plenum cocleare ieiuno qui ſtomachi dolore laborauerit datur. *Stomachus aceſcens* Ad ſtomachum nauſeantem & aceſcentem, coriandri ſeminis triti ʒ III.& lactucæ albæ ſeminis triti cocleare unum,ſi hæc aqua permixta ieiunus accipiat, prodeſt. Stomachum conroborat herba abſinthij decocta cum uino auſtero,atq; ita ſubinde pota, ſi febres non erunt,quod ſi inquietudo fuerit,cum aqua coqui & dari debet,mirum eſt. Ad ſolitaneos ſtomachi dolores malagma ſic compones,fœnigræci cyathum,lini ſeminis cyathum, ibiſci purgati libram unam,aquæ ſ. IX. olei ſ. IIII. ſpumæ argenti libram unam,ceræ ruſſę P.I S.hæc omnia in unum concorporabis & decoques,& cum malagma feceris in pannum induces, & ſtomacho appones,& circa uiſcera tam diu habebis, & tam adſidue adpones, donec dolor abſcedat. Ad ſtomachum faſtidientem eſcam,& reuomentem,roſæ medium quod ſemen portat,id eſt ipſum florem croceum,contundes,& aluminis ſciſſi,cyperi,bdellę,abſinthij ſuccum,meliloti,roſæ ſiccæ,acaciæ,iris illyricæ,olei nardini,ceræ,opobalſami, pares menſuras harũ omnium ſpecierum conteres in mortario marmoreo,& ſtomacho epithematium mirificum ſuperpones,ad ignem ut eſt conſuetudo compoſitum. Epithematium optimum ad ſtomachum reparandum:maſtiche ſ uncias VI. aloes — III.ſtyracis — II.ceræ P.I.nardi — VI. hæc pariter miſcebis,& epithematium ſubtile facies,quo multis horis, certe hyeme per totum diem,uti poteris.

ic uerè flos est rosa, etera, folia dixit Sic ... no flore. ... flore aliqui dixerunt ... ag. 53. ... paulo post folia ocat. ... 89. ait rosa ... floris.

Ad dolorem ſtomachi uettonicæ radicis faſciculum in olla decoques ex aqua, eandemq; ollam ſub diuo habeto opertam, cum ſtomachus dolore uexabitur uſque ad tertias eandem aquam excoque, & inde cyathum unum bibendum ieiunus ad diem ſume. Vrticam ſemen habentem in ſummo deme,ac diligenter laua, & ex ea ſorbitionem facito bene conditam ſine pipere, ſuauiſſime accipieris ad ſtomachum reficiendum.

Lactucæ nigræ ſemen quod ipſum ualde nigrum eſt in pila lignea tunſum,cum melle ſubige atque permiſce, & inde cotidie ieiunus ſume cocleare plenum;bene ſtomacho laborantem accipies. Ad dolores ſtomachi ueteres,& ad ſtomachum fatigatum facies oxyporium ſic. *Oxyporium* piperis ſeorſum teres ſemunciam,& bulbos X I. incoctos ſeparatim nimium diligenter teres,& utrumq; miſcebis, tum adijcies mellis optimi deſpumati ſ II. & ita in olla noua coques ad tertias, & ſumes ieiunus diurna coclearia ſingula bina uel terna,tandiu donec corrigas ſtomachum laborantem. Butyri libram decoque quo uſq; inde pars ſexta decedat. tum cum eo ſerpyllum coque, & ſi patietur ſtomachus tuus, ieiunus illud fortiter manducabis: ſin

autem

autem faſtidium erit,pultem facies & tũ in ea mixtũ manducabis. Sal triꝛtum ex mulſo ieiunus contra dolorem ſtomachi qui biberit remediabitur. uenter quoque oſſifragi arefactus & potioni aſperſus, plurimum prodeſt.

Stomacho exulcerato, cicatricem hoc medicamentum inducet,aloes ℈ VIII. miſyos ſcripula VIII.turis ſcripula VIII. tunſa cribrataque, hæc melle optimo comprehendes. ſi plenius uel ualidius facere uolueris hoc mediꝛcamentum, myrrham & anethum ex tertio adijcies, & dimidium cocleare cum potione mulſi ieiunus accipies.

Stomachi dolorem concitatiſſime ſedant, abſinthij unciæ tres, rutæ unciæ III. ex aqua ad dimidias coctæ & ieiuno ad menſuram potionis boꝛnæ potui datæ. Marrubij uiridis faſciculum decoques ex aceti ſextaꝛrijs tribus, uſque ad heminam. tum exprimes marrubium, & adijcies deꝛſpumati mellis quartarium & iterum decoques, quo uſque ad craſſitudiꝛnem coeat,inde cocleare unum contra dolorem ſtomachi ieiunus accipies.

Herbæ uerbenæ tunſæ & cribratæ pulueris coclearia quinque, laboꝛranti ſtomachi dolore dabis ieiuno per triduum, in tribus optimi uini cyaꝛthis. cæteris prout uires erunt dato,febricitantibus ſane ex aqua calida daꝛre debes. ſed ſi quis exulceratum ſtomachum habuerit, caprinum lac coꝛctum frequenter bibat. Rutæ ſemen cum ſulphure uiuo minore menſura adiecto aceto conterito, atque ieiunus mane guſtato, optime aduerſum dolorem ſtomachi accipieris.

Repentinum ſtomachi dolorem tres ceputij longi purgati, & ſinꝛguli cum melle ſumpti ſtatim ſanant. nec non & terræ malum comeſtum dolores ſtomachi celeriter caſtigat. Solutionem ſtomachi infirmiꝛtatemque confirmat oui ſemicocti uitellus & gallæ pars dimidia trita, ſi ante duas horas quàm cibus ſumatur,mixta hæc cum uino hauriantur, ſed uetere & tepefacto. Rancorem ſtomachi temperat caro uaccina ex uini & aceti æqua portione diſcocta & cibo ſumpta. *Stomachi rancor*

Inflationem ſtomachi ſedant, marathri,id eſt fœniculi, & apij raꝛdices, in uino albo odorato uetere infuſæ, de quo ſi ieiunus quis cyaꝛthos duos potet, cum calidæ aquæ cyatho mixtos, optime accipietur.ruꝛtæ quoque hortenſis paulum cibo ſumptum, uel in potione dilutum atꝛque epotum, inflationes ſtomachi compeſcit.

Inflationem ſtomachi potentiſſime diſcutit, fimus uituli recens ex uino potui datus, hoc & dolores eius ex frigore aut cruditate obortos miꝛrabiliter mulcet. Remedium phyſicum magnum aduerſum doloꝛrem ſtomachi. in lamina argentea ſcribes & dices, aritmatho aufer doloꝛres ſtomachi illi quem peperit illa.eandem laminam lana ouis uiuę inuolutam collo de licio ſuſpendes,& id agens dices, aufer michi uel illi ſtomachi dolorem aritmatho. *Stomachi inflatio*

Dolorem

Dolorem & inflationem ſtomachi ſanat iecur lupi,prius aqua coctum, mox arefactum & tritum potioniq́ʒ inſperſum. Faſtidium ſtomachi releuat papauer ſilueſtre, quod gallice calocatanos dicitur, tritum & ex lacte caprino potui datum. Epithema optimum ad ſtomachum reficiendum,mihiq́ʒ expertiſſimum,conficitur ſic.maſtiches, turis, nardiſpicæ, aloes,abſinthij,ſingulas uncias,ſtyracis — IIS.croci — IIS. ceræ, & medullæ ceruinæ,ſingulas libras.ſtyracem & crocum pridie macera uino ueteri infuſum, & ſic diligenter tere, medullam & ceram remitte igni,cætera tunſa cribrataq́ʒ ſimul miſce & ceroto ſuperinfunde,& in panniculo utere ad ſtomachum duabus uel tribus horis, & ſi durius uidebitur quàm eſſe debet, oleum nardinum aut gleucinum adijce ut molleſcat. Hyſſopum coctum cum oxymellite ieiunus, uel poſt cœnam, qui per cocleare cotidie accipiet, facilius conficiet cibum. Radicem fœniculi in uini cyathum radito, & priuſquam cœnes,uel cum dormitum ibis, potui ſumito,quo facto melius digeres. Laſeris ueri modicum,ex aquæ frigidæ cyatho dilutum, dormitum iturus bibe,digeſtorium mirum experieris. Mellis attici libram unam,uettonicę tritæ — IIII.in unum permiſce,& pone ut conferueat,quod cum refrigerauerit,facies paſtillos nucis auellanæ magnitudine & poſt cœnam ſingulos hauries,quo facto apprime quoslibet concoques cibos.

Embamma Item aliud embamma digeſtorium optimum & utiliſſimum,ſic. liguſtici drach.IIII.gingiberis drach.I.petroſelini drach.I.piperis drach.I.epithymi drach.I. & laſeris ſcripulum dimidium, tunſa hæc ac diligenter cribrata miſceto cum paſſo, hoc facit & ad eos qui cibum tenere nõ poſſunt,eumq́ʒ uomitibus reiectant, mox ergo ubi cibum ſumpſerint, dato paſtillum ad modum nucis auellanæ de medicamine ſupra ſcripto,& ad præſens eos abſtine potu,cito remediabis. Epithematium uehementiſſimum ad cibum conficiendum,ſic.zingiberis ex aceto macerati P.I.auri pigmenti P.I. feculæ P.I.calcis uiuæ drach. II.ſinopidis ponticæ P.I.lixiuæ S.I.trita hæc in ollã nouã mittes,& feruere facies ſimul, donec mellis craſſitudinẽ habeant,& cũ opus fuerit inducta panno calida uiſceribus adpones. Cũ ibis dormitũ,zingiberis modicũ ſub lingua teneto,& ex paſca calida manus laua,optime digeres. Vrticæ — III.iris calydoniæ — III.ſchœni — IIII.cyperi — III.magmatis — III. petroſelini — IIII.inulæ — II.piperis albi — II. melle colliges hæc o-

Oxyporium mnia trita & uteris oxyporio optimo ad digerẽdũ,unde etiã cœnatus parũ accipies. Cum te in lecto poſueris, uentrem tuum perfricans dices ter, lupus ibat per uiam,per ſemitam, cruda uorabat, liquida bibebat. phyſicũ hoc ad digerendum de experimento ſatis utile. Pulegium & naſturciũ ex aqua ſimul decoctum,mane bibe,emendabis uel diſcuties cruditatem.

Quercus uiridis folia,cum ſalis ſpuma contrita,& potui data, remediant cruditatem. Acorum ponticum tritum ex aqua calida,potum men-

ſura

ſura cyathi unius, ieiuni ſtomachum reficit cruditate depulſa. Iis qui nec potu iuuātur, nec cibo, & ſtomachi ructus amaros patiuntur centaureā id eſt fel terrę contritam ad menſuram denarij argentei ex aquæ calidæ cyathis tribus bibendam ieiunis per triduum dabis, ſtatim diſcutietur infirmitas. Succum abſinthij, quem Græci chylon abſinthiu uocant, auellanę magnitudine, in aquæ calidæ quartario bibendum da ieiuno, componetur ſtomachus; & adpetentiam ciborum habebit, quiſquis patietur ex infirmitate faſtidium. Oxyporium mirum neronianum æſtiuum & hyemale, ſi ei cum uolueris piperis aliquid adieceris, quod faſtidium ſtomachi marcoremq́ deterget, conficitur ſic. In muſti recentis & dulcis congium ex uuis albis facti, atque in ollam grandem miſſi, adduntur cydonea v. non purgata, totidem mala punica, additur & ſorborum maturorum ſextarius, & rhus ſyriaci ſextarius, croci ſcripulus. hæc coquuntur uſq; ad craſſitudinem mellis. poſtea diligenter colantur, repoſitum medicamen ſeruatur in uitro ſignatum, ſed omnino diligenter colatum, ut excremēta omnia ſeparentur, inde datur ieiuno ligula plena grandis. hoc eſt oxyporium quo Nero utebatur ad digeſtionem, quod Marcellus medicus egregius oſtendit, quod & nos uſu probauimus. Nam & ſtomachum mire componit, & humores ſiccat. excrementa quoque illa data dyſentericis, mirabili efficacia proſunt. Oſſifragi uenter madefactus adpoſitusq́ his ad ſtomachum qui cibos non conficiunt, utiliſſimus eſt, uel etiam ſi tantum manu teneatur, plurimum iuuat. Oxyporium dionyſianum ad digeſtionem, & ad rigorem ſtomachi, & ad confirmationem aqualiculi, conficitur ſic. cydoneorum incoctorum tunſorumq́ ſucci ℥.I. mellis deſpumati ℥.I. aceti optimi ℥.I. hæc in unum permixta uaſo duplici decoquuntur, donec ſoliditas ad unum ſextarium redigatur: additur pulueris petroſelini uncia una, cymini ſemuncia, & bene contemperatum medicamen uaſculo uitreo conditur ſub ſignaculo, atque inde cocleare plenum à ieiuno accipitur. Oxyporium olympianum polyetes ad digeſtionem parandam, accipit hæc. piperis — IS. zingiberis — IS. in puluerem redacta & creta hæc, dum ad digeſtionem temperanda erunt, ex melle dabis. Oxyporium pancharianum ad digeſtionem, quod & aqualiculi corruptelas uel aciditates conſumit & ſtomachum marcentem recreat, tertianam etiam cum uino & calida ſub hora datum, mire tollit, conficitur ſic. piperis uncias quatuor, ʒ III. ſeſeleos — I. zingiberis — IS. ameos — I. ʒ VI. aneſi uncias duas, libyſtici — IS. iuniperi hiſpani — I ʒ VIII. ita ut iuniperum ablutum purgetur ſublato ſemine, & ſic teratur. hæc omnia in puluerem redacta reponuntur in doliolo uitreo ſignato, ligula plena ex mulſa aqua datur ieiuno.

Neronianum oxyporium

Dionyſianum oxyporium

Olympianum oxyporium

Ad cruditatem quæ nauſeam facit remedium ſic. uettonicæ drachma una, in oxymelitis cyathis tribus mixta potui datur. ius quoque pulli uel ubi coctus fuerit, cruditati opitulatur, ſi in primo prandio ſorbeatur.

Ad digeſtionem parandam,iuniperi baccarum enucleatarum, & zin-giberis,& petroſelini macedonici, & piperis uncias ſingulas, mellis libram unam. quæ ſunt ſicca tundes uel teres & cribrabis diligenter. poſtea mel coctum, id eſt deſpumatum admiſcebis, & uteris medicamine & ieiunus, & poſt cœnam,per cocleare accepto quanta ſit magnitudo auellanæ maio-ris. Ad ſtomachi dolorem in impetu cohibendum, pomorum cy-doneorum cutem tolles, atque inde uncias quatuor, & pulegij unciam u-nam, piperis unciam unam, zingiberis uncias tres, allij gallici uncias tres, mellis ſelibram, aceti quod ſufficiat adijcies, & diligenter trita omnia per-miſcebis, atque inde cocleare plenum dabis, etiam cibato. Antidotum

Achariſtum antidotum

achariſtum multiplex, mirum.facit ad eos qui eſcam non digerunt, & qui male ructant,& ad ſtomachi dolorem,& ad lateris,& ueſſicę,& renum mo leſtias,& ad omnia quæ interius cauſas malæ ualetudinis habent, id eſt ad ſcotum, ad febrem cotidianam,& tercianã,& quartanã, ad ſanguinem tuſ-ſientes,ad ſuſpirioſos, ad dyſentericos & ad colicos, & ad hepaticos, & ad nimiam uigiliam, & ad ſtrophum, & ad inteſtinorum dolorem. morſum etiam ſerpentis curat,ter ad diem uulneri impoſitum,uel potui datum.con-fectio hæc eſt,cinnamomi unciam I. myrræ uncias III. piperis — I. caſtorei ſemunciã, galbani — I. ſtyracis — I.caſſiæ fiſtulæ ſemunciam, piperis longi — I.coſti — I.opij ſemunciam, ſpicænardi ε. croci ε. mellis attici S. I. omnia iſta tundes diligenter, & cernes bene, & in puluerem molliſſimum redacta menſurabis,præter opium & galbanum.galbanum in olla noua excoques, ita ut ter bulliat ſuper prunas:opium autem cum uino uetere teres,& permi ſcebis diligenter, & tum cætera omnia ſimul permiſcebis diu, & diligenter agitata recondes ſub ſignaculo, in pyxide buxea, aut in doliolo uitreo; & dabis cui uolueris ad modum auellanæ, cum mellis coclearibus tribus, uel quatuor. & poſtea dabis potionẽ calidæ aquæ, & cum dederis accipies mer cedis quodcunq;:multi enim qui cito curati ſunt, ingrati extiterunt,propter quod ipſum antidotum achariſtum appellatur,id eſt ſine gratia.

Chymation oxyporium

Oxyporium quod dicitur chymation, facit ad calculos, & ad re-nium dolorem, & ad inflationem ſtomachi, phlegmaticis quoque pro-deſt, & halycis, ſed & tortiones & hæmorroidas curat, & quæ in ano na-ſcuntur.reſtringit & menſtrua nimia, & hepaticos & ſpleniticos,& tuſſicos ſolitaneos curat,& cadiuis prodeſt, accipit hæc.Inulæ — I.fœniculi ſeminis uncias tres, piperis nigri uncias II. tundes hæc ſeparatim & cribrabis bene, & conficies uel permiſcebis melle ſemicocto,& dabis nucis ponticæ magni-tudine cum aqua calida.quidam hoc in oxymelite ſoluunt,quidam in uino mixto accipiũt,alij cõſuerunt cocleario accipere purũ ad lapides eijciendos.

Deſcriptio panni ruſtici facientis ad uiſcerum curationem ſic.olei P.I. axungię ueteris P.I.butyri P.I. herbæ ſabinæ P.I. barbæ iouis P.I. tamdiu hæc decoques quam diu herbæ areſcant, poſtea colantur, & additur

ceræ

ceræ libra,resinæ P.I.farinæ de pulegio P.I. pulueris de bacca lauri P.I. de fimo ouillo unde ouibus in lana hæserit P.I.hæc omnia in unum corpus rediguntur & permiscentur,& inde pannus inducitur,& quotiens uolueris reparatus stomacho adponitur. Dia tessaron quod febrem sedat,& uiscera componit.accipit hæc,olei coclearia tria,aceti coclearia tria, mellis boni despumati coclearia tria,uini ueteris boni coclearia tria, hæc tā diu decoquuntur, quam diu omnia ad tria coclearia redigantur, & ita linteo inducta stomacho superponuntur,uel ieiuno tepida per cocleare dantur. facit hoc medicamen ad omnes stomachi molestias. Ad dolorem stomachi, uel tumorem,uel uiscerū infirmitatem,remedium sic.succi ex absinthio ℥.I.aceti optimi ℥.I.olei mollis ℥.I.ceræ ponticæ libram unam, medullæ ceruinę — IIII. hæc lento igne decoques usq; ad mensurā sextarij. exinde linteum densum tingues,& mature in lecto uisceribus adpones,utendum in horam II.

Confectio oxymelis dia scilliu, ad stomachi causas sic.scillæ librā comminues de hastula lignea acuta minutissimis partibus, & superfundes illic aquæ nitidæ fontanæ ℥ III.ac die tota & nocte coopertum uas in quod hęc miseris,esse permittes.alia die in olla rudi cum ipsa scilla deferuere facies lento igni usq; ad sextarium aquæ, tum linteo nitido exprimes scillā ipsam ut sextarius ille defluat,adijcies huic sextario aceti optimi sextarium, & mellis optimi despumati P.II.rursum in eadem olla feruere usq; ad sextarium . tū recondes in ampulla nitida,& signatum habebis,& cum imparationem stomachi senseris,coclearea singula planè tepefacta ieiunus accipies. Ad stomachi dolorem remedium physicum sic . in lapide iaspide exculpe draconem radiatum,ut habeat septem radios, & claude auro & utere in collo.

Iaspis dracone insignitus

Epithematium ad stomachum confirmandum sic,aloes — III. turis masculi — II. mastiches albæ semunciam, styracis — II. croci IS.meliloti semunciam, ceræ ponticæ uel etiam rufæ uncias IIII.nardi uncias VI . ius absinthij pontici unc.I . hæc omnia separatim tunsa & cribrata miscentur & coquuntur,& inducuntur in panno atq; mature stomacho adponuntur. Ad digestionem parandam,quisquis sollicitus erit acorū ieiunus cōmanducet, & iactet ,radicē quoq; amarā & inlotā ieiunus cōmanducet.Nec nō anethi semen etiā uiridis māducatū iuuat.nā & somnū cōciliat,& digestionē parat.

Cōpositio medicaminis subfragi , quod facit ad digestionē & uitia stomachi, siue aqualiculi.accipit hæc, petroselini macedonici — II. apij seminis — I.seseleos —V.piperis —V.nepetæ montanę —IIII.pulegij sicci quod in fumo nō fuerit —IIII.thymi sicci ℥.libystici etiam seminis—II.inulę radicis tunsæ atq; cribratæ ℥.zingiberis ℥.ex his omnibus tunsis atq; cribratis puluerē mollissimū facies. adijcies deinde mellis optimi despumati quātum putaueris mitti oportere, id est ut prope liquidæ ac tēperatæ colligi possint species suprascriptæ,& sic recondes in uaso uitreo, & cū uolueris ieiunus,cum tamē te digestū senseris,singula coclearia nō plenissima matutinis horis accipies.

Subfragium medicamen

Confectio epithematij quod stomachi uetustas causas emendat, & ad digestionem confirmat, accipit hæc. sæuum taurinum, ceram, medullam ceruinam, axungiam ueterem, resinam terebinthinam, horum pondera singula æqualia, & mellis uncias tres, mastiches uncias III. simul miscebis, quæ liquanda fuerint, liquabis igni. Et quæ tundenda in puluerem tenuissimum rediges. & confectum medicamẽ linteo tenso induces, & stomacho uel uisceribus adpones, quod tamen ante momentum prandij detrahi conuenit. Aliud Epithematium quod ad easdem stomachi causas efficaciter prodest sic. styracis uncias duas, aloes uncias duas, petroselini — I. ceræ libram I. nardi libram I. mastiches uncias II. resinæ frictæ pondo S. resinæ terebinthinæ uncias II. quæ liquida erunt, & quæ tundenda, similiter ut supra scriptis speciebus facies. & similiter medicamen usque ad horam prandij uteris. Item aliud epithematium quod arete dicitur, quod facit ad uetustas causas stomachi, accipit hæc. cardamomi unciam I. libani unciam I. ceræ unc. VI. resinæ uncias quatuor, styracis uncias II. olei cyprini unc. I. uini ueteris heminam. cardamomum & libanum semote tundendum & cribrandum, styrax uino infundendus, & reliqua quæ remittenda sunt, lento igne soluenda, & tum simul omnia permiscẽda, quod epithema similiter linteo, aut phœnicio inducendum, & sic ad uiscera adponendum. & in horam prandij si non fatigauerit habendum, ita tamen ut aduerso pectore cuiuslibet pueri tepefactum ponatur. Intyba decocta in cibo sumpta, aut eorum aqua pota, stomachum purgant. Herbam uettonicam mense Augusto lectam cum semine & radicibus suis, sed sine ferro erutam, arefactam diligenter & excussam ne terram habeat, contundes & cribrabis, ac pulueris eius tenuissimi cyathos duos, cum aquæ sextarijs sex in olla noua ad tertias decoques, ollamq; ipsam opertam sub diuo repositam habebis, ex qua si quando stomachi ardores concitabuntur, coclearea duo aut tria laboranti glutienda dabis, mire subuenies.

[Margin: L. medicamine.]
[Margin: Arete epith.]

Herbæ uettonicæ fasciculum, herbæ nepetæ ac pulegij uirgulas singulas & salis paululum, cum uini ueteris heminis tribus in olla rudi usque ad heminã decoques, & ieiuno stomachico mane coclearia singula, aut eo amplius dabis. Quotiens stomachi morsus sentire cœperis, glycyrizæ succum de surculo eius trahito, aut ipsam sub linguam ad magnitudinem cicerculi habeto, nec dolorem stomachi nec sitim senties. Lac bubulum tepidũ incoctum, subinde sumptũ, exulceratum quoq; stomachum sanabit. Coclea cruda deuorata, ita ut dentibus non tangatur, stomachũ curat, certe languentẽ si per triduũ sic sumatur, emendat. Cocleas sed ueras africanas cõditas ex sale & paulo olei coctas, sed non purgatas, qui ieiunus ternas aut quinas cotidie & frequenter sumpserit, rarissimo stomachi dolore uexabit. certe si carbonib. tostę sumãtur, melius prosunt. Si quis cymini triti ex melle terna coclearia cotidie ieiunus accipiat, stomachi dolore

uas ... Plin. l. 30. 6°

mire

mire carebit. Stomacho remedium optimum de experimento tale eſt. petroſelini uncias tres, ſalis uncias duas, nardi ſpicæ unciam, amomi uncias duas, hyſſopi — II. uettonicæ uncias duas. hæc omnia in cucumam fictilem nouam mittes quæ ſit ſextariorum nouem, eamq; aqua ſupplebis, & obturabis ut modicum ſpiramenti relinquas, & decoques ad tertias, ac denuo aqua ſupplebis, & rurſum ad tertias decoques. tunc adijcies mellis optimi deſpumati quartariũ, & tertia uice ad medias decoques, ac poſtea in uaſculo uitreo aut fictili recondes ſub ſignaculo, atq; ex eo aduerſum ſtomachi laborem terna coclearia ex aqua calida, ſi febres erunt, aut ex condito ieiunus, ſi non erunt, ſumes. Ne ſtomachus perfrigeſcat unctio ſaluberrima hæc eſt. foliorum lauri, & baccarum, fœno græci, ſamſuci, cupreſſi, roris marini, uncias ſingulas contundes, & in uini ueteris ſextarijs V. per triduum macerabis, quarto die olei boni ſextarios tres adijcies, & in olla rudi ad prunas non acres ita decoques, donec uinum conſumatur, tunc colabis, & excrementa uel ſordes abijcies, & rurſus ollam cum medicamine ad tenues prunas repones, eiq; addes ceræ nitidæ libram, reſinæ terebinthinæ purgatæ ſelibram. hæc omnia permixta & coagitata, ad modum ceroti recondes. & cũ opus fuerit nõ ſolum ad ſtomachi, ſed etiam ad neruorum & muſculorum perfrictionem uteris ſaluberrimo unguento. Antidotum Hadriani quo utebatur Cæſar Auguſtus, quæ potio dat omni corpori fortitudinem, quiſquis enim ea uſus fuerit, nec ſtomachi, nec iocineris, nec ſplenis, nec cordis, nec lateris, aut pulmonis, aut coxarum dolores patietur, ſed nec tuſſem, nec perfrictiones, nec ſpaſmos, nec coli dolores ſentiet, nec dyſentericus, nec hydropicus, nec ſuſpirioſus, aut cholericus erit. facit etiam hoc remedium contra omnes humores noxios, & omnia uenena uel maleficia in cibo, aut in potionibus data. cõpoſitio ergo eius eſt talis. fœniculi ſeminis, cymini, gummis thebaici, phu, pulegij, origani, piperis albi, herbæ ſabinæ, petroſelini, cedri ſeminis, chamedropis, caſſiæ bonæ; iouis barbæ, rapæ ſeminis, nardoſtachyos, iunci ſeminis, euforbij, echyos radicis, hoc eſt capſellæ, cyperi, pyrethri, trifolij ſeminis quo mulieres utũtur in capite, amomi, ſerpylli ſicci, gentianæ, ariſtolochiæ longæ, rutæ agreſtis ſeminis, omnium ſupra ſcriptarum ſpecierum uncias ſingulas. Item rutæ radiculam, quę facit ad porcorum incommoda, agni radicem, hociamſani ſiue agrimoniæ radicem, draconteæ radicem, quæ radix eſt quaſi coſtum & beneolet, acori radicem. harum ſpecierum ſingulas ſemuncias adpendes, & omnia uel infra uel ſupra ſcripta diligẽter tunſa & cribrata, in puluerem tenuiſſimum rediges, ac poſtea cum melle attico quãtum ad ſpiſſitudinem ſufficiat permiſcebis, atq; ex eo cum opus fuerit, quanta auellanæ eſt magnitudo, ieiuno dare debebis.

Cucuma. f. 183. fr.

Stomachi perfrictio

Antidotum Hadriani

Confectio aceti diaſcilliu, ad digeſtionem, & ſtomachi uitia ſic. ſcillam ſumes & inde tolles duriſſima quæque & proijcies, deinde omnia tenerrima concides minute ut habeant libram ſemis, eamq; crudam conijcies in

aceti congium unum acerrimi,& cum diu macerata fuerit,& combiberit,tolles scillam & exprimes.idq; acetum percolabis,& in uas bene picatum repones,eiusq; aceti ieiunus mane si sorbeas singula uel bina coclearia, stomachum curabis.& quod ad oris olidi ualetudinem attinet, hoc medicamento odor malus emēdabitur,& si in naso polypus fuerit hoc aceto gargarizato eijcitur.quod quidem acetum & ad claritatē oculorū,& ad auditū auriū optimum est,si adsidue gargarizetur:ad uocem quoq; & ad suspiriū & ad splenem,optimum remedium est.si quis autem inde ad diem sorbeat uel dimidium cyathum,colorem optimum habebit, & facilius suspirabit, & cibum melius conficiet.Nam si quis multum comederit,& non coxerit, & cibus ei in stomacho inacuerit sorbeat de hoc medicamento,continuo desinet crudus esse. ut scias uero quantam uim habeat, etiam caducis datum prodest. Nam si uel duos cyathos cadiuus inde sorbeat,& currat passus milleducentos quinquaginta ieiunus,mire remediabitur,si uel tertio aut quarto die id acceperit.quod si quis erit in accipiendo cotidie patiens,penitus carebit hoc morbo. hoc medicamen & uentos eijciet & uenas purgat. Nam is morbus ex uentorum multitudine mouetur. frigescit enim corpus de inparatione, & nauseam facit,& uomitus mouet.Si quis ergo hoc sumat,omnem escam & potionem bene concoquet,& nulla res ei nocebit. ac si uoles hoc medicamine phthisim sedare,adde uini dulcis paululum,& sic dato mixtum sorbere ieiuno. si quis sanguinē excreabit, hoc medicamine accepto, facile eijciet omnem molestiam,& uenæ ei purgabuntur,quodq; ad pulmones,& arterias corruptas attinet, per uomitū sanabitur, si hoc medicamento utatur adsidue.& si quem aqua intercutis tenebit,id est si hydropicus erit, sanabitur, faciliusq; curabitur si recens morbus fuerit. nam per urinam illum cito diget, & quod ad splenem attinet extenuabitur. oportet ergo prius uidere unde quis morbus ueniat. si à splene erit, uenter soluetur, aut crura turgebunt. dari itaq; oportebit mane ieiuno duos cyathos, certe uel unum cyathum si satis infirmus erit dato.quod si ab iecore erit morbus,mellis cyathū aut passi commisces cum cyatho eius aceti, idque per dies aliquot dabis, primum nanq; sudoribus uehementissimis, postea etiam urina multa purgabitur, deinde cibum & potionem libentissime sumet, omniaq; cito concoquet. Ad stomachi dolorem arcendum, cymas sinapis uiridis ex aqua diligenter coques in olla noua, easq; conditas oleo & liquamine manducabis, sanè obserua ut paululum salis mittas dum coquuntur, propter Bromum. Mel,rutam,cyminum,piper,simul tere & utere pro oxygaro ad inhibendum stomachi dolorem, Papauer nostrate cum lacte suo simul decoques in aqua, & ipsam aquam diligenter colatam, stomachico cum melle attico potui dabis. Iris tunsæ heminam,cyperi tunsi heminā,in uini aminæi sextariū infundes,ut una nocte macerētur, deinde addes resinæ terebinthinæ — IX.cerę — III. quas cū olei cyprini selibra liquefacies. deinde

Caducus morbus unde moueatur

Bromus cymarū sinapis sale arcetur.

deinde ſimul omnia miſcebis & manibus ſubiges atque malagmatis more ſtomacho laboranti adpones. Ceram, adipem anſerinam, & butyrum in ſe decoque, & in panno tenui ſtomacho calidum adpone confeſtim dolori ſtomachi ſubuenies. Peucedani radicem contritam ex uino qui frequenter biberit, nec ſtomachi dolorem, nec pulmonis inflationem patietur.

Item ad ſtomachi dolorem perſici folia uiridia teres, & cum axungia uetere purgata ſubiges, atque in panno ad ſtomachum pones. idem præſtat mentaſtrum quod ſupra ripas naſcitur ſimiliter impoſitum. Oxiporium cydonite quod facit ad ſtomachum & tuſſem, empneumatoſim quoq; ſoluit, & digeſtionem citiſſimam pręſtat, conficitur ſic. cydonea matura purgabis de foris, & deintus, & penſabis ad pondo tria, coqueſque ex mulſo in olla rudi, & cum fuerint cocta, eĳcies de olla in catinum uel mortariũ, ſeparabis deinde ſuccum illum quẽ excocta dimiſerint. poſtea remittes cydonea ipſa in ollã, & tunc addes ibi aceti pondo duo, mellis optimi pondo tria, maligranati expreſſi ſextarium unum, coques poſtea lento igni donec unũ corpus fiat, & habeat mellis ſpiſſitudinem, poſtea aũt refundes illud in mortarium, & teres diutiſſime, donec omnis duritia diſſoluatur. & dum teris ſummatim adĳcies ſemunciam zingiberis & piperis triti — II. petroſelini — I. & ſimul iterũ diſcoques, ac poſtea miſcebis mulſam, ubi cocta fuerint cydonea, atq; ita in uaſculo uitreo recõdes, & cum opus fuerit per cocleare ieiunus accipies Stomaci & capitis dolores tuſſem quoq;, lõgaſq; ægritudines curat, & dyſentericis medetur, leptopyrexias ſanat, dolori etiam faucium & ſynanchæ ſuccurrit, tale medicamen. piperis albi — IS. mellis attici — IS. aſari — I. uettonicæ, ſaxifragæ, caſſiæ fiſtulæ, pondus ut ſupra. hæc omnia trita cum deſpumato melle miſcebis & dabis coclearium grande plenum ex cõdito mixtum, febricitanti uero ex aqua calida. Antidotum multiplex ad multa remedia, recipit hæc. croci ſcripulos XV. piperis albi uncias IIS. amomi ſemunciam, pyretri ſemunciam, dauci cretici ſemunciam, folĳ malabathri, nardoſtachyos, caſſiæ, apĳ ſeminis, euforbĳ, rutę ſeminis, petroſelini, roſæ ſiccę, opĳ, ſingulas ſemuncias, opobalſami ℈ VI. mellis boni P. II. cinnami ℥. ſi non fuerit cinnamum, mittes caſſiæ fiſtulę duplum pro eo, & hæc omnia tunſa cribrabis cribello tenui. & ſic miſces opium cum melle, & mittes in mortarium & diligentiſſime teres donec unum corpus fiat, ac ſic omnia permixta mittes in doliolũ uitreum. cũ opus fuerit, ex hoc colicis fabę ægyptiacæ magnitudine cum aquæ frigidæ cyathis tribus potui dabis, Iocinerosis qui iecur grauiter dolebunt, cum uino mulſo dabis, ut ſupra ſcriptũ eſt. epilepticis quos caducos dicunt, dabis ut ſupra. pleuriticis cũ aquę mulſę dabis cyathis tribus. Stomachũ dolentib. cũ poſcæ cyathis trib. dyſentericis qui perſoluto uẽtre ſunt, cũ aqua frigida dabis. periodicis febribus qui laborãt, id eſt acceſſionibus diurnis & nocturnis, cum aqua calida dabis. quibus dentes dolent, & quibus ſanguis de gingiuis defluit, cum poſca frigida, aut

Folia perſici

Oxyporium cydonite

cum uino dabis,ita ut resolutum in ore teneant. spleniticis ex posca dabis. Paralyticis ex aqua calida.precordia dolentibus,itidem ex aqua calida.tortiones uẽtris qui patiuntur,ex aqua calida dabis.morsiunculas leues qui patiuntur,ex aqua calida dabis.Secundas etiam mulieribus,quę ex partu uel ex abortu remanserint, discutiet si ex succo fœnograeci cocti, uel ex mulsa, bibendum detur. Apostemata etiam & omnia intrinsecus collecta expurgat,ex mulsa datũ,uel ex fœni graeci succo.Sicca uero tussi laborantibus ex melle solo dabis. Ad uuam stillantem ex mulsa gargarizandum dabis. his uero qui fungos uenenatos comederint cũ oxymellis cyathis tribus dabis. Venenum si quis biberit ex succo ptisanæ resolutum accipiat.In omnibus sanè passionibus triduo cõtinuo dabis.si necesse fuerit, iterum alio triduo dabis. omnibus sanè quantum fabæ ægyptiacę granum est dabis.

Confectio potionis ad omnem sanitatem utilis, & ad stomachi confirmationem,accipit hæc. lauri baccarum purgatarum unciam unam, myrræ — I. gentianæ — I. aristolochiæ rotundæ — I. puluerem tenuissimum ex his speciebus separatim tunsis facies,& postea permiscebis & repones. & cũ uti uolueris,cocleare unum cum potione calidæ aquæ ieiunus accipies, & interpositis diebus cum uolueris iterum accipies. Primo uere tamẽ incipies hac potione uti,& deinde quomodo uolueris, per tempora triduo cõtinuo uteris. Antidotum quod facit ad omnes dolores internos, & ad stomachum confirmandum,recipit hæc. apij seminis ℈ XXI.anethi seminis ℈ IX. castorei ℈ VI.piperis ℈ III. opij ℈ III. myrræ ℈ III.hæc omnia separatim tundes,& ex melle optimo temperabis,& cum uolueris dare potionem,in modum fabæ globulos facies,& dabis ex condito,siue uino uetere: sed si febricitauerint,ex calida aqua.hæc confectio dicitur athanasia,facit ad lateris & ad coli,præcipue ad stomachi dolorem. Lini seminis, & fœnograeci, & fœniculi farinæ,singuli sextarij cum aqua mulsa decocti,& in panno stomacho laboranti & uisceribus duris adpositi,plurimum prosunt. Ad eos quos subito linquit animus,& quibus mens alienatur,aut uertigo est,coclee cum suis testis tritæ incoctæ ita dantur per dies quinq;, ut prima die coclea una,cum passi cyatho potanda detur.alia die duæ,cum duobus cyathis,tertia die tres,cum tribus cyathis,quarta die duæ,cum duobus cyathis, quinta die una cum cyatho uno. Potio efficacissima stomachi remedio, sic. apij seminis drach. VI. petroselini drach. IIII. spicænardi drach. IIII. myrræ drach.IIII.piperis longi drach. V. contrita uniuersa hæc diligenter in unum miscentur,deinde adijcitur mellis optimi despumati quod satis sit,atq; in uaso uitreo mixta seruãtur.inde cum opus fuerit post balneum drach IIII.aut etiam minus,si infirmior erit qui accepturus est,ex aqua calida, uel ex mulso,in potione dabuntur. Porri capitati excocti in cibo sumpti cum aceto plurimum prosunt stomacho laboranti. Vrticæ semen coctũ iuuat stomachũ,si cum pane mãducetur, & cum iure suo.cydonea quoq; incocta,in

Atanasia antidotus

Coclearũ usus

melle

melle seruata, ieiuno data plurimum prosunt. Thalassomeli quod iucundissime & inflationes deponit, & uentrem purgat sine stomachi uexatione. est enim & odore & sapore gratissimo, quod hoc modo fieri debet. aqua marina ex alto id est de profundo, uel aqua cælestis cum sale mixta, pari mensuræ mellis optimi despumati permiscetur & seruatur in uaso fictili. & cum opus fuerit tepefacta potui datur. Purgatorium efficax quod nec stomachum uexat, nec caput grauat, & bilem deducit. lactis caprini sextarium. salis ammoniaci — II. mellis optimi — I. in unum omnia diu contrita & permixta ieiuno potui dantur. sed post potionem diu inambulare debet, ut ipsa potio melius motu corporis prosit. Sambuci liber inter corticem & surculum rasus & tritus, adq; nucis iuglādis magnitudinē ex aqua uel mulso potus, miro modo detrahit bilem, ac stomachum releuat.

Thalassomeli

Vettonicæ herbæ folia in umbra arefacta contunde & cribra, atque ex eo puluere paululum & mellis decocti cyathum unum permisce. atq; inde post cœnā ad magnitudinem ciceris transglutiendum dabis ei qui cibum euomit statim, & non potest continere. Radicem ficulneam uini ueteris cyatho uni inrade, & priusquàm cœnes uel cubitum eas bibito, si uitio stomachi laborabis. Laseris ueri modicum ex aquæ frigidæ cyathis quatuor dilue, & dormitum iturus bibe, ut cibum bene concoquas, aut eius radicem gustato dormitum uadens, idem tibi præstabit. Rorem marinum ieiunus commanducet, aut in aqua calida excoctum bibat, qui cruditatem pātietur, statim remediabitur. Compositio potionis ad dolorem stomachi siue ad nauseam reprimendam sic. herbæ mandragoræ quæ nascitur in locis montanis succus expressus ad pōderis scripulum dimidium, potatusq; ex aqua calida, uel ex mulsa, nauseam expellit. abundantiam phlegmatis purgat, sedatq; dolorem stomachi, & fastidium discutit. ultra hoc autem pondus ne dederis, quia nullius stomachus uim eius poterit sustinere. Pulegium cum oxymelite decoctum, ad mensuram heminæ tepefactum, ieiuno & digesto dabis bibendum, nō solum stomachum reficies, sed etiam si circa cor aliquid erit uitij, eadem potione sanabitur. Ad stomachum componendum uteris remedio tali satis commodo. rutā, apium, anethum, cyminum, æquis portionibus coques cū uini ueteris sextarijs duobus, postea addes olei amari ʒ.I. & iterum coques, uel aliquandiu combulli re permittes, atque inde cum utcunq; resederit feruor, per globum lanæ succidæ stomacho quod sufficiat infundes, ita ut postea densus lanę floccus supra stomachum iacentis ponatur. Post horam quàm hoc feceris de nardo tepido stomachum perfricabis, & de sabano molli leuiter detergebis. deinde infirmum deambulare facies. Confectio epithematij, quod stomachi uetustas causas emendat, & ad digestionem confirmat. cerā, seuum taurinum, medullam ceruinam, axungiam ueterem, resinam terebinthinā, horum pondera singula æqualia mittes, deinde adijcies mellis — III. masti-

ches uncias tres,quæ liquanda fuerint liquabis,& quæ tundenda tundes.& ſic confectum medicamen in linteo adponetur ſtomacho, quod ante mo/mentum prandij ſubtrahi conuenit. Item aliud epithema quod effica/citer prodeſt ſtomacho & uiſceribus. ſtoracis — II. aloes — II. petroſelini — I. ceræ libram unam,nardi P.I.maſtiches — II.reſinæ frictæ P.S. reſinæ te/rebinthinæ — II.quæ liquanda ſunt liquabis & quę tundenda tundes & per miſcebis.& ſic confectum medicamen ſimiliter linteo inductum ſtomacho adpones. Ad confirmandum ſtomachum uel conſeruandum, ſi quis infirmum habet de quartanæ labore,epithematium tenue,axungiæ porci/næ,butyri,reſinæ frictæ,herbæ ſabinæ,ceræ rufæ,libras ſingulas,ceruſſę — III.ceræ ponticæ — III. hæc omnia ſeorſum parata miſcebis, & ſimul deco/

Polyarchium ques,& ſic uteris. Deſcriptio polyarchij ad ſtomachum poſt diutinas febrium moleſtias componendum.caſſiæ — I.roſæ ſiccæ — I.cyperi — I.car damomi — I.nardoſtachyos — I. nardi celtici — I.malabathri — I. iris illyri/cæ — I.œnanthes — I.maſtiches chiæ — I.croci — I.amomi — I.meliloti — I. abſinthij — I.coſti — I.guttæ ammoniaci — I.aloes — I.turis — I.myrræ — I. bdellij drach.VIII. ſtyracis drach.X.in uino infuſæ,xylobalſami drach.IIII. ſchœni anthus drach.IIII.reſinæ terebinthinæ drach. XLVIII. nardomyri drach. LXIIII. ex quo cerotum facies adiectis olei roſei drach. LXVI. ceræ ponticæ drach.CXXVIII.opobalſami drach. XVI. hæc omnia tunſa cribra/

Magdalia ta,& cætera uino optimo madefacta,ſimul in mortario colliges, ex quibus trochiſci uel madgalia fient. ceroto uero facto uel puluis ſupra ſcriptus uel ramenta miſcentur.

CORDIS DOLORI, ET CORCO, ET PRAECOR/dijs, remedia rationabilia diuerſa de experimentis.

CAPVT XXI.

PRæcordiorum dolorem catuli lactentes admoti uiſceribus hu manis,transferre in ſe adſeruntur, idq; exenteratis perfuſisq; uino deprehenditur uitiatis eorum uiſceribus. Ad corcum carmē.in lamella ſtagnea ſcribes, & ad collum ſuſpendes hæc, ante uero etiam cane.corcu nec megito cantorem. utos utos utos,præpara/bo tibi uinum leue, libidinem diſcede anonnita. In nomine dei Iacob, in nomine dei ſabaoth. Item ad id aliud carmen, corce corcedo, ſta/gne,paſtores te inuenerunt, ſine manibus collegerunt, ſine foco coxerunt, ſine dentibus comederunt. Tres uirgines in medio mari menſam marmo/ream poſitā habebant.duæ torquebant,& una retorquebat,quomodo hoc nunquàm factum eſt,ſic nunquàm ſciat illa gaioſeia corci dolorem.

Ad cordis dolorem uel ad eos qui lumbricis in corde uexantur. aquā maluæ cum melle pari menſura permixtam tepidam ieiuni bibant.

Ad cordis dolorem herbæ erythrodani,id eſt caulis purpurei, hoc eſt marini

marini, uel ſiſimbriæ ſuccum, ad plenitudinem conchulæ oblongæ, quam Græci telynen, alij chemam macram uocant, cum aqua calida prope noctem dormitum uadens bibat. Pinus uiridis aciculæ contritæ ex uino optimo potui datæ, cordis dolorem ſedant, ita ut qui potionē acceperit pinguibus eſcis abſtineat. Dolorem cordis leuat cymini æthiopici commanducati ſuccus frequenter tranſmiſſus. Aduerſum cordis pulſum uel dolorem mirum remedium quod in lamella ſtagnea ſcribes, καριακω καριακων καριανκων. & phylacterium de ſtyrace ſubfumigabis, & in collo ex licio ſuſpendes: ita proderit ut ſtupeas. Ad dolorem præcordiorum cataplaſma egregium. lini ſeminis ſextarium unum, fœniculi ſeminis ſextarium unum ex aqua mulſa decoques, & in panno calido præcordijs ſępius adplicabis, mire proderit. Cerotum ualde efficax ad cordis dolorem: ceræ ſelibram, olei cyprini ſelibram, abſinthij pontici ſelibram. abſinthium tundes, ceram remittes & permiſcebis ac pro ceroto uteris. Qui præcordiorum ardore uexantur, ſi etiam febres & lumbricos habeant, hoc remedio ſanabuntur. ouum crudum ſummiter apertum exinanies, idque implebis oleo uiridi, & defundes, & lotio uirginis pueri implebis, & defundes, tū adijcies parum mellis, & in unum cum oui ipſius interioribus permiſcebis, & potandum ieiuno dabis. hoc & ſtercus uetuſtiſſimum & lumbricos noxios pellit, & febrem acutiſſimam releuat. Bulbi excocti triti inliti tumorem præcordiorum & uentris emolliunt. Item proficies ſi ocimum triueris & eo præcordia ſpiſſius inleueris. Fœniculi farina cum pari menſura mellis decocta, ceroti modo panno inlinitur, & calens tumori præcordiorum inponitur. Malagma ad præcordiorum tenſionem & uentris ac ſtomachi duritiē diutinā cum dolore, quod & iecori & lieni prodeſt, conficitur ſic. ceræ P. I. guttæ ammoniaci P. I. iris illyricæ denarios XXII. opopanacis denarios XX. aneſi denarios XXV. fænogræci ſeminis ⚹. XXV. reſinæ terebinthinæ. P. I. adipis ſuillæ ueteris P. I. aceti acris ȝ. I. mellis P. II. mel cum aceto permiſcendum eſt, atq; illic arida omnia die & nocte macerandа ſunt. Terebinthinam uero & ceram & adipem liquefactā in unum cæteris admiſcere oportet, & deinde manibus diutiſſime ſubige, donec ſine offenſione malagma temperatiſſimum fiat. Ad cordis pulſum, ſiue ſaliſſationem, ſuccinum uerum mittes in aquam feruentem, & illic eſſe patieris, atque inde per triduum laboranti ſingulos cyathos tepefactos, ſi nimium erit frigus dabis bibendos, hoc remedium & hominibus & animalibus prodeſt.

AD HEPATIS SIVE IECORIS VITIA OMNIA, ET moleſtias uniuerſas, remedia rationabilia & phyſica diuerſa de experimentis.

CAPVT XXII.

Rutæ

RVTAE silueſtris manipulo,in ollam nouã coniecto decocto, que ex tribus heminis aquæ ad heminam,adijcies mellis librã, rurſuſq́ feruefacies,ex eo per triduum ieiuno potum dabis iocineris dolore nimio laboranti. Hircinus ſanguis adhuc calẽs ſupra prunas excoctus,& cibatui datus ieiuno,iocineroſo mederi traditur.

Viuerra Viuerra toſta porcelli lactentis modo inaſſata,& cibo data ieiuno,mire iocineroſo ſuccurrit.

Hepatica catapotia Hepatice experta ſic.piper album & maſtichen æquis portionibus tundes & cribrabis,rurſuſq́ in mortario teres,atque ita oleo hiſpano optimo temperabis,ut ſit ſpiſſum. inde catapotia facies magnitudine ciceris atque in ſole ſiccabis, ut dureſcant. tunc in pyxide recondes, & ex his unam pilulam ieiuno in ouo ſorbili dabis,adijcieſq́ parũ ſalis,ſed per triduum dabis. Tumori iocineris adprime medetur hoc remedium.inulæ radicis uncias tres,quę Grece dicitur helenium, decoques ad medias in aquæ ſextarijs tribus,atq́ heminam ex ea ieiuno in dolore bibendam dabis idq́ per triduum facies. Ad ueteres iocineris dolores potio optima ſic.nardiſpicæ ℈ VIII.croci ℈ II.myrræ ℈ III.caſſiæ ℈ VIII.ſchœni ℈ VIII.omnia trita & cribrata melle optimo compræhendes & dabis ieiuno in potione ℈ III.ex aquæ mulſæ cyathis IIII.quouſq́ uitium exſtirpes.

Ad tumorem iocineris & ad dyſpnœam remedium ſic.petroſelini,co-

Diſpnœa ſti,chamæpitys,ęqua põdera tundes cribrabis & dabis ieiuno epatico duo coclearia cum aqua mulſa. Melanthium id eſt git,quantum cocleare recipitur,contere,& da cum uino tepido dulci bibendum ieiuno epatico.

Nimium laudatum iocineroſis remedium ſic.picem duram contere,& ex ea da potandum ieiuno epatico cocleare unum cum uino auſtero.

In lamina ſtagnea ſcribe. Ite νεφων, & deſuper nomen eius iocineroſi cui mederi uoles ſcribe. laminam uero licio ligatam collo eius ſuſpendes, munduſq́ id facito. Abſinthij florem, caſſiam,crocum,nardiſpicam, aſſarum,ſchœni florem,folium,maſtichen,xylobalſamum,amomum, cinnamum,ad drachmas ſeptenas,aloes indicæ drachmas VI.tundes & cribrabis ſingula ſeparatim eademq́ miſcebis,atq́ inde coclearia bina ieiuno epatico cum mulſa aqua tepida aut uino uetere auſtero per triduũ dabis,quod

Crapula remedium & ad digeſtionem,& ad crapulam deponendam facit.

Antidotum ad epaticos ſic.pelecini ſeminis,eupatorij, iocineris lupini, picis brutiæ,coſti,fœnogræci,piperis:paria hæc tundes, cribrabis, & melle comprehendes,atque inde catapotia ad ciceris magnitudinem ex aqua ca-

Philonium antidotũ lida dabis. Antidotum philonium ad iocineris & ad omnium uiſcerum intrinſecus dolorem ſic. croci drach. V .pyretri drach.I.piperis albi drachm. XX.hyoſcyami drach.XX.euforbij drach.I.nardi indici drach. I. opij drac. X. quæ ſunt ſicca tunduntur, cætera in mortario conteruntur, & permixta melle comprehenduntur. Hæc potio his modis ieiunis danda eſt:cœliacis & colicis qui ſine febre erunt, ex aqua frigida, febriculentis ex aqua in qua

anethum

anethum ad tertias decoctum fuerit.in declinatione uero febris,ad magnitudinem auellanę.spleniticis ex aqua cũ cappare decocta cyathis tribus,magnitudine qua supra.epaticis dimidium auellanæ modum, febriculentis ex hydromellis cyatho, uel ex aqua mulsa, in qua anethum cum surculis suis fuerit decoctum.orthopnoicis,magnitudine auellanæ remissa in aceti scillitici coclearibus quatuor,ex aquę calidę cyathis quatuor.ad spasmum & cordis dolorem uel tremorem,ex aquæ mulsæ cyatho magnitudine auellanę. Ad lateris dolorem ex aqua mulsa magnitudine auellanæ,contra noctẽ dabitur.ad singultus & quibus frigus etiã æstate insederit,ex aqua mulsa,modo auellanæ.phthisicis ex succo ptisanæ, uel ex mulsi cyathis tribus modo auellanæ. dysentericis ex posca cyathis duobus, modo ciceris arietini. Auriginosis ex aquæ mulsæ cyathis duobus,auellanæ duplum.dysuriæ & calculo ex aquæ cyathis trib.in qua tres manipuli apij fuerint decocti, magnitudine auellanæ. Potio ad epar utilissima,præterea hæc ipsa cõpertũ & præsentaneum remedium est,etiã ad lateris dolorẽ.accipit hæc.piperis — I. costi — I.lupini sicci amari — I.hęc omnia sicca tunsa cribrata mixta simul repones,cum opus fuerit unum cocleare plenum;uel si uires infirmiores sunt, rasum id est ruclatũ,cum uino austero ieiuno epatico per dies tres uel quinque cõtinuos dabis. ita ut in eo latere complicatus aliquandiu iaceat,& cooperiat se sagis.& cum cœperit sudare, leuet se & deambulet diu. Item expertum atq; utile ad epar remediũ,de folijs fici aridis, id est siccatis sub umbra & arefactis,tritis cribratisq;,de quo puluere cum condito ad mensuram tria coclearia accipiet epaticus ieiunus,& in eo latere diutule iacebit. deinde ambulabit,& per triduum continuum hoc medicamen accipiet similiter obseruans. Prodest mirifice hæc compositio ad tumorẽ & dolorẽ cum duricia iocineris & lienis.item ad renium dolorẽ benefacit.nã & colorẽ corporis restituit,qui propter uitia supradictarũ partiũ corrumpitur, pallidusq; conspicitur.prodest hoc idem medicamẽtum,etiam ad aquæ mutationes,id est ad hydropẽ.cõficitur sic.croci ⚹ X.nardi ⚹ II.cassiæ ⚹ II.costi ⚹ IS.schœni ⚹ I.cinnami ⚹ I.myrrę stactę ⚹ I.mellis optimi ⚹ XXV.datur ieiuno quãta faba est ægyptia ex mulsi cyathis IIII. Remedium efficax ad iocineris duritiam ueterem,quod & hydropicos,& lienosos, & arquatos,& quib. opus est moueri urinam,potentissime sanat.muliebribus quoq; causis prodest,nam & ex partu residua purgat,& mammis tumentibus prodest. perduci illud,id est potari,ex mulso uino oportet,conficitur sic.anesi ⚹ IX.dauci ⚹ III. petroselini idem,iuniperi idem, silis idem, tragacanthi ⚹ I S. panacis radicis denarios VIII.iris,myrræ, costi, amomi, singulorum denarios senos,cinnami ⚹ III.cassiæ ⚹ VI.smyrnij quod est semen holeris atri ⚹ VIII. nardi syriacæ ⚹ IIII.acori ⚹ VIII.balsami seminis ⚹ VI.opij ⚹ V. erui moliti S.I.scillæ coctæ ⚹ II.uini chij aut lesbij quod satis erit. pastilli ex his in puluerem redactis, fiunt denariorum duum uel trium, & dantur cum opus

o est ex

racle, gallicũ.

eſt ex mulſo, ieiuno & digeſto. Antidotos quæ zopyre dicitur, facit
non ſolum ad iocineris, ſed & ad lateris, & ad pectoris, & ad ueſſicæ dolo-
res & ad tuſſem ueterē, & ad hydropicos, & arquatos, & lienoſos, & ad eos
qui mala medicamenta ſumpſerint, quæ ſiue poſtea data, ſiue ante pota fue
rint, per hoc remedium non nocebunt, conficitur ſic. myrræ ✳ VIIS. nardi ſy
riacæ ✳ V S. croci ✳ I S. ſchœni ✳ II. caſſiæ ✳ IIII. cinnami denarios VI. pipe-
ris albi ✳ I. piperis longi ✳ I. turis ✳ I. ſcordij denarios III. polij ✳ III. roſæ
aridæ ✳ III. rapę ſeminis ✳ III. anatis ſanguinis recentis ✳ IIII. eiuſdem ari-
di ſanguinis ✳ III. melle miſcentur cōtuſa & cribrata omnia, donec habeant
ipſius mellis temperaturam, inde plenum cocleare datur, ſed à ſerpente per-
cuſſis, aut morſis, ex uino, cæteris ex mulſo uel aqua dari oportet. Ma-
lagma ad omnem uiſcerum dolorem, præcipue ad iocineris ſtricturas, con-
ficitur ſic. nardi celticæ id eſt ſaliuncæ ✳ XI. iris ✳ VIII. meliloti quod à no-
bis ſertula cāpana dicitur ✳ XXV. cyperi ✳ VIII. ammoniaci thymiamatis,
& ſtyracis ✳ VIII. cardamomi ✳ VII. croci idem. omnia ſupra dicta contun
ſa & cribrata uno die & nocte in uino uetere macerantur, prǫter ammonia-
cum, hoc enim aceto dilui oportet. poſt hæc ceræ P. II. reſinæ frictæ P. I. olei
roſei P. II. uel tria, ut ſufficiens uiſum fuerit addentur, liquefiunt quæ lique-
fieri debent, & refrigerata atq; raſa cæteris miſcentur, atq; unum corpus ita
fit, ut diligentiſſime ſubigantur. hoc & ad præcordiorum tenſionem benefa
cit, & ad ueſſicę dolorem. Attali regis medicamentū, quod facit prǫcipue
Attali regis medicamentū ad iocineris uitia, & ad auriginem, & ad aquā intercutē, & ad lienoſos, & ad
præcordiorum inflationem, & ad pectoris dolorem, & ad eos qui colorem
luridum habent, conficitur ſic. croci ✳ X. nardi indici ✳ II. caſſiæ ✳ II. myrrę
✳ I. cinnami ✳ I. ſchœni floris ✳ I. coſti — I. hæc ſeorſum contunduntur &
cribrantur, deinde ex ſingulis eorum ſupradictis pondera ſumuntur, & in
unum melle mixta colliguntur, atque in pyxide argentea reponuntur. inde
datur cum opus eſt fabę ægyptię magnitudo cum mulſi cyathis trib. ſi ſine
febre fuerint qui ſumpturi ſunt, ſi febricitabunt, ex aqua mulſa dabitur. pro
deſt etiam calculoſis hæc cōpoſitio, ſed ad omnes cauſas ieiunis & maxime
digeſtis oportune dari debet. Ad dolorem iocineris phyſicū remedium
ſic. calculus ſiue lapillus qui à calculoſo fuerit eiectus, ſuper iecur dolentis al-
Glycea potio dulcis ligatus ſtatim proderit. Glycea pota & uentrem laxabit, & iocineri pro-
derit, & digeſtionē ſtomachi opitulabitur, quam glyceā ſic facies. aceti S. I.
mellis P. II. aloes — III. fœniculi radicis P. II. quas ſublata cortice diligēter ſic
cabis, & tundes, atq; una nocte in aceto macerabis. poſtera uero die exco-
ques ad medias & colabis, tunc admiſcebis mel & coques ſufficiēter, atq; ab
igne ſublatū refrigerabis ut tepeſcat, poſtea aloen teres, & miſcebis, prǫterea
apij uiridis pugnum plenum, & tantundem rutę uiridis addes. hæc omnia
ad ſpiſſitudinem mellis cocta colabis & refrigerabis atque inde coclearia
terna cum aqua calida ieiuno & digeſto per triduum dabis.

Item

Item ad iocineris dolorem remedium sic. lupinum, absinthium, costũ, fœnũ græcũ sed quod tostum sit, pari pondere hæc sicca tundes, & cribro medicinali cribrabis. unde ieiuno cocleare propẽsum ex aqua calida per triduum dabis, quod intermissis aliquot diebus, rursus per triduum similiter bibendum dabis. memento tamen ut fœnumgræcum diligenter torreatur, ut bene tundi possit, & omnia obseruet quę infrascripta sunt qui remedium accepturus erit. Iecur lupi sublatum luna decrescente in fumo ponitur, & cum siccatum est teritur, inde particula trita miscetur pulueri æquis portionibus facto de fœnogræco, lupino, & absinthio & costo, ita ut ex eo quod in se totum permixtum fuerit, mensura coclearis cumulati detur ad diem nõ febricitanti ex uino mixto, si febricitabit ex aqua. ita ut per triduum hoc medicamen ieiunus accipiat, & porrecto brachio in dextro latere uel semihora iaceat. inde diutissime deambulet, & tardissime cibum sumat, & obseruet ut illo triduo purissimus & digestissimus sit, & frigidam non bibat, neque salsum aliquid aut dulce manducet. Violas agrestes siue siluestres conteres, & succum earum cum pari pondere mellis decoques, & ex eo cocleâria terna ieiuno ad diem iecoritico dabis. ad lateris autem dolorem si ex iecoris causa fuerit thymi scripulos duos, & aquæ quartarium dimidium ieiunus bibet. Compositio medicaminis ad iecur, quod diatessaron dicitur costi — I. fœnogræci — I. inulæ radicis — I. fœniculi radicis — I. hæc omnia separatim diligenter tundes & cribrabis, & delicatissimum puluerem mensurabis & postea permiscebis, sed in sole omnia bene siccato antequam contundas, & in una potione cocleare plenum mitte. sano ex uino, febricitãti ex aqua calida, uel ex mulsa aqua, ut uentrem soluat, potui ieiuno per triduum dabis, ita ut accepta potione in dextro latere aliquãdiu iaceat, & postea diu deambulet, & digestissimus cibos sumat. hoc remedio scitote nihil esse præstantius, etiam si fœminis, sed non pręgnantibus detur. De medio osse sepiæ, quod est molle, puluerem facies, & in mixtione conditi optimi iecoritico ieiuno per triduũ dabis, ita ut in dextro latere aliquandiu iaceat cũ acceperit, & postea diutissime deambulet. Ad iocineris dolorẽ remediũ sic. intyborũ succi heminæ, aquæ cyathos tres miscebis simul, & calidũ dabis, donec totũ triduo perbibatur. quod si ex ipso dolore cui medendũ est turgidus & indigestus fuerit, porrũ capitatum incoctum manducet. Gentianam ex passo decoques & ieiuno iecoritico per triduum bibendam dabis.

Diatessaron

Sepiæ os

Piperis albi grana XL. salicis folia ad hanc mensuram ut fasciculus inter digitos duos & pollicẽ teneatur, cucumeris quoq; quantũ tribus digitis tollere potueris, contere in unum, & per triduũ iecoritico ieiuno da ex aqua calida bibendum. Costi semunciã, aloes epatitidis — I. mastiches granorũ — II. eupatorij — I. piperis — II. amomi semunciam, rhapontici semunciam. aloen & mastichen simul teres & cribrabis bene. reliquas species in pila tundes, & cribrabis bene, & omnes postea in unũ cõfundes, & repones diligen

ter in pyxide qualicunq;.cum uolueris potionẽ dare iecoris uitio laboranti, in olla uel caccabo rudi sed excocto,quartarium fœnogræci decoques. primam aquã fundes cũ feruere cœperit,& aliã fundes cũ feruebit.tertiam coques ad tertias,& repones uas in quo ad tertias decoxeris fœnũgræcũ, cum succo & humore suo,& inde potionem in calicem mittes,& addes de puluere suprascripto cocleare plenum.& quando accipit is cui medendũ erit,digestus & ieiunus accipiat,& acceptam potionem bene digerat,ita ut cum biberit,tenso brachio dextro iaceat in ipso latere, & hoc per triduum similiter faciat.hæc potio iecoriticos etiam ueteres mire sanat. Epaticis herba centaurea ex uino decocta,ac potui ieiunis data,mirifice auxiliatur. Herbę uettonicæ in umbra arefactæ puluis,ex aquæ calidę cyathis duobus,ieiuno iecoritico potui datus, magnifice prodest. Potio saluberrima ad epaticos, à Procliano medico ostensa Ficatum lupi integrum folijs lauri inuolues,& ita ad solem uel ad ignem siccabis, & siccatum diligenter sublatis folijs in puluerem rediges. quem puluerem in uasculo nitido seruabis, atque ex eo coclearia duo, cum piperis granis decem tritis, adiecto melle optimo despumato quantum sufficiat, cum carœni cyatho, in potione ieiuno dabis, quam prius ferro candenti calefacies, & diligenter in mortario permiscebis, sedentique in lecto dabis, ita ut accepta potione contractis genibus hora integra in dextro latere iaceat,& postea uel una hora deambulet.

Herbæ uerbenæ solstitio lectæ puluis, in coclearibus quinque cum uini aminei cyathis tribus, ieiuno potui datus mirifice prodest, sed pro ætate aut uiribus uniuscuiusq; potionem dabis. Asini iecur tritum, cum petroselino & nucibus iuglandibus purgatis ac melle inlitis, in cibo datum epatico ieiuno,mirabile est. Prodiani medici remedium de experimento,ad epatis suppurationes, & ulcera & apostemata, sic. sagapeni uncias II. myrræ troglodytidis uncias III. cardamomi uncias VI. castorei uncias III.piperis albi uncias duas,aut si album non fuerit,duplum de nigro mittes,opij optimi uncias II.hæc omnia tunsa & cribrata per impubes pueros,aqua pluuiali miscebis,& facies trochiscos de binis drachmis.qui trochisci in umbra, nõ in sole siccentur.uiris uel senioribus integros, pueris uel minoribus dimidios trochiscos,infusos in aqua calida dabis, id est non febricitanti cum uini austeri meri cyatho uno,infirmo autem ex aqua calida dabitur. sed quibus medendum erit nihil pingue manducẽt,non oleum, nõ carnem,sed de lenticulę farina pultem,cum oxymelle coctam, admixto anetho & pulegio manducent, & poscam postea quam excreare uel sitire cœperint, tepidam accipiant, & sensim bibant. Qui palmulas dactylos ex aceto frequenter manducauerit,iocineris dolore carebit. De lupi præda, id est,de reliquijs ueruecis, aut capræ, aut cuiuslibet animantis, quam comederit carnem, uel pellem, uel os, collige & serua. & quando aliquis iecur doluerit, inde eum tange, continuo sanabitur.

Origanum in aqua decoque ad tertias,& poſtea mitte mellis quod ſuffi ciat atq; iterum decoq; diligenter ut bulliat, & inde da epatico ieiuno quod ſatis ſit adſidue bibendum, ualde ſubuenies. Lacertam uiridem prende,& de acuta parte cannæ iecur ei tolle,& in phœnicio uel panno naturaliter nigro alliga, atque ad dextram partem lateris, aut brachij laboranti epatico ſuſpende. ſed uiuam lacertam dimitte,& dicito ei. ecce dimitto te uiuam: uide ut ego quemcunque hinc tetigero epar non doleat.

Ad duritiam iocineris molliendam, & quamlibet ueterem dolorem ſedandum benefacit cunilæ aridæ, quam ſatureiam quidam uocant, in puluerem redactæ denarius unus, ex mulſi cyathis duobus ſi non febricitabit,uel totidem calidæ aquæ,ſi febriculentus erit,aſſidue datus. Ad iecoris dolorem potio ſalubris conficitur ſic.piperis — I. eupatorij — I. coſti — III.bacani — II. fœnigræci — IS. omnia hæc trita & creta ſeruabis, & cum uſus exegerit dabis in uini potione cocleare plenũ ieiuno,ita ut in dextro latere tenſo brachio iaceat cum acceperit. Epithematium ad iecur ſanandum ſic.guttæ ammoniaci P.II. ceræ tantundem, olei roſei tantundem, croci — I.gutta ammoniaca cum bono aceto teritur,donec bene trita ſit, & glutinoſa fiat,crocum ſi ſiccum eſt tunſum & cribratum, guttæ ammoniaci admiſcetur,& diu teritur,ſi humidum eſt in aceto madefactum primum ſeparatim,deinde cum gutta ammoniaca teritur. quibus tritis cerotum de roſeo oleo & cera punica factum refrigeratum admiſcetur, & tam diu teritur uel ſubigitur,donec unum corpus fiat,ut magdalia inde formentur,quæ ſtomacho phœnicio inducta imponantur.

AD LIENIS SIVE SPLENIS VITIA OMNIA, & moleſtias uniuerſas, remedia rationabilia & phyſica diuerſa de experimentis.

CAPVT XXIII.

AD lienoſos benefacit tamarici longe à mari collecti arefacti & contuſi pulueris denarius unus, aut pondus uictoriati datum ex aqua ieiunis uel ex poſca. Prodeſt lienoſis inula arida campana contuſa & cribrata menſura denarij unius ex uini ueteris mixti cyathis quatuor ieiunis data. Potio ad lienoſos ſic.balani quo unguentarij utuntur,denarios duos,capparis radicis ✳ I. hederę nigræ baccarum denarios duos,periclymeni,quam ſyluæ matrem uocamus ✳ S. galbani denarij S. cardami nigri, id eſt naſturcij ſeminis ✳ IIS.piperis nigri ✳ I.ſcillæ coctæ ✳ II.hæc omnia colliguntur ex melle, fiunt globuli parui, dantur denarij duo uel unus pro ætate aut infirmitate ex oxymelle uel ex aceto mixto, in cyathis quatuor aut tribus. eadem potio benefacit ad hydropicos ex aqua mulſa data, nam urinam mouet plurimum per quã purgantur. Lienoſos ſanat,extra cutem impoſitum,ſinapi aceto pridie ma

I. inula campana arida.

I. myrobalani.

Periclymenos

Sinapismus ceratum & tritum adiecta lenticula ex aceto cocta. oportet autem à parte lienis impositum medicamentum tam diu illic esse, donec dolorem pati nõ possint qui utuntur. postea folio calido demittantur, ubi plures eos contineant dum desinit feruor, alioqui exilient ad primum feruorem, maior enim in cute fit dolor calda tactis. postea ceroto rosaceo eos perungi oportebit.

Aliud lienosis remedium eadem ratione impositum. sinapis cyathos duos, git cyathos duos, nasturcij cyathos IIII. myrobalani corticis cyathos IIII. piperis cyathos II. sinapi pridie aceto acri maceratum, deinde tritũ, contusis cęteris permiscetur, pannoq; inlitum medicamentũ inponitur, fasciaq; longissima alligatur, uel pluribus in unũ cõmissis, quo tardius soluatur. hoc efficacissimum remedium est, & multorũ annorũ lienosis omnes causas tollit, atq; duriciam, sed post hoc si quæ reliquię manserint, ammoniaco tollendæ erunt frequenter illic inlito. Infantibus lienosis dari oportebit aquã calidam in qua candens ferrum dimittatur, uel lac caprinũ semicoctũ, si capræ tantũmodo hedera pascantur. proderit his & sinapi siccũ contusum ceroto tenui mixtum, extra cutem impositum, ut fascia diligenter ligetur. Malagma ad lienosos, & ad iocineris tumorem, sic. ammoniaci guttæ pondo I. ceræ P. I. rosæ pondo I. ammoniacũ ex aceto teritur, mixto crocomagmate quantum colorare possit. ammoniacũ itaq; teritur quo usq; leue fiat, & mellis crassi habeat spissitudinem. postea cera liquefacta & rosa adijcitur, ac prius mortario bene & pistillo commixta, manu utraque subiguntur. facit hoc malagma & ad luxum, & ad capitis dolorem, fronti superpositum.

Malagma ad lienosos sic. myrobalani P. I. aphronitri ⚹ XXX. capparis radicis ⚹ XXV. cardamomi ⚹ XXV. ammoniaci guttæ. ⚹ XXX. ceræ P. I. irini olei P. S. cera irino soluitur, quibus ammoniacum aceto dilutum miscetur, postea arida quæ sunt cribrata admiscentur, & sic diu in mortario teruntur. deinde manibus bene subiguntur. Medicamentũ Iunij Crispi, quod

Ambrosia appellatur ambrosia. hoc ex mulso datũ lienosis præcipuũ præstat auxiliũ, phthisicis quoq; & his qui difficulter ex imbecillitate lõga reficiũtur, & qui mali sunt coloris, nec non ad alia multa uitia satis utile est, recipit hæc. croci optimi ⚹ II. cinnami, nardi, costi, cassiæ, myrræ, schœni floris, singulorũ ⚹ singulos. his contusis & cribratis mellis attici admiscetur quod satis sit. inde datur ex calida aqua ad supra dicta omnia uitia quantũ fabæ nostratis modus est. Lienosis prodest hyacinthi seminis denarius dimidius potus ex aceto & melle, polion herba, uel tamarici folia, aut eiusdem semen, aut cortex, uel herba quam nos utrum, Græci isatida uocant, qua infectores utuntur, similiter pota plurimum prodest. Ammoniaci denarius dimidius, piperis grana quinque, rubi teneri cauliculi tres, hæc in unum trita miscentur, & dantur omnia ieiuno lienoso una potione, ex aceti semimixti cyatho uno, mire aduersum dolorem & duritiam lienis prodest.

Capparis radicis uel corticis, scillæ bulbi aridi ex interiore parte, radicis quoque panacis, singulorum denarij deni, contusi & cribrati, aceto

utrum. Vide Cael. lib. 5.

& melle conſparguntur. fiunt paſtilli denariorum ſingulorum, dan- tur lienoſis ex aceto & melle. quidam addiderunt his, piperis & uitis albæ radicis denarios decem, tritos. facit hoc medicamentum his additis, & ad hydropicos, & ad ſuſpirioſos, eſt hoc utile de experimento. Inponen- da ſunt lienoſis, & maxime his quorum nimium duri & tumidi ſunt lienes, medicamenta huiuſmodi, ſinapis & pyretri, paria pondera ex aceto trita chartæque inlita quam horis tribus habeant. deinde cum dolorem intole- rabilem ferre non potuerint deducendi ſunt in balneum, & ibi in ſolium calidum dimittendi & fouendi præcipue his locis in quibus medicamen- tum habuerunt inpoſitum, ſed a fortioribus retinendi ſunt in ſolio, exiliunt enim ſubinde, & fugere conantur non ſuſtinentes feruorem. à ſolio uero unguendi ſunt oleo, & tergendi, tum cerotum ex roſa inponendum locis peruſtis, quæ in ſequentibus diebus, ſi ſatis exuſta fuerint, curari debent.

Pinguis fici aridæ contuſæ denarios XXV. capparis, radicis ſiue corti- cis denarios quinq;, aphronitri denarios quatuor, hyſopi faſciculum. con- tuſa hæc melle temperantur, donec ceroti habeant temperaturam, dein- de inlita linteolo ſuper lienem ponuntur, & duabus uel amplius horis illic habentur. deinde is qui curatur ad balineum ducitur & in ſolio calido ali- quandiu fouetur. Malagma lienoſis utile ſic. ceræ libram unam, am- moniaci guttæ denarios decem, lapidis aſſij floris, id eſt cineris denarios ui gintiquinq;, balani quo unguentarij utuntur denarios XVI. bdellę denarios XVI. croci denarios IIII. reſinæ pityinæ ⚹ XXII. olei laurini ſextarium dimi- dium. aceti P. IIII. hoc genere componitur hoc quod niliacum malagma di- citur. arida ex aceto tam diu teruntur, donec leuia facta habeant mellis ſpiſ- ſitudinem, quæ ad ignẽ ſoluenda ſunt cum oleo & adipe liquefacta in mor tarium ſuper trita infunduntur. deinde uniuerſa permixta cum refrigerata fuerint, manibus ſubiguntur. Ad lienes qui non ab infantia, ſed poſtea indurruerunt, malagma ſic. myrobalani, panacis, pyretri pondo ſingula, bal ſami ſeminis ⚹ X. ſinapis P. I. his tritis acetũ acre miſcetur, & diu permixtio iſta ſubigitur. cumq; ex ea malagma factum fuerit, rubrica coloratur, & im ponitur, atq; tribus horis habetur. poſt hoc in balineum homo ducitur, & ſolio diu fouetur. Æris florem tritum bene cum ſinapi, aut etiam ſolum, mittes in acetũ, ſimulq; in bucculari decoques. ita ut aliquãdiu illic bulliant, & ad ſimilitudinem pulticulæ ſpiſſentur. poſtea in uaccinam ueſſicã calida ea transferes, ita ut duob. digitis liquori huic ueſſica maior ſit, tũ ſpleni ſatis calidũ medicamen adpones, ligabis faſcia, tertia dies ſolues. mirabili gratula beris remedio. Guttam ammoniaci in acetum ſcilliticum infundes. poſt biduum ita teres ut in panno poſſit induci, quo facto ſpleni adpones, & faſcea diligenter ligabis, & uteris tamdiu donec per ſe conſumatur, & ſi- ne balneo abſtergeatur. Ad ſplenis dolorem expertiſſimũ remedium ſic. cardamomi, pyretri, ſinapis, turis maſculi, aphronitri, ęqualia põdera de ſin

Niliacũ mala- gma

gulis ſpeciebus contundes & coques in aceto ſcillitico,& in unū miſcebis,locumq́ cui medicamen adpones,frequentius detergebis, & adpoſitū mane medicamentum in horam ſeptimam eſſe patieris. poſtea eum cui medebere,ad balineas ire præcipies,atque in calida diu foueri facies. Ad ſplenem remedium mirum ſic.picis duræ optime tritæ — I.& coſti triti — II.permiſcebis,& ex eo ſingulas potiones ex uino uetere mane ieiuno per triduū dabis,ita ut in ſiniſtro latere qui accipit diu iaceat. Ad ſplenis dolorem remedium efficax ſic.gallas de quibus encauſtum fit, quantas uolueris pone ſuper carbones uiuos,& exures non nimie, ita ut puluerem de his in quo ſit aliquis ſapor gallarum facere poſſis.de quo puluere optime trito coclearе plenum mittes in potionem uini uetuſtiſſimi,& potetur. Ebuli contuſi ſuccū coclearia tria ex uini ueteris cyathis tribus per triduum da lienoſo bibendum, ita ut ebulum ſemper ſecum habeat qui remedium accipit, nec terra ipſum ebulum ferrúmue tangat. Cornum bouis combures ex ea parte qua capiti adhæret,& in puluerē tenuiſſimum redige, atq; ex eo puluere coclearia duo,cum aquæ calidæ cyathis tribus,& paululo aceti, ieiuno ſplenitico per triduum da bibendum. Cataplaſma ad ſplenem, quod Ianuarius medicus oſtendit,ſic: pyretri — III. myrobalani — III. grani ſinapis — III.cardamomi — III.urticæ ſeminis — III.piperis — III.hæc omnia teres & cribrabis diligēter,& cum aceto ſcillitico permiſcebis,ut unum corpus facias,atque inde cataplaſma in panno denſo ſupra ſplenem impones, ſed prius locum ipſum cui medicamen impoſiturus es,ex nitro aqua remiſſo lauabis,ita ut ſpuma uel pinguedo nitri illic adhereat. Cataplaſma ad ſplenem de experimento ſic.allium purgabis, & ante diem in acetum acerrimū infundes mature;cum poſiturus eris,teres cum ipſo aceto ; uel de aceto ſublatum,ita ut ſpiſſum ſit ſicut cataplaſma, & tepidum ſupra ſplenē adpones, & faſcia cōligabis,& uteris uſq; ad horas prandij.hoc ſi triduo cōtinuo uſus fueris,mirū remedium experieris, ſed patientia opus eſt aduerſum uim medicaminis, quod plus proderit ſi poſtea balineis utaris & in ſolio calido diu fouearis. Herbæ cyclaminis quæ orbicularis appellatur radix ſuſpenſa collo,ita ut contra lienem dolentem ſit alligata, efficaciter medetur.

Porri primitiui ſectiui ſuccus expreſſus, & aceto pari menſura inmixtus, abſorptuſq; à lienoſo ſæpius prodeſt. Chamepitys cum oxymelle,& abſinthio paribus menſuris decocta,& potui data, utiliter lienoſis occurrit.

Christus herba salutaris coronatus

Herba ſalutaris, id eſt ſpina alba qua Chriſtus coronatus eſt,quæ uelut uuam habet, lienem leniter in eodem loco perfricata ſanabit. Equi lingua arefacta,& ad leuitatem trita atq; ex uino potui data, protinus utilitatem ſuam ſedato lienis dolore manifeſtat. Stercus mulinum cum oxymelle lienoſis potui datum dolores efficaciter tollit. Hircinus ſplen calidus,id eſt ſtatim ubi de pecude ſublatus fuerit,ſuper lienē hominis impoſitus & alligatus mire dolorem intra paucos dies auferet ſi poſtea ad fumū

Equi lingua

berberis Arab.

ſuſpendatur

ſuſpendatur,ut illic areſcat. Hædinus uero lien ſimiliter ut hircinus ſuper ſplenem infantis adpoſitus,& tumores & dolorem eius emendabit.

A lanio lienem uituli quanti uoluerit emes,eumq́; medium exſecabis, ſeruatis integris eius lateribus, ut undiq; contineatur, atque eum qui dolet ſplenem in balineum duces, & per mediam ſciſſurã illius lienis à capite corpus eius omne ſummittes, ita ut uſque ad pedes lien decidat. poſtmodum ipſum lienem in fumo ſuſpendes, atq; areſieri facies.quo facto cum tumoribus etiam dolores lienis, is cui medeberis ſedari ſentiet, omniq́; moleſtia cito liberabitur. Ebuli radicem quam ſine ferro euellas aridam contuſam & pollinis modo cribratam repones, inde coclearia tria ex uini cyathis tribus in limine ſtans contra orientem per triduum bibito ieiunus:ſed omnino obſerua ne ebulus ferro contingatur, aut ne ipſe dum remedium accipis ferrum tecum habeas. Ebuli baccas permaturas exprime, atque ex eo ſucco uiro tria coclearia ad diem da bibenda,mulieri duo,quo ſumpto deijciet per uentrem inſtar ſanguinis.tum interiecto triduo rurſum dabis,& per hæc interualla repetes,dando potionem donec perſanes. ſi propter amaritudinem ſolum ſuccum haurire non potuerit, tantundem uini aut oxymellis augebis. Aceti ſcillitici cyathum unum,mellis attici ℈ III.uettonicæ tunſæ cribratæ ℈ tres, in unum miſcebis & adijcies aquam calidam & dabis ieiuno per triduum ſplenitico potionem. Lotium eius qui ſplenem dolet quotiens urinam fecerit collige, & cinerem de foco cribratum in unum ſubige,& panno inductum ſuper ſplenem imponito, & una hora calidum habere permitte,maximo eum periculo liberabis,ſi ſæpius id feceris. Ebulus

Allij purgati capita tria,adipis porcinæ nimium uetuſtæ P.I.ſimul conteres & panno induces, & ſupra dolorem lienis impones, & faſcia conligabis. Conij id eſt cicutæ radicis P.unum,adipis uetuſtæ hircinæ P.I. allij purgati P.I.olei cedrini P.I. ſimul teres & genus malagmatis facies, & ſupra ſplenem alligabis,nec ante quartum diem ſolues, certiſſimam ſcies hanc eſſe medicinam. Optimum ſpleni remedium tale eſt.gentianæ tunſæ,coclearium dimidium,fellis terræ tunſæ coclearia tria, fœniculi tunſi cocleare unum & dimidium bibes ex picato mero,uel nigro auſtero tepefacto,ita ut diligenter ſupra ſcriptæ ſpecies cribratæ in pollinem redigantur, & ſic miſceantur. Rubiam herbam qua infectores utuntur tunſam ex picato uel auſtero uel nigro uino aut ex poſca dabis bibendã ieiuno ſplenitico amplitudine nucis auellanæ, confeſtim proderit. Laudabile ſpleniticis remedium ſic.hieram botanen,quæ uerbena appellatur,contunde cum axungia uetere & inductam in panno albo mundo inpone ſplenitico, dolore ſedato uidebis ſanguineum locum in quo dolor fuerit. Solea piſcis ſpleni inponitur,uel torpedo,uel rhombus, ſed impoſitus rurſum uiuus in mare mittatur,mirè prodeſt. Qui cotidie ieiunus ſerum caprinum,ſed earum capellarum quæ hedera paſcuntur biberit,ſplene conſumpto erit. Rubia infectorum

Sarmentorum

Sarmentorum cinis aceti cyathis duobus aſperſus, rectiſſime lienoſo ieiuno ex aqua tepida datur bibendus. Caninus ſplen recens ſupra ſplenem hominis imponitur, dicente eo qui adponit, remedium ſe ſpleni facere, poſtea ſplen intra parietem dormitorij cubiculi tectorio id eſt capſella incluſus, reponitur, & deſuper ter nouies ſignatur. Splen uiuenti catulo exemptus, ciboq́ ſed coctus ſplenitico datus ignoranti, liberat eum quamuis grauiter laborantem. Sedant lienis dolorem radices uiolæ luteæ, ſi ex aceto ſpleni uice emplaſtri adponantur. Tamaricis radicem uel folia trita ex aceto bibat, qui de ſplene laborat, cuius uſum ſi experiri uolueris da porco edendam per dies nouem, cum eum occides ſine ſplene inuenies. Lacerta uiridis uiua in oſtio ſplenitici ante cubiculum eius ſuſpenditur, ita ut procedens & rediens eam ſemper manu ſiniſtra & capite contingat, quo facto mire ad ſanitatem proficiet. Herbam urceolarem in aqua decoctam da lienoſo cum oleo & liquamine manducandã, mire ſubuenies.

Siſymbrium, abſinthium, nepetam, marrubium, æquali menſura aceto macerata terito, & melle mixta, ſed cum polenta hordei modica impone lieni emplaſtri modo, potenter medebere. Hederę folia tenera tundes ſuccumq́ eius cum uino auſtero lienoſo ieiuno per triduum potui dabis.

Filicis radicem tunſam impones lieni cum axungia uetere, eamq́ radicem mundatam ex aqua ad tertias decoques, ita ut quod de ſextario decoctum fuerit per triduum cum oxymelle aut mero auſtero ieiuno lienoſo potui detur, ſummum remedium cito experietur. Ad ſplenis dolorem remedium egregium ſic. quinq́ capita allij, diligenter in grana purgati, per dies ſeptem lienoſo manducanda dabis, ita ut primo die grana XXXI. comedat ieiunus, ſecundo die grana XXV. tertio XIX. quarto XV. quinto XI. ſexto IX. ſeptimo VII. bibat autem conditum ſatis piperatum. quo facto omne malum per uentrem digeret. ſed & porros comedat ante diem quàm allium manducet infuſos in aqua, quos incoctos uel tres aut eo amplius, quod tamen nõ ſit nimium, ſemel manducare debet. Nitri albi matronalis pilulas V. uel VII. in aceto acerrimo ſolues, ex quo ſingulos cyathos per triduum lienoſo ieiuno bibendos dabis. Herba uettonica ex uino decocta, & potui lienoſis data, plurimum prodeſt. *Aſini ſplen* Si quis de ſplene aſini arefacto cotidie ieiunus pauxillum manducet, ita potẽter ſanabitur ut intra triduum utilitas remedij huius appareat. *Hippuris* Herba hippuris contrita & cum uino auſtero aut cum oxymelle potui data, potentiſſime lienoſis ſuccurrit. Hederæ ſiluaticæ nigræ folia contrita & ex uino potui data, lienoſis maximo auxilio erunt, ita ut prima die tria, deinde quinq́, tertio ſeptem, quarto nouem, quinto undecim, ſexto tredecim, ſeptimo quindecim, octauo XVII. nono XIX. decimo uigintiunum dentur. Vtiliſſimum lienoſis hoc remedium eſt. capræ lactares abſtinentur à cibo per triduum, tertio die hedera tantummodo ſaturantur & mulgentur antequam bibant:

ſi ex

Turneb. 18. aduerſ. 18.

si ex eo lacte sextarios tres per triduum calidos statim quomodo mulsi fuerint ieiunus lienosus acceperit, ita ut nullos alios cibos illo triduo manducet, potenter sanabitur. Herinacei lien assus in cibo sumptus lienosum efficaciter curare fertur. Vulpeculæ etiam iecur aridum tritum cum oxymelle datum lienosis mire medetur. Coclearum combustarum cinis cum lini semine atq; urticæ semine tritus, adiecto melle quod satis uidebitur, adsidue à ieiuno lienoso acceptus, intra paucos dies eum sanabit. — *Herinacei lien*

Lienosus oxyfera adsidue bibere debet, & dum curatur in uentrem debet iacere. Ruta cum adipe anserino uel gallinaceo contrita panno inducta & lieni imposita sedat dolorem. Stercus aprugnum siccum contritum, ex uino potui datum, pulchre non solum splenis, sed & renium dolori medetur. Corticem caprificus arboris detrahes, & dum recens est ad splenem uel etiam si opus fuerit ad iecur pones. & ubi tumor siue duricies splenis uel iecoris erit, ibi corticem diutius continebis. deinde in fumo eam suspendes. quod cum facies rogabis, ut sicut cortex ille paulatim fumo siccatus arescit, sic splen uel iecur laborantis arescat. hæc autem res tantum ualet, ut si catulis recens natis fiat, dicantur omnino non crescere. Cyperi drach. VI. radicis quæ manducatur seminis cyathum unũ, propensum, cum aquæ sextarijs tribus ante diem infusis in olla noua, ad tertias decoques. postea ipsam aquam potandam lienoso ieiuno per triduum dabis, mire subuenies. Si quis agnum recens natum confestim manibus diuellat, lienemq; eius ubi extraxerit calidum super lienem dolentis inponat, ac fascia liget, & dicat adsidue remedio lienis facio: postero die sublatum de corpore eius parieti cubiculi in quo lienosus dormire solitus est, luto prius inlito ut hærere possit imponat, atque ipsum lutum uiginti septem signaculis signet ad singula dicens lieni remedium facio: hoc tale remedium si ter fecerit, in omne tempus lienosum quamuis infirmum & periclitantem sanabit. Ad splenem remedium probatum sic. capparis est herba uel leguminis genus, nam lupino similes siliquas adfert, nascitur in locis saxosis: huius radicem colliges, & findes in partes duas, quarum unam siccabis, ac minutatim concides & mittes in pilam ligneam, atq; illic diligenter tundes. deinde in ollã rudem conijcies, & cum aceti heminis tribus ad tertias decoques, & colabis atq; inde ieiuno lienoso singulas potiones mixtas bibẽdas per septem dies dabis, obseruaturo ne per illos dies unquam frigidam aut calidam aquam bibat, sed tantummodo uinum uetus inmixtum meracum. partẽ uero dimidiam radicis illius lino ligabis, & ad fumum suspendes, atq; illic donec persiccetur manere patieris. Catellum lactentem de canna occide, & de ipsa canna splenem eius tolle, ac nescienti splenitico, in carbonibus coctũ, uel assatum, manducandum dato. Ammoniaci drach. VI. ex aceto dilutas per sex dies lienoso ieiuno dabis bibẽdas, ita ut singulis diebus singulas drachmas accipiat. Aceti scillitici africani cyathos tres, & roris marini ℈ III. conte- — *Catelli lactentis splen*

res

res diligenter,ac ieiuno lienoſo per triduum dabis bibendos,qua potione ſi
quid experto creditur,ſpleniticum de ultimo periculo liberabis. Mala/
gma quod & ſplenis & iocineris dolorem & tumorem potentiſſime curat.
crocomagmatis ſextarium unum, guttæ ammoniaci libram unam, ceræ li/
bram unam,olei roſacei uncias tres. ammoniacum cum crocomagmate ex
aceto teres,ita ut colorari poſſit,atq; illic triduo eſſe permittes,donec mellis
ſpiſſitudinem habeat.poſtea cera liquefacta,& roſaceum oleum, ſed cũ ſua
roſa tritum,adijcietur.& ſimul uniuerſa diligentius conteruntur, atq; indu/
ctum in panno medicamen ſpleni uel iecori adponetur. Picis duræ ſe/
xtarium,ſulphuris uiui — I.ſimul ad ignem remitte & permiſce atq; in char
ta uirgine inductum ſpleni adpone, non prius emplaſtrum ab eo recedet,
quàm penitus perſanetur. Ad ſplenem remedium ſingulare,quod de
experimentis probatis Gamalielus patriarchas proxime oſtendit, ſic. lapi/
dis aſſij unciam unam ſemis,uiſci quercini uncias ſex,calcis uiuæ uncias tres,
olei cedrini unciam unam. hæc à luna ſextadecima confici & coqui debent,
omnifariam tamen poſt quintam decimam lunam debet hoc medicamen
parari,& tam diu coqui, donec habeat ſpeciem malagmatis. deinde mani/
bus ſubigi, & induci in pellem alutaciam, atq; inde tepens loco ſplenis ad/
poni,faſciáque ligari,ut illic iugiter maneat diebus ac noctibus quatuorde/
cim, per quos dies abſtinendum balneis, & frigidis, & uenere, & pomis o/
mnibus,& holeribus,& dulcibus uniuerſis:tamen tempore hyemis hoc me
dicamen adhibetur,propter moleſtiam ſudoris, ne humectatum infirmius
fiat.ipſo tamen die quo confectũ fuerit ſtatim debet adponi,quo efficacius
proſit. Ad ſplenem remedium efficax, die iouis liduna ſiniſtrum pedem
nudum in caprifico ponet,qui dolores ſplenis patietur, & corticẽ quantum
pes eius preſſerit incidet, eamq; tribus horis de faſcia ad ſplenem poſitam
conſtringet,ſublatam inde fumario ſuſpendet,neq; unquam aut ipſe remo
uebit,aut permittet ab aliquo tolli. Ad ſplenem remedium ſubitum atq;
ſubtile.tres caricas in aceto optimo ueſpere infunde, & mane ieiunus eas ac
cipe,& hoc triduum facito. poſt hoc ferri ex cauſa ad hoc facti maſſulã, ter
ardentẽ extingue ex potione abſinthiati,& bibe,atq; hoc per triduũ facito.
Ad ſplenis dolorem,cuminum quantum tribus digitis poſſis compre/
hendere,cum uino tritum,ieiuno laboranti dabis bibendum.

PLEVRITICIS ET LATERVM DOLORIBVS, REME/ dia phyſica & rationabilia diuerſa,de experimentis.

CAPVT XXIIII.

MALAGMA ad lateris & pectoris dolorẽ, & quidquid moleſtũ
ex perfrictione colligitur:bene enim calfacit, & ideo ad omnẽ
dolorem prodeſt,cõficitur ſic.ſamſuci contuſi ſemunciam, iris
contuſæ idem, cyperi contuſi idem, reſinæ terebinthinæ P.S.

ceræ p.ꝑ.olei cyprini p.s.uini amminei ʒ.i.in hoc quæ arida sunt contusa macerantur uno die & nocte,tũ in oleo,cera & resina liquefiunt ad ignem. deinde superfunduntur uino & pigmentis maceratis,& miscentur,ac manibus diu subiguntur.hoc post dies triginta efficacius prodest, initio enim humidum ualde est, & uix inlitum manet. Malagma ad contusionem lateris.idem facit & ad suspectas uomicas aut iam factas, aperit præterea iocineris & præcordiorum duritiam, & ad dolorẽ eorũ uere conuenit. proderit etiam omni loco dolenti impositũ,conficitur sic.cyperi, ammoniacæ guttæ, cardamomi,bdellæ,turis,resinę terebinthinę,singulorũ — binas,tus & bdella macerãtur pridie infusa uini ueteris sextario,cætera cõtunduntur. deinde ceræ p.i.& olei cyprini ʒ.i.cũ terebinthina liquefiunt cæterisq́; miscentur,& diu manibus subiguntur.quidam adijciũt myrræ — i.croci — i.cinnami — i.

Cõpositio hęc mirifica,non solum lateris,uerum interaneorũ dolores minuit.herbæ gentianæ drach.xx. iris illyricæ drach. xlv. myrræ drach.x. piperis drac.xii.separatim omnia in puluerem redacta misceto, atq; adijce his mellis optimi despumati quod satis uidebitur, & ad magnitudinẽ nucis auellanæ cum aquæ calidæ cyathis tribus potui dato. Herba quæ iris appellatur,maxime si siluestris erit,inligata lateri dolorẽ eius protinus tollit.

Herbæ uerbenæ solstitio collectæ arefactę & contusæ puluis in coclearibus quinq;, robusto & ualido ex uini amminei & ueteris cyathis tribus, febricitanti ex aqua calida potui datus, mire dolori lateris medetur. Herbæ gentianæ & sagapeni drach.singulæ contritæ,& cũ aquæ calidæ cyathis tribus potui datę,dolorem lateris sedant,si in latus quod dolet post curationem infirmus diu iacuerit. In lapide Iaspide phrygia aerizusa si nota infra scripta insculpta fuerit,id est ςςς. & collo dolentis latus fuerit suspensus, mire proderit. Herbæ uettonicæ foliorum in umbra arefactæ tunsæ cribratęq; ʒii.ex uini aut mulsi cyathis duobus potui sano, febriculento ex aqua mulsa dantur,confestim dolorem lateris emendant. Apri stercus aridum cõtritum & potioni inspersum,dolores lateris sanat mira potentia.

Cocleæ exemptę testa sua,& cum ptissana coctæ,lateris doloribus medentur,melius si humorem ptisanæ ipsius sorbendum dederis: ipsas quoq; cocleas contusas uelut malagma, supra dolentem locum lateris imponi satis utile est. Verbasci radicem & rutæ coliculũ,& albi piperis grana ix. in unum contrita ex aquæ calidæ cyathis duobus potui dabis ei qui lateris dolore uexabitur. Marrubium ex aqua tritum,salubriter bibitur aduersum lateris dolorem. coriandri quoq; semen tundes uel teres,& cribrabis & cum melle coques, donec spissum sit. inde mane & sero coclearia terna dabis pleuritico bibenda. Sulphur uiuum & picem cedriam pari pondere simul permisces, & pro malagmate dolori lateris adpones.

LVMBORVM ET COXARVM DOLORIBVS ET torpori, siue ischiadicis, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXV.

Ad lumborum dolorem curatio optima hæc, cucurbitæ siluestris floccorum aut seminis ✳ IIII. pyretri ✳ III. myrræ ✳ II. in puluerem rediges, ex quo fiunt pastilli ad mensuram denariorum binorum uel singulorum, dantur ex passi cyathis tribus, mixtis aquæ pluuialis cyathis sex, sed his quibus hoc remedium dādum est aluus acri clysmo mane detrahenda est. Ad lumborum dolorem & paralyticos antidotos hiera medici Paccij Antiochi, quę melius omni medicamento facit. sed & ad paralysim mirifice hoc acopū facit, quo oportet infirmum in sole diu fricari, aut foco flamma præcalefacto, recipit hæc. olei sabini denarios sex, cucumeris siluatici radicis recentis ✳ XV. hæc radix in magnitudine iuglandis nucis concisa uaso fictili nouo ex oleo coquitur donec succū omnem remittat, & quasi arida sit. post hoc radix abijcitur, & per linteū aut colum transmisso oleo, adijcitur dum calet, ceræ ponticæ in frusta redactæ P. I. olei cyprini P. I. olei irini P. I. olei laurini P. I. olei ueteris P. II. piperis albi contusi & per tenuissimum cribrū transmissi ✳ II. pyretri cōtusi & per idem cribrum traiecti ✳ I. hæc in unum miscentur, reponitur medicamentum uaso fictili. facit præter remedium lumborum, & ad omnē dolorē corporis & neruorū, muliebria quoq; loca durissima mollit, cū diu alijs medicamētis nihil profectū est, hoc prodest. Malagma quod proprie facit ad lumborū dolorem. picis liquidæ ℥. II. olei ueteris ℥ I. resinę terebinthinę P. I. ceræ P. II. mannæ P. bessis, aphronitri P. triens. coquitur pix cū oleo, donec spissa fiat. post hoc adijcitur resina. deinde cera, & secundū hanc ex interuallo manna, ubi emplastri habebit figuram medicamentū tolletur ab igne, & cū tepescere cœperit, aphronitrum aspergetur sensim ne superfundatur quod in caccabo est. Malagma ad omnem dolorē ueterem ex qualibet causa factū, præcipue ad lumborum dolorem sic. bdellæ ✳ II. styracis ✳ V. œsypi ✳ II. ammoniaci ✳ V. piperis albi ✳ II. turis ✳ V. baccarum lauri P. I. terebinthinę ✳ VI. opopanacis ✳ II. adipis taurini ✳ VI. medullæ ceruinæ ✳ V. propolis P. S. olei ueteris P. I. ceræ P. II. turis pollinis P. I. oleum, cera, resina, propolis, liquefiunt. deinde turis pollinis pondus superius dictum adijcitur, & cætera minutatim uel in unum contusa, postea decoquuntur simul omnia, opopanacem sanè oleo dilui prius oportet. Medicamentum quod facit ad omnes membrorum dolores, quod anodynon appellatur. facit autem præcipue ad lumborum dolores, conficitur sic. myrræ denarios octo, croci denarios septem, opopanacis itidem, styracis denarios duos, alterci seminis ✳ V. opij ✳ VI. mandragoræ radicis uel etiam corticis ✳ I. piperis albi ✳ I.

Anodynō medicamentum

conspargun tur

conſparguntur trita & cribrata hęc omnia ex aqua pluuiali: fiunt paſtilli uictoriati tertiæ partis, dantur ieiuno ex aquæ cyatho uno, & ex paſſi cyatho uno. Malagma ad coxæ dolorem, maſtiches chiæ P. S. abrotani ſucci S. S. turis P. S. ſalis ammoniaci P. S. ariſtolochiæ rotundæ P. II. ariſtolochiæ digitalis P. II. ſpumæ argenti P. I. propoleos P. I. cotis creticæ P. IS. reſinæ pityinæ P. IS. olei ueteris P. III. olei laurini P. III. galbani P. I. lepidos cyprij P. S. cerę P. IS. ſinapis alexandrini S. III. aceti S. III. omnia hæc tunſa quæ tundenda ſunt, & remiſſa quæ liquefacienda ſunt, ſimul excoquuntur: & poſtea tam diu manibus ſubiguntur, donec denſum malagma fiat. Iſchiadicis cocleæ crudæ tritæ in uino ammineo, ex pipere potæ mire proſunt. Pellem lupi aluminatam, per dies ſex lumbis dolentibus inpone, ſtatim ſubuenies.

Lumborum & ueſſicæ cruciatibus laboranti prodeſt in balineis, & loco calido, dũ illic eſt urinã egerere. Lana ſuccida, nitro, ſulphure, oleo, aceto, pice liquida, feruẽtibus his, tincta & quàm calidiſſime ſuſtinere poſſit bis in die appoſita, prodeſt lumborũ dolori. Remedium mirũ aduerſum iſchiadem uel arthritim, herba eſt uel frutectũ quod maxime circa ſepes uinearũ naſcitur, latine cytiſus dicitur: uirgultis eſt ſubtortis uel curuis, folijs oblongis bene uirentib. floribus concluſis oblongis albis, uel etiã galbineis, bene olentibus, id eſt mellito odore, frutectũ ipſum ſemper uirẽs ęſtate atq; hyeme: colligitur die iouis luna uetere liduna ante prandiũ, & datur ei cui remedio futura eſt, ieiuno ante prandiũ trita, ita ut nõ ſuccus tantũ eius, ſed & folia quomodo trita fuerint, uel flores eius ſi fuerint, ſic dentur ex meri uini ueteris, ſiue etiam nouelli quartario grãdi. ſed qui accipiet, ſtans accipiat, & cõtra orientem bibat, & cũ à dextra parte potionem acceperit, ad ſiniſtram, retrõue non reſpiciat, & reddat calicem ei qui dederit potionem. hoc per triduum faciet, ſed qui daturus erit potionem, una hora, uel uno die lectam herbam ſimul contemperare debet, unde ſint tres potiones, ita ut à nullo alio quàm ab eo qui daturus eſt, herba illa uel potio, & ab eo qui accepturus eſt, tangatur. hæc qui bene obſeruauerit mirum remedium inueniet.

Ad coxæ ſubitum ſtuporem uel dolorem, aphronitri — I. ſinapis — I. piperis ſemunciam, teres & trita miſcebis ut puluerem facias, & in balneo locum de quo quereris perfricabis. Remedium ad iſchiadem ſic. colliges herbam quæ dicitur brittannice die iouis uetere luna & liduna: ſiccabis & repones, quia hyeme non apparet. nam & uiridis prodeſt. teres hanc cum tribus granis ſalis, & cum piperis granis quinq; aut ſeptem, addes & plenum grande cocleare mellis, & uini potionem bonam, & ſi uolueris modicum calidæ aquæ adijcies, & ſic bibendum dabis. ſed hanc herbam ter dum teres & antequam colligas præcantare debes ſic. terram teneo, herbam lego, in nomine Chriſti, proſit ad quod te colligo. medicinalibus digitis eam ſine ferro præcides uel auelles. Ad iſchiadem de experimento remediũ ſic. radix bugillonis ſine ferro colligitur, uel eruitur palo acuto. hæc tunditur in

pila,uel teritur in mortario,& ſuccus eius exprimitur,ita ut in ſucco eo ſit uel quartarius. deinde grana piperis XXV. teruntur & mellis libra adijcitur, ac uini ueteris ſextarius.hæc omnia cum ſucco ſupra ſcripto ad modum condi/ti permiſcentur, & laboranti in balneo cum iam prope laſſus fuerit, per tri/duum potanda in caldaria tribus potionibus dantur,mire proderit.

Chalaſticum cerotum

Deſcriptio ceroti chalaſtici quod facit ad omnes totius corporis dolores præcipue ad contuſiones membrorum & neruorum infirmitates,& ad ſto/machi dolorem.inſigne eſt certe imprimis ad lumborum & reniũ dolores. cõficitur uetere luna & liduna à menſe martio in quodlibet tẽpus æſtiuum, recipit hæc.phlomi librã,herbæ ſabinæ P.I.barbæ iouis P.I. baccæ lauri P.I. has ſpecies tunſas coques in olei ſecundarij boni libris IIII.poſtea colatis o/mnibus mittes in oleum ipſum, rutæ ſiccæ — VI.pulegij ſicci — III.ſympho/niacę ſuccum — VI.haſtulæ regiæ ſuccum — VI.uerbenæ ſuccum — VI.ibiſci ſuccũ — VIII.fœnogræci ſuccũ — VIII.lini ſeminis triti — VIII.maluæ erraticæ ſuccũ — VIII.hęc omnia miſcebis cũ ſuperiorib.ſuccis,& decoques ad tertias, ita ut mittas caricas ficus IIII.quæ tamdiu coquãtur donec nigreſcãt.poſtea addes axungiæ ueteris P.II.ſeui ceruini P.I.butyri loti P.I. medullæ ceruinæ P.I.ſeui bubuli P.I.ceræ — VI.reſinæ frictæ uncias ſex. hæc cum cæteris her/bis remittes,& cum his quæ ſupraſcripta ſunt omnibus permiſcebis,& repo nes in uaſis fictilibus,aut in ligneis,aut corneis,& cum uolueris tepefacto u/teris contra omnes dolores,ut ſupra ſcriptum eſt. Iſchiadicis & lumbo/rum doloribus; porri ſectiui triti ſuccus expreſſus cum uini hemina ieiuno potui datus efficaciter medetur. æque prodeſt & apij ſuccus ſimiliter da/tus. Herba chamędrys contuſa & cum melle potui per triduum data, confeſtim medetur lumborum & coxarum dolori. herba quoque ſenecio in cibo ſumpta, coxarum & lumborum dolores certiſſime ſanat. Adi/pe urſina dolentes coxas perfrica,continuo ſanabis. Qui teſticulum leporinum coctum ieiunus comederit,cito coxarum dolore releuabitur.

Radices ex integro tritæ cum pane remollito miſcentur, atq; inde ca/taplaſma factum, coxarum uel lumborum etiam renium dolori inponitur, ſtatim prodeſt. Incredibile & unicum remedium iſchiadicis & arthriticis hoc eſt,quo & ipſe Auſonius medicus ſanatus eſt, & multos ita iacentes ut mouere ſe ſine cruciatu nequirẽt, intra quinq; dies ſtare,ambulare aũt intra ſeptẽ dies fecit,cõficitur ſic.fimũ ibicũ luna ſeptimadecima colliges,quanq; & alia luna uetere collectũ ſimili efficacia proſit,dummodo medicamen ſe/ptimadecima luna componatur.ex eo ergo fimo quantũ unius manus pu/gno pleno potueris comprehendere,dummodo impar ſit numerus pilula/rũ,in mortarium mittes,atq; adijcies piperis grana XXV. diligentiſſime tri/ta.tunc addes mellis optimi heminam,& uini ueterrimi optimi S.II.& cõtri tis prius pilulis uniuerſa miſcebis, & repones in uaſculo uitreo,ut cum fuerit opus paratum habeas medicamentum ad ſubueniendum. ſed ut maior

ſit

ſit medicaminis efficacia, luna ſeptimadecima illud facere debebis, & cum daturus fueris remedium, à die iouis incipe, & per dies ſeptem continuos dato, ita ut qui remediandus eſt, ſtans in ſcabello contra orientem bibat. quæ potio ſi ita ut ſcriptum eſt, data & obſeruata fuerit, etiam ſi omnibus articulis & coxa infirmus contractuſque fuerit, & immobilis ac deſperatus iacuerit, neceſſe eſt ut ſeptima die ambulet. Iſchiadico remedium efficaciſſimum ſic. caſtorei ſemũciam, pyretri, nitri, euforbij, adarces, uncias ſingulas, olei cyprini librã. quæ tundenda erunt ſiccata tundes & cribrabis, & ſic oleo cyprino miſcebis, & decoques, atq; eo medicamine ſic uteris, ut iſchiadicum iacẽtem in ſole diutiſſime perfrices in coxa quam dolet, deinde ad balneum ducas, & cum ſudauerit, diutiſſime compellas in toſta caldaria commorari.

Ad coxarum & ad lumborum dolores, herba chamæpitys cõtrita ex uino potui data plurimum prodeſt. Cucurbitæ ſemine contrito in ficulneo uaſculo, adiecto oleo & aceto, coxæ & lumbi perfricati, potenter ſanantur, ſicut experimenta docuerunt. Serpylli aridi contuſi & in puluerem redacti ſcripulos tres, adiecto modico melle permiſce, & ex eo tres globulos ęquali pondere facito, atq; ex his ſingulos cum mulſi cyathis tepefactis binis, ieiuno per triduum dato, incredibiliter lumborum dolori medebere. quod ſi illo triduo nõ penitus qui laborat fuerit abſolutus, iterum per aliud triduum dabis. Radix aſparagi trita, & ex uino potui data, lumborum & coxarum dolori mire medetur. Nuclei amygdalarum triti & ex aceto poti lumbis medentur. Naſturcium cum farina permixtum, & ex aceto calido, lumbis medetur ſi impoſitum fuerit. Gladioli radix contuſa cum ſulphure uiuo & adipe urſina, lumbis impoſita plurimum prodeſt.

Remedium coxendicis mirum de experimento ſic. muſcerdæ nouem tritæ ex uini quartario, ſuper ſcabellum uel ſellam laboranti potui dantur, ita ut pede uno quem dolet ſtans ad orientem uerſus potionẽ bibat, & cum biberit ſaltu deſiliat, & ter uno pede ſaliat, atq; hoc per triduum faciat, conſeſtim remedio gratulabitur. Malagma iſchiadicis mirum ſic. ſtyracis uncias II. picis P. II. ceræ P. I. guttæ ammoniacæ — VI. reſinæ terebinthinæ — VI. galbani — II. mannæ turis — II. omnia quę tundẽda ſunt in puluerem rediges, & admiſcebis his quæ igni remittenda ſunt, & deſuper aceti quantũ ſufficiat medicamento dum excoquitur mittes, & cũ opus fuerit calido uteris. Ad iſchiadem remedium dictatum à Iuſto medico, ſic. herbam artemoniam, & herbam uerbenam, & lapathium, & bugillonis radicẽ æquis portionibus uel ponderibus mittes in pilam & tundes, & cũ tunſæ bene fuerint, addes uini candidi ʒ III. & manibus agitabis cum ipſo uino diutiſſime: poſtea omnia mittes in linteum ſpiſſum & expreſſa colabis, atq; his quę colata fuerint deſuper addes uini aliquantulum & piperis grana triginta trita. poſtmodum ex hoc medicamine quartarium calefactum ieiuno laboranti in balneo dum in ſolio, eſt per triduum dabis bibendum. Ad iſchiadem

physicum remedium. testudinis aquaticæ crus præcide, & phœnicio inuolutum, ex ea parte qua quis ischiadem patitur adpone, potenter remediabitur. Git quantum tribus digitis tolli potest sumptum tritumq́ꝫ, & passi cyathis duobus aspersum, adiectis aquæ calidæ cyathis totidem epotum, maxime prodest lumborum dolori. Fel terræ tritum ex uetustissimo uino bibere dabis ieiuno supra limen stāti uno pede qui coxam dolebit, sed non in uitro hanc potionem bibat. Præsens remedium ad coxæ dolorem sic. artemisiam aridam tundes, cribrabis, & ex uino dabis bibere ieiuno, continuo emendabitur uitium. Herbæ pteridis id est filiculę quæ ratis gallice dicitur, quæq́ꝫ in fago sæpe nascitur, radices tunsæ in potione ieiuno dantur cum uino, coxarum doloribus laboranti. Hederam & herbam sabinam æquis portionibus tritam ex uino austero ad modū auellanæ dari ischiadico ieiuno oportet per triduum. eadem potio etiam aliud malū coxendicis purgat. Trixago herba feruefacta cum aqua ac triduo potui data, ischiadicum mirifice sanat. Crocodilus terrenus præcisis summis partibus, egestisq́ꝫ interaneis, ex iure coctus, cibatui datus, magnum ischiadicis præstat auxilium. Fimus aprugnus uino remissus tepefactus colatusq́ꝫ, & duorum cyathorum mēsura potui datus, ischiadicis saluberrime medetur. Rubiam qua pelles inficiuntur, cotidie bibere ischiadicis utile est & in balneo feruenti lauari. Genistæ rami plurimis diebus in aceto macerātur. deinde tunduntur & exprimuntur, ex eo succo cyathus unus ad diem ischiadico quousq́ꝫ sanetur offertur. Fimum bubulum feruentem, quem in cinere ardēti calefeceris, coxarum dolori inponito, plurimum prodest. Vermis terrenus exfoditur & in ligneo cauco ponitur, si fieri potest fisso & ferro alligato. tunc aqua perfunditur, rursusq́ꝫ eodem loco unde prolatus est defoditur, aqua uero in qua dilutus est, in eodem poculo bibitur ab ischiadico ob insigne remedium. Ad ischiadem remedium sic. herba pentaphyllos folijs fragorum simillima, iouis die collecta, & cum uino trita, in balineo in solio data potui, hac ualetudine laborantes cito remediabit. Ad ischiadem remedium sic. cera rubea, & stercus canis quod est album: hoc siccatum in sole & in modum farinæ cribratum cum fuerit cōtusum, lento igni cerę remissæ admiscetur per partes, & olei parum, tantum ut mollius idem efficiatur medicamen: sed antea tamen colocynthide & centaurio curetur cui medendum est, ut si non profecerit, curationem iterum adhibeas.

RENIVM ET VESSICAE DOLORIBVS, ET CAVSIS uniuersis, & calculo, & dysuriæ, id est urinæ difficultatibus, & stranguriæ, nec non & submeiulis, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXVI.

Ad renum

AD renum tumorem aut exulcerationem etiam si sanguinolentam urinam quis faciat, hoc remedio sanabitur. rosæ aridæ foliorum, papaueris nigri seminis, nucleorum pineorũ, paria pondera contunduntur seorsum, & in unum miscentur. inde datur quantum nux iuglandis, ex passi cyathis duobus, & aquæ cyathis tribus.

Alia ad renium dolorem potio, quę etiam quasi harenam sabulosam interdum detrahit, accipit hæc. apij seminis, petroselini, anisi, singulorum ⚹ senosdenos, dauci seminis ⚹ IIII. schœni ⚹ VI. croci ⚹ XXII. mellis quantum satis uidebitur. hinc datur quantum lupinus ex mellis ligulis duabus, & aquæ cyathis quatuor. Ad renium tumorem & dolorem remedium efficax, quod facit & ad iocineris & lienis tumorem, & ad hydropicos, & ad eos qui mali coloris propter hæc uitia sunt. accipit hæc. croci ⚹ X. nardi indici ⚹ II. costi ⚹ II. schœni ⚹ I. cinnami ⚹ I. myrræ stactæ ⚹ I. mellis optimi ⚹ XXV. datur quantum fabæ magnitudo est ægyptiacæ, ex mulsi cyatho mixti cum aquæ cyathis duobus, sed febricitãtibus ex aquæ mulsæ cyathis tribus dari debet. Ad tumorem & dolorem & exulcerationem uessicæ bene facit aqua pota in qua ferrum candens dimissum est. hoc tractum est ab aquis calidis quæ sunt in Tuscia ferratæ, quę mirifice remediant uessicæ uitia, unde appellantur uessicariæ, qui locus quondam fuit Milonis Brochi prætoris, hominis optimi, ad quinquagesimum ab urbe lapidem. *Vide Scribon. c. 146*

Ad tumorem & dolorem uessicæ, & ad eos qui difficulter urinam reddunt sic. alterci seminis, malue seminis, cucumeris edulis seminis purgati, singulorum ⚹ senos, amygdalorum dulcium purgatorum, nucleorum pineorum purgatorũ, singulorum ⚹ ternos, opij ⚹ I. croci ⚹ V. passo contusa hęc omnia conspargunt ur, datur hoc medicamẽtum ad mensurã denarij unius, ex passi cyathis duobus & aquæ tepidæ totidem. Ad uessicam exulceratam remedium sic. nucleorum pineorum purgatorum ⚹ I. cucumeris edulis seminis purgati cyathum, anesi cyathum, papaueris nigri ⚹ II. croci ⚹ II. palmas cariotas XXX. has macerari oportet passi ʒ. duobus, atq; conteri, deinde his adijci cætera, ex eo dari nucis iuglandis magnitudinem ex passi cyathis tribus. Ad sanguinem per urinam cum dolore reddentes. aluminis fissi ⚹ I. tragacanthi ⚹ I. tragacanthum pridie aqua maceratum, alumini trito admisceri oportet, deinde fieri pastillos ad denarij semissem, uel tertia detracta: datur ex passi cyathis tribus. Ad calculosos optimum remedium est scolopendros, quam nos saxifragam appellamus, huius contusæ ⚹ I. ex aquæ cyathis tribus, per dies XXX. datur. eodem modo data hierobotane prodest, quam nos uerbenacam dicimus. Multos cum admiratione effectus audiuimus narrantes, Casilini nasci in lapidicinis bestiolas adhærentes saxis quasi uerruculas: has datas tritas ex aquæ cyathis tribus, findere, & per urinam extrahere lapides de uessica. Ad calculosos remedium utile sic. cucumeris seminis, dauci, anesi, apij, petroselini, myrræ,

Aquæ uessicariæ

ſingulorum denarios ternos,caſſię daphnitidis,cinnami,nardi,ſingulorum denarios ſingulos.trita hęc omnia aqua colliguntur,fiunt paſtilli lupini magnitudine,dantur ieiuno ex aquæ cyathis ternis per dies quadraginta. hoc medicamentum tunditur uel componitur in pila lignea, & pilo ligneo. qui contundit anulum ferreum non habeat, hanc enim ſuperſtitionem adiecit Ambroſius medicus Puteolanus qui adfirmauit multos ſe hoc medicamento ſanaſſe. detrahere autem dixit poſt diem ſeptimum fragmina quædam lapidum quaſi harenam. Ad calculoſos,lienoſos, hydropicos, medicamentum efficax,quod & urinā detrahit,& lapides in ueſſica extenuat,cōficitur ſic.eryngij,pyretri,ſaliuncæ,ſaxifragæ,ſingulorum denarios denos, polij,folij,ariſtolochiæ,ſingulorum ✠ quinos,oxymyrſines, quæ ſcopa regia uocatur,ſucci heminam.hæc omnia cōtuſa & cribrata colliguntur ex aqua, fiunt paſtilli ſingulorum denariorum,dantur lienoſis ex aceto & mellis cyathis tribus,calculoſis ex paſſo mixto,quantum manus capit, aut teſta auriculæ marinæ.quod medicamentum datur per dies XLV. cuius beneficio in harenam ſoluuntur lapides in ueſſica reperti, hydropicis autē ex mulſi mixti cyathis tribus dandum eſt. Contra calculum & alias difficultates ueſſicæ,lapillum qui in gallinacei ueſſica, aut in palumbi uentriculo inuenitur,conteri & aſpergi potioni prodeſt.Item membrana uentriculi eius trita. fimus quoq; columbinus in faba ſumptus. item glebula de nido hirundinum diluta ex aqua,pota prodeſt. Ad renium dolorem confectio medicaminis ſic.reſinæ colophonicæ — I. galbani — I.opopanacis — I. ceræ — VI.ſeui — VI.axungiæ ueteris P.I.rutæ — III.baccæ lauri — III.herbæ ſabinę — III.olei quantū opus fuerit, ſeminis urticæ — III.iſta omnia ſimul coquuntur & colantur & circa renes in pellicula alutacia adponuntur. Ad urinæ difficultatem,murino fimo ſummitatem ueretri,uel imum uentrē inlini prodeſt. Ad calculum expertiſſimum remedium ſic.aſparagi radices,& ſaxifragam,lappæ radicem,apij radices,ebuli radices,allij capita tria,folia ſalicis,petroſelini macedonici modicum. hæc omnia conteres & miſcebis & ex paſſo bibenda per triduum dabis.ſi paſſum non fuerit,ex mulſo uel condito bibat,ſed ſi non febricitabit cui medendum eſt. Ad calculum & urinæ difficultatem. paſtinacæ hoc eſt holeris quod manducatur ſummitatē, id eſt corticem eius teres, uino picato permiſcebis, & bibendum ieiuno dabis. Modicum de ſuccino lapide,& cyperum & piper contundes & coques,& cocleare unum plenum ieiuno dabis,qui urinæ difficultate uel calculi dolore torquebitur. Renibus medetur alum gallicum cuius radix trita diligenter, & in uino decocta bibitur. interdum etiam ita decoquitur ut ſpiſſium emplaſtri more renibus ſuperponatur. Renes leporis crudos ſi quis poterit glutiat.ſin minus,coctos tranſmittat, ita ut dentibus eos non cōtingat,cito remediabitur.radix quoq; aſparagi ex uino trita & pota,prodeſt renium dolori. Ibiſci libram unam,ſtercoris ouilli recentis P.II.axungiæ

Oxymyrſine, ſcopa regia

giæ ueteris P. II. hæc omnia contrita pariter miſcebis & in lana ſuccida renibus adpones emplaſtri modo, ſtatim proderit. Ad ueſſicæ dolorẽ & ad eos qui urinã uix faciunt remediũ ſic. ſeminis petroſelini cyath. III. fœnogręci cyath. III. toſta hæc cõtundes, addito myrrę modico, & piperis granis. IX. uini cyath. II. omnia in unũ cõteres & miſcebis, & in balineo calido bibendã potionẽ dabis, mirũ eſt. Ad urinæ difficultatẽ & calculũ lotiũ caprinum, ſed montanum tepidum potari oportet, admixto uino cum aqua, ob faſtidium. cyminum quoq; africanum quod ſummitate trium digitorũ potueris prendere ex uino mixto calidum bibatur. Ad urinæ difficultatem urticæ quantum duabus manibus amplecti potueris faſciculum, cum uini congio decoctum ad duos ſextarios rediges, & mane bibendum ieiuno per triduum dabis. Herbæ mercurialis ex aqua decoctæ ius, adiecta myrra tritũ, ueſſicæ lumborumq; doloribus ſubuenit, ſi à ieiuno potetur adſidue.

Ad dyſuriam id eſt urinæ difficultatem & calculum, echinos tere cum aculeis ſuis, & ex mulſa aqua frequẽter accipito. ad calculum autem, rubi radices ſine ferro colliges, lotaſq; diligẽter in olla noua coques, & ex eo quod decoxerit cum uino, ſi non febricitabit, ex aqua ſi incommodabitur, bibendum dabis. Cancri teſtam diligenter teres, & uino ſubdulci miſcebis, & colatam potionem dabis bibendam ei qui calculi moleſtia laborabit. *Dyſuria*

Herbæ millefoliæ — II. & eius quæ herba ſacra dicitur tantundem teres & coques ex aqua & ex melle, atq; ita bibendam dabis, urinæ difficultate & calculo laboranti. Menſe nouembri ante idus eaſdem ſemen fraxini colliges, & in tepido furno ſiccabis, die poſtera ſiccatum tundes, & cribrabis & repones, & ex eo dabis calculoſo ad diem cum uino uetere bibendam ligulam unã. Ad renium dolorẽ remedium ſic, apij ſeminis — . I. fœniculi ſeminis — I. piperis ſemunciam. ex his bene tritum & cribratũ puluerem facies & habebis paratũ. & cum opus fuerit, cocleare plenum in calida aqua bibat ieiunus, qui dolore renium laborabit. Ad lapides de ueſſica eijciendos remedium ſingulare. hircum ſegregatum uel clauſum ſeptem diebus lauro paſces, & poſtmodum à puero inpubi occidi facies, & ſanguinẽ eius excipies munditer, ex eo dabis laborãti in uini cyatho ſcripulos tres. at uero ut eius rei experimẽtum capias, lapillos fluuiales in ueſſicam mittes, in qua ſanguis exceptus fuerit, nam in ueſſica excipi debet, & ſignatam repone. intra dies ſeptem ſolutos penitus inuenies. Antidotum ad renium dolorem ſic. fœniculi ſemẽ recens, petroſelini, dauci, zingiberis integri, piperis nigri, porri capitati ſemẽ, folia malabathri, grana piperis albi. omnia hęc æquis ponderibus tundes & cribrabis & miſcebis cum melle attico, & ex eo pilulam ad modum auellanæ, ex aqua calida ieiuno dabis. Ad renium dolorem unguentum ſatis efficax ſic. caſtorei — I. euforbij ſemunciam, pulegij — IS. ceræ — III. ſatyrij — III. olei amari — VI. cyperi ſemunciam, myrræ — I. reſinæ terebinthinæ ſemunciam, piperis — IS. olei laurini — VI. opobalſami *Fraxini ſemen* *Hircinus ſanguis*

ſami — I.hæc omnia ſicca tundes & cribrabis & miſcebis & decoques, & liquido medicamine uteris in balneo, & perunges renes, coxas, & ſuper pectinem, omnis dolor cito deſinet. Trochiſcus ad renium dolorē & ueſicæ dolorem ac uulnera, & ad eos qui urinam ſanguineam faciunt uel purulentam, accipit hæc. opij drach. III. de nucleis pineis excaldatis & purgatis drac. III. croci drac. III. amygdalæ dulcis ex caldatæ & purgatæ drac. III. auellanæ purgatę & excaldatę drac. III. cucumeris ſeminis purgati drac. XII. hyoſcyami albi ſeminis cyath. III. apij ſeminis cyath. III. fœniculi ſeminis cyath. III. lapatij ſeminis drach. I. hæc omnia primū ſeparatim teres, & permiſcebis cū paſſo cretico. tū ex eo facies trochiſcos habentes drach. ſingulas, & dabis bibendos ſingulos cum aquæ mulſæ calidæ cyathis binis. utile eſt hoc medicamen etiam ſi per ueretrum infundatur. Confectio conditi nephritici quod facit ad dolorem renium ſi aliquo caſu uexati fuerint, & ad ueſſicę purgationem, & ex ea calculos, uel ſabulones eijciendos, ſic. herbæ uettonicæ — I. herbæ ſaxifragæ — I. herbæ quæ appellatur græce aſaron, ſemunciā, ſeminis dauci ſemunciam, ſeminis petroſelini macedonici unciam, croci — I. ſpicæ nardi — I. piperis — II. uini candidi optimi ueteris ſextarios ſex, mellis deſpumati optimi ℥. I. quod hoc modo deſpumabitur, ut mittatur in ollam & accipiat uini parum de ſupra ſcripta menſura, & cum cœperit bullire, ſpuma omnis cocleari paulatim tollatur. herbæ autem omnes in pila tunduntur, ſimiliter & crocum. ſed ſeparatim omnia & cribello tenuiſſimo cernuntur, nec non & piper teritur. quæ omnia creta ſimul in mortarium mittūtur, & paulatim uino adiecto diligenter teruntur. quæ cum trita fuerint, adijcietur & mel & uinum totum ſupra ſcriptū, & diligenter permiſcebitur. poſtea condetur in uaſculo cannarum, cum autem fuerit neceſſarium remediū, potionem in piſinno calice calda mixtā ieiuno dabis bibendam, ita ut accepta potione uectetur. Ad calculum remedium efficax ſic. nuclei pinei grana purgata XXX. palmulas purgatas infuſas XV. tragacanthi ℈ XVI. mali granati dulcis ſuccum ℈ VIII. croci ℈ II. myrræ ℈ II. hęc uniuerſa contuſa & ſoluta in ſe miſcentur, & ex his qui calculo laborat mane ieiunus accipiet cocleare unum, ita ut non manducet uſq; ad horas prandij tardioris. Ad renium dolorem remedium utiliſſimum ſic. cucumeris ueri ſemē in teſta pones, ſuper carbones uiuos, ita ut temperate exuratur, neq; nimis, neq; parū, & ex eo ℈ XII. & maluæ ſeminis ſcripul. XVI. & amygdalæ amaræ purgatæ ℈ XXXVI. hæc ſeparatim tunſa cum in tenuiſſimum puluerem redacta fuerint ſimul miſceto, & ex eo cum hepſematis, id eſt ſapæ cyatho, cocleare I. de mane ieiuno dabis bibendum. Ad renium dolorem herbæ uettonicæ tritæ pondus denariorum duorum, ſano ex mulſo, febricitāti ex aqua calida, bibendū dato. Chamæpitys ex uino trita, atq; ita pota, plurimum prodeſt renium dolori. Baccarum cupreſſi uiridium contritarum ſuccus colatus cum uino potui datus, mire renium dolori medetur, ita ut ſi neceſſe fuerit

Conditum nephriticum

Calix piſinnus

fuerit,per alios nouem dies adaucto numero baccarum, & iterũ ſi ita opus fuerit,per alios nouem dies deminuto numero detur,quouſq; ad unã baccam potio numeruſq; deſcendat: ſed interpoſito uno die debet eſſe commutatio potionis de maiore ad minorem modum. Lanam ſuccidam pice liquida inline, & umbilico impone, ſtatim renum dolor ſedabitur.

Artemiſia herba eſt quam gallice bricumum appellant, hanc ubi naſcatur require, & inuentam mane ante ſolis ortum ſiniſtra manu extrahes, & ex ea nudos renes præcinges. quo facto ſingulari & præſentaneo remedio uteris. Pice liquida pollices tam pedum quam manuum ab unguibus uſque ad prima articulorum initia inlines, & chartam ſuperpones, intra triduum ita ſanabere lumborum dolorẽ, ut per ſingulas noctes detrimenta doloris intelligas. Qui renium dolore uexabitur,in charta rudi ſcribat characteres infra ſcriptos, & auro uel cupro includat, & circa renes alliget, miro remedio utetur, καραβεαωθ. Paſſi cretici cyathos tres,lactis caprini itidem, ſeminis cucumeris grana triginta tria, optime trita ſimul una potione qui biberit, abſoluetur renium dolore. *Artemiſiæ cinctus* *Amuletum*

Molliginem ex uino optimo bibat, qui renium dolore uexabitur, confeſtim ſanus erit.ſuccum quoque radicis amaræ cum melle mixtum bibat ieiunus, uel ex uino auſtero, ſtatim remediabitur. Artemiſiam tundes & cum adipe ſuilla aut qualibet uetere ſubiges, & panno inductam pro malagmate renibus impones. Mulier quæ geminos peperit renes dolentes ſupercalcet, continuo ſanabit. Remedium unicum, & quod citiſſime renium dolores cum admiratione perſanat, ſic: bitumen ſuper carbones uiuos pones,& ſago grandi ad modum caueæ eos operies, atq; illic interius nudum qui renium dolore uexabitur, ſupra ipſos carbones ſedere præcipies,ut fumus ille corpus eius omne circumeat. hoc ſi neceſſe fuerit & ter facies,ut penitus ſanetur. Radix aſparagi trita & cum uino pota, renium dolorem optime tollit. Ocymi ſuccus in mali granati corticem fuſus,& potus,plurimum renibus prodeſt. Fel herinacei cũ ueſpertilionis cerebro,& canino lacte renibus impoſitũ, mirum prodeſt. Adeps anſerinus cũ eiuſdẽ cerebro & butyro & alumine, & œſypo impoſitus,ad ceroti modum,efficaciter renibus prodeſt. Stercus colũbinum tritũ cum ordei farina & adipe ſuilla, & ouorum albo ſimul permixtũ & coctum,emplaſtri more rectiſſime renibus imponitur. In capitibus piſciũ,id eſt mugilum aut mullorũ ſpina inuenitur cani ſimilis. hæc renibus adpoſita uel alligata,miro remedio eſt. Plantago ex melle trita & inpoſita, renibus ſtatim prodeſt. Oua ſæpiarum in cibo ſumpta,urinã mouẽt, & renium grauedinẽ tollunt. Inula trita & cum uini cyathis tribus per triduũ pota,plurimũ prodeſt renibus ſeparandis. Axungiæ ueteris ſelibrã, olei ueteris ſelibram, ſamſuci ſelibram, rutæ faſciculum una decoques, & lanam ibi ſuccidam tingues, ac renibus ſuperinpones, mire ſubuenies. *Mollígo* *Spina in capite mullorum* *Oua ſepiarum*

f. ſeparandis . ſunt d... d...

Ad ueſſicæ

Ad uesſicæ dolores & ſtranguriam, cardui ſemen ex uini ſextarijs duobus uſq; ad heminam decoctum & expreſſum atq; colatum potuiq; ieiuno datum, plurimum prodeſt. Plantæ rutaceæ & nepetæ radices, bacceq; lauri, in uaſo fictili cooperto diligenter coctæ, ne uis medicamenti emanet, potui dantur, ita ut prius expreſſæ colentur, mirabiliter ueſſicæ doloribus proſunt. Herbæ quæ græce ſiſymbrion dicitur tritæ ſuccus expreſſus, & ſano ex uino, febricitanti ex aqua potui datus, mirũ ad ueſſicæ dolores remedium eſt. Fœniculum cum radicibus ſuis decoctum & potui ſumptum, efficaciter ueſſicæ doloribus prodeſt. Glycyrizæ commanducatæ ſuccus deuoratus uel tranſmiſſus, urinam efficaciter prouocat.

Trifolium minutum cum pipere & pulegio quantum ſatis uidebitur tritum, & cum uino potui datum, ueſſicam reneſq; purgabit. Herbæ uerbenæ contritæ ſuccus expreſſus, adiectis uini cyathis tribus potui datus, admirabiliter continuo urinæ difficultatibus proderit. Herba quæ gramen dicitur nodorum XXVII. ex uino ad medias decocta & expreſſa atq; colata, potuiq; ſtranguriofo ex uini cyatho uno mixta data, adeo potenter ſuccurrit, ut ubi ſine tormento urinam facere cœperit, dari non oporteat, ſed febricitanti ex aqua ſola dabitur. Si quis uitio ueſſicæ aut ſtranguriæ laborans, lignum tamaricum ardens lotio ſuo extinxerit, deſinet ultra cruciari. Cupreſſi folia tenera ex aquæ ſextarijs quatuor ad ſextarium decocta, & expreſſa atq; colata cũ uino potui data, ſtranguriam celeriter emendant. Hederæ nigræ baccas V. aut VII. aut undecim, prout ætas ægri uiresq; patientur, contritas ex aqua mulſa ſumptas, mire prodeſſe manifeſtũ eſt, etiam ſi ſanguinolentam urinam ſtranguriofus faciet, ex aqua tantummodo calida eas potare debebit. *Auis oſſifragæ uẽtriculus* Auis oſſifragæ uentriculus ſalitus ut ſeruari poſſit, aut exuſtus & in puluerem redactus, cum uini potione datus, urinam efficaciter prouocat. *Muli impetigines* Muli impetigines in utroq; crure ſuper genua naſcuntur, & ueluti cutis aridæ modo inhærent, has incende, & ſtranguriofum diuaricatum deſuper pone, ita ut ſuffumigationẽ illã expanſis ueſtibus tegat, ne qua odor aut fumus emanet, efficaciſſime incõmodi eius uitio carebit. *Aſini renes* Aſini renes arefacti atq; exuſti tritiq;, id eſt in puluerem tenuiſſimum redacti, & ex menſura conchulæ unius, cum uini meri cyathis duobus ſtranguriofo potui dati efficaciter medentur. Verris ſiluatici lotium cum ſua ueſſica in fumo ſuſpenſum & adſeruatũ, ſtranguriofis cum potione mixtum potui datum, efficaciſſime prodeſt. *Pili caprini* Pili caprini combuſti tritiq; & in potione dati, ſtranguriofos potenter emendant. Pedum agninorum decoctorum ius potui ſumptum, ſtranguriofis plurimum prodeſt.

Herinacei caro optime decocta atq; in cibo ſumpta, ſtranguriofis mire ſubuenit, & cito naturalem urinæ curſum relaxat. Cocleæ crudæ contritæ cum teſtis ſuis & ex paſſo per dies ſeptem, aut ut plurimũ nouem potui datæ, efficaciter dyſuriæ proſunt. Amyli ſemunciam terito atq; ad-

dito

dito ouum recens, & eius oui testam ter passo inpleto, idq́ poculũ diu agitatum & feruefactum, stranguriioso reuerso à balneis dato, omni eum dolore ac difficultate celeriter absolues. Cicer arietinum in aqua decoquito cum sale, eamq́ stranguriioso ad binos cyathos bibendam dato, efficaciter iuueris. Fimus palumbinus in sorbitione sumptus ex faba facta, admirabile stranguriosis præsentat auxilium. Turturum fimus ex mulso coctus & ceroti modo uentri ac renibus laborantis impositus, efficaciter prodest. Mentæ bene tritæ coclearia duo ex aqua calida ieiuno per triduũ dabis, continuo uessicam releuabis, urinamq́ laxabis. Pulegij fasciculum in olla noua ex uino uetere ad tertias decoques, & exprimes atq́ colabis, & ex uino ieiuno strangurioso potiones singulas per triduum dabis.

Lapillus qui inuenitur in scorpionis marini cauda, tritus utiliter bibitur cũ uino, à strangurioso. Vngularum aprugnarũ exustarũ cinis potioni inspersus, plurimum urinæ difficultates iuuat. Leporis cerebrum in uino utiliter bibitur, eiusq́ testiculi tosti salubriter manducantur, ab eo qui uessicæ molestijs laborat. Anserum siluestrium linguæ assatæ efficaciter sumuntur in cibo à calculosis. Cymini — I. rutæ — I. piperis semunciam teres diligenter, & cocleare plenum in meri ueteris potionem mittes, & aquæ quod sufficiat adijcies. postea ferro candenti sæpius inmerso calefacies, & ieiuno bibendũ dabis, efficacissime subuenies stranguria laboranti. Spongia ex rubo rosario agresti sumpta, & aqua frigida donec madescat macerata, ac deinde trita & ex aqua per triduum potui data, efficaciter calculosos emendat. Piscis scorpio assatus in cibo sumptus, optime calculoso proderit. Cocleæ inanes id est sine carne sua, casu inuentæ contusæ & in puluerem tenuissimũ redactę, in potione calculosis datæ medentur. Vngulę equinæ scobem, uel exustæ cinerem, si calculosus in potionem acceperit, cito sanabitur. Herba saxifraga si ex oleo & liquamine mãducetur, intra triduum calculos soluet. Calculosis expertus adfirmat incredibiliter succurri remedio tali: si hircum melius si agrestem, melius si anniculũ, & si mẽse Augusto claudas loco sicco per triduũ, ut ei solas laurus edendas sumministres, & aquæ nihil accipiat, ad postremum tertio die, id est aut iouis aut solis occidas. melius autem erit si castus purusq́ fuerit & qui occidit, & qui accipiet remedium. exsecto igitur gutture eius sanguis excipitur, utilius si ab inuestibus pueris excipiatur, comburitur in uaso fictili usq́ ad cinerem, uas autem in quo torrebitur coopertum & inlitum gypso in furnum mittetur. quod cum uapori exemeris in puluerem conteres, nec non & polypum marinum identidem ut dixi exustum, in puluerem rediges. confectio autem uniuersi medicaminis hæc est. sanguinis huius hirci uncias tres, piperis albi unciã unã, polypi exusti cineris uncias tres, thymi unciã unã, pulegij unc. unã, apij, seminis olusatri unciã unam. hæc omnia separatim tunsa, & ad leuissimum puluerem redacta commisces, & dabis infirmo, melius si die solis

Leporis cerebrum

Anserũ siluestrium linguæ

Hircini sanguinis medicamen

aut iouis coclearis menſuram in meri potione,aut cuiuſcunque dulcis pocu-li.prouidere autem debes ut digeſto ac ieiuno potio detur, & rurſum ut ea-dem potione bene digeſta, cibos accipiat, & eo melius erit ſi hanc potio-nem cum condito, poſt balineum in ſabanis adhuc conſtitutus acceperit.

Supra omnia efficax aliud ex eo facies medicamentum ſic.ſanguis hircinus ea obſeruatione qua ſupra excipitur in patella ferrea candente ut aduri poſſit & ſtringi continuo ipſe ſanguis, ita ut poſtea in puluerem redi-gatur: uel certe continuis aliquot diebus ad ſolem ipſum ſanguinem po-nes, ita ut rore iam decuſſo, poſt horam ſecundam ponas, & ante nonam colligas. poſteaquam ita fuerit ſiccatus ſanguis, ut nullum humorem ha-beat, colliges eiuſdem cruſtulas & teres, atque ex eo leuiſſimum pulue-rem rediges. deinde accipies herbam tribolum cuius herbæ ipſum tribo-lum, hoc eſt ſemen ſpinoſum proijcies, ipſam autem herbam lectam de locis maritimis ſiccabis, tundes & in puluerem rediges. confectio autem medicaminis totius hæc eſt. herbæ triboli uncias duas,piperis uncias duas, petroſelini macedonici uncias duas,folij ſertulam id eſt coronam ſiue ſphæ-ram unam. hæc omnia ſeparatim tunſa & ad leuiſſimum puluerem reda-cta, cum ſanguine hircino miſcebis, & dabis infirmo die ſolis aut iouis co-clearis menſuram, in meri potione aut cuiuſcunque dulcis liquoris. proui-dere autem debes ut digeſto ieiunóque potio detur. quam cum acceperit qui calculum patitur, mox lapides ſolutos omnes per urinam emittet. ut uero ammireris ſanguinis hircini uirtutem, adamas lapis inuictus, qui neque igni neque ferro uincitur, ſi ſanguine hircino perfuſus fuerit, mox ſoluetur. Ad ueſſicæ dolorem & urinæ difficultatem, herbam gla-diolum diligenter fodito, ut omnem radicem eius palo ligneo eruas: cu-ius radicis corticem diligenter nitidatam ſiccabis optime, & teres atque cribrabis, ut in puluerem tenuiſſimum redigas, atque ex eo coclearia tria mittes in mortarium, & piperis albi grana nouem trita, & myrræ optime tritæ puſillum, & uini optimi ℥.II. atque hæc omnia in unum permiſcebis & conteres, ac laboranti in balneo, id eſt cum in piſcinam deſcenderit da-bis bibendam potionem, & monebis ut ſe poſt balneum calidiſſime tra-ctet. hoc medicamine ſeu uir, ſeu mulier, ſeu puer, ſeu puella,potentiſſime ſanabitur. Cocleam grandem unam uiuam prendes,& eius carnem eximes, ac ſolam teres in mortario, & cum aceti acris coclearibus tribus da bis bibendam, atque hoc per triduum facies. deinde intermiſſo triduo, niſi ſtatim expulerit calculum, ſimiliter remedium & ſi neceſſe fuerit ſæpius da-bis. Filicis radicem, aſparagi ſpongiam,apij radicem, & petroſelinum ſimul diligenter teres, & ieiuno calculoſo cum uino dabis bibendum.

Violæ erraticæ ruſticæ radices, & apij, & uiolæ coronariæ ſemen,una contrita & ex aqua calida à balineo continuo potui oblata, dolores ueſſi-cæ cito abigunt.

Lapis

Lapis ex uessica hominis qualibet curatione sublatus, si teratur & ex uini cyathis tribus calculoso potui detur,lapides uessicæ humanæ innatos, efficaciter dissoluere creditur. Cimex foraminibus ueretrorũ cõfricatus,dolorẽ uessicæ protinus tollit. Vessica apri recte aduersum uessicæ dolores in cibo sumitur,ita ut mulier fœminæ,uir masculi sumat. Nasturcium tritum cum uino dulci cibario dabis uessicæ tædio laboranti per triduum potui,sed satis spissum poculum detur. Vessicam releuat coliculi cocti aqua triduo à ieiuno iugiter pota. Ad uessicæ uitia curanda, myrræ semunciam bene tritam cum mulsi ueteris cyathis tribus dabis per triduum ieiuno exeunti statim à balineo,ita ut dum sabanis operitur,singulos in diem cyathos bibat. Si in uessica aliquid molestiæ fuerit nitri florem,uel si flos non fuerit,ipsum nitrum conteres,& cum aqua in qua coliculi cocti fuerint, uinoq; picato uel austero rubello durissimo dabis bibendum per triduum,uel diutius si ita opus fuerit,magnificentissime proderit. Prima luce puer uirgo rorem de folijs caulium excussum, in noua olla excipiat, non minus sextarios quatuor, eo adijcies mellis quartarium,& fœnigræci bene mundati & loti quartarium, & zingiberis uncias tres,atq; ita decoques horis tribus,& inde bibendũ dabis mane ieiuno calculoso quartarium tepentem.hæc potio per triduum sumpta mensura quartarij,& uessicam,& renunculos,& intestina uniuersis sordibus purgat. Piperis grana IX.eiusdem põderis sulphur,trita simul in uino uetere dabis bibenda ieiuno calculoso, solet statim perniciem demouere,si tamen ultra dolor manserit, iterum dabis similem potionem. Pellem leporis recentem in olla munda,uel tegula, ita cum lana sua combures, ut in tenuissimum puluerem redigere possis, quem cribratum in uaso nitido seruabis. inde cum opus fuerit tria coclearia in potione dabis bibenda,quæ res siue calculos,siue uessicæ dolores continuò compescit. sed multo potentius erit remedium, si leporem uiuum in olla noua claudas, & gypso omnia spiramenta uasis obstruas, & in furno usq; ad fauillam tenuissimam cremes,tritamq; & cribratam recõdas, atque inde certas mensuras in potione uini offeras calculosis,& qui sanguinem mingunt,mire eos sanabis. Cimoliæ cretæ tunsæ ℥.III.& farinę ordeaceę ℥.III.ex aqua coques,& in saccos tres lineos mittes,eoq; fomento uicissim mutato ut bene caleat,calculosos seu uessicę dolore laborantes ter in die uaporabis,potenter subuenies. Item aliud ad eos certissimum remedium. pruna quæ in sepibus nascuntur colliges, & eorum nucleos tolles & seruabis ad præsidium,& cum opus erit in pila tundes quam optime,& cribrabis quam minutissime,atq; inde ex picato, siue austero ac duro uino dabis ieiuno bibenda in potione diurna coclearia tria. Hoc uero medicamen non solum uessicam curat,sed etiam uulnera intrinsecus latentia & uomicas persanat,conficitur sic. cucuma sextariorum nouem rudis aqua impletur, & ad dimidias coquitur, tum adijciuntur in eam spongiarum aspa-

Pellis leporis

[illegible] reniculos.

ragorum unciæ quatuor, apij radicum tantundem, ſaliuncæ lotæ diligen-ter unciæ duæ, caſſiæ fiſtulæ ſemuncia, amomi ℈ VIII. petroſelini dimidium quartarium, iris illyricæ uncia una, maſtichæ chiæ unciæ duæ. deinde aqua cucumam ſupplebis, & de gypſo præcludes, ut tamen modicum ſpiramen ti relinquas, atq; ita coquens claudes cucumam, ne medicamen exiliat, & ad medias decoques, ac recondes in ea. cum opus fuerit dabis ex eo cum potio ne uini quantũ ſufficiat ad bonã mixturã, ſed & ieiuno & dormitũ eunti da-bis. Petroſelini heminam, apij ſeminis tantũdem, in cucuma fictili noua prius imbuta ex aqua decoques ad tertias, ita ut ocluſa ſit cucuma ne medi-camen ebulliat. poſtea aquam colabis, & addito melle iterũ ad tertias decõ ques, inde ieiuno calculoſo potionẽ per triduũ dabis. Calculos potio hęc adſidue ſumpta cũ paſſo uel cõdito nõ ſinit gigni, eoſq; cõcreſcentes cõfrin git, & per urinã harenę modo promit, cõficitur ſic. calaminthę, id eſt nepetæ — II. ſilis pictorij, piperis, ſuccini, ſaxifragæ, petroſelini, cyperi, zingiberis, — ſingulas, tũdes & cribrabis, & coclearĩũ plenũ cũ uini mixta & calida potio-ne ieiuno bibendum dabis. Ad calculũ remedium mirũ ſic. hederã quæ in quercu nata fuerit uulnerabis cupro, & permittes humorẽ qui inde mana uerit indurari in modum gummis. poſtea ſublatũ cõdito reſolues & admiſ-cebis, & bibes quotiẽs uſus exegerit. Herbę phyſſalidis baccas ternas per triduũ glutiat qui ueſſicæ calculo dolebit. Herbę britãnicæ radices cõtun des, & terna ſcripula ex aqua calida calculoſo ieiuno potui per triduũ dabis. eiuſdẽ herbę ſuccũ expreſſum in duplici uaſo decoques, ita ut ſucci eius natu ralis ſextarius ſiat, quẽ cũ mellis deſpumati hemina miſcebis, & poſtea in ſe decoques. & cũ colorẽ mutauerit refrigerabis, atq; inde cocleare unum ex a-qua calida, ſi uehemẽter febricitabit calculoſo potui dabis, ſtatim etiã febris extinguetur: ſi uero ſine febri erit, ex uino eã potionẽ debebit accipere. Ad reniũ dolorẽ emplaſtrũ utile ſic. axũgię ueteris P. II. farinę S. I. olei P. I. cerę ſe librã. his liquefactis adijcies ſulfuris cõtriti ſelibrã, nitri cõtriti & cribrati ſeli-bram. omnia permiſcebis & concoques atq; inde renes confricabis, uel mo-re emplaſtri adpones. Herbã ſabinam in mortario teres, & cum axun-gia uetere ſubiges, & ſic renibus adpones. Ad urinæ incontinentiam, re medium ſic. fœniculi radicem & ramuſculũ erui contunde, & ex uino uete-re da bibendum, continuo remediabis. Vrinam continet lac caninum & adeps eius cum alumine datus, ita ut ſit fabæ magnitudine globulus qui datur. Cinis coclearum africanarum exuſtarum ſi potetur, urinæ in-continentiam ſedat. Anſerum trium linguas inaſſatas ſi quis ederit, urinæ profluuium non patietur. Veſſica uerrina cocta uel uſta, come-denda aut bibenda efficaciter datur ei qui urinã ſuã non poteſt continere.

Submeiuli Leporis cerebellum ex uino potũ, urinæ incontinentiã refrenat. eiuſdem teſticuli torrefacti & ex uino poti, par remediũ ſubmeiulis pręſtãt. Vn-gues aprugni exuſti tritiq; in potiõe ſumpti efficaciter ſubmeiulis proſunt.

Qui

Qui urinam tenere non poterit, capræ uessicam comburat, & cinerem eius ex aqua cum uini potione bibat. Verrini genitalis usti cinerem bibere debent ex uino qui urinam continere non possunt. In cubili canis urinam faciat, qui urinam non potest continere, dicatq; dum facit: ne in cubili suo urinam ut canis faciat. Vrinæ propriæ quantumcunq; ignoranti submeiulo efficaciter offertur, uel res quas comminxerit in potione exprimuntur aut ibidem diluuntur, & ita ei inscio ipsa potio propinatur.

Vitrũ teres diligenter & cum pice cedria miscebis, atq; ita chartam uirginẽ inlines & renibus adpones, quo medicamine diebus septem iugiter usus sanus firmiter eris. Ad reniculorum dolorẽ obseruabis ut post balneum poscam calidam bibas per plures dies, & quotiens dolore interpellatus fueris idem facies. Conditum ad reniculorum dolorem uel ad calculum, sic. saxifragæ — I. uettonicæ — I. petroselini — I. apij seminis — I. rutę seminis ℨ XVIII. piperis — II. uini optimi S. XII. mellis optimi P. V. tundes omnia atq; cribrabis, & conditum cum exegerit necessitas facies, eoq; ubi reniculorũ dolor aut molestia calculi fuerit uteris. Saxifragam herbam, petroselinum macedonicum, piper, mel, uinum, ex his omnibus conditum facies, & laboranti calculoso per singulas septimanas potionem iouis die dabis, cõficienda autem potio die iouis luna uetere erit. Ad calculum potio salubris, cõficitur sic. semen apij, libystici, fœniculi, anethi, æquis mensuris tritum miscetur, & herbæ saxifragæ grana V. cumini grana tria, piperis grana V. uerbenæ folia tria, & salis per modicum adijcitur. ex omnibus autem seminibus supra scriptis æqualiter quantum tribus digitis, id est pollice & ab eodẽ tertio & quarto leuari potest mittitur, dein teruntur omnia diligenter. postea adijcitur carœni optimi potio grandis. ad hanc sane potionem miscendam radices asparagorum & apij, & anethi, & fœniculi lotæ diligentissime in sex sextarios aquæ nitidæ mittuntur, ita ut radices ipsæ tegãtur aqua, atq; in olla rudi coquuntur ad tertias. ex ipsa aqua sed calida miscẽda potio carœni & accipienda per triduum. sufficiunt autem duo huius aquę sextarij ad tres carœni maiusculas potiones. sed si necessitas præsentis doloris exegerit, per triduum continuum dabuntur. si uero quis timeat tantummodo dolores supra scriptos, aut aliquando pertulerit, accipiet etiam sanus hoc modo uetere luna tres tantum tribus mensibus singulas potiones, & iugiter contra hunc morbum erit tutus & sanus.

Conditum.

COELIACIS ET DYSENTERICIS ET TORMINOSIS, & ad intestina rupta, & internos morbos, atq; incontinentiam stercoris, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXVII.

PAſtillus ad cœliacos & torminoſos optime faciens.acaciæ, ba/
lauſtij id eſt mali granati quod cytinum uocatur germen ante/
quam floreſcat,hypocyſtidos,opij, ſingulorum denarios qui/
nos,alterci,cretæ ſamiæ,ſingulorũ denarios ſenos.his bene tun
ſis & cretis,ex uino myrteo fiunt paſtilli denariorum ſingulorum aut ſemiſ
ſium,ut iuxta ætatem aut ualitudinem dentur.dantur autem ieiunis ſine fe/
bre ex uini myrtei aut ſignini cyatho uno,cum duobus aquæ mixto:febrici/
tantibus uero ex aquæ cyathis tribus.hoc etiam per clyſterium immittitur,
quotiens deſurrexerint torminoſi, quibus & ſi grauiter adflicti ſunt, ſtatim
Cœliaci prodeſt. Ad cœliacos id eſt qui ſubite & multa defundunt, & ad aluum
citatam,& ad leuia interdum tormina,medicamẽtum potens ſic.ſorborum
aridorũ cõtuſorum ſ.II.rhus ſyriacæ quo coci utuntur ſ.II.mala granata re
centia X.mala cydonea matura X.hęc utraq; coquũtur in ſapa,facta ex mu
ſti adhuc in dolio feruentis ſextarijs XXXVI.quo uſq; ad ſextarios duode/
cim decoquantur,& donec malorũ coria percoquantur, & ſint madida.dein
de ita terunt hęc fictili mortario,ut grana omnia cõminuantur,poſtea rhus
& ſorba arida admiſcentur tunſa & cribrata curioſe, & cũ ſapa quæ eſt reſi/
dua temperantur.omnibus ergo in unum bene coactis reponitur medica/
mentũ in uitreo uaſo,dãtur inde ieiunis ligulæ duę uel tres,ſine ullius rei ad
Torminoſi mixtione. Paſtillus ad torminoſos efficacior,conficitur ſic.acaciæ ⚹ IIII.
croci ⚹ II.gallæ ⚹ VIII.hypociſtidos ⚹ IIII. lycij ⚹ IIII. myrræ ⚹ IIII. rhus
quo coci utũtur,nardi ſyriaci ſpicę, aloes, ſingulorum denarios binos,aneſi,
gummis,ſingulorum ⚹ ternos, piperis nigri ⚹ II.teruntur hęc diligenter &
ex ſucco rubi cauliculorum,uel ex uino Signino collyria formãtur,ritu eorũ
quæ ad oculos fiunt,cum tamen ita fuerit leuis confectio,ut in ungue nulla
appareat aſpritudo.finguntur autem alia denariorum ſingulorũ,alia ſemiſ/
ſium quę inijciantur,ſed rectius ad hanc menſuram paſtilli dabuntur, ita ut
unus ieiuno ante meridiem, alter in noctem ex aqua, ſi febres erunt,ex ui/
no ſignino,ſi ſincere corpus fuerit,detur. hoc efficax medicamentum eſt, ſi
cætera quæ in huiuſmodi cauſis curationi uel cibatui ſunt neceſſaria,obſer/
Paſtillus loco uatione & oportunitate congrua fiant. Paſtillus qui clyſterio inmittitur
cauterij torminoſis per anum,cũ olida & ſanguinolenta deijciunt, id eſt cũ inteſtina
eorum cancer occupauit,quo quaſi cauterio tunc tantummodo uti oportet,
alioqui nocet.Ideoq; à quibuſdam ignorantibus uſurpatus accuſatur quaſi
nociuus, recipit autem hæc. chartæ combuſtæ cineris ⚹ XXX. calcis uiuæ
⚹ XXIIII.arſenici quod eſt auripigmentum ⚹ XII.ſandaracæ ⚹ VI.hæc tri
ta uino conſparguntur, in quo roſa & lenticula prius coquuntur, ut poſſint
fieri paſtilli ⚹ duũ aut unius. cũ opus eſt teritur unus paſtillus & inmittitur
per aquã,ut ſupraſcriptũ eſt decoctã cũ roſa & lẽticula ſi febres erũt:ſin mi/
nus,ex uino eadẽ decocta utilia erunt.facit bene & myrti faſciculus cũ olea/
ſtri uel oliuæ ramulis utroq; modo,prout res exegerit incoctus. potio autẽ
cum

cum inmissum fuerit supradictum medicamentũ, hæc conuenit. in noctẽ in aqua catapotia dantur, quæ fiũt sic. myrræ ⚹ II. lycij ⚹ II. turis ⚹ I. opij ⚹ I. aloes ⚹ II. acaciæ ⚹ IIII. myrti baccarũ nigrarũ ⚹ VI. ouorũ ex aceto coctorum uitellos II. hæc trita uino Surrentino consparguntur. & fiunt pastilli ⚹ singulorũ, dantur febricitãtibus ex aquæ cyathis tribus: sine febre, ex musti surrentini cyathis duobus. Ad uentris dolorẽ & inflationẽ intestinorũ, & præcordiorũ dolores, & ad conuulsa & rupta interanea, & ad urinæ difficultatẽ remedium sic. panacis ⚹ IIII. piperis ⚹ III. dauci cretici radicis uel seminis ⚹ VI. sulphuris uiui ⚹ S. opij duas tertiásue partes uictoriati põderis. castorei ⚹ S. myrræ ⚹ III. hæc trita & cribrata uino cõsparguntur, & ex his fiunt pastilli magnitudinis lupini, dantur cum res postulat ex aceto & melle in unum mixto cyathis tribus. ad uitium autem mulierum quo correptæ suffocãtur, quod græci hystericen pniga appellãt, ex aqua mulsa dari oportet & quantum nux auellana est, detrahit enim urinam copiosam. Medicamentum qud dodecatheon appellatur, mouet urinam, facit & ad eos qui reficiendi sunt post grauem imbecillitatem, facit & ad auriginẽ habentes, & ad iocineris & renium dolorem, & ad lienosos, & ad hydropicos & difficulter urinam reddentes. crapulam quoque non patitur, uino nigro potum, subsistere. prodest stomachicis & mulieribus à uulua laborantibus, & ad omnia uenena & ad serpentium morsus atque ictus, & ad interius conuulsa satis utile est, conficitur sic. myrræ denarios duos, cassiæ corticis ⚹ II. iris ⚹ IS. apij seminis ⚹ II. & tertiam uictoriati, acori ⚹ I. uuę passæ sine granis denarios sex. hæc omnia uino aruisio contusa cribrataꝙ consparguntur. dein ex his fiunt pastilli ⚹ singulorum, quamuis auctor dicat se pastillis usum, etiam ad denarij semissem cum uini supra dicti cyatho.

Hysterice pnix

Dodecatheon

Medicamentum mirum ad cœliacos & ex cruditate grauedines doloresque cuiuslibet partis in corpore sustinentes. nec minus ad oculorum facit & renium dolorem arcendum, & ad scabiem uesicæ, & ad iocineris duritiam, exsiccat enim corpus. prodest & ad arteriam: denique in omnibus laborantibus adiuuat & concoctiones, & urinam mouet, conficitur sic, Nardi syriacæ, croci, myrræ, cassiæ, costi, cinnami, castorei, schœni floris, piperis albi, piperis longi, galbani, resinæ terebinthinæ, styracis, opij, singulorum denarios quaternos, alterci seminis, anesi, apij seminis, singulorum denarios quinos, tragacanthi denarios sex, mellis, uini falerni, uel similis huius sextarios singulos. hæc omnia contunduntur & cribrantur, donec mollissimam tenuitatem accipiant, tum in patellam fictilem nouam mel infunditur tepefactum molli pruna. dein uinum instillatur macerato prius in eo tragacantho, uicissimꝙ cæteræ species insparguntur. tum simul mouetur medicamentum & omnia omnibus permiscentur. cum autem crocinum colorem habuerit medicamentũ, transfunditur in mortariũ marmoreũ, & ibi pistillo bene subactũ reponit̃ in pyxide cornea: cũ opus est datur

ad ſupradicta cum uini cyathis tribus admixto aceto atque melle prout uiſum fuerit. Ad eadem remedium efficax, quod conficitur ſic. myrræ ⚹ quatuor, croci & panacis denarios ternos, alterci ⚹ v. aneſi denarios duos, apij ſeminis denarios quinque, opij denarios duos, papaueris capitati & ſariæ denarios quinos, gallæ ſyriacæ inmaturæ denarios VI. mori ex rubo immaturi aridi ⚹ IIII. roſæ aridæ ⚹ VI. balauſtij ⚹ III. roſæ caninæ ſucci ⚹ III. rhus ſyriacæ ⚹ V. palmarum purgatarum ⚹ XX. quæ coquuntur ex aquæ ciſternineę ſextarijs tribus, donec relinquatur ſextarius unus. deinde ipſę palmæ exprimuntur prælo aut coclea, ex ſucco eodem atq; aqua modica fiunt de ſupra ſcriptis ſpeciebus in puluerem redactis paſtilli ad ⚹ ſemiſſem, dantur ſimiliter ut prius medicamentum dari oportere præcepimus. Prodeſt torminoſis plantaginis ſuccus, uel rubi, uel lentiſci, uel rhus ſyriaci, uel herbæ millefolij, uel terebinthi, omnium ad ⚹ ſemiſſem potus cũ uino uel aqua. Benefacit torminoſis rumicis ſemen quantum ligula capit tritum ex uini auſteri cyathis quatuor, uel aquæ totidem, in tempore potum.

Glandes quercinæ tres aut quatuor, uel eiuſdem folia, uel liber eius coctus ex aqua, quæ uel ſola uel cum uino torminoſis potui data plurimũ prodeſt. *Ceratis, uiola marina* Ceratitidos quam herbam uiolam marinam appellamus radices trium digitorum magnitudine incoctæ uino auſtero torminoſos iuuant, ſi illud uinum admixta leuiter aquæ calidæ potione potetur. Herbæ britanicæ radix uel folia incocta, uel aqua in qua tamarici folia & ſemen incoctum fuerit, torminoſo potanda detur, etiam cum admixtione uini auſteri.

Plantago cocta ante alium cibum data ex aceto plurimo & exiguo ſale atq; oleo, torminoſis plurimum prodeſt. Plantaginis aridæ ſemen tritum ex partibus duabus, & papaueris capita arida trita ex parte tertia, oportet per cribrum tenuiter foratum traijci, ex eoq; puluere dari torminoſo ligulæ magnæ menſuram, interdum plus aut minus, cum uini ueteris mixti non nimium, id eſt cyathis tribus. hoc medicamentum ante ſomnum utiliter etiam ad ueſperam datur. Prodeſt terminoſis huiuſmodi ſorbitio: halicæ hemina percoquitur cum ceræ & rutæ ⚹ I. admiſcetur ſanè his & malum granatum, atq; ita ſimul coquuntur in aqua. poſt hoc exprimuntur omnia, & coagitantur diu, ac ſi opus fuerit, adijcitur alica cocta ut in modum pultis ſit. lactis quoq; bubuli aut cuiuslibet denarius I. admiſcetur, & ſic ſorbetur. ſi autem mãducare panis more illud uolueris, addes illic oua incocta tria & polentæ nitidæ delicatæ quantum ſatis erit, ut panis fieri ex eo poſſit, qui etiam frigidus comeſtus plurimum prodeſt. Medicamentum ad torminoſos huiuſmodi ſatis utile eſt. croci ⚹ I. & duæ partes uictoriati, nardi ⚹ II. acaciæ ⚹ III. gallæ ⚹ III. aloes uictoriati pars tertia, lycij ⚹ I. opij ⚹ S. tragacanthi ⚹ S. & tertia eius, turis ⚹ I. & uictoriati partes duæ, myrræ ⚹ duo, piperis ⚹ S. teruntur & cribrantur hæc diligenter, atque ex uino fiunt paſtilli lupini magnitudinis, dantur cum tribus cyathis liquoris cuiuslibet,

tam diu

tam diu quousq; conueniat ut tormina uniuersa sedentur. Immitti tor-minosis per clysterem oportet uinum ex piris syriacis factum cũ succo plantaginis, mirifice enim facit hoc remedium & multis experimentum dedit.

Palmarum numero uiginti pulpæ, iunci radicis ✱ x. gallæ immmaturæ ✱ x. myrrę ✱ v. tunduntur & miscentur uniuersa, atq; ex omnibus fiunt ex uino pastilli numero triginta, dantur similiter ut prædicta medicamenta ex quolibet liquore. Balaustij ✱ v. opij denarios duos. gallæ inmaturæ pilularum denarios II. tamarici seminis. ✱ II. turis ✱ IIII, rhus syriaci ✱ quatuor, uinaceorum tostorum ✱ v. hinc pilulam ad duum denariorũ pondus, cum potione ex uini nigri cyathis tribus totidemq; aquę calidæ mixta, torminoso dari oportet. Si torminosi uel cœliaci propter frequẽtes desurrectiones uiribus deficientur, dandæ erunt eis sorbitiones ex cremore farris uel ex ptisana factæ, modo per se solæ, modo cum rosa unguentaria mixtæ, uel ius gallinæ pinguis excoctæ cum butyro, uel lac caprinum aut ouillum tepidum per se, uel etiam decoctum cum butyro. & lenticula similiter facta prodest. inponenda uero sunt torminosis fatigatis à stomacho usq; ad inguina unguenta quæ spissant cutem, ea quibus unguentarij utuntur.

Medicamentum quod per anum inijcitur torminosis sic. calcis uiuæ, sandaracæ, auri pigmenti, singulorum paria pondera, teruntur una omnia ex aqua uel ex succo plantaginis, donec possint coire, tunc pastilli fiunt, cum opus sunt teruntur & inijciuntur ad cuiusque uires ut plurimum ✱ IIII. aut minimum ✱ II. cum hemina uel ut plurimum cum cyathis IX. aquæ cum myrtis decoctę, uel cum rosæ folijs, uel lentisco. medicamento sanè hoc uti oportet, non inter initia torminosis, sed cum malignitas uitij apparuerit: & si non eodem die quo primum adhibetur profuerit, etiam sequenti fieri oportebit. si quis autem morsus intestinorum cum inmissum erit medicamentum, aut cum redit insequitur, infundatur statim per clysterium lenticulæ decoctę aqua uel furfures, sedabitur cõfestim dolor, cũ eas deiecerit torminosus. post iniectionẽ sanè detur cibus. Aliud medicamentũ quod mirifice prodest torminosis, siue febrem habuerint, seu sine febre fuerint. plãtaginis succi hemina frigida uel tepida immittitur per clysterẽ in anum, uel per se sola, uel cũ uino ex piris syriacis facto. hoc medicamentũ etiã si æger cibũ horrescit restituit ei cupiditatem manducandi, facit uero sitim intolerabilem, sed moderate bibendum. Pastillus ad torminosos efficax, conficitur sic. acaciæ ✱ I. mali granati corticis ✱ VIII. gallæ syriacæ immaturæ ✱ v. opij ✱ v. myrti baccarum nigrarum ✱ VII. rhus quo coriarij utuntur ✱ VIII. uel eiusdem succi ✱ VI. alterci seminis ✱ VIII. turis ✱ VIII. rhus syriaci ✱ VIII. hæc omnia animantur, præter acaciam, tus, opiũ, & contunduntur seorsum & in unum miscẽtur, uinoq; omnia myrtino consparguntur, atq; in pyxide fictili reponuntur. si quis uolet pastillos facere, adijciet gummis ✱ VI. dabitur ex hoc medicamento ieiuno torminoso ✱ I. ex aqua uel ex uino mixto

myrteo

myrteo.idem medicamentum immittitur per clysterem ad mēsuram iuxta uires cuiusque. *Vina facticia* Vinis uti oportet torminosos ex myrto,& piris syriacis, ex malis cydoneis,& terebintho,ex rhus coriario,ex glande quercina, ex lapathio,ex populi fructu,ex rubo,ex hypocystide. quæ omnia decoquuntur seorsum cum uino Surrentino aut Signino: potioni uero admiscetur aqua cisternina decocta & sub diuo posita. Prodest torminosis lac potum in quod lapides feruentes sæpius uel ferrum candens dimissum fuerit, si tamen non febricitabunt. *Cibi torminosorum* Cibi prosunt torminosis huiusmodi, panis fermentatus durus,pultes diuersæ,lenticula aceto condita, brassica,plantago,intyba, mala cydonea, uuæ ex ollis,palmæ ex litore, capreæ, palumbi, anates,merulæ, turdi,grues,mulli,loligines,polypi assati. Torminosis sunt extra cutem imponenda hæc.lana succida ex aceto, uel rosaceo uel malino oleo admixto.item plantago,apium,millefolium,intybum, lentiscum. per se trita hæc, uel admixto uino austero, quo magis adstringant, adponuntur,postea cerotum ex oleo myrtino,uel malino,id est habēte corticem mali punici,adponitur, cui & galla syriaca & acacia admiscentur. Torminosis primis temporibus constringendis succi utiles sunt, ut plantaginis, acaciæ,mali granati corticis,hypocystidos,millefolij,intybi,lētisci,rubi, per se tantum, uel cum uino ex piris syriacis facto, mixti. medium autem cursum habentibus torminosis quod tempus græci acmen uocant, oportebit *Acme* infundere per clysterem rosam uel oleum myrteum cū cerussa.cedente porrò impetu molestiæ uel difficultatis,quod tempus grçci paracmen uocant, *Paracme* conuenit lenticula,ptisana,cum adipe caprino cocta.inueteratis uero torminibus prosunt quæ uehementius spissant, & à putore atque abalienatione corporis uindicant,ut ea quæ ex calce,charta usta,& auri pigmento componuntur,& possunt inhçrere purgatis ulceribus: quo tempore rediri oportet, ad priora omnia edenda præterquam ad lentem & ptisanam.ducunt enim cicatricem,sed prçcipue cerussa,admixto uino.emplastra uero quç extra cutem cicatricem ducunt soluta ad ignem cum oleo myrtino adponēda sunt.

Dysentericos recreat pulmo pecudis,id est ouis, decoctus cum lini semine, ita ut & caro manducetur, & aqua illa potetur. *Asclepiadeus trochiscus* Trochiscus asclepiadeus præstantissimus ad uentris fluxum & dysenteriam,quam nullus alius tam facile stringit quàm hic,conficitur sic.apij seminis semunciam, hyoscyami semunciam,anesi ℈ VI. opij ℈ III.hypocystidos ℈ III. croci ℈ III. myrræ troglodytidis ℈ III.colliges hæc cum aqua aut cū uino myrteo,id est in quo myrti baccæ coctæ fuerint.hoc ipsum medicamentum uentri adpositum, ita ut ceroto myrtino colligatur, epithema dysentericis aptissimum est. Tormina patientibus multi uentrem uiuentis anatis adponunt,ad firmantes transire morbum ad anatem,eamq; mori.quod si uespertilionis sanguine uentrem oblinas torminosi, in omne tempus dolore releuabis.

Si in aqua frigida dysentericus pedes usq; ad genicula ponat, sed si non

non febricitabit,& de uino austero potionem calidissimam bibat, cito sanabitur. Confectio medicaminis miri aduersum dysenteriam. testã locustæ, id est illam spinosam uel aculeatã quæ est iuxta caput, combures nitide & postea teres, ut in tenuissimum puluerem redigas. & sic ei qui uentris fluxu uel rasura laborabit, ex uino uetere, si non febricitabit, aut si inæqualis erit, ex calida aqua dabis, ita ut de singulis locustis testas singulas integras exustas per triduum bibat, mire sanabitur. Mellis heminam, uini ueteris sextarium, piperis grana ducenta, teres diligenter, & conditum ex his tribus speciebus facies. & ieiuno dysenterico mane meralem calicem calidum plenum dabis, statim proderit, sed si necesse fuerit, ex eo condito ipsum plenum meralem per triduum dabis. Lactis caprini statim mulsi grandi potioni, additur de coagulo hædino frustum quantũ auellana grandis est, quod digitis medicinali & pollice sublatum uel missum, ijsdem digitis contemperatur, & datur laboranti dysenterico dum adhuc calet lac, antequam coagulo stringatur per triduum. hæc potio ieiuno dabitur contra orientem bibenda. Succinum de ceraso siluatica exures, & de testa ostrei æque facies, paribusq; mensuris puluerem tritum, cum melite aut cum uino austero candenti ferro calefacto, bibendum dysenterico dabis, mire proderit. Succinũ cerasi

Ouum recentissimum aperies & in calicem uacuabis, ac testam eius implebis melle optimo despumato, nec non oleo uiridi bono, & in ipsum calicem defundes ac simul omnia permiscebis, & diu agitabis, ac postea in calida aqua ipsum calicem tepefacies. & sic dabis dysenterico cui medendũ erit, mire proderit. Rhun marinum siue rhun orientalẽ, quod est minutum robium simile lenticulę, quantum tribus digitis prendere potueris, mittes in mortarium & teres cum uino. & postea in aliud uasculum mittes calidam, atq; ibi tepefacies, & sic dabis dysenterico bibendum, statim remediabitur, sed per triduum continuũ hoc remedium, & postea quotiens fuerit necessarium, dabis. Vitrum teres diligenter, & cribrabis & mastiches grana teres, atq; æquis mensuris permiscebis, & ex his singula coclearia dysenterico in uino cocto, per triduum uel quotiens opus fuerit dabis, miraberis remedium experimentis probatũ. Ad dysenteriã remediũ efficacissimũ sic. rosę siluaticæ baccas oblõgas rubicũdas maturas inpari numero uel septem uel IX. uel XI. tritas diligenter dabis laborãti dysenterico, ad potionis modũ cũ melite styptico, uel uino uetere, si non febricitabit, uel cũ aqua si febricitabit, & si necesse fuerit, per triduum dabis, mirũ experieris remediũ. Ad dysentericos mirum remedium quod uẽtrem & purgat & stringit sic. gypsi peregrini triti —I. specularis combusti triti —I. de testis ostrearum combustarum — I. hæc omnia posteaquã trita fuerint & mixta, tollet inde qui dabit remedium tribus digitis prioribus cum pollice quantum semel capere potuerit, & in potione uini ueteris puri, si non febricitabit dysenterico dabit: quod si inæqualis fuerit, in calida aquæ potione accipiet. Fimum caballinum

linum combures & cinerem fimi ipſum cum uino uetere miſcebis, & conte/
res & ſic dabis dyſenterico bibendum ſine aqua, ſi non febricitabit.

Aluminis ſciſſi ℈ IIII. cum aceti coclearibus tribus miſcebis & teres &
colabis & tepidum cum aquæ duplo dyſenterico dabis bibendum.

Pumicem mollem, ſpongiam de qualibet roſa unam, gallam unam ſe/
mis, corticis ſicci de malo granato ſcripulos IIII. piperis grana XLIX. diligen
tiſſime teres, & cū uino uetere permiſcebis, & paſtillos æquales inde facies,
ut cum opus fuerit ſinguli in uini ueteris hemina ſoluti dyſenterico per tri/
duum dentur, ita ut ipſa potio ferro duro calefiat: inſigne remedium cito ex
perietur. Leporis uentriculum cum fimo ſuo, uino uetere lauabis, ita ut
ſordes ipſæ ibi ſint & miſceantur. aut ſi in uētriculo non inueneris, pilulas de
fimo ipſius inpares numero tritas cum uino uetere dyſenterico dabis biben
das. Ad uentris fluxum, maſtichen albam teres & in potionē mixtam
mittes, & calefacies bene ipſam potionem in aqua calida, & bibendam per
triduum dabis. Herbam plantaginem colliges ac teres, & ſuccum eius
cum uini ueteris potione ſi non febricitabit, dyſenterico per triduum dabis.

Ad uentris fluxum uel ad dyſentericos, iam deſperatos remedium ſic.
uermem unde coccum tinguitur teres, & cū uino uetere optimo potionem
mixtam & calidam per triduum dabis. Ad dyſenteriam ſiue tormino/
ſos, & qui deiectionem nimiam patiuntur ſic. ouorum uitellos coctos ſiue
incoctos, uuam agreſtem acidam, & gallas, pari menſura tere ac miſce, & bi
bendum medicamen tepens trade. Frumenti toſti grana inpari nume
ro, ſimiliter hordei & piſæ, cū mellis deſpumati hemina miſce & tere, & dy/
ſenterico per uncias ſingulas diebus ſingulis dato. Coliculos ex aceto
coctos, allij ſpicas quatuor purgatas, oua incocta duo, ſimul contere & adij/
ce uini ueteris heminam, & feruefactum medicamen dyſenterico da biben/
dum. Ficum duplicem & palmam pinguiſſimam cum uini ueteris he/
mina ad tertias decoque, & piperis albi triti uiginti grana admiſce, & tepidū
dyſenterico potui dato. Veſtem oui delicatam interiorem ſiccatam con/
tere uino miſce & cola, & ex aqua calida dyſenterico da bibendam.

Lac caprinum feruens adiecto polentæ quantum ſatis ſit, cum fuerit
quaſi tenuis pulticula dabis cui ſupra bibendum. Coagulū leporinum
ex uino dilutum tepidum dyſenterico dabis bibendum, de quo coagulo ſi
ſingulos ſcripulos in ſingulis ouis ſorbilibus ieiuno per triduum dederis,
mire ſubuenies. Vini ueteris feces & iocineris caprini fruſtum ſuffici/
ens in ollam rudem mitte, & facito ut bulliat, atq; inde ieiuno cœliaco ſuffi/
cienter da bibere. Bulbus africanus rubicundus contritus adiecto uino
quod ferro duro candenti calefiat, potui datus cœliacis medetur. Pa/
lumbum ferum ex paſſo concoque, atq; inde potiones ſingulas cœliaco per
triduum da bibendas. Ad cœliacos herba plantago & lentiſcus ſepara/
tim ex aqua coquuntur. poſtea in unum permiſcentur, & tūc adiecto aceto
cum

cũ pane in cibo summe prosunt. Herbæ uettonicę in umbra arefactæ tũ sæ cribratæq; puluis cum uino potus, cœliacis plurimum prodest. Mali granati cortex siccata tunditur & cribratur, & puluis ex eo miscetur cũ ouorum uitellis tribus, diuq; in morem panis subigitur, ac fricatur, atq; inde panis formatus in foco coquitur, & sic conmanducatur. qui si propter nimiam austeritatem offenderit, cum lenticula sine oleo cocta, adiecto acerrimo aceto, à ieiuno manducari debet, quod eo plus proderit quo propensius fuerit manducatum. Herbæ quinq; foliæ radix in umbra arefacta, contusaq; & ex uino polentę uice pota, mire cœliaco succurrit. sed febricitanti ex aqua calida da bibendum. Capræ siluaticæ iecur carbonibus inassatum, & per se sumptum, cœliacos remediat. idemq; arefactum & tritum & cum uino potui datum, certissime auxiliabitur. Caseus siccus transmarinus uetustus, adiecto sili gallico & sorbis aridis, diligenter omnibus tritis & cum uini ueteris cyathis duobus potui datus, cœliacos mire sanat. Vituli adeps ex fœmina sublata cum aquæ cotylis tribus decocta, & sorbitionis more sumpta, cœliaco plurimum prodest. Cœliaco & ei qui eiectionibus uel doloribus acutis alui uarijs uexabitur, potenter succurres, si muliebre lac quam plurimum ieiuno potui dederis, donec persanetur.

Sil gallicum

Hædinum coagulum magnitudine fabæ in uino myrteo remissum & ieiuno cœliaco potui datum, efficaciter prodest. Membrana quæ est in uentriculo gallinæ siccata & trita, & cum uino austero cœliaco ieiuno potui data medetur: ita ut ipsa gallina prius uel biduo abstineatur à cibo, & qui potionem accepturus est ante diem frugi sit, & non cœnet. Oua in aceto cum testis suis macerata, & alio die in patella infusa ibiq; tosta, cœliacis in cibo data plurimum prosunt. Pulticula fit ex alica prius tosta quàm accipiat aquam, infusa uero aqua cera remissa illic mittitur, & dum excoquet coagitatur, & à cœliaco calida sorbetur. Galla commagena comburitur, & cinis eius extinguitur uino, contritusq; uentri cœliaci inlinitur, statim subuenit. Flos hederæ tribus digitis sumptus diligenter tritus, & ex uino austero cœliaco potui datus medetur. Seuum ouillum decoctum in uino austero, & calidum potui cœliaco datum, manifesto remedio erit. Laridi ueteris pinguis — III. mellis boni despumati tantundem, uini ueteris austeri cyathos III. ouorum coctorũ uitellos tres, in unũ permisces simulq; tã diu teres donec ad crassitudinẽ mellis adducas. deinde in pyxidem condes, atq; ex ea cũ opus fuerit cœliaco nucis auellanæ magnitudine ex uino, si sine febre erit, si febricitabit, ex aqua calida dabis, mire celeriterq; subuenies.

ex Diosc. l. 2. c. 202.

Oua decoquũtur ex aceto donec indurescant, & uitelli eorũ tosti cũ pipere esui cœliaco dantur, cito medẽtur. Caseus ouillus uetustus in cibo sumptus, uel rasus & cũ uino potus, cœliaco medetur. Coclee cũ testis suis cõ tritę duę, & oua cruda II. & passi cyat. II. aquę cyat. III. simul permixta omnia ac diu coagitata, & in uaso fictili calefacta, ad modũ potionis cœliaco data

medentur.

medentur. Serpentis exuuiæ cũ rosaceo decoquuntur in uaso stagneo,& postea tritę uẽtri cœliaci utiliter inlinũtur. *Epiphoræ uentris* Ad omnes epiphoras uẽtris,caseum uaccinũ mollẽ calidũ inponi oportet, quo tẽpore dysentericis potiões ferro candẽti calefactas dari cõuenit. *Ileos* Glus taurina aqua calida resoluta cœliaci uẽtris inflatione utiliter inponit͛. Grauissimũ uẽtris uitiũ est ileos,cui maximũ remediũ est,discerpti uespertilionis sanguis inlitus uentri. Frequentissime euenit ut ex qualibet causa subitus dolor uẽtris exsistat.sed qui *Leporis talus* talũ leporis secũ habuerit,huiusmodi casum id est subitũ dolorẽ uẽtris nunquã incurret. Dysentericis medet͛ aqua in qua pilulę cupressi decoctę fuerint,cũ uino austero epota. Aqua in qua lauri folia fuerint decocta,potui sumpta,intestinorũ doloribus medetur. *Profluuium uentris* Ad profluuiũ & incõtinentiã uẽtris remediũ sic.malua circũfossa ferro quod ex utraq; parte acutã aciem habeat,& pręcisa à superiore ad inferiorẽ partẽ,id est usq; ad radicẽ, deinde radix eius inuoluta panno rubro,portata ab eo cui remedio opus est,profluuiũ uẽtris eius inhibebit. Betę cõbustæ & in puluerẽ redactę atq; subactę cũ aceto & à pectore laborãtis inguinũ tenus inlitæ ualedissime adstringũt profluuiũ deiectionẽq; uẽtris. Ros marinũ cũ creta molli tritũ & cũ aceto modico uẽtri inpositũ alui profluuiũ sistit. Rubi spinæ radices & coliculi teneri cũ uino amineo austero ad tertias decoquuntur, atq; ex eo uino cyathus ad diẽ ieiuno uentris profluuio laboranti potui datus optime medebitur. Herba oxylapathos cum semine suo arida cõtrita & ex uino calido pota magnũ incontinẽtiæ uentris pręstat remediũ. Pruni siluatici baccas corticemq; ac radicẽ eius arboris in unum ex uino ad tertias decoques,atq; ex eo singulos cyathos ad diem deiectionis tædio laboranti ieiuno potui dabis. Iris illyrica,idest macedonica, quæ fuerit grauissimi ponderis contundatur,& in puluerẽ cribratum tenuissimumq; redigatur,atq; ex eo mensura acetabuli unius dimidiati cum passi cotyla una permisceatur, & coagitetur, atque inde cocleare unum cœliaco mane ieiuno detur, ita ut & à cœna abstineatur,mirifice proderit. *Tortiones* Si quis tortiones subito pati cœperit de uentris nimietate,pedes suos in aqua calidissima quàm diutissime teneat,statim sanabitur. Sanguinem caprinum si polentę furfuribus, adiecta resina miscueris, atq; emplastri modo ano uentriq; adposueris, pondus omne & libidinem deiectionis efficaciter reprimes. Iecur uerrinum recens combustum contritumq; ad summam leuitatem, cum uino sed sine sale potui datum,efficaciter supprimit nimiam deiectionem. Leporis sanguis recens defusus, & cum polenta coctus, & datus dysenterico, illico uentris profluuium sistet. Hircinus sanguis exceptus & coagulatus, ac super carbones assatus,in cibo datus, mirabiliter profluuium uentris emendat. Ceruini cornus de ipsis radicibus quæ capiti hærent, scobes lima tenuissimus factus, & ad drachmæ mensuram cum uini austeri cyatho datus,sistet nimios uentris fluores, si uel triduo iugiter bibatur.

Panis

Panis antiquus ex lacte caprino decoctus, & more sorbitionis uentris fluxu laboranti bis ad diem datus, cito succurret. Aqua in qua cortices fabæ ad tertias decoctæ fuerint, si bibatur plurimum cœliaco proderit.

Folia fici arefacta sole, deinde combusta & in cinerem redacta, atque ex uino austero potui data, uentris fluxum efficaciter sedant.

Medulla uaccina cum farina tenui subacta, & uelut excoctus panis cibatui data, mire dysentericum sanat, maxime si & caseus bubulus recens manducetur. Adipem caprinum de renibus sublatum, misce cum polentæ furfuribus atque adijce illic cyminum, & anethum, & acetum, æquis portionibus, atque ex aqua decoque & colatum sorbitionis more dysenterico dato sumendum, mire celeriterque subuenies.

Lac ouillum quod candentibus glareæ lapidibus in ipsum lac demersis excoquatur dysenterico potui cum ipsis lapidibus datum mire prodest, ita tamen ut prius de ipso lacte serum omne tollatur. Lapides glareæ

Iecur hircinum missum in ollam nouam cum uini austeri cotylis sex ad tertias decoctum, sed dum excoquitur compunctum, ut humor eius cum uino permisceatur, postea dysenterico potui datum efficaciter prodest. Dysenterico & torminoso, & ei qui iam corruptum sanguinem egerit, saluberrimum medicamentum est tale. allij spicæ quatuor, & oua duo incocta, in unum teruntur, hisque additur uini ueteris sextarius, & coquitur ad tertias, inde ieiunus quàm plurimum potest si biberit, efficacissime intra triduum sanatur. Spondogos est lanugo quædam, quæ in rosa siluatica solet nasci, eam tritam cum uino austero, desperatis iam dysentericis potui dedi, mirantibusque compluribus sæpissime de abrupto periculo liberaui. Torminosis maluæ grecæ albæ radix trita, potuique ex mero uel per se sola data, remedio est. Spondogos

Farinæ hemina, ouorum uitelli tres, piperis grana uiginti, contrita in unum miscentur, & subiguntur, panis ex his formatur & in foco coquitur, torminosis esui datus plurimum prodest.

Millefolium contritum si quis torminosus ex aqua frigida, prout uirtus aut ætas eius se habebit, biberit, celeriter sanabitur.

Lotos unde tibiæ fiunt in scobem secta uel rasa, atque ex eo puluere coclearia tria cum aceto scillitico torminoso ieiuno in potione data, mirifice prosunt. Torminibus maximo remedio est lactuca, si decocta cum cymino trito & oleo manducetur. Sal tritum, sinapi tritum, ouum crudum, in unum uas mittuntur, & testa oui ipsius oleo uiridi repletur, & in ipsum uas defunditur, similiter & mellis despumati, & uini austeri singulæ testæ ouorum plenæ funduntur, & simul uniuersa coclearì diutissime permiscentur, & tepefacta torminoso bibenda dantur, celerrime prosunt. Ruta cum hyssopo in aqua ad tertias decoquitur, atque eadem aqua in potione uini à torminoso salubriter mixta po-

tatur. Malum punicum in olla gypſata clauſum, in furno combu-res, & poſtea diligenter teres, atque in puluerem tenuiſſimum rediges; quem repones & paratum habebis, & cum opus fuerit ad ſubitas tortiones cum uini potione detur, prodeſt continuo. Si quacunque cauſa tortiones quis pati cœperit, mellis optimi libram decoquat ad tertias, ei-que addat uini cyathos tres & aquæ anethinæ cyathos tres, & coagitatam ac tepefactam hanc potionem ieiunus bibat, continuo ſanabitur.

Fabam integram frictam calidam in acetum acerrimum mittat, & madefactam torminoſus manducet, cito ſanus erit. Ad profluuium & incontinentiam uentris remedium ſic. ſpongiam quæ in pruno ſilueſtri, uel in ſpina, aut in roſa ſilueſtri naſcitur colliges, & ſupra batilum torrebis & diligenter teres, atque in calicem mittes, ac deſuper ouum incoctum defundes, & bene permiſcebis. deinde ſuper batilum candentem defundes & coques, ac laboranti cœliaco quaſi ouum tortum manducandum dabis.

Baccæ oliuarum in uino tritæ cœliacis recte propinantur. portulaca quoque ex aqua feruefacta è polenta aſperſa conditur, inde offæ complures ſi edantur à dyſenterico, plurimum iuuabitur. Vngula porcina combuſta ad cinerem & trita, poſtera die ex uino hauſta, mirabiliter dyſenterico prodeſt. Cinis cribratus aceto commixtus, uentri & renibus calidiſſime inlitus, certiſſime uentris abundantiam ſtringit.

Rana uiua Rana uiua ſi uentri torminoſi adponatur, in eam uitium confeſtim tranſire dicitur. Torminoſis ſaluberrime aqua marina per clyſterem infundetur, ſi moleſtia diutina fuerit. Fimus columbinus tritus ex melle uentri inlitus, alui incontinentiam ſtringit.

Iuniperi baccæ tritæ ex uino nigro potui datæ comprimunt alui nimietatem. Caput caprinum cum pilis ſuis contuſum atque diſcoctum cibóque ſumptum, rupta interius inteſtina dicitur glutinare. *Inteſtina rupta*

Pilos leporinos adiecto melle comprehendes, atque inde globulos paruulos facies. hi ſinguli ſæpius glutiti, inteſtina quamuis pernitioſe rupta, certa coniunctione connectunt. Verbaſci radicis corticem detrahito eiúſque contritæ ſuccum per linteolum expreſſum, ex aqua aut uino bibendum dato, omnia interiora uitia quæ ex frigore aut labore, aut pectoris lumborúmue dolore naſcuntur mira efficacia ſanabis.

Serpyllum ad pondus uictoriati argentei tritum bene ualenti ex uino, febriculento ex aqua potui datum, omnes uentris dolores ſedat.

Lotium humanum Humanum lotium uetus adiecto croci modico, ut odore eius occultetur, ignoranti potui datum, quamlibet ueteres in uiſceribus latentes morbos ſanabit: uomitu enim inritato, & eiectionibus concitatis, omne uitium ualenter expurgat. Vt explorari poſſit ex latentibus morbis, qui ſit ille qui uexat infirmum, comprehendique qualitas uitij & pars uiſcerum poſſit, catulus fœtæ canis lactens die

ac nocte

ac nocte cum eo qui laborat accumbat. is postea sectus inspicitur, translatusq; in eo morbus, haud difficile notatur, ita tamen ut æger ei lac de suo ore frequenter infundat. eum tamen catulum cum fuerit exsectus obrui oportet. nec ab re est si triduo idem catulus uiuens cum ægro maneat. uitium enim ægri transire in eum usq; adeo certum est, ut moriatur catulus, hominemq; morbis latentibus releuet. Ad dysentericos solitaneos, cocleam plenam cum testa sua uiuam teres: ad cuius pondus infra scripta trita miscebis, id est casei ueteris quantum est cocleæ dimidium, oui medullam in aceto coctam, panem candidum uetustum uel tostum, uel quod est melius nauticum, rutam, piper ex uino quod cum prius ferro candenti calefeceris potui sine aqua ministrabis, sed & baccas myrteas adijcies. hæc omnia conteres & in potione uini ueteris ieiuno dabis. Ad eos qui sanguinem per intestinum iactant, uel per corruptũ corpus inferius effundunt, remedium sic. herbæ urticæ masculæ summitates teneras colliges & cõtundes succũq; eius expressum per triduum ministrabis bibendum. si autem cum aqua frigida, aut aceto acerrimo, aut posca frigida, id ius mixtum dederis, quamuis desperatos de supra scripta infirmitate protinus liberabis. Lac caprinũ ex coagulo temperabis, & dum tepet antequam penitus constringatur dysenterico bibendum dabis, cito remediabitur. Remedium ad tortiones, phasianũ uiuũ in uino necabis, dabisq; ex eo uino bibere ei qui patitur tortiones, confestim remediabitur. Confectio cydonitis ad dysentericos & cœliacos sic. oleum in uase duplici coques, quod dum in igni est, & feruet operitur alio uase in quo cydonea diuisa ponuntur. oleum tam diu calebit igne subiecto, quam diu poma superposita excoquãtur: tum oleum solum seruabitur quod supra dictis infirmis ad perunctionem & escam utile erit. cydonea quoq; ipsa esui dentur cœliacis ac dysentericis. Iniectio ad dysenteriam. amyli uncias tres, & lactis caprini cocti pro modo quantum uisum fuerit adijcies, & ita iniectionem facies. Seui hircini uncias duas, olei uiridis sextarium dimidium. hæc simul in duplici uase remissa & calefacta inijcies. Epithematium ad uentrem stringendum sic. floris uuarum uncias duas, rosæ siccæ unciam unã, masticis unc. I. aloes unc. I. gallæ unciã I. aluminis scissi unciam unam, acaciæ unciam I. ceræ P. I. myrtini olei P. I. picis uncias tres. de his omnibus tunsis cribratis atq; permixtis magdalia facies, quæ in panno denso aut phœnicio induces, & sic uteris ad uentrem.

Phasianus

Item aliud epithematium ad uentrem restringendum sic. florem uuæ omphacum, rosæ florem, aloen, gallas, alumen scissum, acaciam, mali granati florem, balaustium, mastichen, æquis ponderibus teres, & uini myrtini quantum ad coniungendum puluerem sufficiat admiscebis. dactylorum quoq; carnes purgatas & uino infusas subiges, & cerotum myrtinum facies, ac sic omnia permiscebis & magdalia facias, quibus ita uteris ut supra scriptum est.

i. viridae.

LVMBRICIS ET TINEIS ET INTRANEIS CAVSIS, id eſt teneſmo,& ad roſus uentris,& ſtrophum, uel inteſtinis ru/ptis,eorumq́ doloribus, remedia phyſica & rationa/bilia diuerſa de experimentis.

CAPVT XXVIII.

VERVM remedium ad tineas necandas & eijciendas.per tridu/um allium quam plurimum edat qui hac moleſtia laborabit, & betaceos,& caſeum mollem manducet. poſt hoc autem fili/cis macedonicæ aridæ contuſæ cribratę denarios VIII.cum mel/le quantũ ipſe uoluerit ſumat.& poſt horas quatuor dentur ei aloes & ſcam/moniæ ſingulorum denariorum ſemiſſes, ex aquæ mulſæ cyathis quatuor: cum uero cœperit deſurgere,aqua calida ei ſupponatur, qua poſtea elui & foueri debet. Ad lumbricos depellendos ſatis commode facit ſantoni/ca herba, quæ abſinthium dicitur, ſi uel uiridis cum aqua ad tertias cocta potetur, uel ſicca trita ex melle manducetur. cornus quoq; ceruini limati li/ma lignaria ſcobis quantum quatuor uel quinque coclearia ſint, ex aqua in qua decoctus fuerit ipſe ſcobes potus ad cyathos tres, mirifice facit. ra/pi etiã ſeminis cyathus,ex paſſi cyathis tribus pridie maceratus,deinde tri/tus & datus,aqua exigua adiecta, infinitũ medetur. *Teneſmos* Teneſmos eſt inri/tatio ultimæ partis directi inteſtini, in quo uitio ſæpius libet deſurgere ſine cauſa.proderit ergo ad hoc uitium depellẽdum,quotiens deſurrexerit quis, ut uino auſtero mixto cum aqua calida ſe foueat. Verbenæ & myr/ti & oliuæ ramulis iunctis, ita ut duæ partes myrti ſint, ſimulq́ decoctis, uti conuenit aqua frequentius ad ſubluendum. quinetiam penicillum tin/ctum eo liquore, & non nimis expreſſum, atque ano adpoſitum prode/rit. uel eodem modo globulus ſtaminis adpoſitus iuuat, diutius enim ua/porem continet. perungendus autem anus erit ſpicillo, lycio patarico, uel indico, ex calido uino. Collyrium hoc inijciendum,quod & ad o/mnem deiectionem, & tormina bene facit, conficitur ſic. acaciæ, & mali granati corticis uſti ſingulorum denarios quaternos, hypocyſtidos & rhus quo coriarij utuntur, & opij ſingulorum denarios ſenos, omphacij dena/rios IIIIS. croci denarios quatuor,teruntur hæc omnia & cribrantur diligen/ter. poſtea uino auſtero colliguntur. uel temperantur, & fiunt collyria ma/gnitudine nucleorum pineorum. & cum opus fuerit ano inijciuntur.

Lumbrici Ad lumbricos proſunt huiuſmodi compoſitiones. ſerpylli denarij quatuor, triti in cremore lenticulæ quantum ſint cyathi duo dati, uel ipſa ſola per ſe lenticula, ſi quis eam aceto infuſam coctam comederit.

Serpylli triti, denarij nouem, abſinthij denarij duo, clematiti/dos denarius unus, & duæ tertiæue partes uictoriati, nitri denarij ſeptem, lupini farinæ denarij ſeptem, ſalis denarij quatuor, terræ mali denarij quatuor

quatuor, fici aridæ denarij quatuor. hæc omnia colliguntur uino austero, atque ex his finguntur globuli fabę magnitudine ex quibus dantur ieiuno, aut post cœnam octo uel nouem, cum aquæ mulsæ cyathis tribus.

Compositio quæ facit ad tineas & lumbricos eruendos sic. serpylli denarios duos, coriandri denarij semis, samsuci denarij semis, nitri denarij semis. cucurbitę siluaticę interioris, sed quod est sine semine, in puluerem redactæ denarij semis, mali punici immaturi, & adhuc obstricti, siue corticis eius triti denarij semis, rutæ tertiam partem & sextam uictoriati pōderis. melle colliguntur hæc omnia, dantur ex his globuli septem quantum fabæ Ægyptiacæ magnitudo est, uel cum aqua calida uel ex uino si sinceritas erit, & ieiuno & post cœnam. Ad lumbricos necandos remedium mirum sic. seriphij denarios quatuor, cucurbitæ siluestris interiora trita denarios duos, lupinorum farinæ denarios octo. ex aqua fiunt globuli fabæ magnitudinis, dantur robustę ætatis septem, pueris terni uel quini cum mulsa aqua. Ad tineas necandas remedium competens sic. filicis radicis aridæ, nasturcij seminis ⚹ septenos, coriandri seminis ⚹ v. nitri ⚹ II. hæc omnia trita dantur ieiuno cum aquæ mulsæ hemina. Mali punici succus radicis, uel foliorum eiusdem aqua decoctus, potuicꝫ cum sale datus, tineas necat. *Tineæ* Marrubij & absinthij & lupinorum paria pondera in aqua mulsa cocta, ieiuno bis aut ter potui data, aduersum tineas & lumbricos plurimum prosunt. Farina lupinorũ decocta ex aqua & more cataplasmatis uentri inposita lumbricos uel tineas necat. Ad lumbricos & tineas eijciendas remedium potens sic. erui, filiculæ radices purgatas ad uncias singulas seorsum tundes bene in pila lignea. deinde adijcies inulæ radicis ℈ VIII. ammoniaci unciam, & coriandri seminis manum plenam, & euforbij denarios tres. has omnes species seorsum conteres bene usqꝫ ad summam leuitatem, & si uiridis fuerit radix filiculæ, quando illam tundes succum eius exprimes, & ipsum admiscebis. facies pilulas magnitudine ea qua ano inijci possint, ipsasqꝫ factas infundes in ceruisiæ nouæ sextarijs duobus & mellis cyatho. quod si in ea prouincia faciēdũ fuerit hoc medicamentũ, in qua ceruisia nō est, ex aqua dabis in qua myrtus cocta sit ad sextarios duos, aut cũ sapæ mixtæ sextarijs duobus, atqꝫ ex eo temperabis potionem & dabis bibendã: intra horas quatuor deijciat oportet uermiculos uel tineas. ante triduũ sanè iubebis eũ cibari allio & pane per se, & tantũmodo poscã bibere.

Inflationibus intestinorũ prodest, uel serpyllũ potum ex uino nigro, uel cuminum siluaticum tritũ ex uino nigro, uel aqua pota apiastri quod gręci erotion uocāt per se data, uel succus eius uino mixtus, uel origani radices cō tusæ ad ⚹ I. ex uino datæ, uel ruta trita ex aquæ cyat. IIII. pota, uel eiusdē decocta radix cũ aceto & melle data, uel pulegiũ similiter potũ, uel siliquę syriacæ folia, uel roris marini aqua decocta, uel petroselinũ ex uino tritũ datũ, uel origani decocti aqua, uel anesum tritũ quantũ trib. digitis conprehendi

poteſt. prodeſt etiam nitrum cum uino aut aceto datum, tollit enim protinus inflationem & dolorem inteſtinorum: uel lauri folia trita uel eiuſdē baccæ aut flos ex uino potus, aut panacis radix ex uino pota. ſed panaces non ſolū inteſtinorū dolores, uerū etiā cholerā ſanat. prodeſt ex uino uel aceto feruēti, apij ſemē tritū datū ieiuno, uel terræ mali ✱ I. tritus potus ex uino ueteri, uel hyſopi aut origani uirgulæ V. cum uini hemina ferue factæ, & ieiuno potui datæ. Fomentū quod ꝓdeſt inteſtinorū dolorib. ſic. acetū aut aquā in qua ruta incocta fuerit calidam uentri & umbilico impones. diſcutit enim confeſtim & ſedat dolores. Carmen ad roſus ſiue hominū ſiue animaliū diuerſorum ſic. palmam tuam pones contra dolentis uentrem, & hæc ter nouies dices. ſtolpus à cælo cecidit, hunc morbum paſtores inuenerunt, ſine manibus collegerunt, ſine igni coxerunt, ſine dentibus comederunt.

Ad lumbricos egerendos felle caprino madefactam lanam umbilico adpone. idem facit & fel taurinum ſic adpoſitum, nec non braſſicæ ſemen tritum ex uino uel aqua ita oportebit adponi. Ad lumbricos & tineas coliculis ex aqua coctis origanum admiſcebis, ac ieiuno bibēdos in die tres cyathos dabis. Ad uentris roſus remedium ſic. piperis albi unciam I. cymini ſaccati — I. rutæ folia uiridia — I. nitri ʒ III. euforbij permodicum. hæc omnia melle & aceto pariter permixta in pilulas ad modum fabæ redige, & bibendas paulatim cum opus fuerit ieiuno ex uino mixto dabis.

Si uentriculus peruerſatus fuerit alicui, aquam bibat unde pedes lauerit ſuos, & de lana ouis quæ à lupo occiſa fuerit ad uentrem ſuum alliget. de herba quoq; quæ muris auricula dicitur nouem folia tollat, & cum piperis granis nouem terat, & ex aqua bibat per triduum. Talus quoq; leporis uentriculo ſubligatus, dolorem eius excludit. *Leporis talus* Lenticulæ hemina in aceto madefacta & cibo potuiq; data ieiuno, extinctos lumbricos eximit.

Malua cum ſinapi cocta & in calice poſita ac ſorbitionis modo ſæpius guſtata, ſuccurrit moleſtijs lumbricorum. Granorum de malis punicis dulcium acidorumq; ſuccus expreſſus, paſſo eiuſdem menſuræ immiſcetur potioneſq; duæ de permixto fiunt, & una ante cœnam datur, alia poſt cœnam, poſtera die tertiáue lumbricos uel tineas potenter expellit. Stercus caprinum aridum tritum adiecto melle potui datum ex aqua calida, mire producit tineas. Ceruini cornus combuſti cinis tritus ex aqua potus tineas potenter expellit. Raphanus ex aqua ad tertias decoquitur, eaq; uino mixta, ad extirpandas tineas utiliter bibitur. Radix inulæ in uino decoquitur. deinde ſuccus eius exprimitur potuiq; datur ad tineas enecandas. ſed ea radix poſteaquam eruta eſt, terram non debet adtingere.

Allium in œnomelite coctum & uoratum proderit lumbricis uel tineis necādis. aqua quoq; in qua lupini decocti fuerint, addita ruta & pipere trito, potui data medetur. Acini ſiue corymbi hederæ, tres contriti in oxymelite utiliter aduerſum tineas bibuntur, aut uentri inlinuntur.

Abſinthij

Abſinthij ſicci ſantonici combuſti,cyathum unũ, corni ceruini combu/ſti cyathum unum,apij ſeminis triti cyathum unum miſcebis,& ieiuno qui tineas lumbricoſq; patietur ex aqua calida potui dabis moderatam menſu/ram iuxta ætatem ſumentis. Ad lumbricos eijciendos remedium mi/rum ſic.ſatureiæ faſcem bonum cum aquæ ſ.III. mittes in uas amplum, & diligenter claudes.poſtera die colabis & adde pteridis tunſæ & aloes tunſæ diligenter drachmas binas,& mellis deſpumati quod ſufficiat.inde iuniori/bus iuxta ætatem dabis,ſenioribus pluſculũ & adijcies colophoniæ drac. I. ita ut qui remedium ſumunt,carne abſtineant,per illos dies, & allium man/ducent. Coriandrum uiride uel eius ſemen decoques,in aqua in qua lupinos prius coxeris, & cum inde aduerſum tineas uel lumbricos ieiunus ſumpſeris potionem, uectaberis,aut deambulabis. Naſturcij ſeminis coclearia quatuor,& filicis quę in arbore naſcitur P.I.agarici —III.iuniperi — III. coriandri ſeminis ſ.I. ex radice ſyriaca P. I. corni ceruini uſti — IIII. nitri alexandrini — III.ſcammoniæ — III.tithymalli P.I.hæc omnia tundes & cri/brabis, miſcebis,& repoſita habebis.& cum opus fuerit dabis tinearum uel lumbricorum moleſtia laborantibus in potione poſcæ gelidæ,iuxta ætatẽ, ſed digeſtiſſimi ab omni eſca hoc remedium accipere debebunt. Acori tunſi,erucæ ſeminis,coriandri ſicci ſeminis, cardamomi coclearia quaterna. iuniperi uncias tres, abſinthij ſantonici P.I.hyſopi uncias ſex, corni ceruini uſti uncias II. dictamni P.I.filicis quæ in arbore naſcitur ſiccæ P.I.omnia hęc tunſa cribrataq; miſcebis,& recondes,& cum opus fuerit paſtillos facies fa/bæ magnitudine, & dabis ei qui laborat moleſtia lumbricorum, ut edat in ficu,etiam ſicca, abſtentus tamen pridie, ita ut ſit digeſtiſſimus cum hoc re/medium ſumit. Ad lumbricos eijciendos,remedium ſic.ariſtolochiæ longę contuſæ ℈ II.cum aquæ cyathis duob.ieiuno bibendos per triduũ da bis.nucleos quoq; de perſico amaros, ieiunus edere debebit, qui lumbricis uexabitur. Ad uentris dolorem remedium efficax ſic.ſordes de cardi/ne oſtij tolle digitis duob.pollice & medicinali,& ſuper umbilicum laboran tis adpone. Baccas lauri tres cum herbæ uincæ coclearibus trib. pariter contundes,& adijcies uini calidi cyathis tribus,& colatum bibendum dabis ei qui uentris dolore uexabitur. Corrigia canina medius cingatur, qui dolebit uentrem,ſtatim remediabitur. Contra uentris dolorem,arge/moniæ herbæ radicem palo ligneo effodito, eamq; tritam ex aqua biben/dam dato. Lichnum ardentem umbilico ſuperpone & deſuper cucur/bitam medicinalem, aut calicem oblongum, ſi cucurbita non fuerit,admo/ueto,& pauliſper contineto,confeſtim dolorem uentris auertes. Pule/gium commanducatum,& ad umbilicum poſitum atq; illic alligatum,ne ca dat,dolorem omnem uentris continuo diſcutit. Anethi ſeminis paulu/lum contritum ex aqua potum,internos uentris ſedat dolores. Nitrum aceti cyathis duobus liquefactum & potum,dolorem inteſtinorum poten/ter

Nuclei perſi/corum

F uinca p uinca -

ter auertit. Quotiens dolor & contractio intestinorum uentris orietur, uespertilionis sanguinem uentre manu perfricato, & ad præsens subuenies, & in totũ annum medebere. Piperis grana LXXX. contrita & ex aqua pota, mire tollunt uentris dolorem. *Lotij gustus* Si cui in uia aut in loco aliquo difficili subitus dolor uentris aut intestinorum fuerit, lotio suo degustato continuo sanabitur. Si quis talum leporis secum habuerit, immunis à dolore uentris & periculo huiusmodi perpetuo permanebit. Ad intestina rupta, leporinum stercus, atq; etiam pili, uel lana eius de subuentrili cum melle decocta ad magnitudinem fabę glutienda frequenter data, quamuis pernitiose ruptis intestinis celeriter medetur, ita ut etiam tenuiora quæ fuerint disrupta glutinet: sed adsidue hoc medicamine utendum est, donec periculum omne tollatur.

AD COLVM ET ILEON REMEDIA DIVERSA.

CAPVT XXIX.

Galerita, Alauda

COLO & omnibus intestinorum doloribus, & tam hominibus quam iumentis ex hac re laborantibus efficacissime subuenit, auis galerita quæ gallice Alauda dicitur, siue ipsa assata in cibo sumatur, siue cum plumis suis combusta redigatur in cinerem, atq; ex eo diligentissime trito terna coclearia ex aqua calida potui per triduum dentur. Vnicum est intestinum ossifragi mire naturę, quod omnia deuorata citissime conficit: huius pars extrema colligitur, & reponitur, & cũ opus fuerit, uentri laborantis alligatur: remedio miro omnes intestinorum dolores citissime sedat. Lupi stercus dummodo non in terra inuentum, sed supra fustem, aut supra astulas, aut supra iuncum, colliges & seruabis, & cum opus fuerit laboranti colico alligabis ad brachium, uel ad collũ in osse, aut in cupro, aut in auro clusum, liciocq; suspensum: sed prius ex ipso stercore pusillum ignoranti ex aqua calida bibendũ dabis, mire celeriterq; subuenies. Ouũ recens crudũ summiter apertũ defundes, & eius testã oleo uiridi implebis & defundes, mellisq; tantundẽ defũdes. similiter lotio pueri implebis & defundes, tum diligenter omnia permiscebis, & in aqua calida tepefacies, ac ieiuno bibenda dabis. hæc potio non solum stercus uetustum, quod dolores intestinis facit, uerum etiam lumbricos eijciet, & ardores præcordiorum febresq; sedabit. Erucæ semunciam conteres, & ei qui lumbricos patietur ex uino uetere candido ieiuno & digestissimo bibendam dabis, satis proderit. Ad interaneos morbos. serpylli pondus uictoriati argentei contritum, & ex uino potui datum, febricitanti autem ex mulsa aqua tepida, internos dolores uentris potenter emendat. Verbasci radicis corticem detrahito & contundito, ac succum eius per linteum exprimito, eumq; ex aqua mulsa aut uino bibendum dato. omnia interaneorum uitia quæ ex frigore, aut labore, aut indigerie erunt, mirifice sanabis. *Lotium humanum* Lotium huma-

humanum uetus adiecto paululo croco,quod odorem eius emendet, igno ranti potui datum, quamuis ueteres & latentes interaneos morbos, & uomitu & deiectionibus concitatis,potentissime sanabit. Laborantibus tenesmo, id est qui de perfrictione adsidue sedere cupiũt,& nihil deijciunt, lac bubulum decoctum frequenter potum,maxime prodest. Holus discoctum cum sale plurimum sumptum,aduersum tenesmũ iuuat. ostrea quoq; ex mulso & pipere cocta utiliter accipiuntur. Potio asperso plurimo pipere,sub noctem calidissime sumpta, summo remedio aduersum tenesmum esse consueuit. Senectus anguis cum oleo rosaceo decocta in uaso stagneo,atq; inlita uentri,si tamen illic non sit exulceratio,tenesmo remedio est. Ius piscium marinorum in patina cum lactucis coctorum, utiliter aduersum tenesmum sorbetur. Aqua marina ex alto hauritur & seruatur in uetustatem,ac postea cum uino austero bibitur.deinde raphani manducantur ut sit uomitus facilior,qui tenesmi causas effundat. Herbæ uettonicæ folia in umbra arefacta & tunsa cribrataq;,ad scripulum I.ex aquæ calidæ cyathis duobus pota,optime prosunt,absq; his quibus ex cruditate intestina torquentur. Herba quæ pycmon dicitur trita ex passo, uel mulso,uel carœno epota,intestinorum tortiones sedat. Ad coli inflationem bene facit cumini siluatici semen per se, ut est, datum, quantum coclearia tria in aquæ caldæ cyathis quatuor. Colice mirifica Iulij Bassi, cito leuat,dein tollit inflationes coli,& omnis partis corporis.facit & ad stomachi imbecillitates,& ad intestinorum alioqui dolorem, quem græci strophum appellãt,ex aqua hyssopum aut rutam incoctam habente. Item benefacit ad sanguinem,& ex interiore parte,non enim patitur latefieri,nec intus uulnus conuerti,sed & cito supprimit sanguinem,& uulnus cogit coire. dandum autem his medicamentum ex aqua polium coctum habente aut rutam.Prodest & torminosis,& cœliacis,datum ex aqua centunculum herbam incoctam habente,quam Græci gnaphalida dicunt, aut etiam sorbis incoctis,aut syriaca siliqua.Lienosis datur ex mulso uel passo, aqua ammixta. eodem modo dandum est & eis qui sanguinem per urinam uel aluum reddunt,nec minus etiam mulieribus,quæ fluore sanguinolento infestãtur, quem Rhun erythron Græci dicunt, uel quæ ex partu abortuue residuos uuluæ dolores habent, & in totum quibus supprimendus est fluor, aut ex aliqua parte corporis inflatio tollenda. recipit autem hæc,spicænardi,costi, piperis albi,piperis nigri,piperis longi,myrræ,opij, apollinaris radicis, cinnami,asari,acori,thuris,brassicæ seminis,castorei,singulorum denarios XII. opopanacis ⚹ X.stœchadis,dauci,ameos, singulorum denarios XVIII. silis cretici ⚹ XXIIII. melle attico hæc excipiuntur ac miscentur. Datur non plus quàm denarij pondus aut uictoriati. cæteris prout cuiusq; uires postulabunt dummodo infra hoc pondus, ex aquæ calidæ cyathis tribus in noctem secundum cœnam. Hæc potio etiam febricitantibus tutò datur, ue-

rum

Tenesmus

Centunculus, gnaphalis

rum cœliacis in ipso dolore prodest.uitreo uase sub signaculo, ut moris est, seruatur. Ad coli dolorem faciunt quidem mirifice quę superius posita sunt,sed cætera medicamenta in aliis uitiis dolorem leuant in præsentia, hoc uero quod dicturus sum,supra hominis spem conditionemq; est.ideo primo tempore ne fidem quidem habet, postea à nullo satis dignè laudari potest. nam & in præsentia dolorem tollit,& in futurum remediat, ne eum unquam repetat.Raro enim quis iterum, uel ad summum tertio, hoc accepto medicamento,uexatus est.quamobrem si quando repetierit iterum dolor,dandę erunt per triduum & tunc potiones,eodem modo quo prima data fuit.Interdũ uero & tertio in dolore, eodem genere potiones dabuntur, quod raro quidem accidet, ut post primam potionẽ dolor redeat. sed si admonente causa,iterum atq; iterum data fuerit,in futurũ quoq; ita remediabit,ut ne suspicio quidem ulla huic uitio relinquatur. si quando tamen repetierit hoc malum frigus ex multitudine cibi pręcedit,grauitatẽq; quandam & torporem eius loci,id est coli,sed sine ullo dolore sentiendum infert,planè ut tũ intelligant,quanto malo caruerint,qui illa molestia liberantur. hoc medicamento primũ muliercula quædam ex Aphrica ueniens multos Romæ remediauit.postea nos per magnam curam compositione eius accepta id est precio dato ei quod desiderauerat qui uenditabat,aliquot non humiles,neq; ignotos sanauimus,quorum nomina superuacuum est referre.constat autem medicamentum ex his rebus.cerui cornua sumuntur dum tenera sunt,& quasi in tabulas uel partes breues & tenues diuisa in olla fictili cõponuntur,operculoq; superposito,& argilla undiq; circũdata fornace, aut furno uruntur,donec in cinerem candidissimum redigantur, atq; ita trita in uaso uitreo mundo reponuntur.cum dolorẽ coli habebit aliquis,ante diem abstinebitur quàm poturus est medicamentum ab omni cibo, atq; ita postera die digestus atque ieiunus accipiet ex hoc puluere cornuum exustorum coclearia tria cumulata, satis ampla,quibus misceri debent piperis albi grana IX.trita & myrræ exiguũ,quod odorem tantummodo pręstare possit. hæc in unum commixta in mortario diligenter agitantur ac teruntur. deinde cochlea uera Aphricana, id est inde allata sumitur, quam maculosissima,& uiua si fieri potest,in alio mortario cum sua testa cõtunditur, atq; ita teritur donec nullum uestigium aut aspritudo appareat testularum. postea uini falerni non saccati cyathus adiicitur. & nihilominus rursus teritur, magis enim tunc apparebunt aspritudines,si quæ resederint, quibus leuatis iterum adiiciuntur duo cyathi eiusdem uini atq; ita cum priore compositione bene admiscentur,postea transfunduntur quæ sunt in mortario in calicẽ nouum:qui calix super aliud uas ponitur ad carbones, & adsidue mouetur cocleario liquor,ne quid subsidat,aut peruratur.ubi bene incaluerit adiiciũtur in eundem calicem,de his quæ supra scripta sunt,coclearia tria, & rursus permouetur uniuersa permixtio. cum autem calore sufficiẽti temperata erit

potio

Colicum præstantissimum

potio,dabitur epotanda uerſus orientem,ſtatim dolor ſine dubitatione ceſſabit. ſed ut penitus aboleatur, dari potionem ſimiliter oportebit per inſequens biduum:ſed quibus hoc remedium dabitur,cibũ in prandio tantummodo, aut de tempore in cœna exiguum capient,quo facile conficiant, ne crudi eam ſumant.poſtea uero in conſuetudinem uictus ſui remittentur, oportebit autem remediatos non intemperanter in futurum,uinum bibere. Tametſi enim à coli dolore tuti fuerint,metuere nihilominus debent, ne alia parte corporis æq; adficiantur ob intemperantiam,ob quam utique colo fuerant ante uexati.

Antidotus Coſmiana quæ facit mire ad colum, eadem mouet urinam, & prodeſt omni aduerſæ ualitudini, ſanat & inflationes periculoſas omnium uel plurimorum inteſtinorum, quem morbum Græci ileon appellant: facit & ad hydropicos, conficitur ſic. ſorborum ſemimaturorum denarios decem,marrubij ſucci denarios XIIII.cẽtaureæ tenuis ſucci ⚹ XIIII.ſcillæ ſucci denarios XIIII. mandragoræ ſucci denarios VI. haſtulæ regiæ ſucci denarios ſex,opij denarios quatuor,laſeris cyrenaici denarium I.polij ſucci ⚹ VI. opopanacis ⚹ IIII.roſę caninę ſucci ⚹ III.galbani ⚹ IIII.caſtorei ⚹ IIII.agarici ⚹ IIII. ſagapeni ⚹ X.gummis ⚹ IIII. artemiſiæ ſucci ⚹ IIII. cicutæ ſucci denarios IIII.reſinæ terebinthinæ denarios quatuor, millefolij ſucci ⚹ IIII. trifolij ſucci denarios octo,uitis albæ ſucci denarios VII.plãtaginis ſucci ⚹ II bdellæ denarios III.draconteæ radicis denarios IIII.terræ mali ⚹ X.rhus ſyriacæ ⚹ VI.acori & aſari ⚹ quinos uel ſenos,meliloti ⚹ VI. inulæ radicis ⚹ VI. glycyrizæ ⚹ VII.erucæ radicis ⚹ VII.panacis ⚹ VI.cyperi denarios IIII. ſtœchados ⚹ VI.iuniperi denarios octo, abrotani denarios quatuor, chamæcypri ⚹ IIII.hyſopi ⚹ IIII.pulegij ⚹ IIII.petroſelini ⚹ IIII.holus atri ⚹ IIII.dauci ⚹ VI.apij ſeminis ⚹ VI.paſtinacæ ſeminis ⚹ VI. fœniculi ſeminis denarios VI.arotelli ſeminis ⚹ VI.alterci ſeminis denarios VI.urticæ ſeminis denarios VI.radicis in cœna quę manducatur ſeminis ⚹ X.balſami ſeminis denarios IIII.cachryos ſeminis denarios IIII. erui albi farinæ ⚹ IIII. piperis albi denarios VI.piperis longi denarios VI.caroi ⚹ VI.rutæ ſiluaticę ſeminis ⚹ IIII.baccarũ lauri ⚹ VI.amomi denarios III.malobathri VI.myrræ ⚹ VI. turis ⚹ VI.caſſiæ ⚹ VI.nardi ſyriacæ ⚹ X.croci ⚹ XII. ſchœni floris ⚹ VIII ſaliuncæ denarios VIII.coſti ⚹ VI. iris illyricæ ⚹ VII.cinnami ⚹ VI.olei magdalini denarios X.opobalſami denarios IIII. tunduntur & cribrantur quæ in puluerem redigenda ſunt, remittuntur diligenter quæ mollienda ſunt omnia.datur potio nucis auellanæ magnitudine ex mulſo,febricitantibus uero ex aqua calida · ad auriginem quoq; & ad ſerpentium morſus hoc antidotum ſatis utile eſt. Colice Baſſi mirifica quæ prodeſt ſine ſopitione, eadem uentris ſanat uitia omnia, facit & ad difficilem ſpirationem,& ad internos dolores,conficitur ſic.mandragoræ radicis ſiue corticis denarios ſex, thus ſyriaci denarios ſex,cinnami denarios ſex,acori denarios ſex, braſſicæ

Antidotus Coſmiana

Colice Baſſi

s ſeminis

ſeminis denarios VI.coſti ✻ VI.iridis denarios VI.piperis longi denarios VI. piperis albi denarios VI.cicutæ ſucci denarios XII. opopanacis denarios VII s.ſtœchadis denarios IX.dauci cretici denarios IX.mei ✻ IX.Phœbus adijciebat,ut auctor remedij huius refert,myrræ ✻ VI.opij denarios VI.aſari denarios nouem,caſtorei denarios IX.contuſa hęc & cribrata miſcentur,& ex melle colliguntur diligentiſſime uniuerſa, atque ex eo medicamento quantum nux auellana eſt, datur cum cyathis tribus aquę calidæ,ſed poſt cibũ, ieiuno enim non oportet dari. Coli dolorem auertes, ſi de lacertarum caudis ſummitates tuleris, & auro incluſeris, & ligaueris circa umbilicum: aut de reſte uentrem circumcinxeris, de qua quis laqueo uitam finierit.

Reſtis ſuſpendiaria

Colum ſanat,cum pinnis upupa exuſta, & ex uino cinis eius potui datus. hirundinum etiam ſtercus,in cibo, uel in potu ſumptum, tribuit colo ſanitatem. Hoc antidotum ſiue oxyporium quod buphagos dicitur,facit ad coli inflationes,& ad digeſtionem, unde mane ieiunus accipies catapotia tria magnitudine grani piperis.conficitur ſic. Nepetæ uncias tres,pulegij ueteris uncias tres, libyſtici ſeminis uncias quatuor, petroſelini unc.I.apij ſeminis — IS.thymi unciam unam. piperis unc.ſex,mellis optimi non deſpumati quod ſufficiat ad concorporandas & temperandas ſpecies adijcietur, & in dolio uitreo condetur ſub ſignaculo habendũ,ſicut uſquequaq; haberi debent uniuerſa medicamina. Ad ileon uel colum, baccas lauri octo concides, & coques in uini ſubdulcis cyathis tribus & calefactum ex eo poculum ieiuno bibendũ dabis. Croci ℈ II.myrræ ℈II.opij ℈I. ſingula quæq; teres ſeparatim & poſtea ſimul parata in aqua miſcebis atq; in modum fabæ paſtillos factos in anũ inijcies,mire colo remediando proderit. Satureiæ ſurculos decem tolles tribus digitis, conteres & uino ammineo ſincero mixtos colo laborãti dabis bibendos,ſincerum qui biberit experietur remedium. Publij paſtillus colicus,apij ſeminis heminam, fœniculi ſeminis quartarium,piperis grana XXVII. ſatureiæ floris, uel ſeminis quartarium, omnia hæc diligenter teres & cribrabis,& cum pipere bene trito permiſcebis.deinde in mortario omnia pariter cum uino uetere quantum diligentius teres,& facies paſtillos quindecim quos ſiccabis:cum ſiccati fuerint ſingulos paſtillos coli dolore laborãti dabis ſolutos in ternis cyath. uini ueteris calidi.ſed bene eos ſolues,ut totũ ebibi poſſit:paſtilli autem paris ponderis eſſe debent. Salicis foliorum drachmam cum piperis granis uigintiuno,ex uino diligenter teres,& triduo tres potiones ex eo bibendas dabis coli dolore confecto. Herbæ uettonicæ pollinis ℈ VI. ex aquæ calidæ cyathis tribus colico ieiuno bibendos per triduum dabis.

Buphagos antidotos

Plantaginem quæ ſine lanugine fuerit,contuſam cum ſale adponito ad umbilicum colici,mire proderit. Anulus de auro texta tunica fit exuſta, cui inſculpitur uice gemmæ piſcis,aut delphinus, ſic ut holochryſus ſit, & habeat in ambitu rotũditatis utriuſq;,id eſt & interius & exterius

græcis

græcis literis ſcriptum. θεὸς κελεύει μὴ κύειν κόλον πόνους. obſeruandum autē erit ut ſi in latere ſiniſtro dolor fuerit, in manu ſiniſtra habeatur anulus, aut in dextra, ſi dextrum latus dolebit. luna autem decreſcente die iouis primum in uſum habendus erit anulus. Ad coli dolorem requires ſimum lupi, & oſſa quæ ibidem inueneris contundes, & puluerem ex his facies, & in aqua frigida ieiuno bibendum dabis. Ad coli dolorem XII kalen. April. uiolas mane colligi facies, & teri in mortario diligenter, poſtea in mortarium ipſum mittes uini ueteris potiones VII. & cum temperaueris cum uiolis, à die ſuper ſcripto potiones per ſeptem dies continuos dabis: ſed cautus eſſe debes in uiolis colligendis, quia pleræq; ſunt noxiæ. Ad coli dolorē, ſcribere debes in lamina aurea de graphio aureo infra ſcriptos caracteres luna prima uigeſima, & laminam ipſam mittere intra tubulum aureum, & deſuper operire uel inuoluere tubulum ipſum pelle caprina, & caprina corrigia ligare in pede dextro, ſi dextra pars corporis colo laborabit, aut in ſiniſtra ſi ibi cauſa fuerit, habere debebit. ſed dū utitur quis hoc præligamine abſtineat uenere, & ne mulierem, aut prægnantem contingat, aut ſepulchrum ingrediatur, omnino ſeruare debebit. ad ipſum autem coli dolorem penitus euitandum ut ſiniſtrum pedem ſemper prius calciet obſeruabis. hi ſunt caracteres ſcribendi in aurea lamina.

L ✳ M Θ R I A
L ✳ M Θ R I A
L ✳ M Θ R I A

Leporini ſtercoris pilulas ſeptem tere, & cum dulci uino colico per triduum da bibendum. Ad coli dolores mentaſtri folia quantū tribus digitis adprehendere potueris tolles, & his adijcies fœniculi ſeminis coclearia duo: hæc in unū quam minutiſſime teres, poſtmodū addes uini ueteris optimi cyat. IIII. & tum calefactam potionē quantū digitus pati poſſit, ieiuno bibendam dabis, continuò uentos emittet, & deiectionem faciet. hac ergo potione ſi quis triduo uſus fuerit, quamuis graues coli dolores euadet. Gallinam per totū diem à cibo abſtineto. dein poſtero die cum eam occideris, crura eius cum ſale & oleo inaſſato, & ieiuno colico qui ſe pridie cibo abſtinuerit manducanda dato, mirifice profueris. Corydalus auis, id eſt quę alauda uocatur, quę animos hominum dulcedine uocis oblectat, cū ſua pluma in uaſo fictili gypſato in furno poſito, ita conburitur ut teri poſſit. contritæ autem tenuiſſimus puluis reponitur, & cū opus fuerit ex eo coclearia II. uel tria cum aqua calida per triduum aut quatriduū dantur, incredibile hoc colicis remedium, quod adeo prodeſt, ut omnia medicamina meritò ſuperare uideatur. Stercus caprinum recens in aqua remiſſum colatūq; cum mulſi cotylis trib. & piperis contriti granis LX. in tres potiones diuiſum per triduum datur. ita ut prius corpus eius colici cui potio dāda eſt acopo perūgatur, ut perfrictiones omnes coacto ſudore diſcedant, miro remedio ſana

Corydalus Alauda

bitur. Succinum tundes,& ex eius farina duo coclearia cum aqua non nimium feruenti bibenda colico ieiuno per triduũ dabis, efficaciter proderũt.

Anguillæ sanguis Sanguinem anguillę cum rubello uino duplici mensura coniunges,& ex aqua tepida mixtũ colico ieiuno dabis bibẽdũ, sed sub dolore dari oportet. nam & præsens remediũ feret,& in futurũ morbo huiusmodi liberabit. Si aduersus colum uiro remedio opus erit,de ariete quẽ lupus occiderit fasciolam puer inpubis faciat, & inde uirum ad corpus adcingat. si uero mulieri medendũ erit,similiter de oue quam lupus occiderit,puella uirgo cingulum faciat,& mulierem circa corpus accingat,efficaciter prodest.

Lepori uiuo talum abstrahes pilosq́; eius de sub uentre tolles, atque ipsum uiuum dimittes,de illis pilis uel lana filum ualidum facies,& ex eo talum leporis conligabis,corpusq́; laborantis præcinges, miro remedio subuenies.efficacius tamen erit remedium,ita ut incredibile sit,si casu os ipsum, id est talum leporis in stercore lupi inueneris, quod ita custodire debes, ne aut terram tangat, aut à muliere contingatur,sed nec filum illud de lana leporis factum debet mulier ulla contingere. hoc autem remedium cum uni profuerit ad alios translatum cum uolueris,& quotiens uolueris proderit.filum quoq; quod ex lana uel pilis quos de uentre leporis tuleris, solus purus & nitidus facies.quod si ita uentri laborãtis subligaueris plurimum proderit,ut sublata lana leporem uiuum dimittas,& dicas ei dum dimittis eum, fuge fuge lepuscule,& tecum aufer coli dolorem.

Euphorbij drachmam rediges in tenuissimum puluerem, & ex eo partes duas facies.unam cum ouo semicocto ieiuno colico dabis. alteram tertio die similiter facies,mire ac sine repetitione emendabis coli dolorem.

Compositio colice Compositio colice primaria,nardi folia,spicænardi indici,amomi,piperis albi,costi, papaueris,lentis syriacæ, uncias singulas, myrræ, zingiberis, asari pontici,semuncias singulas in puluerem rediges,& cum melle optimo despumato quantum sufficiat permiscebis,& ieiuno colico quod satis sit dabis. Compositio colices,ex libro Philonidis,quæ etiam Tiberio Cæsari componebatur,graues & inueteratos dolores mitigans. mihi quoq; experimentis notissima,accipit hæc. apij seminis heminam,anethi tenuiter arefacti semunciam, castorei semunciam, nardi spicæ semunciam, opij semunciam,croci semunciam,piperis longi semunciam, piperis nigri semunciam, petroselini semunciam. apium pridie macerabis & teres, cætera tundes & cribrabis, & mixta cum apio in mortario diligentissime conteres, & melle despumato optimo comprehendes atq; in uaso uitreo condes. cum opus fuerit dabis denarios singulos,ex aquę calidę cyathis tribus. Ad coli dolorem, stercus bubulum recens exprime per linteum mundum & succum eius in qualibet potione colico da bibendum ,statim subuenies, quod remedium efficacissimum esse multa experimenta docuerunt. Papauer ex aqua mulsa decoctũ dabis colico ieiuno bibendũ, confestim subuenies.

Inter

Inter experta ſubnotatum eſt hoc colicis mirum remedium,ſic. fici ſiccæ unciam unam,iris illyricæ unciam I. uettonicæ — I. in ollam nouam mittes, cum biſextio aquæ, & cum ſupraſcriptis ad dimidias coques, & inde hemi nam dabis ieiuno colico potandam. Herba quæ millefolium appella tur trita ex uino auſtero nigro utiliter colicis bibenda datur. Herbam nepetam dextra manu colliges, in quantũ ſufficere poſſe credideris, eamq́ꝫ ad leuitatem conteres,& cum uino dulci ac uetere,uel lybicenſi, colico ieiu no per triduum dabis.ſed uini modus ſit quartarius, facillime proderit.Fuli ginis bene tritę & cribratæ ternos denarios per triduum ex aqua calida ieiu no colico potui dabis. Lacertum uiridem quem Græci ſauron uocant capies,perq́ꝫ eius oculos acum cupream cum lycio quã longo uolueris traij cies,perforatiſq́ꝫ oculis eum ibidem loci ubi cœperas dimittes,ac tum filum præcantabis dicens. trebio,potnia,telapaho,hoc ter dicens,filum munditer recondes,cumq́ꝫ dolor colici alicuius urgebit præcinges eum totũ ſupra um bilicum;& ter dices carmen ſupra ſcriptum. Præſentaneum colicis reme dium ſic.oua putidiſſima in ſole ponito ut perſiccentur, cum aruerint conte res & minutiſſime percribrabis, & ad præſidium in doliolo uitreo condes. cumq́ꝫ in aliquo auſpicabitur coli dolor,in hemina aquę calidę dabis biben da coclearia tria. Coſtum & piper pari pondere tundito & cribrato, in de ſcripulum unum ex aqua colico da bibendum. Stercus murinum ex quocunq́ꝫ liquore ignoranti colico ne horreſcat bibendum dabis, mirũ eſt.

Suppoſitoria colica inuicta. myrræ uncias tres,croci ſiculi uncias duas, piperis albi — II.opij hiſpani — II.hæc omnia tundes uel conteres & pilulas facies magnitudine fabæ ſolidę,& tres ſubpones.habebis ſanè curam ut æ ger dormiat,& ne uomat,uomitus enim concitare conſueuit. Ad coli dolorem remedium phyſicum ſic. ſtercus ouis montanæ menſe ſeptembri deficiente luna pridie incluſæ mane excipies,& ſole durabis,atq́ꝫ in puluerẽ rediges,& habebis in uaſo uitreo ſiue ſtagneo . cum uſus exegerit cocleare plenum colico ex aqua calida ſi febricitauerit, ſi ſincerus erit, cum uino per triduum dabis. Ouis agnum quem primum pariet manu excipies, ita ut terram non tangat,& de fronte eiuſdem agni lanam tolles, ſed & de ipſa oue,& uerris qui coitum cum ſcrofa faciet,ſemen eadem lana excipies,ita ut terram nõ tangat,& includes lanam cum ſemine uerris in lupino aureo, uel tubulo,& alligatum in brachio uel medijs partibus corporis, colico ſuſpen des. De nouem coloribus,ita ut ibi album uel nigrum non ſit,facies ex ſingulis ſingula fila, & omnia in ſe adunata acu argentea per oculos catuli nouelli qui nondum uidet traijcies,ita ut per anum eius exeant.tum ipſa fila in ſe counata torquebis, & pro cingulo ad corpus medijs partibus uteris.ca tulum ſanè uiuum confeſtim in flumen proijcies. Ad colum remedium phyſicum ſic.canem de ſterquilinio aut de aliquo ſordido loco iacentem ex pellat & fuget,qui patietur coli dolores,& ſtatim illic mingat,ilico remedia

Oua putidiſſima

Suppoſitoria colica

bitur. Iniectio ad coli empneumatoſim ſic.olei anethini uncias ſex,bu/tyri exſalati —III.nardi —II.hæc permixta & calida per clyſterem infundun/tur. Ad colum ſanandum remedia infra ſcripta de Proſdochi medici re/medijs electis. lotium ichneumonis cum lacte uaccę nigræ dabis in impetu coli potandum,cōtinuo ſubuenies. Iniectio ad colum ſic.colocynthidas duas,& rutæ,& fœnogræci,& baccarum lauri quantum ſatis exiſtimaueris, in aqua coques diu,& addes mellis parum & ita inijcies colo laborantem.

Olei rutacei heminam,aſphalti iudaici uncias quatuor, caſtorei uncias quatuor,terens permiſcebis & ſic inijcies colicum. Allij caput purga/tum tritum infundes pici liquidæ atque ita inijcies,ſtatim ſedabitur coli do/lor. De experimento ad colum.rubi foliorum ſuccum, & capparis ſuc/cum,aut rhamni,& mellis tantūdem miſcebis,& dabis plenum ex eo cocle/are aut nocte,aut ſatis mane, colico potandum. Iniectio ad colum ſic. butyri coclear unum, cedriæ coclear unum, opij quanta erui ſit magnitudo, olei P.unum,in quo baccæ lauri XV.tunſæ, & cymini quantum manu capi/as,cum ſpeciebus ſupraſcriptis infuſis & diligentiſſime tritis coquantur : ex eo qui laborat coli uitio inijcietur,ita ut prius caldam aquam bibat.

Iniectiones ad colicos

Confectio iniectionis ad colū ſic.opij drach.VI.caſtorei drach.IIII.myr/ræ troglodytidis drach.I.croci drach.I.nitri drach.II.euforbij drach.II. rutæ ſilueſtris drach.II. mellis quantum denſeri omnia poſſint.quibus permixtis trochiſcos diligentiſſimos factos ſeruabis,& cum neceſſitas fuerit inijciendi adijcies olei anethini uncias ſex, butyri exſalati — III. nardi — II. his omni/bus de trochiſcis quorum deſcriptio ſuperius continetur adijcies quantum fabæ granum eſt,in aqua modica ſolutum, & ita hac deiectione diligentes uteris.

AD VENTREM RESOLVENDVM, ET OMNES difficultates,nec non & ad choleram proijciendam,uel inhibendam,ſales,& potiones,& cacapotia ca/thartica, diuerſa de experimentis.

CAPVT XXX.

QVONIAM interdum res poſtulat & per aluum detrahere mate/riam omnis humoris,ſiue hydropis, ſiue diutinæ lippitudinis, ſecundum ſanguinis quidem detractionem ,qua & ſcabiem, & ignē ſacrum , & papulas habentibus ſubuenitur:nam maxime phlebotomo huiuſmodi circa cutem ſummam uitia innata ſedantur : itaq; non tam alienum iudicauimus horum quoq; genera exponere,ſed prius di/cemus quæ aluum mediocriter molliant,& quæ ſint ad hoc ſimplicia reme/dia. mollit ergo aluum herba mercurialis leuibus holeribus quam plurima mixta. Item mollit aluum, nitri ⋇ ſemiſſis,mixtus cum reſina terebin/

Aluum mollientia

thina

thina, & auellanæ nucis magnitudine deuoratus. Caules quoq; quinque uel sex, cum salis granis totidem, & apij semine paribus mensuris decocti, in uino non austero, molliendo uentre plurimum prosunt, si & ipsi manducentur, & ius illud bibatur ante cibum, ut inter prandium & cœnam aluum leniter molliat. Ouilli lactis sextario si quis adijciat cnici purgati denarios quatuor, & discoctum ita ebibat, molliet uentrem. Quidam tribus heminis uini adijciunt aloes denarij semissem, & ita totum per partes aqua mixtum bibunt ut molliant uentrem. soluit autem utiliter aluum ipsa aloe per se uictoriati denarij pondere ex aquæ cyathis tribus uel frigidæ uel calidæ epotata. Purgat optime uentrem chamelæa herba, quæ folia similia oliuæ habet, quorum quinque uel sex dari oportet trita ex aquæ mulsæ cyathis quatuor frigidæ, si adsuetus erit cui remedio opus est, sin minus calidæ, adiecto salis coclearío: detrahit enim largiter bilem. Purgat bene aluum filicis radix lota & rasa atque in minimas particulas concisa, ad semunciam aceto aspersa, deinde cocta ut solet holus coqui, & ita cum panis uncia consumpta.

Purgat bene hæc compositio uentrem. aloes denarij semissis, colophoniæ denarij semissis: una teruntur hæc, adijcitur mellis quod satis sit ad colligenda ea. datur ex aquæ calidæ uel frigidæ cyathis quatuor. hoc medicamentum stomachum non corrumpit.

Globuli mirifice purgantes uentrem qui ut sumuntur, ita integri deijciuntur, nec lædunt stomachum, conficiuntur sic. colophoniæ denarij quatuor, bdellæ denarij duo, gummis denarij duo. hæc trita lactucæ succo colliguntur, & finguntur pilulæ magnitudine fabæ, dantur à tribus pilulis usq; ad septem prout cuiusq; uires patientur. *Globuli purgatorij*

Globuli qui etiam cœnatis dantur, & efficiunt mane uentris deiectionem quantum satis sit, sic. colophoniæ denarios tres, aloes & tragacanthi binos: hoc pridie aqua maceratur, postero die cæteris admiscetur. fiunt inde globuli fabæ magnitudine, dantur à tribus usq; ad septem. prosunt plurimum uentri, & stomachum nullo modo uexant.

Cucurbita siluatica trita, quam Græci colocynthida uocant, detrahit per uentrem & pituitam, & bilem luridam, nonnunquam & atram deorsum uersus uocat, si cum mulsa aqua detur. *Colocynthis*

Item cucumeris anguini radix, & eius quem edimus detrahit bilem. sed anguini radicis cortex eandem uim quam ueratrum habet, nisi quia paulo remissior est, & multo magis uiribus caret quàm cucumeris quem edimus. Anguini ergo cucumeris dari oportet denarios VI S. ex aqua mulsa. detrahit enim pituitosa & biliosa. cucumeris quem edimus radicis dari oportet ⚹IIII. similiter: uel sparti seminis tantundem. similiter & iridis radices datæ prosunt. Item thapsiæ radices pituitã & bilem detrahũt: nec minus epithymon; pręstãt hoc melius quod atriora & acriora deducũt.

& herba urceolaris quæ appellatur detrahit biliofa & aquatiora. nam cuni- la quam græci onitim uocant,detrahit aquatiora per uomitum.aquam ue- ro ſolam deducit mori lacryma uel radix incocta potui data. Iris calefacit, ſoluit,purgat,concoquit,ulceris quoq; interni duritias mollit,& uentris ſtri- cturas mouet. Irinum oleũ per clyſterem immiſſum pituitoſa & aquata & purulenta & atra deducit.polion uero biliofa & atra, oleo chamæmelino mixto per ſellas deducit.ſcammoniæ ſuccus ſolam detrahit bilem,datur ex aqua ad denarij ſemiſſem & tertias eius cum ſalis ⚹ v. ſed ſtomacho infir- mo non conuenit. Elaterion purgat ſurſum per uomitum,aquam uero deorſum & pituitam & bilem omnis generis deducit. plus autẽ eius quam uictoriati tertiam partem non oportet dari. cyclaminos uero detrahit per ſellas pituitam & aquam. hippophaes detrahit pituitam & liquores aqua- tos,datur eius drachma cum aqua mulſa:eiuſdem quoq; lacryma uictoria- ti ponderis data ex aqua mulſa,bilem purgat.nam radix tãtum aquam de- ducit. Cẽtaurei tenuis ſuccus quantum nux auellana recipit, potus ex aqua mulſa uentrem ſoluit. Item herbæ ipſius tritæ denarij III. ex ſale & exiguo aceto dati cum aquæ cyathis VI.biles deducũt.meconidos quoq; herbæ ſuc cus cyathis duobus datus detrahit bilem. cucurbitæ domeſticæ ſuccus cya- thorum trium cum uini albi calefacti hemina datus,& olei ſemuncia,detra- hit pituitam & bilem, ſed oportet quibus hoc purgatoriũ datur, ut poſtea quam plurimũ deambulent.Damaſonij radix detrahit ſurſum deorſumq; pituitam atq; bilem,& ex uino & aqua mulſa data. ſed ſi per ſellas aliquis magis uoluerit purgari,ſuccum ſumat:ſi ſurſum uerſus,radices eius accipiat.

Veratri nigri radicis ⚹ ſemiſſis,& eius tertia portio pota ex uino paſ- ſo,per ſellas detrahit bilẽ.ueratri uero ſuccus albi ad menſurã denarij unius potus ex paſſo detrahit pituitam,& per uomitum & per ſellas. Cha- melæa quæ dicitur reſtis oliuæ aquam detrahit. calfacit enim plurimum,ea dem prodeſt hydropicis,& elephantiã habentibus,ſi quis eius ſeminis gra- na numero uiginti dederit ex aqua mulſa. eiuſdẽ folia tenera trita & in glo- bulos redacta aquam mouẽt,ſi quis ea per anum iniecerit: proſunt enim & ad duritias uentris laxandas,& ad morbos interaneos depellendos.

Chamelæa, reſtis oliuæ

Purgatio uentris quæ facit ad lumborum dolores,& ad omnium fe- brium moleſtias depellendas,accipit hæc.ſcammoniæ ⚹ VIII.ueratri nigri, aneſi,aphronitri,nardi ſyriacę,caſſiæ,cinnami,ſingulorum denarios binos. dantur hæc trita & mixta cum aquæ mulſæ hemina:datur interdum uel ex aceto,uel ex melle,uel ex aqua ſola.abigit etiã conceptũ fœminis prægnan- tibus datum. Purgatio uentris altera ſic.ſcammoniæ ⚹ XII. ueratri ni- gri ⚹ XVI.croci ⚹ V.myrræ ⚹ VII.cinnami ⚹ VII.panacis ⚹ VIII.piperis ⚹ V.aphronitri ⚹ VI. trita hæc & in puluerem redacta melle conſparguntur, datur ex his ⚹ IS.ex aquæ frigidæ uel calidæ cyathis tribus. Ad uentrẽ laxãdum cucurbitæ ſiluaticæ interaneorum,ſcammoniæ, aphronitri, paria

pondera

pondera in unum teri oportet, atque inde dari globulos tres fabæ magnitudine ex calda aqua. conuenit autem aqua colligi, uel conspergi hoc medicamentum. Aliud remedium ad uentris purgationem sic. uuæ passæ exemptis granis contusæ ⚹ IIII. anesi ⚹ VIII. elaterij id est cucumeris in partes diuisi loti & siccati ⚹ VII. ueratri nigri ⚹ XVI. cunilæ seminis purgati interiora ⚹ XII. hæc in puluerem redacta colliguntur, & ex aqua dãtur quantum fabæ tria grana sunt, superq́ acetum cum melle mixtum bibitur.

Item alia uentris purgatio eiusdem effectus, accipit hæc. scammoniæ ⚹ VIII. ueratri nigri ⚹ VIII. cucurbitæ siluestris interiora ⚹ VIII. aphronitri ⚹ VIII. iridis ⚹ VIII. nardi syriacæ ⚹ v s. & uictoriati partem tertiam, myrræ idem ponderis. puluis ex his factus melle colligitur, dantur ex medicamento hoc globuli quantum fabæ magnitudo est ad denarios quatuor uel quinq́, quibus deuoratis acetum melle mixtum super dandum est. *Purgationes uariæ*

Ad omnem molestiam febrium, & ad lateris dolorem cum febri. item ad lumborum dolorem molestum, & aduersus liquores glutinosos & spissos per uentrem digerendos, recte dabitur hoc medicamentum sic. cucurbitæ siluaticæ interiores partes aridas quæ quasi pluma sunt ⚹ VI. croci ac panacis denarios senos, marrubij succi ⚹ VIII. glycyrizæ ⚹ IIII. piperis albi VI. piperis longi ⚹ VI. stœchados ⚹ VI. schœni floris ⚹ IIII. malobathri ⚹ III. passo colliguntur trita hæc omnia, dantur ex his denarij singuli cum aquæ calidæ cyathis binis uel ternis. Soluunt uentrem superposita hæc. cucumeres siluaticos maturos arefieri oportet. deinde cõtusos felle taurino conspergi, atq́ emplastri modo inlini alutæ aut linteolo spisso ad magnitudinem digitorum quatuor, ut umbilico tantum super ponas. quod statim tollendum erit ubi uentrem mouerit. Et hoc medicamentum eiusdem rei gratia umbilico superponi oportet aut lateri, quod recipit hęc. cucurbitę siluaticæ interiora, quæ quasi flocci sunt, aluminis liquidi, characiæ tithymali, lathyridis herbæ, laseris cyrenaici, paria põdera trita felle taurino collecta, lateri uel umbilico cum cucumeris siluatici maturi succo, eodem modo quo supra scriptum remedium, superponuntur. Hiera ad resolutum stomachum & reijcientem quodcunq́ sumpserit, conficitur sic. aloes nigræ ⚹ v. mastiches ⚹ IIII. cinnami, schœni floris, malobathri, nardi syriacæ, croci, asari, xylobalsami, singulorum denarios senos. hæc trita uel contusa melle consparguntur, & ita reponuntur, & cum opus est ad modum fabæ cum oxymelle dantur. Purgatio qua Cosmus medicus frequenter usus est, quæ hiera minor dicitur, facit ad omnia quæ supra scripta sunt, conficitur sic. scamoniæ denarij uictoriati ponderis partem unam, ueratri nigri ⚹ I. panacis ⚹ s. ex melle consparguntur hæc trita, datur ex his quantum nux auellana est ex aquæ mulsæ cyathis quatuor. globuli quoq́ supradicta magnitudine sicci, de hoc medicamento duo tresue dantur ieiuno, uel post cœnam uorandi. Turundis ad soluendum uentrem uti oportet eiusmodi. fici ari- *Hiera* *Hiera minor*

dæ,pulegij,abſinthij,aloes,nitri,fellis taurini arefacti ex interiore parte,horum paria pondera melle bene percocto colligi oportet,& fingi turundos, qui per anum immittantur. Item turundi ad uentrem laxandum ſic. cucurbitæ ſiluaticæ floccorũ interiorum ⚹ v nitri nigri uſti ⚹v.fici pinguis pulpæ ⚹ IIII.mulſæ P.I.coquũtur hæc omnia ex mulſo diligenter & poſtea fiunt turundi,quibus & abſinthij aliquid admiſcetur, atq; ita ut ſupra dictũ eſt ano inijciuntur. Herbæ pedunculariæ ⚹ IIII.farinæ ex lolio ⚹ IIII. cum felle taurino liquido & melle percocto miſcentur paria pondera,& fiunt turundi qui ſimiliter ad laxandum uentrem ano inijciuntur. Sucus haſtulæ regiæ admixtus farinę ex tritico,deinde ſubactus in panis modum & coctus in furno atq; eſui datus purgat bene uentrem. Epithymi ⚹ VII.ſalis ⚹v.in aqua mulſa ſi potu dederis,pituitam & bilem omnẽ per uentrem detrahes. Agaricum detrahit per uentrem ſpiſſum & corruptum humorem.cuius ut plurimum dantur denarij duo,cum ſalis ⚹ II.potãdi ex mulſæ cyathis v.minime hoc remedium ſtomachum lædit, omnemq; purgat humorem,neq; ſanguinem corrumpit, nec ſi quæ partes interius tumẽt exulcerat,uerumetiã adiuuat. prodeſt & iocineris tumoribus & quos græci peripleumonicos appellant. Cucumeris quo ueſcimur ſeminis cyathus tritus,& nucum pinearum purgatarum cyathus contritus, & ſal cum melle tritus,in unum mixta hæc ſoluunt uentrem,febres quoq; aduenientes inminuunt,morſus ſtomachi ſedant,acres liquores bilesq; reprimunt.

Aqua mulſa Aqua mulſa ex melle crudo,pota uentrem mouet,extenuat glutinoſa, lieni prodeſt.eadem inteſtinis præſtat remedium, & uenis quæ ſunt in proximo circa inteſtina medetur,liquores etiam qui pulmoni inſidunt,& difficile excreantur depellit.ſed ſtomacho aptius eſt mel aceto mixtum, minus enim inflat,efficacior eſt tamen humoribus aqua mulſa, magis enim extenuat liquores & iucundius ſumitur. Abſinthium potum mouet bilem maxime iocineri inſidẽtem ,coctum quidem cum aqua ſumi debet. nam & per urinam,& per uentrem cruditatem omnem deducit,& ſtomacho opitulatur,& ſanguinem ſpargit,cuius ſumma potio eſt ⚹ VI.cum ſalis ⚹III.mellis cyatho uno,& aquæ ſextario.ſed ſi magis aliquis aluũ citare uoluerit,ſalis ⚹ VII.admiſcere debet. Dantur bene ad ſoluendum uentrem potiones,uel polenta cum aqua,in qua ſatureia,aut pulegium, aut thymum, aut herba mercurialis incocta fuerit: ſed & hæc ita in tribus ſextarijs aquæ decoquuntur,donec ad ſextarium perducatur.ad inflationem uero ſtomachi ſaliũcam in aqua decoqui oportet, & exiguum acetum adijci atq; ita potui dari. Hyſopum uentri mouendo uehementius eſt quam abſinthium, datur autem ſimiliter decoctum,atq; eadem mẽſura, prodeſt etiam his quibus in pectore liquores glutinoſi ſubſiſtunt,qui & ſpirandi difficultatem & ſtridorem ſtomachi faciunt. item his prodeſt qui in toto corpore uidentur liquores concretos habere. Allium cum herbę mercurialis folijs aut ſe-

mine

mine coctum,uel cum ruta & abſinthio coctum, magis mouet uentrem: liquores autem omnes adiectis duabus radiculis ueratri nigri, etiam in febri datum deducit per uentrem,uel ſurſum uerſus per uomitum purgat.

Embamma quo uenter ſoluitur ſic. ſcamoniæ denariũ unum,zingiberis denariũ unum,piperis denariũ I.nitri denarium I. hæc contuſa & cribrata reponuntur.inde cum opus eſt ſumitur cocleare plenum, & adijcitur embamma factum ex garo & aceto menſura cyathi dimidij. ex hoc lactucam aut uuluam comedere ieiunum oportet, ſed ſenſim nõ uniuerſim. cum quis per uentrem purgatus fuerit,etiam uomat in balineo medicamentum.quo reiecto domum reuerſus cibum ſufficienter & uinum ſumat. *Embamma purgatorium*

Vinis uti oportet ad inteſtinorũ dolores factis ex ruta,& puleio,apio, origano,aneſo,dauco,thymo,hyſopo,panace, dictamno,anetho. *Vina facticia*

Sambuci ſemen tritum cum uino datum,& uentrem mouet,& prodeſt inteſtinorum doloribus.chamædropis quoq; ſemen ex uino datum,ſimiliter prodeſt. nec non & chamæpitys trita ex uino pota,idem præſtat.etiam ſemen balſami potum ex uino iuuat uentrem,calefacit enim uiſcera, & extenuat ac diſcutit inflationes. prodeſt & ad hoc naſturcium potum ex uino. nam & calefacit & mollit uiſcera & urinam mouet. prodeſt & inteſtinorum doloribus & inflationibus,& ſuſpirium reprimit & rupta componit.

Ad uentrem ſoluendum herbam polypodium teres & in ptiſana ieiuno ſorbendam dabis,ſtatim ſoluetur qui acceperit.

Ad ſuppreſſionem uentris,nitri & cumini certum quid æquo pondere ex oleo concorporabis, atq; inde ad magnitudinem fabæ grani maioris in anum inijcies. Ad uentrem eliciendum alumen ad magnitudinem fabæ reſolues,& ano inijcies,ſtatim omnem duritiem laxabit.

Ad uentris ſtricturas ſoluendas, betaceum concides minutatim cum terræ modico,quod ei dum auellitur adhæſerit, & in ollam conijcies,& adijcies liquaminis optimi & olei optimi & uini quantũ æſtimaueris neceſſariũ, & coopertam ollam ſuper carbones pones. quod cum lento igni fuerit percoctũ,nitri unciam unam uel duas minutatim ſuper ſparges,& tum ſuccum illum de olla uel ius cum uino miſcebis & bibes.

Vt uenter facilis ſit, nitri perlucidi, ſtaphiſagriæ, betæ, mellis cocti modicum, hæc permiſcebis atque in modum collyrij rotundi interius in anum inijcies. Confectio ſalis cathartici ſic. ſcamoniæ uncias III. zingiberis uncias tres, petroſelini uncias tres, ſalis ammoniaci uncias quatuor,maſtiches uncias duas,piperis albi — I. ita ut ſcammoniam coquas ut minus ledat. coques enim ſic.mittes in paſtam, & deinde mittes in furnum ut cum ea coquatur: & aliquantulum plus mittes,ut cũ cocta fuerit ad pondus ſupra ſcriptum ueniat:& cum refrixerit tolles, & ſic omnia teres & miſcebis, & ad quod uolueris, manducandum in conuiuio pro quibuſcunque ſalibus uteris.

Confectio

Confectio catapotij,scamoniæ — I.aloes epaticæ — II.bdellæ ℈ VI.euphorbij ℈ III.hæc omnia in puluerem rediges,& postea de caulibus nō platatis succum facies,& sic commiſces,& facies pastillos pusillos,& siccabis deuorandosq́ post cœnam,uel mane ieiuno dabis. Confectio salis cathartici.quam Marcellus ostendit sic.salis duri & assati P.I.— II.salis ammoniaci P.I.— IIII.piperis albi — III.zingiberis — IIII.inulæ seminis — II.ameos — III.hysopi cretici — III.laseris radicis — III.thymi — III. folij — III.apij seminis — III.anesi — III.petroselini macedonici — III.origani — quatuor,nasturcij seminis — tres. hæc omnia tunsa cribrata atq́ in puluerem tenuissimum redacta & in unum commixta,repones in uaso uitreo, & inde quotiens aliquid sumes seu bibes,quasi pro alijs salibus uteris,emēdantur his uitia hęc: indigeries,phlegma frigidum quod de cerebro descēdit in stomachum: ad omnes humores super natantes stomacho qui de felle rufo concitantur. Ad dolorem quoq́ faucium facit,& caliginem detergit,& omnes humores in uisceribus cōtractos.sanat & iecur,& splenem,& tussem curat. & eos qui uix anhelant reficit.curat & colum,& morbum articularem compescit. digestorium mirificum est.febres cotidianas temperat,febres acutas compescit, id est hemitritaicas. quartanas comprimit.mira in omnibus est eius cōmoditas. Liquamen catharticum quomodo confici debeat.zingiberis ℈ III petroselini ℈ tres,piperis ℈ tres,laseris ℈ tres.scamoniæ ℈ unum, liquaminis ℥.I.hæc omnia permiſcebis & sic uteris. Ad uentris facilitatem betas recentes de horto cum sale coque,& earum aquam cum uino calidam bibe,& ipsas ex oleo manduca.carnis etiam porcinæ recentis P.tria, cum aquæ ℥.V. & cum sale coque ad tertias,& bibe tepidum ius cum uino. Ad cholerā proijciendam herbæ quæ græce dicitur chamæpitys, syriace uero pitysorisis,folia nouem mitte in aquam calidam & bibe, omnem choleram per os proijcies.radicem herbæ ipsius percuties ferro, & non amplius quam duas guttas excipies in aqua calida & bibes. omnem cholerā per uentrem proijcies.sed caue ne plus succi huius accipias,ne lædaris,nā & os si nimius sit,male accipit. Confectio absinthiati ad choleram & phlegmata proijcienda & ad uentrem laxandum sic.nardostachios ℈ VI.schœnoanthus ℈ II. costi ℈ octo,masticbes personatæ ℈ quatuor, absinthij herbæ ℈ unum, croci ℈ II.folij ℈ VI.uini ueteris Italicos ℥.quinq́,mellis optimi ℥.unum & semis.

Item alia confectio absinthiati cathartici,uini ueteris ℥.quatuor, rosæ siccæ ℈ II.cassiæ ℈ IIII.schœnoanthus ℈ II. folij ℈ II. amomi ℈ II. costi ℈ II. mastiches ℈ II.herbæ absinthij siliquam unā, croci siliquas quatuor, aloes epatitidos siliquas quatuor,mellis optimi ℥.I.hęc omnia separatim tunsa & in puluerem delicatum redacta simul miſcebis, & sic excoques lento igne ne ferueat & uteris cum uolueris. Ad bilem reprimendam raphanum ex pipere, & lini semine, si quis ieiunus manducauerit, fortissime bilem expressam inhibebit. Fimum uituli recentem si quis ex uino potui dederit

rit his quos Græci cholericos uocant, manifeſto periculo liberabit.

Lenticulam lauato diligenter ex aqua munda, deinde cum aqua nitida feruere ſinito paulatim. & poſtea ipſam aquam colato & dato cholerico bibendam, mire proderit.

Abſinthij uiridis — IIII. ſalis marini — I. ſimul teres, & ſextario feruentis aquæ perfundes, & tenui linteo colabis, atque ipſam aquam laboranti da bibendam.

Herba mercurialis pro certo bilem potentiſſime protrahit, ſi ea cocta uice holeris ueſcaris, eiuſq; aquam in qua cocta fuerit adiecto melle potaueris. hoc etiam ægris ſine difficultate ſuccurrit. ſanis eadem aqua cum condito ſi ita malint, optime datur.

Ad choleram reprimendam: pulegium commanducatum ſuper umbilicum impoſitum obligatumq;, ſupprimere choleram & intempeſtiuos & continuos uomitus mire conſtat. Si de cholera autem tanta concitatio uomitus eſt, ut contineri non poſſit, hedioſmi aut erucę ramulos tres aut quatuor cum mali granati ſucco contritos abſorbendos dato, continuo ſedabitur. *Choleram ſupprimentia*

Vinum myrteum ſorbendum dato, protinus uomitũ comprimes. lauri baccas aliquot contritas ex uino potui datas ſuccurrere cholera laborantibus conſtat. *Vomitũ comprimentia*

Mororum de rubis ſuccus epotus efficaciter prodeſt choleris reprimendis. caules quantum maiores diſcocti & ex aceto ſumpti ſimiliter medentur.

Cydonea bene matura non cocta in cibo accepta ſimiliter proſunt. baccæ itidem aquifolij tritæ, cũ uino potui datæ cito ſubueniunt.

Ad aluum concitandum, Aizoon herba quæ Latine ſedum appellatur, ex uino contrita potaq; plurimum prodeſt. *Aizoon, ſedũ*

Herbæ uettonicæ in umbra arefactæ folia contuſa, & in puluerem redacta ad pondus denariorum trium ex hydromelitis cyathis nouem bibenda per triduum data, uentrem ſine moleſtia continuo mouent.

Braſſicæ tenerrimæ contritæ ſuccum expreſſum ſi quis ad ſex cotylarum menſuram adiectis uini cyathis tribus ieiunus biberit, ita ut pridie non cœnet & bene digeſtus ſit, mirifice ac ſine ullo tædio aluo concitata purgabitur.

Orbicularis herbæ quam Græce cyclaminon uocant, ſi quis expreſſo ſucco anum perunxerit, mira celeritate experietur alui ſolutionem.

Vt purgatione uentris releuato corpore salubriter ætatem agas, aluum hoc genere concitabis. gladioli radicem longitudine ac plenitudine digiti pollicis si fœminæ remedium dandum erit, si uiro ad crassitudinem duorum digitorum & longitudinem unius, dabis derasam & lotam contritamque ualentissime, adiectis aquæ cyathis quatuor aut quinque: quam potionem colatam admixto paululo mellis calefactam potui dabis.

Herbæ britannicæ succus perse solus pro uniuscuiusque uiribus potui sumptus, sine periculo purgat. quo ualidius autē purgari uolueris, hoc amplius sumes, ita ut mensuram sextarij non excedas.

Lauriculi teneri, id est cymæ lauri, cum nepeta adiecto sale contriti, & cum aquæ tepidæ hemina in potione sumpti, concitant aluū pituitamq́; & lumbricos celeriter eijciunt

Sambuci coliculi teneri decocti cum oleo & garo manducati, uentrem continuo soluunt.

Aluminis liquidi paululum lana inuolutum & podici subiectum euocat stercus, & sine fatigatione deducit.

Frequenter experti solutionem uentris adfirmant tali remedio se esse purgatos: mellis acetabulum, & salis triti tantundem, cum aceti sextario uno feruefaciunt, atque ita nocte sub diuo cælo sereno uas leuiter opertum relinquūt, & mane cum pridie cœna abstinuerint, cum aqua quantum sufficiat minutatim bibunt, quo facto non solum uentris, sed etiam atræ bilis ac rufæ tædio absoluuntur.

Serum de lacte bubulo, adiecto melle & sale quantum satis sit, potui sumptum, morantem aluum impellit.

Serum de lacte equino potui datum, facile & sine periculo uentrem molliter purgat.

Asininum lac cum melle potui datum, uentrem facile & sine periculo soluit.

Salis marini triti, & mellis optimi despumati, & aceti scillitici, semuncias singulas in unum miscebis, & teres & aquæ mundæ frigidæ quartarium adijcies, & coagitabis, & ieiunus calefactum leniter bibes. tum deambulabis, atque inter deambulandum, calidam aquam paulatim quotiens uisum fuerit sumes, potenter hoc remedio uentrem morantem bilesq́; purgabis.

Malagma purgatorium ad paruulos, si ob infirmitatē potionem purgatoriam bibere, aut sustinere non possunt.

Lupinos crudos siccos in ollam nouam missos in furno torrebis siccatosq́; ac tunsos uel molitos cum felle taurino uel uitulino miscebis &

subiges

ſubiges,& pro malagmate ad imum uentrem ab umbilico deorſum uerſus impones. Nam ſi ſuper umbilicum impoſueris, ſtercus omne ſurſum uocabit: impoſitum autem deorſum uerſus,& bilem detrahet,& pituitam deducet. Sales cathartici ſine ſtomachi iniuria, ut nec inteſtina doleant, accipiuntur ſeu in prandio cum eſca, ſeu in cœna. Si autem ieiunus uolueris cum mulſo accipies cocleare plenum, componuntur ſic. Salis ammoniaci unciam unam, zingiberis ſicci unciam unam, laſeris radicis — unam. ſcamoniæ unciam I. piperis unciam unam, fœniculi ſeminis unciam I. teres omnia & cribrabis, ſanè cũ uolueris ut uehementius moueat coclearea duo accipiat qui alui difficultate torquebitur. *Sales cathartici*

AD ANI VITIA, ET FISTVLAS PODICIS, ET hæmorrhoidas, remedia phyſica rationabilia diuerſa de experimentis.

CAPVT XXXI

LIPARA ad intertrigines, & exaſperationem, & tumorem ani, mirifica ſic. Spumæ argenteæ P. II. ceruſſæ P. II. turis pollinis P. II. aluminis ſiſſi P. I. adipis ſuillæ eneruatæ curatæ P. II. uini auſteri ueteris S. IS. roſæ S. IS. olei uiridis pondo ſemis. teritur ſpuma & ceruſſa, alumen ex uino diluitur. deinde adijcitur tus in puluerem redactum. & cum primum hæc leuia bene fuerint, oleum & uinum & adipem liquefactam cum roſa ſupra ſcripta miſceri oportet. *Intertrigines*

Lipara ruſa facit ad fiſſuras ani quas rhagadas Græci dicunt: eadem ad omnes eiuſdem partis exulcerationes, & uitia diutina bene facit, accipit hæc. Spumæ argenteæ denarios XVI. miſyos uſti denarios VI. reſinæ terebinthinæ ⚹ XII. ceræ ⚹ VI. ceruſſæ denarios XVI. chalcitidis uſtæ ⚹ VI. olei myrtei P. I. omnia diligenter terũtur cum olei pondere dimidio. tum reliquũ oleum & cera & terebinthina liquefacta mortario ſuperfunduntur, & conporantur atque ita in doliolo uitreo reponuntur. Ad condylomata ani facit bene elaterium ſincerum quod eſt ſuccus cucumeris ſiluatici conpoſitus in rationẽ paſtilli, aceto dilutus & ita appoſitus: itẽ propolis per ſe ſubacta & more emplaſtri impoſita plurimum prodeſt. Facit bene hoc medicamentum ani uitijs ſic. reſinæ terebinthinæ denarios VI. ceræ idem. in unum hæc coquuntur quantum oportet, & adijciuntur his gagatis lapidis triti denarij quatuor. multi & iridis contuſæ ac uino mixtæ & ſubactæ manibus uelut farina, aliquid addiderunt. *Lipara ruſa* *Condylomata*

Hoc quoque medicamentum mirifice prodeſt ani uitijs, conſtat ex his. aluminis melini denarios duos, chalcitidis denarium unum, feculæ denariũ I. teruntur hæc omnia diligenter, permixtaq; cum opus eſt uino aut aceto diluta adponuntur. Hæmorhoidas ſic curari oportet. primum ut

Centaureum prodeant totæ, quod ut fiat, anus hoc medicamento perungetur. centaurei ſucci denarios duos, hęc herba latinæ fel terræ dicitur & ubiq; in agris naſcitur. eſt autem tenuis multorum ramorum in rectum ſurgentium, habet florem exiguum purpureum: abſinthij ſucci denarios duos, aluminis liquidi ⚹ duos, miſyos denariũ unum, herbæ peduncúlariæ ⚹ I. mellis quantum ad comprehendenda ea ſatis erit. his peruncto ano, aut lana tincta interius truſa, cum deſederit quis ad ſellam & apparuerint totæ hæmorhoides, ſupra ſcripto medicamento rurſus bene tangendæ ſunt undique, præcipue radices earum, quas baſeis dicunt, de ſpicilli latitudine inlinendæ ſunt, ſubinde imponente medico cumulatè medicamentum & adcruſtatè imprimente, donec bene combibant. totum enim in eo eſt, ut ab omni parte ſaturentur. eſt autem hoc medicamentum ſic. chalcitidis uſtæ denarios quatuor, æris floris uſti denarios quatuor, miſyos uſti denarios tres, æris ſquamæ denarios duos, diphrygis denarios duos, ſoreos uſti denarios duos, auri pigmenti ⚹ II. hæc teruntur diligenter, atq; in tenuiſſimum puluerem rediguntur, & ſicca ut dixi hæmorhoidibus imprimuntur undique. poſt hoc tenue ſimplex raſum linteolum imponi oportet, & ſuper hoc panem autopyrum ex aqua maceratum & tritum, roſa illic pro oleo adiecta. hoc medicamento ſine magno labore circa ſeptimum diem cadere coguntur hæmorhoides. oportet autem bis die panem imponi, nonnunquam & in noctem, ſi circa eas tenſionem ſenſeris, quarto die auriſcalpio auerſo, quã partem cyathiſcon græci uocant, ſenſim tentare ac mouere eas, quo celerius excidant. hoc medicamentum omnem carnem ex omni parte corporis exulceratam & excreſcentẽ, ſine magno morſu tollit.

Pancratianus puluis Pulueris pancratiani confectio ad rhagadia uel exochadia ſic. aluminis rotundi uſtulati & ſiccati uncias III. aluminis ſciſſi uncias III. nitri uſti ℈ VI. æris floris ℈ VI. omnia hęc permixta & trita ſeruabis, cum utendum fuerit cum aceto acri inlines exochadia uel rhagadia, ſed adſidue ut intra quartum diem ſanentur. Ad ani uitia & tumores & uulnera cõpoſitio ſic. reſinæ terebinthinæ ℈ XXVII. uiſci ſcripula XII. cadmiæ ℈ XII. ſpumæ agenti ℈ IX. ceruſſæ ℈ IX. miſyos ℈ IX. herbæ arnogloſſæ ℈ III. olei ueteris libram. hæc uniuerſa conteres & miſcebis, & per dies quantos oportuerit ad locum doloris adpones.

Ani uitia omnia optime & citiſſime curat oleum bombicinum uerum, ſi adſidue inde tangantur, ita ut intra triduum uel quatriduum rhagadia & exochadia ſtirpitus tollat, ſi adſidue ponatur. Nucleos de dactylo combures & cõteres quam minutiſſime, & de puluere eorum loco ani exulcerato ſiue uulneribus eius & fiſtulis frequenter impones. Herbam polypodium teres, & ſic in ptiſanam mittes & ſorbebis ieiunus, hoc & ſoluet uentrẽ, & anũ mollit tumentẽ. Ad rhagadia in ano naſcentia. ſpumę argẽti — I. olei roſei — I. permiſces & adſidue adpones. Plantaginis folia & radices, & herbam cẽtenodiã, & rubi ſummitatẽ, & meſpila, & cydonea,

& nuces

ne quo Celsus.

& nuces gallas,& de ſalice frondes quæ tenerrimæ fuerint, cum atramento ſutoricio,ex aqua coques ſimul uniuerſa,adiecta quarta parte aceti,& colabis diligenter,atq; inde fouebis eas partes unde hæmorhoides fluunt. Rubi ſummitatem colliges,& mala ſilueſtria,rubum autem in mortario teres,& ſilueſtrium pomorũ ſuccum exprimes & pariter miſcebis, ac fomentum inde factum calidum hæmorhoidibus adpones. Chartam diligenter exures & cinerem eius ſiue fuliginem ſiccam ad fluentem hæmorhoidis uenam tam diu adpones donec ſtringatur. Ad ficos qui in locis uerecundioribus naſcuntur,de orbita rotæ collige caluos lapides non prægrandes neq; paruos & pone in foco ut bene candeſcant,& lotio infantis eos extingue,poſtea de ipſo lotio locum adſidue laua, ita ut frequenter mutes & lapides & lotium infantis,tantum proderit ut ſectione & ferro opus non ſit. *Ficus*

Extalem prominentem uino lauari prius, deinde cedro ungi, & pollice propelli introrſum oportet. Ani uitijs omnibus plantaginis radix decreſcente luna die ſaturni occidente ſole collecta uel ſumpta,& pellicula uel panno phœnicio obuoluta,ac licio ligata & lumbis circundata, cõtinuo ſanitatem præſtabit. Sertulam campanam ex uino aut paſſo coctam terito & adponito ad anum,eoq; uino in quo ſertulã coxeris & prius & poſtea anum foueto,celeriter ſanabis. Caro ani ſuperuacua ſine dolore conſumetur,ſi araneorum fila adpones quæ in uineis inueniuntur. *Extalis prominens*

Cedria qua librarij utuntur,ſi anum ficoſum & ad ſectionem ſpectantem frequenter uino calido prius elutum, ſpicillo perunxeris, atq; ita quieueris,mirabiliter carnem ſuperuacuam conſumes, ſed ad ſanitatem lenioribus medicamentis poſtea perduces. Extalem nimis prominentem reprimit gallinaceus uitellus, ſi coctus integer ab ipſo ægro illic calidus adſidue cõtineatur. Ad fiſtulas uulnerũ in ano uel quę naſcũtur in locis uerecũdioribus terræ mali radix cõtuſa & fiſtulę inſerta,aut in puluerem redacta,& cũ uino uetere inſperſa,ita prodeſt ut celeriter expurget,ſolidet,& ad omnem ſanitatẽ perducat,ſine qua nec medici huiuſmodi cauſas curare poſſunt. Tithymali contuſi ſuccum ex uino ſuper fiſtulam uulneris exprimito,deinde fomentum huiuſmodi alligato,id eſt marrubium in cinere calido ſubcoquito,& adiecta uetuſtiſſima axungia diu ſubigito,& linteo inlitum calidiſſimum fiſtulæ adponito,& ter aut quater in die feruens medicamen renouato,mirifice proderit. Os humanum contuſum & in puluerem tenuiſſimum redactũ cum melle inlitum etiã duratas ani & antiquas fiſtulas ſanat,ſi per triduum continuum adponatur. Ad nates uel podicem fiſtuloſum olei optimi ſextarium,lithargyrij ſelibram,ęruginis libram, turis maſculi nigri ſelibram,reſinæ libram,mellis ſextarij unius quadrãtem, aceti 8. II. hæc omnia in olla rudi ſimul decoques & more emplaſtri induces. Ad hæmorhoidas eoſq; qui ſanguinem deijciunt. porri ſuccus expreſſus ieiuno potui datus,hæmorhoidas continuo deſinere facit. *Os humanum*

Adeps cygni hæmorhoidas comprimit, ſi aut potui detur, aut loca in/de tangantur. Symphyti radix quæ herba gallice halus dicitur, aut com/manducatur, aut uſta & trita in potione datur, aduerſum hæmorhoidas ni/mium profluentes. Spongiam marinam exures, & in cinerem rediges & cribrabis, & inde cocleare plenum in quacunq; potione dabis ei qui hæ/morhoidum nimietate uexatur. Ruborum cauliculi teneri tunduntur expreſſusq; ex his ſuccus in calidiſſimo ſole ponitur, ut uſq; ad craſſitudi/nem mellis ſpiſſeſcat, hic hauſtus efficaciſſime hæmorhoidum ſanguinem ſiſtit. Coagulum ceruinum deglutitum, ſanguinem ex intimis proflu/entem facile ſtringit. idem facit & coagulum leporis. Luna XIII. hora nona antequam exeant uel erumpant mori arboris folia, oculos tres tolles, digitis medicinali & pollice manus ſiniſtræ, & in oculis ſingulis dices. abſi, apſa, phereos, mittesq; in coccum galaticum, & in phœnicio lino conchylia/tæ purpuræ colligabis & dices. tollo te hinc tota hæmorhoida, abſis pa/phar. & nudum eum cui remedio opus eſt, præligamine illo cinges.

Ani uitia & condylomata felle caprino peruncta ſanari certiſſime con/ſtat. Malicorium cum uino optimo uſq; ad duos cyathos decoctum, pariterq; contritum & malagmatis modo impoſitum, potenter ani cõdylo/mata perſanat. Butyrum & adeps anſerina & oleum roſaceum permi/xta pulcherrime proſunt ani uitijs. Sanguis caprinus cum polenta im/poſitus ani uitium omne perſanat. Rhagadas canini capitis uſti cinis aſperſus adiungit, & ſtercoris albi canini betæq; cinis inſertus, ſimiliter opi/tulatur. Iris illyricæ cinis cum melle ſubactus utiliter imponitur ani uitijs ſi ipſa iris in furno diligenter uratur. Adeps anſerinus cum eiuſdem ce/rebro & œſypo & alumine ſubigitur, & imponitur ani omnibus cauſis.

Carnes ex capitibus mugilum ſiue mullorum decoctæ & cum melle ſubactæ atq; inpoſitæ, uitijs ani plurimum proſunt. Oleum uetus & pi/cem & pollinem triticeam decoque, & ano exulcerato calens medicamẽ in/pone. Radix rubi in uino uſq; ad tertias coquitur, eoq; uino ani uitia & difficultates fouentur. Ad ulcera in ano facta chartæ combuſtæ, ſed enarum eius drach. I. auripigmenti drach. I. lepidos drach. I. ſimul conteres, & melle comprehenſis uteris emplaſtri modo. Ad eos quibus inteſti/num inprobe prominet remediũ ſic. ebuli ſucco turpitudinem circumline, cito remediabis. Porrigines ani extirpat tale medicamen. picis, reſinæ, ceræ, butyri, ſeui caprini, argenti ſpumæ, ſingulorum paria pondera remitte & ſimul contempera atq; ita inline. Ad ſyringium uel ani uitia, lauabis locum uino uetere, & teres teſtam oſtrei, & ſordes intra pullinum uentrem repertas contundes, & cochleam uacuam, & cucurbitam uſtulatam teres di/ligẽter, mixtaq; omnia cum in puluerem tenuiſſimum redegeris, uulneri ad pones, mox uitium omne ſanabis. Item ad ani uitia prominentia quæ reuocari non poſſunt. Rubi ubi mora naſcuntur caules teneri, & buxi fo/lia

Inteſtinũ prominens

Porrigo ani

Syringium

lia,& cortex mali granati,uel ipsa poma eius,& cortex roboris arboris unde coria conficiuntur,in testa supra prunas ponuntur, & intra uas ubi offertur fumantia constituuntur,ut supra sedeat infirmus conclusus diligenter,ne fumus foras exeat.quo facto cum conatu anum eidem fumo offerat.in recenti tædio hoc remediũ ter factum subueniet:in uetere uero tædio sæpius fieri oportet. Ad idem quod & libidines offerendi & conatus reprimet. ceparum rotundarum uel etiam aliarum folia aut cortices siccas,& picem duram,simul carbonibus incendes,& uaso ut superius dictum est,concluso sedebis, & conatus dabis ut fumus & uapor ano suscipiatur:præsens experietis remedium. Compositio ceroti ad uitia ani sic. spumæ argenti — II. cretæ cimoliæ ℈ II . ceræ punicæ ℈ II. cerussæ — II. quæ omnia ad summam leuitatem teruntur,tum in uase argenteo cera cum oleo roseo remittitur, sic reliqua confunduntur. Compositio ad ani uitia sic. cicidos,lepidos,chalcanti,schistes,hæc trita mensuris paribus, melli despumato mixta ad usum huiusmodi seruabuntur. Ad syringium remedium efficax. oliuæ medullam cum semine auenæ æquis portionibus teres,& puluerẽ ipsum aqua cælesti consperges, faciesq; ex eo collyria quæ fistulæ ani iniici possint,quę per triduum iniecta fistulas in profundo positas foras producent,ut postea possint medicamine leniore sanari. Intestinum extremum quibus prominet & excedet,quotiens processerit,totiens uino calido in quo herba uerbena cocta fuerit,admixto tenui lixiuo lauari oportebit.prodest & illud pice liquida perũguere & sic introrsum repelli,benefacit adhoc & cinis ex sarmento factus atq; cribratus siccusq; insperfus.alumen quoq; fissum tritum eidem loco impositum,plurimum prodest.

sur dessus se porter a la selle. f. egere

PANICVLIS ET INGVINIBVS, ET INTERTRIGINIBVS,REMEDIA PHYSICA & RATIONABILIA DIUERSA DE EXPERIMENTIS. CAPVT XXXII.

MALAGMA quod discutit strumas, parotidas, paniculas, quas Græci phygethlon uocant:omnes quoq; futuras suppurationes dispergit, factas uero aperit. facit & ad dolorem articulamentorum omnium & iuncturarũ, pręcipue ad lumborũ dolorem,atq; inflationem stomachi uel coli:conficitur sic.picis hispanę,aphronitri, resinæ pityinæ, ceræ, lauri baccarum, singulorum denarios XXXV. adipis taurini ⚹ XV.ammoniacæ guttæ ⚹ XV.iris ⚹ XV.galbani ⚹ XV.piperis albi ⚹ V.quæ debent liquefieri, dissoluuntur igne, & oleo exiguo diluuntur. cætera tunsa & cribrata bene asperguntur tepenti medicamento, quod diu agitando miscetur, deinde manibus subigitur, ut malagma exactissimum fiat. Malagma ad omnem dolorem corporis,sed præcipue panicularum,& omnium articulamentorum,facit & ad podagram, eadem Paniculæ,phygethlon

diſcutit uomicas aut aperit. pectoris quoq; concoctioni & cauſis interaneis prodeſt,& lumborum doloribus:accipit hæc.ceræ ⚹ VIII.ammoniacæ guttæ ⚹ X.bdellæ ⚹ X.iris ⚹ VI.galbani ⚹ III.terebinthinæ ⚹ V. contunduntur pilo ordine quo ſcripta ſunt omnia. deinde cyprino oleo quod in imo ſubſidere ſolet colliguntur uel permiſcentur.cera in aquam feruētem in minimas partes conciſa prius dimittitur,ut illic molleſcat, deinde ſubacta manibus in pilum cōiicitur cum cæteris ſpeciebus atq; illic diu malaxatur.

Paniculas aperit ſeuum pecudis cum ſale toſto poſitum. item lacertæ cinis,uel ipſa diuiſa adpoſita. item cocleæ cōtuſæ uel cinis earum cera admixtus adpoſitus,& fimus columbinus cum farina inlitus prodeſt.

Inguinum tumorem cocleæ minutæ tritæ cum melle inlitæ ſedant.

Ad inguen.fruſtum ueteris ſpōgiæ ad pedem alligabis,& radicem alterci ſiniſtra manu digitis medicinalibus ſumes & alligabis in alio pede. & de cucurbita ſicca lōga circulum facies, & inmiſſo licio circa pedem ligabis.

Panicula ne ad ſectionem ueniat remedium ſic.gypſum aqua calida bene cōſperge,donec in ſe coeat & ſpiſſetur,& ſic inpone ſupra paniculam. deinde chartam ſuper alliga.quæ res & aperit eā,& ſanat.poſtea utere malagmate molli, ut cito & bene cicatricet. Ad intertrigines excalfactas & dolentes remedium de experimento ſic. in mortario plumbeo de piſtillo plumbeo,miſſum oleum roſaceum & uitellū oui,tam diu teres ut ſpiſſetur, ita ut de eodem plumbo dū teritur pars aliqua miſceatur, & cum fuerit ſpiſſum ut emplaſtrum in linteolo tenero induces, & loco trito intertrigini adpones.hoc remedio per triduum donec locus exulceratus ſanetur uteris.

Intertrigines

Aduerſum inguinum paniculas remedium ſic. naſturcium cum pice inpoſitum paniculas diſcutit.maturis uero aut matureſcentibus paniculis tale medicamen adhibebis,id eſt lenticulam,& lauri baccas ex tertio iuxta menſuram lenticulæ decoques in aqua,& diligētiſſime manibus ſubiges,& cum lana calidum fomentum adpones,quod cito ac uehemēter & dolorem diſcutiet & humores noxios purgabit. Eruum uetus in farinam molliſſimam redactum,& cum melle inpoſitum,paniculis medetur. Mirabile hoc medicamentum paniculis ſanandis ſic.hyoſcyami foliorum uiridium, P.II.reſinæ pityinæ.P.II.ceræ P.II. adipis porcinæ ſine ſale P.II. galbani P.II. omnia hæc tunſa uel remiſſa in unum corpus rediges, & emplaſtri modo adpones. Calcem uiuā, allii capita duo,uitellos coctos uel incoctos ouorum trium,ſimul omnia permixta,& emplaſtri more adpoſita, omnem tumorem & dolorem panicularum diſpergunt & ſedant. Galbanum ſolum inter principia doloris paniculæ adpoſitum plurimum prodeſt.

Eruum

Fœniculi farina ex mulſa aqua decocta,addita axungia adpoſita, dolorem inguinum ſedat.fimus hircinus cum melle decoctus adpoſitus,paniculis ſanitatem congruam præſtat. Creta cimolia trita & cum aceto ſuperinducta,cohibet panicularum tumorem. Siue incipientem panicu-

lam

lam comprimi opus ſit,ſiue cõcoctam diſſolui,præſtabit utiliſſimum remedium cinis muricum uel purpurarum exuſtarum cum oleo uetere impoſitus uel ſuperductus. Lupini ex aceto cocti & ſubacti,& pro emplaſtro adpoſiti, cauſam panicularum maturant & minuunt dolorem. Ficus aphricana uetuſta ex uino decocta,tunſa uel trita,utiliter paniculis adponitur. Ne inguen ex ulcere aliquo aut uulnere intumeſcat,ſurculum anethi in cingulo aut in faſcia habeto ligatum in ſparto uel quocunq; uinculo, quo holus aut obſonium fuerit innexum: ſeptem nodos facies,& per ſingulos nectẽs nominabis ſingulas anus uiduas, & ſingulas feras,& in crure uel brachio cuius pars uulnerata fuerit alligabis. quæ ſi prius facias antequam naſcantur inguina,omnem inguinum uel glandularum moleſtiam prohibebis:ſi poſtea,dolorem tumoremq; ſedabis. Surculum quoq; ex myrto terra tactum, ſi quis gerat ab inguinibus tutus erit. Inguinibus potenter medebere ſi de licio ſeptem nodos facias,& ad ſingulos uiduas nomines,& ſupra talum eius pedis alliges, in cuius parte erunt inguina.

Si ab equitando uexata fuerint inguina aut intertrigines dolebunt, ſpuma equi fricentur, ſtatim remediabuntur. Stercus ſuillum cum oleo perfrictum,& in teſta calefactum & inguinibus inpoſitum,plurimum prodeſt. Pollex eius pedis in quo inguina erunt,cum proximo digito ligatus mire medetur. Si quis ab equitando aut ambulando inguen habuerit,ſcribat in charta κυσ-τος,& ad femur ſibi alliget,cito ſanabitur. *Equi ſpuma*

Ad condylomata inguinum uel quarumlibet partium,malicoriũ cum uini optimi ſextario ad cyathos duos decoctum & cum eodem uino tritum,atq; ut malagma impoſitum condylomata facta perſanat.

Medullam canis ex uino uetere ſubige & emplaſtri modo impone cõdylomatis,potenter ea ſanabis. Argimonia trita & adipi anſerinæ admixta impoſitaq; condylomatis medetur. Oleum uetus cum polenta decoques & calidiſſimum condylomatis impones. Folia rubi contrita & cum ceroto roſaceo impoſita,ſanant omnia condylomata. *Condylomata*

Adeps anſeris cum ceruſſa & oleo roſaceo & cera pontica in unum ceroti modo compoſita & impoſita,utiliter condylomatis medetur.

Mus araneus qui cum in orbitam inciderit moritur, uſtus in cinerem redactus,& cum adipe anſerina permixtus condylomatis infrictus, mirũ remedium adfert. Ad intertrigines ſanandas, libyſtici folijs commanducatis ſuccum exceptum ſi ei loco adpoſueris, cum morſu quidem, ſed cõtinuo ſanabis. Gallæ contuſæ in uino coctæ atq; impoſitæ, intertrigini plurimum proſunt. Calciamento quo uti ſoles locum inguinũ laborantem ſi perfricueris, confeſtim intertrigines tolles. Axungiam perueterem liquefactam & ceruſam bene tritam permiſce,donec acopi craſſitudinem habeat,atq; inde intertrigines perfrica,efficaciam remedij celeritatemq; mirabere.nam hoc medicamen etiam rhagadas efficaciter ſanat. Cretam ar

gentariam cum uino uetere tritam impones tritis intertriginibus,optime ac cipietis. Oleo uetere & aqua caliqua permixta adſidue inguina foue, continuo ſubuenies intertriginibus attritis. Si exulceratio intertriginum erit, ſpumam argenti ex uino cõteres,eiq́ꝫ puluerem pinei corticis tunſi miſcebis,& locum inlines. Ad inguina & apoſtemata remedium ſic. equinus ſanguis maxime admiſſarij equi frequẽter inlitus huiuſmodi moleſtias ſanat.ungulæ quoqꝫ eius cõbuſtæ cinis cum oleo adpoſitus idem præſtat.

(. calida.

Cocleæ uiuæ contritæ cum myrra & impoſitæ inguinibus, efficaci auxilio ſubueniunt:ſed relinquẽdæ ſunt loco cui adpoſitæ fuerint, tam diu do nec ſpõte decidant,quod fiet cũ perſanauerint. Arietis quàm pinguiſſimi lana,plena ſuis ſordibus combuſta & in puluerẽ redacta, prodeſt plurimũ ſi eo cinere ex aqua locum inguinum perfricaueris. Beſtiolæ multipedes quæ in locis humidis & ſordidis naſcuntur quæq́ꝫ contactę pilulam de ſe faciunt,cõtritæ,adiecta tertia parte reſinæ terebinthinæ emplaſtri modo adpoſitæ,collectiones incipientes quas Græci apoſtemata uocant, adeo ſanant ut tenaciſſime emplaſtrum hæreat donec perſanent. Lotio ſuillo locum inguinum dolentem adſidue perungue,aut cum eo lanam ſuccidam adpone,ſtatim medebere. Muliebres capilli combuſti & contriti atqꝫ inliti cum uino aut cum aceto,inguinibus medentur. Menſtruis mulie bribus inguina dolentia uel tumentia ſi contingantur, ſtatim ſanari creduntur. Talus bubulus combuſtus trituſq́ꝫ adiecto melle,inlitus inguinibus dolentibus uel tumentibus prodeſt. Inguina tumida & dolentia ſanabis,ſi ipſo ueretro denudato,id eſt reducta pellicula , adſidue ea contigeris uel perfricaueris. Apoſtemata ut remolliantur, aut ſi mollia fuerint,ut diſpargantur,facies medicamentum tale,quo nihil potẽtius eſt.herbæ mar rubij folia uiridia contundes,aut ſi uiridia non fuerint,inuoluta folijs maluę uel perſonaceæ ſub cinere calido coques. deinde panem cãdidum infuſum uino ueteri addes,& axungiam miſcebis,& tũdes de ligno in lignea pila:ſed obſeruabis ut panis infuſi & axũgiæ partes ſingulæ ſint,herbæ uero partes duæ: quod emplaſtri more mane & ſero locis neceſſarijs impones.

Multipedes

Menſtrua

Inguinibus mirabile exhibet remedium,ex gallinacea ala oſſiculum extremum, coclearío terebratũ, nodiſq́ꝫ ſeptẽ licio ligatũ, atqꝫ ita brachio uel cruri eius partis quæ inguina habet ſuſpenſum. Lipara ad intertrigines ſic.ceruſſæ,ſpumæ argẽti,medullæ ceruinæ,ſeui ceruini,libras ſingulas,ouo rum octo album,uini boni ꝗ IIII.turis pollinis unc.quatuor,roſæ campanæ P.unum,aluminis ſemunciam.ceruſſam & ſpumam tundes,cętera remittes & in mortario terendo uniuerſa miſcebis. Porriginem intertriginum interficies hoc medicamine: picis,reſinæ,ceræ, butyri,ſeui caprini , ſpumæ argenti , uncijs ſingulis in unum permixtis,ſi utaris adſidue.

Cepariæ

CEPARAE ET VERETRO SIVE VERENDIS VIrilibus & testiculis dolentibus uel pendentibus, & herniosis siue uiris, siue infantibus, & rebus uenerijs, & eunuchis sine ferro faciendis, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXXIII.

AD testiculi tumores cupressi baccæ ex uino coctæ conueniunt, & faba quasi concicula cum multo cumino cocta & adposita more cataplasmatis. nec non & uua passa cum cumino contusa & tepens adposita plurimum prodest. ad ueretri uero tumorem, lentem ex aqua coctam & tritam imponi utilissimum est. Si ulcus in pene sordidum fuerit, aut cancer illud tentauerit, uel iam occupauerit, andronei pastilli triti ex uino impositi benefaciunt. Omne ulcus in omni parte corporis sordidum, quod tum intelligi potest cum candicat, & quasi crustam perductam albam habet, purgat mel per se adpositum, uel iris arida contusa & cum melle eadem ratione. & terræ mali & panacis radix adposita purgat sordida ulcera uel in uerendis uel quoquo loci fuerint. *Testiũ tumor* *Veretri tumor*

Mirifice hoc medicamentum purgat ulcera quælibet, etiam si cancer tentauerit, est autem lene, conficitur sic. auripigmenti denarios VI. æris squamæ ⚹ III. elaterij ⚹ I. chartæ combustæ cineris ⚹ III. ex his tritis cum opus est coclearia tria, rosæ cyatho permiscentur, & linteola carpta in eo tinguntur, atq; ita ulceri superponuntur. hoc medicamentum cito & sine ullo morsu expurgat sordidissima ulcera ac sanat. Testibus qui descenderint spumam coclearum inlitam mederi certum est, si inde tangantur. Venerem conciliant passeres in cibo sumpti uel oua eorum. item gallinaceus testis dexter in arietina pelle collo subligatus mire prodest. item stellionis cinis in linteo obuolutus, sinistra manu portatus uenerem stimulat, translatus inhibet. Qui in uenerē infirmior erit, testiculos millonis ex aqua fontana, quę perennis est, cum melle decoctos edat ieiunus per triduum, statim remedia bitur. Vt in uenerem cum uolueris sis paratus, remedium tale facies. lacerti appellãtur siue stelliones qui per parietem repunt, curti sunt, quicq; grę ce ascalabotæ uocantur. hi quatuor infunduntur in acetum acre triduo uel quatriduo, quousq; putrescant, hoc teres in mortario, & adiunges gãlbani ℈ IX. abrotani ℈ XII. castorei ℈ XII. sulphuris uiui ℈ XII. resinæ terebinthinæ ℈ XII. croci ℈ XII. euzomi quæ appellatur herba "mentiosa, succi ℈ VI. mentæ succi uiridis ℈ VI. staphisagriæ ℈ VI. iris illyricæ ℈ VI. aluminis scissi ℈ VI. myrræ ℈ III. seminis herbæ symphoniacæ siccæ ℈ III. hæc omnia separatim trita, simul miscebis & iterum simul teres, inde emplastrum facies uel *Testes pẽduli* *Venerem conciliantia* trans latus q. ultra sini[...] latus. *Ascalabotæ, stelliones* Est [...] " forte mentulosa.

pittacium

pittacium, & pones in dextri pedis pollice cum uti uolueris uenere, & cum
Cæparia cessare uolueris ad sinistri pedis pollicem transferes. Ad cæpariam satu reiæ siccæ florem collige, & puluerem inde facito, & melilotum combure & puluerem inde facito. similiter de cydoneo sicco combusto, etiam de eo qui in arbore solet siccus remanere, puluerem facito, & cribello medicinali omnem puluerem cerne & permisce, & cum uino uetere calefacto locum in line, etiam linteo illic adposito tege, ita tamen ut duę partes sint de satureia, & singulæ de meliloto & cydoneo. sed quotiens medicamē pones, uino ueterecalido prius locum elue. Myrram in puluerem delicatissimum redige, & ad locum cæpariæ adsidue cum uino uetere pone, mire remediabis.

Ad infantū testiculos uitiosos uel tumentes remedium efficax sic. Araneam quę per filum suum se summittit, qnādo sursum uersus currit rape, & cum aqua calida tritam continuo da infanti bibendam. Ad abundantiam seminis præparandam erucam decoctam bibat; quotiens quisq; inopia seminis se laborare perspexerit, uel potius adsidue incoctam manducet.

Ad ueretri curam auripigmentum & aloen æquis ponderibus, tritum & in puluerem redactum miscebis, & uteris cum uino uetere, ita ut prius ueretrum uino uetere eluas, & sic medicamine conspergas. Ad ueretri dolorem caseum caprinum & mel pari pondere in pultario fictili coque, & bis ad diem impone. sed ante uino uetere locum qui curandus est eluas.

Folia myrti ieiunus cōmanduca, & in ulcera ueretri expue, statim proderit. Ad tumores & dolores testiculorum brassica incocta cum sale trita impositaq; prodesse adfirmatur. pastinacæ siluaticæ radix similiter imposita ęque prodesse dicitur. portulaca quoq; trita cum polenta adposita testiculis medetur. ex fimo bubulo panis factus & exustus in furno aut in foco, & postea in cinerem redactus, & cum aceto scyllitico subactus, dumq; feruet testiculis adpositus sępiusq; mutatus, admirabiliter & statim prodest.

Spōgia ex posca acida & tepida adposita, statim sedabit testiculorum dolores. Adeps uituli & nitri modicum una permixta & ceroti modo imposita testiculis, tumores omnes & dolores persanare dicuntur.

Bulbi ex mulso triti atq; inliti dolentibus testiculis medentur.

Rutæ ramuli tenerrimi triti & inliti tumorem testiculorum quāuis maximū sedant. Farina lini seminis cum resina & myrra pari pondere permixta & imposita testiculis, dolori ac tumori eorum subuenit. Testiculi tumentes aqua marina rationabiliter fouentur. Herniosis, ramicosis, hydrocelicisq; asparagi duri radices siccatæ & cōtusæ, & cribratæ cum aquæ hemina potui sępius datæ, celeriter subueniunt. Pilulas cupressi uirides ex uino uetere ad tertias decoque, & cyathos binos cotidie ieiuno hernioso potui dato, tum folia eiusdem trita testiculis imponito, mire proderis. nam hoc remedium multis experimentis probatum est. Lapidem ignarium

Herniosi, Ramicosi, Hydrocelici

contusum

contusum resinæ mixtum pro emplastro impone ramicoso, statim prode-rit. Si puero tenero ramex descenderit, cerasum nouellam radicibus suis stantem mediam findito, ita ut per plagam puer traijci possit, ac rursus arbusculam coniunge, & fimo bubulo alijsq́ fomētis obline, quo facilius in se quæ scissa sunt coeant. quanto autem celerius arbuscula coaluerit, & cicatricem duxerit, tanto citius ramex pueri sanabitur. Testibus nimie crescentibus cicutæ radix trita & cum oui albo imposita medetur. Cerussæ p. I. turis masculi selibram, tunsa hæc atq; cribrata miscentur & cū aquæ pluuialis S. IIII. ad medias decoquūtur, ex eo cotidie testes tumentes inliti citissime reprimuntur. Contusis & compressis testibus cito subuenies, si cicutæ folia trita cū pauculo aceti inducas, ita ut medicamen glutinosum facias, & per triduū ponas & mane ac uespera renoues. Baccæ cupressi cōtusæ cum axungia uetere subactæ, & tanquā malagma impositę, herniosos etiam adultos & antiquos potenter iuuant. Ad ueretri dolorē tumorēq́ remediū sic. betam de qua semen, decoque ex aqua, atq; ea adsidue ueretrum per triduum foue, & tumor sedabitur, & uitiū omne reducta pellicula sanabitur. Succo herbæ uettonicæ tepido uino mixto ueretrū adsidue foue, uel ipsam tritā adpone. Portulacæ succus tubo laboranti per clysteriū inmissus mire prodest. ipsa etiam trita superimposita iuuabit, & quia cito arescit, pluscu-lū succi eius expressum debet ad necessitudinē huiusmodi reseruari. Puluis tenuissimus de myrti folijs arefactis ulceri ueretri inspersus celerrime prodest. Nucleos pineos minutos purgatos numero XXX. adiecto pauxillo croci simul tritos, si quis ex passi cyatho cotidie per dies IX continuos bibat, mire penis uitio celeriterq́ sanabitur. Eruum purgatum, molitū, & in farinam tenuissimā redactū, adiecto turis polline cū uino uetere coctū, tepidū ueretro inpositū & adopertum, citissime prodest. Verris cerebrū coctum & cum melle adpositum carbunculos in ueretro efficaciter sanat. Dens caballinus cōtusus & in puluerē tenuissimū redactus, ueretro inspersus efficaciter prodest. Arietini pulmonis dum in craticula assatur succus exceptus, myrmecias quę in ueretro nasci solent, unctione sua purgat & discutit. Canini capitis recētis exusti cinis ueretri uel testiculorum tabidis & humidis ulceribus inspersus, aut cū aceto adpositus, adeo prodest ut spodium & utilitates eius, in hisce curationibus uincat. Fel caprinum cum melle ueretri doloribus ulceribusq́ inlitum prodest. Caro uaccina recens ueretro imposita ulcera eius & epiphoras mire persanat. Salsaméta exusta contritaq́ & cum melle ueretro inposita, aduersum omnes dolores & fumigationes singularem efficaciam præstant. Anethum siccum uritur, cinisq́ eius tritus aut cum uino uetere ueretro inspergitur, aut cum melle subactus adhibetur. Lac asininum cum lana succida ad umbilicū habeat, quotiens quis in uenerem uoluerit incitari. Erucæ feminis ℈ III. bulbi ru
fi ℈ III. nuclei pinei purgati ℈ VI. spicæ nardi ℈ III. teres singula diligenter &

Veretri carbūculus

Myrmeciæ ueretri

Venerem incitantia

permiſcebis atq; inde globulos facies ad formam nucis auellanę.& cũ opus fuerit ſingulos liquefactos in caprino lacte potabis, ſi in uenerẽ uolueris accendi. Satureiæ creticæ ℈ I.myrræ ℈ I. nuclei pinei purgati quartarium. erucæ ſeminis — I.ſcillæ purgatæ — I.omnia hæc contrita miſcebis & globulos ad magnitudinẽ fabæ facies,& ſingulos ad diẽ ieiunus cũ caprino lacte potabis,ſi uolueris eſſe ſalacior. Pyretri triti pulueris cocleariũ plenum cum paſſo potũ,excitat in uenerem inutiles mares. Qui potuit & nõ poteſt,ut reparetur in uenerem,radices cucumeris agreſtis conciſas minutatim in oleo decoquat,& in uaſculo uitreo reſeruet. & cum opus fuerit unguat ſibi in balineo interius & exterius omne ueretrũ,ſed ſapone nõ abluat,ſtatim incitabitur.poterit aũt ſequentib.dieb.ſi neceſſe fuerit etiã ſine lauacro ueretrũ ſibi ſimiliter eodẽ medicamine perunguere. natura genitalis maior & ſolidior uidebitur ſi de lilij radicib.tũſis cataplaſma ei inponas,quæ nihilominus & ueneri incẽdẽdæ ſatis utilis eſt. Herbæ rebus uenerijs aptæ,raphanus,eruca,aſparagus, porri ſectiles,uel capitati, ocymũ, fœniculũ, ſatureia, paſtinaca,cardui.hæ eſui datæ etiã mares naſci faciunt. at uero cõtrarię ſunt puleium,apiũ,ruta,coriandrũ,menta,lactuca,naſturciũ,anethum. Ad ramicoſos & quibus ueretra & teſticuli dolebunt.medullã panis ſiccã in mortario conteres,deinde oleum in ſartaginẽ mittes.& ſic medullã panis tritam ſuper oleum mittes,& paululũ friges,calidumq; ſuper pectinem dolẽtis adpones,mire ſubuenies. Fabam freſam in mulſam aquã infunde,& cum bene permaduerit contere,ac dũ teres uino aſperge, & tanquã malagma calidum uerendis adpones,ſtatim dolentib.ac tumentib. teſticulis medebere.

Verendi uirilis clauulis & ulcerib. aloe trita utiliter inponitur, cũ prius uino eluta fuerint uitia ueretri. Emplaſtrũ uiride,quod medici chlorãn appellãt,ex roſaceo remiſſum in linteolo tenui inlitum, ueretris exulceratis utiliter inponitur. Seuum pecudis à renibus uulſum admixto pumicis cinere & ſale,rectiſſime dolentib.& tumentib.ueretris inponitur. Arietinorum uellerũ cinis cum aqua mixtus & adpoſitus, incommodis ueretri repugnat. Vngulæ mulinæ exuſtæ cinis ſalubriter inſpergitur uitijs ueretrorũ.

Carbunculos de ueretris exterminat muricum uel purpurarum in carbonibus uſtarum cinis cum melle permixtus.idem præſtant ſingulari efficacia ſalſamenta diſcocta & cum melle permixta tritaq; adpoſita. Permixto alumine & myrra fel bubulum ad craſſitudinem mellis ſubactum & inlitum,ea quæ ueretris ſerpunt mira celeritate perſanat.ſupra etiam beta uino cocta recte imponitur. Cocleis quæ nudæ inueniuntur adijcitur aliquid triti turis,& albi ouorum,atque inde ulcera teſticulorum tumentia,& hydrocelæ puerorum ſiue ramices ſuperliniuntur , ut modo glutinis adhæreſcat,pueri uero cõtinentur in lectulo, donec omnis turpitudo reprimatur.

Cyclaminis ſuccum melle lycio æqualiter miſcebis , & inde pendentes teſticulos inlines,optimum fertur eſſe medicamen.

Vt

Vt eunuchum sine ferro facias, radices cicutæ ex aceto teres, & inde testi-culos spississime inlines. tum linteolum supra ligabis ne excidat medicamẽ. hoc quantum tenerioribus infantibus feceris, euentu efficaciore proueniet. Eunuchi sine ferro

Herba est quæ græce nymphæa, latine claua herculis, gallice baditis appellatur, eius radix contunditur & ex aceto edenda datur puero per continuos x. dies, mirandũ in modũ fiet eunuchus. Mulierẽ quã tu habueris, ut nunquã alius inire possit facies hoc. lacertę uiridis uiuę sinistra manu caudam curtabis, eã q; uiuã dimittes. caudã donec inmoriatur eadẽ palma clausam tenebis, & mulierem uerendaq; eius, dum cũ ea cois, tange. Si quem ad usum uenerium infirmũ uolueris esse, ubicũq; minxerit, supra lotiũ eius obicem, id est axedonẽ ex usu figes. Vt rebus uenerijs aptus sis, piper tritum cum oleo & melle misce, & cum coire uoles, uerenda tibi inline. Nocere posse fœminis dicũt si quis membranã oui balano suo ingerat, & cum fœmina coeat. Si quem coire noles fieriq; cupies in usu uenerio tardiorẽ, de lucerna quæ sponte extinguetur, fungos adhuc uiuentes, in potione eius extingue, bibendamq; inscio trade, confestim eneruabitur. Siquem uoles per noctẽ cũ fœmina coire non posse, pistillũ coronatum sub lecto illius pone. Semen lactucę tritũ ex aqua potũ, uigorẽ coitus eneruat. Naturæ siue ueretro uirili remediũ efficax sic. si in ueretro summo clauus natus fuerit, habens callũ purulentũ, hoc modo curabitur. butyrũ, farinã fabę, & modicum mellis miscebis, atq; in modũ cataplasmatis coques, & in linteolo inlines, & sic ad locũ adplicabis, mirũ remediũ experieris. Veretra ut auctiora uideãtur, panacis radix in uino bono triduo maceratur. cũq; coeũdũ est, fœmori inligat̃, re peracta in uino reposita, ijsdẽ usibus reseruat̃. Vt semper sis paratus in uenerem, porri semen tritum, & rutæ semen tritum æquis portionibus misce cum lacte caprino recenti, & ieiunus adsidue bibe. Nymphæa

GENVVM DOLORIBVS, ET CRVRVM AC TIBIARVM ulceribus, & uaricibus, & callis pedum atq; clauis, & uerrucis, & plantis, & pollicibus, & talis, & articulis, & pernionibus, & ruptis pedibus, & condylomatis neruorum atque articulorum, & ad extrahenda quę casu calcata fuerint, uel quæ corpori inhæserint, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis.

CAPVT XXXIIII.

GENVVM dolori muscus ex piscina uel lacuna uel stagno collectus, adiecto paululo salis subactus, & inpositus prodest. Hederę nigræ baccarum hemina, ficus aphricanæ P. I. axungiæ — X. contusa hæc & cũ uino uetere subacta genibus inlita, potenter dolores eorũ abolẽt. Genũ dolor

Genua si tumebunt, uel instabilia erunt, aphronitra copiosa in passo cretico confringes, & madefacta comminues. hisq; addes lanam succidam,

 & geni-

& genibus impositam panno conteges,& alligabis,& ne sucus emanet pelliculam lanatam superpones. Vlceribus crurum & tibiarum,medetur adeps ursi cum herba rubricata tunsa.cum hæc ergo in unũ corpus subacta coierint,imposita uelut emplastrum,conligantur ut diu maneant. Vlcera tibiarũ quæ intrinsecus serpunt felle aprugno, cũ resina & cerussa mixto, sine difficultate sanãtur. Ossa ex maxillis apri uel suis domestici urũtur, ulceraq́ perniciosa crurũ illo cinere aspergũtur. Fimus caprinus in aceto feruefactus & subactus inponitur,quo omnia taliũ ulcera locorũ purgãtur & persanant̃,butyro bubulo cũ oleo cyprino aut laurino postmodũ addito

Vlcera crurũ

Varices

Varices ne nascãtur,lacertæ sanguine crura puero ieiunus inline,in totũ carebit hac fœditate. Ad uarices siccãdas,seui hircini P.I.saponis P.I,in unũ miscebis & linteolo inlitũ medicamẽ adpones. Tali aut plãtæ si tumebũt,ut sine ferro sanent̃ frondẽ uineę uiridẽ ac tenerã aqua feruẽti perfundito,maceratãq́ cõterito,& super positã cõligato. Muscus aquaticus uirens ex oleo tritus inpositusq́ cũ linteo,tumorẽ dolorẽq́ plantarũ cõpescit. Limus aquaticus cũ oleo subactus & adpositus, pricipaliter huiusmodi tumori ac dolorib.prodest. Fimus aprugnus in aceto decoctus & cũ melle subactus inpositusq́ plãtis uel talis,mitigat eorũ dolores. Pernionibus & ruptis pedib.pulmo arietinus inpositus omni asperitate leuigata molestiã tollit. Cancri marini ex oleo inpositi,pernionibus utiliter prosunt.ita ut foueantur aqua in qua eruum discoctũ est. Glirium uel soricum uel uermiũ terrenorũ cinis ex oleo inpositus, pernionib.medet̃. Coclearũ quæ nudę inueniunt̃ exustarũ cinis oẽm exulcerationẽ pedũ sanat. Agninus pulmo uel arietinus uritur, & cinis eius cũ oleo inponit̃, uel ipse crudus admotus pernionũ ulcerib.utiliter alligat̃. Fimi gallinarũ uel colũbini cinis ex oleo inpositus,ulcera pedũ curat. Dentes caballini tũsi ulcera pernionũ,si sint tumidi,utiliter curãt. Caprini corij cinis ex oleo inlitus perniões prime abolet.testudinis tegumẽ concrematur, eiusq́ fauilla ex uino & oleo tẽperata ulcerib.pedũ utiliter inducit̃. Scillę bulbi q̃d interius est cũ oleo deferuet, eoq́ oleo dolores pernionũ perunctí mitescũt. Mora agrestia dũ adhuc rubẽt anteq́ ullius generis morũ comederis inter manus cõfrica,eorũq́ succo crura quæ dolere cõsueuerũt,per triduũ cõtinge, nõ modo pręsentẽ molestiã mitigabis,uerũ etiã in reliquũ tẽpus eo uitio carebis. Alumine ex aceto perũcti perniones sanant̃.brassica quoq́ trita adpositaq́ pernionibus medet̃. Foliũ,costũ,alumẽ liquidũ,alumẽ scissum,pari põdere in unũ cõtere,& uino ueteri mixta,ulcerib.siue rupturis hiantib. interdigitijs adsidue inpone,potẽter medebere.Interdigitia sanat cera in oleo cyprino remissa & inposita. Pulmo ceruinus inpositus & sępe renouatus ex calciamẽto lęsos pedes sine dolore p̃sanat. Leporinus q̃q́ pulmo multo efficacius ut supra inpositus curat. Ad ea quæ calcata erũt,& ea quę corpori inhęserint extrahẽda,leporis coagulum cũ malua tritũ inpositumq́ potenter opitulabitur.

Interdigitia

Spongia

Spongia uel lana lotio madefacta adpositaq; sine dolore quæ corpori inhæserint eximit. si stirpis aliqua inhæserit, lacertam per medium scissam, ei loco apponito celerrime educetur, uel capita lacertarum cõtusa impositaq; similiter prosunt. Si echini aculei pedibus inhæserint aut alicui corporis parti, in lotio humano calenti pedem diu tene, facile excutientur. Obseruabis ut quodcunq; de corpore fuerit eiectum, licio alligatum candelabro suspendas, aut uncta oleo lanula inuolutum in uétrali gestes, dolorem non patieris eius loci de quo fuerit aliquid eductum. Mus degluptus & per medium exsectus appositusq;, omnia quæ inhæserint corpori facile perducit. Crustæ uel ossa sepiarum comburuntur, cinisq; earũ impositus educit quæcunq; corpori inhæserint. Allium elixum cũ pice inpositũ arundines extrahit corpori adfixas. Filicis radix trita arundiné extrahit, rursum arundinis radix tunsa inpositaq; filicem quæ corpori inhæserit celeriter extrudit. Aquifolij radix contrita inpositaq; his quæ corpori adhæserint potenter medetur. Blattæ id est bestiolæ adstrictis tumentibusq; de iniuria pedibus & talis, tritæ atq; impositæ, omnia quæ inhæserint corpori potenter expellunt. Radix siluestris cucumeris cum farina lini seminis imposita ualde prodest eijciendis his quæ corpori inhæserint. Vrticæ radix cum sale trita atq; adposita producit quæcunq; hæserint aut calcata fuerint. Cuiuscunq; animalis coagulum maxime leporis cum pari pondere turis uel uisci impositum, permanere in corpore quæ calcata sunt non sinit.

Argimoniam herbam teres, & loco cui aliquid hæserit superpositã conligabis, confestim proderit. hoc expertum esse, legi. Terræ malum cum melle teres & inpones ad omnia quæcunq; calcata extrahi uolueris, hoc satis utile experieris. Nepeta contrita, uel rubi folia, nam idem præstant, imposita loco cui aliquid inhæserit, potenter medentur, si desuper ex hordeacia farina massula nimis salsa & calens adponatur. Lardũ coctũ cũ pingui suo, adpositumq;, potenter omnia expellit quę corpori inhęserint, si illic alligetur. Clauis pedum callisq; & uerrucis hæc remedia utilia sunt. Nam plerisq; nomine clauellorum pernicies articulis increscit quæ obdurata callo quodam rigescit, incredibilesq; exhibet ambulãdi difficultates. hæc molestia præcipue hac medela extirpatur. auro feruẽti circuitus eorũ urendo designatur. quod potius est, cum dolore maximo ad momentum ferre, quàm inueterato etiam carcinomatis morbo noxã perpetuæ debilitatis incurrere. Vrina muli uel mulę uel asini cum suo luto inlita & clauos abolet & callis medetur. Fimus ouium impositus, uel lacertæ iecur aut sanguis in lanula adplicitus, uel ipsa lacerta exsecta adposita, clauorũ intra triduum perseuerantiam tollit. Fimum columbinum ex aceto coctum, & in modum malagmatis subactum atq; adpositum, ad omnia suprascripta utilissimum esse constat. Fimus apri, uel suis domestici recens inpositus & post tertium diẽ solutus, efficaciter clauos uerrucas & callos aufert. Si supra *Claui pedum*

callum alica ex poſca cocta per triduũ utaris,ſine difficultate ſanabere: etiã
ſi urina canis uirginis cum ſuo luto impoſita callos uerrucasq́ cõſumit, tam
diu tamen inalligata quã diu eas excutiat. Tribus fabæ granis clauum
tangito,eaq́ in ſterculinio defodito,ne renaſci poſſint.quãto maturius com
putruerint,tanto celerius clauos ſponte decidere miraberis. Clauos qui
in articulis ſupercreſcentes dolores exhibere conſueuerunt,incidi uel radi ad
uiuum oportet,prout quis pati potuerit.atq; de lupinis crudis prius decori-
atis farinam factam ſubigere cum melle & emplaſtri more ſuperponere.

Subraſo clauo calcem uiuam uiſco ſubactam impone, & linteolum ſu
peralliga, cito medebere. Auri pigmentum tritum & reſinam terebin-
thinam liquefacta ad ſimilitudinẽ ceroti impone,clauellis prius deraſis:mi-
re proderit. Vrticæ radix,medulla caprifici,& flos chalcitidis, pari pon
dere conteruntur.hæc ſimul mixta loco clauelli ſuperpones & alligabis,die
tertia ſolues.ſtatim decidet,uel ſi adhuc remãſerit,iterato inpones,& triduo
illic medicamentum eſſe patieris. Cum porcus iugulabitur,is qui uerru
cas habebit, ſanguinem eius ſubiecta ea corporis parte ſuſcipiat,dũ adhuc
calidus exilit,& mox ubi ſiccatus fuerit, ſtatim abluat. citum remedium ex-
perietur.Mulier ſanè remedium de ſcrofæ ſanguine faciat. Stercus co-
lumbinum uel ſolum uel cum ouo tritum, dolentibus articulis inlitum pro-
deſt. Felle urſino perfricti articuli dolore releuabuntur. Vt frigora
& pruinas facile ſubſtineant,nec adurantur articuli, terræ malo cõtuſo cum
axungia uetere perungantur. Pampini uitium triti admixta hordeacia
farina articulorum morbis medentur. Aquifolium cum ture & ſale &
oleo ſubactum impoſitumq́ medetur articulis. Incuſſos articulos ara-
nearum telæ cum oleo impoſitæ ſaluberrime ſanant. Fracturis articu-
lorum cinis ex femoribus pecudum factus,& cum cera mixtus,mire mede-
tur. Inuictam potionem ad iſchiadicos & arthriticos facientem,in titu-
lo ſuperiore de iſchiadicis pleniſſime ſcripſimus, ſed quoniam tam diuinus
eius effectus eſt,iterandam putaui,ne quis arthriticis remedia requirens hu
ius ignoratione fallatur. Fimus ergo ibicis in ſilua uel in monte colligi-
tur.ſi fieri poteſt luna XVII,ſin res urgebit quocũq; die colligitur. ſane ſepti
madecima luna medicamentum fieri oportet, quod ſic facies. Fimum eius
quantum pugno pleno tolli poterit, dummodo pilulæ inpari numero ſint,
conteres ualidiſſime ad ſummam leuitatẽ, tum piperis grana XXV. addes
& mellis heminam & diu teres. dehinc uini ueteris adiịcies ℥. IIII.& conditi
more miſcebis potionẽ. ſanè qui accepturus eſt ex die iouis diebus ſeptem
continuis accipiat.etiam ſi omnibus oſſium compaginibus adfectus & con
tractus iacebit,intra dies ſeptem ita ſanabitur,ut nunquam paribus dolori-
bus implicetur. Condylomatis articulorum & neruorum ſertula cam-
pana ex paſſo & cretico decocta,cumq́ oui duro uitello & cũ uuę paſſę nu-
cleis tritis mixta,medetur, ita ut malagmatis modo impoſita ſuperligetur.

Acopum

Acopum ualde utile & certum remedijs articulorum atque neruorum sic. medullæ ceruinę, adipis ueteris, butyri, seui ceruini, resinę frictę, picis cedrię, picis laguncularis, ceræ, singulorū — ternas in æreo uaso remittes lento igni diuque agitabis ut coquantur. Tum percolato medicamine ut res poscit uteris. Spumæ argenti uncias II. tundes & butyri & adipis ueteris & rosæ campanę uncias ternas remittes & permiscebis, & postea in mortario simul conteres & sic uteris ad articulorum & neruorum confirmationem. Acopum

Argemoniam ex uino austero coques & teres, adrorans interdum eodem uino herbam. tum fomenti modo calidam condylomatibus articulorum uel quibuscunque alijs superpones, & ne decidat alligabis. Serpyllum æque cum uino austero coctum pari diligentia articulis impones, potentius remedium experieris. Si condyloma intolerabilem dolorem faciet, medullam panis ex uino austero subigito & imponito, cum summa efficacia proderit. Argemonia trita cum adipe permixta summam medelam condylomatibus exhibet articulorum. Spumam argenti & cerussam simul ex uino conteres æquis portionibus & impones condylomatis: si uulnus fecerit, sulphuris uiui unciam adijcies. Si quando non exulceratas eminentias tollere sine ferro uoluerimus, ut uerrucas, neuos, clauos, aliásue eius generis molestias, hoc medicamento utemur: Neuis tollēdis calcis uiuæ denarios VI. feculæ coctæ denarios III. nitri usti denarios III. hæc teri oportet & lixiuo colligi de cinere caprifici facto, uel de sarmentis, donec leue fit, & passi fiat temperamentum. deinde adijci debet rubricæ aliquid aut atramenti quo possit colorari, quæ simul mixta in patella fictili coqui oportet ad mellis spissitudinem, atque ita pyxide cornea reponi. melius sanè est recens hoc medicamentum, cuius usus talis est. id ipsum quod destinatum erit sine ferro tolli, id ipso spicillo de hoc medicamine oblinetur, & cum satis niger locus cui imponitur, & quasi perustus uisus fuerit, tum oportebit non poni medicamentum, immo etiam abstergeri, & panem ex aqua & rosa confectum & tritum imponi. hoc & strumas sanat antequam suppurentur. oportet autem cum hoc medicamentum crustam fecerit in strumis, nullum aliud adhiberi. Cum uero aliqua pars talium locorum suppurauerit, & timidus fuerit qui id patitur sectionis, tum uisco quàm plurimo medicamen colligi & conglobari, atque ita adponi oportebit in aluta in tantum spatium circumsecta quantum modus ulceris fuerit. ea sanè parte ponetur qua aptum erit ulcus aperiri. hoc ego medicamento sæpe diutinos dolores etiam pectoris & lateris & lumborum sustuli, cum ad nullum aliud malagma dolor cederet. exulcerata enim parte cuiusque dolentis loci, cum humoribus postea uitium omne sublatum est. Varices curat adeps gallinaceus cum cæpa trita inpositus uel perductus adsidue. Articulis luxatis seuum Strumæ

 pecudis

pecudis cuiuscunq; cum cinere de capillo muliebri facto medetur. Frumenti grana IX in tegula candenti combures & in cinerē rediges, & cymini quod duobus digitis pollice & medicinali tenere potueris, similiter urēdum in candenti tegula pones, & de terra quod tribus digitis tenere potueris, ad des. nec nō & laseris modicum quod inter duos digitos teneas adijcies, idq; pariter conteres & uino conglutinabis & ad clauum adpones. id etiā furunculis utile est.

Furunculi De fimo pulli gallinacei quod rubrum fuerit colliges & adpones clauellis, atq; inde eos sępius lines, uehemēter medebitur. Ad uarices fugandas remedium sic. hederæ radicem tolles cum fuerit luna in aquario, & circunda eas, cito medebere. hederæ baccas tres quæ per parietem repit, pedi in quo sunt uarices alligato, uel radicem eius circundato. Rapa ex aqua salsa decoques & superpones pernionibus iam erumpentibus, medellam utilem experieris.

Spinæ extrahendæ Spinam ex pede uel quacūq; corporis parte, si altius adacta fuerit, sine dolore extrahes, cū arundinis radicē adposueris, in mortario lapideo contusam & adiecto melle subactā, donec ad crassitudinem ceroti redigatur, & linteo spisso inlita adponatur, in quo frequenter spina ipsa eiecta inuenitur. Marrubium contritū admixto sale modico impositum, æque proficere constat ad extrahenda ea quæ corpori inhæserint. Herbam urticam siue uiridem siue siccam contritā adiecto quolibet coagulo adpones cuilibet inhæserit, confestim miraberis celeritatē medellæ. Stercus aprugnum ex uino subactum & emplastri more inpositum, quicquid inhæserit corpori celeriter extrahit & sanat. Butyro & medulla ceruina & felle taurino cū oleo cyprino aut laurino perfricta genua sanantur. Talorum tumoribus & doloribus, musculus marinus tritus ex oleo uetere, impositus medetur.

Malandria Malandriæ, & frigore adustis pedibus prodest cuiuslibet pecudis seuum cum alumine tritum uel excoctum, & ceroti modo impositum. Attritu calciamentorum factos clauos, emendat ueteris soleæ exustæ cinis cum oleo inpositus. Vlceribus omnibus pedum in qualibet parte, adeps ursina addito alumine medetur. Ei qui patitur uarices, seui hircini selibram, & adipis de capone librā, simul permisce, & in linteo die iouis ceroti more adpone, potenter subuenies. Stercus aprunum tunsum cribratumq; & cum melle deteriore coctū & subactum, articulis inpositum medetur. Ranas contritas aut uentres earum scissos pro malagmate articulis inponito, efficaciter quoscunq; dolores eorum sedabis. Vitulinum fimum recentē articulis laborantibus inlines, statim subuenies. Ad uerrucas & clauellos pedum remedium efficax sic. raporum semen quantum tribus digitis adprehendi potest adiecto lasere contritum & impositum atq; inligatū clauellum etiam morticinum excutit & persanat. Sardas uel salsamentum sine osse exustum & confrictum adpone uaricibus, statim prodest. Verrucas minores cōgestas, quas græci myrmecidas uocant, ut abstergeas hoc facito: nocte cū uideris stellā quasi pręcipitem

pitem se ad aliam partem transferentem, eodem momento locum in quo uerrucæ erunt quacunque re uolueris deterge, protinus omnes excidēt. quod si manu tua nuda id feceris, continuo ad eam transibunt. Ad uarices qui suffunduntur & claudi non possunt, lanuginem de papyro adpone, continuo claudentur, id est illam lanuginem quæ uiridi papyro in summitate est quasi paniculæ eminentis. Lapillum quēlibet inuolutum hederæ folio ad uerrucam admoueto, ita ut eam tangat lapillus, atque ita celebri loco abijcito, ut ab aliquo inuētus colligatur, miro modo ad illum qui collegerit uerrucæ transferuntur, & ideo quot fuerint uerrucæ, tot lapillis tangi debnet. *La rugo de papyro.*

Vrticam nouellam cum aceto acri tere, aut exustam lomenti more adpone uaricibus. Ad pollicem contusum nucē iuglandem cute interiore mundabis & cribrabis, & cum modico mellis adpones, continuo sanabis. Pollex contusus

Clauellis & callis qui in pedibus molesti sunt, sanguis lacertæ uiridis cū flocco impositus mire medetur. Lumbrici terreni triti cum oleo impositi, prosunt clauellis penitus eruendis. Faba in aceto & laser missa & tumefacta, si clauellis alligetur, mire proderit. Salicis ramorū primorum uel summorum cortices exuruntur, earum cinis cum aqua impositus clauellis confestim medetur. Beta cum melle & cum ficu arida contusa atque imposita, medetur articulis. Ad spinam quæ corpori etiam si in profundo hæserit, auellendam, remedium efficax sic. florem cineris id est summitatem fauillę colliges nitidissime, & cum axungia contusa miscebis, atque ad locum in quo spina hęserit leuiter alligabis. statim aut spinam ipsam extrahit, aut ita ad summitatem cutis educet ut facile possit auelli. Cineris flos

NERVORVM VITIIS AC DOLORIBVS OMNIBUS, & arthritidi, ac paralysi, & doloribus medullarum, remedia physica & rationabilia diuersa de experimentis. CAPVT XXXV.

NERVIS & arthritidi adeps uulturina cum felle eiusdem & cū axungia uetere ac melle malagmatis more adposita medetur.

Neruorum nodis capitis uiperini exusti cinis cum oleo cyprino adpositus, plurimum prodest. Tremulis & quibus nerui infirmi sunt, utile est holera cum aqua tantummodo decocta cum pane manducare, & oleo castorino in balneo adsidue perungi. Ranam rubetam & adipis ursinæ — III. cū olei ueteris sextarijs tribus in olla rudi ad medias decoquito, deinde colato. hæc unctio frequenter adhibita, non solum neruos confirmat, sed & paralysin repellit & reprimit. Malagma etiam ad podagram & arthritim & ad omnem dolorem & tensionem neruorum sic. ammoniacæ guttæ P. I. ceræ P. I. axungiæ ueteris P. S. olei ueteris P. II. olei cedrini P. I. rosacei aut irini olei P. I. croci — I. assij lapidis — I. myrrę — I. aphronitri semunciā. in patella noua liquefiat axūgia, & cera cū oleo uetere

tere ſoluatur, poſtea oleum myrtinum & roſaceum & cedrinum & ammo-niacum tritum admiſcetur, & tunc ſubducitur flamma ne efferueſcat medi-camentum, ſecundum quæ adijcitur crocum tritum ex aceto, deinde myrra trita aſpergitur, ultimũ nitrũ & aſſius lapis additur, & ſic compoſitũ medica-

Acopa

mentum reponitur in pyxide. Acopum ad perfrictionem laſſitudinem & dolorem tenſionemq; neruorum quod hyeme adhibitũ non patitur per frigeſcere quamlibet partem membrorum, hoc Auguſta Liuia utebatur, ac cipit hæc. Samſuci floris S.I. roris marini foliorum S.I. fœnogræci P.I. uini falerni congium, olei uenafrani P.V. pręter oleum omnia triduo in uino ma cerari oportebit, quarto die oleum admiſceri & coqui in pruna non acri me dicamentum, donec uinum conſumatur. poſtea percolari per linteũ duplex oleoq; adhuc calenti, cerę ponticæ P.S. adijci cõuenit. reponitur medicamen tum fictili uel ſtagneo uaſo. uſui eſt lenta manu perductum omnibus mem-bris. Acopum ad neruorum cauſas quod per uindemiã componitur; antequã muſtum deferueſcat ſic. muſti recentis congios V. & olei uenafrani P.I. in his macerantur ſpecies quæ infraſcriptæ ſunt contuſæ & percribratæ grandioribus foraminibus cribri, id eſt iris illyricę ✳ XL. cyperi ✳ XL. fœni græci ✳ XL. piperis nigri ✳ XL. xylobalſami ✳ XL. calami odorati quo un guentarij utuntur ✳ LXXX. ſchœni ✳ LXXX. ſaliuncæ ✳ LXXX. ſertulæ campanæ ✳ XIIII. caſſiæ nigræ ✳ XXIIII. cardamomi ✳ XXI. ſtyracis ✳ XXVIII. coſti ✳ XXIIII. myrræ minneæ ✳ XXI. caſſiæ daphnitidis XIIII. ſpicæ nardi ✳ XL. hæc cum muſto & oleo macerantur in uaſo ſtagneo aut fictili poſita per dies XXX. oportet autẽ uas bene clauſum & alligatum bis in die ſolui & permiſceri omnia. deinde rurſus operiri & ſignari, ne uires e-uaneſcant. poſt XXX dies colantur macerata. de quibus quaſi oleũ purum excipitur quod reponitur fictili uaſo. facit ad omne uitium & dolorem cor poris, & neruorum uniuerſas moleſtias. Acopum ad perfrictionem, & laſſitudinem, & neruorum dolorẽ, quod odoris grauioris eſt. nam illud ſu-perius boni odoris eſt. accipit hæc. ammoniaci guttæ ✳ XV. galbani ✳ IIII. reſinæ terebinthinæ ✳ VI. ceræ ✳ XXV. mellis P.II. olei ueteris S.I. œſypi — I. medullæ ceruinæ — I. opopanacis ✳ VI. quidam hoc non adijciunt. cerã, oleum, & terebinthinã liquefieri oportet. deinde cætera adijci, nouiſſimum ammoniacum addi tritum curioſe. hoc qui perunctus fuerit, etiam à ſerpẽte tutus erit. Acopũ quo ferè ſemper Liuia Auguſta & Antonia uſæ ſunt. facit ad perfrictiones & arthritim, & neruorum omnium dolores, cuius per unctio non patitur perfrigeſcere artus, & refrigeratos calefacit. componitur hyeme hoc modo. adipis de porca ſterili P.III. uel etiã anſerinę adipis idem ponderis, quã aqua frigida bene lauari, atq; in nouum uaſculũ cõijci opor-tet, cui adijci debent, uini ueteris odorati S.III. & ſpecies infra ſcriptæ nõ ni-mis contuſæ ponderis huius: xylocinnami —. I. cardamomi — I. cyperi — I. ſchœni — III. roſæ aridæ foliorũ — I. ſertulæ cãpanæ corollas X. hæc omnia

inferue

inferuefiunt ſuper carbones, deinde refrigerata eodem caccabo reponũtur. poſteroq́ꝫ die iterum inferuefiunt recondunturq́ꝫ eodem modo. tertio die rurſus calefiunt,& colantur per linteũ, uel ex iunco facto de induſtria colo. uinum rurſus atqꝫ adipis quod ſupereſt in aliud nouum uas conĳcitur. deinde ubi congelauerit ſe adeps oportebit fundũ caccabi perforari & uinum omne emitti,atqꝫ in priorem caccabum adipem eandem conĳci & uini eiuſdem recentis eandem menſuram adĳci, ſpecieſq́ꝫ non nimis contuſas neqꝫ percribratas has infundi,nardi ſyriaci — I.ſaliuncæ — I.amomi — I.caſſiæ — I.myrræ — II. cinnami — II.roſæ aridæ foliorum — II.deinde mane ſemel & in nocte ſemel mixtum hoc inferuefieri debet, idem & poſtero die fieri oportebit. tertia die cum feruefacta fuerint omnia percolanda erunt & tranſferenda in caccabum priorem pertuſum.ſed ante diligẽter & ſpiſſe foramen eius obturandum erit, atque ubi congelauerit ſe adeps, extrahendum obturaculum erit & ſpiſſamentum remouendum,ut uinum omne effluere poſſit.quod cum defluxerit,adeps uel medicamentum quod reſederit uaſo ſtagneo uno uel pluribus diligẽter opertis & adplumbatis reponetur. harum compoſitionum ſi qua fides eſt,& ipſe ego utilia remedia ſemper expertus ſum,& alios idem ſenſiſſe confirmo.nam & illud adĳcio, nequaquam huic acopo comparari poſſe alia medicamina, quæ in ſimilibus cauſis plerique amicorum meorum,quibus æque ac mihi credo,egregia ſe expertos cum iure iurando adfirmauerunt. Illud autem meminiſſe oportet medicaminum peritos uel ſtudioſos, nonnunquam eadem medicamina in ĳſdem uitĳs corporis, uel ſimilibus infirmitatibus interdum melius deteriúſue reſpondere,propter corporum inæqualitatem,aut differentiam ætatum, aut opportunitatem temporum uel locorũ, ſed adfirmo proſperos euentus,ſi quãdo opus fuerit adhiberi,has cõpoſitiones ſemper habituras. Chalaſticum olympianum cerotariũ inſigne,ad neruorũ dolores & tumores,quod idem ad rhagadia & ad puſtulas utile eſt,conficitur ſic.turis — II. maſtiches — II. ſpumæ argenti — II.ceruſſæ — II.molybdenæ — II. olei roſei P.I. ceræ albæ — IIII.adipis anſerinæ — II.medullæ ceruinæ —II.ſuccum lactucarum quantum ſufficiat.ita ut ex ſupraſcriptis quæ teri neceſſe eſt,cum ſucco ipſo bene terantur,& poſtea ſupermittantur unguenta, id eſt oleum cera & adeps anſeris & medulla ceruina. & ſic cõfectum medicamen in pyxide ſtagnea aut in uaſculo plumbeo reponatur.ſimiliter in contractione neruorum caro palumbina ſumpta in cibo prodeſt. Ad morbum articularem ſic. piperis grana IX.iuniperi grana IX.fœniculi ſemunciam, mellis cyathum I. ex uini potione hęc cũ omnia bene triueris & permiſcueris,in ſolio balnei calido bibenda dabis. Confectio medicaminis q̃d facit ad omnes dolores & ad omnes tumores neruorũ & membrorũ omniũ uel cõliſiones ſiue feruore,ſiue frigore fuerint excitatæ.præcipue autem facit ad faucium tumorem & dolorem qui grece dicitur pariſthmia,cõficitur ſic.ſeui taurini ſed ueri P.unum

ſeui

ſeui ueruecini recentis — III. ſeui hircini recentis — VI. porcinæ axungię recentis P. I. ceræ nitidæ P. I. reſinæ nitidæ P. I. ſeuum uel adipem uniuſcuiuſq; generis purgatam & tunſam ad ſupra ſcriptum pondus adpendes, & ſic in caccabum mittes, tum adijcies ceram & reſinam, quæ cum fuerint ſimul lento igne liquefacta, colabis ea & in uas quod uolueris defũdes, atq; uteris cum opus fuerit. Ad dolorem medullarum remediũ ſic. olei cyprini P. II. medullæ ceruinæ — VI. butyri uaccini — III. ſeui taurini — III. adipis anſerini — III. ceræ ponticæ — VI. bdellæ — III. œſypi — III. de his omnibus ſpeciebus tũſis excoctis purgatis unum corpus facies, & pro ceroto uteris. Ad paralyſin & neruorum dolores herbam urceolarẽ madidam in pultarium nouum mittes, & ad prunas donec ſe remittat excoques. tunc in mortariũ conijcies, & adiecto lomento & aceto quantum ſatis ſit, diutiſſime conteres, & pro malagmate locis dolentibus adpones. Herba britannice uiridis cũ radicibus ſuis contuſa & expreſſa atq; ex uini cyathis duob. uel trib. potui ſumpta, neruorum quibuslibet doloribus potẽter medetur, quantũ experimenta docuerunt. Herba uettonica trita & inpoſita, neruos etiam præciſos cõiungit & glutinat. Myrti folia uiridia admixto modico ſale & aceto cõtuſa, neruorũ poplitumq; doloribus proſunt, ſi his adſidue perfricẽtur. De tribus cumulis terrę quos talpæ faciunt ter ſiniſtra manu quod adprehẽderis tolles, hoc eſt nouem pugnos plenos, & aceto addito temperabis, & ſubiges atq; eo malagmate cũ opus fuerit efficaciter uteris. Medulla de ſpina hyenæ admixto felle eius & oleo uetere ad temperiẽ & lenitudinem acopi decocta, neruorum uitia omnia doloreſq; auctore Democrito perſanat. Stercus caprinũ cum aceto coctum & ſubactum atq; ad craſſitudinem mellis impoſitum, articulorum contractiones relaxat & tremulis prodeſt.

Multipedes

In locis humidis & ſordidis ſub lapidibus inueniuntur beſtiolę multipedes quæ contactæ contrahuntur & rotundantur, ex his XXI contritæ cum optimo melle, & ex aqua potui per fiſtulam datæ paralyticis medentur. ideo autem per fiſtulã potandæ ſunt ne dentibus noceant, quos ſi contigerint nigrificant.

Vermes terreni

Vermes terrenos aut exuſtos aut ſiccatos, contere cum axungia uetere, & adijce herbã ſenecionẽ, & cacumina buxi tenera, & tus maſculum, cõtritaq; hæc ſimul permiſce, & emplaſtri more adpone neruis præciſis uel uexatis, confeſtim eos reparabis, quod remedium bubus etiam & iumentis ſimiliter prodeſt. Remedium ad arthritin & omnium membrorum & neruorum dolores ſic. ibiſci P. II. herbæ ſabinæ P. IS. notiæ P. III. hæc omnia mittes in uini ſtyptici S. IS. poſtea adijcies cymini — VI. axũgiæ ueteris P. III. olei mollis S. III. tum ſimul omnia im olla rudi excoques, tã diu ut herbę illę ita molles fiant, ut digito ſolui poſſint. quas exprimes per linteũ diligenter ut ſuccus earũ cum reliquis ſpeciebus ſupraſcriptis ſimiliter expreſſis omnis coletur & emanet. poſtea adijcies ibi ſpecies infra ſcriptas tunſas & diligenter cribratas, id eſt adarces — III. euforbij — III. caſtorei — III. piperis — III.

maſtiches

masticheς — III. seui taurini P. I. seui caprini P. I. resinæ frictæ — VII. balsami — IIII. opobalsami — III. uini S. VIII. œsypi ollaris — III. medullæ ceruinæ uncias tres, resinæ terebinthinæ P. I. permixta hęc omnia tam diu decoques, donec ita omne uinum excoquatur, ut uix sextarius remaneat. postea adij-cies ceræ rufæ — VI. & dum feruet coagitabis & sublatum de foco medica-men diutissime dum refrigeretur agitabis, & cum unum corpus eius feceris in doliolum uitreum, aut pyxidem stagneam recondes, & cum opus fuerit parum medicaminis loco, qui curandus erit impones, sed diu perfricabis ac postea linteo inuolues ne indumenta inquinentur, quod remediũ post bal-neum neruis relaxatis conuenientius fiet. sed cui medendum erit liquamine & porcina abstinere debebit. Decamyri calefactorij confectio, ad ner-uos confirmandos & recreandos, post iniuriam frigoris aut aliquam uexa tionem sic. euforbij — I. pyrethri — I. myrræ — I. amomi — I. folij — I. pipe ris — I. styrachis ℈ VIII. ceræ ℈ VIII. nardi scrupulos octo, opobalsami ℈ VIII. de his omnibus tunsis cribratis remissisq́; facies unam confectionem quam in pyxidem ligneam aut corneam recondes. & cum opus fuerit ute-ris. Item ad eadem acopum de speciebus nouem facies sic. masticheς ℈ VI. styracis ℈ VI. nardi & dictamni tantundẽ, olei uiridis ℈ XX. olei phyl-lini ℈ XX. olei myrtini ℈ X. ceræ — IX. opobalsami ℈ VI. hæc similiter ut su-pra scripta conficies & recondes, & similiter lenta & calida manu perfricans ad placandos ac reparandos neruos uteris. Stirpes brassicæ cum radi-cibus suis comburito, earumq́; cinerem aceto conspargito & adiecta uetere axungia subigito, id malagma impositum neruos ualentissime solidat. Decamyron

Quercini ligni combusti cinerem qui uino & oleo diluerit, doloresq́; neruorum ea unctione perfricuerit, summa celeritate sanabitur. Stercus caprinum melle mixtum impositumq́; suppuratos neruos expurgabit & ad sanitatem usq; perducit. Si in cubitis aut articulis aut quacumq; cor-poris parte neruorum cõtractio dolores exhibebit, lumbricos tres terrenos cum melle tritos malagmatis modo impone, omnem dolorem mollito ri-gore sedabis. Pannum muliebrem id est, mẽstrualem oleo madefactum excoque. deinde exprime, & ceram illi oleo sufficientem addes ut cerotum facias quo arthriticum uel paralyticum utiliter perunges. Confectio a-copi ad reficiendos confirmandosq́; neruos sic. thapsiæ — I. adarces — IS. canchryos unciam IS. euforbij — IS. uuæ syluaticæ succi — IIII. pyrethri — quatuor, resinæ terebinthinæ — VI. ceræ rufæ — VIII. olei cyprini — IIII. pi-peris uncias quatuor, sinapis uncias II. hæc omnia separatim tunsa & cribra ta in unum miscebis, & lento igne diutissime decoques, & semper agitabis. deinde refrigerata in pyxidem ligneam aut corneam recondes. Com-positio emplastri quod appellatur smilion. facit ad omnes neruorum con-tractiones relaxandas, & ad quaslibet contusiones placandas, doloresq́; se-dandos, conficitur sic. resinæ frictæ — VI. butyri exsalati uncias VI. ceræ un-

cias ſex,nitri in puluerem ſubtiliſſimum redacti uncias ſex,quæ ſupra nota/
ta ſunt lento igni in caccabo fictili ſoluuntur,quæ cum fuerint ſoluta ſuper/
poſito carbonibus caccabo, paulatim nitrum quod in puluerem redactum
fuerit ſupermittitur & agitabitur. obſeruandum ſanè ne feruorem grādem
ducat aut bulliat,ac totū ſuperfundatur & pereat, quod ſi ualidius hoc me/
dicamentū facere uolueris ſupradictis ſpeciebus admiſcebis,reſinæ terebin/
thinæ uncias quatuor, galbani uncias III. ſoluendum galbanum manibus
calidis, ſicut ſolet cera molliri,& in ſupra dictis ſpeciebus mittendum cum
fuerint ſolutæ atq; permixtæ. tum demum omnia diu agitabis, ut medica/
mentum ſicut cerotum ſubtiliſſimum fiat, quo poſtea uelut emplaſtro ad
Dia piſſelæu ſupra dictas cauſas potenter uteris. Compoſitio dia piſſelæu ad ner/
uos rigentes & offenſos placandos,& ad uiſcera mollienda,conficitur ſic.pi
cis liquidæ pondo II.ceræ pondo I.pulueris fœnigræci uncias tres. pulueris
cymini uncias tres,baccæ lauri pulueris uncias tres,ſalis ſicci triti uncias tres.
pix liquida remittetur & colabitur, addita deinde cera lento igne ſoluetur.
ſic omnia quæ pulueris ſunt mixta mittentur & coagitabuntur & coquētur.
quo medicamine refrigerato uti conueniet pro malagmate uel emplaſtro,
ad ea quæ ſupraſcripta ſunt.

AD PODAGRAM CALIDAM ET FRIGIDAM ET chiragram,remedia phyſica & rationabilia di/ uerſa de experimentis.

CAPVT XXXVI.

PODAGRAM lenit œſypum cum lacte mulieris & cum ceruſ
ſa adpoſitum.fimus quoq; bubulus recens calidus, & pulmo/
nes pecudis calidi recentes,& fel arietis cum ſeuo ſuo, & fimus
gallinarum recens adpoſitus plurimum iuuat,nec nō & cocleæ
aphricanæ cum ſua carne combuſtæ ciniſq; earum ex uino inlitus mede/
tur. Cerotum aduerſum pedum dolores hoc modo facies.olei pondo
II.medullæ ceruinæ uncias ſex, reſinæ frixæ uncias ſex,butyri unciā unam,
hæc pariter in caccabo ſoluuntur & colantur. poſtea adijcies lini ſeminis
heminam, fœnigræci heminam, quæ ita pariter concoques ut ſpiſſum ſit.
deinde colabis & de ipſo colato ita dēſum temperabis, donec emplaſtrum
Paregoricum facias. Remedium paregoricum, ad podagram ſic. cupreſſi bac/
cas uirides quot uolueris decoque ex aqua marina donec molles fiant.
deinde contunde in pila, & ſubinde aquam adſparge,& manibus ſubige ut
tanquam malagma ſit, inde inter initia doloris impone, ſtatim mitigabi/
tur dolor.

Malagma efficaciſſimū ad podagrā ſic.carnis agninę P.VI.caprinę.P.VI
bubulæ

bubulæ masculinæ pondo sex, picis liquidæ P. V. uel etiam VI. nitri P. VIII. baccarum iuniperi pondo sex, ceræ P. decem, hæc omnia concerpe, contunde, coque: & cum liquidum fuerit medicamen, adijce cæpam & subinde permisce, & deinde galbanum mitte quantum æstimaueris sufficere posse & subinde agita. quæ cum bene liquefacta & commixta fuerint adijcies sulphur & nitrum & baccas lauri contusas, deinde cum bene permixtum & concorporatum uideris medicamen, ab igne remouebis, & mittes in pilam ligneam, atque illic tam diu battues, donec sit subactissimum, & cum ex eo malagma facere uolueris, oleo manus perunges, & ita inductum linteo denso uel phœnicio pedibus adpones.

Malagma siue acopum ad podagram efficacissimum quod mense Augusto fieri debet, resinæ frictæ pondo tria, ceræ P. VI. olei ueteris P. octo galbani uncias quatuor, opij uncias quatuor, opopanacis uncias quatuor, æruginis uncias sex, guttæ ammoniacæ uncias quatuor, adipis leoninæ uncias quatuor, adipis leopardinæ uncias quatuor, adipis taxoninæ uncias III. adipis anserinæ uncias tres, seui taurini P. I. radicis maluæ erraticæ uncias IIII. radicis cicutæ uncias quatuor, radicis ibisci uncias quatuor, radicis cucumeris agrestis quem sicyon agrion dicunt, uncias quatuor, radicis cucurbitæ domesticæ uncias quatuor. infundes radices omnes supra scriptas in aquā luna duodecima, excoques luna quindecima, ita ut ad tertias excoquas, & de excoctis succi expressi pondo duo uel duos sextarios facies. opopanacem & opium infundes in uinum, guttam uero amoniacam & galbanum tūdes, & deinde simul omnia permixta lento igne decoques ac facies quasi cerotum, & uteris hoc modo ut inlinas linteum delicatissimum quod sine ruga amplectatur pedem. deinde fasciola leuiter inuolues, ad hoc tātum ne cum pedes in lecto moueris linteolum replicetur, & medicamen inlitum decidat. nam si arctius strinxeris nerui offendentur. hoc ergo medicamen & in accentu placat dolores, & in declinatione confirmat sanitatem. *Acopum podagricum*

Herbæ uerbasci quæ minoribus folijs est summitates teneræ ac folia trita inposita intra paucas horas adeo sedabunt podagrę molestiam, ut qui usus fuerit etiam ambulare possit.

Incipientem podagram discutiet betarum exustarum cinis leuissimus admixto sanguine bubulo subactus & impositus.

Vettonica cum aqua ad tertias decocta ac potui data, ipsaque cum decoxerit trita atque adposita podagræ plurimum medetur.

Herba senecio quæ in tegulis nascitur, cum sale trita uice malagmatis imposita, podagricis prodest. Malagma potentissimum ad podagram, ad fracturas, ad tumores, ad cōdilomata, etiam ad renium dolorem, si illic imponatur, quod fieri oportet speciebus infrascriptis sic. asphalti P. unum, ceræ pondo unum, resinæ colophoniæ P. unum, picis brutiæ P. unum, chalcitidis P. I. spumæ argenti sescunciam, cerussæ sescunciam, aluminis ro-

tundi ſeſcunciam,aluminis ſciſſi ſeſcunciam,miſyos ſeſcunciam,gallæ ſeſcunciam,opij ſeminis ſeſcunciam,opopanacis ſeſcunciam,aloes ſeſcunciã, myrræ ſeſcunciam, turis maſculini ſeſcunciam, herbæ mandragoræ —I S. aceti quod ſufficiat.quæ tundenda fuerint tundes & cernes,quæ liquefaciẽda ad ignem reſolues,& colata in unum permiſcebis,& leui uapore ignis tenuiter decoques,& aceto paulatim cõſperges.deinde facies trochiſcos qui habeant ſinguli — binas,quos cum uſus exegerit leui igne reſolues & ſic pedibus malagmatis more impones. Remediũ præſentaneũ ad podagrã & neruorũ & lateris & renium & lumborum dolores,& ad ſtrumas,& ad parotidas, & paniculas ſic.pumicem marinum,baccas lauri,æruginem,æquo põdere contundes & teres cum pipere & ſale,quantũ æſtimaris poſſe ſufficere,adijcies & picis duræ,& olei,& mellis aliquantum,& ſimul omnia uſq; ad ſpiſſitudinem decoques, & colata cum oleo ſyriaco ſubiges, & pro malagmate cum opus fuerit uteris. Compoſitio mithridatica ad podagram & neruorum dolores & contractiones ſic. ceræ unciam unam, medullæ ceruinæ drachmam I.adipis urſinæ drachmam I.cinnami drachmam I.piperis nigri drachmam I.myrræ drachmam I.roſæ aridæ drachmam I.iris piſtæ drachmam I.adipis anſerinæ drachmam I.adipis gallinaceæ drachmam I.ammoniaci drachmam I.caſſiæ rufæ drachmam I.turis maſculi drachmam I.guttę ammoniaci drachmam I.herbæ monœci drachmam I.rutæ ſiluaticæ drachmam I.peucedani drachmam I.aphronitri drach. I. croci drachmam I. turis pollinis drachmam I.ſtaphis agriæ drach. I. caſtorei drach. I. nucis amaræ drach.I. cuateri drach.I.reſinæ terebinthinæ drachmã I. œſypi drachmam unam.quæ tundenda erunt tundes & cribrabis. quæ remittenda erunt lento igne liquefacies & colata miſcebis, & emplaſtri more cum opus erit uteris. Fomentum ad podagram ſic.fabæ nigræ integræ ſextarium moles & in farinam rediges cum corticibus ſuis, de lapide ſarcophago unciã. I. tundes & cribrabis, & ex aqua tepida permiſcebis atq; in pannũ inductum impones pedibus & alligabis.

Mithridatica ad podagram

Remedium ad podagram quo pro acopo utendum eſt ſic. ſeui hircini ſelibram,ceræ ſelibram,picis ſelibram,turis maſculi uncias III. adipis urſinę — III.olei ueteris uncias tres,olei irini unc.III.ſalis ammoniaci —III.axungiæ ueteris ſelibram,medullæ ceruinę —III.medullæ taurinæ —III.adipis anſerinæ — III.lenticulæ ſupra aquam natæ — III.aceti S.II. hæc omnia diligenter lento igne liquefacta & colata recondes,& cum opus fuerit uteris.

Ad podagram & neruorum dolores & parotidas & mammarum duritiem,quam & mulieres & uiri pati ſolent,remedium ſic. picis hibericæ P.I. ſalis heminam,fœnigræci farinæ heminam,iris — III. ceræ ſelibram. picem prius coques ut remittatur. deinde ſingulas res adijcies & coques, ac poſtmodum colabis & tanquam malagmate cum opus fuerit uteris.

Potio ad podagram & neruorum dolores quam pridie non cœnanti

per

per duos cõtinuos mẽses ieiuno ad nucis auellanæ magnitudinẽ ex duobus cyathis aquæ calidæ dabis, componitur sic. petroselini drachm. II. centaurei drachm. II. marrubij drach. I. scordij drach. I. tundes hæc & cribrabis & in puluerem tenuissimum redacta despumato melle colliges, ut spissum sit medicamentum & recondes. Ad podagram subitum & facile remedium sic. alumen, acetum, lotium humanum uetus, æquis mensuris permisce atque adde ceræ P. I. opij — I. lactis canini unc. I. rosæ siccæ unciam I. opium & lac & rosam teres in mortario, ceram uero liquefacies, & simul omnia permiscebis, atque inde pedes inlines, & folia betæ aut lactucæ desuper alligabis.

Ad podagræ subitum dolorem remedium sic. calcem denuo coques & teres, adijciesque œsypum & rosam tritam, et de permixtis pedes perungues.

Phlomi uncias tres, rumicis uncias tres, ibisci uncias tres, cyclaminis uncias tres, myrræ tunsæ unc. I. phlomum moles, & dices quamdiu moles, summum cælum, ima terra, medium medicamentum. deinde simul omnia cocta colabis & ex his pedes cum opus fuerit perfricabis. Ad podagram remedium de experimento sic. spermaticæ drachmas quatuor, lini seminis drach. quatuor, erucæ seminis drach. quatuor, schœni drac. II. castorei drac. II. myrræ drach. II. nardi spicæ drachmas II. gummis æthiopici drachm. II. salis drach. II. piperis longi drach. unam, nucleorum pineorum drach. VIII. satureiæ drach. nouem. hæc omnia tunsa cribrata & in puluerem tenuissimum redacta, tritaque in unum permiscebis, & ex eo drachmam unam ad diem ieiuno in potione ex uini cyatho temperata dabis. Sambuci folia cum primum procedunt ad libram colliges & teres, plantaginis quoque radicem ad libram colliges & contundes, & axungiæ ueteris libram purgabis & contundes, & postea simul omnia subiges, atque inde pedes inlines, & caulis folium superpones, confestim præsens remedium ad sedandam podagram experiere. Fimum ciconiarum sed de nido ipso dum ciconiæ pullos habent sumes, & cum axungia uetustissima permiscebis & conteres, atque emplastri modo pedibus adpones, efficaciter podagram sanabis.

Ad podagram & ad omnes pedum uel manuum & aliorũ membrorum dolores ex perfrictione releuãdos, bene facit hoc remedium sic. fœnograeci ʒ. I. lini seminis ʒ. I. ibisci contusas radices quinque, hęc ante diem infundes in aquę ʒ IX. deinde post diem decoques usque ad tertias, postea colabis & succum omnem colliges atque adijcies ei olei P. IX. & succi laurini id est, de folijs uel de baccis teneris lauri expressi ʒ. I. deinde iterato decoques pariter, quousque omnis succus supra scriptus consumatur, & olei tantummodo summa resīdat, quod iterato colatur, & addũtur in eo oleo quod superfuerit laricis — IX. terebinthinæ unciæ IIII. balsami — II. ita ut prius hæc in uaso duplici ad ignem lentissimum resoluantur, & sic permisceantur & diutissime coagitentur, atque in usus supra scriptos necessarios ad perfricandum reseruentur. Ad primos podagræ impetus molliendos. Atiariæ herbæ

partes duas contundes, & butyri unam partem permiſcebis, & conteres atque ita pro unguento uel emplaſtro uteris. Vlmi cortex contuſus diutiſſime & cum aqua marina uſque adeo ſubactus ut malagmati ſimilis ſit, pro emplaſtro adpoſitus, ſedat podagræ dolores.

Viuo lepori pes amputatus & alligatus ad podagram, uel eius pedis partibus quæ dolebunt, plurimum prodeſt. Vituli marini aut quod melius eſt hyænæ pelle facta calciamenta ſi quis in cotidiano uſu habuerit, efficaciter podagræ morbo carebit.

Pueri inpubis detonſi ſuper pedes dolentis capilli, atq; illic aliquandiu compoſiti, compeſcunt dolorem. probatum remedium eſt felle caprino non manu ſed pinna pedes perunctos confeſtim dolore releuari.

Feniculi farina ex hydromelite decocta & inpoſita chiragræ medetur.

Podagrā ut ſanare difficile eſt, ſic incipienti inter initia occurrere promptum eſt. nam inter initia eius cum dolores aſperrimi ſunt, ſi quis uena aduerſa in brachio pungatur nō modo præſenti dolore releuabitur, ſed etiam in poſterum perpetuo liberabitur.

Vtiliter in dolore perunguntur pedes oleo in quo diu decocta ſint inteſtina ranarum. ranæ quoq; rubetæ exuſtæ cinis, cum ſambuci coliculis teneris tritis, & ſeuo hircino uetere permixto & decocto pariterq; impoſito prodeſt. Folia cupreſſi contrita, cum panis mollis partibus duabus & axungia uetere ſubacta, medentur doloribus podagræ.

Semen geneſtæ tunſum & cum axungia ſubactum doloribus geniculorum potenter adhibetur. Muſtelæ uiuæ combuſtæ cinis, cum oleo roſaceo & aceto pinna inlitus, podagricis prodeſt.

Hedera contrita & cum oriza ac melle decocta atq; in unum pexmixta & denuo trita podagræ & chiragræ & neruorum offenſionibus medetur inpoſita. Vrtica trita cum ſanguine miluino aut palumborum permixta, atq; ex eo pedes inliti efficaciter ſanantur. Mirificum podagræ remedium nec impendio ſumptuoſum ſic. cupreſſi pilulæ duodecim, paſtinacæ quam minimę totidem decoquūtur cum turis tunſi uncijs tribus, cum olei ſextario & aquæ hemina & axungiæ ueteris uncijs VI. & ceræ tantundem, quæ inſpiſſata & conglutinata panno inlita pedibus adponuntur.

Podagra calida Ad podagram cum feruore & tumore rubicundo quam calidam uocant, hæc faciunt primis diebus adhibita. herba urceolaris per ſe, & caſeus mollis recens per ſe impoſitus, poſtea herba cui ſalis puſillum admiſcere oportebit. Item bene facit apium uiride per ſe uel cum polenta adpoſitum. Nec minus utilis eſt portulaca atque plantago. ſpongia quoque rhodia uel aphricana mollis ex aqua frigida adpoſita iuuat. lanam etiam ſuccidam roſa & uino infectam poni conuenit. ſubinde autem hæc omnia mutari oportet priuſquam calefiant.

Prodeſt & lomentum fabæ molitæ cum ſuis ualgulis factum, aceto

ac melle dilutum atque ita impositum: educit enim sanguinem, & dolorem leuat. Belle faciunt & mala citrea quam maxima quinque cocta ex aceti sextarijs tribus, donec madida fiant: quibus tritis adijcitur aluminis fissi uncia una, myrrae uncia una, atque ita malagmatis more feruenti podagrae imponuntur. Benefacit & aloe aceto diluta & per pinnulam pedibus inducta. opium quoqꝫ lacte muliebri dilutum & similiter inlitum iuuat. Mirifice hoc cataplasma podagrae cuilibet superpositum medetur, tollit enim triduo dolorem, lomenti more compositum sic. feniculi seminis cyathi duo, musci de stagno cyathi duo, polentae tenuis cyathi duo, commiscentur haec in unum contusa trita atque mollita. deinde consparguntur aqua pluuiali, & ita temperantur ne durum sit medicamentum, néue sit aquatum nimis. quod impositum protinus leuat, id est intra triduum tollit dolorem. constat autem eum qui hoc medicamine ter in mense inter denos dies usus fuerit, in nocte non laboraturum podagrae dolore.

Ad frigidam podagram quae sine tumore est, conficitur cataplasma sic. ciceris nigri moliti sextarius coquitur ex aqua & diligẽter teritur, cui adijcitur axungiae pauxillum, & dum calet medicamentum pedibus inponitur.

Fœnograeci seminis & hordei farinae binos sextarios cribratos in unum miscebis, & decoques ex aqua, atque addes olei quod sufficiat, ac subinde calidum cataplasma pedibus adpones. bene facit & ibisci radix ex aqua mulsa cocta & imposita. sambucum quoque cum axungia, & brassicae cinis cum axungia inpositus plurimum iuuat. ubi autem impetus cessauerit, & in hoc & in priore genere podagrae, calida aqua marina diu fouendi sunt pedes: uel si haec non erit, aqua pura feruenti, sale adiecto foueantur. post hoc malagmate uti oportet quod ad parotidas scriptum est: tollit enim cito reliquias podagrę per sudores, & in futurum confirmat neruos nec patitur facile uitiari.

Ad utram libet podagram remedium sic. Torpedinem uiuam nigram cum admonuerit dolor, subijci pedibus oportet in litore non sicco, sed quod adluit mare, & tam diu premi donec sentiatur torpor per totum pedem & tibiam usqꝫ ad genua. hoc & in praesenti tollit dolorem & in futurum remediat. hoc modo Anteros Caesaris libertus supra fidem remediatus est. Malagma Narcissianum ad utramqꝫ podagram egregium. cerae pondo II. resinae pondo V. olei ueteris pondo VS. olei syriaci pondo IS. aphronitri in pastillis pondo I. cardamomi puri pondo unum, iris illyricae pondo unum, piculae pondo I. agarici pondo I. fœnograeci pondo I. centaurei pondo I. apollinaris pondo I. alterci P. I. coques liquanda, quae sunt tundenda in puluerem redacta miscebis, atqꝫ ex his pastillos facies & in capsa noua repones, quibus diebus uiginti iugiter uteris.

Torpedo uiua

Anteros Caesaris libertus

Malagma quod & ad podagram & ad omnem collectionẽ bene facit accipit haec. ammoniaci uncias V. galbani unc. II. picis durae pondo V. resinae

terebinthinæ P.II.olei ueteris P.IS.axungiæ uetustæ P.III. ceræ P. V.sulphuris uiui pondo V.hæc omnia decoques in patella fictili uel caccabo ampliore. sulphur tamen & ammoniacum extra teres & sic inmiscebis cum decoquere cœperis, sed agitabis instanter,ne subsidant in fundo quæ in puluerem redacta mittuntur. Confectio medicaminis quod appellatur hygia.facit ad chiragricos,ad arthritim,ad ilij dolorem,ad uētris molestias,ad neruorum contractionem,& ad omnes dolores qui sunt in corpore,conficitur XII.kaleñ.Iul.nō interest quo die,uel luna uel malina,dummodo supra scriptus dies obseruetur,quo medicamen fiat sic.olei P.XXV.sed optimi,uini optimi pondo XXV.quantum bonum fuerit uinum, tantum melius erit medicamentum. serpylli campestris fasciculos X. tam grandes quàm manus uiri recipere potest, sed supra scripta die collegi debet serpyllum,ut statim recens cum supradictis liquoribus coquatur,quod oportet tam diu coqui quo usq; ad olei mensuram liquor omnis ueniat. cum refriguerit colatur diligenter, & ubi nitidum fuerit,addes resinæ pityinæ pondo tria, opopanacis libram semis,galbani libram semis,ceræ rufæ libram semis, styracis librā,opobalsami — VI.hæc omnia confundes in isto oleo.styracem sanè pones in balneo & ibi solues atq; in mortario teres,& remittes omnia in uas æreum,ibiq; pones ad focum species suprascriptas,quæ tā diu coquantur quam diu soluantur bene. deinde de resina puluerem facias & asperges medicamini dū adhuc coquitur,quo malagmatis loco cum opus fuerit uteris. Cerotum ad chiragram & parotidas & tumores diuersos & fistulas & furunculos.accipit hæc cerussæ P.I.ammoniaci P.I.olei pondo unum, cerussa terenda in mortario diligentissime. deinde oleum paulatim supermittendum,& cum simul trita fuerint omnia, mittēda in caccabum uel trullam ut ferueant,& dum coquuntur sine intermissione agitāda. sed cum densum esse cœperit medicamē ad speciem ceroti,tum ammoniacum tritum diligenter supermittendum, coquendaq; simul omnia horis sex,lento igne ne adurantur,& sine cessatione dum coquuntur agitanda,cum uideris omnia bene mixta,defunde in aquam frigidam, & manibus subige uel perfrica & sic repone, & cum usus exegerit alutæ inline,& sic adpone locis necessarijs.

Remedium ad podagrā uel maxime ad arthritim sic.aceti optimi quantum uolueris,quod melius erit si ex uino styptico fuerit,telas aranearū quę in cupresso inueniuntur, buxi summitates tenerrimas. hæc in olla noua coquenda sunt diutissime, ex quo aceto posca temperāda paulo acrior quàm ad bibendū,ex qua posca uel calefacta uel frigida prout causa postulauerit lauanda membra hoc est arthra uel iuncturę quæ dolent,& deorsum id est cū humeros uel cubita laueris ad manus summas uel ad pedes summos destringendum deducendumq; medicamen.postea uero q̄ hac posca laueris membra quæ lauari necesse est, adpones herbam quæ in aquæ iugis decursu nascitur quam Latine berulam, Græce cardaminen uocant.hæc

diligenter

Hygia confectio — *Aranearū telæ ex cupresso* — *Berula, Cardamine*

diligenter purgatur, & teneritudo eius tunditur, & ita uel tepida uel frigida prout salubrius est, dolenti in modum cataplasmatis adponitur, & die bis aut ter uel quotiens siccari cœperit mutāda erit. quæ si ruborem fecerit, tunc magis profuisse intelligetur. adhibendum dehinc parygrum cerotum infra scriptum sic. cerussæ, spumæ argenti, ceræ punicæ, olei rosei, olei mollis, lacrymas ouorum. horum omnium pondera quæ placuerit miscebis, modus enim non est definitus. cera primum in oleo molli ferueat tam diu donec stringatur, postea puluerem supra scriptarum specierum super addes. deinde oleum roseum uel lacrimas ouorum admiscebis, atque ita bene agitata & mixta omnia subcoquantur igni, quod medicamen repositum cum necesse erit in linteo inlitum membris dolentibus adponetur. *Parygrum cerotum*

Farinæ triticeæ ʒ. unum, amyli uncias septem, ceræ uncias septem, olei rosacei æstate, hyeme autem olei communis ʒ I Italicum. sanè ut passio ipsa uel calidius uel frigidius medicamentum poscit fieri, ita facias. farinam ante diem infusam in aquæ ʒ Italicum concoques admodum glutis. postea amylum separatim tritum in mortario & cerā remissam in oleo supermittes, & simul omnia diligenter teres, & cum opus fuerit adpones in linteo podagræ cuilibet. Galbani semunciam, opopanacis uncias duas, castorei uncias II. ceræ P. II. olei laurini uncias II. olei cōmunis P. I. olei ueteris rancidi P. I. aphronitri candidi pilulas duodecim, medullæ ceruinæ pondo unū, butyri P. I. clauos caligares de sterculinio collectos de dextra caliga VIII. de sinistra septē, in singulis linteolis alligato, sic in æneum mitte. deinde ita cum supra scriptis decoque, ut emplastrum densum facias, pedibus cum uolueris adponendum. opopanacem sanè cum liquaueris, galbanū postea liquabis. dehinc omnia reliqua cum coxeris colabis, & sic de permixtis omnibus emplastrum facies, miraberis remedium podagræ quia palmare est.

Ad impetum podagræ remedium quod Artemisius Dianio ostendit sic. croci denarios duos, pulueris asiani id est, de lapide magnesio qui in uenalibus difficile inuenitur unciam unam: sed si hic non sit pro puluere aphronitri — I. mittes & ouorum quatuor lacrymam, non medullam. hæc trita & mixta conponuntur in modum ceroti quo superlinuntur pedes de pinnula. Farinam de meliloto in lotio humano & axungia uetere concoque, eamq́ panno inline, & mox ubi dolor auspicabitur pedibus impone, pro certo statim eum mulcebit hoc remedium. Axungiæ P. tria, resinæ terebinthinę P. I. picis liquidæ P. I. ceræ cōmunis P. I. sulphuris uiui. P. I rutæ uiridis ʒ III. schœni — II. bdellę recentis — II. cum omnia remittenda remiseris, & cætera miscueris, nouissime sulfur tunsum adijcies, & omnia iuxta ignem exagitata miscebis. hæc cōpositio præsidio seruata quamuis acrē impetum podagræ orientis extinguit. Olei cyprini modium in æneū conijcies, cumq́ primū feruebit mittes in illud uulpē masculū uiuū, & tam diu coques donec corpus eius surculo facillime transforetur, tunc oleū percolabis

& adijcies

& adijcies in id ſamſuci,ſaliuncę,cyperi,cardamomi,ſingularũ rerũ ſelibras, euforbij — IIII, adarces P.I.reſinæ P.III.ceræ ponticæ P.II.hoc cerotum mire podagram lenit. Vermiculos terreſtres in aceto per noctẽ manere curabis,ut ſe omni ſorde purgent,mane eos ſiccabis,& ex his — IX.in librã axũgiæ mittes & diutiſſime conteres ut unum corpus efficias,& pro ceroto uteris ad ſedandos pedũ quãlibet moleſtos dolores. *Lapis Medius* Medius lapis lacte muliebri dilutus,& pellicula lupina conligatus portatuſq; & in pręſenti & deinceps in futurum tempus podagram certiſſime ſubmouebit. Columbinæ pinnæ maxime primũ naſcentes uſtæ cum urtica atq; inpoſitę podagræ dolores leuant. Terreſtres lumbrici ad menſuram acetabuli in mellis cotyla contriti & inpoſiti pedibus qui prius oleo roſaceo uncti fuerint, ac tertio die ſoluti,& ſtatim rurſum impoſiti,& confeſtim dolorẽ leniunt & in poſterum tollunt. Vulpem ex aqua coquito donec molleſcat, & ex aqua percolata pedes adſidue foueto,quo facto doloribus facile careri hoc remedio quidã frequenter experti ſunt. *Cuculus herba* Lenticula quæ in aqua naſcitur quàm tenerrima contuſa,& antequam cubitũ eat ei qui dolet pedes impoſita,deinde interpoſito tempore ſublata,& herba cuculus trita in reliquam partẽ noctis impoſita,mire dolores podagræ ſedat. Farina frumẽti ex aceto cocta, dolorem podagræ ſtatim ſedat impoſita, ſed lenius medicamẽ erit adiecto melle nõ multo. Pampini uitium triti & impoſiti tumorem pedum mirabiliter exſiccant. cinis quoq; uitium cum axungia uetere ſubactus & impoſitus idem præſtat. necnon & ad hoc ſal ammoniacus cum pari menſura picis & ceræ coctus imponitur. Plantago cum axungia ſubacta & impoſita lenit pedum dolores.limus quoq; aquaticus cum oleo ſubactus plurimũ prodeſt.

Adeps urſina cum ſeuo taurino & cera pari pondere decoquuntur, eoq; ceroto podagra contacta lenitur.nec non & radix cucumeris erratici ex aceto cocta & podagræ impoſita ſuccurrit. Potio quæ ſi anno integro fuerit potata,podagra liberat laborantes, componitur ſic.chamędryos P.I.cẽtaurei uncias tres, ariſtolochiæ rotundæ uncias tres, ſtœchados uncias tres. agarici — I.cyperi ſeminis — III S.aloes — III S. hæc pondera ſingularũ rerũ tunſa & cribrata adpendi oportet,& mellis attici libras VI.cõprehendi. Sumitur aũt hæc potio à ieiuno & maxime digeſto,mẽſura eius eſt argẽtei ſcripuli pondus,bibitur ex trib.cyath.aquæ calidæ,& ſi non continuati dies fuerint in accipienda potione,anni tamen ſpatiũ in dierũ numero ſuppleatur.

Fel apri cũ ſeuo quolibet poſitum , optime placat podagram inpræſens. Carmen idioticum quod lenire podagrã dicitur ſic. In manus tuas exſpues antequã à lecto terram mane contingas,& à ſummis talis & plantis uſq; ad ſummos digitos,manus duces & dices.fuge fuge podagra,& omnis neruorũ dolor de pedibus meis & omnib.membris meis:aut ſi alij præcantas, dices illius quẽ peperit illa.uenenũ ueneno uincitur, ſaliua ieiuna uinci nõ poteſt. ter dices hæc,& ad ſingulas plantas tuas uel illius cui medebere ſpues.

Remedium

Remedium ad podagram sic.lanæ succidæ non lotæ P.I.uini ueteris uel amminei S.II.olei omphacini S.I.aphronitri communis P.I.lanam infundes in uinum per triduum,dehinc exprimes lanam uehemẽter,& admiscebis uino quod expresseris aphronitrum tritum,addes & oleum, & sic miscebis omnia,& in uas uitreum mittes,& seruabis. Cum autem opus fuerit medicamen,panem infundes in uinum uetus uel ammineum,qui cum bene mollitus fuerit exprimendus erit,& terendus in mortario,ac dũ teritur supermittendum medicamentũ quod in ampulla est,ita ut ad densitatẽ cataplasmatis redigatur, addenda & olei rosei coclearia duo.sic inducendũ medicamentum in linteo & ad ponendum locis dolentibus.superposito uero linteo,salubre esse auctor remedij huius adfirmat, si uel ipsa lana quæ expressa est, uel alia succida supra cataplasma hoc ponatur,& leuiter obligetur. Confectio emplastri quod rex Ptolemęus inuenisse dicitur,accipit hæc, seui taurini remissi colatiq; atq; in pastillos coacti P.V.resinę frixę P.V.medullæ ceruinæ — VI.succi mentæ — II.succi mẽtastri — II.succi fœniculi — II.succi marrubij — II.succi hyoscyami — II.succi plãtaginis maioris — II.succi lapathi — II.specularis cocti & quam minutissime triti P.I. quibus in ordinem pręparatis,seuum & medulla lento igni in uasculo æneo remittentur.tum resina cõminuta atq; trita sensim in seuum supermittetur,ut simul liquefacta permiscere se possint. deinde in mortariũ marmoreum diligẽter colata mutabuntur quæ adhuc tepentia diligentissime conterentur.quæ cum densari cœperint,dum adhuc calida erunt,ita ut calor sustineri manibus possit,succos supra scriptarum herbarum superfundes,& iterum diligẽtissime teres & priusquam penitus desinat calor,præparatũ de speculari puluerem mittes. Itaq; omnia simul mixta,& diutissime trita atq; ad summã leuitatẽ redacta, in uitreo uasculo reponẽtur.hoc emplastrũ utile his rebus ad podagrã, & neruorũ dolores,cõtractionesq;,ad luxa uel fracta, ad pustulas oẽs,ad duricies omnes pręcipue ad mãmarũ uitia,ad carcinomata,ad glãdulas,ad uulnera omnia quolibet modo inpressa, uel uetusta uel recentia, ad lumborum & ilij dolorem,ad scapularũ dolorẽ,ad phthisicos,ita ut emplastrũ hoc inducant, & caldam aquã mulsam bibant.ad dentium dolorem,ad gingiuarũ carcinomata, ad capitis & oculorum dolores, ita ut emplastrum dolentibus oculis superponatur. ad membrorum dolores contusionesq;,ad omnia omnino, præcipue ad podagram & ad neruorum offensiones placãdas res saluberrima est. Descriptio acopi quod diacissu dicitur accipit hæc.baccas lauri uirides C.cupressi C.IX.herbæ sabinæ P.I.roris marini P.I.fœnigræci S.I.hęc omnia diligẽtissime tunsa atq; trita infundes in aquæ pluuiaris S.III. & olei P.IX.atq; illic triduo conmaceranda esse patieris.tũ lento ne adurantur igni tam diu coquentur, quousq; mensura aquæ quæ missa fuerit excoquatur, tum omnia colabuntur,atq; his adijcientur hederę cõmunis siccæ — IIII.diligenter tunsæ cribratæq;, nec non & resinæ astlosæ P. IIII. ceræ pondo II.

Ptolemæi regis emplastrũ

Acopum diacissu

permixtis

permixtis omnibus atq; igne liquefactis medicamētum paratum in uitreo doliolo reponetur, ex quo ſi quę doluerint corporis partes perunctę & con fricatæ ſanitati cito reſtituenrur, mulieribus etiam cum ceſſauerint tempora, ſi aut ad lumbos, aut ad imum uentrem ponatur, menſtrua ſtatim prouo- cabuntur, nec non & calculos mouet, ſi ex eo ilium aut uenter imus fricetur, podagræ quoq; prodeſt, ſi uel mane uel nocte pedes ex hoc medicamine perfricentur. Deſcriptio ceroti ſiue emplaſtri podagræ & articulis & ner- uis & multis rebus infraſcriptis ſatis utilis ſic. ſeui taurini P. III. reſinæ frixæ P. II. ſpecularis exuſti P. II. ceræ ponticæ P. II. olei mollis P. IS. ſucci marrubij — II. ſucci plantaginis — II. ſucci uerbenæ — II. ſucci mentæ — II. ſucci ſym- phoniacæ uncias duas, ſucci phlomi — II. quæ herba longa & lata & mollia & lanoſa folia habet & thyrſum longum lanoſum facit quæ græce dicitur hermu rabdos. ſeuum uel cera uel reſina ſeparatim lentiſſimo igne ſoluun- tur colanturq;, & in caccabo poſtea cum ſupra ſcriptis ſpeciebus miſcentur, deinde ſimul decoquuntur, poſtea additur oleum & iterum modicum fer- uorem ducit. deinde remoto ab igni caccabo, mittitur puluis ſpecularis exu- ſti & diutiſſime agitatur. Tum medicamen adhuc pſeudocalidum diffundi tur in mortarium, & illic diutiſſime manibus ſubigitur. atq; inde in pyxide aut in doliolo uitreo reponitur, quod medicamentum ad omnes collectio- nes & glandulas & parotidas & ſtrumas, & ad omnes tumores, & ad omnes puſtulas, & ad omnia uulnera ſananda potentiſſi- mum eſt, nec non & ad ſtomachi & uiſcerum uitia & ad lateris & renium, & lumborum, & coxarum dolores efficaciſſimū eſt. Neruis quoq; placandis & luxaturis & fracturis ſolidandis utiliſſi- mum eſt.

Phlomus, hermu rabdos

QVod natum Phœbus docuit,quod Chiron Achillem,
Quod didicere olim Podalirius atq; Machaon
A genitore suo,qui quondam uersus in anguem,
Templa Palatinæ subijt sublimia Romæ.
Quod Cous docuit senior,quodq; Abdera suasit.
Quod logos aut methodos simplexq; empirica pangit,
Hoc liber iste tenet,diuerso è dogmate sumptum.
Namq; salutiferas disponit pagina curas.
Istic repperies per nomina,perq; medelas,
Descriptas species & pondera mensurarum
Congrua,quæ sapiens sumes moderamine certo.
Ne fallare uide,neu quæ sunt parta saluti,
Vertat in exitium non solers cura medentis.
Sume igitur medicos pro tempore,proq; labore,
Aetatisq; habitu,summa ratione paratos.
Gramine seu malis ægro præstare medelam,
Carmine seu potius,namq; est res certa saluti
Carmen,ab occultis tribuens miracula uerbis.
Quæ curis hominum physicorum inuenta pararint,
Quæq; suis natura bonis terraq; mariq;
Edidit illa suis altrix simul atq; creatrix
Fœtibus omnigenis quos parturit, ergo salubres
Suggerit impensas ponto & tellure creatas,
Angue,fera,pecude,& fruge,alite,murice,pisce,
Lacte,mero,pomis,lymphis,sale,melle,& oliuo,
Succis,unguinibus,tædis,pice,sulfure,cera,
Polline,farre,fabis,lino,scobe,uellere,cornu,
Baccis,& balanis,lignis,carbone,fauilla.
Floribus & uarijs herbis , holere atq; metallis,
Sandice,& creta, psimmyto, pumice,gypso,
Cadmia,chalciti,chalcantho,chalco & adusto,
Casßitero molli,lepide cypria, atq; atramento.
Prome etiam seu tunde prius seu contere gyro,
Quod uiride hortus habet, uel quod carnaria siccum,
Allia,serpyllumq; herbas,thymbramq; salubrem,
Brasßicaq; & raphanos,ac longis intyba fibris,
Et mentam,& sinapi,coriandrum,prototomumq;
Erucam,atq; apium,maluam,betamq; salubrem,
Rutamq; & nasturcum,& amara absinthia misce,
Pulegiumq; potens,necnon & lene cyminum.

Palmula nec desint Idumes,nec pruna Damasci.
Quæ cum multiplici contriueris orbe terendo
In patinis excocta dabis,aut grandibus ollis
Verum adoperta coques,ne fumida iura saporem
Corruptum reddant,quæ mox fastidiat æger.
Adde & aromaticas species quas mittit Eous,
Vel quæ iudaicis fragrant bene condita capsis,
Tus,costum,folium,myrram,styracem,crocomagma,
Aspalathum,gallam,elleborum,nigrumq; bitumen.
Et nardum,& casias,& amoma,& cinnama rara,
Balsama,peucedanum,spicam,crocum,atq; bedellam
Irim,castoreum,scillamq;,opium,panaceam,
Resinam,lepidum,euforbium,git,atq; pyretrum.
Zingiber & calidum,mordax piper,& laser algens,
Agaricumq;,asarumq; potens,aloen,aconitum,
Galbana,sandaracam,samsucum,psoricum,alumen,
Acaciam,propolimq;,& adarchen,cnicon,acanthum.
Andrachnen,acoronq;,opopanaca,pompholygemq;,
Cyperum,ladanum,sagapenonq; & tragacanthum,
Scammoniam,cypen,malabathron,ammoniacon.
Deniq; repperies istic quod lucis in ortu,
Indus,Arabs,Seres,Persis diuesq; Sabæus,
Vicino sub sole legunt,quod præbet Orontes,
Eximium ignoto mittit quod Nilus ab ortu,
Decerptum foliis,ramo,cute,cortice,uirga.
Quodq; ab Idumæis uectum seplasia uendunt,
Et quicquid confert medicis lalagea cataplus.
Hæc quicunq; leges poteris discernere tecum,
Agnoscenda magis siue exercenda rearis.
Quisque tamen nostrum hoc studium dignabere,quæso
Præstes iudicium purum,mentemq; benignam.
Sic tua perpetuo uegetentur membra uigore,
Et peragas placidam per multa decennia uitam.
Sic non incuses ualidam placitâq; senectam.
Nec tibi sit medicis opus unquam,nec tibi casus,
Aut morbus pariant ullum quandoq; dolorem:
Sed procul à curis & sano corpore uiuas,
Quotq; hic sunt uersus tot agant tua tempora Ianos.

Marcelli de medicamentis li-
bri finis.

INDEX TAM VOCVM QVAM RERVM
quæ apud Marcellum obseruatione di-
gna sunt uisa.

y 2 Caballi

C

Contemptus

Impetiginibus

Oxymyrsine

Ptolemæus

Stomachi

Marcelli indicis finis.

BASILEAE IN OFFICINA FROBENIANA
ANNO M D XXXVI